

בסיועה דשמי亞

חג הפסח

בהלכה ובאגדה

חיברתו וערבתו בחסד ה' עלי

הצעיר באלפי ישראל

דוד שלום נקי ס"ט

שנת: "חושיע ה' מושיחו" (תהלים כ ז)

ניסן תשפ"א לפ"ק

החוּברות שיעאו לאור בסיעתא דשמייא – בהלכה ובאנדרה:

השבת: הלוות שבת המעשיות, בערוף דברי אגדה להבנת יקורתה וחשיבותה של שבת קורטינו. הטהרה: הלוות בלשון ברורה, אף למתחלים. שאלות אקטואליות ועוד. פומט צבעוני מרדיב עין. סדר היום: השכמת הבוקר, עצית ותפלין, תפילה ועוד, בערוף דברי אגדה ניעימים ומוחזקים. להיות אלה: חבורת נרכבת לאשה בנותאים: עוזמת נשים, צניעות, האשה במוגלי החויים ועוד. חובה לכל אשחן הנישואין: גיל הנישואין, טידוכים, אירוסין, חופה, כתובה, מהלך השמחה, שבע ברכות, הנגנות הבית ועוד. האבלות: דיני ימי השבעה, התשליטים, השנה ועוד. וכן ענייני עליוי נשמה, דברי נהמה, אגדה והזוק מורתקים. בפוד אב ואם: ההלכות המעשיות דבר יום ביום, עם מדרשי חז"ל וסיפוריים מורתקים ומוחזקים. ראש חדש ברכת הלבנה וברכת החמה: בערוף חיזושים נפלאים על המאורות ולפאי הבריאה. הסעודה: נטילת ידיים, הפסק באכילה, הנגנות הסעודה, מאה ברכות, ברכת המזון ועוד. ודברי אגדה מורתקים. בשורת המטבח: בש רחלם, הכשרות כלים, תולעים, מליה, פת גויים, טבילה כלים ועוד. ודברי אגדה מורתקים. ראש השנה ויום הփוריים: הלוות ודברי אגדה מוחזקים למים אלו. כולל סדר הסלחונות והתרת נדרים. חג הסוכות: ניסי ישראל במדבר, חג הסוכות בירושלים, שמחת בית השואבה, האושפיזין, ועוד. ימי החנוכה: הלוות הנוכה לפטריהם, עם סיפור נס חנוכה מדרשי חז"ל ומוקורות היסטוריים, מורתק במיוחד. ט"ו בשבט: מהות היום ומנהיגו, שכח ארץ ישראל ופירוטה, ענייני ברכות ועוד. סדר לשלחן ט"ו שבט עבעוני. ימי הפורים: הלוות פורים, וסיפורו המגילה בהרחבתה על פי מדרשי חז"ל, מורתק במיזוח! כולל מגילת אסתר. חג הפסח: הלוות הפסח, וסיפור יציאת מצרים וקריעת ים סוף, ועוד. כולל הגודה של פסח עם פריט קער ומתק. ימי העומר: ספירת העומר, לג בעומר, פסח שני ועוד. עם הרחבה מורתקת על מהות הימים בעבר ובהווה. חג השבעות: דיני החג ויום טוב, סיפורו מרתק של מתן תורה. מגילה רות משולבת בספריו המגילה. שובה לב. ארבע התעניתות ובין המאריבים: פרטי ההלכות, וסיפורו החורבן בהרחבתה, הגאולה, בית המשיח ועוד. נוגע לב. פרקי אבות: עם פריט עניינם להבנת פשת המשנה ופירוט שמחת הלבן מדרשים, סיפוריים וחזקיים מורתקים. מעוזות האוזן: הלוות שמייטה, חלה, כלאים, ערלה, תרומות ומעשרות, ישוב ארץ ישראל, ודברי אגדה מורתקים. הרפואה: הלוות שמיירת הגוף והנפש, מעוז ביקור חולמים, סייעוד הורים זקנים ועוד, ודברי אגדה מורתקים. ברית מולגה: דברי אגדה מורתקים, ופרש ההלכות ליזולדת, לבירית, בחרות שם ועוד. עם סדר הלימוד לברית יוחק. מון הרב עובדייה: הנגנות, מעשים, דרכי לימוד והשכפה על מון רבנו עובדיה יוסף זוקיל, מזויות אישית. תבוךן מנשיים יעל: קיום לומothה של הרבנית, מזוכה הרבנים, אצילת הנפש וברכת האמונה, מורת יעל נקי ע"ה. השבת | סדר היום - מחולק ליום וומי: מארז כי חלקים פורטם כיס. בלילה 3 דקוט מסיטים כל ההלכות בשנה.

מחידי החוברות:

שבת, טהרה, סדר היום, להיות את, ניטואן, אבלות, פרקי אבות, ברית מילה - 5.5.5 ש.

יתר החוברות - 3.5 ש. **מחיד כל הסדרה [25] חוברות]** - 105 ש.

מארז השבת | סדר היום - לימוד יומי נ' חלקים - 8.5 ש.

חוברות מקוצרות [טהרה, שבת, להיות את - 3 ש. ברכישה מעל 100 חוברות מקוצרות - 1 ש לחוברת].
אפשרות להטבעת זהב על כל החוברות [עלות 70 אגורות לחוברת + מחיר המשלחת, ההל"מ-100 חוברות זהות] - 02-58023398.

©

כל הזכויות שמורות לעמותת אפיקי מים ע.ר.

580540094

ניתן בשמה לצלם קטעים לצורך למידה בבית הספר, שיעורי תורה, תלונים וכדומה. לא למטרות מסחר.

אפיקי מים איך לך אימה לך!

היא אמֶגֶדְּקָנִיה - קַמֵּה קַמֵּה אֲמִיא! להשתתפות בזיכוי הרבים ובחולקות חוברות לאחינו בית ישראל קבלת טופס הו"ק: 6410995@okmail.co.il. ↗️ חשבו בبنק הדואר 8413671 סניף 01 - עמותת אפיקי מים

↗️ תרומה באשראי בקהלות - 073-2757000. 16563 שלוחה .

ניתן לשולח מייל לקבלת העלוון שבועי "ותתענג בדשנ" - משא ומתן הלכתי בדרכו של מון.

נקודות מפירה לרכישת החוברות:

אופקים:	0504-185545
אור יהודה:	054-8438347
אור עקיבא:	0547-878874
אליל:	052-5257266
אלעד:	03-5233303* 054-8422891*
אריאל:	052-3066012
אשדוד:	054-8447156* 052-7667048*
אשקלון:	08-6722103 ,052-7689873
באאר שבע:	054-8499378 * 054-8447230*
בית שאן:	052-7183329
בית שמש:	02-9995076 ,0528-985558
בית עילית:	(A) 02-5807463* (B) 02-5802398*
בני ברק:	[18:00-20:00] 0504-174567*
	054-8517294 ,054-8494964*
בת ים:	052-7646027* 054-8438347*
גדרה:	054-5847762* 054-2491168* 054-7429955
גן יבנה:	052-5454211 ,052-4315009
דימונה:	054-8427237
הרצליה:	052-8046337
זכרון יעקב:	052-7129661 052-7117668
חדירה:	054-8499504* 052-5114046* חולון: 0507-849649*
חיפה:	052-7636768* 052-7657756*
חצרה:	054-8462601
חריש:	052-7161207
טבריה:	054-8482638* 0508-361166*
טירת הכרמל:	0522-753310
יבנה:	08-6757677* 052-7129739*
יד בנימין:	052-5277260
יהוד:	.052-7010722 ,053-4158435
קקעט:	054-3320744
ירוחם:	052-7115988
ירושלים:	050-2290082* טמונה הנטביה 052-7114363* בית וגן 02-5827008* סנהדריה
תל אביב:	052-7176887 ,058-3251274* * 0506-518504* הר חומה* 054-6726721

ניתן להזמין משולח עד הבית בעלות 60 ש' במילוי: 60 ש' במילוי: 6410995@okmail.co.il

מפני? כמה גם גור אזכיר...!

שָׁבֵת תּוֹכֶן הַעֲנִינִים

שער האגדה

13	הקדמה – חשבות סיפור יציאת מצרים
14	אברהם העברי
19	ריבוי על טبعי במצרים
23	הולדת משה
27	шибועד בני ישראל במצרים
33	משה – מושיעם על ישראל
39	עשר המכות
73	יציאת מצרים
75	קריעת ים סוף
104	על הניסים [פפיروس איפואר]

שער ההלכה

169	ההכנות לחג
179	הכנות המצוות
186	ערב פסח
198	ערב פסח שחיל שבת
202	תפילת ערבית של ליל פסח
204	עריכת ליל הסדר
230	הלכות יום טוב
236	הלכות חול המועד
246	שביעי של פסח
246	מושאי פסח
249	מענייני אבלות בחודש ניסן וחג הפסח ..
108	חודש ניסן
110	ברכת האילנות
113	הכשרה הכלים לפסח
122	כשרות המצרכים
126	מצחה עשרה
139	איסור השהיית חמץ
147	מכירת חמץ לגוי
149	אכילת חמץ שנמכר לאחר הפסח
154	שבת הגדול
156	בדיקות חמץ
165	ביור חמץ
167	תעניית בכוורות

הגדה של פסח עם באור נהמוד מאיר עניינים 257

לתוועלת המעיינים:

יש לציין שההלכות שבחוורתה הן לכל הדעת, גם לבני אשכנז וגם לבני ספרד. בלבד מההלכות שבארנו בהן במפורש, שיש חילוק בין בני אשכנז לבני ספרד.

העומדים המוסמנים בהלכות ב- 1, הם לפי הספר חזון עובדייה הלכות פסח.

דברי האגדה שנכתבו בס"ד, הינם על פי דברי רבוינו במדרשים ובפרשיות, ומהספר מעם לוועז. סייפור יציאת מצרים (עמ' 75-19) נלקח מתוך הספר מצועמי השולchan להר"ג משה לוייס שלייט"א וברשותו. הרחבה ומראei מקומות ניטין לראות שם. אנו מברכים אותו על אהבתו ליזוכי הרבים. יישר חילך לאורייתא. ביאור ההגדה באדיבותו של הרה"ג בנימין סגנון שליט"א. יישר חילו לאורייתא.

ג' אדר ה'תש"פ

הסכמה

הובא לפני הקונטראס היקר **"חג הפסח בהלכה ובאגודה"**, עורך בטוב טעם ודעת, בסדר נכון דבר בדבר על אופני, תפוחי זיהב במכשיות כסף, אשוף וקיבץ כעמר גורנה, הרב היקר מאוד, שוקד באזהלה של תורה,ليلת כוים יאיר כחשכה כאורה, ריאת ה' היא אוצרו, ועליו יצין נזרו, שמן תורק שמו, טומו ונימוקו עמו, אשריו يولדו, צינה וסוחרה אמתו, מרביין תורה ברבים ומורה הוראה, כבוד שם הפארתו הרוב הגאון ובן דוד שלום נקי שליט"א, ההולך בדרכו ההלכתית של מREN אאמויר עטרת ראנשו פוסק הדור ראנשו עובדיה יוסף צזוק"ל, ולא זו מפסקיו ימין או שמאל, בין להקל ובין להחמיר, אשרי חילקו ומה גורלו.

אני מכיר את הרה"ג המחבר שליט"א עוד לפני נסני-30 שנה, ורainer עליו שיש לו עתיד רבני להפיין תורה ויראה, אשריו שוכחה להימנות עם מוצאי הרכבים, ולהרבות חיללים לתורה, להגדיל תורה ולהאדירה, ועליו יאות להמליץ מה שאמרו חז"ל: "כל מי שיש בו יראת שמים, דבריו מתקבלים".

בחיבוריו היקרים, הוא מסכם בתמצית ובבירור את הדברים באופן נכון, וכשהפה ברורה השווה לכל נפש, זרין ונשר, לאסוק שמעתחת אל-יבא דהכלתא, להבין ולהוות לשעה ולדורות, והביא הלכות מאשר עליה בספרי **"ילקוט יוסף"**, וכן מספרו של מREN אאמויר עטרת ראנשו רבנן של כל בני הגולה רבנו עובדיה יוסף צזוק"ל, זעיר"א, והדבר הוא לתועלת מושבה לכל שכבות הציבור, הן לאברכים, והן לבני הכתים, ולפעלא טבא אמיןיא, איזיר חיליה לאורייתא.

כמו כן צירף דברי אגדה ממדרשי חז"ל, מתקומים מדברש ונופת צופים, ערוכים בטוב טעם ודעת לזכוי הרכבים, מהבר ומפנינים יקרים, והמחיש הדברים בפרטני הניסים הגדולים שעשה הקב"ה לאבותינו בעשר המכוה, יציאת מצרים וקריעת ים סוף, בטוב טעם ודעת, בלשון צחה וברורה, למשוך הלבבות לתועלת הרכבים. וראו כי לכל אדם לעבור על זה, ובכך יוכל לקיים מצות "זהגדת לבן" בהידור רב עד מאד.

משנה שמחתה יש בלבבי בשומעי כי אף אנשים ונשים הרוחקים מקיים התורה ומצוותיה, קובעים סדר לימוד בחברות אלו הנכבות בשפה קלה ונעימה, ואת מתקנים לצורך מחצבותם, וכשות הרובים גודלה היא עד מאד. וכבר כתוב הגאון רבינו חיימן פלאג' בהקדמה לספרו "מועד לכל חי'", משם סבו הגאון האגדל רבבי יוסף רפאל חזן בעל שווית "חקרי לב", בשבח ספריו של הגאון החיד"א זיל'ן, ובעיקר בספריו הקטנים כמו "מורדה באצבע" וכדומה, שהוזע מוסר ודינים שיד כל אדם שווה בן, אחד חכם ואחד תם קוראים בו, ובועל' בדים ישארו בחיקם, והיתה עמו וקרה בו בלכתו בדרך, בים וביבשה, שאין בו תורה כלום. והיה משבח בתהילותיו היכירויות הללו יותר וייתר מכל שאר היכירויות הנוראים, עין כי נמצאים בתוכם מוסר מלכים ודיניהם המדריכים לאדם לראת ה' ולעובדו לבלבם שלם. עיי"ש.

מצווה רבה לתמוך ולסייע להוצאה חוברות אלו, כי זכויי הרכבים גדול הוא, ועל כל התומכים והעזרים נאמר: "ומצדדי הרכבים ככוכבים לעולם עד", ויברכו מפי עליון בבני, חי ארכיכי, ומזוני רויחי לעבודת השם יתברך.

ברכתו לרב המחבר שליט"א שיזכה לברך על המוגמר ולחבר עוד חיבורים יקרים טובים ומוסעים, לזכותם את הרכבים בדבר ה' זו הלכה, ועוד יפוץו מעיניותיו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה, ולהרבות חיללים לתורה ולתעודה. ויהי רצון שזכה זכויי הרכבים תגן בעדרם ובעד בניהם, ולא תמושת התורה מפיהם ומפי זרעם ומפי דרעם עד עולם, לאורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים. "והיהצע שתול על פלאג' מים אשר פריו יתן בעתו, ועלהו לא יbole וכל אשר יעשה יצילה". אמן.

ברכת התורה בהערכה ובאהבה ורבה

יצחק יוסף
יצחק יוסף

הראשון לציון והרב הראשי לישראל

הగאון הרב משה מרדיי קארפ שליט"א

מחבר סדרת הספרים "הלכות הଘג" ועובד

דברי ברכה

הו ידידי היקר הרב הגאון המובהק רבי דוד שלום נקי שליט"א, זכה להסתופף בצלו של גאון ישראל ומגדולי מוצי הربים, ומקיים עולה של תורה, הראשו לציוו הגאון רבנו **עובדיה יוסף** צ"ל, אשר כל רז לא אניס ליה, וזוכה את הربים באור תורה ובספריו הربים ובשיחות חזוק, שהיה מכתת רגליו מעיר לעיר לדרש עלם שבשדות, וזוכה להחזר עטרה ליושנה ליהדות ספרד, והגאון רבי דוד שלום נקי שליט"א אשר הוא מתלמידיו, יצחק מים אף על ידי בנו הראשו לציוו הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א בעל הילקוט יוסף, וזוכה לחבר חיבורים רבים "בהלהה ובאגודה" לחיזוק הربים, והכל בשפה קלה וברורה אך ורק על פי פסקי רשותיו הנ"ל, ושילב בהם הרבה דברי חכמה ומוסר והטעורות לעבודת השם יתרץך, ותהייה להשם יתרץך התקבלו החוברות לאלפיهما ורבותיהם בתפוצות ישראל.

והנני לברכו שימשיך לזכות את הربים בחיבוריהם הקדושים של תורה ומוסר, ולהשיב רבים מעוועו, עדי נזכה במהרה ל"זמלאה הארץ" דעה את ה".

בעתירת ידידו הדורש שלומו וטובתו

משה מרדיי קראפ

זמייר כהן

הगאון הרב זמיר כהן שליט"א ז"ר ארగון "הידברות"

מכתב ברכה

הנני בזה בשבח הסדרה הנפלאה שהוברה על ידי ידיך נשוי המאור גדול, גריס באורייתא תדירה ויראת ה' היא אוצרו, מרביץ תורה ברבים בפה מפיק מרגליות, הרה"ג הרב דוד שלום נקי שליט"א, אשר בהן אסף איש טהור וכותב בלשון בהירה את ההלכות העוסקות בחיי היום יום ומועד ישראל, בדברים שכלי יהודי צרך ללימודם היטב, לדעת את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשה, שהרוי "לא עם הארץ חסיד", ולא ידיעת ההלכה אי אפשר לקיים את המצוות כראוי, גם כשהוא ירא שמים החפש בכל נפשו ומאודו להתקרב לבוראו ולעשות רצונו בלב שלם.

ומה גם שהוסיף הרב שליט"א דברי מוסר ומאמרי מדרשי חז"ל בדברים המאיירים את המצוות ומחזקים ומעוררים להבין את מהות המצוות והחגיגים, בשפה השווה לכל נפש, וכבר פשטה סדרה זו בכל רחבי העולם היהודי באין ספור עותקים, ורבים מעמידים כי היא שעמדה להם לשמר מצוות כראוי לאחר שקבעו לימודם בו בשבתם בבitem ובלכתם בדרך.

אשר על כן מצוה רבה לסייע ולפעול להדפסת והפצת סדרה חמוצה זו, למען יגיעו לכל תפוצות ישראל בארץ ובעולם, להגדיל תורה ולהאדירה. ולא נצרכה אלא לברכה להרב המחבר שליט"א שיזכה להמשיך להרבץ תורה ברבים בתורה שכותב ובתורה שבעל פה, וזוכה את הربים בערו חיבוריהם רבים טובים וموעילים, מתוך הרחבות הדעת ושפע רב ברוחניות ובגשמיota.

"והיה עצ שתול על פלגי מים אשר יתנו פריו בעתו ועלהו לא יוביל וכל אשר יעשה יצלח", אמן.

זמר כהן

28 בואו שעריו בתודה

אזהה ה' מiad בפי, ובתודה רבים אהלהנו (תהלים קט ל). מה אשיב לה', כל תגמולוּהִ עלי (שם קטו יב). מסדי ה' אזקייר תחלת ה', בעל כל אשר גמלנו ה' (ושעה טג ז). האלהם הרעה איתי, מעוזי עד היום זהה (בראשית מה טו), אשר גבר חסדו علينا, ובשפלנו זכר לנו, לאותנו בזאת הסדרה היקרה והנפלאה "בהלה ובאגדה", תשואות חן לה, אשר נתקבלה בשמחה וברינה, בכל מדינה ומדינה, בשפה קלה ונעימה, אצל כל שוחרי תושיה. וربים אשר בסדרה זו הוגים, וקובעים בהם שיעורים, תמידיו ססדרו לומדים, זקנים עם נערים, יגעי כפים ואברכים, ומשתה הנשים כאנשים, מידי יום ומידי שבת בשבתו, אשרי העם שכחה לו.

ברוך שהחינו וקיינו והגיענו להוציא לאור עולם חיבור יקר זה, "חג הפסק בהלכה ובאגדה", אשר לבד מחלכות החוג המלאים והגדושים בו בנוסאים שונים ומגוונים, כולל גם בספרים מרטקיים ומעניינים, מלידת אברהם אבינו ועד יציאת מצרים וקריעת ים סוף, ממש במצווי התורה ושמי י ב': "ולמען תפיר באזני בך ובון בך את אשר התעללתי במצרים ואת אתני אשר שטתי בך, וידעתם כי אני ה". וכמו שהיה רגיל מן רבנו עובדיה יוסף צוקל לפרש, למה אמר "באזני בך", וכי חלילה הוא חרש שצדך לצעק לו באזני אלא ספר לו דברים הנכנים לאזון שיבין לפי-scalו, כי זה עיקרليل הסדר לספר את ניסיו ונפלאותיו של הבורא יתרך בשפה קלה ונעימה השווה לכל נפש, וממילא "יידעתם כי אני ה", ולא אמר "יידעו כי אני ה", כי לא רק השומע מתחזק באמונה, אלא גם המדבר בעצמו מתחזק.

achi ורعي היקרים, לצערנו הרבה, אנחנו נמצאים בתקופה קשה לעם ישראל ולעולם כולם, בעונות הרבבים כבר שנה שהנגיף הזה 'עודך משתול בעמי'. ובעונות, עבר קצير קלא, ואנחנו לוז נושאנו' (ירמיה ח כ), פותחים את העיתון ורואים כל מיני מודעות של אבל, תמונות של אנשים במבחן שנوتיהם, ופתאום נעלמו, השם ירחם ויציל את כל עמו ישראל. כמה בעונות הרבבים, יהודים מודדים ומונשימים. כמה שבעונות עברו את הנגיף, עדין לא מתפקדים כהונן, מדדים ובkowski הולכים, אפילו להכניס את הכתית לפה אינם יכולים, מאכילים אותם כמו תינוקות, השם ירחם ויציל.

אין ספק שכלנו חייבים לשתח את עצמנו בצד הציבור, וכמו שהגمراה בתענית ויא ע"א אומרת, בזמן שישראל שרויים בצד ופירש אחד מהם, באים שני מלאכי השרת שליליים לו לאדם, ומניחים ידים על ראשו, ואומרים "פלוני זה שפירש מן הציבור - אל יראה בנחמת ציבור". וכן אין ספק שלכלנו כואב ואכפת על צערם של עם ישראל, ועל כל אחד ואחד מאותנו להשתדל לראות במה הוא משתח את עצמו בצד הציבור, אם בריבו תפילה וזעקה להשם יתרך על המצב, אם בקריאת עשרה פרקי תהילים בכל יום [למשך שבוע], אם באמירת "תיקון חצות" בכאב ובכי [למשך שבוע], אם בקבילות אחרות, ואז נזכה ומה שאמרו שם בגמרה: "כל המצער עצמו עם הציבור - זוכה ורואה בנחמת ציבור".

וכבר כתב הרמב"ס בתחילת הלכות תענית: מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחוציות על כל צרה [שלא] תבוא על הציבור, שנאמר (במדבר י ט): "על האר הצר אַתֶּם, וְהַרְעָתֶם בִּחֲצֹצָתֶם, וְנִזְפְּרָתֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיכֶם, וְנוֹשַׁעֲתֶם מִאֵיבֶיכֶם", כלומר כל דבר שייצר לכם, כגון בצרות ודבר וארכה וכיוצא בהם, עזקו עליהם והריעו. לדבר זה מודרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויעזקו עליה ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם, כתוב וירימה מה: "עֹזֹנּוֹתֶיךָ הַטו אֶלְהָה וְחַטֹּאתֶיךָ מִגְעָן הַטוֹּב מִכֶּם", וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעלהיהם. אבל אם לא ייעקו ולא יריעו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם איירע לנו, וצרה זו נקרה נקרית [באה בדרך מקרה]. הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם לבדוק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות. הוא שכותב בתורה ויראו כן: "אם בזאת לא תשמעו לי ותהליכתם עמי בקרוי, ותהלכתי עפְךָם בחתמת קרי", כלומר כשאביא לצרה כדי שתשובו, אם תאמרו שהוא קרי [מקרה], אוסיף לכם חמת אותו קרי. ע"כ.

ומי לא צריך רחמי שמיים ובפרט בתקופה זו, וכבר אמרו בתוספתא (בבא קמא פרק ט הלכה ל): "זה סימן יהיה בידך, כל זמן שאתה רחמן, הרחמן מרחים עלייך". וכן דרשו חז"ל בגמרא (שבת קנא ע"ב) על הפסוק ודברים יג יח: "ינטנו לך רחמים ורמחך וחרבך", כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמיים, וכל שאינו מרחים על הבריות, אין מרחמים עליו מן השמיים. וככתוב הרמב"ס (מתנות עניים פ"י ה"ב): כל המרחם, מרחמים עליו. וכל מי שהוא אכזרי ואין מרחים, יש לחוש ליחסו, שאין האכזריות מצויה אלא בגויים, שנאמר (ירימה ג מב): "אֲכַזֵּר הַפָּה וְלֹא יַרְחֶמוּ", וכל ישראל והנלווה עליהם כאחיהם הם, שנאמר (דברים יד א): "בְּנֵים אַתֶּם לְה' אֱלֹקֶיכֶם", ואם לא ירחים האח על האח מי ירחים עליו!!

על כן, הסגולה הטובה ביותר לקבالت רחמים מן השמיים, זה שאנחנו גם כן נשתדל לרחים על אחרים, ראשית כל בבית, כל אחד ואחד עם בני ביתו להתייחס אליום בפיוס ובסלחנות, גם אם נהגו שלא כהוגן. וכך שכתב הגאון החיד"א בספריו "דבש לפ"י" (מערכת האות טז): כפי מה שמתנהג האדם עם משרותיו ועם בני ביתו, כך מתנהಗים עמו בשמיים על פי מידותיו. ואם מתנהג עליהם באהבה וחיבה, בנועם וברוד, כך יתנהגו עמו בשמיים. אבל אם מתנהג עליהם בדרכים קשות, חס ושלום יתנהגו עמו כך. ע"כ.

הגמרא במסכת Baba Metzia ופה ע"א מספרת לנו מעשה מבהיל על רב יהודה הנשיא, ערב שבת אחד, רב הוה יושב ועובד בתורה, ומשורתו לקחו עגל לשוחוט אותו לכבוד שבת, אבל העגל ברה תחת כנפי המעליל של רב, ובכח לו שירחם עליו שלא ישחטו אותו. אבל רב אמר לעגל: לך ותמסור את עצמך לשחיטה, כי לך נוצרת! בשמיים לא אהבו את הרנהגה של רב, כי נכוו שטוף בהמה לשחיטה, אבל עכשו הוא מבקש ממק שתרחם עליו, היה לך לרחים עליו, ושחטו אותו פעמיחרת. لكن בשמיים אמרו, "הואיל והוא לא מרחים, יבאוו עליו יסורים". וכך סבל רב במשך שלוש עשרה שנה יסורים קשים ומרומים, והיה צווקן בעלות גדורות ונוראות מהכאבים, עד שהיו נשמעות צעקותיו למרחיקם. ואפילו האנשים שהיו שטיים בכרנת [שהרי] רב היה גור בטבריה (מגילה ה ע"ב), היו שומעים את צעקותיו הקשות.

ונתבונן, הרי ברור שאין לנו מושג והבנה כלשהו בגדלותו של רבי, מי הוא היה, הגמרא במסכת שבת (קיה ע"ב) אומרת שרבי היה היחיד שזכה לתואר "רבנו הקדוש", ולמה? כי לא הכניס ידו תחת האבןתו, רבי נzag בקדושה יתרה, רבי חיבר לנו את "ששה סדרי משנה", שהם היסוד לכל התורה שבעל פה, הרוי כל הפסיקים, גאנונים, ראשונים ואחרונים, רמב"ס, טור ובית יוסף וכו' וכו', הכל מבוסס על התלמוד, והתלמוד כלו בא על המשנה, נמצא שכל התורה שבעל פה שיש לנו הכל מיסודתו של רבי, עם כל זה בשמים לא אהבו את ההנאה הזאת, ואמרו "הואיל והוא לא מרחים, יבואו עליו יסורים". וככה סבל כל כך. ומתי סוף סוף עזבו אותו היסורים? מספרת הגמara, שיום אחד שפתחו של רבי הייתה מטאטיאת את החצר, והיתה שם איזו חתולה שהמליטה את הגורים שלה, והשפחה רצתה לטआו אותם ולזרוק אותם לאשפה, אמר לה רבי, תנייחי להם, שהרי כתוב "ורחמי על כל מעשיהם"! תרמי אותם ותנייחי אותם במקום מסויים שאמא שליהם תטפל בהם. ורק אז, לאחר שלש עשרה שנה של יסורים קשים ומריים, אמרו בשמי: "הואיל והוא מרחים, נרחים עליו", והפסיקו לו את היסורים. מבחיל, עד כדי כך, מה הכת והמעלה של הרחמנות.

רבי ישראל משלנט מייסד תנועת המוסר, כתב בסוף אגרת המוסר שלו: "ומה מאד תגדל מצואה זו בעיני האדם לשום ללביו ונפשו להדריך בני אדם ללימוד המוסר להצליל נפשם משאול תחתית, וכما אמר חז"ל (שבת קנא ע"ב), כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמיים, ואין לך רחמניות גדולה מלהציף ולעורר בני האדם ללימוד היראה, כי אז עיניהם יראו, ואזניים ישמעו, ובלבם יבינו גודל המכשלה אשר לפניהם, וינהמו על אחריהם לשוב אל השם יתברך, להיות סר מרע ועשה טוב, אם מעט ואם הרבה. והאדם המעורר על זה, יהיה לו חלק נכוון בכל אשר יולד מזוה, להתעדן בגין עdon נצחי אשר עין לא ראתה. נלאה שכל אנושי להקיף ולהבהיר הטוב במנות ואיכות הרבים אשר תלוי לאדם מדבר הקל הזה. העמל מעט, והשכר הרבה באין ערך ואין שיעור. לזו את ישים האדם עינו וכח שכלו, לדבר הגדול הזה אם בעל נפש הוא. ע"ב.

והנה לפि מה שהבנו לעיל שהסגולה הטובה ביותר שאנחנו נשתודל לרחים על אחרים, ובפרט בתקופה זו שככלנו צרכים רחמים, ועל ידי כך גם ממשמים ישפיעו علينا ועל כל ישראל אחינו שפע גדול של רחמים, אם כן, לאור דברי רבי ישראל משלנט, בל נוכח שעיקר הרחמים הם ברוחניות, לדאוג לאחינו התועים מדרך האמת להשיבם לצור מחצבותם, אל אבינו شبשים. ובעוננות, רבים מאחינו בשרכנו עדין לא יודעים מה היא שבתי? מה היא טהרה? מה היא כשרות? מה הן תפילין? וחיליה שלא יתבעו אותנו, למה לא דברנו על ליבם? למה לא עשינו מאמצים כדי להציל אותן? הגמרא בשובעות ולט ט"א) דרשית מהפסוק ויקראכו לא: "יכשלו איש באחיו", איש בעו אחין, מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה; היו אומר שחלילה בני אדם יכולים להיענש בעוון של אחרים, אם יש בידם למחות ולא מהו. הגמרא שbeta נד ע"ב) אומרת, פרתו של רבי אלעזר בן עזריה הייתה יוצאת בשבת ברצועה שבין קרניה [קישוט] שלא ברצון חכמים [שיש בזה איסור הוצאה בשבת]. ובאמת, לא הייתה הפרה שלו, אלא של שכנתו, רק

מתוך שלא מיחה בה, נקראה על שמו, כי חילתה העוזן תלוי בו. ואומר התלמיד ירושלמי ומסכת שבת פרק ה הלכה ז שرك פעם אחת יצאה פרתו, ואפלו וכי השחירו שנייו מן הוצאות והתעניות שעשה כדי לכפר על עוזן זה. עד כדי כך!!! כי הוא ידע שיום הדין קשה עד מאד, וחילתה יכולם לדzon אותו על זה, ויישאלו אותו בשםיהם, למה לא מחייב בה, למה לא הסברת לה שזה אסור!!

ואם ככה, אוイ לנו מיום הדין, אוイ לנו מיום התוכחה, מה נענה ומה נאמר, מה נדבר מה נצדך, אם ישאלו אותנו למה לא עשitem מספיק לדואג לאחינו שישמרו גם הם? אין לנו פה להסביר ולא מצח להרים ראש. הרי אומרת שם הגمرا, כל מי שאפשר לו למחות באנשי ביתו ולא מיחה, נתפס בעוזן אנשי ביתו. בנפש עוזן אנשי עירו. בכל העולם כולו, נתפס בעוזן העולם כולו. ואם ישאל אותך אדם, אם כן מה עשה, וכי אני הרב אלבז או הרב זמיר או הרב גנאל כהן שיעודים להחזיר אנשים בתשובה? אף אתה אמר לו, כל אשר בכוחך עשה, אם יש באפשרות לדבר על לב השכנים או החברים בעבודה או עם מקרים שלהם, לדבר. ואם אין לך יודע לדבר, תהילות לאל ישנו חברות "בהלכה ובאגדה" על שבת, טהרה ועוד, שנכתבו בשפה קללה ונעימה השווה לכל נפש, ומזכים בהם את הרבים,ומי עמוק ישראל שצמאים ורוצים לשמעו ולקבב, ובפרט עכשו בתקופה הזאת הרבה שרבים ממעטים מלצת בשוקים וברחובות, ונשארים בדירות, ורבים שקיבלו את החברות עלו והתעלו בשימירת התורה והמצוות. זיכנו בורא עולם, שכמעט בכל יום יוצאים אברכים ובנות בעליות תשובה, ומכתתים רגליים מבית לבית וממקום למקום, אצלotros שעדרין לא זכו לשמור תורה ומצוות, ונונתנים להם חברות אלו "בהלכה ובאגדה", "שבת", "טהרה" ועוד, ומספרים לנו שם רואים את הצימאון החזק שיש להם. ומרקוב סיפר לי יהודי יקר שקיבל חברות "ימי החנוכה בהלכה ובאגדה" לחיל בעיר "מודיעין", והניח בחנויות וסופרים שנכנסים בהם בעיקר מהחינו שעדרין לא זכו לשמור תורה ומצוות, כדי שככל המעווניין ללמידה יקח. והנה לאחר ימים, קיבל כמה טלפונים מבני החנויות, שיש ביקוש לעוד עוד חברות,ומי עמוק ישראל.

סיפור נוסף בשתי בנות שהילקו חברות "שבת" בתנה מרכזיות בירושלים, והנה למולן באו שתי נשים שאינן שומרות תורה ומצוות, ואחת מהן הייתה נראית רוחקה ביוטר למגמרי, וחשבו שאין טעם לתת לה חברה, כי בטח היא לא תרצה. אך תוכדדי שהן מותדיינות בינויו אם לתת לה או לא, אמרה אחת אני אתון, ומקסימום אם לא תרצה, תחזיר לי. הלכה והנicha בידה חברה "שבת". פתאות אותה אשה מסתכלת עליה בתמייה: מאי ידעת להביא לי את החברת דוקא עכשו? אמרה הבת, מה מה שאלת? עננה האשה: כי בדיק הרגע הזה, אמרתי לחברה שלי שאני רוצה להתחזק, אבל אני לא יודעת איך! ובאותה שניה, את הנחת לי את החברת ביד. פלא פלאות.

על כן אני הקטן פונה לאחי ורעי היקרים בקריאת נרגשת, בואו לעזרת ה' בגיבורים, בואו להרים את תרומות ידכם ונדבותיכם, כדי השם הטובה עליהם עלייכם, וביחד נקרב את אחינו בית ישראל לתורה ולמצוות. הלווא מבואר בגמרא (שבת לא סע"א) בשעה שמכניניס

את האדם לדין בעולם הבא, אחת השאלות ששאלים אותו: ציפית לישועה? עי"ש. ולכורה מה השאלה זו, הרי ברור שכל יהודי מצפה למשיח, מי לא רוצה שתבוא כבר הגאולה, הרי כולנו מתפללים כל יום "כי לשועתך קיוינו וציפינו כל היום"! אלא הביאור הוא, אם אתה באמת מצפה לגאולה, אם כן מה עשית בשביל לקרב אותה?! הרי בגמרה אמרו שם קיה ע"ב: "אם משמרם ישראל שתי שבות כהכלתו, מיד נגאלים". האם התאמצת שעוז יהודים יתאספו למעגל של שמורי השבת, וככה נגאל!

ישנם אנשים שמענגים את השבת במינימム מינימום של בשרים ודגים יקרים מאוד. אדם קונה ק"ג בשר ב-100 שקל, وك"ג דגים ב-200 שקל, דגים יקרים ומיעודים. וכן קינוחים מיעודים, ובפיהם הם אומרים שהכל "לכבוד שבת קודש", אשריהם ישראל. אך בוואו ונשאל אותנו שאלה מעניינת, אם הם כל כך מוקירים ומעריכים את השבת עד שהם מוכנים להשקי מחרים כל כך גבויים, אם כן למה לא כאב להם על כך יהודים רבים עדיין לא שומרם את השבת? הלא אם השבת יקרה וחשובה בעיניהם, אם כן אדרבה ואדרבה שיבזו את המחרים היקרים האלה גם לטובת אחינו בית ישראל, שיימרו את השבת הקדושה בפועל!!! שיבזו מכספם כדי שאוטם אברכים ובעלות תושבה יחלקו לאחינו התועים חבורות "השבת בהלכה ובאגדה", כדי שעוז יהודים ישמרו את השבת, כדי שעוז יהודים יבינו ויפניםו ליליבם מה היא מעלה השבת הקדושה, וממילא יצטרפו גם הם למעגל שמורי השבת.

ואני הקטן, פונה גם אל האברכים היקרים השם עליהם יהיה, שברוך השם כمعט כולם נוטנים "מעשר" מהכנסותיהם, ואף רבים נוטנים חומש [20%], כמבואר בשלוחו ערוך בהלכות צדקה יורה דעה סימן רמט סעיף א, שהנותן מעשר כספים, זו היא מודה ביןונית, אבל מצוה מן המובהר לתת "חומש". והנותן פחות מעשר, הרי זו עין רעה. עי"ש. אם כן כמה תנדר מעתתם אם יכוונו חלק מכספי המעשר לטובת "זיכוי הרבים" שאנו לך מעלה גודלה ממנה, אפילו יותר ממצאות תלמוד תורה, כדלהלן. עד כדי כך!!! ויתנו כפי יכולתם אפילו 100 או 200 שקל לחודש, וכמה זכויותיהם יגדלו לאין שיעור, כי בזכותם יחלקו מיד חודש בחודשו, עשרות חבורות שבת וטהרה לעשרות משפחות.

וזו לשון מרן מלכא זצוק"ל בהקדמה לש"ת יביע אומר חלק י: **למעלה בקודש הוא "זיכוי הרבים"**, שאין לך מעלה גודלה כמו מי שמצוה את הרבים, שנאמר (דניאל יב: ג): **"וְהַפְּשָׁלִים יָזְהֻרּ בָּזָהּ הַקְּרִיעָ, וְמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בְּפָנָיכֶם לְעֹזָם וְעַד"**, כשם ששבעת כוכבי לכת נראים לנו כニיצוצות קטניות, והאמת שם פי כמה וכמה מיליוןים מכל כדור הארץ, **כך המזוכים את הרבים** ערכם גדול אצל השם יתרך, **শמו שוכנים את אחינו התועים** מדרך השם בעבותות אהבה לתוך קדושת התורה, שהרי כל ישראל ערבים זה זהה. צא ולמד מה שכתב רבנו בחיי בספרו חבות הלבבות (שער אהבת ה' פרק י: זדעם), שאיפלו החסיד הגadol ביזטר, וגדול בתורה, עד שיגיע לתבלית השלמות בטיקון נפשו אצל השם יתרך, ואףלו אם יגיע למדרגות מלאכי השרת במידותיהם הטובות, ובמנוגיהם הנחמדים, **ובהשתדלותם העצומה בעבודת הבורא**, ובאהבתם הזוכה בהשם יתרך, עדי

לא יגוע לזכויות מי שומרה ומדריך את בני האדם אל הדרך הטובה וה指引ה בעבודת השם, ומ夷יש אורתודוקסיהם, להטוטם לעבודת השם, ולקרבתם לצור מלחצתם, ולהחזירם בתשובה שלימה. שזכויות של זה נכפלות שבעתיים, בעבור זכויותיהם של אלו שבמשך כל הימים והזמנים, ובזכויות זרעם וזרע זרים. כן הדבר,achi, מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מועצת, אבל מי שמתקן נפשו ונפשות רבים, תכפל זכותו כפי זכויות כל אותן שתקנות, ועליו אמרו חז"ל: כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו, משה זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו. וכן אמרו (ובבא מציעא פה ע"א): "כל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו אם הקדוש ברוך הוא גוזר גורה, מבטלה בשביlico, שנאמר וירמיה טו יט: "וזאת תוצאה זכר מואלך, כפי תהיה", זוכה והוא בישיבה של מעלה". ובזהר הקדוש אמרו, אילו ידעו בני האדם כמה גודלה מעלה המזכה את הרבים, ומחייבים בתשובה, היו רצים אחר זה כאדם הארץ אל חייו. והנה בדורנו זה בנקול יכולות להשיב אנשים תמים אל דרכי ה', מה טוב ומה נעים גורלם, ומלאה הארץ דעה את ה'. ויש עוד להאריך בכל זה. עד כאן מדבריו חוצבי להבות אש של מרן זצוק"ל. וראה עוד בהקדמה לחוברת "הסעודה בהלכה ובאגודה"

על כן, בואו לעוזרת השם בגיבורים, וגם 'המלחש' יאמיר גיבור אמי', ייעלה ויבוא ויגיע ויראה' להיות שותף במפעול הגadol של זכויות הרבים הגדול הזה. [ניתן לתורום באשראי בקהילות 073-2757000, או בהעbara לעמותת אפיקי מים חשבו סניף 00 בבנק הדואר, ולציוו עבור חלוקת חובות].

חיבור זה מוקדש לעילוי נשמה התהוויה של מרתAMI מורתני המזוככת ביסורים קשים ומריים, וקיבלו שבחם, יעל ז"ל בת רבקה תחי', אשר זכתה לקרב את בנות ישראל לאבינו שבחם, בדרכם נועם, באהבה ובחיבה, ושמחה את לבבו, והדריכתו בעצה טובה וישראל. יהיו רצון לפני השם יתריך, שיגמול לה חסדים טובים, לפתחה לה שעריו חן וחסד וرحמים, ליהנות מזווע שכניתו, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. וילווה אליה השלום, ועל משכבה יבוא שלום, ותעמוד לגורלה לך הימין. אמן.

כצאתי את הקדוש, אפרוש את כפי אל השם יתריך, שיאכנו להמשיך במלאת הקדוש בהפצת תורה, יראה ודעת, לבבות בניו היקרים. ובסיועה דשמיא דברינו יתקבלו, ומהם רק יתעלו. ואזקה יחד עם רעייתני מנב"ת, לבנים ולبنות כשתילי הארץ, ונניה אנחנו צאצאיינו, וצאצאי צאצאיינו, וצאצאי עמד בית ישראל, כולנו יודע שמק ולומדי תורהך לשמה, באושר וועשר, ובריאות איתנה, ושובע שמחות וכל טוב, אמן.

הכותב וחותם לכבוד התורה ולומדייה

ראש חדש אדר

שנת: "במו חלב ודקשו תשבע נפשי, ושפתי רגנות יהלל פיי" (תהלים סג ו) תשפ"א לפ"ק

๙ שער האגדה כ

ט' הקדמה – חשיבות סיפור יציאת מצרים

יציאת מצרים – יסוד האמונה

במציאות רבות מזכירים אנו "זכר ליציאת מצרים": בקדוש, בקריאת שמע, בתפילה, ועוד. אולם פעמים אחת בשנה, בליל הסדר, מצוה علينا לא רק לזכור את יציאת מצרים, אלא לספר. "וכל המרבה בספר ביציאת מצרים, הרי זה משובה".

אומר "ספר החינוך" (מצחה כא): "מסורת ישורי מצוה זו, כי הוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ואמונהינו, לפי שהוא לנו אותן ומופת גמור בחידוש העולם, וכי יש אלה קדמון חוץ ויכול, פועל כל הנמצאות הוא, ובידו לשנותם כפי שיחפשו בכל זמן מן הזמנים, כמו שעשה במצרים ששינה טבעי העולם בשביבינו, ועשה לנו אותן מהומות גדולים ועצומים. הלווא זה משתק כל כופר בחידוש העולם, ומקיים האמונה בידיעת ה' ברוך הוא".

אוף הסיפור

כתב בספר יסוד ושורש העבודה: "מצות עשה של סיפור יציאת מצרים בליל הزادה, הוא על כל איש מיישי ישראל עם קדוש, אף אם הוא יחידי על שולחנו... עיקר מצות הסיפור היא לבני ולבני ביתו, להודיע להם גבורתו יתברך... לפרש להם גודל הנסים ונגורות ונפלאות של בוראנו, יתברך שמו ויתעללה. ולא די לפרש להם כלליות הנסים מה שתכתב בהגדה, אלא לפרט ולבהיר באור היטיב כל נס ונס, על פי מה שנמצא כתוב בగמרא ובמדרשים. וראו לכל יודע ספר, מקודם פסח לחפש בכל הספרים... ולספר פרטיהם לבני ביתו בליל שימור פסח, כדי להגדיל בעיניהם הנס, ויתנו בלבם יותר שבח והודיה לבורא יתברך שמו ויתעללה".

ואומר הזוהר הקדוש: באותה שעה מכנס הקב"ה לכל הפAMILIA שלו. ואומר להם, לכו ושמי סיפור השבח שלי שמספרים בני אדם ושמחים שהוזכאים ממצריים. אז מתכבדים כולם ובאים ומתחרבים עם ישראל, ושותעים סיפור השבח ששמחים בשמחת הנגולה של אדונם, ובאים הם ומודים להקב"ה על כל הנסים והנפלאות שעשה לעם ישראל, ומודים לו על העם הקדוש שיש לו כאן בארץ ששמחים בחדווה בכל זה. ובזה מוסיפים כח וגבורה למאלה.

מתחיל בגנות ומסיים בשבח

בגמרו, כי בסיפור יציאת מצרים, יש להתחיל בגנות ולסיים בשבח. כיצד? "מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו. ועכשו קרבנו המקיים לעבודתך". علينا להבין שככל שעבוד מצרים והנגולה שבאה לאחר מכן, הכל כדי שנזדכך מוך העבודה זרה שדבקה בקדומים לאבות העולם, תרח אבוי של אברהם אבינו וכל בני דורו, ונתקרב אל הקב"ה.

﴿ אַבְרָהָם הָעֲבָרִי ﴾

מתחלת עובדי עבודה זרה היו אבותינו...

קודם שנולד אברהם אבינו, היה נמרוד מלך על כל העולם, והוא מכיר את ריבונו, ומתכוון למרוד בו. וסחף עמו את כל אנשי הדור לעבד עבודה זרה ולהאמין באלים. לנמרוד היה שר חשוב, משנה למלך, בשם תרח, אשר דבק בנמרוד ובאלילים. והנה נולד לתרח בן בשם אברהם [לימים הוסיף לו את שמו ונקרא שמו אברהם]. באותו לילה שבו הוא נולד, ראו חכמי נמרוד שכוכב גדול יוצא מן המזרח ובולע 4 כוכביםمارבע רוחות העולם. הם האמינו כי החלום מראה על ילד שנולד, שעתיד להרוג מלכים ולרשת את ארץ כנען. למחזרת באו החכמים וספרו לנמרוד: בלילה היינו בビתו של תרח, שהזמין אותנו למשתה בנו הנולד לו. אחרי המשתה יצאנו לחצר לטיפיל, והנה אנו רואים כוכב אחד עולה מזרח וboleע 4 כוכבים. בודאי הכוונה לבנו הנולד של תרח שעתיד לכבות את העולם ולבטל את אמונתך. כדי להקדים תרופה למכה אנו מייעצים לך לפצות את תרח בכיסוף, ולהרוג את בנו, טרם יהיה מאוחר.

סוס תמורת שעורים!!

שם נמרוד בעזה שנטענו לו, ומיד קרא לתרח. אמר לו: בן נולד לך הלילה. תנחו לי כי אני רוצה להרוגו, אולם אתנו לך **כפיצוי** – בית מלא כסף זהב. השיב תרח ואמר: כל מה שתאמר לי, אדוני המלך,עשה. המשיכו המלך ומשנהו לדבר עוד שעעה ארוכה על ענייני המלוכה, ולאחר כך אמר תרח לנמרוד: הלילה הגע אליו אדם שהצעע לי עסקה, שאני אתנו לו במתנה סוס יפה מאד, ובמקומו הוא יתן לי בית מלא שעורים. עניתי לו כי אני יכול להשיב לו דבר לפני שאשאלו אותך. שמע זאת נמרוד ותמה על תרח: אם אתה מנהיג את מלכותי בשכל צר שכזה, היא בודאי עתודה להחרב תוך זמן קצר. איך עולה בדעתך להחליף סוס יקר **תמורת שעורים**. ולמי תתן את השוערים אם אין לך סוס?!

נתנו לו תרח לכליות בו את כספו, אז אמר לו: אם כך אתה כועס על החלוקת סוס בשוערים, אם כן מה צריך להיות הרגשתי לשאתה מבקש ממני את בני היקר **תמורת כספי**! אם אתה הורגו, לשם מה אני זוקק לכיסוף, וכי יירש אותו?! לשמע הדברים כסס נמרוד מאד, ובחמתו ציווה להרוג את תרח. כיצד אתה מעיז לבוא אליו בדברי תוכחות ומשלים?! הזעיק נמרוד. נפל תרח לרגליו ואמר לו: בצחוק דברתני, שהרי בודאי אני מוכחה לעשות רצונך. אבל לנו לי שhort של שלושה ימים כדי שאדבר עם אשתי, אולי אפיישה במתנות ובמלים טובות עד שתתסכים.

נתנו לו נמרוד שhort כאשר בקש, וביום השלישי שלח אליו התראה: אם איןך ממלא את בקשתך, אשרו את כל בני משפחתך! כשראה תרח כי אין מפלט, חיבל תחבולות: היתה לו שפה אחת שילדה בן באותו לילה שבו נולד אברהם. לך תרח את בן

השפהה, ומסרו לידי נמרוד. מיד הרג נמרוד את התינוק בהתלהבות רבה, ונתן לתורה כסף רב כפי שהbettיה, ובזה נחה דעתו ושכח מכל העני. (ספר הישר פרשת נח)

מיهو בעל הבירה?

גדל אברהם התינוק הקטן, ובהתו בן 3 שנים התחיל לחקור בדעתו כדי לדעת מי ברא את השמים ואת הארץ. הסתכל בשמיים וראה את המשם זורתה בעוז. חשב אברהם כי בודאי המשם חזקה מכולם והוא בראש כל, מיד ערך תפילהו אל המשם. כשהחשים היום, שקעה החמה במערב, ובמקומה באה להלנה, שככל צבא הכוכבים מלאוה אותה. היה סבור אברהם כי הלנה "ニיצחה את השם, והיא מולכת על העולם, וכל הכוכבים הם משמשה". באותו לילה ערך תפילהו אל הירח. לਮחרת ראה והנה שוב המשם זורתה ולהלנה הסתלקה!! אמר בלבו: נראה כי לא זו ולא זו בראו את השמים והארץ! הילך לתרח אביו ושאל אותו, מי ברא את השמים והארץ? הביא לו תרחה עובודה זורה בידו ואמר לו: זהו האל שברא אותך ואותיך ואת כל העולם. הילך אברהם לאמו ובקש ממנה להכין מאכלים טובים כקרבו עבור העובודה זורה. כשהחכינה אותם, הילך אברהם והביא אותם לפני הפסל, וראה כי באותה צורה שהניחם לפניו, כך מצא אותם אחר כך, והבין שלא יתכן כי הפסל ברא את השמים והארץ. לא מצא אברהם מנוח לנפשו, וחיפש בכל כוחו את אדון העולם. ומפני שהיא עמל רבות להכיר את ה' יתבירך, שרתה עליו שכינה, וננתן הקב"ה בלבו להבין את מציאותו.

(רבנו בחיי בראשית טו ג. זהה)

"שהם משתחוים להבל וריק..."

כשראה אברהם את אביו ואמו שהם אדויקים בעבודה זורה שליהם, לא רצה להיות עליהם עווז, והילך ליישבת נח ושם, שם למד תורה במשך שנים רבות. בהיותו לומד שנים מרובות כל כך בחשך גדול ובמנוחת הנפש, נעשה חכם גדול, והשיג בדעתו שבכל הדור הוא ש��וע בטיעות העבודה זורה, שהם עובדים לצורות עז ואבן, וכשהגיעו לגיל 40 כבר הייתה לו הכרה ברורה ויסודית בידיעת ה'.

כיוון שהכיר אברהם את האמת, התחיל לעזרך דין ודברים עם אנשי מדינותו, שהדרך שם הולכים בה, אינה דרך האמת, ואין ראוי לעבוד לאלים אלא רק לאלהי העולם האמתי, בורא שמים וארץ, וראוי לאבד ול捨בר את כל הצלמים. היה אברהם אבינו לוקח שני צלמים, קשור אותם בחבל, ומוליך איליל שאין בו מועל. פה לו ולא ידבר, עינים לו ולא יראה, אוזניים לו ולא ישמע, ולא יહלך ברוגלו". (שבט מוסר פרק נב דף נד)

בחנות הפסלים

لتורה, אביו של אברהם, הייתה חנوت לממכר פסלים. يوم אחד, הוזכר תרח לנסוע לעיר רחוקה לרוגל עסקיו, והוא מינה את בנו אברהם למלא את מקומו במכוורת הפסלים. הגיעו לחנות אדם לקנות פסל, אמר לו אברהם: בן כמה אתה, אדונני? אמר לו: בן חמישים. אמר אברהם: הפסל הזה שאתה רוצה לקנות - לפני יומיים עשה

אותו אבא שלו. אויך לך שאתה בן חמישים ורוצה להשתחוות לפסל בן יומיים. התבונש באיש למשמע הדברים, והלך לו. כך היה אברהם אבינו משכנע את כל הלוקחות באפסייתה של עובדות האלים.

והנה, הגעה אל החנות אשא ישישה ובידה מגש מלא תקורתה לעבודה זורה, מטעמים חשובים ומשמעותיים לכבוד הפסלים. ניסתה אברהם לשכנע אותה בדרך ששכנע את כולם, שהפסלים הם הבל וריק, ואולם הזקנה לא קבלה את דבריו. היא הניחה את המגש והלכה לה. מה עשה אברהם? לחת את המגש והניחו לפני הפסל הגדול. לחת פטיש וניפץ את כל הפסלים שהיו בחנות, מקטן ועד גדול, רק את הפסל הגדול השאיר שלם, וקשר את הפטיש לידו.

כשחזר אביו תרה לחנותו, חשבו עיניו, כל הפסלים שבורים לריסיסים! "מה עשית?!" צעק על אברהם בנו בחימה שפוכה. התנצל אברהם ואמר: מצער אבא, לא הייתה לי שום כוונה רעה, איןני אשם במא שקרה. באה לאכן סבטא זקנה אחת והביה אוכל לפסלים, ואז רצוי הפסלים לאכול לפני הפסל הגדול. הושיט הפסל הגדול את ידו בזעם ושר את כולם, על שלא היה להם דרך לבבדו אותו קודם. והנה הפטיש עדיין נמצא ביד שלו, ואם איןך מאמין לי, בוא נלך ונשאל אותו מה בפיו.

התגבר בעסו של תרה יותר, ואמר לו: שקרון! הרי אלילים אלו, אוין רוח בהם, ואיננס יכולים לדבר, כי הם עשויים עץ ואבן. איך אתה מנסה 'למכור' לי כלו 'סיפור' סבתאי? אמר לו אברהם: אבא, וכייד אתה מאמין שהם אלה שבראו את השמיים והארץ, בשעה שאיננס יכולים לנוע ממוקומם? מה טעם שאתה ממשיך לעבודם? אויב לכל הדור הזה שהולכים אחר ההבל, ואני מטימ איזון לשמווע את האמת. דעת כי רע ומר יהיה סופם של עובדי העבודה זורה, כמו שairyuu לדורות שעברו - דור אנוש ודור המבול - כי בגלל עבודה זורה אבדו מון העולם. לכן אבקש אבוי, אני, שמע לקולי, וחדל מלעבוד לאלילים! (בראשית רה לח יג)

אברהם מתיעצב לפני נמרוד

קצת תרה על 'חוצפותו' של אברהם, הילך מיד לנמרוד ואמר לו: יש לי בן אחד שהוא סורר ומורה. הוא יושב ולומד תורה זורה זה הרבה שנים, ומספר שיש אל בעולים שהוא אמת, ואתה משקר ומוציא. קרא מיד נמרוד לאברהם, ואמר לו: מודיע אתה מבלבב ומיטה את לב העם? דעת כי אם תמשיך בדרך זו רע ומר יהיה סוף! אמר לו אברהם: אני רואה שההמש יוצאת כל יום במזורה ושוקעת במערב. אולי יש לך כח לשנות את מהלכה - שתזורך במערב ותשקע במזורה? אם תעשה כן אודה לך ואשתחווה לך. ואם לא, דעת לך, כי האל שנתנו לנו כח לשבור את אלילים, הוא יתנו לך כח להרוג אותם. ורבינו בחיי בראשית טו ז)

נמרוד, כשהשמע דבריהם נועזים אלו, היזרע עכלהו, ושלח את אברהם לבני הסורה כשהוא כפוץ. הוא ציווה לשומרים שלא יתנו לו לחם ולא מים. נשא אברהם עיניו

לשימים ואמר: "אלוקי, אתה יודע הנסתורות, ואתה ידעת כי הגעתך עד הנה - לא לבבודי אלא לבבוזך ולבבודתך". שמע הקב"ה לתפילה זו ופתח לו מעיין של מים, ושלח לו את המלאך גבריאל להביא לו כל מיני מאכל, וכן שהה בבית הסוחר שנה תמיימת.

(שבט מוסר דף נז)

הכנת כבשן האש

שמע נמרוד, כי אברהם עוזנו בחיים, נכנס את כל חכמי עירו ושאל אותם: מה משפטו של אברהם שביזה את המלך ושבר את הצלמים? דנו בענין, ויצא דין להשרף. מיד יצא קרזו בכל העיר: מי שהוא מאוהבי נמרוד, צריך להביא מטענו של עצים. כך הביאו אנשי העיר מטענים של עצים במשך 40 יום, את כל העצים אספו בכפר אחד, שנקרא לאחר מכן "אור כשדים". באותו כפר היה תנור ענק מממדים, ולאחריו השצתברה בתוכו כמות עצומה של עצים, הבירעו אותו עד שהיה הולך ובורר במשך שלושה ימים ושלושה לילות. מרוב החום הלהט, נעשה כל הכפר חם וכל תושביו מיהרו לצאת ממנו. נתכנסו רבבות ריבות של אנשים ונשים מכל קצוות תבל אל אזור הכפר, כדי לראות כיצד שרופים את המורד במלך.

הובא אברהם לפניו המלך, ואחד השרים החשובים תפס את אברהם כדי לזרקו לכבשן האש. כשהתקרב מעט אל האש, מיד יצאו לשונות של אש מן התנור הבוער ושרפו את השר. ניסו שרים אחרים לזרק את אברהם, אך כל מי שניסה היה נשף, עד שנשרפו אנשים רבים, ולא ידע נמרוד מה לעשות.

באתחה שעה בא השטן בדמות אחד משרי המלך, ואמר כי יש בכוחו לעשות תחבולה ולזרוק את אברהם מרחוק אל תוך הכבשן. מיד ביקש להביא לוחות, חבלים ומסמרים, ועשה "טראבוקו" - מין מכונת קילעה, שפעלת על ידי הנעה מרוחק. בדקו את המכונה, אם פועלת היא אכן, על ידי שהכניסו לתוכה שלוש פעמים אבן גודלה וקלעו אותה לתוך הכבשן. כאשר הוכחה המכונה כיעילה, קשוו את ידיו ורגליו של אברהם,שמו אותו בטראבוקו, כדי לזרקו לכבשן האש. ואוצר המדרשים איינשטיין עמוד ו'

קידוש ה'

בא השטן לפניו אברהם ואמר לו: אם אתה רוצה להנצל מון האש הזאת, השתחוו לנמרוד. השיב לו אברהם: "יגער הר' בך השטן". אז באה אמו של אברהם אשר נקרא שמה אמתלאי, ואמרה לו: אני ממק, השתחווה לנמרוד ותנצל. אמר לה: דעוי איממי, כי האש של נמרוד סופה להכבות, ואילו האש בנחננס אינה נכנית לעולם! (שט)

از הטילו את אברהם לתוך הכבשן פנימה. מיד נעשה רעש גדול בשמיים, וכל המלאכים רצו לרוץ להציל את אברהם אבינו. אמר להם הקב"ה: הוא היחיד בעולם, שעומד ייחידי כנגד כל העולם הטוענה, ואני היחיד בעולם. נאה ליהיד להציל את היחיד. מיד ירד הקב"ה בכבוזו ובעצמו והציל את אברהם וצינן לו את האש. כך היה ממלך אברהם אבינו ומטייל בתוך האש, ולא קרה לו כלום. ופסחים קיה ע"א

כשראה נמרוד כך, מיד ציווה להוציאו מון הכבשן. אבל שוב לא יכול אף אחד להוציאו, וכל מי שניסה לחתוך מעט אל האש, היה נשרף מון החום הגדול. או אז נכנע נמרוד וקרה לאברהם: אתה, שהנץ עבד נאמן לאלהי השמיים הגדול והمبرיך והאמיתי, צא לחוץ!!! יצא אברהם והתייצב לפני נמרוד, וכל המן האנשים שהיו שם יחד עם נמרוד השתחו לפני אברהם. אמר להם אברהם: אני איני כלום, ולא אליו תשתחוו, אלא האמינו באלהוי האמת שבשמי. אז נתנו נמרוד לאברהם הרבה מתנות, וגם את שני העבדים המובהרים ביותר שהוא לו, אחד מהם היה אליעזר. וכן גדיי המלכות נתנו לו מתנות רבות וליוו אותו לביתו בכבוד גדול. (שבת מוסר פרק נב דף נד-נה)

ומלאה הארץ דעתה את ה'

היה אברהם אבינו הולך מעיר לעיר וממלכה לממלכה, והיה קורא בקהל גדול לכל העולם להודיעם שיש אלה לאלוהם, ולו ראוי לעבדו. היו העם מתקבצים אליו ושוואלים אותו על דבריו, והיה משיב לכל אחד ואחד כפי הבנתו, עד שהחיזרו בדרך האמת. כך התאספו סביבו אלפיים ורבעות, ושתל בלבם את עיקרי האמונה, וחיבר ספרים בעניין האמונה. אברהם אבינו העביר את דרך עובדות ה' ליצחק בנו, יצחק הודיעו ליעקב, ויעקב אבינו למד את בניו כולם, והבדיל את לוי ומיניה אותו לראש ישיבה למדך ה' ולשמור מצוות אברהם. כך התפשטה האמונה יותר ויותר, בקרוב בני יעקב והנלוים אליו. (רמב"ס ע"ז א ט)

אולם עדין לא היה די בכל זה כדי לייצור את עם ה', אשר יחזק באמונתו לדורי דורות. נסתרים דרכי ה' ומחשובתי, צופה ו מביט עד סוף כל הדורות, וממי יעמדו בסודותיו וברעיגוניותיו? הכו הקב"ה לבני ישראל 'תכנית' מיוחדת ליצירותם כעם, וצפה במחשבתו כי עליהם לעבור "כור היתוך" במצרים, למען יתחשלו באמונת ה' צרופה, ורק לאחר מכן יצאו ברכוש גדול, היא התורה הקדושה, האוצר הגנוו שקדם 974 דורות לבראית העולם.

๙ סיפור יציאת מצרים

❖ ריבוי על טבעי ❖

מנין בני ישראל במצרים

בשבועים נפש ירדו אבותינו למצרים. בתקופה קצרה של 210 שנה התרבו ישראל בצורה על טبيعית, עד כדי שביציאתם ממצרים מנו הגברים מגיל עשרים ועד גיל ששים 600,000 איש. אם נצרכ' למנין זה אף את הנשים, הילדים והילדים, וכן האוכלוסייה המבוגרת, שלא נמנתה בחשבון, הרי שעם ישראל ביציאת מצרים מנו לפחות למעלה שלושה מיליון נפשות.

הדבר המעורר השתאות והמלפlia יותר הוא, שחז"ל מגלים לנו כי מספר עצום זה הינו רק מספר חלקי מכלל עם ישראל, משום שבמכת חושך מתו רבים מעוד מעת ישראל, אשר לא היו זכאים לצאת מצרים (כפי שיתואר להלן במכת חושך), ומספר המתים היה גדול פי כמה וכמה ממספר הנוטרים בחיים. כמו שנאמר: "וחמושים עלו בני ישראל" - רק אחד מתוך חמישה יצא מצרים, והשאר מתו במכת חושך. זאת אומרת שעם ישראל לפני מכת חושך מנה פי 5 ממנו יוצאי מצרים, דהיינו למעלה מ- 15,000,000 נפשות!! דעה אחרת אומרת, כי היוצאים ממצרים היו רק חלק אחד מתוך חמישה שמתו במכת חושך, ולפי זה עם ישראל מנה לפני מכת בכורות פי חמישים ממה שמנה ביציאתו, כלומר למעלה מ- 150,000,000 נפשות!!!

ריבוי כל כך גדול בפרק זמו של 210 שנה, הרי זה יוצא לגמרי מגדר הטבע, וזאת במיוחד לאור העובדה שעם ישראל ברובה של תקופה זו, היה עובד עבודה פרד המכפרת את הגוף, אשר באופו טبعי אף כמעט פריה ורבייה. יותר מכך, פרעה הרשע בגורותו האכזריות הרג המונימס מעם ישראל: בזורה של "כל הבן הילוד היאורה תשילכוו", וכן בזמן שהיו עובדים בעבודת פרד, מי שלא הספיק לעשות את מכתת הלבנים באותו יום, היו המצרים הרשעים שמים במקומות הלבנים החסרים תינוקות מעם ישראל. כמו כן אומר המדרש, כי פרעה מצורע היה, ולצורך ריפוי היה שוחט בכל יום 300 תינוקות מעם ישראל ומתרחץ בדם וכפי שיבואר כל זה בהרבה (במהשך). ואחרי רצח המוני שזכה מנה עם ישראל מספר כה עצום ורב. כיצד יתכו הדבר???

ריבוי יהודא

חז"ל מגלים לנו כי אכן אופו הריבוי של עם ישראל היה בצורה בלתי טبيعית כלל, שהיו הנשים يولדות מספר גדול של תינוקות בכל לידה. יש אומרים שנולדו שנים שנים, ויש אומרים שנולדו ששה ששה!! ויש אומרים שנולדו בכל לידה שנים עשר תינוקות!! ויש אומרים שישים בכרס אחת!! והרי זה פלאי פלאים שאמא אחת תוכל לדודת בפעם אחת תינוקות רבים כל כך, ושכלם יהיו וכל זאת בהיות האם שפהה

למצרים. היא עבדה בשעת ההריוון עבודת פרך בלבד עבודתה בביתה, ולאחר הלייה נספחה לה עבודה הטיפול בתינוקות, כשבעלתה אינו עומד לצידה בכל המהלך הזה, משום שיצא לעובודה מפרקת חסרת טעם. היא אינה מקבלת איזו הטבה, אפילו לא חופשת לידה - היא מיד צריכה לחזור לעובודת הפרך שלה.

למרות הקושי - נשות ישראל במצרים היו צדקניות, והתאזרו לעוד ועוד ילדים. למרות העבודה המפרכת ולמרות הצרות שעשו להם המצרים אשר חפכו לצמצם את הילודה, הם רצו לזכות ילדים נוספים, והקב"ה שרחמיו על כל מעשיו עזר להן בגידול ילדיהם, כפי שנראה בהמשך בס"ד.

פָּנִים יְרֻבָּה – כֹּן יְרֻבָּה

"ובני יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁرָצּוּ וַיִּרְבּוּ וַיִּעֲצִמוּ בָּמָאָד מִאָד וַתִּפְלֹא הָאָרֶץ אֲתֶם: וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדֵשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים עַמּוֹ הָנֶה עָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וּעְצֹום מִמֶּנּוּ: הַבָּה נִתְחַכֵּמָה לוּ פָּנִים יְרֻבָּה..." (שמות א-ז)

רואה פרעה כי עם ישראל פרה ורבה באופן לא רגיל, והדבר כקוצים בעיניו. הוא מנסה לחבל תחבולות היאך למנוע את עם ישראל מפריה ורבייה. כשתחבולה אחת לא עוזרת הוא מנסה תחבולת אחרת, ומשאף היא אינה מוכחת ביעילה, שוב מנסה הוא ורכיס אחירות. אך יושב בשמיים ישחק, ה' ילעג למו. אמר הקב"ה: אתם מתחכים לדברים אחרים. אך יתירבי, נראה מה מותקים, האם הדברים שלי, שהבטחות לאברהם אביהם: "כִּי בָּרוּךְ אֱבָרְכָךְ וְהַרְבָּה אָרְבָּה אֲתָּה זָרָעֵד בְּכֹכְבֵי הַשָּׁמֶנִים וּבְחֹזֶל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת מִים", או הדברים שלכם, שאתם אומרים: "הַבָּה נִתְחַכֵּמָה לוּ פָּנִים יְרֻבָּה...". טפחה המזיאות על פניהם והוכיחה שכן עצת ה' היא תקום: "וַיֹּאמֶר יְהוָה עָנוֹ אֶת כֹּן יְרֻבָּה וּבָנָיו יִפְרַץ". הם אמרו "פָּנִים יְרֻבָּה", אבל הקב"ה אמר: "כֹּן יְרֻבָּה!!!"

מה היו תחבולותיו של פרעה לצמצום הילודה בעם ישראל?

תחבולה ראשונה – עבודה פרך

פרעה גור על עם ישראל שייעמדו ללא הפסקה, כדי שלא ילכו לישון בבתיהם, ועל ידי כך יתמעטו מפריה ורבייה. דרש רבינו עקיבא: בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור נג אלו ישראל מצרים. שבשעה שהיו הולכות לשאוב מים, היה הקב"ה מזמין להן דגמים קטנים בתוך כדיהו, וכך היו ממלאות חצי כד בדגמים וחצי במים, והולכות לבתיהם וمبשלות שתי קדרות - אחת של מים ואחת של דגים, ומוליכות אותן אל בעלייתן בשדה, שירחיצו במים החמים ויאכלו את הדגים. כך עודדו וחיזקו אותן בגוף ובנפש, ופרו ורבו. ראה פרעה כי תחבולה זו אינה יעילה, וחיבל תחבולה נוספת.

תחבולה שנייה – הריגת התינוקות בעת הלידה

"וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרָיִם לְמַלְיכָת הָעָבָרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֱמָת שְׁפָרָה וְשָׁם הַשְׁנִינָת פּוּעָה: וַיֹּאמֶר

בילבדו את העבריות וראיתן על האבנים אם בין הוא והמתו אותו ואם בת הוא ותיה. (שםות א טו-טו)

פרעה, שלא רצתה בתחילת נהוג באכזריות גלויה, כדי לא לעורר על עצמו את דעת הקהיל העולמית, הלק בסתר אל המילדות - יוכבד והמכונה "ספרה" משום שמשפרת את הולוד ומיטפלת בו לאחר לידתו) ומרים (בתה של יוכבד, המכונה "פועה" משום שהיתה פועה את פיה ושורה לתינוקות) ואמר להן, שכאשר באה אליהן אשה עבריה לדודת, יבדקו מיד בזמן יציאת התינוקות: אם בת היא - יחו אותה וילדו אותה כרגיל, אך אם בן הוא - יחרגו אותו מיד עוד לפני שיספיק לצאת ממש לאור העולם, ותאמRNAה לילדת שתינוק מת בילדת.

אמר הקב"ה: דע לך רשות, כי מי שנתן לך עצה זו להרוג את הזכרים, הוא טפש. והלוא טוב היה לך יותר אילו צוית להרוג את הנקבות, שהרי בלי נקבות באה כליה לעולם, כי הזכרים לבדים אינם יכולים לדודת. וכשיש הרבה נקבות בעולם, יכול להיות ריבוי גדול יותר. אך מה באמת גרט לטעות של פרעה ויעצבי נגעתם האישית. אמרו המצריים, נמית את הזכרים וננקה את הנקבות לנשים.

"וַיִּתְּר֣וּ הַמִּלְדֹּת֙ אֶת הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַתִּמְלִאוּ אֶת הַיְלִדִים" - המילדות הצדיקות, אשר יראת שמים טהורה הייתה בלבד, לא רק שלא שמעו לפקודתו של המלך ולא הרגו את התינוקות, אלא אף דאגו לצורכיהם של התינוקות וסיפקו להם מים ומזון.

כאשר רואה פרעה כי ממשיכים להיוולד בניים לעם ישראל, שואל הוא את המילדות כיצד יתכו הדבר? והן משבות לו: הנשים העבריות אינן זוקחות כלל למילדות, מעדייפות הן לדודן בבתיהם, ולכן אין אלו יכולות לקיים את גזירתך. הפלא הוא שפרעה מקבל את תשובהך ולא מעוניינו. כשהכר על מסירות נפשו, נתנו הקב"ה לצאצאייהן כהוננה, לוייה ומילכות. כשרואה פרעה שאף תחבולה זו אינה מצילהה, הוא מנסה תחבולה שלישית.

תחבולה שלישית – זריקת הבנים ליאור

"וַיַּצְאֵוּ פְּרֻעָה לְכָל עַמּוּ לְאמֹר כֹּל הַבָּן הַיְלֹוד הַיְאָרֶה תִּשְׁלִיכְהוּ וְכֹל הַבָּת תִּמְיֹונְהוּ" - מצווה פרעה להשליך את כל התינוקות הזרים של בני ישראל אל היאור, ולשם כך הוא ממנה שומרים ושוטרים מיוחדים, אשר תפקידם לעורוך מעקב צמוד אחר התינוקות הנולדים, למצוא אותם ולהשליכם ליאור.

המצרים הרשעים היו נעזרים בילדיהם הקטנים, אשר היו מסתובבים בין הבתים וועקבים אחר לידת תינוקות. בני ישראל לא היו נשמרים מהם, כיון שהם קטנים. כאשר היו שומעים הילדים קול של אשה הצועקת בלידתה, היו הולכים ואומרים לאבותיהם, ובאים האבות ונותלים את התינוק ומשליךם אותו למים.

היו בנות ישראל אשר רצו בכל כוחם להציל את ילדיהם מטבחה, ובכוחות נפש אדירים היו חושכות את שפטותיהם בשעת הלידה ולא צועקות. אחרי הלידה לקחו את תינוקותיהם והטמינו אותם במחילות. אולם גם כנגד זה התהכם המצרים. הם עקרו אחר כל אשה הרה, וכראו שהיא כבר אחורי לידה, הבינו שהיא מסתירה את התינוק, ומיד היו מביאים ליד קטע מלדייהם ומכניסים אותו לבית היולדת, שם היו מכימים אותו והוא בוכה. התינוק המוטמן במחילות שומע את קול הבכי, ובוכה יחד עמו. הבכי מגלת את מקום מסטרורו, והרשעים נוטלים אותו על אף צעקות האימה של האם, שסבילה את כאבי הלידה בודמיה כדי שיחיה בנה. הם תופסים אותו בפניה ובפני כל בני המשפחה האומללים ומשיליכים אותו ליאור באדישות.

מדוע דוקא להשליך ליאור?

מדוע גורו להשליכם ליאור? מפני שראו החזאים בכוכבים שימושיים של ישראל ללקה על ידי המים, וחשבו שיטבע במים. אך באמת הסימן שראו שילקה במים, לא היה קשר לכך, אלא כשהנaging משה את עם ישראל בדבר, אמר לו הקב"ה שידבר אל הسلح ויוציא מימי, ומה שזכה הכה על הسلح במקומות לדבר, ועל כך נגען שלא נכנס הארץ ישראל, כמו שנאמר ונזכר פרק כ פסוקים יב יט: "יענו לא הָאמַנְתָּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעִנִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְכֹן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקְרָבָה הָזֶה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְהָסֵב".

סיבה נוספת לכך שבחרו המצרים להמית את התינוקות דוקא על ידי השלכתם ליאור, כי העמיקו עצה. אמרו: אין הקב"ה מעוניין אלא באופן של "מידה כנגד מידה". אם נהרוג את התינוקות במים, לא יוכל הקב"ה להעניש אותנו, כי נשבע שלא יביא יותר מבולמים. העלים הקב"ה ממחשباتם את העובדה הפחותה, שאפשר שיונינים במים לא על ידי מבול, כפי שאמרו קרה, שטבעוabis סוף. גזירה קשה ונוראה זו, של השלכת הבנים ליאור, נמשכה כמעט שלוש וחצי שנים! היא הוחרפה יותר בתחילת השנה השלישי, בעקבות חלומו של פרעה.

חלום פרעה

בשנת מאה ושלשים לר'ות ישראל מצרים, ופרעה חולם, והנה הוא יושב על כסא מלכותו. וישא עניינו וירא ז��ן אחד עומד כנגדו ובידו מאזנים. ויקח האיש הזקן את המאזנים ויתלם לפני פרעה. ויקח את כל זקניהם מצרים, שרייה וגדולה, ויקשרם ויתנס יחד בcpf מאזנים האחת. ולאחר מכן לקח טלה קטן אחד ונתנו בכף המאזנים השנייה, והכריע הטלה הקטן את הcpf! תמה פרעה על החזוון הנורא הזה, מדוע יכריע הטלה את כולם? וყיצ פרעה והנה חלום. וישכם בברкар ויקרא לכל עבדיו ויספר להם את החלום, ויראו האנשים יראה גדולה. קם סריס אחד מסריסי המלך אשר שמו בלעם, ואמר: אין זה כי אם רעה גדולה אשר תצמץ מצרים לאחרית הימים, כי יולד ילד בישראל ויחריב את כל ארץ מצרים. אם על המלך טוב, יצא דבר מלכות מ לפניו ויכתב בדתיכם, אשר כל ذכר היולד בעברים יهرיג, למען תחדל הרעה הזאת מארץ מצרים. ויעש המלך כן.

הצלת התינוקות

על אף כל המאמצים של מצרים להרוג את הזכרים שנולדו, על ידי הטבעתם ביאור, שמר הקב"ה על תינוקות אלו, ורבים ניצלו ולא מתו. כיצד? ציווה הקב"ה לגלים לפולטים לדבר, ובמדבר זימנו להם ה' יתברך שני סלעים מיוחדים, מסלע אחד ינקו דבש, ומהסלע השני ינקו שמן.

היו תינוקות נוספים אשר נולדו בשודות מפחד המצרים, וגם אותם שמר ה' בשמירה מעלה. כפי שמספר המדרש, בשעה שבו האמהות צריכות לדודת, היו הולכות וילודות בשדה תחת התפוחות, שנאמר "תחת התפוחים עזירתייך". והקב"ה שולח מלאך ממשי מרום ומנקה אותן ומשפר אותן כיולדת שמשפרת את הولد, וננותו להם שני עגולים אחד של שמן ואחד של דבש, שנאמר ובריט לב. יט: "זינקחו דבש מסלע ושםו מחלמיש צור". וכיון שראו אותן המצרים, רצו להורגם, ונעשה להם נס ונבלעו בקרקע. מה עשו המצרים? הביאו שוררים וחדרו בקרקע על גבי התינוקות. אבל הקב"ה העמיקן בקרקע ושיקע אותן יותר. הלכו המצרים והביאו מחרשות ארוכות יותר, שנאמר (מלחיטים כט. ט): "על גבי חרשיו חרשיהם, הארכיכו למעניהם". והקב"ה העמיקן עוד. ולאחר שהיינו הולכים, היו התינוקות מבצבאים ויוצאים בעשב השדה, שנאמר וחזקאל פרק ט ז: "רְבָה בְּצִמָּה הַשְׂדָה נִתְתִּיק". וכאשר גדלו, באו עדורים עדורים לבתיהם, וכל אחד הכיר את הוריו!

• הולדת משה •

למעלה משנתים זורקים המצרים ליואר את תנוקות ישראל הזכרים כדי למעט אותם, ומאתרי חלום פרעה ופרטונו, שיולד בן לשושיע את ישראל, התחילו לעקוב ביתר שאת ודקדוק. המקבב אחרי הילודים מחריף. ומנגד - בשעה זו צרך להיוולד מושיעים של ישראל. האם יכול מושיעים של ישראל, גם במצב קשה זה, להוולד ולהשרד, למרות הרדייפות הקשות?! השתלשלות הדברים המדיהימה, רצופת השגחה פרטית מופלאה, מלמדת אותנו בלי ספק כי "אין עצה ואין תבונה נגד ה'"!!! נפלא להתבונן ולראות, איך וכיצד התרחשו הדברים....

גוזרת עמרם ועצת מרימות

עمرם גדול הדור היה, ואשתו הינה יוכבד. ראה עמרם כי גור פרעה ליוואר את הזכרים הנולדים, אמר: 'לשווא אנוعمالים', לשוא אנו מביאים ילדים לעולם. מה עשה? גרש את אשתו יוכבד. כאשרו בני ישראל את גדול הדור עשו כך, למדו ממנהו ונגרשו כולם את נשותיהם. מרים, בתו הקטנה בת ה - 5, אשר כבר מקטנות שרתה אליה רוח נבואה, וידעה כי עתיד מושיעים של ישראל להיוולד מהורהה, באה לפני אביה ואמרה לו: אבא! הגורה שלך קשה יותר מהגורה של פרעה. פרעה גור רק על הזכרים, ואילו אתה גורת גם על הזכרים וגם על הנקבות. מלבד זאת - גוזרתן של פרעה היא רק לעולם הזה שנולדים ומתים וחזרים לחיות בעולם הבא), ואילו גוזרתך היא לעולם הזה ולעולם הבא (שהאותן נשמות שלא באות כלל לעולם, אין יכולות לזכות בחיי העולם הבא). יותר מכך -

פרעה הרשע, ספק גזירתו מתקיימת ספק אינה מתקיימת ושהרי אפשר לנסתה להינצל מגזרתו), אבל אתה צדיק, ובוודאי גזירתו מתקיימת. שמע עמרם לעצת בתו, והחזיר מיד את אשתו. ראו בני ישראל כי גדול הדור החזיר את אשתו, מיד החזירו כולם את נשותיהם.

הצפנת משה

כברור ששח חודשים, ביום ז' באדר, התמלא בитם של עמרם וווכב בארו מיוחד. יוכבד, שהיתה בת 130 שנה (!!!), ילדה את משה, מושיעם של ישראל. אלום כמובן, דאגה כבודה העיבה על השמחה הגדולה: מה לעשות כדי שהמצרים לא יתפסו את הרך הנולד וישליכו ליאורי בשלוש החודשים הראשונים יכלו עמרם וווכב להצפינו בビתם, מפני שהמצרים מנו לiocבד 9 חודשים מזמן שעומרים החזיר אותה [זהיא התעברה כבר שלושה חודשים קודם לכן], ולכן לא יידעו המצריים שיוכבד כבר ילדה. ואכן שלושה חודשים הוסתר משה בבית הוריו.

באותם שלושה חודשים, שוד ושבר היה במצריים. על מה ולמה? באותו יום שנולד משה הודיעו החזירים בכוכבים לפראעה: "היום נולד מושיעם של ישראל, ואני אנו יודעים אם הוא נולד מבני ישראל או מן המצרים. עוד רואים אנו כי עתיד הוא לkillות במיים". כשמעו זאת פרעה, מיד ציווה ללא רחמים כי ביום זה יזרקו ליאור כל התינוקות הנולדים, גם מבני ישראל וגם מן המצרים. לאחרת, אמרו האצטגנים לפראעה כי המושיע של ישראל עדין לא הושליך ליאור, ועודין הם רואים את הסימן שלו - שילקה בימי. הכריז פרעה כי הגירה שגורר אתמול עדין בתוקפה. וכך היה במשך שלושה חודשים, שכל עוד שלא הושליך משה ליאור, עדין רואו האצטגנים את הסימן שלו בכוכבים, ונמשכה הגירה על כלל האוכלוסייה במצריים. ומה קורה בתום שלושה חודשים?

ביום י' בסיוון, כתום שלושה חודשים מיום הולכת משה, הבינו עמרם וווכב כי לא יוכל יותר להצפינו ב ביתם, כי המצרים כבר ייחפשו אחריו. בלילה ברירה, הם מניסים להצלו בדרך אשר סיכו הצלחתה נראים אבודים מראש. הם יוצאים לו תיבת גומה קטנה ומכוונים אותו לתוכה. את התיבה שמים ביאור. האם אכן לא יגלו המצרים את התיבה? וכי צד יתקיים הילד ללא מזון ושתייה? ואולי חס ושלום תטיבע התיבה הקטנה ביאור הגדויל? אכן השלכتو של משה ליאור נעשתה בלב כבד מלא חששות.

מה נסתירות הן דרכי?! דזוקא על ידי פעללה אבסורדית זו, ניצל משה רבינו כשהושליך משה ליאור, באו האצטגנים ואמרו לפראעה: הנה, כתע אנו רואים בכוכבים כי מושיעם של ישראל כבר לכה בימי והוא לא היאור. משמעו זאת פרעה, ביטול מיד את הגירה של השלכת הבנים ליאור, בחושבו שמטורתו כבר "הושגה".

בתיה 'מאמצת' את משה

באותו בוקר, יצאה בתיה בת פרעה לרוחץ ביאור. לשם ירצה לטבול דזוקא ביאור? יש אומרים שרצתה להטהר מעבודה זרה של בית אביה ולהתגיר. ויש אומרים שהיתה

מצוועת, ורצתה לשכך את כאביה על ידי טבילה במימיו הקרים והمبرאים של היואר. והנה באותו רגע נראית תיבת משה לפניה. היא הושיטה את ידה כדי לטופסתה. כיון שראו שפחותה שהיא רוצה להצליל תינוק מון המים, אמרו לה: "גבירתנו, מנהגו של עולם, אם מלך גוזר גורה, גם אם כל העולם לא מקיימים אותה - בנין ובני ביתו מקיימים אותה. ואת, בתו של פרעה, עוברת על מצות אביך?!" בא גבריאל וחבט אותו בקרקע. הושיטה בתיה את ידה, והתארכה ידה לאורך של 12 אמה - ששא מטר ושיא אומרים 16 אמה, ולדעת אחרת 60 אמה). וראה זה פלא! מיד שנגעה ידה בתיבה, נתרפא גופה כליל מון הضرעת.

מרים אחות משה, עומדת כל הזמן מון הצד ורואה את מה שנעשה. היא ממשיכת לעקוב ורואה כי בתיה מנסה לחפש למשה אשה שתנתק אותו, אך התינוק לא מוכן לאכול בשום אופן מ אף אשה. ואז היא ניגשת אל בתיה ומציעה לה שהיא תנתן לה אשה מניקה מון העבריות. בתיה הסכימה ומרים הביאה את יוכבד אם התינוק שתנתק את בנה. בתיה כמובן לא יודעת כי קיים קשר בין התינוק לבין האשה המניקה. כד מיניקה יוכבד את משה ממשך שנתיים תמיינות עד היום.

פלאי פלאים!!! למעלה שלוש שנים נזירת פרעה בתוקפה - להשליך ליואר כל בן ישראל שנולד. מעת לידת משה, זורקים אפילו את התינוקות המצרים ליואר, אף תינוקות נזרקים בשליל תינוק אחד - משה. והנה באותו יום שבו מודיעים אצטגנים פרעה כי להקה מושיעים של ישראל בימים, חזרת הביתה בתו של פרעה מאושרתת, נקיה מון הضرעת, ובחיקה מציאה - ילד שברצונה לאMESS. הילד, כד נראה, נולד לפני מספר חדשם. הוא מהול! קטו שאינו סר למשמעות, ואני רוצה לינוק מצריות, רק מאשה עברית!! ברור שהוא לא ילד רגיל. השם "משה" שונינו לו, מזכיר שוב ושוב את העובדה שהוא משוי מון המים. המשקנה המתבקשת היא שיתכו מאוד מאד שהוא מושיעים של ישראל!!! אבל הנסיכה מבקשת מפרעה להחיקות את הילד. הוא מסכים לאמצו בביתו, מכניםו לארמוני, והוא בעצמו מחבקו ומנסקי האיש המתקרא אויב מצרים, המבוקש במספר אחת, גדול בתוך בית המלוכה! "עווצו עצה ותופר, דברו דבר ולא יקום, כי עמו אל"!!!

יותר מכך - יוכבד אם הילד מקבלת את בנה אל חיקה ממשך שנתיים תמיינות ומיניקה אותו, ואף מקבלת על כד משכורת נכבד מאות המלך. כד יכול עמרם ויוכבד לחנכו בדרך ה', ואף כשגדל משה יהיה לרווח טוב לבוא מפעם לפעם לביקורים בבית אביו, ללמידה ולקבל ממנו תורה וידיעת ה'.

משה בארכמו פרעה

ויהי בשנה השלישית להולדת משה, ופרעה יושב על כסאו, והגבירה יושבת מימינו, ובתיה משמאלו, ומשה הצעות יושב בחיקתה, וכל שרי המלוכה יושבים סביב. יהיו כאשר הם יושבים אל השלחן, ויושט הנער את ידו ויקח את הכתף מעל ראש המלך וישם אותו בראשו. ויבחלו המלך והשרים על זה ויתמכו תמיינה גדולה מאד. ויעו

בכלם הקוסם, אחד מסריסטי המלך, ויאמר: "זכור נא אדוני המלך, את החלום אשר חלומות ושללה קטן אחד הכריע את כל מציס", ואת אשר פתר עבדך ושהטלה הוא מושיעם של ישראל). ועתה, הלא זה הילד - מילדי העברים הוא, ומתוך חכמה וכוונה עשה זאת, מפני שרוחצת ליטול ממק' את מלכות מצרים. אם על המלך טוב, נשופך את דמו ארצתה בטרכם יגדל ויקח את המלוכה מייד". רצחה המלך קיבל את עצתו של בלעם הרשע, אלא שאז שלח ה' את המלאך גבריאל, אשר נדמה כאחד מן השרים, ויאמר: אדוני המלך, אל נא נמהר להורגו, שהלאו ילד פuous הוא, ואולי עשה זאת מותך שעשו ומשחק, כדרך התינוקות. אם על המלך טוב, נבחנו נא את תבונתו: יביאו ابن שוחם יקרה, וכן נחלת אש בוערת, וישימו אותם לפני הילד. והיה אם ישלח ידו אל השוחם - נדע כי מלחמה עשה זאת ונחרגנו, אך אם על הגחלת ישים ידו - נדע כי לא מלחמה עשה זאת ונחיהו. ויטיב הדבר בעיני המלך והשרים, וייש המלך בדבר המלאך. ויביאו לפניו משה את השוחם ואת הגחלת, ואז לפקח המלאך את ידו של משה והוליך אותה אל הגחלת; נגעה הגחלת באצבעו, ומתחמת עוצמת החום, נתן משה את ידו אל פיו, ובערו קצר שפטיו, ומאז נעשה כבד פה וכבד לשון. ויחדרו המלך והשרים מהלמית את הילד.

וירא בסבלותם

גדל משה בבית המלך כשהוא לבוש בבגדיו ארגמן, וכל מנעמי ארמו המלוכה לפניו. בכל זאת היה יוצא לראות אחים בסבלות אחיו בני ישראל אשר עברו בטיטו, והיה בוכה ואומר: "חבל לי עליהם, מי יתנו מותי עליהם". והיה נוטן כתפיו ומסייע לבני ישראל. אמר הקב"ה: "אתה הנחת את השורה והגדולה והלכת לראות בצערים של ישראל, ונוגת בהם מנהג אחים, חיך שאתה מניה את העליונים והתחתונים ובא לדבר עמוק!"

ראה משה שאין מנוחה לעם ישראל, הלך ואמר לפרעה: מי שיש לו עבד, אם איןו נח يوم אחד בשבוע - הוא מת; ואלו עבדין, אם אין אתה מניה להם يوم אחד בשבוע - הם מתים. הסכימים עמו פרעה, ותיקן להם משה את יום השבת למנוחה.

כאשר היה משה בגיל 12, יצא אל אחיו וראה איש מצרי מכח ומבקש להרוג איש עברי מאחיו. אחרי שבדק ברוח קדשו וראה שלא יצא מהמצרי ממשך הדורות איש שעמיד להתגניר, הרג אותו על ידי שם המפורש וטמן אותו בחול. הלך משה ושב לבית המלך, והאיש העברי שב לבתו. למהרתו שוב יצא משה, והפעם ראה שני אנשים עבריים (doten ואבירס) רביים ומתקוטטים. הרים האחד את ידו כדי להכות את רעהו. עמד משה והוכחיו: "למה תכה רעך?" אולם הלה - במקומות לקבל את דברי התוכחה, כעס על משה והלך להלשוין בפני פרעה על כך שאתמול הרג משה איש מצרי.

כששמע על כך פרעה, החליט כי יש לשים קץ ל"תעלולייו" של משה. עד עכשו שתק על סרבנותו ועל כל מיני מעשים שעשה, אך כעת כשהגע לידי שפיקות דמים לא ישtopic עוד, אלא יעשה מעשה. מיד אמר לעבדיו: תפסו והרגו אותו. אולם בשטאפו והכו בחרב על צוארו, נעשה צוארו של שיש. כאשר ניסו שוב ושוב, נחפכה החרב על

ההורג והרגנה אותו. רצו להורגו בORITY אחרית, אבל אז נתן הקב"ה בלב משה שיברת. צעק פרעה: "תפסוחו!!" והנה ברגע זה הפך ה' את הארמון למחוממת מות: חלק מהשרים נעשה לפטע חרשים, ולא שמעו כלל את קריית המלך. לעומתיהם, השרים ששמעו - נעשו עיוורים ולא ראווço כשבער לפניהם. שריטים אחרים, שהיו רחוקים יותר ממשה, אומנם לא התחרשו ולא התעוورو, הם שמעו את קריית פרעה ואף ראו את משה במנוסתו, אך מכיוון שלא היו די קרובים כדי לתפוטס אותו, רצו לצעק בקול גדול לחבריהם שיתפסו את משה, אך הם נעשו לפטע אילמים. בתוך כל המהומה הזאת, ברוח משה ונמלט לנפשו, והגיע לארץ מדין.

❀ שעבוד בני ישראל במצרים ❀

"וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים"

בнтיאים ממשיכים בני ישראל במצרים להשתעבד ולהתענוות בעינויים קשים ובעבודה מפרכת. מצבם הנורא ממש עבר על כל דמיון אנושי. מבט מודרני חז"ל מגלה לעינינו תמוות מצב מחרידיה, של אנשים הנטולים כל זיק של חירות מינימלית, ומשועבדים טוטאלית - במאה אחוז - לפרט.

אומר הרמב"ס: "בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כailo הוא בעצמו יצא עתה משעבדו מצרים". כדי לקיים מצוה זו ולקלוט באמת ההרגשה במוחשיות, עליינו לבחון את הדברים היטוב, בספר עליהם ולצייר אותן במחשבתנו, עד שנרגיש את תחושת העבדות, ונודה לה' על גאולתנו כailo אנחנו עבשוי יצאו ממצרים, כמו שמשיך הרמב"ס ואומר: "ועל דבר זה ציווה הקב"ה בתורה 'זיכרת כי עבד היית בארץ מצרים', כלומר כailo אתה בעצם הייתה עבד וכיאת לחירות ונפדיות".

תקופת השעבוד

בני ישראל היו במצרים 210 שנה. בתחילת, בחויו של יוסף הצדיק, נהנו הם ממפעדים המיוחד בשל היותם בני משפחתו של המשנה למלך. אולם משנפטר יוסף, 71 שנה לאחר שירדו למצרים, הם ירדו מכבודם, וניתן עליהם המשא של אנשי מצרים. בשძ החזון, שבו נפטרו בזזה אחר זה 12 השבטים השבעוד יותר ויותר. עד שבמאות האחرون, שהוא לוי, הישרה, ובמקביל הוכבד עליהם השבעוד יותר ויותר. עד שבמאות האחرون, שהוא לוי, שנפטר 94 שנה לאחר שירדו למצרים, הפכו בני ישראל לעבדים מוחלטים. יוצא אם כן שבפועל היו בני ישראל עבדים במשך 116 שנים (116 = 94 - 210). בעבר 30 שנה מזמן העבודה, הוחמר מצבם ביוטר על ידי עינויים קשים ומרים. מרירים, שנולדה בתחלת תקופה קשה זו, נקרה כך על שם המירירות והסבל הנורא שהיה מנת חלקים, בבחינת "וימדרו את חייהם".

עובד הדרגתוי

המצרים שעבדו את ישראל בהדרגה: בתחילת שמו ידם על ממוני. פרעה הטיל עליהם

מס כבד, והראיה להם שאין זה ממשום איבתא, אלא שכן דרך מלכי הארץ להטיל מס על אנשיהם. בתואננה זו אף לחייב מהם את כל הכרמים והשדות אשר נתנו להם יוסף, ואת כל הבתים הטובים אשר היו להם. אחר כך גור עלייהם שעבוד בגופם, וכך הלא וocabid ידו עליהם יותר ו יותר, עד אשר קצז בני ישראל בחיותם מפני מצרים. כל כך קשים היו הסבל והעינויים עד שבצאתם ממצרים היו רוחם של ישראל עם מומינים: חרשים, גדים וחרקים. נס שנותרו בכלל בחיים.

כאשר ייסר איש את בנו

שבוד שישראל במצרים הוא דבר מפליא ביותר: איך הצלicho המצרים להכנייע ולהשפיל עם חזק ורב כלכך, כפי שאכן העידו עליהם המצרים: "הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו!!" כיצד יכולו תוך פחות מתשעים שנה להפוך אנשים חכמים וגיבורים לעבדיםמושפלים ומדוכאים!! אין זאת אלא כי יד ה' הייתה בדבר הזה, לטובות הרוחנית האמיתית של בני ישראל כי **באשר ייסר איש את בנו - ה' אללהיך מיטרך**" וברבים ח. וכי שאומר ספר הישר: "ימאת ה' הייתה זאת לבני ישראל, להיטיב להם באחריתם, למען דעת כל בני ישראל את ה' אלוהיהם... לעבוד אותו וללכת בכל דרכיו הם וזרעם אחריהם כל ימיהם".ומי יעמוד בסוד ה'!!

בחומר ובלבנים

שהחילה המצרים לשעבד את ישראל, קיבץ פרעה את כל ישראל, ואמר להם בלשונויפה ומונומסת פרך = פה רך: בבקשה מכם, עשו עמי היום טובה, והרי זה בשביבכם - "בנו לבנים ערים לשבת". מה עשה פרעה כדי לשכנעם שיעבדו? שם על כתפיו מלבן וכלי שבו עושים את הלבנים, וכל אחד מיישראל שטען שעבודה זו קשה לו, היו אומרים לו: האם אתה איסטנ尼斯 ועדין יותר מפרעה!! נטל פרעה סל ומגרפה והתחליל לעבוד, וכשראו אותו ישראל עושה כך, נמשכו אחוריו כולם חוץ משפט לוי, ומיד הلقכו בזריזות ועבדו כל היום בכל כוחם. מכיוון שהיה כוחם גדול ועבדו במרחב רב, הספיקו לעשות כמות גדומה של לבנים. כשהחשיך היום, מינה עליהם פרעה נוגשים, ופקד עליהם לספור את מספר הלבנים שעשו כדי לשלם להם. כאשר הובא מספר הלבנים לפני פרעה, אמר להם: כמות צזו של לבנים - לא פחות - עליהם לעשות כל יום: בתחילת שילמו להם על עבודותם, אך לאחר ארבעה חודשים של עבודה, נטו מהם את כל כספם בחזרה והכריחו אותם לעבוד ללא שכר. כאשר מאן איש ישראל לא עשה במלאה על אשר לא נתנו לו שכרו, אז נגשו אליו המצרים והכו אותו מכות נמרצות, והשיבו אותו בחזקה לעבוד עם אחיו.

פרעה החליט לשעבד את בני ישראל ודוקא על ידי עבודה "בחומר ובלבנים", כי עבודות החומר היא עבודה מפרקת את כל רמ"ח האבירים. ואין מלאכה קשה ממלאת התיט, במירוח בארץ מצרים, כי אדמה מצרים אי אפשר לגבל וללוש אותה יפה, ומיד לאחר שהיו עושים את הלבנים הם היו מטופרים, ושוב היו צרייכים לחזור ולגבל את הלבנים ולדוש ברגליים בחזקה, עד שהיה העפר מתגבול מחדש.

משעה מוקדמת בבוקר עד שעה מאוחרת בלילה, עבדו ישראל בטיט הסמיך. תחילת סחפו חול, מים וקס, ערבעו הכל יחד ורמסו את החמר ברגליים, לאחר מכן גבלו ממנה לבנים. כדי להושאף על השפלתם הובאו גם חמוריהם לرمוס את התבונ יחיד עטם, כביכול להשווותם לחמורים. העובדה התנהלה ברציפות, ללא הפסקות בניינים. לא ניתן היה לעבוד בעצלתיים, כיון שהיה על כל אחד לסייע את המכסה ליום זה. המצריים לא העריכו בתשעבו במצב הגופני, חולה כבריא חוויבו להשליט את מכסת יומם. יום יום, שעה שעיה, במשך שבועות, חדשניים ושננים. בכל מזג האור: בkor, ברוח, בחום ובשמש להוות לא בטלת העבודה. אין הפסיקות ואין חופשות.

כדי להושאף לענותם ולמעטים, גוזר פרעה שהגברים יישנו בשדות על הארץ, והנשים ישנו בביתם שבעיר. הנימוק היה שאם נותנים לגברים לישון בבית, הרי שבבוקר, עד שישלחו לקראם להם ועד שייגעו מבתיהם, יעברו ויתbezזו כבר שעה או שעתיים עד שmagim למקומות העבודה. כך רצו המצריים לשבור את חי המשפחה של עם ישראל, להמעיטים ולשבור את רוחם.

המצרים לא הסתפקו בכך שהעבירו את הגברים בטיט בחומר ובלבנים, אלא הכריחו גם את הנשים לעסוק בזאת. נשים עדינות וענוגות הוכרחו לעבוד בחומר ובלבנים!! וכדי להושאף כאב על עצמם, המצריים שמו קוצחים בתוך החמר! הקש והקוצים פצעו את רגליין והן שטנו דם, ואף על פי כן היה עליהם המשיך לעבוד. «יסוריין לא הרשימו את לב המצרי הנוגש, וגם הדם שששת לא נגע לליבו חסר הרחמים. לא היו הקלות בזמןינו חולין, הריוון, חולשה וכו'». ואפלו בעת הלידה, גם אז הייתה האשה צריכה לעבוד. בזמן של חבלי יהודה עזים, לא הינו לה לשכב ולולדות! והילד היה יוצא לתודח הטיט ונרמס ייחד אתיו אחרי כל קושי ההריון, ואחרי צער הלידה העצום, רמסו לעיניה את פרי בטנה. עצקות ובכיות של הבעל והאשה, נפלו על אאננים אטומות. לא היה אכפת לנוגשים המצריים שהלבנים היו מעורבות בדם, הם הכריחו את הנשים להמשיך לעבוד.

בנים במקום לבנים:

אם העבד היהודי לא הצליח לגמור במשך היום את מכסת הלבנים, ואפלו היה מה שקרה רק לבנה אחת, היה הוא צריך לשלם את החסר בילדיו: שום סיבת, מוצדקת ככל שמותה, לא התקבלה. האכזריים הלוקו את הבן, חנקו אותו, והשלימו בגופתו את הלבנים החסרות בקירות. בשלב הבא הם התعلו באכזריותם ולא חנקו את הילד לפני הכנסתו לקיר, אלא לקחו ילד חי ובריא והניחוו במקום הלבנה החסרה!! מאוחר יותר, הוסיףו רשות על רשויותם, עד אז היו ליקחים ילד אחד על כל החסר היומי, כתם הם לקחו ילד על כל לבנה ולבנה שהחיסרו ישראל! הארכורים לקחו בחזקה ילדים קטנים מבין ברבי אמותיהם, ואבותיהם ואמותיהם צועקים עליהם ובוכים בשומםם קול בכיתת ילדיהם בקיר הבניין!!! אכזריות נוראה! אולם זה לא הכל. הם הרעו לעשיות יותר מזה. היו מצריים שהכריחו את האבות לתחוב בעצם את בנם בקירות! ולשים עליו חומר! ועינוי האב בוכות עליו, ודמעותיו יורדות על בנו!!!

כאשר העבד היהודי לא השלים את מתכוונת הבנינים, ולא נשאorio לו בניהם כי כבר קברו את כולם בקירות, היו המצריים תוחבים אותו בעצמו בבניון, תחת שורה של בנינים, והיה מות וריחו מבאיש, רחמנא ליכלו.

אל אמונה ואין עול

לאמיתו של דבר, היו אלה נפשות של רשעים שהקב"ה רצה לשלקו מון העולם. כמו שבספרים חז"ל, כי בשעה שהיה רואה משה רבנו את התינוקות התחובים, היה בוכה ומצטער, וمبקש מאות הקב"ה שיציל אותם. אמר לו הקב"ה: אל תדאג על אובדנים של אלה, כי קוצים אני מכלה מון הכרם! אם רצונך לבדוק זאת, הוצא את אחד התינוקות ותראה מה יהיה בסופו. אכן הוצאה משה מבין הבנים תינוק אחד, ותינוק זה גודל והיה רשע גדול. שמו היה מיכה, והוא עשה פסל, וגרם לחורבן גדול לכל ישראל.

עבדות הילדים

הבניים והבנייה הצערירים הרכים והעדינים, הוכרכו גם הם לצאת לעבוד. רגליים הרכוות והעדינות נדרקו מהักษ החוד פעם אחר פעם, ודמס התבוסס בחומר. המצרי האכזר הכריח אותם לעבוד הלאה. הקטנים נפלו בתוך החומר ונפצעו, כoso בחומר ונכנס חמר לפיהם, ואף על פי כן הוכרכו להמשיך לעבוד. לא נתנו זמן לרפאות את הפצע, וכל שכן שלא נתנו להם להתנקות מודמס ולשטווף את פיהם מן החמר. אחרי כל זאת, אם קרה שאביהם לא מילא את מכסטו היומיית, היו קוברים אותם חיים בתוך הקירות!!!

עבדה ללא תכליות

אדם עמל שואב סיפוק בגמר עבודתו הקשה. הוא נהנה ליישר גבו, להצביע ולומר "את זה אני בניתי". המצריים האכזריים דאגו שם הנאה זו תימנע מישראל, כי עבודתם הייתה רק למען שעבודם. המצריים הכריחו אותם לבנות על אדמה לחאה וטובענית, כאשר המבנה היה כבד, הוא שקע ונבלע ולא נותר ממנו מאומה. בלילה, אחרי שגמרו לבנות שתי קומות, הלכו לישון. בבוקר, כשחזרו להמשיך בבנייה, מצאו רק כמה سورות של בניינים מעלה החול, השאר שקע. זהו שברונו לב ממש! לראות את מעשי יديיהם הולכים ונבלעים! המצריים הכריחו אותם לבנות עוד ועוד ללא תועלת ותכלית. כך שברו המצריים את רוחם של ישראל שעבדו ועבדו ללא מטרה וסוף.

بني ישראל בנו "ערי מסכנות", שמכיוון שנבנו על קרקע לחאה ורכה, היו מסכנות מאד את בוניהם. היו שנפלו מן הבניין ומתו, והוא כאלה שהבניין נפל עליהם ומתו.

עיקר המטרה שהיתה למצריים להעביר את ישראל, היא כדי למורר את חייהם. עבודה ללא צורך, בלי קצבה, בלי גבול, ולא מנוחה, רק כדי לפרק את גופם. כאשר לא הייתה למצרי עבודה מסוימת לתת יהודוי, הטיל עליו איזושהי עבודה שלא לצורך, כגון: תעדר תחת הגפן עד שאחוזה. זהה היה יכול להמשך שעות רבות!!!

עובדות תמיידית

גם בלילה, לאחר יום מתייש ומייגע, כשהיה היהודי מחלץ מעט את עצמותיו לשינה מועטת, גם אז עדין לא היה הוא בן חורין. אף באמצעותו היה יכול המצרי לבוא ולהעיר אותו, לבקש ממנו כל בקשה שליטה על דעתו: קטוף לי יركות מן הגינה, חמם לי מים, מלא לי את החבית.

נתאר לעצמו: לפניו אוור הבוקר התחליל יומו של היהודי, בקשי היה לו פנאי לחתוּר מאכל כל שהוא, ומיד הריצו אותו למקום העבודה. הכניסו אותו לטיטו, והוא התחליל לעשות את מתכונת הלבנים היומיית. אין הפסקה ואין מנוחה במהלך העבודה. הוא עובד בקצב ריצחני עד הלילה. בגמר העבודה הוא גורר את עצמותיו העייפות לשדה, לשינה טרופה. צולו רعب, מרוט, כאוב וממוות. לפניו שהسفיק להתאושש, בא מצרי ומאמין אותו בחגיגות לبيתו לסעודה. המשכו אמנס רعب, אך אין הוא מוזמן להשתתף בסעודתך, הוא מוזמן כדי להיות מעמד לניר שיווש על ראשיו ויאיר להם כאשר הם חוגגים בסעודתכם! אייזו השפה!! הם מאיימים על העבד האומלל, המותש והמורעב, שם יוזז יתיזו לו את ראשו. וכך הוא צריך לעמוד זקופה, כאשר כל שריריו כאבים ווזעקים למנוחה. עליו להריח את ניחוח המאכלים, לראות את נוגשו יושבים במנוחה על הכסאות ולהתענות בעיפות וברעב שנדר דליק על ראשו! הסעודה שהסתירה מאוחר בלילה אינה מהווה הצדוק לאיחורו לעבודה למשך. השכם בבוקר המחר, מרים אותו שוב ליום של עבודה פרך.

החלפת העבודה

המצרים שאפו לשבור את רחם של ישראל לנמר, ולכך החליפו עבודה הגבר בעבודת האשה. לגברים נתנו עבודות הנשים, ולנשים נתנו עבודות הגברים. אמרו לאיש, קום לו, אפה, בשל, תפור וטווה! ואמרו לאשה, מלאי חבית זו, בקע זה, לכני גינוי הביא יركות. לגברים ולחזקים נתנו עבודות קלות כמו להיות שלוחים להביא מכתבים, עבודה מתסכלת ובזיהה בשבלים. ואילו על החלשים הטילו עבודות קשות: לחפור בורות, ללחוב לבנים, עבודות שוברות גור שהפכו אותם לבורי מומינים, במרקחה הטוב, אם לא מונו מרווח מאכץ. לזקנים נתנו עבודות של צעירים, ולצעירותים נתנו עבודות זקנים. שמו משא של גדור על יلد קטו, ומשא של קטן על גדור. משא איש על אלה, ומשא אשא על איש. משא זקו על בחור ומשא בחור על זקו. לא הייתה למצרים כל הנאה ורוח מהילופי התפקידים, כי הרוצה בתפקיד טובה ומרובה, נוטן לכל אחד כפי יכולתו. ואילו كانوا היו המטרה לעונת ולצער את ישראל.

עובדות בזיות

המצרים רצו לדכא ולהשפיל את ישראל עד עפר, ולכך נתנו להם לעבוד עבודות בזיות, כגון: להיות רועי בהמות, להביא שרצים, ולצד חיות טרופות מן העיר. בבדיקות אלו רצו המצרים לא רק להשפיל את ישראל, אלא אף להרחקם מביתם ומסביבתם למשך תקופה ארוכה. ימים ארוכים ואפלו חודשים היה היהודי מורחק מביתו כדי לרעות את צאנו של המצרי. הוא נשלח דזוקא למקום מרוחק ובודד, כדי להוסיף על

צערו אף את צער הבדיקות. היו שנשלחו ליערות לצוד חיים. נשלחו הם ללא הגנה ולא החיזוד הדרוש, כشعליות מוטלת משימה לצוד דוב, אריה או נמר וכדומה. אם לא יבצעו את משימותם, ישלמו על כך בראשם. הם רועדים מפחד, וב>Showעטם את נחמות החיות דם קופא. אבל אי אפשר לבrhoת בידים ריקות. מי יודע כמה מתו משברון לב, ממצבם הקשה והמייאש, מי יודע כמה נקטעו רגליים וידיים מן החיים הרעות, ומה שברו את עצמותיהם. לא רבים הם אלו שהצליחו למלא את המשימה בשלום.

המצריםים אף חסו על ממונות וחשו שבஹומותיהם תתעיפנה או תחלשנה על ידי העבודה בשדה. ולכן, כדי להסוך עבודה מן הבהמות, רתמו את בני ישראל אל העגלה או המחרשה במקום הבהמה, מהם יעבדו במקומה.

ישראל הפרק לכל

בני ישראל לא היו משועבדים רק לעבודת המלך, אלא היו חייבים לעבוד לכל מצרי שדרש זאת. כלומר, הם היו עבדים של עבדים! כל איש מצרי שהיה צריך סיוע בעבודתו, לך לו איש מבני ישראל. כל מצרי שוטה ונער בזוי, היה מתחכץ אפילו לישראל זקן ונושא פנים, והוא מקל ומכה אותו ועשה בו כרצונו.

שחיתות הבנים

כשפראעה געשה מצורע, אמרו לו חרטומיו, שרפואתו היחידה היא שישחט ילדים קטנים בישראל, 150 בבוקר ו - 150 בערב, ויתרחש בדם. פרעה הרשע והאוצר עשה זאת בלי להסס: שומו שמים! אכזריות נוראה שאי אפשר לתאר!

זביחת הבנים לעבודה זרה

ועדיין לא הסתפקו המצרים בזה. הם החשבו את הצאן לאليل, ולכן לא רצוי להקריב את הצאן לעבודה זרה שלהם. ומה בכ"ז יעשה המצרי שרוצה בכל ליבו לכבד את האليل שלו בקרבו הגועז לא הייתה כל בעיה. לך יلد MILFIDI ישראל, ושרפו באש בעודו חי, כזבח לאלהיו. נוראה נוראות! צעקות הילדים הנשרפים חיים ויללות ההורים לא עשו כל רושם על המצרי, שרצה לכבד את הע"ז שלו.

ותעל שועתם אל האלוקים

היה זה מעל כוחם של ישראל לשאת את הסבל הנורא. ואז, לאחר מأتים ותשעים שנים, כאשר הקשי התגבר מיום ליום, הם חזרו בתשובה והתפללו לה. "ויאנחו בני ישראל מון העבודה ויזעקו, ותעל שועתם אל האלוהים". כמו חשכת הלילה, אשר דוכא כשחוחץ מתגבר ביותר, אז מפציע השחר ועליה הבוקר - כך, כאשר הגיעו ישראל למצב הקשה והנורא ביותר, אז הפצע אור הגואלה, ויצאו מעבודות לחירות עולם. השליח שבחר ה' לתקפיך יקר ונעלזה זה, להיות גואלים של ישראל, הוא משה. וכעת הגיעו הזמן להכינו לקרה תפקידו.

๘ משה – מושיעם של ישראל

משה במדין

כאמור, ברוח משה לאرض מדין. שם, ליד הבאר, ראה את רועי הצאן של מדין מתנכלים לבנותיו של יתרו. חילץ אותו משה מן הרועים ואף עזר להן לדלות מים מן הבאר. הזמן יתרו את משה לבתו, ונתנו לו את בתו ציפורה לאשה. למשה נולד בן, אשר נקרא בשם "גרושים", כי אמר: "גר היהתי בארץ נכירה".

כל אותן שנים היה משה רועה את צאן יתרו. ברכת ה' ליווה אותו שהתרבה הצאן מאד, ומעולם לא טרפה חית השדה מון הצאן. יום אחד, כשהיה משה רועה את צאן יתרו במדבר חורב, ברוח גדי אחד מן העדר. רדף משה אחריו, והנה הגיעו הגדי אל בירכת מים ועמד לשותה. כשהגיעו משה אליו, אמר: לא ידעת שרצheit מפני הצמא. כת בודאי עיר הנד. הרכיבו על כתפו והוא מהלך. אמר הקב"ה: "יש לך רחמים לנוהג את הצאן, ראוי לך להיות רועה את צאני ישראלי!"

התגלות ה' למשה מtower הסנה

עוד באותו יום נגלה הקב"ה אל משה. הולך משה במדבר והנה הוא רואה סנה – שיח קווצני מאד, הגדל בתחום מים. הסנה היה בוער באש, אך הפלא ופלא! הסנה אינו נשרפ! והמים שתחתיו אינם מכבים את האש!

"זיאמר משה אסורה נא ואראה את הפורה הגדל מהה מדוע לא יבער הסנה: וירא ה' כי סר לראות זיקרא אליו אליהם מtower הסנה וייאמר משה זיקרי הפני זיאמר אל תקרב הלם של געליך מעל רגליך כי הפוקם אשר אתה עומד עליו אדמות קדש הו... וניסטר משה פניו כי יראו מהבית אל האלים".

בחר הקב"ה לדבר עם משה דוקא מtower הסנה, כדי לرمוז לו בכך:

א. "עמו אנוכי בצרה", שותף אני לצרתם של ישראל הנתונים במצרים בשעבודם קשה. אף אני שרוי בצרה, בתוך הקוצים.

ב. הקוצים של הסנה מופנים כלפי פנים, כך שאם אדם מכניס את ידו לתוכו, אין לחש בדקירה כלל. אולם כאשר רואה הוא להוציא את היד, הקוצים תופסים ודוקרים אותו. דומה הארץ מצרים לאותו סנה, אשר נכנסו אליה בני ישראל בקלות והתקבעו בהארת פנים על ידי פרעוה, אולם כאשר רוצחים הם לצאת, תופסים אותם המצרים ואינם נותנים להם לצאת.

ג. הסנה הבוער באש הוא סימן לנצחות עם ישראלי: היה משה חושב בלבד שמא מרוב קושי השעבוד יהיה המצרים מיכלים את ישראל ח"ו. הראה לו הקב"ה סנה שבוער באש, אבל איינו נשרפ, ללמד אותו שאף אש המצרים לא תוכל לכלה את עם ישראל.

מתוך הסנה אמר ה' למשה כי צעקת בני ישראל, עוניים ומכוונים, לא נעלמו ממן, וכעת הגיעו זמנו הנගולה. בוחר הוא בו, במשה, שילך וירושע את ישראל. 7 ימים מסרב משה העניינו מכל האדם, שלא הוא יהיה השליך להוציא את בני ישראל, אלא אחרונו אחיו הגדול. הרי אחיו מנהיג כעת את עם ישראל במצרים, ואיך הוא משה יבו לסתופס את מקומו?! אולם הבטיח הקב"ה למשה שאחרונו ישמח בכל לבו בראותו בגודלותו. מלבד זאת גם הוא ישתחף עם משה בהצלת בני ישראל. אתה תדבר אליו ותשים את הדברים בפיו, ואני אהיה עם שנייכם וויראה לכם מה תעשו. הקב"ה מורה למשה לлечת למצרים כשםטה האלוקים בידו, כדי לעשות בו אותן ומופותים לעיני בני ישראל ולעיני פרעה.

מטה האלוקים

מטחו של משה היה מטה אלוקים מופלא ומיהודה. הוא נברא בששת ימי בראשית בין המשותה, ונמסר לאדם הראשון בנו עדן. אדם מסר אותו לחנוך. חנוך מסרנו לנו, נה מסרו לשם, שם מסרנו לאברהם, אברהם ליצחק, יצחק ליעקב, ויעקב הורידו למצרים ומסרו ליעוסף. כשםת יוסף החורם המטה והושם בארמוניו של פרעה. יתרו, שהיה בתחלת אחד מחרטומי מצרים, חמד את המטה בלבו, וכשהלהך למדין לקח את המטה עימיו ונטעו בתוך גנו, בצורה שאף אחד לא יכול היה להוציאו. עד שבא משה ותלשו בקלות ולקחו. היה מטה זה כבד מאד מאוד, ומשקלתו 40 טאה. היה חקוק עליו שם ה' המפורש, וכן ראשי התיבות של עשר המכות: דצ"ד עד"ש באח"ב.

משה חוזר למצרים

בשעה שאמר הקב"ה למשה במדין "לך שוב מצרים", נחלק דבריו של הקב"ה לשני קולות. משה שומע "לך שוב מצרים", ואחרונו שומע "לך לקראות משה המודברה". יצא משה ממדין לכיוון מצרים, ואחרונו יצא לכיוון המדבר. "מה" מצערדי גבר פונגו" - למרות שלא קבעו שום סימן ביניהם, הם נפגשו בתוך המדבר הגדול. ראה אחיו את משה בגודלותו ושם מאוד. בזכות השמחה שῆמבה בכל ליבו, זכה בעתיד לבגד מיוחד - חושן - על ליבו.

פקוד פקדתי

"וילך משה ואחרו ויאספו את כל זקני בני ישראל: וידבר אחיו את כל הדברים אשר דבר ה' אל משה ויעש האתת לעיני העם: ויאמרו העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את עניים ויקדו וישתחוו".

כאשר שמעו בני ישראל כי משה אומר להם את המילים "פקוד פקדתי", מיד האמינו לו כי הוא שליח מאה ה', שכן מסורת הייתה בידם, אשר עברה עוד מיעקב אבינו, כי אדם שיבוא ויאמר "פקוד פקדתי אתכם" הוא באמת הגואל האמתי. בשכר שהאמינו בני ישראל במשה, זכו להגואל. כדי לחזק יותר את ליבם של ישראל, עשה משה לעיניהם 3 אותן, שציווה אותו ה' לעשות.

האות הראשון - זורק משה את מטהו על הארץ, והנה נהפץ המטה לנחש.

האות השני - הכניס משה ידו אל חיקו, והנה נעשתה היד מצורעת כשלג. כאשר הכניס אותהשוב בחיקו - שבה ידו ונרפא. בכך ראה הקב"ה לעם ישראל שהוא המmight והמחיה. בדברו נהפץ המטה הדומם והמת ליצור חי, ובדבריו המיתת ה' את ידו של משה ועשה אותה מצורעת.

האות השלישי - משה שפך מים על הקרקע, וננהפכו המים שבקרקע לדם.

הזקנים גמלטום

לאחר שהעבירו משה ואהרן לעם ישראל את בשורת הגואלה, הם אוספים את 70 זקני העם, והולכים כולם יחד אל ארmono של פרעה. ארmono של פרעה היה בעצם מבצר ענק ומפחד. כאשר התקרכבו אל הארמו נגלה לעיניהם מהזה מזיע: ערים מהרעה של גודלה של גוויות בני אדם אשר נהרו בגזירות פרעה. לצד הערים היה מי' 'מחנה' של בני אדם קטועי ידיים ורגליים, לצידיו 'מחנה' של בני צלובים, ולצדיו 'מחנה' של בני אדם אשר רמסו אותם בטיט. הזדעזעו הזקנים מן המזהה הנורא ונשטו אחד אחד. כשהגינו אל פתח הארמו נותרו רק משה ואהרן, כולם ברחו. אמר משה לאהרן: הללו אינם מצוים מפני הקב"ה, אנו מצוים מפני הגבורה, נלך ונעשה שליחותנו אפיו הורגים אותנו.

איש לא עומד בפניהם

כאשר ראו משה ואהרן את השמיירה סביב ארmono של פרעה, הזדעזעו אף הם. גודלו של הארמו היה ענק, והוא לו 400فتحים! 100 מכל כיון. מרוב פחדו של פרעה שמא ירגושו, העמיד ליד כל פתח גודל שלם של 60,000 גיבורים. בנוסף לחילילים, היו על כל פתח ופתח אריות, דובים וחיות רעות, המונעים את הכנסת לארמו. למורות השמיירה המעלוה, הצלicho משה ואהרן להכנס ללא בעיה! כאשר נכנסו ראו לפניהם שני כפרי אריות אסורים בכבלי ברזל. כל מי שנכנס אל הארמו, היו האריות פותחים את פיהם ומנهمים וושאגים, ונפשו יותר מפחד האריות.לקח משה את מטהו והניפו על האריה, והנה השתחווו האריות מכבליהם, ו באו לקראת משה ואהרן בשמחה. כמו שני כלבים נאמנים ליוו אותם עד بواس לפני פרעה, גם חיות נוספות התלוו אליהם. כאשר הגיעו לפני פרעה, עס פרעה על השומרים, כיצד נתנו להם להכנס?! מיד העניש אותם פרעה: את חלкам הרג, חלкам הלקה, וחלкам פיטר מתפקידם ושם אחרים תחתיהם.

טיפול עליהם אימתה ופחד

אותו יום היה יום שמחתו של פרעה. היה זה יום המלכטו, והוא סבר שזהו בעצם יום יצירתו של אלוהים. הוא לבש בגדים מלכות, וישב על כסאו. הגינו אליו מלכים מכל קצוות תבל, הביאו לו דורונות, ועטרו אותו שיחיה השולט בכיפה על כל המלכים. נשלחו משה ואהרן דוקא ביום זה, כדי שיתתקדש שמו של הקב"ה ברבים.

נכenso משה ואחרו לפניו פרעה כשהם עטופים, ומקלותיהם בידיהם. לא נתנו לו שלום ולא כיבדו. באותו שעה הייתה לו בושה גדולה. נראה פרעה את משה ואחרו, נבהל מאוד מפניהם, כי היה תארס כתואר מלאכי השרת, ורומן קומתם כארז הלבנון, וגלגלי עיניהם דומים לגלגלי החמה, וזיו פניהם ציו החמה, ומטה האלוהים בידם, ודיבור פיהם כאש שלဟבת. וכל מלכי מזorch ומערב כשראו אותם נפל פחדים עליהם. זיע ורחתת וחלחה אחז את פרעה וכל היושבים לפניו, והסירו כתיריהם מעל ראשם והשתחוו להם.

באותה שעה הוחץ פרעה לנקייו. איזה בשותה! הרי הוא עשה עצמו אלה שאיינו צריך לקבוי! והנה דזוקא עכשו בעט גאותו והתנסאותו - ראו כולם בחודלוני ובבושתו. ביוטר גדלה חרפטו, מפני שכשעשה צרכיו הזדמננו לו 12 עכברים, והוא נשבים אותו בכל צד מושבו, וצעק צעקה גדולה ומרה, עד ששמעו כל גולי המלכות את צעקותו. אלומ מיד לאחר מכן חיזק פרעה את לבו וישב על כסאו כאלו לא קרה כלום.

דין ודברים בין משה לפרעה

אמר פרעה למשה ואחרו: מה אתם רוצים? מי אתם? מנין באתם? מי שלח אתכם אליו אמרו לו: "ה' אלוקי העברים נקרא עליון". אמר להם: וכי יש אלה לעבריים, והלווא למלחה ממאה שנה הם מתענים תחת ידי, ומפני מה לא הצליכם עד היום? שקרנים אתם! אם היה האלוהים שהם מצער על כך שהם נמצאים פה, לא היה מעכב אותם כל כך הרבה זמן, שהרי שביל ליליה אחד שעיכב אבימלך את שרה, מיד נגלה אליו והוכיחו. כל שכן בעם שלם, שהיה עליו להתגלות.

אמרו לו: דע לך שיש לעבריים אלה, אלא שהוא הניח לך עד עכשו, כדי להפרע מכך על הכל בבת אחת.

אמר להם: וכי אלוהיכם - יש לו כח וגבורה יותר ממני, או גדולה ומלכות יותר ממני? בכמה מדיניות הוא שולט? בכמה עקרונות הוא מוליך? כמה מדיניות לך? כמה ארציות כבש? כמה מלחמות עשה וניצח? כמה חילות ופרשים יש עימיו בצאתו למלחמה?

אמרו לו: אלוקינו אינו במושגים שאתה מדבר עליהם, אלא כוחו וגבורתו מלא עולם, קולו חזק להבות אש, דיברו מפרק הרים, קשטו אש, חיציו שלהבת, רمحיו לפיד, מגנייו עננים, חרבו ברק, חניתותיו ניצובי אש, לוחם הוא בעלי עשייה, נצח ולא ביגעה. הוא יצר את כל העולם כולו, בראש שמים וארץ, יוצר הרים וגבוות, ימים וככל אשר בהם. על פי יחיו וימתו. נר את העובר במעי איימו, ומויציאו לאoir העולם. והוא זו ומפרנס את כל העולם כולו, הוא מסיר מלכים וממליך מלכים, ומלכו לא תיפסק לעולם ולעולם עולמים.

אמר להם: הויאל ואתם אומרים כך, המתינו לי עד שאחקרו בבית גנזי בספרים שלפני, מפני שאין מלך בעולם שלא שיגר לי אגרת ודorous, ואם אמרתם אתם אומרים עכשו,

אמצאנו באגרות שלי. מיד ציווה והוציאו לפניו כל אגרות וספרים שהיו בבית גניזה, ונתנים ל - 70 סופרים המבינים ב - 70 שפות. בדקו ופשפו, וכיון שלא מצאו שם אמר להם: לכטם לעמיכם. לא ידעתם את ה' ולא שמעתי עליו מעולם. אין אני צריך לך. שאני ברأتي את עצמי, ויש לי נילוס נהר שמשקה את ארצى.

אמרו לו: שוטה, אלוהות אלו שאתה אומר - מתיים הם, אבל ה' אלוקים אמת הוא, אלוקים חיים ומלך עולם. הוא היה עוד לפני שנברא העולם והוא יהיה בסוף כל העולמים. הוא ברא אותך ברחם אמרך, נתנו לך רוח חיים, גידל אותך והושיב אותך על כסא מלכות מצרים. והוא יקח את רוחך ונפשך ממך וישיב אותך אל האדמה שממנה לוקחת!

כעס פרעה על דבריהם, וגרש אותם מ לפניו.

תכבד העבודה על האנשים

למהרת, שוב נכנסו משה ואחרון לפני פרעה ללא רשות. מיד קרא לשומרים וצעק עליהם: איך נכנסו אלו לארכמוני? אמרו לו: איננו יודיעים, נראה מכשפים הם, ודרכם הפתח לא נכנסו. נשא פרעה עניינו וראה אותם עם המתה, אמר: הכלב אני, כי באו אליו הללו במקל? ושוב הקשה את ליבו ולא רצה לשם לעמם לדבריהם.

החליט פרעה, כי נראה בני ישראל לא עובדים מספיק קשה, ולכן יש להם זמן להחלום חלומות ולתכנן תכנונים של חופש ודדור. לכן ציווה לנושיו מאותו יום להכבד את העבודה על בני ישראל יותר. הוא גור שלא למתה להם בתן ללבונן הלבנים, אלא הם יצטרכו בעצםם ללקט את התבון, ויחד עם זאת הגיעו לאותה כמות של לבנים שהיו עושים קודם. גירה חדשה זאת ציירה והתיישה מאוד את בני ישראל. הם נפוצו בכל הארץ מצרים כדי למצוא להם בתן. ושבבי מצרים התאכזרו אליהם מאוד, ואמם היה מצרי רואה את ישראל בתוך שדהו, היה מכחה אותו ומתעלל בו, ושובר את רגליו.

אולם עובדה זו הועילה, שכאשר הכה הקב"ה את ארץ מצרים במכות ובעונשים קשים, לא היה פתחו פה למצרים לומר: 'איך יתכן שמלכנו ושרינו יחטאו, ואנחנו נספג את המכות?' כאן הוכחו תושבי מצרים שאף הם ראויים לעונשים קשים.

למה זה שלחתני!!

כשרהה משה את המיצב הקשה, חזר חזרה למדין, ואמר: "אָדָנִי, לְמֹה הַרְעָתָה לְעַם הָזֶה, לְמֹה זֶה שְׁלַחֲתָנִי! וּמֵאַז בָּאַתִּי אֶל פְּרָעָה לְדָבָר בְּשָׂמֶךָ - הַרְעָע לְעַם הָזֶה, וְהַצֵּל לְאַחֲלָתָה אֶת עַמְּךָ".

ענה לו ה': לו יציר שילחים חלש שבחלשים מלמעלה (מן השמים) בחזק שבחזקים מלמטה, מי ינצח הchlש ינצח, כיון שהוא נלחם מלמעלה. עכשו - שגבור שבגבורים נלחם מלמעלה, והחלש מלמטה - על אחת כמה וכמה!

שלשה הודשים שהה משה במדין, ואז חזר בציויו ה' חזרה מצירמתה. הוא ניסה לעודד את עם ישראל בהזיכרו להם את הברית שכורת ה' עם האבות הקדושים. אולם עם ישראל מרוב העבודה הקשה והלחץ הנדול, לא היטו אותו לדבריו.

הפיقت המטה לתנין

הלו כו משה ואחריו שוב אל ארמונו של פרעה ושוב נכנסו אליו ללא רשות. אמרו לו: ה' שלח אותנו לך שותcia את בני ישראל ממצרים. אמר להם פרעה: תעשו לי מופת, שעל פי אבחן את חזקו ויכולתו של האלוקים שלכם. אהרון, קיבל על כך הכהנה מקדמת, זרך מיד את מטהו ארצתה. לאחר שהושליך המטה לארץ, אמר משה "יהי לתנין", ומיד נהפך המטה לתנין. כך ראו כולם שה坦ין נוצר על ידי דברו של משה.

באותה שעה התחיל פרעה מלגלג עליהם ומרקך אחרים כתרגולת, ואומר להם: כך אוטותינו של אלוהיכם!! האם באתם לצחוק עלי? בנוגה שבועלם - אדם מביא שחורה למקום שבו יש מחסור, ולא למקום שיש בו שפע גדול מאותה השחורה. הנה אתם באים לעשות לי כאן כשפים, וארץ מצרים מלאה כשפים!!! האם אין אתם יודעים שככל הceptions ברשותי הם? מיד שלח פרעה והביא ילדים קטנים בני 5-4 ולקחו אף הם מקלות והפכו אותם לתנינים. קרא גם לאשתו, ואף היא עשתה כך.

אמר משה: אדרבה, אם רוצחים לבחון שחורה אם היא משובחת או לא, מבאים אותה דוקא למקום שהיא מצויה, ואז השבח שלא ניכר יותר שהיא טובה יותר מכל האחרים. עכשו תיוכח לראות כי מעשיו של האלוקים גדולים מכל כשי מצרים.

מה עשה אהרון? לאחר ש汇报ו כל התנינים להיות מקלות,לקח הוא את מטהו, והנה בעל מטה אהרון את מטוותיהם של כל חרטומי מצרים. ואף על פי שבעל מטוות רבים מאוד, נשarraה צורתו ממוקדים ולא השתנתה. יותר מכך - דרך הכישוף, שלאחר שפג הcisوف, חזר הכל להוויותו הראשונה כמו שהוא קודם, כי איןו אלא "אחיזות עיניים", וайлו כאן בליית המטוות הייתה מציאות שגמ לאחר מעשה נשארו מטוות החרטומים בעליים במטה אהרון. מיד נזדע פרעה וכל גודלי המלכות, ופרעה תמה והתיירא: מה יקרה אם יאמר אהרון למטהו 'בעל את פרעה וכסאו', עכשו הוא בולע אותו!!

אך שוב חיזק פרעה את ליבו, ולא אבה לשמווע לדברי משה ואחריו. בכל פעם אחריו שמשה יצא מاقل פרעה, היה פרעה אומר: אם יבוא אליו בן עמרם אני הורגנו ואני שורפו. וכשהיה משה נכנס, היה נעשה פרעה כמו בול עץ ולא יכול לפגוע במשה. חשב פרעה כי הוא יכול לעשות כל מה שעולה בלבו, הוכיח לו בורא עולם, שאפילו על גוףו עצמו אינו שולט.

• עשר המכות •

שלוח, לכה ושילם

כאשר סרב פרעה לשולח את ישראל, הביא הקב"ה עליו ועל כל מצרים עשר מכות - יסורים קשים ומרימים, ובסיום הסכימים פרעה לשולח את בני ישראל.

אומר הילקוט שמעוני: משל של פרעה ומצרים, למה הדבר דומה? מלך שאמר לעבדו, הבא לי זגים מן השוק. הילך העבד והביא זג מבאיש. עטש המלך ואמר לעבדו: בחר לך עונש אחד משלושה: או תאכל את הדג, או תלקה מאה חתיכה, או תשלם קנס מאה זהובים. בחר העבד לאכול את הדג. בקושי רvb האכל העבד מן הדג חתיכה ועוד חתיכה, כשהגיעו לחצי אמר למלך, איני יכול להמשיך יותר, מעדייף אני ללקות. התחליו עבדיו המלך להכותו מכיה אחר מכיה, לאחר שהכו אותו כבר יותר מחמשים מכות, צוחה העבד ואמרו: די, אינני יכול יותר, מעדייף אני לשלם מאה זהובים! נמצא שהוא עבד אומלל נענש בשלושת העונשים: גם אכל, גם לכה וגם שילם.

כך פרעה, שייעבד את בני ישראל במצרים. אמר לו הקב"ה: "שלח את עמי ויעבדוני" ואמ לא, או שתלקה או שתשלם את שכר עבודתם. אמר פרעה: "מי ה' אשר אשמע בקולו! לא ידעת את ה' וגם את ישראל לא אשלח". אמר לו הקב"ה: חיזק, שתשלחים ותלקה ותשלם להם את שכרם.

• מכת דם •

מדוע לכה הנילוס תחילת?

למעלה מאלפיים שנה זורם לו במצרים נהר הנילוס - היאור, כשהוא משמש כעורך הראשי לחיי הכלכלת במצרים. שהלווא שם אינו יורד בארץ הזאת, והיאור הוא זה שספק מים לשתייה, לבישול, לכיבוס, לרחצה ולהשקיית השדות. עליו השיטו סחרות לצורכי מסחר, ובאמצעותיו פותח ענף כלכלי חשוב - הדיג. דג היאור היו למרכיב חשוב בתפריטו של המטבח המצרי. כל חיים תלויים ביאור, ולכן - לפי דעתם הכווצבת - היאור הוא האלוהים העליון. כך חיו בטעותם שנים רבות. עד שבאה מכת דם וטפה על פניהם.

התראה חוזרת

יום אחד, הופיעו משה ואהרן לפני פרעה. הם פלשו לתוך הארמון ללא רשות והתייצבו לפני המלך. פותח משה ואומר: שלח את עם ישראל, ואם לא תשלח, מימי מצרים יהפכו לך. פרעה איננו מתרגם מהאים והוא עונה: אiomיך אינס מדאיגים אotti, כיוןGAN היאר הוא יוצר היאור, והוא תחת בעלותי. חוזר משה ואומר: אם לא תשלחים, תראה בקרוב מייהו בעל היאור האמתי. למחמת, שוב חזר משה ומתרה בפרעה, אך פרעה מסרב בעקשנותו. וכך חוזר הדבר על עצמו עוד יום, ועוד يوم, במשך יותר משלשה שבועות!

קולו של משה נמור היה, אך למורות זאת, בדרך ניסית, שמעו כל מצרים את אiomoo!! נתאר לעצמנו, מה חשב האזרח המצרי באותו רגע? הוא בודאי לא הבין מה פשר האioms המזרז הזה. איך יתכו שההפקו כל המים שביאור לדם? הלווא היואר הוא אלוהים חזק, וגם פרעה חזק! בודאי אין מקום לדאגה. אנחנו, המצרים, העם החכם והמתקדם ביותר. בכספיים, אנו בעליים על העולם כולם. אין אף סיבה בעולם שיכולה להפריע לנו להמשיך להעביד את ישראל.

הפק מים מהם לדם!

הם המשיכו לחיות את חייהם בשלוחה... עד אותו בוקר. באותו יום אמר ה' למשה ללכת אל היואר בבוקר השכם ולדבר עם פרעה. כמו כל בוקר, בשעה מוקדמת מאוד, יצא פרעה אל היואר כדי לעשות את צרכיו בסתר. ומודיע בסתר? מושום שפרעה היה משתמש ואומר שהוא אלה ואינו צריך לנקיונו. לפיכך היה יוצא אל היואר בהשכלה שלא יראהו בני אדם בקהלנו. נשלחו משה ואחרון דווקא בשעה זו, כדי להביכו. והנה רואה פרעה את משה ואחרון. תופס משה את פרעה כדי לדבר עימיו. אומר לו פרעה: הנה לי עכשו שעשה צרכי ואחר כך דבר עמוק ובל נשכח שפרעה מתפקידו 24 שעות!. אמר לו משה: האם יש אלה שצריך לנקיונו! דע לך כי הכל גלי וידוע לפני הקב"ה. הוא משגניה על כולם, וכך על פי שאתה מرمאה את עצמן ואת כל מצרים ועשה עצמן אלה, את ה' לא תוכל לרמותו!

ממשיך משה ואומר: "כה אמר ה' בזאת תדע כי אני ה', הגה אנכי מכה בפתחה אשר בידי על המים אשר ביאר וננהפכו לדם". כשפרעה ממשיך לסרב, מכח אחרון את היואר ולא משה, מכיוון שהיתה לו הכרת הטוב למים, שעל ידם ניצל כשהיה תינוק בן שלושה חודשים, והנה כל מיימי מצרים הופכים לדם!!! דם ממש! לא מים אדומים, אחזית חדשניים, כפי שעשו החרטומונים אחר כך, אלא דם ממש: במראה, בטעם, בריח, במגע. אלהיהם, מקור חייהם, מת וירחו מבאיש ננבלת. הוא לא רק מת אלא גם ממית. כל הדגמים ובעלי החיים שהיו בתוכו - מתו.

פרעה הוכח את בעולותך ואלהותך! הרי לדבריך היואר נוצר על ידך, הפוך את היואר בחזרה למיים: כאן הוכיח ה' שהוא ברא את העולם יש מאין, הוא ברא את המים ועשה בהם כרצונו, ואין שום כוח בעולם שיכול לעמוד נגד רצונו.

לא רק המים שהיו לניגוד עינייהם של משה ואחרון בשעת ההכאה, נהפכו לדם, אלא כל המים שבכל ארץ מצרים, אפילו המים שבתוך הכלים נהפכו לדם אמיתי. ולא עוד – אלא שכל העצים והאבנים במצרים התחלו לנוטף דם!

חרטומי מצרים מראים את כוחם

פרעה אינו משתכנע ואינו מתרחק. להפוך, הוא מנסה את ליבו ואומר: אין הדבר עשו עלי רושם, גם אנו יכולים לעשות זאת. מיד הוא קורא לחרטומאים הנאוותנים שייעשו גם הם כך. אלא שמתועורת בעיה "קטנה", אין בנמצא מים, כדי להופכם לדם! חשבו

החכמים שرك המים שהיו גלויים לפני משה ואחרו נהפכו לדם, ולכן בארות חדשים להוציא מהם מים לשתייה. אולם תקוותם התנפצת במרירות - גם מהבאות החדשניים נבע דם. מכת ה' היא מכחה אמיתית, אין מנוס ממנה.

ובכל זאת החרטומים רוצים להראות את יכולתם וכוחם. הם הולכים לגושן וקונים מים מישראל, וזה הם הופכים אותם לדם. זהה גודלם: להפוך מים שקנו מישראל לדם. מי זוקק לכך עכשו? הרי יש דם בשפע, ואפילו יותר מדי! אילו הייתה להם שליטה אמיתית בטבע, היו יכולים להפוך את הדם למים, אך לא יכלו לעשות זאת כי כל מעשיהם היו באחיזות עיניים בלבד.

הבדל גדול היה בין מעשה אהרון למעשה החרטומים. אהרון הפך לדם את כל מיימי היאור, גם אלו שלא היו לפניו אלא בכלים שאינם מחוברים ליאור. ועוד, אהרון הפך מים שאינם עומדים אלא זורמים, ומים אחרים באים תחתם. ועוד, שעמدهה המכחה שבעת ימים. ואילו החרטומים הפכו באחיזות עיניים רק מים מעטים עומדים בכל, וגם זה היה רק לזמן מועט עד שבפרעה אל ביתו.

אבן מקיר תזעק

פרעה לא חש ולא הרגש שזו מכת ה'. לו אישית היו מים, ולא היה צריך לknותם מישראל. הם הגיעו לו כזכות על כך שגדיל את משה בביתו, וכן כדי שייתגדר בעיני המצרים ואחר כך ילקה. ובכל זאת גם הוא לא נמלט לגמורי מסבל מכת דם, וכאשר חזר לארמנונו נטרפה דעתו למראה הדם הנוטף והמלכלך את קירות ארמונו המלכותי והמפואר. הדם לא פסח על בית המלך. הדם היורד מן הקירות מזכיר את הדם ששנתה מבני ישראל שנפצעו בשעת עבודות בניית הבניינים, ונתערב בתוך החומר והלבנים!

ארץ מצרים נבוכה

נתאר לעצמוני: בבוקר לפני שהחולץ המצרי להעביר את ישראל בפרק, סועד הוא את ליבו בארכות בוקר. תוך כדי שתיתת כוס משקה, הוא שומע שוב את קולו של משה, המתרה בפרעה שם הוא לא ישלח את בני ישראל, מיימי מצרים יהפכו לדם. שלושה שבועות כבר הוא שומע את האIOS, והדבר נהפך לו להרגל. אלא שהפעם... הוא מרגיש טעם דם בפיו. מיד הוא יורך כדי לנוקות את פיו, אך למרבה הזועה הוא ממשיך לירוק דם! אולי - חושב המצרי - השן מדומות. אבל אז הוא שם לב שכוסו מלאה בדם! ולא מן השן. אחזו בהלה הוא רץ אל חבית המתים כדי לשוטוף את פיו, ולתמהנוו הגدول החבית מלאה דם. אין לו אפילו טיפת מים אחת בבייה. מה קרה?! הוא משתומם. ומחשבותיו מchezירותו הוא רץ מיד לשכנו המצרי, בתקווה שיש לו מים. שם מתברר שגם החבית של שכנו מלאה דם. הבעייה קשה ולוחצת, מה הם יעשו??

שכנן אחד מספר מבעד לדלת הסגורה, שהוא היה באמצע להתקלח ופתאום מצא את עצמו בתוך אמבטיית דם. הוא קפץ מיד מן האmbטיה, כולו מלוכך ומדיף ריח יותר

מארשר בכניותתו. הוא ניסה לפתח חבית נספת של מים, אך גם שם יוצאה דם. הוא שרי במצב ביש, אינו יודע איך להתנקות. מה עשה? הוא ישאר בבית?! עד מתי?! בעת **לכולם יש אפשרות לרוחץ את גופם בדם.** ממש כמו המלך פרעה, שהחט כל يوم 300 לילדי ישראל והתרחץ בדם!!

בעודו מספר את חוויתיו הטרואומטיות, צווקת אשתו, כי הבגדים אשר השרתה במים לצורכי כביסה שינו את צבעם והם אדומים. צעקותיה גברו מאוד בהביטה על המרחק העומד על האש ועל קערת הבזק המלאה, שהפכו להיות אדומים! מה קורה כאן?

כמו מתוך חלום הם נזכרים באזהרותיו של משה ומבינים شيדו עשתה זאת. אווי ואובי, הם סופקים כמובן, הוא אכן אמר שאם לא ישחררו את בני ישראל יהפכו כל מיימי מצרים להם. מי חשב שיתאמתו דבריו? ובודאי שלא בהיקף כזה! איזו מציאות נוראה, דם במקומות רבים. דם יצא מהקירות, קיר נוטף דם! המראה מפחיד ומעורר בחילתו זה **מזיכר למצרים את ידי ישראל שנקבעו חיים על ידם בקירות!**

המצרי חש כאילו הוא במצבה בלחות, הוא מביט ביאוש על הדם הנוזל מקירות ביתו, וברקע ביתה נשמעות צرحות הילדים המפוחדים וההומומיים מן המתרחש. אין זמן רב למחשבה, הצמא מכח בהם. המצרי מנסה להתחכם וחושב שאם אין מים, ישטו מיצ פירות. אולם כאשר נסחט הפרי יצא דם ולא מיצ. חוסר האוניות גובר, מה עושים? הרי גוף האדם זוקק לשתייה, אי אפשר להתקיים זמן ללא מים! אפילו הרוק שיצא מן הגוף הפך לדם מביחל. הוא חש תסכול, כאס, וייתר מכל פחד וחוסר אוניות. מה יעשו עכשו???

האלילים מאכזבים

הילדים צועקים ומקשימים שנייה, ופיו מתחילה להתייבש. מתוך לחץ הוא פונה אל אליליו. והוא להם הרבה אלילים, כי היו זוקקים להם למסירה שליל אחד יישן או שאינו מרגיש טוב, חוליה או מות, היו אחרים רזרבה). הוא פונה לאילי העז והאבן, ובמקומות לענות לו, להציגו ולתת לו מים, גם הם מוציאים דם!! גם הם מtos. במקומות להציגו הם מעמידים עלייו בעיות נוספת!!! כמו כן הוא פונה אל אליו הכסף והזהב, אולי הם יוכלו להושיעו, אך הם לא מגיבים, ומנו המזבחות שלפניהם זב דם רב. מה יהיה?? מה עושים??

עליה המצרי על סוסו וזרה במרץ לאלהיו הנדרול והחזק מכולים - היואר. הוא בודאי יוכל להציגו בכך שיתן לו מים חיים. כולם מלא תקווה, אך ככל שהוא הולך וקרוב ליואר מתחילה תקותו להיסדק. הוא חש בריח מעט חרוד, אבל מוכך... הוא מגיסת את שארית תקוותו, ובלב הולם הוא ממשיך להתקדם. ככל שימוש הолос בדירתו, מכיה ריח חזק וחരיף באפו.... לא, לא יתכן!!! הרי היואר אלהים חזק הוא, לא יוכל שייפחך לדם!! ליבו מסרב להאמין לאמת המרתה, אך האמת סופה להתגלות, היואר אכן הפך לדם, והוא פולט דגים מתיים, המושיפים ריח של נבלת לריח המבאיש של הדם. נראה

כאילו היואר אדום מדם הילדים שהושלכו אליו. השלבתם ילדים למות ביואר, כך הדוגה שביאור מטהה!!

התופעה מפליאה מאוד, כי הזרימה ביואר נמשכת, ונכנסים אליו בלי הרף מים חיים. אולם תמיד כשהמנים מגיעים לגבול מצרים הם הנפכים לדם! ומה שמדහים עוד יותר הוא, שכאשר יוצא הדם מגבול מצרים, מיד הוא נחפן שוב למים חיים. רק בגבול מצרים מאכזב היואר את עובדיו המאמינים, ומספק להם דם במקום מים.

היואר - עורק החיים של מצרים, שתמיד עולה ומשקה את כל השדות במים חיים ומצמיה בהם יבול פורה, הנה נחפן הוא עתה לחדרת מוות, לא די שאינו מספק מים לשתייה, אלא את **מרעיל אל השדות בדם מבאיש**, זורע בהם הרס ומקלקל את התבואה.

מעל ראשי המצרים מרחפת סכתת מוות, לא מות מהיר וקל כי אם מות איטי בצמא. אין מים לשותות, רק המכשבה על כך קשה ומטריפה. אין על מי להישען, כי כל אלהיהם הczיבו.

חיפוש נואש אחר מים

הוא חוזר הביתה בידים ריקות ורוודות. הילדים מבקשים לשותות - הם צמאים. וככל שעובר הזמן נשקפת סכנה לחייהם. צמאונם גובר והולך. ניסו המצרים למצוא מים מתחת האדמה, והיו חופרים באורות חדשים, ומצאים - דם. בלילה ברירה היו מצרים ששתו מים מלוחים, אשר הם לא נהפכו לדם. אבל מיד אחר כך נעשו צמאים עוד יותר! אין מים לשותות. לא מים ולא מיץ. גם הרוק שירקו נחפן לדם. הם מתחילה להתייבש וראים כואב.

והנה המצרי שם לב כי ביד עבדו העברי יש כוס ובטוכה... מים!! מהיכן המים?! הוא שואל בשאגה. "מהגיגית", עונה העבד היהודי בשלה, "ז'כי איןך רואה שהיא מלאה מים?!" מביט המצרי, ואכן כפי שאמר היהודי, הגיגית מלאה מים. "ומהיכן מלאת את הגיגית?!" הוא מתעניין בשקייה. "מהbabar", עונה היהודי בפשטות. במהירות רץ המצרי עם הדלי אל הבאר, גם היהודי משלשל את הדלי שלו, והנה: זה מלא דם וזה מלא מים! המצרי אינו מ Abed את עשותנותיו, הוא מביא מביתו כד גדול, ורץ אל הגיגית של היהודי, שניגש למלא לעצמו כוס נוספת, יש מים!! המצרי חוטף מideo של היהודי את הocus, והנה ברגע שמנגנים המים לידיו של המצרי הם נהפכים לדם!

עליה בדעתו רעיון מצוין: הוא מבקש מהיהודי לשפוך לו מים לתוך פיו. העבד אכן עושה כך, מן הocus נשפכים מים, אך ברגע שהם מנגנים לפיו של המצרי - הם הנפכים לדם! אומר המצרי ליהודי: בוא נשתה במשותף מכלי אחד, כך יגיעו אל פי מים. אכן הם שותים מכוס אחת, אך... ליהודי עולים מים, ואילו למצרי עולה דם! המים נחלקים, חלקם כלפי ישראל מים, וחלקם כלפי המצרי דם! כתוצאה מנסינותו הרבם לשותות

מים - יש בפיו טעם רע של דם! אין לך מים!!! תשטה דם: שפכת דם ישראל כמים -
תשטה דם כמים!!!

הצמא מתגבר, והפחד עוד יותר. הפה ישב, הראש כאוב, הילדים צורחים וובכים, הם רוצים לשתו! עיניהם יוצאות מחוריותם בראשותם את השכן היהודי שותה מים בשפה, וילדיו משתיכסים להם להנאותם בבריכה של מים!! המצרי מוכחה להשיג מים! ב ביתו ישנן נפשות רבות המשועות לטיפת מים. ולא עוד, אלא שעליו להשיקות גם את מקנהו הרב, את סוסיו, את חמוריו, את גמליו, את בקריו וצאנו - צאנו ה"קדוש", שהיה אף הוא אליל מצרים. הוא פונה אל הצאן שלו, בתקווה שייצלו אך הצאן מסתכל עליו במבט אומלל, וביעינוי המיויסרות תחינה למים. במקום שייצלו הם את מאמניהם, צריכים מאמניהם להציל אותם.

המצרים מתרושים

בלית ברירה, מתווך יאוש, הוא מנסה אפשרות נוספת: הוא מחליט **לקנות מעבדו היהודי** כוס מים בכיסף מלא. והנה ראה זה פלא - סוף סוף יש לו אכן מים, והם לא נהפכים לדם, הוא שותה ומ戎וה את צמאונו. בתור אב מסור הוא לא שוכח כמובן לדאוג אף לאשתו ולילדיו המשועעים למים. חשבו קצר מעלה כי עליו לקנות עוד לפחות 10 כוסות. המחיר שהיהודי דורש נראה לו מוגזם ביותר, אולם אין לו ברירה, הוא יודע שנפשות בתיו תלויים בו. מיום לעלה המחיר ומכפיל את עצמו, עקב הביקוש הרב. אך מה אפשר לעשות? המצרי הולך ומתרושש מיום ליום, ואילו כיסיהם של בני ישראל הולכים וטופחים. **שמתם אותן לשואבי מים חינם אין בסוף, בעת תשלמו מחיר מלא עבור כל טיפת מים!!**

ומה עם החמורים, הסוסים, הגמלים, הבקר והצאן? גם הם זוקקים למים. בלית ברירה הוא קונה מים אף להם, כמובן בנסיבות גדול. רבים מן הבהמות מתים ב策מא, כמו המים המכוצמצמת לא הספיקה להם. הנגיד המצרי את קצתת המים - עליה לו הון תועפות! - והנה, שוד ושרבי! רבים מן הבהמות, אשר הוציאו למעןם סכומי כסף ענקיים למען לא ימותו ב策מא - מתו! זו זאת בעקבות מכת הדבר שהתלוותה לכל מכחה ומכחה.

רעבים ללחם

רוצח המצרי לא יכול לפחות ארוחה טובה, ומתברר לו כי גם זה עסק לא פשוט. טרחה האשה המצרית להכין התבשיל, הדבר עלה לה ביוקר רב, שכן היה עלייה לקנות מים לשטיפת הירקות ולהקנת התבשיל. היא עשתה את כל המאמצים לשם כך, אולם כאשר באה להניא את הסיר על האש היא נתקלת בבעיה בלתי צפוייה: היא לא מצליחה בשום אופן להבעיר אש, העצים כולם נוטפים דם! כל נסיוונות הבדיקה אינם מצליחים, ואז מבינים המצרים כי בעצם אינם יכולים לאכול כל אוכל אפילו ומבישל. אין אפשרות לאפות לחם - **המאכל הבסיסי ביותר!! מה יאכלו? האפשרויות מוגבלות מאוד,** ואכן מצרים רבים מתו מרעב.

מ滂בוססים בזום

המצב דחוק ביותר, הצמא הפך ל"ידיד קבוע", הרעב אף הוא אינו נתון מנוח, אך לא די בכך!! הסביבה יכולה מביאה וodbיקה מודם. גם נזול מהעיצים ומהאבניים, כאשר יושבים על כסא או אפילו על אבן, מתכלכים מודם, כאשר שוכבים במיטה מתכלכים מודם, איך אפשר בכלל להרדים? הבגדים מלאים דם, הידים מלוכלכות, והגרוע מכל שאין אפשרות להתנקות מון הדם! קנית מים לשטיפה ולרחצה אינה באה בחשבו, זה יעלה הון תועפות, וממילא מיד אה"כ הם יחוירו להתכלך, כך שזה לא משתלם. הכללו והזוהמה הולכים ומצטברים מיום ליום. המצב בלתי נסבל! **מנעתם את ישראל מלהתרחץ, עבשו אותם מנועים מלהתרחץ!!**

توزאות המכיה

7 ימים מתחמשך הסיווט הנורא זהה! 7 ימים הנראים כנצת. 7 ימים של פחד וחדרה מון הבלתי ידוע, של חוסר אונים, של טירוף הדעת בלתי נסבל, של צמא ורעב, של אכבה عمוקה מהאלילים, של תסכול וכעס על עבדיהם המתעשרים על חשבונם!

והנה סוף כל סוף תמה המכיה. הדם ביאור הפך חוזרת למים, מצרים נושמות לרוחה. כתת יש מים בשפע חינם אין כספ. אך האם בזאת אכן תם הסיפור? האם חוזר המצב לקדמותו, כאילו לא קרה כלום? כלל וכלל לא!! הבתים והחלים מזוהמים בדם. הבגדים התקלקלו ונחרסו מספיית הדם, האoir מעופש, גראו גדוֹל בתקציב. האיזו האוקולוי נחרס לגמרי. אין איש יודע מה תהיה ההשלכות ממיתת היאור בשנים הבאות. שנים רבות יעברו עד שהמצב יחויר לקדמותו, אם בכלל. הכלכלת נחרסה - ענף הדיג הושבת כליל, מי יודע מתי ישתקם מחדש?...

๙) מכת צפרדע

התראה

זה עתה הסתיימה לה מכת דם, ארץ מצרים יכולה עדין שטופה מן הדם. לפני המצרים עבדה רבה: לנ��ות את זומת הדם, לשטוף את הקירות ואת הרהיטים, לכבס את כל הבגדים. והנה בעיצומו של העבודות, נכנס משה אל ארמונו של פרעה ללא רשות, עוקף את השמירה המעליה, ומדבר אל פרעה בתקיפות: "כה אמר ה' שלח את עמי ויעבדני ואמן אתה לשלוח הנה אנכי נגף את כל גבולד בצפרדעים". למרות הסבל שהוא מנת חלקו במכת דם, הקשה פרעה את ליבו והכריז שלא ישלח את בני ישראל. שמע משה ויצא מן הארמון.

למחרת חוזר הסיפור על עצמו, וכך גם ביום השלישי והרביעי... יום יום, במשך 23 ימים, חוזר משה ומרתה בפרעה, ופרעה מסרב. בפעם האחרון נכנס משה בחוץות היום אל פרעה, והתרה בו לעיני כל שרי ועבדיו. כאשר לא התקייחס פרעה אף להתראה זו, הלק אהרון ונתה ידו על מימי מצרים, והנה - מן המים התחלו לעלות צפרדעים!

אט את התחליו הצפראדיים להתפשט בכל מצרים. תחילתה באו הם אל ארמונו של פרעה, ואחר כך התפשטו סביב עד שמיילאו את כל מצרים.

צפראדים, צפראדיים, צפראדיים....

מן היאור חסר החיים, שהמיהת במקצת דם את כל בעלי החיים שהיו בו, כולל הצפראדים, יוצאים לפתע המוני צפראדים מקרקרים!! ויש אומרים שצפראדי אחד עלתה מן היאור, והמצרים היו מכיסים אותה, אז התיזה נחילים נחילים. **kolot ha-karkor ha-olim min ha-yor zo'ukim atz uktavat ha-aylmat shel kol avotem tivukot she-hoshabu al ha-yor!**

המצרים המומים. שוב מכח בהם אלהיהם היאור! הוא מוציא צפראדים בכמותות אדירות! **attem ha-shelctem atz alu shvivasha al ha-yim - yivo'ao alu shvivim al ha-yeshet cdi la-hafre'u mets!**

אך פרעה הקשה את ליבו ואמיר למשה: בכספי אתה בא אליו? אקרה לילדים קטנים מבית הספר ויעשו גם הם צפראדים! מיד קרא פרעה לחרטומיו ועשו גם הם כמזה ואחרון. אולס לסלק את הצפראדים לא היו מסווגלים, ומה הוועילו חכמים ב"חכמתם"!!?

נתאר לעצמנו: פרעה הרשע יושב על כסא מלכותו בגדי מלוכה, ושרי המלוכה לפניו. לפתע מגיעות צפראדים יר��ות קרונות וחקלקות, קופצות ישר אל פרעה ותוך כדי קרכורים נכנסות לו בנקייו וויצוות מפיו! פה מפיק צפראדים! איזה בשוטה! ממנעו עוברות הצפראדים אל שרו' ועבדיו. הן קופצות עליהם, נכנסות לתוכם ומקרורות באוזניהם. כאשר מסה המצרי להרוג צפראד סוררת, התבקעה הצפראד, ומקרבה יצאו ששה צפראדים נוספים!

марmono פרעה מתרסחות הצפראדים על פני כל מצרים. הן מקופצות בעליונות ובזריזות דרך הדלתות והחלונות ונכנסות בהמוניין אל בתיהם המצרים. ללא היסוס הן ניגשות אל קערות הבזק, אל החלמים, אל הסירים, נדבקות אל האוכל ומוכרסמות אותו. הן מעיזות אפלו - שלא לטבעו - להיכנס לתוך התנוריהם הבוערים! נכנסו לתנורים כמוות כה גודלות של צפראדים, עד שהיא בכוחו לクリר את חום התנור! אוכל חם כבר לא היה למצרים. **פרעה: התכחשת למציאות ה' ואמרת "מי ה'" – למד מן הצפראדים היודעות את ה' וכנסות להישרף בתנורים על קידוש שמו יתברך!**

המצרים יושב לאכול והנה לארוחתו יש שותפים, בצלחתו קופצות הצפראדים. וכשבא לשותות, הוא מקבל נשיקה מהצפראדי שמתניתה לו בתוך הocus!! אין להמלט מהן! לאחר שמצליח המצרי לשותות הופכת שמחתו לתוהה, במים שבמעיו מתפתחים צפראדים! **בקשותם מישראל להביא להם שקצים ורמשים, ונפשם הייתה קצה מהם. עבשו תגלו אתם מן השרצים!**

אין מפלטי!

אין מקלט או איזה 'חדר בטוחו' המונן מפני הצפראדים, הצפראדים נכנסו לבתים המוגנים ביותר. גם העשירים מבין המוצרים אשר נעלו את בתיהם על מסגר ובריח, לא נמלטו מזו המכח. הצפראדים ירדו לתהום ועלו ממנה עד לבית העשירים. הם נקשרו על רצפות השיש ואמרו להן: 'עשו לנו מקום שנעלה ונעשה רצון בוראנו'. רצפת השיש אכן נבקעה, ואל הבית פרצו הצפראדים בהמוןניה.

אפילו אם היו המוצרים מחבאים את עצם תחת הקרקע, היו באים לשם הצפראדים ומשחיתנים בהם. כשנכנסו לבית הכסא, היו נושכים ומסרסים אותם. **בטלתם את ישראל מפריה ורבייה – גם אתם תתבטלו מפריה ורבייה.**

רעש מהריש אוזניים

הצפראדים נמצאות בכל מקום: על הכסאות, במיטות, בתנורים, בתוך החסויות והצלחות, על המוצרים, והגרוע מכל – בתוך הגוף פנימה! הם כMOVן לא ישבו בשקט, אלא קופצו וקרקרו כל הזמן. איזו הרגשה נוראה, "לאחר" צפראדים מקרקרים בתוך רעש הקרקע היה קשה למצרים יותר מהזק של הצפראדים עצמם! במיוחד קרכרו של אלו הנמצאות בתוך גופם. הצעיר שסביר לו מודע לצפראדים היה כל כך גדול עד שכולם בככו. היו מצרים שאפילו מתו מון הרעש! **הייתם מביעתיים את בני ישראל בעקבותיכם – בעת תתיאיסרו מצוקות הצפראדים!**

עקות הצפראדים מזכירות את עיקותם של ההורים האומללים אשר צעקו ובעו והתחננו כשלקחו את בניהם וזרקו אותם ליאורי!

אין מנוח!

נתאר לעצמנו: מצרי רוצה לנוח בביתו, אולם כל הכסאות רוחשים צפראדים. הם קופצים מהרצפה לכיסא, ומנו הכסא לשולחן, ומהשולחן... והופס, על ראשו של המצרי. לא צפראדי אחת, לא שתים, גם לא עשר ולא עשרים, אלא אלףים של צפראדים. המצרי עירף והוא מוכך לשבת, על אף כל מאמציו לפנותו לעצמו כסא לשבת עלייו, הצפראדים זריזות ממנעו ומכסות את הכסא. המצרי מתחכם ומרירים את הכסא וכך מפיל מעליו את כל הצפראדים, אולם תוך כדי שהוא מנסה ליציב את הכסא בתוך ים הצפראדים, שוב קופצות הצפראדים ומכסות את הכסא. אין ברירה, צריך לשבת על הצפראדים. **הצפראדים "מנצילות" את תנוחת היישיבה של המצרי כדי לkapז גם על ברכיו.**

הצפראדים ממלאות גם את המיטות, ולאאפשרות למצרי לישון, ואפילו לנוח. המצרי בא למיטהו ומוצא אותה מלאה צפראדים. אחרי שנוכח לראות כי אי אפשר לגורש אותו כי רבות הוא, שוכב הוא עליו ברוב עיפותו. אולם זו משימה לא פשוטה להרדים כאשר מתחתייך ומעליך יוצרים מקפיצים ומקרקרים, וכל שכן שיוצרים ALSO מוחבלים בגוף. חלקו של הצפראדים גדלות וכבדות, כאשר הוא עולה על הבطن והוא גורמות לקשיי

נשיממה. הצפראדים הקטנות גם הן עשוות מלאכתן באמונה ומכניסות את פיהו לתוך אוזנו של המצרי, והוא אף זוחקתו את רגליוון הקטנות לתוך עיניו ונחריו. אך אפשר ככה לנוח? אתם לא הנחתם לבני ישראל לנוח. לאחר יוםubo'ה מתייש הטלטם עליהם UBODOT NOSFOT V'MUNUTAM OTTEM MASHINA, בבוקר שבן הערתם OTTEM MOQDAM לUBODAH. עבשו תרגישו מה זה לא לישון כמה ימים.

זהירות, צפראדים בדרך!

צפראדים קרות, רטובות וחלקלקות קופצות על המצריים בהמונייהם, בכל מקום שהלכו דרכו עליהם. ומפני שהיו חקלקלות ולהחות, נפלו המצריים ארצתה. ומיוחד לציין כי הנופל, צונח ומתגלגל בתוך ים של צפראדים. וכשהוא פותח את פיו לצעקן לעזרה, קופצת הצפראדע לתוך פיו! כדי לעמוד על רגליו שוב, עליו להניח את ידו על שכבות הצפראדים קרה רירית ודוחה!

כאשר רואה הצפראדע איש מישראל היה בורחת ממנו, ואילו אחרי המצרי היה רודפת ומקפצת עליו. הצפראדים שרכו בכל גבול מצרים, אך הפלא ופלא! הם לא יצאו מעבר לגבולות המדינה. תועלת אחת צמחה מכך למצרים: סוף השתרר שלום בין מדינת כוש למדינת מצרים, שניים רבות היו ביניהם סכסוכים וחילוקי דעת על מקום הגבול המדוייק. בעת באו הצפראדים והראו בדיקות את הגבולות.

כיצד ידעו הצפראדים להבחין בין יהודי למצרי, בין גבול מצרים לגבול כוש ושאר המדינות? שוב נוכחו המצרים לדעת כי לטבע אין כח בפני עצמו, הוא מונח ומווכתב על ידי בורא עולם, אשר ביכולתו לשנות למורי את דרכי הטבע.

אולי היו מצרים שניסו להימלט לארצות הסמוכות. האם הצליחו בכך? נתאר לעצמנו תמונה מצב: משפחה מצרית עולה למכובבה ומותחילה לנסוע, אולם על אף שני סוסים אבירים מובילים את העגלה, היא נושא בכבודת בגדל המון הצפראדים הקופצות בדרך. הצפראדים גם עולות לתוך המרכבה, ומציקות ליושבים בה. המצרים מתחילהים להציף בסוסים, והם אכן משתמשים לרווח יותר. אבל אז קורה אסון, אחד הסוסים נופל פתאום וממת - על ידי הדבר (שהתלווה לכל מכחה). בעבר כמוות דיקות של נסירות התקדמות נואשים, דרך לפטע הסוס השני על צפראדע אחת עסיקית במיוחד, גדולה ורירית, מחליק ונופל. העגלה מתהפהכת, יושביה מתגוללים על הארץ מנסים להתרומם ולהתנען מון הצפראדים. להמשיך בדרך הם כבר לא יכולים, הנידות קשה עד מאד בתחום ים רועש של צפראדים.

לב עיקש ופטלTOTAL

הסיוט הנורא הזה ממשיך יום ועוד יום, כל יום כנראה! מצרים רבים נפלו מותים. היה זה נס גדול שנתרנו בכלל אנשים בחיים, כאשר צפראדים מקרקרים להן בתוך הבطن שבוע שלם.

כשמרגישי פרעה שאיננו יכול לשבול יותר, הוא קורא למשה ואחרון ואומר להם: "העטירו אל ה' ויסר הצפְּרָדִיעַם מִמֶּנִּי וּמִעַלֵּי וְאֲשֶׁר אַתְּ עַם וַיַּבְחֹחַ לְה'". שאל אותו משה וצעק לו בתוך האוזן, כדי שישמעו: למתיاعتיר לך? מתי אתה רוצה שתסור המכיה? היינו מצפים שפרעה יגיד מיד: מה השאלתך? היום, oczywiście, הרגען איינני יכול לשבול עוד רגע נוסף! אלא שפרעה הפליטיקאי המודופל חושב לעצמו: אם משה שואל מתי להסיר את המכיה, נראה שמשמעות הצפְּרָדִיעַם נגרמה על ידי המזלות, ומה שיוודע שהגיע עכשו זמו סילוקה על ידי המזל, מצפה שאגיד לו להסיר מיידית את המכיה, וזה הוא יתפאר עלי שכאיilo הוא הסיר את המכיה. ולכן, ואומר לו להסיר את המכיה מחר, אבל למעשה היא כבר תסור מalias היום על ידי המזלות, וכן אוכיה למשה שאין לו שליטה על המצב, הכל מתנהל על ידי כוחות הטבע. אמר לו משה: פְּקֻדָּה, לְמַעַן פְּקֻדָּה בַּי אַיְוֹ בָּה' אֱלֹהֵינוּ - אתפלל לה' שרק מחר תסור המכיה, וכן תראה שהכל מתנהל בהשגחת ה'.

תם ולא נשלם, שבך לאל בורה עולם!

czפְּרָדִיעַם שהיו בפרעה ובמי עבורי ובעמי שריו היו מדברות ביניהם: אימתי נצא מכאן? וענו זו אז: עד שיבוא בן עמרם ויתפלל עליינו. ואכן בעקבות תפילה של משה סרה המכיה, ובו רגע מותו כל czפְּרָדִיעַם. נתאר לעצמנו: בבת אחת משתרר שקט! מליארדי czפְּרָדִיעַם דוממות כאחת, ולמקרים לוקח זמו להתרגל לשקט הרועם. רק אותן czפְּרָדִיעַם שנכנסו לתוך התנורים הבוערים כדי לקדש שם שמים, חזרו חיים לתוך היאור, ולא מתו ביבשה, לפי שבתו בה' ומסרו נפשן לקיים ציווי ה'.

תמה המכיה, אך לא נשלם הסיפור. כתע מקרים יכולה מכוסה בשכבות של czפְּרָדִיעַם. מחלקת התבבואה של עיריות מקרים נחלצה למבצע פינוי מיוחד, אולם עובדי העירייה לא יכולים להשתלט על העבודה, כל המקרים נורתמו לעובדה הקשה - עבודות פינוי czפְּרָדִיעַם. כל מצריך כבר לפחות עשר ערמות ענקיות! לאן יפנו אותן? בעיה של ממש. באין פתרון מעשי לכמויות כה אדירות, הותירו אותן ברחובות מקרים ערמות ערמות. באsha הארץ מן הריח הנוראה. הצתנה הנוראה גרמה למחלות זיהומיות קשות, לאורך זמו רב, ובמשך תקופה ארוכה עדין המשיכו אנשים למות כתוצאה מן המכיה.

↔ מכת כינוי ↔

מנסים לחזור לשגרה

חלפו להן שלושה שבועות מאז תום מכת czפְּרָדִיעַם. אפשר לומר כי מלאכת הפינוי של czפְּרָדִיעַם כבר הסתיימה, הריח הנוראה אייכשהו עבר, ועכשו הם בשלב של התאוששות. כתע יש סוף סוף שקט, czפְּרָדִיעַם שקרקרו כל הזמן מותו, ולמרבה הרווחה משה לא בא עם התראה על מכיה נוספת ובמכת הכינויים לא הייתה התראה כעונש על כך שפעמים חיק פרעה את ליבו למורות שהיתה התראה).

החיים מתחילה לשוב למסלולם הרגיל. אמונת היו שתי מכות איומות שבאו לאחר התראתו של משה, אך אפשר לומר שבאופן כליל המצב חזר לקדמותו: פרעעה המלך עדיין שולט בחזקה, וישראל לא שוחררו מעבודתם. על השעבוד התרופף מעט, אך עדיין ממשיכים בני ישראל לעבד בחומר ובלבנים.-Amot, שהם מושפעים כבר בעקבות מכת הדם, ונכון שהאוור עדיין מזוהם, ולדייגים אין פרנסה, נכו שמשפחות שלמות עדיין שרויים באבל על יקירותם, ונכון גם שבתי החולים מלאים עד אפס מקום, במילוק במחלה לטיפול במחלות זיהומיות. גם מחלקת האורתופדיה עובדת באופן מתוגבר עקב נפגעי ההחלקות על הצפרדע. אבל איך אומרים? החיים צריכים להמשיך הלאה, אסור לש��וע יותר מידי בעבר.

כינים בכל גבולם

והנה פתאום זה קרה - يوم אחד, פתאום ללא כל התראאה מוקדמת, חשך עליהם עולמים. כל עפר מצרים הפך לכינים! האדמה הדוממת הפכה פתאום לבני חיות!

כיצד זה קרה? הגיעו משה ואחריו לפני פרעעה ו"חכמיו", אל חצר גינת המלך, ולפתע, ללא התראאה, הכה אהרון את האדמה במטהו, וכהרף עין הפך כל עפר מצרים - עד לעומק של חצי מטר - לכינים! קרקע שלא נגעה בה יד אדם מעולם, נשארה כמו שהיא גם עכשו, אולם כל עפר שנעשה בו מלאכה, הפך לכינים. **צورو! אתם שעיבודתם את ישראל בעבודות עפר!!!**

לא רק מיון אחד, אלא 14 מיני כינים הביא הקב"ה על המצרים. אילו היו הcinims בגודל סביר, אולי עוד היה אפשר לסבול. אך גודלם של הcinims היה ממש זועתי, הוא נע בין גודל של ביצת תרגול לגודל של ביצת אווז!

הcinims חולו ועל פרעעה ועל המלכה, וגרמו להם בושה וחרפה - המלך והמלכה מוכסמים כינים! חרוטומי מצרים, כמו כל המצרים, כוסו מכף רגלים ועד קודקודם, בכינים. למצרי החשוב, המלומד, האינטלקט והנאור - יש כינים!! בגדיהם לא הגנו עליהם, והcinims הגיעו לבשרם ועקרו אותם. **בקשותם לאבד אומה שנמשלה לעפר, יבוא דבר שנברא מן העפר ויפרע מכם!**

מלחמה חזיתית

מצרי יושב בבתו ולפתע הוא מותקף מכל הקיימים. הוא חש כאבים עזים ודקירות בעין מהחטים וחיצים הננעצים בגוףו. כינים גדולות טילו להן בחופשיות על גוףו, כשהן עוקצות ומוציאות את דמו. הוא מפחידות, מעוררות גועל, ובעיקר - מכאיות. הוא לא מבין מה מתרחש, וכמוון שאינו יודע כיצד להתגונן.

בנוספ' לזאת, הוא מרגיש שכсадו זו מתחתתיו. הריצה העשויה עפר הפכה לוזחים נעים ועוקצים שגרמו לכсадו אי יציבות. לנגד עינוי קירות ביתו שהוא מטויחים יפה בטיח

לבן, והנה הם רוחשים רמשים שחורים. הוא מתחילה לצחוק מבלהה וממכבים, וצעקותיו מתערבות בקהל צעקות אשתו וילדיו. הוא קופץ מון הכסא, אך ללא הוועיל, בעת שהוא עצמו שוקע בתוך הכנינים, אשר מכסים אותו עד ירכו. **הכניים עצומים!**

הוא לא יודע איך להתפרק מן הכנינים, והיכן לגרד תחילתה. הוא מנסה לתולשן מפניו ומגופו הדזובב, אך ביכולתו לתפוס רק כינה אחת בכל פעם, בגלל גודלה. הוא מוריד כינה ומוריד, מוגרד, ומוגרד. ואף על פי ששתי ידייו עובדות במהירות, אין הוא מצליח להתגבר על הכמות הגדולה שהשתלטה עליו. וככל שהוא מוגרד ומוגרד ונלחם, באים עוד ועוד, המלחמה אבודה מראש. איזה טרוף הדעת! גירודים, כאבים ויואש.

המצרים קופצים ומתנוועים ללא הרף בהשתדלים להיפטר מן הכנינים המתירידות. כפות רגליהם לא נוגעות בקרקע, כי היא מלאה כינים. הם דורכים על שכבת כינים אשר מוצצת את דםם. הדקירות התמידיות בכפות הרגלים גורמו להם להרים כל פעם רgel אחת, איזה ריקוד משעשע!

עייפות, רעב וצמא

אחרי שעוטה של ריקודים ללא הפסקה, הם התעיפויו מאד. אך היכן אפשר לשבת או לשכבי תנוחות הישיבה והשכיבה רק מגבירות את הכאב. וככל שעובר הזמן – מחריפה בעיה. העייפות 'קורעת', ובנוסח יש גם צורך לאכול ולשתות. פועלה זו איננה פשוטה כלל וכלל, שכן הכנינים ממלאות את הפנים והידיים. כיצד יאכלו? ברגע שיפתחו את הפה, יכנסו גם לתוכו הכנינים הסוררות וייעקזו את הלשון והחיק. הצמא מעיך עוד יותר, מציאות הדם של הכנינים גורמו למצרים לאבד דם רב, מה שורם לתוחשת צמאו מוגברת. אולם פועלות השתייה מסובכת מאד וגורמת צער רב. קשה להחזיק כוס בידיים מלאות עקייזות וכינים, כואב להגיש את הocus אל השפתיים הנפוחות, ודוחה לשתו מים מעורבים בכניםים. הצער והכאב ללא הפסקה. יום ולילה נלחמו המצרים בכניםים ובטלו ממלاكتם. **אתם ביטלתם את ישראל ממלאתת שמיים, מעשיית מצאות – בעת שתבטלו ממלاكتכם!**

סתימות פיות

נתאר לעצמו מצב מציאותי: תוך כדי מאבק בכניםים, שומע המצרי צעקות כאב ופחד. ילדיו הקטנים ששחקו בעפר שוקעים בתוך הכנינים והם צורחים מכאב העקיזות ומפחד שהוא יטבעו בתוך הכנינים. האב מגיע במאיצים רבים אל ילדיו לחلزم, והוא מנסה להתעלם מן הכאבים הגודלים והעכוזים שפעולה זו גורמת לו, כאשר הכנינים שנמצאות על כף ידו ועל זרועו הילד שהוא מריר מגבירות את עיקצתו תחת לחץ המשיכה. וכך מושך הוא אותן ומניחם על משטח שולחן שרגליו שקוויות באדמה השורצת כינים. הילדים עדיין מכוסים כינים מכף רגל ועד ראש, ועובדת זו גורמת להם להמשיך לצחוק ולבכות מכאב הדקירות התמידיות. כמו זמו אפשר לבכות? את אט משתקות הצחחות שסימילא איננו עוזרות, ואף מכאייבות יותר בגלל הכנינים העוקצות את הפה הפתוח. זה מזכיר את צעקות הילדים שנדרפו לקירות במקום לבנים, וסתממתם את פיהם בטיטי!

шибיתה באתר הבניה

מה קורה באתר הבניה של העובדים היהודים? תוך כדי עבודה מפרכת, כאשר הנוגשים המציגים בבני ישראל למלא את מסכת יומם, והיהודי המשכן כמעט טובע בתוך הטיטו, לפטע פתאום --- כל שיטה העבודה נהפק לשחרור, והשchor הזה נע! אין טיטו! הנוגשים גם הם התכסו בשכבה שחורה, הם מתחילה לצעוק ולקרטוע בידיהם ורגליהם מרוב עקיצות. לעומתם, היהודי שעמד בתוך הטיטו כאשר נהפק לכינים, לא קיבל אפילו עקיצה אחת, ולא דבקה בו אפילו כינה אחת!

הנוגש مجرد את גופו במרקז ומעין המרצ' שבו הכריח את ישראל לעבשו). לעומת עינוי הזועמות יושבים עבדיו באפס מעשה. כל כך מרגיזו לראות אותם יושבים בנחת, כשהוא עצמו מתפתל מכאבים, והם עוד מעיזים לחיך וללגלג על תנועותיו המשונות. כמו שבבל שאין הוא יכול "לטפל" בהם עכשו "כמו שצרכיך". למרות רוחם של המצרים, העיזו העובדים לעזוב את הכל וללכט הביתה.

בבהתו נידמו

המכה הנוראה פגעה גם בבעלי החיים! החמורים, הסוסים, הגמלים, הבקר ואפילו הצאן ה"קדושים", התכסו בכינים עוקצות. כל הבהתות געוות בכאב ומשתוללות בהשתדרו להתפטר מן המטרד הנורא, ממש כמו המצרים עצםם. **אתם ביציתם את ישראל והשוויתם אותם לבהתות – השווה ה' אתכם לבהתותיכם!!**

אכבע אלוקים היא!

פרעה השחצנו עוד לא משוכנע שאין זה מעשה כשי. הוא קורא לחרטומיו שייצרו גם הם כינים. החרטומים מנסים להוציאו כינים, אך אינם מצליחים. מדוע? משועש אין מעשה הcessפים יכול לשולט בדבר שנודלו פחות משועריה, והכנים בגודלים הטבעי הון קטנות מאד ואין לחרטומים שליטה עליהם. ראו החרטומים כי אין יכולתם להוציאו כינים, ועודו ואמרו: "אכבע אלוקים היא". ממכה זו בטלת חכמתם ונתמעטה מעלהם יותר ויותר. האומה המתקדמת ביוטר והמפוחחת ביוטר בעוני כיישוף, הودתה שאין כאן כיישוף, אלא הכל מהקב"ה!!

השלכות המכה

החל ממכת כינים בטלת העבודה בניין ישראל, הם הפיסקו לטאטא את הרחובות, לעבוד בשדוות ולעבד בטיטו. אולם עדין לא שוחררו לחופשי. כתע יש לפני המצרים עבודה הרבה וקשה. כל הבניינים שרוי מטויחים יפה ביתה, נראים מוגנים ועוובים. עבודותם שוחררו מעבודות הטיטו, ואין מי שיטיחה הכל מחדש. ידיהם פצועות וכואבות, והם אינם מסוגלים לעבוד, בודאי שלא עבודה כה קשה בטיטו.

במכה זו שוב הראה ה' במוחש את מציאותו, ובזה תמה סדרת המכות הראשונה - דצ"ך (ודם, צפראע, פיניט) שהיא שלב א' בלימוד שה' רצה ללמד את פרעה ואת עמו: יש

אלוקים והוא ברא את העולם יש>Main. אכן ידיעה זו הגעה להכרתם השכלית של המצריים. אולם עדין סרב ליבם לשלווח את בני ישראל.

๙ מכת ערוב ♀

התראה

אמר הקב"ה למשה: הרשע הזה (פרעה) הקשה את ליבו בשלוש המכות הראשונות, המכבה הרביעית קשה יותר מון הראשונות. לך והתרה בו, כדי שישלח את עמי ולא TABOA עליו המכבה. בנווג שבעולם, אדם הרצויה להביא רעה על שונאו, מביא עליו בפתאומיות, כדי שלא ירגיש בו וימלט. ואילו הקב"ה היה מתרה בפרעה הרשע, אולי יחוור בתשובה. עושה משה דבר ה' ומתרה בפרעה: שלח את עמי או שתלקה במכה ערוב - תערובת של כל מיני חיות, עופות, נשרים, שרצים ורמשים. פרעה הרשע מקשה את ליבו, למרות שגפו עדין מגרד וכואב מעיקיות הכנינים, ועל אף מליardi הכנינים המתות המצויות בכל מקום. בוקר בוקר, במשך שלושה שבועות, נכנס משה לארכמו המלך לא רשותו ומרתה בו, והמלך מסרב לשמעו. ביום האחרון כבר 'שביר' לו לפרש לשמעו את התראותיו החזרות ונשנות של משה. מה הוא עושה? הוא מקידם את יציאת הבוקר היומית שלו אל היאור (וכדי לעשות צרכיו), ויצא מוקדם מאד, לפניו שיפסיק משה להגיע. אך אין דבר הנסתר מעני ה'. אמר ה' למשה כי ילך אל פרעה מוקדם יותר אל היאור, להתרות בו בפעם الأخيرة.

השגחה פרטית

מוקדם מבל בוקר נפחים משה ופרעה, והפעם ליד היאור. פרעה נתפס שוב בקהלנו ובקהלתו, כשהוא ה"אלוה" הגדול צריך לצאת לנקיון. אמר לו משה: "כה אמר ה' שלח עמי ויעבדני, כי אם איןך משליח את עמי הגני משלייך בז' ובעבדיך ובעמך ובבטיך את הארץ". משה מוסיף ואומר לפרט: עד עכשו בשלוש המכות הקודומות ראית כי ה' ברא את העולם. עכשו תלמד לדעת שה' לא רק ברא את העולם, אלא הוא מ\widgets על ברואיו, רואה את מעשיהם, גומל לאיש חסיד כמפעלו, נותן לרשות רע בראשותי. ההוכחה לכך היא שהערוב יבוא בכל מצרים, ואילו אל ארץ גושן - מקום מגורי בני ישראל - לא תכנס אפילו חיה אחת, אפילו זבובון קטן לא יוכל לשם: יותר מכך, גם אם ילך איש יהודי מחוץ לתחומי גושן, לא תפגענה בו החיים לרעה כלל. במכה זו, אומר משה לפרט, יש לכם שهوات של יום אחד כדי לבסוף אל הארץ גושן המוגנת מפני העروب.

יש דוביים ויש יער!

למהורת היום הגיעו לאرض מצרים כל מיני חיים רעות וaczoriot: דוביים, אריות, נמרים, זבים, זוחלים ונחשים, עקרבים, עכברים וחולדות. גם מיודיעינו הצפרדעים והכנינים, חזרו! נוסף אלה היו מעופפים באוויר שרצים עוקצים ומציקים, כמו זבובים, יתושים, דבורים, צרעות, פרעושים, מוקקים. גם ציפורים טורפות הגיעו!

אולם יש בעיה: חיות רעות הן בעלות עוז ואומץ רק כשהן מצויות במקומן הטבעי. אך כאשר הן נמצאות במקום ישבוב בני אדם כוחו ואומץ לבן נחלש. אולי בשל כך לא יעשו החיות במצרים עבودה מספיק טובה? גם זאת דאג בורא עולם. כדי שהחמה תהיה מושלמת, הביא הקב"ה יחד עם החיים "גם את האדמה אשר הם עליה", כדי שידמה להו שהוא במקומו, וכך יוכל להתרגורות ברשען מצרים.

הגיעו החיות תחילה לארמונו של פרעה. מביתו התפשטו וباءו אל בית עבדיו ואחר כך בכל ארץ מצרים, עד שהשתחטו את הארץ. אופן התפשטותם הוא בניגוד להגיוון, שכן היה עליהם לבוא תחילה אל השדות אשר סביבות מצרים, את הכנס גם אל אזורי המגורים ורק לבסוף אל ארמו המלך המבווצר. אולם הקב"ה שינה מדרך הטבע כדי להוכיח למצרים במוחש את עניין ההשגחה הפרטית, בזה שפורה הקב"ה תחילתה מן הרשעים ביותר.

התקפה חזיתית

נתאר לעצמנו: פרעה יושב על כסא מלכותו וכתר מלכות על ראשו, שריו ועבדיו עומדים לפניו. סביב ארמוינו יש שמירה כבודה. לפטע מתחילה התקפה ישירה על פרעה. נחלדי דבורים מקיפים אותו ועוקצים אותו ואת שריו. יחד עימם באים יתושים, זובבים ועוד טרדנים למיניהם. פרעה עדין יושב על כסאו, והנה נכנס "חיל אויר" כבד - נשרים, ערבים ו עוד. הם עושים בבתו כבתוך שלהם. עוד הנשר מפיל את הכתר מעל ראש המלך, ו"חיל פרשים" נכנס בשאות, נהמות וקורלות מקפיאי דם - ארויות, נמרים, שועלים, דובים, זאבים ועוד. פרעה רועד מפחד בכיסאו, והוא מבין כי שומריו לא יצליחו להגנו עלייו, אולם אין לו לאו להמלט, מה גם "חיל גרגיט" הופיע אף הוא, והוא כולל - נחשים, עקרבים, עכברים, ומג --- אוי, רק לא זה! - צפרדעים וכייניס!

החיות הסתובבו בכל ארץ מצרים: מצרי הולך ברחוב, ופתאום נגד עיניו צמה יער שופע עצים. הוא עומד מופתע, איך נברא העיר בין רגעי הוא לא מתעמק בענין יתר על המידה, כי איינו רואה כל רע בכך שהורשה תרעונן את מרכז העיר. אולם הארויות, הנמרים, הדובים והזאבים שהתחילה לפטע לצתת מן ה"חוורשה" גרמו לו לשנות כלל את דעתו, והוא נס בצורה מטורפת, כל עוד נפשו בו.

ושמנתי פדות בין עמי ובין עמי

ברחוב אחר מטייל איש יהודי, אשר הוכרת לעבוד כ"מטפלת" והרי החליפו עבודות של נשים וגבירות. הוא יצא מבית המצרי כשהוא טעו בחמשת ילדי אדונו המצרי, שניהם על כתפיו, עוד שניים על ידיו, והגוזל לצדוו. לשם חמתם של הילדים יש עיר חדש במקומות. הם רצים אל עבר העיר בשאות שמחה. שמחתם נקטעת וחוכם קופא על פניהם בראותם לפטע אריה רץ לקראותם. צעקותיהם הופכות לצחוקות אימה. הבלהה והפחד משתקם את גופם, והאריה מצליה ללא מאճץ לטרוף את אחד הילדים. המראת המזעע מוציאה אותן מן ההלם המשתק שהיו שרויים בו, והם מתחילהם לבrhoות תוך כדי צעקות אימים. היהודי משתדל לבrhoות עם ארבעת הנוטרים, אך בדרך מנוסתם

בא לקרים אב: מנסה המטפל לבורות, אך האזב משיג אותו וטורף ילד נוסף. העבד היהודי ממשיך לבורוח עם שלושת הנוטרים, כשלקראוו מגיע זוב. הוא מנסה לבורוח מהר יותר, אולם הדוב מציליה להשיגו וטורף עוד ילד אחד. הוא ממשיך לרוץ עם שני הילדים שנותרו, אך כיון שכוחו הולך ואוזל ובין כה וכיה איןנו מסוגל לרוץ מהר יותר מן החיים הטורפות, והוא מנסה להתחכם ולעלות עם הילדים על עץ. תוך כדי טיפוס בא נמר, ותופס את הילד שנשאר עדין למיטה. העבד מתנחים בכך שלפחות אחד הצליח להציל, אבל תקוותו נכזבה כשהוא נשר ונע עם הילד למרומים.

היהודי ממשיך בדרכו מפוחד ומבועת, כרגע נתון הוא עצמו בסכנה! נמצא הוא בתוך יער שורץ חיות רעות, הוא כבר הספיק לומר כמה פעמים "שמע ישראל" ואפילו יודוי --- מצפה הוא בפחד אל מותו הנורא על ידי החיים הטורפות. והנה הנה זה מגיע --- פיל ענק צועד לקריםיו בצעדים שוקלים ומודדים, כאילו מתכנן מהיינו להתחילה לטרוף אותו. והפיל מתקרב ומתקרב ומתקרב ... מגיע ממש קרוב אליו. היהודי עצם את עיניו מהכח לחוש את השינויים הנגיצות בו, אך כלום לא קורה. הוא פותח את עיניו וראה מולו את הפיל מביטו בו במבט יידידותי, מצדיע לו עם החדק הצדעת כבוד, והולך לו... מה קורה כאן? ממשיך היהודי בדרכו, ועל פניו עוברות חיים נוספות, אולם שום חייה לא נוגעת בו לרעה!!! מבין היהודי כי יש לו "פרוטקציה" מיוחדת אצל ברוא עולם, קומתו השחוותה מזקפת, את את בשיש הזמן הוא לומד להכיר בערכו הרם, טעם הבזיזנות וההשפלות הרבות ששפג במשך שנים עבדות, ואשר הפכו את כל אישיותו לכונעה ועלובה, מתחילה להתפוגג, ובמקומו עולה תחושת הערך העצמי. אכן זו הייתה אחת המטרות החשובות של עשר המכות, לرمם את רוחם של בני ישראל, כדי להזכיר את נפשם לקבלת ההוראה וליצירותם בעם הנבחר.

אבל כמובן

כעת הוא שב לביתו של המצרי לבשר לו על מיטת יהדי, הוא עורך לו רשיימה מסודרת על נסיבות מותו של כל אחד ואחד מלידי. יוצא העבד העברי מבית המצרי כשהוא מותיר אחריו בית אפור רגשות אבל ויונן. **תחווו את תחוותם של בני ישראל בשעה שתחבקתם את ילדיהם אל קירות הבניין!**

עוד הם אפופים ביגונם, והנה הם שומעים מן החלון את השכינה זועקת בהיסטוריה. מה קרה? ליד ביתה, סמוך לחלוון חדר הילדים, צמח לו פתאום עץ קוקוס גבוה. לפטע הגיחה מן העץ גורילה ישר לתוך הבית, ניגשה לעירסת התינוק, תפסה אותו וגעלה! הצעקות והבחויות התגברו. **גם משפחות בני ישראל צעקו בשעה שגוזלתם מידיהם את עליליתן הרבים כדי להשליכם ביאר!**

אין מנוס!!

החיות הטורפות הסטו בבו בחופשיות בכל מצרים. קולותיהם האימנתניים ו שאגותיהם הנוראיות היו מקפיאות דם. צעקות הפחד של המצריים וילולותיהם הגיעו עד לב השמיים.

שתחים רבים במצרים הפקו לעורות וממה יצאו חיות שהתעללו במצריםים. פילים מעכו אנשים, והעיפו אחרים למרחקים באמצעות החדק. קופים קופזו על המצריים והשתוללו, חיות אחרות עשו מבשרם ארוכה דשנה. המצריים רצוו אחזוי תזוזית ממקום למקום, מנסים למצוא מקום מפלט. תוך כדי מנוסתם מן החיים הטורפות, הם מוצאים לפטע אגמי מים. היו שהחליטו לקפוץ לתוכם כדי להינצל מן החיים שביבשה, אך מהר מאוד נוכחו לדעת שנפלו מן הפח אל הפחת. הם מצאו את עצם שוחים לתוכם לועם של קרישי ענק ודגים טורפים אחרים.

היו מצרים שעלו לקומות עליונות במגדלים גבויים, כדי להינצל מן החיים, אך מהר מאוד גילו את טעותם כאשר מבעד לחלון נכנסו נשרים ועוורבים והרגו בהם.

בחדרים אימה

המצרי היושב בביתו, שומע את קול בהמותיו הגעות ברפת מפחד החיים הרעות. הוא משער לפפי הקולות שחלק מן הבהמות נטרפו. וזה הוא שומע את השה – אלוהי – מרים את קולו. המצרי עוד מנסה להשתעשע בתקווה, כי הנה סוף סוף מראה אלוהי את כוחו ונעור בחיות הרעות שישתלך. אך השתתקותו הפataומית של השה לא מותירה ספק בלב המצרי, כי גם השה מצא את סופו בלווע החיים.

הוא מותנחים בעובדה שלפחות הוא ומשפחתו מוגנים בתוך הבית הסגור. אלום "אין חכמה ואין תבונה ואין עזה לנגד ה".Ai אפשר לברווח מעונשי שמים. רק לאرض גושן יכולו להמלט כדי לראות את הפדות שה' עשה ביןם לבין ישראל. אלום אל הבתים אשר בארץ מצרים שלח ה' מן הים חיה הנקראת "סילונית". ידיה ארוכות כ- 5-6 מטרים, והיא שולחת ידיה בתוך ארכובות הגנות, מגיעה אל הדלת מבפנים ופותחת אותה לרוחה!

נתאר לעצמנו משפחה היושבת ספרונה בביתה. נמצאים שם האבא, האמא, הילדים, הסבא והסבתא, וגם ה'סבתא רבה' הקשישה בת ה- 90. חיים רועות מקיפות את הבית, קולותיהם האימתניים נשמעים בברור בתוך הבית. ההורים מנסים להרגיע את הילדים שלא יקרה להם שום דבר, שהרי הם מוגנים בתוך הבית.

אלום, לפטע הם שומעים רשרושים מאזור הגג. מתוך הארובה משתלשלת יד ארוכה של החיים הסילונית, וככבייה היא מגיעה אל מקום הדלת, מושכת את הבריח, ופותחת את הדלת לרווחה!! בפתח עומדת לו אריה אימתנית. בלי להסס, הוא נכנס פנימה בזרחה וטורף את התינוק הנמצא בחיק אמו. כشرطו בין שינוי הוא פונה ליצאת מן הבית.

ההלים והזעוזע משתלטים על הנוכחים. האמא מתעלפת, והילדים נתקפים בחרדזה. גם ה'סבתא שותפה להרגשת ההלים והאבדון. ה'סבתא רבה הקשישה מתעלפת, בהיזכרה

בתמונה דומה שהתרחשה לפני מעלה ממשוניים שנה כשהיא הייתה ילדה קטנה. אז שלחו אותה לרגל בין בני ישראל ולהלשין על אמהות שילדו בניהם. השוטרים היו באים, ולקחים את התינוקות מידי אמותיהם, ובacusיות נוראה מול עיניהם זורקים אותם ליאור! האמהות היו צוחחות בדיקן כמו עכשו. אלום... אז חשו המצריים עונג לשמו ולראות את צערם הנגדל של בני ישראל. כתע זאת היא זו שסובלת - מידת נגד מידת!

שבוע של סיוטים

שבע שלים השחית הערוב את מצרים, אבל בישראל לא פגע. אחרי זמן קצר לא נראה מצרים ברחוב, חלקס נטרפו וחלקם נכנסו לבתים בתקווה שהם יהיו להם למחסה. הלילות עברו עליהם ללא שינוי. אף על פי שהיות טרופות רק ביום, ובלילה היה שקט יותר מבחינה זו, בכל זאת לא יכול המצרי לעצום עין. הטראומה שעברה עליו במשך היום החולף וכן הפחד מפני יום המחר הדיר שונה לגמרי. כאשר הכרעה העיפות את הפחד וסוף סוף כמעט עניינו, הוא חש לפטע עקייצה מוכרת - כינה גדולה באה ועקרה אותו. עקיצות הכנינים וקרוקורי הצפרדעים שבركע מהזירות אותו שוב לסיוטי העבר.ليل בלחות ממש. והסיוט הזה נמשך 7 לילות ו- 7 ימים.

לקראת סוף המכה אמר פרעה: "אנכי אשלח אתכם וזבחתם לה' אלהיכם בפניך, רך הרחק לא תרחקו לכתה, העתירו בעדי!". משה מתפלל שתסור המכה למחרט, ואכן המכה סרה, אלום פרעה שוב הכביד את ליבו ומאנן לשלוות את בני ישראל.

לאחר המכה, יצאו כל החיות והבהמות מצרים וחזרו למקום הטבעי - שלא כמו במכת צפרדע, שבה מותו הצפדיים ונשארו במצרים. זאת, מפני שאלה היו החיות מותות במצרים, היו המצריים נהנים מאוד מנובלותיהם - מבשרם, מעורם, מפרוטותיהם, משינייהם, מקרניהם, ועוד. והמכות - הרי לא להנאה ניתנו...

๙. מכת דבר ♀

התראה

טרם הספיקו המצריים להתאושש מן הטראומה הנוראה שהביא עליהם הערוב, עדים שקיים הם ביגון על יקירותם שמתו במיתות שונות. והנה עוד באותו יום שבו סר העروب, בצהרי היום, מגיע משה לארכון פרעה ומתורה בו שאם לא ישלח את עם ישראל, ה' ייכה אותו במכת דבר. הפעם אמר משה את דבריו ביתר תקיפות בדיבורים קשים, משומש שפרעה כבר הכיר כי דבר ה' מתקיים במלואו, ובכל זאת הוא מנסה את ליבו. פרעה בכל זאת מסרב. וכך חזרת ההתראה במשך שלושה שבועות. ביום האחרון אמר משה לפרעה: "הנה יד ה' הוויה במקנך אשר בשקה בטיסים בחקרים בגמלים בבקר ובצאן - דבר בבד מאד: והפללה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל לבני ישראל דבר".

מוות פתאומי

אכן למחמת מכה ה' את ארץ מצרים בדבר. דבר הוא מיתה פתאומית לבהמות. כל הבהמות שהיו בחוץ מתו יכולים בתה אחת, לא ממחלה או מכל סיבה טبيعית אחרת; אלא פתאום ללא שום סיבת. נתאר לעצמנו מה קרה באוטו רגע שבו התרכזה המכה: מצרי אחד היה באותה שעה רוכב על סוסו האביר. פתאום צונח הסוס, ורוכבו נופל בחבטה ארצת. איכר שעמד ליד שורו נפגע מנבלתו הנופלת עליו כאשר מות מהדבר. כך המכיר נמחץ למוח על ידי חמורו הצונח עליו.ILD שעמד ליד השה, נדרס תחת אלילו המת.

מצרי אחר יושב בבתו ופתאום הוא שומע קול חבטות עזות בחצרו. הוא כס ומסתכל מהחלון, והנה כל הבהמות שבಚצרו מתו! איזה נזק כספי עצום! הוא סוקר במבטו את הרחוב ומגלה שעל הארץ שכבות בהמות מתות רבות, אין בהמה אחת שמשתובבת חייה. הוא תמה, מה גורם למוחות הפתאומי הזה? ואז הוא נזכר שימוש התרה בהם שיהיה דבר. **גולתם בקרים וצאנם ומקניהם של ישראל - בהמותיכם ילקחו מכם!**

הוא נעשה מודאג מאד: איך אחראש מעכשיו את השדה? הרי עד לפני זמן קצר השתמש בישראל כבהמה למשוך במקורה בשודה כדי לא לעזיף את הבהמות. לאחרונה חזר שוב להשתמש בהמות, ובموתו מי ישא בעול המחרשה במקומו? **חסתם על הבהמות וורתם את ישראל אל המחרשה - בעט מתו בהמותיכם ואין לכם את מי לרוטס!!**

בתחילת מכת דבר מתו בשניה אחת כל הבהמות שהיו בחוץ. במשך שבעת ימי המכה מתה כל הבעליה החוצה אותה בנסיון לראות אם עברה המגפה או לא. כמו כן מתה כל הבע�性 לא שמר עליה כראוי ויצאה החוצה.

ממקנה בני ישראל לא מות אחד

מבהתנו של ישראל לא מתה אפילו אחת, גם אם עמדה בהמתה ישראל סמוך ממש לבהמות המצרי. אפילו בהמתה ישראל חלה, רזה וחולה העומדת למות, לא מתה. בהמתה הייתה שייכת בשותפות למצרי וישראל, לא מותה. אפילו בהמתה מצרי המושכרת לישראל, תהיה לישראל הנאה בה מהגיונות והחלב, לא מותה.

הכבד לב פרעה

ראה פרעה כל זאת, ובכל זאת הכביד את ליבו. אומנם הקל יותר את עלול העבדות, אך לא שחרר את בני ישראל. אמר הקב"ה: רישע! סבור אתה שלא יכול להכחידך מני העולמי? למד ממכת דבר, בעט שלחתי אותו הדבר, אילו הייתי משלח عليك ועל עמד, הייתה נכחך מני הארץ. אבל לא שלחתי عليك, כדי שארך גודלתי ותספר כוחי בכל הארץ. כיון שראה הקב"ה שלא חזר בו מחמש המכות הראשונות, מכאן ואילך אמר הקב"ה, אפילו אם ירצה לשוב, אני מחזק ליבו כדי שאפרע כל הדין ממנו.

↳ מכת שחין ↳

מעט המוביל את המרובה

לאחר מכת דבר, נהנו המצרים משלווה שבਊות שקטים. משה ואהרן לא מייימים עליהם במקה נספת. והנה יום אחד מופיעים משה ואהרן בחרץ פרעה, ללא רשות כמובן. בעמדם לפני פרעהלקח כל אחד מהם מלוא חופניו פיה של כבשן. העביר אהרן את הפיה שבחופניו אל חופני משה, ומשה העביר את הכל ליד אחת, וכך אותה וזרק את האפר כלפי מעלה. הגיע האפר עד כסא הכבוד! שם התחמס האפר, ירד והתרפז על כל ארץ מצרים, וגרם לשחין אבעבועות פורה באדם ובבמהמה.

ניסים גדולים התרחשו פה: ידו של משה הכילה פי שמונה מהרגיל – הוא החזק בחופן אחד כמות של 4 חופנים, וזה כמעט את היד באופן שהצטמצם הנפח למחציתו! שלא כמידת בשר ודם מידת הקב"ה, בשער ודם מלא כליל מלא לתוך הריקו ואיינו יכול לפנות כליל מלא לתוך כליל מלא. אבל הקב"ה עשה מקום שמחזיק מעט – שיחזיק מלאו פעמיים רבות. **נס נוסף:** אם אדם זורק חץ כלפי מעלה, איינו מהלך מאותה, וכן זרק משה אפר כל שאין בו ממש – השמיימה, עד כסא הכבוד. **עוד נס:** הקטנה של האפר התפזרה על פני כל ארץ מצרים 1,600 ק"מ על 1,600 ק"מ. **ועוד:** סוג אחד של אפר הביא 24 מיני שחין.

מכף רגל ועד ראש אין בו מותם

24 מיני שחין הביא הקב"ה על המצרים, ולא הייתה רפואיתם, כיון שהתרופה של סוג שחין מסוים גורמת נזק לסוג שחין אחר, והמצרים סבלו מכל מיני השחין גם יחד.

נתאר לעצמו: לפתע, ללא כל התראה יורד מן השמים אפר חם. בלתי אפשרי להמלט מפגיעה אפילו בתוך הבתים. האפר חודר דרך בגדיהם אל כל חלקי גופם, והם מותכים בשחין מכף רגל ועד ראש. כל בשרם נעשה אבעבועות רבות, וזוב בשרסם מעלייהם עד שנמקו ונבאו. האפר החם פוגע רק למצרים, ואילו ישראל שעומד ליד המצרי לא נפגע כלל, אפילו גורר אחד קטן לא פוגע בו! השגחה פרטית מודיקת!
שעבדתם את ישראל בדוחק תחת השימוש הקופחת, והיה בשרסם נכמר – יהatte אף גופכם מן השחין!

המצרי לא מצא מנוח לגופו, על כפות רגלייו היו אבעבועות מכאייבות, אשר הכאיבו לו יותר כאשר עמד עליהם. הוא ניסה להרים את רגליו לסרויו, פעם את רגל ימיו ופעם את רגל שמאל. כשהתענייף מן הריקוד המוזר, ניסה לשבת. אך הפציעים שבוגפו הכאיבו לו יותר. לשכב על הפציעים המגולתיים הוא אפילו לא ניסה, שמא ילחוץ והמציב יחמיר. כך הוא יושב ונעמד, יושב ונעמד ולא מוצאת תנוחה מתאימה במשך שבע שלים: גם אתם הכרחותם את ישראל להמשיך לעבוד כאשר נדקרו ברגליים ובזיהם **מן התבונ והקוצים שבטייט!**

מצרים שelibר את שיוי משקלו תוך כדי "רייקוד" – נפל, וכאב המכחה על גוף פצוע בלתי ניתן לתיאור. היה עליו לקיים במהירות כי בלתי נסבל להשאר לשכב על הפצעים. אולם לצורך הקימה היה מוכರח להניח את ידיו מלאות הפצעים על הרצפה וללחוץ כדי להתרומות ולקיים כשני מצרים נתקלו זה זהה, היתוסף כאב על כאבים וצעקות הנגיעה עד לב השמיים. הם גידפו וקיללו, בדרך הגויים, את מצבם הביש. במקורה אחר היו בודאי מכירים זה את זה באגרוף. אך פצעי השחין מנעו מהם לkapל את כף היד לאגרוף, אפילו סטירת לחי גרמה כאבים עזים.

הגוף מכוסה במיני השחין הרבים. יש פצעים שמוגדים, חלקם כאבים, ואחרים שורפים. המצרי לא מסוגל לגרד בידו הפצעות והכואות, מה גם שפעולות הגרוד גורמת כאב עז לפצעים שמסביב. התגרדות על קירות ועל פינות הארון ממש לא באה בחשבונו כי יש פצעים פתוחים, אשר השפושף מזיק להם ומכאיב יותר. על כן עשו המצרי תנועות שונות בהשתדרו לגרד פצעים מגודדים בלי לפגוע בפתוחים.

המצרים בכו מכאב, אך הדמעות המלווה שנטפו על הפצעים צרבו אותם, וגרמו להם לכאב על מקומות מכabei توفת. הם נאלצו להאנך בלביהם, לחשוך את שפטותיהם ולחנק את הדמעות במאץ אדיר. **גם היולדות היהודיות חשו את שפטותיהן שלא לצעק בשעת הלידה כדי שתינוקן לא יתגלה!**

אבא ואמא רואים בצרת ילדיהם ובכ Abrams, ואינם ניגשים להחזיקם, ביודעם שפעולה זו תכאיב לשנייהם. הילדים נצמדים אל אבא ואמא שיעזרו להם ויטפלו בפציעיהם, אולם ההורים נאלצים לעמוד מנד. לא רק שאינם מרימים את ילדיהם ומטפלים בו, אלא אף צועקים עליהם שלא יגעו בהם כי הכאב הוא נורא. **גם אתם לא הנחתם לילדים ולילדות שנדקרו מן התבונ החושים את פצעיהם ולקבל תנומאים מהוריהם!**

בא הלילה והמצרים עייפים וסחוטים, כאובים ודואבים. **כך הרגישו ישראל אחרי יום של עבודה פרך ומכות אכזריות. הם סבלו כך במשך שנים!!**

שבוע שלם סבלו מהగירודים ומן הכאבם. נוסף לכך סבלו מרعب, ידיהם הפצועות התקשו לגעת באוכל. הם סבלו גם מחוסר شيئا, כיוון שלא העיזו לשכב בORITY, שהרי אז היו לוחצים על אזור גדול בגופם הפצוע. כאשר כאב לו לאדם ואין לו פתרון, הוא מתוסכל. וכאשר הוא רעב הוא כועס ועצבני, וכאשר הוא עיף הוא מאבד את עשותונותי. כאן הctrף הכל ביחד שבוע של טרוף הדעת.

גם הבהמות לא נמלטו מן המכחה. השחין פגע בחמורים, בסוסים, בಗמלים, בבקר ובצאן, בכלבים ובחתולים. הם יילו ופרקסו מכבים, ובקושי נגעו באוכל. בגיןוד להם, בהמות ישראל המשיכו ללוועס את מזונם בנחת ולהתפרק במנוחה על הדשא בסיסום הארוחה. ההבדל הזה התרחש על אף שעמדו זו ליד זו ממש!

קידוש ה'

חרטומי מצרים רצו אף הם לעשות כישוף מעין זה, אך הם נמנעו מכך משום שבשו ונכלמו במצבם המביש, בהיותם מלאים שחין ואין ביכולתם לעוזר אפילו לעצם. כן לא באו להיכל המלך ולא נראה לפני משה בחוץות, אלא נשארו בbatisה המסוגרים. בכל זאת לא שילח פרעה את בני ישראל, כי בשלב זה כבר הכביד ה' את ליבו כדי להרבות נסائم ומופתים במצרים.

במכה זו תם שלב ב' של עשר המכות – עד"ש וערוב, דבר, שחין), שבו לימד הקב"ה את האנושות כי הוא איננו רק בורא העולם, אלא אף משביג ב להשגה פרטית על כל נברא – "כי אני ה' בקרב הארץ".

๙) מכת ברד ☰**ושמתי להם מקום לנוס שמה**

מיד לאחר מכת שחין, עוד בטרם התחליו פצעי המצרים להgilid, הופיע משה לפני פרעה והתרה בו, שאם לא ישלח את בני ישראל, יוכה במקת ברד, שעוד לא היתה כמוות. פרעה, שכבר הכביד ה' את ליבו, מאן לשמעו. כך חזרה ההתראה על עצמה במשך שלושה שבועות. ביום האחרון כבר נמאס לפראה מן ההתראות, והוא החליט לлечט ליאור מדרך אחרת, כדי שמשה לא יפגש אותו. אולם לפני צאתו מן הארמון הוא נזחם לראות את משה שהקדים אותו ובא לבתו.

אמר לו משה: אם עדי מאמין אתה לשולח את בני ישראל, דע לך שמהר, בדיק בשעה הזאת, כאשר תגיע המשמש לסימון שאני עושה לך פה על הקיר, ימיטיר ה' על מצרים ברד אשר כמותו לא היה מעולם. מוסיף משה ואומרו: מי שברצוננו להנצל מן הברד, שיכנס הביתה ויכניס עמו אף את הבמותוי. כל מה שייהיה מחוץ לבית, יהרס וימות על ידי הברד. יתריך שמו של הקב"ה, שאין מידותיו כ מידותبشر ודם. אדם המבקש להביא פורענות על חברו, דואג הוא שלא ידע חברו ממנה, ומתפלל שתצליח עצתו כדי שיפול חברו. אבל הקב"ה אינו כן, אלא מתירה ומ夷יעץ איך להנצל.

ברד וגחליא אש!

למהורת, בדיק ברגע שבו הגיעו השגעה אל הסימון שבquier, נתה משה את ידו השמיימה כשמטה האלוקים בידו, וכך התחליו הברקים מבריקים והרעים מרעימים, והארץ רועדת. אבני ברד כבדות ניתכו ארצתה בחוץקה.

עד מכת הברד לא ידעו המצרים גשם מהו, וכעת יורד על ראשם ברדי! ולא ברד רגיל מכדרים קטנטנים של קרת, אלא **כל גרגיר בגודל אבטיח!!** ובתוך הקרת יש אש, כדורי אש מן השמיים! התופעה לא נקלטה במוחה: מים ואש מעורבים ייחדי! והപלא הנדיל יותר הוא, שאחד לא השפיע על השני – האש לא המיסה את הקרת, והקרת לא כיבתה את האש! כל חוקי הטבע בוטלו לגמרי. האש בערה בתוך קרת סגור ללא חמצן, ובכלל,

לא כל חומר בעריה!

נタאר לעצמננו: המצריים רואים בשםmis הבזקי אוור ענקיים – ברוך! חלה עובהת בהם, מעולם לא רואו דבר כזה! לאחריו נשמע רעש גדול מתגלל – רעם אדר, בחייהם לא שמעו קול מבהיל כזה. לבם נמס מפחד ובהלה. בטרם התאוששו מבהלתם, הבריקו ברקים נספפים והרעוימו רעמים, הארץ רעדת תחתם, ואז הגיע – ברדי!

מהו חשב המצרי באוטו רגעי אולי חשבו שהעולם חוזר לתומו ובוהו, השמים והארץ עומדים לפני התמוטטות. מי שיכול, זחל אל מתחת למיטה, אחרים התכווצו כמו כדור רועוד בפינת החדר. חלום עצמו עיניהם בחזקה ותחבו ידיהם עמוק באוזניות. לשונם נעתקה מרוב פחד וחללה. היו אחרים שפיצו בצוותות נוראות: יתכן שעשרים סמר ואולי אףלו הלבינו מן הפחד. פחד מוות אף את כולם, ובaimה מדולה הם חיכו לכך העולם. **הייתם מבעיתים את ישראל בקולכם בחורופים ובריגודים – עבשו תבעתו אתם מן הקולות!**

מגורים משותפים עם הבעות

הבהמות שהוכנסו הביתה לשם הצלתנו, נבהלו גם הן ממוותה בחוץ. הם יללו בחרדה, השתוללו והתפרעו בבית המצרי. אך אפשר לחיות בצרה צאת יחיד עם הבעות מופרעות בבית אחד? בתים הפשטו ריח הבעות. יתכן שלחלק מן המצריים נמאס מן המגורים המשותפים הללו, והם שילחו את הבעותיהם למות בחוץ על ידי הברד. **הכרחותם את בני ישראל לחיות יחד עם הבעותיהם בשדות חדשניים ארוכים – תתענגו גם אתם על ה"תעונג" הזה!**

היו מצרים שרצו להתחכם. הם לא הכניסו את הבעות לבית, אולם הם טחו את הרפת בטיט, והכנסו לשם עבדיהם ומקניהם. אך אי אפשר להתחכם נגד הקב"ה. הוא אמר להכנס לבתים, וכל תחבולה אחרת לא תועיל! האש האצורה בתוך הברד, המסוגרת מכל היכיונים, שאפה לצאת החוצה, וברגע שנגמר החום מבפנים יותר ויותר, נשמעו פיצוץ עז, והאש יצאתה בכח גדול כמו תותח בעל עצמה אדירה! כך נשברו גדרות העץ לריסים, ומתו כולם מאדם ועד בהמה, בדבר ה' ביד משה עבדו. אולם מפליא מאד, שבתוך כל הממוות הזאת הגיעו בני ישראל וצאנם לא ניזוקו כלל. רק ששמעו הם את קולות הרעמים, כי רעמים באים ליישר עקומות שבלב, וזה היה נדרש לישראל מאד בזמן ההוא.

הרשות הצמחיה

ליבול והצמחה נגרם נזק רב. הברד שניתך ארצתה בחזקה שבר את כל העצים והיבול והרס אותם מן השורש. לאחר מכן יצאה האש ושרפה אותם. אולם דוקא היובל הרך, כמו החיטה והכוסמת, לא ניזוק – לא נשרב ולא נשרף. הביא הקב"ה את הפורענות על מצרים בצורה מוחשבת, כדי להוותיר להם יכולת קיום, למען הרבות מופתיו בארץ מצרים.

הברד פוסק

אחרי שבעה ימים, נכנע פרעה מעצמת המכה, שלח לקרוא למשה ואהרון והודיעם: "חטאתי הפעם, ה' הצדיק, ואני עמי הרשעים!" הוא מבקש מהם שייתפללו אל ה' שישיר את המכה ברגע זה, בלי עיכובים, ואז שלח את בני ישראל. אמר לו משה: כך אמרת במכות הקודמות ולא שילחתם. השיבו פרעה: "חטאתי הפעם, חטאתי לה' אלוקיכם ולכם. עכשו אני משלחים! אמר לו משה: אומנם יודע אני שלא תעמדו בדיורך, אולם בכל זאת יצא מיד מון העיר ואתפלו שיפסיק הברד, למען תדע כי אין כה' בכל הארץ.

יצא משה מעם פרעה, ונעשה לו קפיצת הדרך שהגיע מיד אל מחוץ לעיר. התפלל משה אל ה', ומיד פסק הברד. אפילו הברד שכבר היה באוויר, לא המשיך לרוזת. תלה הקב"ה הבר זה באוויר בין שמיים לארץ ממש 41 שנה עד זמו יהושע.

"וירא פרעה כי חדל המטר והברד והחולות, ווסף לחטוא, ויכבד לבו הוא ועבديו." חזר פרעה לרשעותו וסרובו, אולם בכל זאת נשאר עלייו רושם המכה, ומכך ואילך פרעה החל להזכיר את ישראל, והסיר מהם לגמר את כל העבודה. למעשה לא היה לו שום רוחה בהשראת בני ישראל בארץ, אולם הסיבה האמיתית שלא נתנה לו לשלחם היא אי רצון להכנע ולהשפיל עצמו לפני הקב"ה.

↔ מכת ארבה ↔

בנערינו ובזקנינו נלך!

למהחרת מכת ברד, כשבדיין גושי קרח מכיסים את הארץ, ועשן עליה מן העצים וממן הרפותות, וננסים שוב משה ואהרון אל ארמונו פרעה ומתירים בו, שאם לא ישלח את בני ישראל, יוכה על ידי ארבה. במשך שלושה שבועות חוזרת ההתראה על עצמה, ובימים האחרונים אומר משה לפראעה: "כה אמר ה' אלהי העברים, עד מתי מאנת לעונת מפני, שלח עמי ויעבדני. כי אם קיאו אתה לשליח את עמי, הנני מביא מחר ארבה בגביהך, וככשה את עין הארץ."

הפעם, חששו עבדי פרעה מازהרותו של משה, והתחילה לדון בינם בעניין. כשהראה משה שהם מותדיינים, יצא לאזם מה כדי לאפשר להם לשוב בתשובה. מיד בזאתו פנו עבדי פרעה ואמרו למלכים: עד מתי יהיה לנו זה לモחק? שלח את האנשים, ויעבדו את ה' אלוקיהם. האם עוד לא ידעת כי אבדה מצרים?! שמע פרעה לדבריהם, וביקש להשיב את משה ואהרון, אמר להם: הרשות נתונה לכם לлечט לעבוד את אלוקיכם. מיomi הוהליך? עונה לו משה: כולנו, מנער ועד זקן, בניים ובנות, בצענו ובקרנו, כי חג ה' לנו.

מיד מתחזק לב פרעה והוא מшиб להם: דרך הבחוורים והזקנים לאיזו, אך אין דרך

הטף לזבוח. מדבריכם מבין אני שכונתכם לברוח! ועכשו לכלו מכוא מהר, אינני רוצה לשמעו אתכם ואת בקשوتיכם! לא השכיל פרעה לדעת כי בעבודת ה' אצל עם ישראל נוטלת חלק כל המשפחה היהודית, ולא כאן דתוות אשר רק הכלרים עובדים לאليل עברור כל בני עםך.

צבא של ארבה

בצאת משה מעם פרעה, הוא נוטה את מטהו לשמיים, ואז השיב הקב"ה רוח מזורתית כל היום וכל הלילה. בבוקר הגיע עם הרוח - הארבה. להקות ארבה כה עצומות לא נראו עדין בעולם. כל אויר מצרים התמלא ארבה כה רב עד שהם עמדו זה על גבי זה בגובה של כמה מטרים. לא היו בינויהם מרוחוי אויר, ומתווך כך נתקשה אור השמש וחשכה הארץ. שבעה מיני ארבה הגיעו למצרים.

נתאר לעצמנו את המצרי ההולך לתומו ברחוב בשעה זו. הוא שם לב שרוח מזורתית חזקה נושבת, אך לא מבין מה פשרה. והנה רואה והוא מרחוק ענו גדול וחשוך עולה מצד מזורה. כנראה, מהרhar המצרי בלבו, הרוח הביאה אותו. לא יורד ממנה גשם או ברד, הוא לא מתפזר, אך מזור! פתאום מחשיך הימים. מדוע שקעה השמש באמצעותם? מהר מאד הוא עומד על טעונו. הענו הוא של ארבה, ומיליארדי השרצים הם שמשיטירים את אור השמש. המצרי האומלל מנסה לרווח לבתו למצוא מחסנה, אך עוד הוא מהר ונחיל הארבה נוחת על העץ ומתחליל מיד לאכול בתאובו בלי הרף. המצרי הטובע בארבה מבין, שאין זו להקת ארבה רגילה, שכן הארבה התחיל לכרכוס בגדיו ולנגוס אפילו בו עצמו! רצונו להגיע הביתה כמה שיוטר מהר, אבל ההליכה נעשתה קשה מאד. עליו לפלס את דרכו בתוך הצבאה הגדולה הזאת, כשבדרך הוא מתכבד בניקורי הארבה. מי יודע אם יצלייה להגיע הביתה בשלומי?

חיסול המלאי

המצרים הנמצאים בבתיהם, רואים מבעד לחלון ענו של ארבה צונח מן השמיים, ומכסה את הארץ. בלי שהיא מתחילה לאכול מה שנוטר לאחר הברד משודותיהם. שוד ושבור! כל החיטה והкосמת נאכלים! מה יאכלו מעכשי?

המצרי מצטער מאוד על החרס שזרע הארבה בכל, אך מתנחט במזון המאויחסו בביתו המוגן. שמחתו לא אורכת זמן רב. המכרסמים הקטנים לא מסתפקים בכרכוסים שרידי היבול שהוא בשודות. לאחר שנגמר כל מה שיש לאכול בשדה, אפילו שאירוע של ענפים ונזעי עצים, הם חודרים למחרנים ואוכלים גם את האוכל המאויחס שם. ממש הם מעיזים להכנס אפילו לבתים, שלא כמו ארבה רגיל האוכל רק מה שבחווץ. נכנס הארבה לחדרי חדרים, מגיעים לכל מקום ולכל פינה, אוכלים וונגים מבגדיהם, תכשיטיהם וכל כלי חמודתם. הם מעיזים גם לנקר את עיני המצרים ואת פניהם.izia ארבה חזו!

שבוע קשה

שבוע קשה עבר על מקרים. שארית המזון הושמדה, ואפילו שתייה כמעט אין, כי ריבוי האربבה סתם את המיעינות. האויר הזרה מריח החנה, ומוזום הקרים חישבם מטופפים אונינים. הרעש שהקים הארבבה לא אפשר מנוחה, קולות הקרים ממש מטופפים את העצבים. שאריות המזון האחרונות כלו. אך יש במה להתנעם! הרוי הארבבה עצמו ראיי לאכילה. נאסוּף את הארבבה, חשבו המקרים בלביהם, נמלא בו כל כלי שיש לנו, נמלית אותו ונאלל ממנו כתחליף למצון שהוחך. אמרו ועשו. כל השבוע טרחו בני המשפחה לאסוף חביות חビות, והכינו מזון בשפע לחודשים הבאים. אולם הקב"ה חשב אחרת: "רשעים, במקה שהbabati עלייכם אתם היותם שמחיס!!" גם אלו יפרחו עם הרוח בתום המכה!!

לא נשאר ארבה אחד!

פרעה, שגרש את משה ואחרון מאמרנו ימים ספורים קודם לכן, קרא להם עכשו בתחנונים לבוא, התווודה לפניהם וביקש מהם שיתפללו לה' "YSISR מעלי את המות זהה". איזו אנוכיות! הוא לא מבקש בעבור כל עמו, אלא רק בעבור עצמו!

יוצא משה מעם פרעה ומעтир לה' בתפילה, הביא ה' רוח ים חזקה מאד, וברגע אחד נשאה הרוח את כל הארבבה חזרה "ולא נשאר ארבה אחד בכל גבול מצרים". אפילו הכבושים בקדרות ובחויות פרחו להם. או, איזה מפח נפש! כל העמל של כל בני המשפחה במשך שבע שלים בלבד לטמיון! גם אתם גורמתם לבני ישראל מפח נפש, **אשר כרכחותם אותן לבנות על אדמה לחה, וכל עבודותם ירצה לטמיון!**

↔ מכת חושך ↔

חושך מוחלט

לאחר מכת הארבבה, היה מצב המקרים בכ"ר רע. הארבבה חיסל כל מה שנותר מן הברד, החקלאות והשכחה לגמרי, והבטן קרקע מרועב. בנוסף לכך, הארבבה הותיר אחריו זוהמה רבה שהבאישה את האויר וגרמה למחלות רבות. שלושת השבועות הבאים עברו עליהם בחיפוש נושא אחר מזון. אולי קנו הם מזון מארצאות אחרות, אך בכל אופן המחשוך במזון היה חמוץ. ל"טולם" לא הופיע משה ביום אלה בארמוני פרעה ל"איומים" נוספים, ומבחןיה זו היה להם קצר 'שקט על הראש'. לא ידעו כי עומדים הם לפני מכח איזומה מאד, אשר הסבל הנפשי בה עלתה עשרה מונחים על הסבל הגופני.

והנה, ביום בהיר אחד, כשההמש בכיר זורחת במלוא עוזה, בסביבות השעה 9:00 בבוקר, ירצה חשכה פתאומית על כל הארץ מקרים. חושך מוחלט! לא חושך של העדר או רבלבד, אלא חושך מוחשי ביותר שאפשר אפילו למשו בידים, ושום מקור או ראיינו יכול לסלוקו. הנרות הדולקים כבו בחושך הסמיך. איש לא ראה מזומה, אפילו אם

הסתכל על היד כשהיא ממש מול עיניו - לא ראה אותה! העיניים פקוחות ולא רואים כלום! מחשבות מבהילות מתרוצצות בראש המצרי: אולי התעוורתי?

חרצת מוות

לאחר השקט של ההלם הראשון, נשמעות צעקות מכל כיוון. ילדים מבוהלים חיפשו נואשות אחר אמותיהם, הורים מודאגים שיצאו לטויל עם ילדיהם, נכנסו לפאניקה אמיתית: כיצד ימצאו את הילדים? איך יחוירו הביתה? אנשים שהתעטשו מו' ההלם, החליטו להשתדל להתקדם לעבר ביתם. מגש המשcri באפילה, אלים בדרכו הוא נתקל באנשים אחרים שגס הם מגששים באפילה. הוא גם נתקל בעצם ובעגלות. אנשים אחרים נתקלים בו ונופלים עליו. כשסוף סוף הוא קם, הוא נוכח לדעת כי אין לו מושג בכלל לאיזה כיוון לפנותו, ואיפה בדיקוק הוא נמצא. אין מי שираה לו את הדרך. ובכלל, מרובה צעקות אי אפשר לשמעו מה שאומרים. כולם מבולבלים, נרגזים וצועקים איש על רעהו, אולי אפילו מכימים אחד את השני.

מצבם של אלו שנמצאו בבית לא היה טוב בהרבה, הם לא רואו מאומה. איך אפשר לתפקיד כך? איך יכינו מזוין? איך ימצאו שתיה? צעקות הפחד וההיסטוריה הרקיעו שחקים. בני המשפחה שניسو לגשם ולחשוף זה את זה, נתקלו בחפצים שונים, מעדו ונפלו. יתכן שאף נפצעו מרסיסים של שברי כלים, אך לא ניתן היה כלל לראות את הפצעה, ובודאי שלא לטפל בה. יבבות הפחד התמצאו בצעקות הכאב. הבלבול גדול. מה קרה? מה השעה? כמה זמן עבר? עד متى זה ימשך?

ולכל בני ישראל היה אור במושבות

ומה מצבם של בני ישראל בימים אלו? לבני ישראל יש אור, אשר מair יותר מן הרגיל גם בלילה. האור מלאו את ישראל גם כאשר הוא נכנס לבית מצרי השורי בחשכה. אור וחושך – שני ניגודים – משמשים בערבוביא ומוכחים כי הקב"ה יוצר אור ובורא חושך", הוא קבוע אור מבהיק לזה, וחושך מוחלט לזה, באותו מקום ובאותו זמן! הכרחותם את ישראל ללבת לפניכם בפנס להאיר לכם את האפילה, בעת הם נהנים מ"פנס צמוד", בעודם שרוויים בחושך!

وطהרתי את בני ישראל

אולם אף בני ישראל בזמנו זה לא במכה איומה. 80% מבני ישראל לא היו ראויים לצאת ממצרים ולקבל את התורה, היו אלה רשיי הדור וכן אנשים אשר לא היה בהם רצון לצאת ממצרים. הם ראו בעיניהם 8 מכות איומות שבhem הראה ה' את כוחו המופלא, ובכל זאת עדיין לא רצו ללבת אחורי ה'. רצחה הקב"ה לאבדם מן העולם, כדי שהב�יס ליצירתם עם ישראל יהיה קדוש ונקי מכל פסול. אולם לא רצחה להרוגם בידיהם של המצרים, כדי שלא יהיה להם פתחוון פה לומרה: אנו לוקים ואנו אלו לוקים, וממילא אין לנו עניות מכונות דזוקא עבורהנו. מכת חושך הייתה ההזדמנות לאבד אנשים אלו מן העולם. ואכן מיליווני אנשים – 80% מבני ישראל ויש אומרים 98%

ויש אומרים 99.8% – מתו בשלושת ימי האפליה הראשוניים! בכיוות האבל של בני ישראל נבלעו בתוך הרעם והמהומה ששררו במצרים באותה ימים, כך שהמצרים לא חשו במאומה. גם לאחר שהסתירה המכה, לא חשו המצרים בחסר הגודל בגלל הטראומה העמוקה ובגלל המאורעות الدرמטיים שהתרחשו לאחר מכן בזאת אחר זה.

אי אפשר לזו:

בнтויים המצרים במשך שלושה ימים מגששים באפילה הנוראה בפחד עצום וביבליות. רעבים, צמאים, עייפים ואבודים לגמרי, כאשר כל רגע שועבר נראה כמו נצח. אך בזאת לא תמה המכה, לפטע הם תשים כי האפילה נעשית סמוכה יותר ויותר, עד שאי אפשר לזו כלל! כל אחד נשאר "קפו" בתנוחה שהיתה בה. 72 שעות נשארו באותו תנוחה, ללא תנועה! העומדים לא יכולו לשאת, היושבים לא יכולו לעמוד, השוכב לא היה יכול לעמוד, והלו לזרע ולקרוא לעזרה. היו אלה שלושה ימים של חושך פיותיהם נסתמו ולא יכולו לדבר ולקרוא לעזרה. היו שום אפשרות לחבר עם השניים, לא רואה ולא מוחלט. כל אחד נמצא בלבד לבדו, בלי שום אפשרות לחבר עם השניים, לא רואה ולא מרגיש מאומה מסביבו, בודד בתוך השקט האיום – במשך 72 שעות! **גם אתם בודdetם את בני ישראל זה מזה ושלחתם אותם לרעות צאן במדבריות שוממים!**

מה חשב המצרי בימים אלו הרי הוא אינו רואה, אינו מדבר, אינו יכול לזו. האם אני עדין חי בכללי? **כך הרגישו הילדים שנקבעו חיים בתוך הקירות!**

חטנים עולמיים

נתאר לעצמנו, מתוך הדממה, נשמע לפתע קול של צעדי אדם. צעדים בטוחים של אדם שכנראה הולך ורואה כרגע. "אני שומע", מהרhar המצרי, "כלומר אני עדין חי, אבל מי זה פה נכנס לביתי ללא רשות? הפסיכיות ממשיכות לכיוון ארונו הבגדים, שם הוא פוסקות ונשמע קול חיטוטו. "חויצה!", זעם המצרי, "גנב ניצל את חוסר האוניות שלי והחליט לפלוש לביתי!" אלום למשה אין לאל ידו לעשות כלום. הוא שומע כיצד נפתחת מגירת חפציו הערוך, ולאחר שהחדרה ננראת גמרן אוטה, הוא שומע את קול הפסיכיות המתרכזות מזו הבית. איזו השפה? מלבד הסבל הגוף היה כאן סבל נפשי איום. אנו כיוטו של המצרי הושפה לגמרי. כל עצמיות האדם נלקחה ממנו. **גם אתם נתלתם את עצמיות בני ישראל כאשר הטלתם עליהם עבודות המוגדות לרצונם!**

מי אכן היה אותו 'חטן' אלמוני? היו אלה בני ישראל, אשר הסתובבו בין בתיהם המצרים באופן חופשי ביוםיו אלו. כך גילו את אוצרותיהם של המצרים, כספים, זהבם, תכשיטיהם וכל כלי הערך שלהם. הם לא לקחו מאומה, אך לאחר מכת בכורות, לפני צאתם מצרים, הם ידעו מה לבדוק לבקש מן המצרים. למצרי ששיקר ואמר שאין לו חוץ מסויים, אמר לו היהודי הלווא ראייתי חוץ זה במגירה השלישית בארון הימני בחדר השינה, יוכל להיות לך תחת זמן החושך ולא לחתמי. ועל ידי כן מצאו בני ישראל חן בעיני מצרים, ונתנו להם הכל.

קץ שם לחושך

לאחר ששה ימים של סיוט מתמשך, לפטע נהיה אור גדול: המצרים שפשו את עיניהם, זמו רב לחק להם להתרגל לאור. בכלל, קשה היה להיזז את הגוף לאחר שלא היוו זיוון, אבר במשך 3 ימים!

עם סיום המכחה, קורא פרעה למשה ואמר לו שילכו לעבוד את ה'. פלא גדול הוא שפרעה קורא למשה מעצמו, לאחר שכבר שרה המכחה. הרוי במכות הקודומות הוא ביחס לשולח את בני ישראל רק כאשר היה עדיו סובל מזו המכחה, אך מיד לאחר ששרה המכחה הכביד את ליבו. ואילו كانوا למרות ששרה המכחה הוא קורא למשה ומבקש לשולח את בני ישראל. מכאן ניתן להסיק שמכת חושך הייתה קשה ונוראה, והותירה עליו רושם עצום.

אין תנאים עם הקב"ה!

אולם גם עכשו חושב פרעה שהוא יכול להנתנות תנאים עם משה. הוא מתנה את יציאת בני ישראל מארצו בתנאי שככל אחד יקח רק מה או שור אחד ולא יותר, שאר החאן והבקר ישארו במצרים. משה אינו מקבל תנאים ואומר לו: כל מקננו לך עמו, כי איןנו יודעים כמה קורבנות נצטרך לה比亚, אולם ה' יאמר לנו להשלים קרבנות עבור 210 התנים שלא הקרבו כלום! ולכן לא רק שניקח את מקננו, אלא שגם את תנינו לנו משלכם צאן ובקרי!

כשמעו פרעה דיבורים אלה, מיד משנה הוא דעתו מן הקצה לказח: הוא רותח מזעם ומאיים על משה: "עד متى אתה נכנס לכatoi לך מעלי השמר לך, אל תוספי ראות פני, כי ביום ראותך פני תמות!" עונה לו משה: יפה דברת, אני איני בא עוד אליך, אלא אתה בא אליו, וכל השרים שלך יבואו אתה, ותשתחוו אליו ותבקשו ממני שנצא מכאנן. אך לפני צאתני אני רק רוצח להוטify ולומר לך עוד דבר אחד: "כה אמר ה', בבחוץ הלילה אני יוצא בלילה מצרים, ומית פל בכור הארץ מצרים, מבכור פרעה הישב על כסאו, עד בכור השפה... והיתה צעקה גדולה בכל הארץ, אשר קמהו לא נהיתה וكمתו לא תזסיף!..." לפניו יציאתנו, סטר משה לפרק על לחו... ופרעה, שלפני מספר דקות איים להרוג את משה, לא מצווה להורגו כתעת, אף על פי שימוש התרה בו על מכח איזומה נוספת, ועוד התחצוף מאד בסתרת לחם מצצלת: נפלאות ה' יתברן!

๙. מכת בכורות ↗

קרבן פסח

מכת בכורות הייתה למעשה המכחה האחרונה, שמיד לאחר התרחשותה צרכיהם בני ישראל לצאת מצרים. הגעה העת לקיימן את השבעה שנשבע הקב"ה לאברהם אבינו, שהוא גואל את בניו. אך בני ישראל לא היו במצב שבו ראויים לכך, ולא הייתה להם שום מצווה שבזוכתה יגאלו. לכן נתנו להם הקב"ה לפני מכת בכורות שתי מצוות: מצוות קרבן פסח ומצוות מילה.

למצות קרבן פסח נבחר השה, שנחשב אצל המצריים עבדה זורה. הם עבדו למזל טלה, ועל כן לא היו שוחטים בהמה דקה ולא אוכלים מבשרה. בני ישראל, שהשתקעו בתחום מצרים, דבקו אף הם בעבודה זורה זו והאמינו בה. אף על פי שראו ישראל נפלאות גדולות ממש התקופה האחורה ונוכחו בעלייל לראות את אפסיות העבודה זורה, מכל מקום היו צריכם התזקקות נוספת על ידי מעשה שיעשו הם עצמם, שיקחו את אלוהי מצרים וישחטו אותו בעצמם לעיני כולם ללא פחד ומוראה.

ביטול מוחלט של העבודה זורה

לקחו בני ישראל את השה ביום י' בניסן, 4 ימים לפני שחיתתו, וקשרוalo אל המיטה, כדי שיראו המצריים את אלילים קשור בבזיוו בית ישראל והוא צועק, ואין לאל יום להושא. בזה תתחזק יותר וייתר אמוןכם של בני ישראל. בחוץ ישראל, על פי ציוויו ה', דוקא "אלוהים חזק", ככלומר: שה תמים לא מום, בריא – זכר בן שנה, שלם וחזק, כדי שלא יאמרו המצריים שבני ישראל הצליחו להתגבר על אלילים רק בשל היותו בעל מום, חולה, שבור, חלש, זקו או נקבה.

אמונתם של המצריים הייתה, כי כוחו של השה חזק במילוד בתקופת מזל "טליה", ככלומר בחודש ניסן. לכן לקחו בני ישראל את השה דוקא בחודש ניסן, ודוקא באמצעות החודש - ביום יד' בניסן – כשהמל הטלה בשיא זוהריו, שלמותו וגבורתו. אחר הצהרים, בשעה שיש אנשים רבים בחוץות, הכנו בני ישראל את השה לשחיטה לעיני כולם. המצריים חפזו לסקול את בני ישראל, אך הקב"ה לא נתנו להם להשמע אפלו ההגה של מהאה. וכך שידעו כולם בברור כי כאן נשחת שה, ציווה הקב"ה לבני ישראל למרוות מדים השה בפתח הבית על המשקוף ועל שתי המזוזות בצדן החיצוני.

צלילת השה ואכילתו

אחר כך צלו ישראל את השה על האש. לא בישלו אותו ואפלו לא צלו אותו בכלל, כדי להפיק ממנו הבשר את הריח החזק ביותר. מיד התפשט הריח בכל ארץ מצרים - למרחק של 1,600 ק"מ! כך ראו המצריים כיצד ישראל צולמים את אלוהיהם, הריחו את ריחו הנעים בחוטמייהם, וליבם נמק בקרבתם. בטנם הומה מרعب כבר ממכת האрабה, וכעת הם מריימים ריח נעים שלبشر צלוי ריר יצא מפייהם מרוב תאוותם לאכול אף הם, והיו מצרים שאכן התפעטו לבקש מון היהודים חתיכתבשר זוהי עבירה חמורה במצרים!! אולם ה' אמר "כל בן נכר לא יאכל בו". אתם הזמנתם את בני ישראל לסעודותיכם לשורת אתכם, ולא נתתם להם לטעום מאומה למרות שהיו רעבים – עכשוו תרגישו את התעוגה הגדול הזה לראות ולהריח בלי לטעום!

כדי שייהיה ניכר שאכן זהו כבש, צלו אותו בני ישראל כשהוא שלם על ראשו ועל קרעיו. בעת האכילה נזהרו שלא לשבור עצם, ובסיום האכילה השליכו את העצמות בשלמותן, כדי שהמצרים יבחינו שאלו הן עצמות השה אלוהיהם. כך הוכיחו בני ישראלשוב ושוב את אפסיותה המוחלטת של העבודה זורה.

מצות ברית מילה

בימים שלפני קרבן פסח, מלא בני ישראל את עצםם. אך היו רבים שחששו לעשות זאת. מה עשה הקב"ה? צוה את משה שייעשה קרבן פסח, והדיביק בו הקב"ה ריחות גז עדן, והיה הריח חולץ בכל ארץ מצרים. נתכונסו כל ישראל אצל משה ואמרו לו: בבקשה ממך, האכילנו מפסחך. אמר להם: אם אין אתם נימולים, אין אתם אוכלים, משומש שערל אסור לאכול מקרבן פסח. מיד נתרכזו כולם למול, ומשה מל, אהרון פרע, יהושע בן נוען מצץ. וכך מלא את כל עם ישראל בכמה שעות ספורות, ונתנו את שני הדמים על משקופי בתיהם. והקב"ה עבר ונשך כל אחד וברכו.

למה מצרים בבכורותם

ומה קורה בינותיים בקרב תושבי מצרים? שמעו התושבים על התראות של משה לאחר מכת החושך, שעוזר מעט ימותו כל בכורי מצרים. היו מצרים שלגלו על ההתראה, אולם מצרים רבים חרדו חרדו גדולה וחיפשו עצות להציל את בכוריהם. מה יכולו לעשות? היו שהחליטו לשולח את בכורותיהם לישון בבתי בני ישראל, כך קיוו שנינצלו מן המכה. היו אחרים שבתו עדרין בעבודת הכוכבים שלהם, ושמו את בכורים בבתי אלילים, כדי שישמרו עליהם. והיו שהבריחו את בכוריהם אל מחוץ לגבולות מצרים.

אולם בסך הכל האוירה הכלכלית במצרים הייתה די שאננה. רק הבכורות היו חרדים מאד לגורלם. הם נכנסו לאבותיהם ואמרו: כל מה שהזהיר משה עד עכשו שיקירה - התקיים. כתה הוא אומר "זמת כל בכור בארץ מצרים", הבה נוציא את העברים האלו מבניינו, כי אם לא, אנחנו נמות. ענו להם האבות: יש לנו עשרה בניים, ימות אחד מהם ולא נוציא את העברים האלו! אמרו הבכורות: נלך לפרעה, שהוא בכור, אולי הוא יחווס על נפשו ויוציאו כבר את בני ישראל. הלכו אל פרעה ושתחו לפניו את בקשתם שימחר להוציא את בני ישראל. כעס פרעה על בקשתם ה"נוועצת" ומיד נתן פקודה שישברו את שוקיהם של אוטם בכורים. אמר: אפלו אם אמות, לא אוציא את ישראל לחירות! מיד יצאו הבכורות וברוב פחדם וכעסם פתחו במלחמה נגד אבותיהם, והרגו מהם 600,000 איש!

מת כל בכור!!!

בליל טו' בניסן, כאשר בני ישראל עושים בבתיהם את קורבן הפסח בשמחה גדולה, וailו בכורי מצרים מועדים לפורענות, הולך פרעה לישון על מיטתו בשאננות. למרות היותו בכור, ולמרות שיש לו בניים בכורים, הוא מצילich אפלו להרדים! לעומת זאת, בחוץות העיר מתנהלים קרבות עזים בין הבכורות לאבותיהם. בחוץות בדיק מסתיניות מהומת המלחמה, מתברר שהbacورות צדקו, הם פחדו פחד מוות שימותו, ואכן זו קרה - הם מתים. צעקות המלחמה התחלפו בצעקות שוד ושברן לשמען הצעקות הנוראיות הפורצות מכל כיוון, כמו פרעה בהלה משנתו, וצעק צעקה גדולה ומרה, הלווא אף הוא בכור!!! מה יהיה???

הברורות הוכו על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו ולא על ידי מלאך. כך הראה ה' את גודל אהבתו לעם ישראל. אך ייחד עימיו באו 900,000 (תשע מאות מיליון) מלאכי חבלה, שפלו גם אצל יתר המצריים והבהמות.

היקף המכיה היה מעל וממעבר למשוער. מתו הרבה יותר مما שחשבו לפניו כן. המצריים חשבו שייהי לכל יותר מט אחד בכל בית, אולם למעשה הגיעו המכיה לממדים גדולים בהרבה, עד למחשה או עשרה הרוגים בכל בית. בנוסף לבכורות מאמ, מתו גם הבכורות מאב (המצריםות היו מולידות גם מרוקים פנוים, וכך היו להן בכורות הרבה). ובית שלא היה בו בכור, מט הגודל שבתמים. גם אנשים חשובים רבים מתו. וכן מטו כל הבכורות שישנו בבתי בני ישראל, והבכורות שברחו מארץ מצרים, וכמוון גם הבכורות שישנו בבית אליליהם. רק שני בכורים נצלו: פרעה - כדי שיראה את סופם של המצריים בקריעת ים סוף, ובתו בתיה - בזכות תפילתו של משה רבנו.

יום צהלה לישראל, يوم צעה לאוייביהם!

נתאר לעצמו: המצרי לתקהתו מוצא שיש בביתו יותר מט אחד. זקרים וגם נקבות, ואף אשתו המעוברת ושבורה היה בכור, ללא ידיעתו כמובן), הפילה את ולדה. וכיון שניתנה רשות למשחית להשחתה, מטה גם האשה עצמה. מה זה?! תוהה המצרי במר ליבו. מדוע? זו טעות! הרי לא כל אלו שמתו היו בכורות (לדעתי?! מטו בכוו הסוער ויללותי, הוא נזכר לפטע שכורו האמתי נמצאה בעם בית ישראל. הוא רץ מיד לבית ישראל, מנסה להתעדד בתקווה שאולי בכורו נותר בחיים. ככל שהוא מתקרב יותר אל הבית, הוא שומע קולות של ניגונים עלייזים. על מה השמחה הגודלה?! מי כאן חוגג בשעה שאני שרוי באבל ובחדרה?! ואז הוא נזכר שבני ישראל השנויים מסיים סעודותם על אלילו שהה לאחר שחחטו וצלווה. עת הם חוגגים בזמן אבלו! זורים מלח על פצעיו, ושםחים לאיديו הוא חורק שניים ונוקש בדלת. אין קול ואין עונה, שקוועים הם בשמחות ושירותם, ואין הם חפצים להפסיק באמצע. כאשר מגביר המצרי את עוצמת הדפיקות, ועדין לא זוכה למענה, הוא מתרפץ ונכנס לבית ללא רשות. בקול מתווח הוא שואל את בני הבית: "היכן בני?!", אך כשרואה ששאלתו שבה ריקם, הוא ממחר להכנס בעצמו לחדר השנה. או, שוד וsharp: בכורו מוטל מט על המיטה! הוא נשבר לגמרי. לעומת זאת הבכור של בני ישראל, השוכב במיטה הסמוכה, ישן בשלווה על מיטתו כשהוא בריא ושלם! בדמיות זולגות על חייו הוא מרים את בנו המת בידיו הרועדות וחוזר לביתו מבולבל וכועס, שבור אבל.

מוות האיליים

המצרים מתאבל על בנו בכורו, על יתר ילדיו, על אשתו ועל אביו, שהיה אף הוא בכור. אולם אבלו כפול. הצער הוא לא רק על מיתת הבן, אלא אף על מיתת האiley. **ה槱** היה אחד מאילי מצרים. כאשר היה בכור מט, קברותו בבית כדי שהשפעתו תישאר. היו מצרים שהחקקו את דמותם בנים בכורות הבית. והנה במקת בכורות נסדקו ונשחקו אותו הזרות, והיו מתפרקות לפניים. הדבר הזה היה קשה למצרים כאלו

היום קברו את אוטם בכוורות. שלח הקב"ה את הכלבים שיחטטו אף בקבריו הבכורות המתים, וויצויאו ממש את עצמותיהם. וכך היו הכלבים מוציאים את העצמות בביוזן לפני כל מצרים, והצער על מותם התעוורר מחדש. יצא שבאותו הלילה בכו המצריים על דורות של בכוורות!!

שבור ורצוח רוצח המצרי לפניו לאלהויו, אך אל מי פנה? הבכורות מוטלים לפניו מותם. היאור אכזב אותו כבר מזמן, השה הוכח כחלש לאחר שניצלה ונaccel על ידי בני ישראל רק לפני מספר שעوت. ברוב יօשו הוא מלחיט לפניו אל אליו זהב והכסף, אך אבוי כולם נמסו. ואלילי האבן נימוחו. אלילי העץ הרקיבו והתליעו! אלו אלהים!! כך אבדו באותו הלילה כל אליליהם של מצרים, חז' מאליל אחד בשם "בעל צפון", שנשאר כדי להטעותם.

פרעה בפי' מה באמצע הלילה

בינתיים נמצא פרעה בארמננו. שרוי באבל כבד על מיטתו בנו בכוורו, העומד להיות יורשו, ועל יתר בני המשפחה שניספו. פחד מוות אחוזו ביודעו שאף הוא בעצמו בכוור! רק כתע נוכח לדעת שטעה טעונה מריה בכך שלא שלח את בני ישראל שנה קודם, בטרם החלו המכות. החש וփחד שמא ימות כל רגעו, מלאץ אותו לлечת בכבודו ובעצמו לחפש את משה רבנו. באותו לילה נשמע קולו עד ארץ גושן, הנמצאת באמצע מצרים. פרעה מתחנן בקול עצוב על נפשו: "קומו צאו מtower עמי". לשעבר הייתם עברי פרעה, מכאן ואילך אתם עברי ה!"

כל עוד רוחו בו הוא מגיע לארץ גושן. אווירת השמחה השוררת שם כלל לא נוגעת לליבו. היכן בכלל גר משה רבנו? זאת לא ידע, הוא מעולם לא ביקר בביתו. בפחד גדול הוא נוקש על הדלת הראשונה הנקראת בדרכו, אך קולות החגינה הרמים גוברים על קול דפיקותיו. אפילו אחרי שהוא מזודה כפרעה - מלך מצרים - עדיין, איש לא יוצא לכבודו וכי מלך מלכי המלכים ציווה שלא לצאת מפתח הבית עד בוקר). לאחר שסוף סוף הוא מקבל התייחסות, צוחקים עליו ושולחים אותו מכתובות לכתובות ומטעים אותו.

תחיה ותראה

לאחר חיפושים מייגעים, הוא מוצא את משה ונופל לרגליו. אומר לו משה: מה אתה מבקש? מי בא אצל מי? אתה אצל או אני אצלך?! עונה לו פרעה: בבקשה ממך, קומו צאו מtower עמי, גם הגברים גם הטף, לכון עבדו את ה' לדברכם. הכל כפי שאתם אמרתם, ולא כפי שאמרתי אני. קחו גם את צאנכם, וגם אני אתן לכם זבחים וועלות כאשר דברתם. פרעה לא רק מבקש, אלא אף מצווה במצוות המלך: צאו מיד, איןני נותנו לכם רשות לעמוד בתוך עמי, אל תתעכבו כאן בשום פנים. מшиб לו משה: הגנבים אנחנו, כי נצא בלילה!! ה' ציווה אותנו שלא לצאת החוצה בלילה הזאת, כי הוא רוצה להוציאינו בגלוי, ביום! אולם פרעה, אין לך מקום לדאגה, אתה לא תמות הלילה הזאת. ה' לא סיים להעניש את מצרים, ואתה תחיה עד שתרא את אובדן מצרים לגמר.

חזר פרעה לארמונו כלעומת שבא. רגע במקצת עקב הבתחת משה שלא ימות הלילה, אך מותה מהנבואה על העתיד להתרחש. באותו לילה לאחר חצות לא ישן אף אחד במצבים. כל אותו הלילה היו ישראל אוכלים ושותים ייו' ושמחים ומהללים להקב"ה בקול גדול, והמצרים צועקים במר נפש על האסון שפקד אותם.

וְיַצֵּאת מִצְרָיִם

ויצאו ברכוש גדול

ביום חמישי טו' בניסן, לאחר לילה שכלו הילל והוזאה לה', הגיע הזמן שקבע ה' לבני ישראל לצאת מצרים. והנה בבורכו של אותו היום מקבלים בני ישראל הוראה מנת ה' יתריך על ידי משה רבנו, לлечט לבתי המצרים ולבקש מהם בהשאלה את כל חפציו הערך שברשותם. לאמתו של דבר היו מעדים רבים בירא ליותר מראש על השלל, ולא להסתכן לлечט לבתי המצרים ולעורר פרובוקציות בשעה שמתייחסים עדיין מונחים לפניהם. מהו גם שנוספה כאן הדאגה שמא בסיבת הממון עלולים המצרים לרודוף אחריהם. אולם בני ישראל רוצים לעשות את רצון ה'. וכן רצה ה' שיקבלו בני ישראל את ממונם של המצרים דזוקא באופן זה, כדי שירדו המשאילים אחר כך אחריהם, ובזה תושלם ישועתם כשרודפים יטבעו ביום סוף. הזמן קצר והמלאכה מרובה, אולם הפעלים זריזים. עושים בני ישראל פשוטה בכל בתיהם המצרים, ושאליהם מהם כלי כסף וזהב ובדים.

וה' נתן את חן העם

נתאר לעצמנו: המצרי יושב בبيתו שבור ואבל על קרוביו הרבים שמתים לנגד עיני. הוא מיוASH ואובד עצות, וכל אלילי מונופצים סביבו על הקרקע. בניגוד לאוירת היינו השוררת בביתו, נראה עבדו היהודי וסיבת צורתו שהגיעה אליו - עליז ושםת. הוא מודיע בחגיגיות שהוא הולך לחוגו עם כל עמו לאלוקווי. בקשה נועצת בפיו: שהמצרי ימן לו את החגינה! מהי התגובה הצפואה מצד המצרי? הלם הבקשה עלול היה לגרום לו להחנית על פניו של המוחץ מכיה הגונה בתוספת קללות נמרצות. אך לא, המצרי עוזבת כל קרוביו המתים, עונה ליודי בסבר פנים יפות, וسؤال למבוקשו!

היהודי מבקש כסף, זהב וכליים יפים, והמצרי משקר ואומר לו שאין לו דברים כאלה. עונה לו היהודי: הרי בארץ המני בມגרה השלישי יש לך זהב, ובויתרינה שבסלון יש לך כסף יפים. מתפעל המצרי ואומר: ידעת את מקומות של הכסף והזהב ולא תקחתי מיד אביא לך לא רק אחד כפי בקשנתך, אלא שנים. ואוסיף לך עוד חפצים שלא בקשר. בעת מבין המצרי מי היה בעל הפשיעות ששמע בעת שלא היה יכול ליזוז במכת חזך. במקומות לכטוס על היהודי שחיטט לו בביתו ובחפציו - הוא מחבב אותו על כך ונוטן לו מאוצרותו עוד ועוד!

המצרי מזמיןו להכנס הביתה, תוך כדי אזהרות להמנע מלגנוו בגוויות בניו ובנותיו

המ剔ים המפוזרים בבית, ולנהוג כבוד בגוית אמו שמתה. הוא אפילו חזז את גופות בניו כדי לפולס דרך ליהודי, "חברו הטוב ביותר". המצרי מתנצל על אי הנוחות היזנית, ונותן את בגדיו ותכשיטיה בחפש לב, בהסבירו שאשתו מתה במקת הצפראדע, והוא לא זוקק לתכשיטיה יותר. בנותיו גם הן איןן צרכות את הבגדים והתכשיטים של אמו, כיון שהלך מתו על ידי חיות רעות, לפני מספר חודשים, לצערו הרב. וחלקו מתו כת עת פתאום ושותבות כאן. ובעצם הוא מציע לו לקחת גם את בגדיהו ותכשיטיהן של הבנות, מכיוון שהוא חבר טוב שלו. הוא מוסיף לתת לו גם את חליפות בניו, כי גם הם מתו בלילה, עד שנתנו לו גם את החליפה של עצמו ותכשיטיו, כי ממילא מצב רוחו גרווע בגל כל המתחרש, ובמיוחד בלילה הזאת, ולא נראה לו שהוא ישתרפ אי פעם...

רכוש גדול

היאומן כי יוספר? אלום כך היה. זהה המשמעות של: "זה נתנו לך העם בעניין מצרים". כמהות החפצים שקיבלו מהמצרים הייתה כל כך גדולה, עד שלכל אחד ואחד בישראל היו אוצרות שהטעינום על תשעים חמורים לפחות! ורק הכל היו מילוני חמורים, וכל חמור היה טעינו בערך 18 ק"ג כסף וזהב ואבני טובות ובגדים. ואפילו הוא שבתוך 6 שעות הלויכו ישראל לכל בתיהם מצרים, והטעינו כל אחד מטעןכה עצום. נראה "ידידיים הטוביים" המצריים עזרו להם...

היציאה ברכוש גדול הוכיחה לאומות העולם,ישראל יצאו ממצרים אך ורק ברצונו ה', ולא שגרשו אותם המצריים מרצונם או מפני שהם עם בזוי ושפלה.

איסוף בני ישראל

לפני היציאה, נתנו ה' כח בקולו של משה, והיה קולו מהלך בכל הארץ מצרים. בשעה קלה התקבצו כולם מכל קצוי מצרים לרעמסס. ביום אחד נעשה קיבוץ שלא היו מספיקים אליו בדרך הטבע כמו ימים עם לילותיהם.

בני ישראל לא לקחו עם מזון ביציאתם מצרים, מלבד המצות והמרור שנשארו אחרי שישימו לאכול את קורבו הפסח, ובכך שלא הספיקו לאפותו. המצות והמרור נישאו צורדים בגדיהם על שכםם, לא טעונים על בהםთם, משום חיבור מצוחה. על ראשם נשאו את הבצק, ולא רק שלא החמץ, אלא שהתרחש בו נס ונאה מהומ השם. מלבד דברים אלו לא לקחו צידה נספת בדרך, אפילו מעט ממתקים ואגוזים לילדים הקטנים לאלקחו. כה גדול היה בטחונם בקב"ה! אכן הייתה להם ברכה בנצח זה, שאכלו ממנה במשך חדש שלם!

ובני ישראל יוצאים בידי רמה

בשנת 2,448 לבריאות העולם, ביום חמישי, בחמשה עשר לחודש ניסן, יצאו בני ישראל ממצרים. "בעצם היום הזה" - בחצות היום. לא בלילה, בדרך הגנבים. אמר הקב"ה הריני מוציאים בחצי היום, וכל מי שיש בו כח למחות - יבוא וימחה.

ואומנם לא היה מי שעכבר ואפילו לא מי שימחה. אפילו הכלבים ייבדו את בני ישראל, ולא פערו את פיהם למחות ולא נבחו, למורות שכל הלילה היו נובחים ומווצאים את הבכורות מקרירותם. המצריים גם הם לא עיכבו בעדס ולא מחו אלא בקשו מהם שילבי. שפרעה בעצמו ליווה אותם מעט, וביקש שיתפללו עליו ויבקשו עליו רחמים.

מחנה ענק של מעלה מ - 3,000,000 אנשים, כשהם מותליים גם "ערב רב" וכן צאן ובקר, גמלים וסוסים, בכמות שאינה ניתנת לתיאור - כולם יוצאים יחד.

היה זה מחזה מרהיב עין. בני ישראל, מיליון אנשים, יצאו על צבאותם, כל שבט ושבט מסודר לפי דגלו בסדר מופלא, כאילו התאמנו בצורת עמידה זו חודשים ארוכים. הסדר היה מופתני על אף עשרות מיליון הבהמות שהיו עמוסות מכל טוב מצרים. עניי המצרים התרחבו מהתפעלותם שדראו את בני ישראל, עבדיהם לשעבר, שהיו משועבדים בטיט ובלבניהם, חונים לדגליהם בטקסיהם המלכיים, כולם לבושים בגדי מפוארם, ומוקשטים בתכשיטים יקרים שקיבלו מהמצריםים.

כך הוציא הקב"ה את בני ישראל ממצרים, בזרוע נטויה וביד רמה:

* קריעת ים סוף *

להתרחק מכאן!

לאן מועדות פניו של העם היוצא זה עתה לחופשי, מנו הארץ הארורה אשר בה סבלו כה רבות? מן הארץ הרוויה בדם יקרים? נתאר לעצמוני, מה הייתה הרגשותם של עם ישראל באותו שעה? אולי מטען של זכרונותם הם נושאים עם מן הארץ שמננה הם יוצאים זה עתה? נכון אומנם שבתקופה האחורה כבר לא סבלו בעבר מון המצרים, ועוד זכו להטבות ולכבוד גדול, אך ודאי לא די בכך כדי להשיכת מן הלב את כל הכאב והיגון, הצער והסבל, שהיו מנת חלקם בארץ הזאת.

ראובן עוד זכר היטב את אותו יום מר ונמהר, שבו לא הצליה לעבד מהר, כי כל הלילה לא ישן אלא שימוש כמשרת אצל אדונו המצרי שהחליט לעשות סעודה כמעט עד אור הבוקר. כאשר חזר לעבודתו בטיט ובלבניהם אפסו כוחותיו ובקושי הצליה לגורור את רגלי העיפות, ידיו עבדו בכבדות נוראה, וכך קרה שלעת ערב חסרו לו ששה לבנים. ואז... הוא לא יכול לשוכות זאת לעולם, אז בא המצרי האכזר ולקח את השישייה של התינוקות הרכבים והחמודים שלו בני השנה, ונתבע אותם בתוך הקיר במקום הלבנים החסרים. התמונה המזענעת הזאת, בה צפה לנגד עינו בילדיו הרכבים הצעקים באימה, ואין לא ידיו להושיעם, עומדת חיה היטב מול עינו. אי אפשר לשוכח זאת. גם שמעון זכר היטב את אובדן של עשרה מילדיו בצורה טראגית, כאשר הגינו שוטרי פרעה, חטפו אותם בכח, והודיעו לו כי הם מובללים לשחיטה, כדי שפרעה יוכל להתרחק בדים לריפוי הضرעתו שלו. ואילו ליהודה יש מזכרת חיה מן

השבוד הנורא: עד היום הוא עוד צולע קשות מאותה נפילה שבה עמד על הבניין הגבואה כדי לבנות לבנים נוספים, ולפתע התחיל הבניין לשקו באדמה הלהחה, והוא איבד את שווי המשקל ונפל בחבטה עזה למטה על עירמת אבניים. רק בנס לא מת,อลם מאי הוא צולע קשות וסובל מכאבים תמידיים בגב ובמנתניים. יששכר לעומתו נעשה עירור מפגיעה של אבניים חדות שיידו בו ילדים קטנים מצריים ל"הנתאמ" בעוברו ברוחבו. זבולון איבד את אשתו ושםונה מלידיו, דן איבד שניים עשר ילדים ונעשה חרש באזוז אחד מסטיירת לחץ מצטכלת שחתר פעם מצרי בעת שהיעז לעשות הפוגה קלה מעובdot... וככ - כל אחד וצערו, כל אחד וזכרונותו הקשים. **עבשו מגמתם להתרחק מן המקום הזה – וכמה שיטור מהר! ולאן? כמובן – אל הארץ המובטחת, אל ארץ ישראל.**

כיצד הגיעו אל הארץ הנכספית? הדרך הקצרה ביותר היא דרך ארץ פלשתים. זהו הכוון ההגיוני ביותר שעלייהם פנוות לעבר, גם מנו הבדיקה שהזו מקום מיושב שבו יוכל לדאוג לעצם ולכל ילדיהם ובהמותיהם לאוכל ושתייה. הרי מליל השימורים שהיה אמש לא לקחו הם עםם שום קופסאות שימורים... אלא רק מעט מצות ומרור. ברור אם כן שהכיוון המתאים ביותר הוא דרך ארץ פלשתים.

"ולא נחים אלוקים דרך ארץ פלשתים"

והנה – הפתעה, מתקבלת מפי משה בשם ה' הינה להנחה ללכת דזוקא לכיוון המדבר, למדבר?! זו הרי ממש התאבדות! המדבר שורץ חיות רעות, ואין שם אוכל ושתייה, החום קופח על הרחש ביום, והקור בלילה חודר לעצמות, ובכלל – הרי זה לא הכוון?

אך לא עם כעם ישראל ישאל שאלות כאלו ואחרות. עם אשר ראה עין בעין את נסיו וחסדיו של הקב"ה, אין בלבו מקום לתהיות וספקות. ואם זה ציווי ה' – אז כך עושים ללא שאלות! וכך قولם – מקטנים ועד גדולים שמים פעמיים לכיוון המדבר. זהו שאומר הנביא (ירמיהו ב': "כח אמר ה' זכרתי לך חסד געוריך אהבת קלולתייך, לך תהא אחורי במדבר בארץ לא זרעה").

ומודיע באמת לא רצתה ה' שעם ישראל ילכו דרך ארץ פלשתים? זאת מבארת התורה (שםות יג': "ולא נחים אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא, כי אמר אלהים פָּנוּ יְנַחֵם העם בראתֶם מלחמה ושבו מצרים").

אומר המדרש (שםות רבא כ'): משל לסוחר אחד שקנה פרה ורצה לקחת אותה לביתו, אלא שבסמוך לבתו היה קיים בית מטבחים. אמר הסוחר: אם אני מוליך אותה אל ביתי בדרך הרגילה, היא רואה את בית השחיטה ואת הדמים והיא בורחת, וכן עלי להוליך אותה בדרך אחרת ולהכניס אותה מון הדלת האחורית.

כך נשיצאו עם ישראל ממצרים, היו בני עזה ואשקלון וכל ארץ פלשתים מתכוונים למלחמה נגדם. אמר הקדוש ברוך הוא, שלא יראו ישראל את המלחמה ויחזרו להם

למצרים, لكن אוליכם דרך אחרת.

סיבה נוספת שבשלה לא רצה ה' להנחות את העם דרך ארץ פלשתים הייתה בעקבות מאורע שארע שלושים שנה לפני כן:

בני שבט אפרים שהיו בארץ מצרים תחת שלטון השעבוד, עשו חישוב שהנה עברו חלפו להם כבר 400 שנה מאז ברית בין הבתרים, ואם כן הגיעה שעת גאולתם. לאור מסקנותם זו הם החליטו לעשות מעשהNuevo – לברוח ממצרים, כשמגמת פניהם אל ארץ ישראל. אולם היישובם היה מוטעה, שכן מנין ה' – 400 שנה התחיל מולדת יצחק, ולא מעת כריתת ברית בין הבתרים. אם כן לא היה זה העת המתאים לנגולה, ולכן בעוברם בארץ פלשתים, כמו הפלשתים והרגו מהם 300,000 איש. הם הניחו את גוייותיהם בשדה מבלי לקוברם, וכך היו עצמותיהם מוטלות בערים עריומות על פני השדה בארץ פלשתים. אמר הקדוש ברוך הוא, אם יראו ישראל עצמות בני אפרים שטוחים בדרך יחוירו למצרים, וכן אנחה אותם בדרך עוקפת.

למה הדבר דומה? מלך שנשא אשה ורצה לлечת עמה למדינתו, אולם – שוד ושברי! כאשר הגיעו אל פתח מדינתו מתה אשתו. באותו רגע רכבר אותה המלך בפתח המדינה. לאחר זמן קצר החליט המלך לשאת את אחותה. אמר המלך: אם אביה אותה אל מדינתי בדרך הרגילה, תראה האשה את קברה של אחותה ותרצה לחזרה. וכך עלי להכנס אותה למדינה בדרך עוקפת. שמוט רבה כ אין

כל עכבה לטובה

מלבד סיבות אלו, מגלת לנו המדרש כי כוונת ה' הייתה לעכב את עם ישראל במדבר בכוונה תחילה.

אמר הקדוש ברוך הוא: אם אני מוליך את עם ישראל בדרך פשוטה ויגיעו מהר לארץ ישראל, מיד כל איש יחיק בשדחו ובכרמו, יעדור, יחרוש, יזרע ויקצור, וכך יתבטלו מן התורה. לכן אוליך אותם דרך המדבר, ויאכלו את המן ושיתו מי באר, וכך תהא התורה מתישבת בגוףן.

עוד, כמשמעותו הכנעניים שישראל יצאו מצרים ובכוונותם להיכנס לארץ, עמדו ושרפו את הזורעים, ועקרו את האילנות, וקצטו את הנטיות, וסתרו את הבניינים, וסתמו את המעינות. אמר הקדוש ברוך הוא, אני הבוחתי לאברהם אביהם להכניסם לארץ מלאה כל טוב, הרי ני מעכבים במדבר ארבעים שנה עד שיעדדו הכנענים ויתקנו מה שקלקל. המכילה דרבינו בר יוחאי כי אין

על בנפי נשרים

וכך, על פי צווי ה', מבלי להבין מדוע ולמה, פנה מלחמה ישראל, אנשים נשים וטף לכיוון המדבר, כשברטמילים רק מעט מצות ומרוח. ביום הראשון יהיה יום חמישי וט'

בניסו נסעו בני ישראל מ"רעם מסס" ל"סוכות" - מרחק של כ-12 קילומטר! וביום שישי המשיכו במסעם והגיעו עד ל"איitem" (רש"י שמota יג כ).¹

אולם לא היה זה מסע מעשי ומיגען, כמו שהיה צריך להיות על פי דרך הטבע. הקב"ה סובב את עם ישראל בניסים גדולים, והוליכם במדבר בתנאים הנוחים והנעימים ביותר. כיצד?

אומר המדרש: שבעה ענני כבוד היו מקיפים אותם: **אחד מלמטה** - היה מוליך אותם, כדי שלא יהיה להם טורה בהליכתם, בדומה לאדם הנמצא בתוך ספינה שלא מרגיש קושי בכך שהספינה מפליגה יומם ולילה בלי הפסק. **אחד מלמעלה** - להגון עליהם מפני המשם הקופחת, ומפני חיצים שעולמים לזרוק לעברם. **ארבעה מאbove וחותם** - להגן עליהם מפני חיות רעות ושודדי דרכם, **אחד מהלך לפניהם** - להוכיח את כל הנחשים עליהם והערבים והשרפים הנמצאים בדרכם ולשרוף את כל הקויים. וכך, אם היה מקום נמוך היה מגיביו, ואם היה מקום גבוה היה משפילו ועושה אותם מישור. (בדבר הרבה יט)²

"וְאָשָׁא אֶתְכֶם עַל פִּנְפִּי נְשָׁרִים" - מעיד הקב"ה. כך הלוכו עם ישראל על מי מנוחות, כשהבמץחים היום העמוד הענן הולך לפניהם ומראה להם את כיוון הליכתם, ולעת ערב היה מתחלף עמוד הענן בעמוד אש, אשר היה הולך עמהם כל הלילה ומאיר להם את החשיכה באור בהיר מאוד כאור היום. (שמות יג כא)

אמר רבי אנטונינוס: משל מלך שהוא נוטל את הפנס ומAIR לבניו. אמרו לו שרוי ועבדיו: ניטול אנו את הפנס במקומו ונAIR בו לבנייך. אמר להם: אין אני מחזיק את הפנס מפני שאין מישחו אחר שיחזיק, אלא ברצוני להראות לכם את גודל חיבתי לבני, כדי שתתמים תהיו נוהגים עמהם בכבוד.

כך הודיע הקב"ה את חיבתו של ישראל לאומות העולם, ע"י שהוא בעצמו הולך לפניהם והAIR להם את הדרך, כדי שייהיו נוהגים עמהם בכבוד. וכדי שיתפרנס הדבר בעולם, היה עמוד הענן מעלה עשו, וכך רואו אותו למרחוקים כל מלכי מזרח ומערב, והיו אומות העולם אומרים: "מי זאת עלה מון המדבר, בטהירות עשן, מקרתרת מор ולבוננה...".³

(מכילתא בשלח מסכת דוחה פתיחותה)

המאבק עם שלוחי פרעה

הלוכו בני ישראל במץחים יום חמישי ויום שישי, והתרחקו ממצרים מרחק גדול. כמובן שעל פי דרך הטבע לא יוכל שעם שלם, הכלול בתוכו נשים, זקנים, ילדים ותינוקות, ואף נכים רבים (ובעקבות עבודת הפה) - יעשה מרוחקים כה גדולים במשך יומיים של הליכה בלבד. אין ספק שהוא זה מסע על טבעי.

ביום שבת קודש חנו ושבתו בני ישראל באתם. ולמחרת, ביום ראשון בבוקר, התחילו להתכוון להמשך במסע - ארגנו וארזו חפצים והכינו את הבמות. אולם אז כמו

השליחים המצריים שלוח פרעה עם ישראל, ואמרו: עד כאן! הגעתם לחזר למצרים, כפי שהבטיחתם - "דָּרְךָ שֶׁלְשָׁת יָמִים גַּלְגֵּל בְּמִדְבָּר וַיְבָחַנְנוּ לְה' אֱלֹהֵינוּ". אמרו להם בני ישראל: על מה אתם מדברים? האם אינכם מעודכנים בחדשות! הרי זה שיצאנו ממצרים לא היה על ספק בקשתנו הישנה מפרעה לצאת לשולשה ימים - את הבקשה החיה כבר אז הוא דחה מכל וכל. אלא יצאוו בגלל שהוא ביקש מאותנו לצאת! שחתם שرك לפניו שלושה ימים ואתם וחבריכם ואף פרעה בכבודו ובעצמו, והתננתם לפניינו שנצא?! כמעט גרשتم אותנו בכח! ולכן אנו משוחררים לעולם!

אמרו השליחים: התירוצים שלכם לא מעניינים אותנו. לנו יש פקודה מאות פרעה להחזיר אתכם למצרים לאחר שלושה ימים!

מיד התנפלו בני ישראל על השלוחים וחרגו אותם, אולם חלום הצלicho להימלט, וברחו חזרה למצרים. (מכילתא בשלח פרשה א)

תרגיל הטעה

התיקים ארוזים, הבהמות מוכנות לצאת לדרך, שליחי פרעה נחדו. כעוט מחכים בני ישראל להוראה ממשה רבנו - להמשיך במסע, כשהמטרה, כמוובן - להמשיך להתרחק ככל היוטר מצרים, ומחר ככל האפשר, בפרט לאור ההשערה המתבקשת, שהשליחים המצריים שברחו, בודאי לא ישבו בשקט, אלא ירצו לפרק לו על התרחשויות האחרונות, ויחזרו עם תגבורת מלאה: והנה – **תזהמה**. תקיעת חצוצרה נשמעת, אותן כי יש להמשיך במסע, אולם לאו לא פחות ולא יותר – **לחזרה לביוון מצרים**, לעבר "פי החירות"! פי החירות היה למעשה השם החדש של העיר "פי-תומ" שבנו עם ישראל בהיותם תחת שעבוד מצרים. עיר הזועה, שבה התענו בעבודות פרך אכזריות, ואייבדו כה רבים מילדייהם. לשם – לחזרה!

הלווא אף מבחינה אסטרטגית זהוי עמדה גורואה ביותר, שכן מקום זה שוכן בין "מגדל" שהוא מזודה גדולה של המצרים, לבין ים סוף, בקרבת מקום ל"בעל צפון" שהוא אליל גדול של מצרים. בנסיבות זאת – מלבד שהם מתקבבים למצרים במקום להתרחק, הרי הם מכנים את עצם מקום מסוכן ממש, למלאכות נוראה! אם ירדפו אחריהם המצרים – לא תהיה להם אפשרות לסגת לשום מקום!

ואכן היו אנשים מבני ישראל אשר בשומעם את קול החצוצרה התחילה למרות שערותיהם, כי חשבו שמה מהזיר אותם לאחוריהם מפני פרעה ושלוחיו.

אמר להם משה: אל דאגה, כך אמר לי הקב"ה לעשו, ואף הבטיח שלא תחזרו עוד לשעבד מצרים, אלא בני חורין אתם. ולפיכך נקרא המקום מעתה "פי החירות".

ועם ישראל, מאמנים בני מאמנים, קיבלו באמונה את דבריו של משה, והחלו במסעם לעבר **פי החירות**. (מכילתא בשלח מסכת דוחה א. רשי' שמות יד)

נפלאות הן דרכי ה'. דזוקא מסע מסוכן זה, היה תרגיל הטעה מיוחד במינו, אשר נרם לפראעה ולעמו לצאת לרדו' אחורי בני ישראל, ובכך לנחל מפללה מוחצתת. שהלווא מבלי זאת, לא היו מעוזים כלל וככל יצאת לרדו' אחורי בני ישראל - הרי המכות שקיבלו עוד כה טריות וכיה כואותה, הפחד והבהלה הנוראים עדין כה מוחשיים. אבל תפנית בלתי צפואה זו במסעם של בני ישראל, שינתה את מהלך הדברים באופן מפתיע ומשמעותי...

לא זו בלבד, אלא רוחה נוספת הרווחה בני ישראל בכך שהזרו אל פיהם החירות. בהגיון, נכוונה להם הפטעה: שם, ב"בעל צפון" היו מכונסים כל הכסף והזהב העצומים שאסף יוסף במשך שבע שנים הרעב. עכשו היה להם הזדמנות פז לחתת את כל הרכוש הזאת, והם התעשרו עושר רב! (ילקוט שמעוני בראשית פרק טו סימן עז)

חלום בלהות:

מה קורה בינתיים בארץ מצרים? כאשר יצאו בני ישראל ממצרים, היו המצריים עדין מלוקקים את הפצעים הטריים בעקבות מכת בכורות. עקב העומס הרב בבית הקברות, נותרו מתים רבים שעדיין לא הובאו לקבורה, וריחם המבאיש מילא את הבתים. המצריים שנותרו עדין בחיקם הסתוובו מבולבלים לגמרי.

נתאר לעצמנו: מסתובב המצרי בبيתו סחרורי ומובלבל. מתיו עדין מוטלים לפניו ועליו לדאוג להם לקבורה נאותה. ריח הגוף כבר מוגdag באפו, וגורם לו להסתחרר יותר. בתים הקברות הודיעו רשמית כי אין אפשרות לקבל מותים נוספים, כל הקברים בתופסה מלאה. באין ברירה הוא יוצא החוצה לחפש מקום מותאים לכריית קברים ליקיריו, אולם ביציאתו הוא נוכח לראות שאחרים כבר הקדימו אותו, והוא לא מצליח למצוא מקום מותאים. הוא מפעיל קצר את המרפכים, ולאחר מכות פה ושם, קללות וڌיכיפות הוא מצליח באמצעות רב לשרין לעצמו מקום פניו. הוא כורה "קבע אהים" אחד גדול ושם שם את כל המתים שלו. זה כבר למעלה מכוחותיו ללכט לחפש קברים נוספים.

עכשו הוא כבר עייף ומותש, אין לו כח אפילו להצטער על מות יקיריו. מילא אם היו מהם זכרונות טובים, אבל הוא זוכר היטב כי מותם התרחש דזוקא ברגע מלחמה חיונית שערכו הבכורות עם אבותיהם, בדיקוק שתי דקות לאחר שה"ילד חמד" הבכור שלו החטיף לו מכח הגונה. אז עכשו הוא רוצה לשכוח מהכל, פשוט לא חשוב על שום דבר. הוא רק ישקיט מעט את רעבונו וילך לשון שנייה עמוקה עמוקה.

בטנו מקרkartת ודורשת את שלה. הוא חייב למצוא משהו לאכול. מה יאכל? ריח הבשר הצלי עלי האש של בני ישראל הכה באפו כל הלילה ועד עכשו הוא מוגdag לו בנחיריות, אולי באמת יcin לו איך קבב טוב או סטייק עסיסי, פיצוי על כל הסיטוט שעבר עליו בלילה זהה? מאין יקח בשර? זו לא בעיה: הוא יגע אל אורות הסוסים, יקח לו משם סוס שמן, יהרוג אותו במכה אחת ויצלה את בשרו על האש!

במרכז חדש הוא הולך אל אורות הסוסים, פותח את הדלת בתגונפה עצה, והנה - מה קורה פה? איפה הסוסים שלי? והחמורים? והגמלים? נכוו שורובם מתו במכת דבר, ועוד כמה אחדים במכת ברד, והבכורים שבהם מתו במכת בכורות, ואולם בכל זאת הוא זכר בבירור שנשארו לו עוד כמה! אך איפה הם?

ואז בבת אחת הוא נזכר בהכל. הכל נראה לו כמו חלום רחוק מאוד. מתי זה היה שזבולון בא לבתו ובקש ממנו? אולי שנה שעברה? אולי לפני חדש? המוח שלו כבר בקושי פועל, הוא זכר איזו תמורה מעופפת, שבא אליו זבולון עבדו לשעבר, והתחליל בספר לו סיורים על איזה חגינה שהם עומדים לעורך. הוא בקש ממנו בהמות, וזה הוא נתן לו. מה עוד הוא בקשי? אה, הוא בקש גם תכשיטים ובדים, וכי סוף ומטבעות זהב. איזה חזוף! רגע רגע - ואני נתתי לו את מבוקשו! לא יכול להיותו לא יכול להיותו! אחו תזית ובהלה הוא רץ אל ביתו, פותח את המגירות, את הארוןות והיחסיות - הכל ריק, אין כלום! זאת אומרת שאני נתתי לו! מה קרה לי? היתי מטורף? מה קורה כאן? מה קורה כאן!!! זה בטח חלום רע, אני עוד מעט_Attn עט אתעורר ואראה שהכל בסדר, והילדים של ישנים בMITTEDותיהם בשלווה, וכל חפצי נמצאים במקומות, הכל רק חלום בלהות. הוא מנסה לשפשח את העיניים שוב ושוב, אך הוא נוכח לראות שזה לא חלום, זו מציאות אiomה שהוא נקלע לתוכה. בעצם כל זה היה רק היום בבוקר! לא יאמנו, ממש לא יאומנו!

از איפה הוא עכשו זבולון הזה, אני א תפוטס אותו משתי האוזניים ואחיב אותו להחזר לי הכל! הוא לא מתביש כה לעשויות - לנצל את החולשה שלי בשעה שקיירי מותים, ולחשש אותי לנמרין? בחמת זעם הוא יוצא החוצה לחפש את זבולון. את זבולון הוא לא מוצא, אבל הוא רואה כמה מידידיו ושכניו שגם הם נראים כועסים. נראתה גם אליהם הגיעו הנצלנים הללו וסתחו מהם כספי חיים להתנקם בהם! איפה הם בעצם? هي, הרוי הם יצאו ממצרים! לקרו את הרכש וברחו! גנבים שכמותם!

יחד עם כמה מחברי הוא מחליט שיש להתארגן למרדף אחר הנמלטים - עליו להחזיר לעצמו אתרכשו ויהי מה. הם כבר מתחалиים להתארגן, אלא שאז מוגעות מרוגיעות. השמויות אומרות בני ישראל כמה מידידיו ושכניו שגם הם נראים כועסים אמרו, ופרעה שכמובן לא סמרק על הבתחתם, שלח עליהם שליחים מזווינים להחזירם בכח למצרים בהגיע הזמן. המצרי וחבריו נרגעים מעט, הם יחכו עוד שלושה ימים, וואז - הם כבר יראו לעבדים החזופים שלחם את נתת זרועם!

מן הפח אל הפחת

ומה קורה ביוםים אלו בדרג המדיני? בארמוני של פרעה? פרעה חוזר לארמוני מובס ומושפל. כיצד העוזתי להשפיל את עצמי כך בפניי בני ישראל ובפני משה? הוא חושב לעצמו. אולם עלי להתחזק: הוא מחייב שמייט לשוב בעבר, צרייך לлечט עס הפנים אל העתיד, ולפתח דף חדש. סוף סוף יצאו בני ישראל ממצרים, זה הזמן לשקם את ארץ מצרים מן הטראומות שפקדו אותה בשנה האחרונה, צרייך לכנס ועדת חירום

ולהכין תוכנית שיקום כלכלית. צעד אחר צעד נוביל את מדינתנו חוזרת אל ימי הזוג
שליה!

אולם כבר מהתחלת הרגיש פרעה שימושו כאנו משבבש! הנtinyim הרבים שנמצאים
אצלו מכל מדינות מלכו – מסין, מיפן, מהודו ומכוש ועוד ועוד, הנtinyim שעד כה
חרדו לモצא פיו ופחדו ממנו פחד מוות, מתחילה פתואם לולץ. נראה לו כי מתחילה
לבצבץ להם ניצני מרד. פרשנוי המדיניות של פרעה אישר את תחשתו. הם זימנו
אותו לפגישה דחופה, והודיעו לו כי בתקופה הקרויה צפויים מרידות קשות מצד 'ארם
נחרים', 'ארם צובה', ומדינות נוספות. את התחריש הזה הם נימקו בהסביר פשוט –
כל המלכים עושים חשבון הגיוני: 'אם בני ישראל יהיה בתחום מצרים הצליחו להימלט
ולהשתחרר מעול המצרים, כנראה שמלכות מצרים מתחילה להתפרק, ולמה שאנו
נמשיך להעלות מיסים ולהיות לנווהים למצרים?!'. מילתה בשלח מסכת דוחי א)

ויהי...

זו הייתה הפרשנות של המצרים, אולם המדרש (שט) מגלה לנו שהיתה אכן סיבה נסתרת
מאח זה: עד עכשו היה פרעה שולט מסוף העולם ועד סופו, ומקרים היה אימפריה
של ממש, אולם כל הכבוד הזה לא היה אלא בשבייל כבודן של ישראל, כדי שלא יהיו
ישראל נתונים תחת אומה שלפה וובזיה, "וכן אתה מזא בכל מלכות שעבדה את ישראל, שלטתו
על כל העולם כולל כבודן של ישראל" – לשון המדרש] אולם עכשו שבני ישראל יצאו
מצרים, כבר בטלת סיבה זו ומצרים החלה לרדת מגודלה.

פרעה נאנח עמוקות. כשהוציא את ישראל ממצרים – הוא לא חשב שתהיה לו נפילה
麥כיוון זהה!

"**ז'יהי בשלח פרעה את העם**" ושמות פרק יג, פס' זז – 'ז'יהי' לשון צער. אווי, ווי היא! פרעה
צעק ווי! וכל מצרים צעה ווי! ווי לנו שהוציאנו את ישראל ממצרים!

המדרש מביא סיבות נוספות לצערו של פרעה על יציאתם של ישראל:

משל למה הדבר דומה? לאדם שהיה לו פרדס אמר לו חברו: מכור לי את הפרדס
זהו, הסכים ומכר לו במאה זו. ולא היה יודע בעל הפרדס מה יש בתוכו. אמרו לו
חבריו: בכמה מכרת את הפרדס? אמר להם, במאה זו. אמרו לו: יש בו זיתים בשווי
אלף זו, גפנים בשווי אלף זו, וכן רמוןים ומיני בשים ועוד מינים שונים,
אשר כל אחד מהם שווה אלף זו. ואתה לא ידעת מה מכרת?

כך היה פרעה – כששלח את ישראל לא היו נחשיים בעיניו כלום. אמרו לו גDOI
המלך: מה עשית?! אילו לא היה בידם אלא הביזה בלבד, כבר נגרם לך מיציאתם
הפסד עצום. מה גם שהלכו עימם "ערב רב" ותועבות של אומות, וכמה עשירים היו בהם,
כמה חכמים, כמה בעלי אומנויות! באותו שעה התחיל פרעה קורא ווי ווי – "ז'יהי
בשלח".

אמר רבי לוי, משל לאחד שהיתה לו שדה מלאה אבניים וקוצים. הוא רצה להתפרק ממנה ומכר אותה בזול לאחר. עמד אותו איש שקנה את השדה, וסילק את האבניים מותוכה, ומצא תחתיהם מים חיים. נטע האיש ערוגות של פירות משובחים - גפניים, רימונים, מיini בשמיים. תקע יתדות במקומות הנצרכים, בנה מגדל בתוך השדה והושיב בתוכו שומר. כל מי שהיה עבר על יד השדה היה משבחו ומהללו. פעם אחת הזדמנן לשם אותו איש שמכר את השדה, וראה אותו מלא כל טוב, אמר: אווי לי שכך מכרתי! אווי לי שכך הוציאני מיד!

כך היו ישראל במצרים כקוצים בעיני המצריים. אולם כאשר יצאו מצרים, נעשו לפטע עם מיויחס ומפואר, מסודרים לדגליהם לתפארה - מטה ראובן, מטה שמעון, מטה לוי וכו'. כשהיו הבריות רואים את ישראל היו משבחים אותם. וממי היה בי' המשבחים? אפילו בלבם הרשי! - שאמר (במדבר כד:ח): "מה טובו אהליך יעקב, משכנתיך ישראל!". ראה אותם פרעה בתפארתם ובגדולתם, התחליל צוח ואומר: אווי לו לאותו האיש שכך הוציא מתחת ידו! (שםות רבא כ:ח)

פתח תקוה

נאנח לו פרעה בכאב, כלו מבולבל, מוקף בבעיות פנים וחוץ. אך... לפטע הוא נזכר, שבעצם המערכת אינה אבודה, ישנו פתח לתקוה. בני ישראל אמרו בمفorsch שהם יחוירו תוך שלושה ימים, והוא פרעה שלח עימם שליחים מזווינים כדי להוכיחם. כמה טוב שלא איבדתי את העשונות ברגעי הלחץ והמהומה, הוא חשוב לעצמו, אכן אין ממשני הנה בעוד שלושה ימים יחוירו בני ישראל, אם לא מתוך רצון אז בכח, ואז אוכל להשתלט על העניינים ולהחזיר את המצב לקדמותנו.

בינתיים באו אל פרעה חרטומו ומכשפיו ואמרו לו: דע לך פרעה, כי אנו רואים בחוכמותינו ובכישופינו, שבני ישראל הולכים גם ביום וגם בלילה. נראה שהם רוצים לברוח ואין בכוונתם לשוב למצרים, תקח זאת בחשבון.

مفנה!

מייטלטל לו פרעה בין יאוש לתקוה במשך שלושה ימים, ונטו בהתלבטות קשה לגבי נקיות צעדיו הבאים. האומנם כדיין וכוכו הדבר לרדוφ אחרי בני ישראל ולהוכיחם?! הלווא כבר סבלנו מהם די והותר, כל מערכות הכלכללה והbijתו נחרסו בגללם, ומאי ערב לנו שהפעם נצליח להתגבר עליהם?! מצד שני - הלווא יציאתם הולכת וגורמת להתפוררות מהירה של האימפריה, מי יודע לאן זה ימשיך להוביל?! ההכרעה קשה. השיקולים לכאן ולכאן כבדי משקל.

אולם ביום הרביעי - חל מפנה ממשמעותי לטובת פרעה! מכשפיו וחרטומו הודיעו לו כי בני ישראל מתחלים לחזר אחריה לכיוון מצרים! אהה! נבוכים הם! תועים ומבולבלים, ולא יודעים את דרכם במדבר הגדל - וזו כבר נקודה טובה לטובתי.

אבל זה לא הכל! הנקודה נוספת משמעותית היא הכוון שאליו פנו בני ישראל - לא פחות ולא יותר, אל פי החירות! - בין מגודל ובין הים, לפני "בעל צפונ" שהוא האליל החזק והבלתי מנוצת. הידיו: בני ישראל הסגירו את עצםם בידיהם!

הידיעה המריעישה הזאת מתאמת יותר כאשר לפטע מוגעים במרוצח חלק מן השילחים המזויינים שלח פרעה עם ישראל, ומארים את הדברים. גם מן המצדדה - "מגודל" - הוא רואה איותותים. יש להם הסכם עם שומרי המצדדה, שברגע שיש תנועה חריגה, הם מדליקים מדורות הנראות עד מצרים. ואכן היום הם הדליקו מדורות! גם עמלק הרשע שהבחין כי בני ישראל "תועים" בדבר מיהר במרוצח להודיע זאת לפרשא. וכך התאמתה העובדה הזאת ללא כל ספק. (מקילתא בשלח ויהי א. מע"ל שא)

MSGIAA לגוויים

נס קרה פה: פשוטו נס! רגע, אבל מה פתאום שיתתרחשו לי ניסים? חושב פרעה. ניסים נוטים להתרחש דווקא עם בני ישראל, לא אליו. זאת חשתי על בשרי היטב היטב בשנה האחורה! אז מה באמת קרה כאן?

אולם השאלה הזאת לא מטרידה אותו זמן רב. מחר מאווד הוא מוצא בעזרת פרשנוי לענייני דת תשובה פשוטה וברורה לשאלת זו: הרי ה'кус על פרעה בגל שני דברים: האחד - שזלול בו ואמר "מי ה' אשר אשמע בקולו", והשני - שלא הסכים לשולח את בני ישראל מארצו. על איזה דבר כעס עליו ה' יותר, ובבעורו נתנו לו את המכוון? תמיד חשב פרעה כי זה בגל הסיבה השנייה, שלא רצתה לשולח את עם ישראל. כך במפורש אמר לו משה רבנו. אולם עכשו הוא מבין שלא! הסיבה האמיתית הייתה אחרת - ה' כעס עליו שהוא לא שלח את בני ישראל אך ורק משום שזו פגיעה בכבודו! אולם אין לו לה' עניין מיוחד דווקא בטובותם של ישראל - עבודה שעכשו, כשפרעה ציית בקולו ושלח את בני ישראל, ה' כבר לא משגיח יותר על בני ישראל. הוא עזב אותם לנפשם במדבר ללא הזדקה כשהם טועים בדרך. אם כן אין פה שום שאלה! ה' חוד להשגיח על בני ישראל, וזהי הזדמנות פז עבורנו להשתלט עליהם בחזרה! (הר"ם אלשיך. מע"ל שב)

השערה זו מקבלת חיזוק במיוחד לאור העובדה שבבני ישראל לא סתם טעו בדרך, אלא פנו דווקא לכיוון "בעל צפונ". זה הרי ברור, שברגע שה' חוד להשגיח על ישראל, מיד השתלט עליהם בעל צפונ האליל החזק מכולם, ומכוון הם נסגרו במדבר!

בעל צפונ

מי היה "בעל צפונ"? היה זה אליל, עשוי שני עמודים גבוהים, שהיו דומים לצורות של אדם, אשר עיניהם עגולות ופתוחות. אולם הם לא נעשו או נחרטו בידי אדם, אלא נוצרו כך מן ה"טבע". על האליל היו חרוטים כל שמות המזלות, והמצרים בכח CISOFIHEMS ידעו על פי ההסתכלות בו כל מה שנעשה בעולם. המצרים ייחסו לאליל זה כח רב - "שם גדולים של מצרים, שם הייתה תפארתם, שם הייתה מקום מיוחס להם".

(מע"ל רצץ)

למצרים היו אליליים רבים, והם האמינו שבידי כל אליל מופקד כח מסוים: יש אליל המופקד על הבריאות, יש אליל לענייני בטחון, בעל צפון היה "האליל לענייני כלכלת וממון", הם האמינו שהוא ממונה על הממון, כמו שתכתבו: "זהב מצפון אתה", וכך החליטו להטמין דזוקא שם את כל הרכוש הרב שכנס يوسف בשבע שנים הרעות. היה זה רכוש רב ועצום שהגיע למצרים מכל קצוות העולם, והוא נשמר שם בתקופה ששם תחול עליו ברכה ושמירה.

זכור במקת בכורות נכחדו ואבדו כל אלילי מצרים. אולם רק "בעל צפון" נשאר קיים, וזאת כדי להטעותם. שיעיר כעסם של המצרים על עם ישראל היה על כך שרושו אותם ונטלו מהם את רוכשם. עתה חשו שיוכלים הם להישען על בעל צפון האليل החזק מכלום והבלתי מונצח, שהוא ינקום מישראל את נקמתם, וישיב להם את רוכשם. וכל יקר שמות יד ב'

ואכן עבשו התקבלה אצל המצרים תמונה "ברורה" להפליא: בני ישראל ברחו עם הרכוש הרב שלקחו עימם, ניצלו את חולשתנו הזמנית כדי להתעשר על חשבונו, ובעל צפון האليل לענייני ממון מתנקם בהם! הוא "מכשף" אותם שיובאו לכיוון שלו, ובכך הוא מסגיר אותם בידנו...! יחי בעל צפון אלילנו הגיבור!

זה שנאמר (איוב פרק יב פס' כה): "**משגיא לגוים ויאבדם**" - אמרו חז"ל אל תקרא 'משגיא' אלא 'משגיא' ולשון שגיאיה, שהקב"ה נותן לגויים לשגות ולטעות כדי לאבדם.

קדימה למלחמה!

לאור המסקנות ה"ברורות" הללו, החליט פרעה שאין מה לחכות. בו ביום הוא ארגן עצרת המונית, וקרא לכל העם לצאת למלחמה. בנאומו הנלהב אל האומה הוא אמר: "בני עמי היקרים, בווע עמי, ולא אנהג עמכם כמו כל המלכים! כל המלכים - אם יש להם מלחמה הם נשארים מאחור, ושוחחים את עבדיהם לפניהם, ואילו אני מבטיח שאליך בראש כולם, כי בטוח אני בנצחוננו! יותר מכך - כל המלכים לאחר המלחמה מצווים להביא את השלל אל המלך, והמלך נוטל חלק בראש, ואילו אני אשווה אתכם בביואה, ולא אקח לעצמי שום יתרון בכמות ובACITYות! ולא עוד אלא שאפתחת בפניכם אוצרות כסף וזהב ואבני טובות ומרגליות ואתן לכם!" (מקילתא בשליח מסכת דוחי אי)

ואכן פתח פרעה את אוצרותיו, ונתן להם כ"מקדמה" מTONOT יקרות ערך ודברי מלכות. ההמון המשולhab לא היה זוקק לשכנועים נוספים, רגשות הנעם שהשתוללו בלבם בימים האחרונים פרצו החוצה, וכולם התארגו יחד למרדף ולמלחמה נגד בני ישראל.

גיוס המוני

פרעה החליט לגייס צבא אדיר. הפעם הוא לא יקח שום צ'אנס! כבר מספיק בשותה הוא ספג בגלל העם הזה, הפעם הוא יראה להם את נחת זרועו! "עליז לגיס צבא רב,

באופן שכנגד כל גבר מישראל, יהיו 300 חילילים גברים! כך לא יוכל הם להימלט ממנה". כך חשב פרעה לעצמו, וממחשבה למעשה הוא פנה לבצע זאת. אולם כיצד ידע מהו מספרם המדויק של עם ישראל? זאת לא בעיה! בשביל מה קיים "משרד הפנים"? עיון מודוקדק בפנקסים הראה לו כי בני ישראל מונים 3,000,000 גברים. למעשה לא היה זה מספרם האמתי, כי במקצת חושך מתו רובם ונשארו רק 600,000 גברים שייצאו ממצרים. אולם בבהלה של התקופה האחורה עוד לא הספיקו במשרד הפנים המצרי להתעדכו בתנתונים אלו. בהתאם לנתונים הרשומים בפנקסים, יצא פרעה עם צבא של 900,000,000 (תשע מאות מיליון) חילילים! פי 1500 יותר מבני ישראל!

ולמי שאומר שהנתונים ממכת החושך הם רק אחד מחמשים, חשב פרעה לגיס פי שלשים מישראל, ולמי שאומר שהנתונים ממכת החושך היו אחד מחמש מאות, פרעה חשב לגיס פי שלוש מישראל. אולם לכל הדעות הללו מנה צבא פרעה תשע מאות מיליון חילילים. ולקוט שמעוני שמות יד רל ובפירוש זית רענן, רבבו בחו"ל שמות יי' יה

אל הצבא האדריכל הזה התלו ש มาות רכבים מובהרים במיוחד. לכל רכב היו אמרורים להצמיד שני סוסים, אלא שפרעה בשנותיו הבווערת כלפי בני ישראל רתם סוס נוסף לכל רכב, כדי שיירכבו מהר יותר. אלו היו המרכבות שהצטרכו למלחמה מטעם הצבא, אולם ארוחתי מצרים הוסיףנו ונידבו את כל הסוסים והרכבים שלהם! ומאין היו להם סוסים? הרי הסוסים שלהם מתו במקצת דבר? אלא היו אלה הסוסים של "הירא את דבר ה'" אשר הניס את הבהמות לתוך ביתו לפני מכת דבר, ובכך הצל אומם. אולם "יראים לדבר ה'" הם אלה שנידבו עכשו את סוסיהם בהתקהבות ובתאות נקס! מכיוון אמרו: "הטוב שבנהכים - הרוג, הטוב שבמצרים - רוץ את מוחו!", שאפילו "יראים" שביהם, מלאים שנאה לישראל היו. ופרעה הנידיל לעשות בכך שאסר את סוסו ביזור, מבלי להמתין שעבديו יעשו זאת עבורו, עד כדי כך שבשה שננתו הגדולה עם ישראל את הכללים הבסיסיים. (McLatta בshall'a)

ביום שני כ' בניסן יצא המחנה הכבד של מצרים למרדף אחרי בני ישראל, מלאה במכשפים רבים שרצו בכך הכיישף לכלות ח'ז' את עם ישראל. (זוהה)

המרדף ארך יומיים, וביום שלישי ושהוא היום השישי של פסח) לעת ערב השיגו המצרים את בני ישראל והגינו אל בעל צפון. כשהראה פרעה את בעל צפון עומד איתון, שמה שמחה גדולה. הוא חשב בלבו: אני חשבתי להטיבע את ישראל בים, ועכשו אני רואה שהוא מסכנים לדעתתי, ולכן הוא יעיכב את עם ישראל אצל כדי להטיבעם בים. ומתחז שמחה התחליל פרעה לזכה ולהקטיר ולנסיך ולהשתחוות לעובודה זורה, והקריב הרבה קורבנות לאליל הזה, והודה לו על החסד שעשה לו שהסיגר את בני ישראל בידיו כדי להתנקם בהם. (McLatta בshall'a מסכת דוחה ב)

חרדה:

"וישאו בני ישראל את עיניהם ותננה מצרים נסע אחריהם, ויראו מאי ויצעקו בני ישראל אל ה'". (שמות יד ז)

בני ישראל ראו את מhana מצרים, מhana כבד מאוד בא לקראותם, כשהוא מאחד כאיש אחד בלב אחד נגדם. אך לא זאת בלבד הם רואו, אלא רואו הם אף את "עווזא" שהוא מלך הממונה על האומה המצרית, והיה מרוחף מעל המצריים כדי לעזר להם. (שמות ר' רבא כ א ח)

פחד גדול נפל באותו רגע על בני ישראל. לא, הם לא שבחו כל כך מהר את הניסיים שנעשו להם למצרים, אולם בכל זאת ניקר בלבם הספק: שמא עד עכשו היו לנו ניסיים למצרים כי ה' רצה להתנקם מפּרעה אשר פגע בכבוד ה' ואמר: "מי ה' אשר אשמע בקולו?", ואילו עכשו שיצאנו למצרים אין ה' משגיח علينا בעבר, והנה הסכנה מול העניינים כה מוחשית, נקלענו למצב שבו אנו סורורים מכל הכוונות: מקדימה - ים, מאחור - המצרים, ומן הצדדים - מדובר מלא חיות רעות, ואף מצודה גדולה של המצרים. (דברי שלום וכסף נבחר. מע"ל שז)

ארבע בתיות

carsao בני ישראל כך, ניסו לטכש עצה כיצד לפעול. דעתיהם היו חלוקות זה מזו: שבטי ראובן, שמעון ויששכר אמרו: נקפו לתוכם, והעיקר שלא ניפול בידי המצרים! שבטי זבולון, בנימין ונפתלי אמרו: ניכנע ונחזור להשתעבד למצרים, העיקר שלא נמוות!

שבטי יהודה, יוסף אמרו: נילחם למצרים עד טיפת הדם האחרון!

שבטי לוי, גד ואשר אמרו: נפחיד את מצרים על ידי שנשמעו קולות של מלחמה, ואז הם יברחו.

היו שניסו לאotta למצרים שהם עומדים לצידם ומוכנים להכנע. והרשעים שביניהם אמרו: "המבלין אין קברים למצרים לקחתנו למות במדבר?", עד עכשו היינו מצטערים על מיתת אחינו במכת חושך ומרחמים עליהם, אולם עכשו אנו רואים שעליינו לرحمם על עצמנו יותר מאשר עליהם, כי מיתתנו במדבר קשה לנו ממיתת אחינו באפליה. שאחינו נספו ונכברו, ואנו - תהא נבלתנו מושלcta לחורב ביתם ולקרח בלילה.

בתוך כל המהומה קם משה רבנו והשקייט את הרוחות. הוא ענה בסבלנות לכל קבוצה לפי המתאים לה:

לאלו שרצו לкопוץ לים, אמר: "אל תיראה, התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום" - הראה להם צבאות של מעלה מלאכי מרים הבאים לעזרת ישראל, ואמר: הרימו עיניכם וראו את המלויכים הבאים להושיעכם ועל תהייאשו!

לקבוצה שרצה לחזור למצרים, אמר משה: "כפי אשר ראתם את מצרים היום לא תספיק לראותם עוד עד עזלם" - לא תחזרו יותר להיות עבדים למצרים!

לקבוצה השלישית שרצה להלחם, אמר משה: "ה' ילחם לכם" - אתם אינכם צרייכם להילחם!

ולקבוצה הרביעית שרצה להشمיע קולות, אמר משה: "זאתם תחרישו" - אין צורך אפילו להشمיע קולות של מלחמה. התשועה טובה בצורה אחרת מה'. (מכילתא בשל דוחיה ב. מע"ל שח)

יונתי בחגוי הסלע

ב>Showums דברים אלו, התחזקו בני ישראל והתאספו ברכיות ובתפילה לפני ה', וכך התקרבו יותר אל אביהם שבשמי ותחזקו באמונה וביטחון.

אומר המדרש: למה היו ישראל דומים באוטה שעיה? ליוונה שברחה מפני בו הנץ, וכנסה לנקי הסלע, והיה הנחש נושף [שרוק] בה מتوزע הסלע. אם תכנס לפנים יכיש אותה הנחש, אם תצא לבוחן הרי בא בן הנץ לתופסה. כך היו ישראל דומים באוטה שעיה: הים סוגר, ושונא רודף! מה עשו? נתנו עיניהם בתפלה לאביהם שבשמי: עליהם הכתוב אומר שיר השירים בידיו: "יונתי בחגוי הסלע בستر המדרגה... השמי עני את קולך, כי קוֹלך עָרֵב וּמְרַאֵיך נָאָתָה!" (מכילתא שם)

תפילת משה

באוטה שעיה עמד משה רבנו בתפילה לה' ואמר לפניו: רבונו של עולם, למה אני דומה? לרועה שמסדר לו אדונו צאן, ומוחסר זהירות ואחריות העלה הרועה את הצאן בראשי צוקים, ולא היה יודע איך להורידם. נתעט בגדוד והתחליל יושב נבוד ותמה מה תהא עליהם, וכי צד יחלצם. כך אני - אם אני בא להחזירם לכיוון מצרים, הרי שם פרעה ומצרים. ואם אני מוליכן לצד דורום - שם בעל צפון. ואם אני מוליכן לצפון הרי שם מגודול. ואם אני מוליכן למזרחה הרי שם הים.

אמר לו הקדוש ברוך: "מה תצעק אלִי!" - בני נתונים בצרה, והים סוגר, ושונא רודף - אתה עומד ומרבה בתפלה?! יש שעיה לקצר ויש שעיה להאריך! ומלבד זאת, כבר צעקתם של בני ישראל קדמה לצעקהך, ומשמעותי לךם.

אמר משה לפניו הקדוש ברוך הוא: ומה עלי לעשות? אמר לו: אתה מרוםם ומפאר ומשבח ונוטן Shir ושבח ותחלת ותפארת הودיה והלל למי שהמלוכה שלי, ואני מושיע אתכם. בזכות אברהם אביכם שהליך לעקווד את בנו ייחדו על המזבח "זיבקע עצי עליה" - בזכותי אני אבקע לכם את הים ואצליכם, ואילו מצרים יטבעו בתוכך הים, ובכך ידעו כי אני ה'. (ולקוט שמעוני שמויות יד רלא)

ריש גדול בשמיים

באוטה שעיה עמד "עווא" שר של מצרים לפניו הקב"ה ואמר לפניו: "רבונו של עולם!

נ��ראת צדיק וישראל, ואין לפניך לא עוללה ולא משוא פנים ולא מקה שחד, למה אתה רוצה להטבע את מצרים? הרי פרעה לבודו הוא זה שגור להשליך את התינוקות של בני ישראל למים, ולמה יונש כל העם בגלו?! ואם אתה רוצה להענישם על כך שהשתעבדו בישראל - הרי כבר נטלו ישראל את שכר עבודתם, כשלקו את כל הכספי ואת כל הזהב שליהם!!"

מיד נכנס הקב"ה את כל פמליה של מעלה ואמר להם: "דונו בניי ובין עוזא שר של מצרים! בתחילת הבאתך על מצרים רעב, והעמדתי להם את יוסף אשר בחכמו צבר מזון והעשיר את מצרים, ונעשה כולם עבדיו. ואם כן כל רכוש מצרים שייך ליוסף, ולבניינו! ולבסוף התנייחו המצריים אל בני כגרים ועבדים, והשתעבדו בהם שעבוד קשה, עד שעלה צעקותם לפני. ושלחתו להם את משה ואחרון עבדי ואמרנו מלך שלהם: "כה אמר ה' אלהי העברים", ובאותה שעה היו יושבים לפני כל מלכי מזרח ומערב והתחילה מתגאה פניהם ואמרו: "מי ה', לא ידעת את ה', אלא המתוינו ואבדוק בספרים שלי אם שמו כתוב אצללי", בדק ולא מצא. השיבו משה ואחרון ואמרו לו: "הוא ברא שמיים וארץ, והוא צר את העובר במעיו אמו, והוא משיב רוחות ומוריד גשמיים, ומפריח טלים, ומזכה אילנות ועשבים, וממית ומchia, ונפש כל חי בידו" השיב פרעה לשולחן: "אין אלה בעולם שיעשה מעשים הללו! אלא אני בראתי את עצמי ואת נילוס נהרי!". וכיון שכפר بي, שלחתו לו עשר מכות ולא הועיל לו, והמשיך לכפורה בי והוסיף לשעבד את בני. ולאחר שהודעתו לו את כוחיו וגבורתו שלח אותם בעל כrhoה, וכעסיו רדי אחריהם להחזרםשוב לשעבוד! מי שעושה מעשים כאלה ולא מבין, אין ראי לטבעו בים הוא וכל חילו!!"

הшибו כל פמליה של מעלה: "הדין עמוק רבונו של עולם, ועשה כל מה שאתה חפץ".

באותה שעה ענה עוזא ואמר: "רבונו של עולם! יודע אני בעצמי שהם חייבים, אלא שבכל זאת תנתנו עומם במדות הרחמים".

שמע מיכאל השר של ישראל, כי עוזא מנסה לבקש רחמים על מצרים, מיד נתן הוראה לשרגבריאל שיטוס למצרים ויביא משם לבנה אחת מן הלבנים שעשו בני ישראל. הביא גבריאל את הלבנה, ומצאו בה תינוק אחד מישראל שהיה מעוז ונתן בתודח הטיס. התיעצב גבריאל ואמר: רבונו של עולם! מעשים כאלה עשו לבני, ואתה תרחם עליהם?! מיד חזר הקב"ה וישב עליהם במדת הדין וגזר את דין להטבעם בים. ולקוט

משמעות יד רמא)

קחם על זרועתינו

הערב ירד, הגיע הזמן שבו עמוד הענו צרך להתחלף בעמוד האש, כמודי לילה. אלא שבלילה זה השתנו הדברים. עמוד האש ירד והלך כמודי לילה לפני מהנה בני ישראל, אולם עמוד הענו לא הסתלק, כי בלילה זו הוועיד לו ה' תפקדים גדולים וחשובים, ניסים רבים התרחשו באמצעותו.

הlek עמוד הענן מאחרוי מחנה ישראל, והפריד ביןם לבין מחנה מצרים. וכך המצריים לא יכלו להתקרב אל מחנה ישראל. שניסו המצריים לזרוק לעבר מחנה ישראל אבנים וחיצים, קיבל עמוד הענן את החיצים והאבנים, והחזיר אותם לפני מצרים.

משל למה הדבר דומה? לאחד שהיה מהlek בדרכו, והיה מוליך את בנו לפניו. באו שודדים לשבותו מלפניו, נטל האב את הבן מלפניו ונתנו לאחיו. בא הזאב מאחוריו, נטל האב את הבן מאחוריו ונתנו מלפניו. באו שודדים מלפניו וזאבים מאחוריו – נטל האב את בנו ונתנו על זרועותיו. כך עשה הקדוש ברוך הוא, שהחזיק את ישראל והוליכם במדבר יד' יד', וסידר להם את הענינים בכל עת לפי צרכם, וזה שנאמר (הושע יא ג): **"וְאַנְכִי תָּרַגֵּלֶתִי לְאָפָרִים קָחָם עַל זְרוּעָתָיו"**. ומילתה בשלח ויהי ד. רשי' שמות יד יט-כ

חושך מצרים!

בעוד עמוד האש הולך לפניו בני ישראל ומאייר להם את דרכם – הרי עמוד הענן מחשיך את מחנה מצרים לגמרי חושך גדול נפל פתאום על מצרים, חושך עבה וסמייך, ממש כמו במכת חושך!

חושך זה היה למעשה "חוב קטו" שנשאר למצרים ממכת חושך, כי כל המכות ארכו שבעה ימים, ואילו מכת חושך ארוכה רק ששה ימים. את היום הנוסף שמר להם הקדוש ברוך הוא ללילה זהה, כדי לעשות למצרים "הצגה מושלמת".

אולם התרחש כאן נס בתוך נס. למרות החושך הכבד שיידע עליהם עד שלא יוכל לראות זה את זה, בכל זאת הם ראו היטב את מחנה ישראל שהוא מואר לאור חזק על ידי עמוד האש! (מע"ל שיד)

חרבם תבוא בלבם

נתאר לעצמו את אותו מצרי שרודף בתאות נקס אחורי זבולון עבדו לשעבר במטרה להחזיר לעצמו את רכשו. הנה לאחר יומיים של מרודף מטורף הוא סוף סוף משיג ייחד עם כל חברי את מחנה ישראל! עכשיו מחנה ישראל נמצא ממש במרקח קטו מנגנו, והנה הנה עוד מעט הוא יכנס לשם בחמת עם ויראה לאזרולו ולכל חברי את נחת זרועו! כמצרי הנאמנו לדתו הוא לא שוכח להודות ל"בעל צפון" אשר נקס את נקמתו והביא אותו עד הלום, וכבר הוא מתכוון לנקק על בני ישראל, להתנפל עליהם כחית טרפ, ולכללות בהם את כל זumo ותשכולייו האחרונים.

הוא מכניס את היד לתרמי לו להוציאו כמה חיצים, ולפתע פתאום בלי הודעה מוקדמת --- הצליל! מה קורה כאן?! אני לא רואה כלום! אולי התעוורתה?! ואולי... מה זה יכול להיות? בכת אחת הוא חורף אל הסიוט הנורא ההוא שהתרחש למצרים לפני זמן לא רב במכת חושך.שוב צעקות בהלה, דחיפות, מכות, אנחות של CAB... הצליל!!!

טוב שיש לי קצת נסיעון, הוא חשוב. לפחות הפעם עמוד במקומי ולא אנסה לлечת

לשום כיוןו כדי לא להסתבך יותר. הוא עוד זכר היטב איזה חבותות טפיג' במצרים כשפטאות באמצע הדרך הביתה נהיה חושך מוחלט, והוא בבהלתו ניסה לחפש את דרכו בחושך, ונתקל באנשים מבוהלים והיסטוריים כמוו. את הדחיפות, החבותות, הנפילות והמכות שהיו שם הוא זכר היטב, ובחלת מועניין יותר על ה"תענוג" הנדול הזה כרגע. לנו מוטב עכשו לעמוד ולאazo!

אך רגע, מה קורה פה? איך יתכו? מכיוון מלחנה ישראל אני רואה אוור גדו! את כף ידי אינני יכול לראות, אך את מלחנה ישראל אני רואה היטב. איך יתכו נו, אז זו חצי נחמה, אך אוכל לפחות לזרוק לעברם כמה חיצים! אם זבולון עבד? הוא מנשה לתרן בעינויו אחר זבולון שלו, והנה הוא מצליח לראות אותו. מרבה הפלא, זבולון אינו נראה מוטרד או מפוחד. הוא ישב עם אשתו וילדיו ואוכל ושותה בשמחה. נראה אינו יודע מה מחייב לו עכשו, אני כבר אdag להשכית את שמחתו!

הוא ממהר לחפש את החיצים שלו, ולאחר גישושים ומשושים ארוכים ומיגעים הוא כבר מחזק בידו מספר חיצים. אתחיל מתקל אל הכבד, הוא מגחץ לעצמו בהנאה, קודם אזורוק חץ לעבר הבן הקטו, אחר כך על הנגדל יותר, וכן הלאה לפני הסדר... זבולון יהיה אחרון חביב, כדי שייהי לו קצר "נחת" לפני מותו. זה בהחלט מגיע לו בכלל כל מה שסבלתי בಗלו.

המצרי מכין את החץ אל המטרה, עושה תנועה חזקה, ו... בעוצמה רבה הוא מיידת את החץ. הוא אינו רואה את החץ העושה את דרכו לכיון מלחנה ישראל, כי החושד מונע זאת, אולם הוא מנסה בדריקות לראות את ההלת הפתאומית של זבולון ומשפחתו, למראה דרישת השלום החמה והחודה ששיגר להם כתע...

ולפתעת... אאיי!!! צרתת אימים פורצת מגורנו של המצרי. חוץ חד פוגע קשות בידו הימנית ופוצע אותה. דם רב זב ממנה, והוא אינו יכול אפילו לטפל בה. אין לו בהישג ידו שום אמצעי טיפול. לנסות לחפש זה לא כדאי - כי כל נסיוו לזו זכאן או לכאן בחושך הנורא הזה עלול להזיק לו יותר, הוא עלול להתקע בחבורי וליפול, או שהוא ייפיל אותן בטיעות ויספג על כך בעיות ומכות נמרצות, וכרגע אין לו שום חק לא לזה ולא לזה. חסר אונים הוא מנסה "לחבוש" את הפצע על ידי הבגד שלו. כאשר הוא בא להוציא את החפות החד שנתקע בו, הוא נדחים לגלוות במישושו כי החוף הזה מוכר לו... מוכר לו מאוד... רק לפני מספר שניות הוא החזק אותו בידיו...

"**זֶםֶם רְשֵׁעַ לְצִדְקָה וְתֹךְ עַלְיוֹ שְׁנִיוֹ: ה' יִשְׁחַק לוּ בַּיְּרָאָה בַּיְּבָא יוֹמָה: תַּרְבֵּחַ רְשֻׁעִים וְדֶרֶכוֹ קָשְׁתָּם...** **חֲרָבָם תְּבוֹא בְּלֶבֶם וְקָשְׁתָּוֹתָם תְּשִׁבְרָנָה"** ותלילים לא יב - טו

באו מים עד נפש!

ובgentiyim במלחנה ישראל, פונה משה רבנו במצוות ה' אל בני ישראל ואומר להם: עליכם לנסוע לכיוון הים, ומה' תבוא היישועה!

מבוכה נפלה בקרב המנה. להכנס לתוכה הים? לא להכנס? מי יכנס ראשון? עוד הם מותלבטים וחוככים בדעתם מה לעשות, והנה בא נחשון בן עמינדב משבט יהודה ובבת אחת קפץ אל תוך הים! ראו זאת יתר השבטים ולבשו עוז ואף הם קפצו לים. אולם הים לא נבקע מיד, הימים הגיעו עד חוטםם ומעט הטבעו אותם. קרא נחשון ואמר:

"הוֹשִׁיעָנִי אֱלֹהִים כִּי בָּאוּ מֵימַם עַד נֶפֶשׁ!"

באותה שעה עמד משה בתפילה. אמר לו הקב"ה: בני עומדים בהם ועומדים להטבע ואתת מאיריך בתפילה? אמר לו משה: וכי מה אני יכול לעשות? אמר לו הקב"ה: "זאתה הרים את מטהך ונגיטה את ידך על הים ובקעחו!" (ילקוט שמעוני תהילים סח)

השלכת המטה

תחילה ציווה ה' את משה שישיר מידיו את המטה, אין הוא חופשי שקריעת ים סוף תתרחש באמצעות המטה. ומהו?

אמר רבינו סימון: مثل לאדם שהוא מאד על המלך, והוא תמיד נושא בידו "זמורה" (אות של כבוד ושלטון) וכולם היו מכבדים אותו. אמרו אנשים: אם הזמורה לא הייתה בידו - לא היה מתכבד. שמע המלך ו אמר לו: עוזב מידך את הזמורה וצא לחוץ, וכל מי שאינו שואל בשוליך, אני נוטל את רשו!

כך אמרו המצרים: לא יהיה יכול משה לעשות כלום אלא רק עם המטה: בו הכה את היאור, בו הביא את כל המכחות! כיון שבאו ישראל לתוכה הים והמצרים עומדים מארחיהם, אמר הקדוש ברוך הוא למשה: השלך את מטהך, שלא יאמרו אילולי המטה לא היה יכול לקרוא את הים. (שםות הרבה כא)

הים ואה וינס

השליך משה את מטהו, ונטה את ידו כלפי מעלה, והנה החלה לנשב רוח קדמים עזה - רוח מזרחית שהיא הרוח החזקה ביותר בכל הרוחות, ובה הקב"ה נוקם את נקמתו מנו הרשעים. על ידי רוח זו רצה הקב"ה להטעתו את המצרים שיחשבו כי הים נבקע ונkapא בצורה טبيعית, ובכך יחליטו לרדו אחורי בני ישראל. (שםות יד כא רשי' ורמב"ן)

כשרצה משה לבקו את הים, לא רצתה שרוא של ים לחלק את מימיו, כי היה טוען: "אני גדול מכם, שאני נוצרתני ביום השלישי, ואתה נוצרת ביום השישי". אומנם - תנאי התנה הקב"ה עם הים עוד מששת ימי בראשית, שיקרע לפני בני ישראל, אולם שרוא של הים חשב כי כתע כשבני ישראל נמצאים בדורגה נמוכה מבחינה רוחנית ושוקעים עדין בעבודה זרה של מצרים, אין ראוי שייעשה להם נס במצב זהה. הראה לו משה את המטה שבו היה חוקק השם המפורש, וכן את ארונו של יוסף, אולם שרוא של הים עמד בסירובו. כיון שראה משה כך אמר לקדוש ברוך הוא: אין הים רוצה להקרע. מה עשה הקדוש ברוך הוא? נתן ימינו על ימינו של משה, ואמר לשער הים, כי

עתדים בני ישראל לקבל את התורה, וכך הם ראויים שייעשה להם נס. מושראה השורש של הים את הקב"ה בכבודו ובעצמו אחזו פחד גדול וברוח מקומו, שנאמר: "הִיְאָה רַאֲתָה וַיַּנֶּסֶת". (שמות רביה כא, ז. מע"ל שיבת)

בתוך הים – ביבשה

עומדים בני ישראל בתוך הים, והם מכסים את כל גופם, ולפתע, בביטחון אחד – הכל ישב! מי הים נבקעו ונעמדו בצדדים! קركעית הים אפלו לא לחאה, אלא ישבה למורי ולפניהם נפתח מסלול הליכה פתווח באורך של כ- 300 קילומטר, כשהם עומדים להם בחומה מימינם ומשמאלם! איזה פלא!!! ישתחבשromo לעד. (תרגום יונתן)

כשראה זאת השטן, התחליל לקטרג ואמר: רבונו של עולם! מאחר שבני ישראל היו עובדי עבודה זרה למצרים – למה עשית להם את הנס הזה?! והיה השטן הולך וצועק עד שר של ים שמע את קולו ורצה ללכט בזעף ובחימה להטיבע את בני ישראל.

מיד השיב לו הקב"ה: שוטה שבoulos, וכי בכוונה וברצון עבדו ישראל עבודה זרה?! והלווא לא עשו זאת אלא מתוך שעבוד וטרוף הדעת שהיו מנת חלקם למצרים! כיון שהשמע זאת שר של ים – הסיר חמתו מבני ישראל, והפנה את כל צumo כלפי מצרים.

ירד גבריאל המלאך אל עם ישראל והקיפם ושמרים בחומה. והוא מכיר על הים ואומר למים שבימיינוס: זההרו בישראל שעמידים לקבל את התורה שניתנה בימינו של הקב"ה, שנאמר: "מִימִינֵנוּ אָשָׁד דָת לָמוֹ". חוזר ואמר למים שבשMAIL: זההרו בישראל שעמידים להניח תפליין בשMAIL! חוזר ואמר למים שאחורייהם: זההרו בישראל שעמידים להתעטף בצעית מאחוריהם! והם שומעים דבריו ועומדים בחומות. (ילקוט שמעוני שמות יד)

ונחלהק להם הים לשנים עשר קרעים כדי שיהא לכל שבט ושבט שביל לבדו, וכך ילכו בנחת ובצורה מסודרת. חומות הים שבעו כל שבט ושבט היו מאיריים ויפים מההשתפות של עמוד האש, ונראו כיהלומים בורקים ושוקפים, כך שייכלו לשוחח ולדבר זה עם זה, ובכך היו הגועים יותר והתיישבה דעתם. (שמות רביה כד. מכלתא בשלח והי ז. מע"ל שלדי)

את הרוח החזקה המשickה להשתולל בעוז, הם לא חשו, כי ענני הכבוד המשיכו ללבת עםם וסוככו עליהם. (מע"ל שלדים)

דרש רבינו נהורי: היהת בת ישראל עוברת בים ובנה בידה ובוכה, מושיטה ידה ונוטלת תפוח או רימון מתוכה הים ונותנת לו, וזה שנאמר: "לֹא חִסְרָת ذְּבָר" – שלא היו חסרים אלא להזכיר דבר והוא נברא לפנייהם. (שמות רביה כא ז)

גם רוח השיב ה' מגן עוזן, שנשאה והביאה עימה אל בני ישראל ריחות ערבים של מינוי בשמות.

ומה שתו? - מתוך מי הם עצםם, יצאו מים מתוקים! בני ישראל היו נוקבים בקירות המפרידים בין שבט לשבט, ויצאו מהם זרמי מים מתוקים כאילו יצאו ממעיין. (ושוחר טוב קד ז)

פרשום הנס

כאשר נבקע ים סוף, נבקעו עימיו כל המים שבעולם, כל המים שבכוסות השתייה, בחבאות, בברות, בנחרות ובמים הגדלים - כולם נבקעו לשניים, כדי לפרש את הנס הגדול שנעשה לכבוד בני ישראל. (ילקוט שמעוני שמואל ב כב)

נתאר לעצמנו: יושב לו סיני ושותה להנאותו כוס תה, ולפתח - מה זה? התה נעמד לו בצדדי הocus, ובאמצעו נעשה ריווח. מופתע והכוון הוא הולך להראות את הפלא לאשתו. הוא פוגש אותה במטבח כשהיא מחזיקה בידה כף גודלה, ועל פניה ארשת פנים של תדהמה. בוא תראה, היא קוראת לו כמעט בהיסטיריה, תראה מה קורה פה! היא מראה לו את סיר המרק סיני שבישלה זה עתה ומספרת בהתרשם: באמצע שאני בוחשת את המרק, פתאום נעמדו להם מי המרק בצדדי הסיר, ובאמצע - הכל ישב! שניהם מתבוננים יחד בתדהמה בסיר ובכוס התה, בשלפטע נשמעים צעקות מכיוון חדר האמבטיה. בבהלת מה הם ניגשים אל בנים הקטנו, שבקש להשתכשך לו מעט במים, ונדהמים לגנות גם שם מראה מוזר...

משהו קורה פה! אולי אייזוTOP甫 נדירה שהם לא שמעו עליה? הם מחליטים לצאת לרחוב להראות לכלום את הפלא, אך הם מגלים כי הם לא היחידים. אצל השכנים כלום קרו דברים דומים. כל המים נבקעו! הדבר הפך לשיחת היום, כלום ניסו להעלות השערות שונות באשר לתופעה המוזרה. אולם ההלם הגדל יותר הגע כאשר התחילו להגוע שמעויות כי גם המים שבמים נבקעו! אנשים רבים אשר הפליגו באוניות באותו עת, העידו כי לפתע פתאום ניטلتם טליתה עזה, וכל מי הים ניטלטו לצדדים לגובה אדר, ובאמצע - ישב היה.

הסיפורים המשיכו להתגלגל מפה לאזן, וההשערות התרבות מיום ליום. אולם כעבור מספר ימים, כאשר הגיעו החדשות המסערות אוזות נפילת הפתאומית של האימפריה העולמית - מצרים, אז התקבלה תמונה ברורה לגבי כל מאורעות התקופה الأخيرة. עדי ראה שהיו בקרבת מקום האירוע סיפרו, כי בני ישראל יצאו מצרים, וכאשר רדפו אחריהם המצרים להחזירים, נעשה להם לפטע נס גדול, ונבקעו מי ים סוף לבבום. אותן מים הטבעו לאחר מכון את כל המצרים וכן נפלה בבת אחת האימפריה האדרית.

הנה כי כן, כך התפרנסו בעולם כלושמו של הקדוש ברוך הוא יתרץ ויתעלת, אשר בגבורתו משנה את כל מערכות הטבע למען בניו חביביו - עם ישראל.

מרדף בתוך חיים

נזכור אל מחנה מצרים, אל המצרי האומלל המתפל בידו הפצואה. לא זמן רב הוא

ישב 'ללקק את הפצע', זה בהחלטת לא האמון המתאים. עכשו חשוב לו יותר להתנקם בזבולון. אם פעם אחת זה לא הילך, אין זה אומר כי צריך להתייאש, מנסיםשוב. אולם הנסיוו הזה עלה לו בפצעיה חמורה נוספת ברגלי השמאלית, כאשר הענו החזיר אליו את אותו חץ חזרה. כחיה פצעיה הוא החליט לנשות את מזלו בזירות אבני, ואז קיבל 'פנס' רציני במצבה. לאחר עוד כמה נסיוונות כושלים שלילם עלייהם ביוקה, הגיע המצרי למסקנה שהעסק הזה לא משתלם. אי אפשר להרוג את היהודונים הללו מרוחק, צריך פשוט לתפוס אותם בידיהם ולגמר סיפורו. קדימה, יש להמר. אומנם המשימה לא קללה בחושך השורר, אך טוב שלפחות רואים את מהנה ישראל ויודעים את כיוון ההליכה.

ולפתע--- המצרי חש טלטלה עזה! רוח עזה החלה פתאום לנשב, והוא כמעט עף למקוםו. מה קורה פה?! מה הרוח הזאת? חשבתי שכבר נגמר החורף, אפילו מעיל לא לקחתי את. מה... כאילו שזה היה עוזר, איזו רוח זאת? זאת לא רוח, זו ממש סופה.

והנה - לא יאמנו! המצרי משפשף את עינוי בחוסר אמונה. הרוח העמידה את מי הים לצדדים והקפיאה אותם, איזו תופעת טבע נדירה ומעניינית! המצרי מאיץ את עינוי לראות, מה עושים קרנע בני ישראל? הנה - הם ננסים לתוך הים! חשבים שיצילחו להימלט... שוטים שכמותם, מה הם חשבים, רקם הם ראו שהם התיבשי? גם אנחנו רואים זאת, מיד נרדוף אחריהם ונשיג אותם!

מחברי הוא שומע כי גם הם בדעה אחת עמו, וכך - בלי שהיota, פונה מהנה מצרים אל תוך הים הבku, למרדף אחר בני ישראל. המרדף מתיש ומיגע - הרוח הנוראה המשותלת אינה מפסיקת אף לרגע, והרכيبة קשה מאד. מידי פעם מתנגשים הסוסים אלו עם אלו בגל החושך הנורא, ומעוררים מחדש את כאב הפצעיות והמכות שטפגו מן החיצים והאבנים, אבל המטריה הנגדולה העומדת למול עיניהם גוברת על כל קושי. זה כוחה של השנאה המכקללת את השורה, מעל לכל השערה.

המצרים מתפלאים לראות כי בני ישראל הולכים דוווקא רגועים. הם לא נראים מטוטללים מון הרוח הנוראה. ואם לא די בכך, הם מבחינים גם שיש להם פירות טעימים, והם אוכלים אותם להנאתם בנחת ובסמחה.

מהו מות מות

כמעט כל הלילה נמשך המרדף - בני ישראל עוברים בית, והמצרים אחריהם. כשהתקרב כבב הבקר, הספיקו כל בני ישראל עד האחרון שבhem, לעبور את הים ולצאת אל היבשה, ואילו מהנה מצרים - היה כולם עד האחרון שבhem בתוך שיטה הים. זו הייתה השעה שבה חוץ ה' יתברך לעשות את הנקמה הסופית מן המצרים.

"**וַיְהִי בָּאַשְׁמָרָת הַבֹּקֶר וַיֵּשֶׁקֶף ה' אֶל מִחְנָה מִצְרָיִם בְּעֶפֶוד אֲשׁוֹעָנוֹ וַיַּהַסֵּס אֶת מִחְנָה מִצְרָיִם.**"

לפתע החלו להשמי קולות אדרים של ברד ואש מתלקחת. עמוד הענן החל לרכך את האדמה מתחתי רגלי המצריים, ועמדו האש הרתיה את האדמה, וכך הפכה הקרקע לטיט רותה! מעוצמת החום, נשמו פرسות הסוסים מרגליהם! גם גלגלי המרכבות החלו להישרף. המרכבות נגררו ב"צליעה", וושביהם הייטלו בעוצמה רבה מצד לצד. חוממות המים הגדלות החלו להתפרק, ועל ראשיהם המצריים נחתו אבני קרחה כבדות שהבראו את ראשיהם.

ואם לא די בכך - לפתע החלו כל מיני מחלות שונות ומשונות, כמו שחין, טחורים, כאבי בטן ועוד, לפקוד את המצריים. (שםות יד כד. רשי. רב"ס. ספרנו. מילתא בשלה ויהי ה. מע"ל שלט)

נתאר לעצמנו מהו התחולל שם. יושב המצרי על מרכבו בעיצומו של מרדף מייגע בתנאים קשים של חושך ורוח סערה. לפתע - קופץ הסוס ממוקומו באחיזה חזית, המצרי נופל בחבטה על קרקעית המרכבה, וושבר את הכתף. מה קרה לו, לסוס הזה? יושב המצרי בкус. הוא עדין לא מספיק להתרומם, והנה - טראח...! גלגל אחד מן המרכבה נופל, והמרכבה סופגת חבטה עזה, היא נעשית מוטית בשיפוע חד לכיוון הגלגל החסר, והמצרי היושב בתוכה מתגלגל בעוצמה רבה ב"מרדף" התலול... אגב הגלגל הוא מספיק לשבור עוד כמה עצמות. אבל בכך לא די הסוס כאילו השtagע! הוא קופץ ומשתולל, וגורר עמו את המרכבה. המרכבה מיטלטלת מצד לצד, כשהcyion השיפוע משתנה בהתאם, והמצרי מתגלגל מצד לצד - מימינו לשמאל, ומשמאלו לيمין, ומשם - לאחר מכן, ומאחר - לפנים. ספק אם נשarra בגופו עצם שלימה מכל הטלטולים הללו...

הוא מחליט שעליו לסיים את הסיום הנורא זהה עכשו! עליו לרדת מזו המרכבה הקפיצית זו כמה שיוטר מהר! אבל איך? כל גופו שבור וכמעט אין יכולתו להניע אחר. אולם הוא מתאים בכוחות על אנושיים, תופס הيطב במעקה כדי לא ליפול שוב ומוסיאה את רגליו אל מחוץ למרכבה. עכשו הוא ירד ממנה ויגמור את הסיום! בבת אחת הוא קופץ מן המרכבה, ו... מה זה? הנעלים נמסות! הוא עוד לא מספיק להבין מה קורה, וכבר הוא מוצא את עצמו ייחף, ואז --- אIEEEEE! עקמת כאב נמלטות מפי. הקרקע יכולה מלאה בץ רותח! קויות ענקיות ועומקות צורבות את כפות רגליו. בתנועה אינסטינקטיבית הוא מרים את הרגל האחת, ולאחר מכן מכוון מניה אותה ומרים את השנייה - חבל שאי אפשר להרים את שתי הרגלים ביחד! וכך הוא מרים לシリוגנו עם את רגלו ימינו ופעם את רגלו שמאל, כשל כלו בוער מן הכוחות האiomות. ה"רייקוד" המוזר זהה מזכיר לו משהו, גם במקצת כינים הוא רקד ריקוד דומה...

נפלתי מן הפה אל הפה, הוא חושב לעצמו, המצב בתוך הרכבה היה יותר נסבל... במאזימים מרובים הוא עולה שוב על הרכבה. הוא ממשיך לסתוג מכות ושברים, אלא שעכשו הוא מקבל את היסורים יותר באבהה... זה עדייף על פני הכוחות האiomות. המצרי כבר התייאש מלנסות לgom, הוא שוכב על קרקע המרכבה חסר ישע וממשיך לסתוג מכות. הכוחות בcupot הרגליים צורבות כאש, מה גם שנשאר דבוק בהן עדייף טיט רותח שטרם התקarr. כאשר ניסה לגרד אותו עם היד, חטף קויות נוספת בידי.

אולם זה לא הכל... לפתע החל כל גופו לפרוח בשחין. רק לא זה! אין לו כח לסיוו הנורא הזה... הוא מרגיש שהוא כמעט מאבד תחושה... איך אפשר לסבול עד כדי כך?

שברים, מחלות, מכות, כוויות - כך היה מהנה מצרים-Colo בבהלת מוות! בשלב זה הבינו סוף סוף המצרים, כי ה' נלחם למען בני ישראל. הם הבינו שפרשנוי הדת של פרעה טעו בפרשנותם, במה שאמרו שלאחר שבני ישראל יצאו מצרים, ה' כבר עזב אותם. הנה עכשו ה' מתנקם בנו, הבינו המצרים, ולכן - עליינו לברוח!

מיד - החליטו כולם לעשות 'רברט'. בכוחות לא להם מנסים המצרים למשוך במושכות הסוסים ולהפנות אותם חזרה לכיוון היבשה. אולם "פקקי תנועה" כבדים חסמו את המעבר. עגלות תקועות, בני אדם חולמים השוכבים בחוסר אונים, ארגזים שנפלו מן העגלות - כל אלו חסמו את הדרך ולא אפשרו מנוסה.

אין מנוס!

אולם כל זה היה רק "קדמה" - לפני בוקר התראשה המפללה הקשה ביותר:

"זיאמר ה' אל משה נטה את ידו על הים... ויט משה את ידו על הים, וישב הים לפנות בקר לאיתנו, ומצריים נסים לקראותנו, וינער ה' את מצרים בתוכם הים" (שםoth יד כה)

לפתע, בבת אחת, עם הטיפות ידו של משה, נפלו חומות המים האדירות, ושבו לשטוו את הים. הנגים הסוערים שטפו בשצץ קצף את המצרים המבוילים.

המצרים שהיו קרובים לשפת הים ניסו לברוח, אך הסוסים המכנים אותם לתוך הים בכח. היו שידעו לשחות וחשו בכך להינצל ולהגיע לשפת הים, אבל הים הגועש לא נתן להם לעשות זאת. היו שניסו לברוח מון הים בכח היכשוף. אבלشرو של ים אמר: האם אפשר שפקדונו שננתן ה' בידי - אתנו לצאת מיד!! ואז היו המים רצים אחרי המצרים וסוחפים אותם אליהםשוב בכח.

שני מכשפים גדולים במיוחד היו למצרים - יוחני ומمرا שם, ועשו להם כנפיים בכתפים ופרחו באוויר ונתקלו ברומו של עולם. אמר גבריאל: "ברוב גאונך תחרוס קميد!" מיד אמר הקב"ה למיכאל: לך ועשה בהם דין! תפס מיכאל בשערות ראשם וקעקעו על פניהם. וילקוט שמעוני שמות יד רלה)

"תרגילי מים"

אבל ה' לא נתן למצרים את ה"תענווג" לטבע בקלות, ולהתפטר מהצרות. ה' ניער את גלי הים בעצמה הרבה, והמצרים החלו להיזרק בכח רב מון הים לאוויר, ומון האוויר חוזרת לים, וכך שוב ושוב. ה"קפיצות לגובה" הללו לא היו חוויה נעימה במיוחד, שכן

בஹותם למעלה באוויר, ה' הפך אותם ועשה להם "גלגלי סלטה"... נזרק המצרי עט מרכיבתו לאוויר, כשההמרכהה למיטה והוא למעלה, אולם באמצעות הדורך הם התהפקו - הסוס למעלה והמצרים עט ראש למיטה. וכך, כאשר נחתו חזרה לים, קיבל ראשו של המצרי חבטה עזה.

בדרכו הטבעי, כבר היו כולם צריכים למות תוך מספר שניות, אלא שננתנו בהם הקב"ה חיות, כדי שירגשו את היסוריםשוב ושוב.

ה"צדיקים" שבמצרים אכן מתו די מהר - "צְלָלוּ פְּעֻפְרָת בַּמִּים אֲדִירִים" - שקוו כמו עופרת ונטבו. הבינונים שבהם "ירדו בְּמִצְלָת בָּמוֹ אֶבֶן" - ה' נתנו להם לעשות כמה "תרגילי מים" נחמדים ורך אחר כך הטבעו אותם. ואילו הרשעים, שהתחאצרו ביוטר לבני ישראל נעו ונדו בתוך הים זמן רב, כמו קש הצף על פני המים - "תְּשַׁלֵּחْ חָרְנָךְ יָאָכְלָמוּ בְּקֶשׁ". (מכילתא ורש"ז)

לעומת זאת העמים האחרים שהצטרכו למרדף, לא טבעו בים. ה' חיזק את ליבם שירדפו אחרי בני ישראל כדי שייראו במפלת המצריים ויכירו בגודלות ה' יתברך, וילכו לספר זאת בכל העולם. מי הים הכירו, מי מצרי וממי משאר האומות! (ש"ד זהה. מע"ל שダメ)

נתאר לעצמנו: מיטלטל המצרי הרשע בתוך המים מצד לצד, ולפתע - נזרק לאוויר בכח רב, עושה גלגול, ונוחת חזרה בחבטה עזה אל תוך הים. העוצמה החזקה שבזה הוא נופל, גורמת לו להכנס عمוק עמוק בתוך הים, והמים שוטפים אותו מכל כיוון. הוא מנסה לשחות או להוציא את הראש מן המים כדי לנשום, אך ללא הצלחה. כעובר מספר שניות של סיوط נורא, הוא מרגיש שהוא מתחילה לאבד את הנשימה. עוד מעט אני מת' הוא חושב לעצמו, ומהשבחה הזאת די מלחמת אותו. הנה הוא כבר כמעט כמעט מת, ו--- הופס! גל גדול ואידיר מעלה אותו בתבاث אחת ממעמקי הים, וראשו יוצא האנטינקט בלתי רצוני הוא עושה נשימה عمוקה וממלא את ראותו באוויר. לאחר עוד כמה טلطולים קשים,שוב - קפיצה לגובה, גלגול ונחיתה אל מעמקי הים. שוב מאבק בගלים, שוב איוב נשימה, כמעט מוות, ו- חזרה החוצה לנשום אויר נוספת, להמשיך לחיות, להמשיך לשבול. וכך חוזר הדבר על עצמו שוב ושוב!

"שְׁבָט – לְגֹו פְּסִילִים"

אומר המדרש: משל פרעה למה הדבר דומה? לרועה אחד שהיה רועה חזיריים. מצא רחל אחת [נקבת האיל], משך אותה לעדרו. שלח בעל הרחל לומר לרועה: "תנו לי את רחל". אמר לו: "אין לך אצלך רחל!". אמר בעל הרחל לידי: הוודיעו לי - מהיכן הוא משקה את בהמותיו הלקו והודיעו, וסתם לו את המעיןויות. אמר לו: "שלח לי רחל!" אמר לו: "אין לך בידי רחל!", אמר בעל הרחל: הוודיעו לי - היכן הוא מושב את בהמותיו הלקו והודיעו, הלק והרס את הצריפים. אמר לו: "שלח לי רחל!" אמר: "אין לך בידי רחל!" אמר: הוודיעו לי - היכן הוא רועה? הלקו והודיעו לו, ושרף את כל

העשב שהיה לו. אמר לו: "שלח לי רחל!", אמר: "אין לך בידי רחל!". אמר: הודיעו לי - היכן בנו הולך ללימודיו הלך ולקח את בנו ואסר אותו תחת ידו. אמר לו: "שלח לי רחל!" אמר לו: "הרי לך רחלך!". היה הרועה ממשיק בעבודתו, ולפתע תפס אותו בעל הרחל ואסר אותו עם בנו. אמר הרועה: "עכשיו אין רחלך בידי, لما אתה אוסר אותו?! מה יש לך בידי עוד?", אמר לו: "אני מבקש מכם כל מה שילדה, והצמר שגורזת ממנה - כל הימים שהיתה אצלך!" התחיל צוחה ואומר: הלוואי ולא הייתה מחייב את הרחל, והוא בני אדם אומרים: הנה הרועה עמד בדבריו, והוא [בעל הרחל] לחינם התנצל לו ובקש להרגו. אבל עכשיו שנתיו לו את רחלו, הרי זה כאילו הוודית באשמה, ויש לו פתחוון פה לתבעו ממוני דברים נוספים.

כך: המלך - זה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, רחל - אלו ישראל, רועה חזירים - זה פרעה. ירדו ישראל למצרים וננתן עליהם פרעה מיסים, ונזר "כל הבן הילוד היורה תשיליכו". התחיל הקדוש ברוך הוא אומר למשה: אמרו לפרקעה "שלח עמי ויעבדונו!". הולך ואמר לו, התחיל פרעה אומר: "מי ה' אשר אשמע בקולו?!" בא משה ואמר לקדוש ברוך הוא: "הרי הוא אומר מי ה' ואינו רוצה לשלחו?" אמר לו: היכן מצרים שותים? אמר לו: מנילוט. אמר לו: הפוך אותו לדם. הולך אחריו והכחוו ונחפץ לדם. התחלו המצרים מבקשים לשותות, ולא היו מוצאים. חזר ואמר: "שלח עמי" ולא רצה. אמר לו: היכן בהמתו רועה? שלח עליהם ברד ושיבר כל עץ שליהם ושרף את הכל. ולאחר כך שלח להם ארבה ואכל כל ירך העץ. הביא לעליון ברד ושיבר כל המכויות ולא רצה לשלחים. ולבסוף נטל בנו וחבשו, שנאמר "זה הכה כל בכור". באותו שעה אמר פרעה: "קומו צאו!". אולם לאחר מכן תפשו הקב"ה וחבשו בצד בנו שנאמר: "ונער פרעה וחילו ביום סוף". התחול פרעה אומר: "הלוואי לא שלחתיים! והיו העולם אומרים: הנה פרעה עמד בדיוברו". על כך נאמר ומשלי כו': "שות לסופס, מותג לחטהור, ושבט - לגו בְּסִילִים" - הסוס צריך "שות" כדי להטביע אותו לדרך הנכונה, החמור צריך "מותג" כדי לרסן אותו, כך הכסיל - מבין רק ב"שבט" ובמכות. הסביר זה פרעה, שלא למד לחק מההתחלת, וספג מכיה אחר מכיה, עד המכיה המוחצת ביום סוף. (שםות רבה כ)

פליטת הגופות אל היבשה

ובמבחן ישראל - יצאו כבר כולם מן הים. הם הגיעו חזרה לדבר איתם, קרוב לנקודת המוצא שבה הם היו לפני שנכנסו אל הים. למעשה הם לא חזו את הים לרוחבו, כי אין הים מפheid בין ארץ מצרים וארץכנע, ולא היה להם צורך לחצות אותו, אלא הכניסה לתוך הים הייתה אך ורק כדי להטביע את המצרים בתוכו. וכך הם הילכו ביום בחצי עיגול, קשת - נכנסו, עשו סיבוב, ויצאו מאותו כיוון שממנו באו. (חזקוני שמות יד כב)

מסתכלים בני ישראל סביבם, והנה הים חזר לאייתנו והם נמצאים ביבשה. המצרים נעלמו מן האופק, אבל איפה הם עכשוו? דאגה התחלתה ליכנס ללביבם: שמא שם שאנו עולים מצד זה, כך מצרים עולים מצד אחר, במרקח מה מatanינו, ועוד מעט הם יגלו את מקומנו וירדפו אחרינו שוב!

מיד אמר הקב"ה לשרו של ים שיפלוו את כל המצריים ליבשה, כדי שיראו אותם בני ישראל מותים וירגעו. אמר השר של הים לפני הקב"ה: רבונו של עולם, יש עבד שאתה לו אדונו מתנה, וחוזר האדון ונוטל ממנו את המתנה!! אמר הקב"ה: אני אתו לך בעtid פיצויו הוגן על לך, בתוספת ריבית רצינית: במלחתת סיסרא תקבל אלף אובייבי ישראל, במספר של פי אחד וחצי ממספר המצריים. אמר לפניו: רבונו של עולם, יש לך שתובע את אדוניו! כיצד עשוי בבואה הזמן לדרש את הפיצוי המובטח לי? אמר לו הקב"ה: נחל קישו יהיה ערב לך שاكتים את הבטחתך כשם עזאת שר הים, מיד פלט את המצרים אל היבשה. (ערכון טו ע"א)

אולם כאשר הגיעו המצרים אל היבשה, ננטש ריב גדול בין השרים של מעלה: שרו של הים אמר ליבשה: "קח את בניך", אבל שר היבשה חש לקלל את גופות המצריים אליו, כי זכר היטב את ההקפדה שהקפיד עליו הקב"ה כאשר האדמה ספגה לתוכה את דמו של הבעל שנרצח בידי קין. אז קילל הקב"ה את האדמה ואמר: "ארורה האדמה בעבורך!" עכשו חשב השר שמא הקב"ה יתבע אותו גם על בליעת דם ההרוגים של מצרים, ולכן חזר שר היבשה והטיל את גופות המצריים חזרה לים, ומיטלטלים כי על ייך מתו". וכך היו הגופות הולכים ונזרקים מים ליבשה ומיבשה לים, ומיטלטלים ברכבים ובפרשיותם כאילו היו כדורים במישור. אז נשבע הקב"ה לאדמה שלא יתבע אותה על דם ההרוגים, ונתrzתה היבשה לחתם. (שורח טוב כב יז)

לעשות נקמה בגויים!

עומדים בני ישראל על שפת הים, והנה - גופות אדם, גוויות סוטים, מרכבות ורכוש רב - מתחילה להיפלט מן הים אל היבשה! הם ניגשים אל גופות המצריים, והנה - עוד רוח חיים באפס! את מיתתם לא סיימו המצריים בתוך הים אלא נפלטו אל היבשה כשהם מעולפים למחצה, כדי שתכסם בשואה על מפלתם המוחצת. (מקילתא בשלח ויהי

ו

מה עשו בני ישראל? היה כל אחד ואחד מישראל נוטל את כלבו, והולך ונוטן את רגלו על צוארו של מצרי, והוא אומר לכלבו: אכול מן היד הזאת שנשתעבה بي אכול מן הזרועות הללו שהכו אותי! אכול מן הלב הזה שלא חס עלי!

והיה האחד אומר לחברו: הנה המצרי הרשע הזה שהשתעב בי קשות, והנה הרשע הזה נתן את בני בטיטו! וכל אחד מישראל לkeh את השוט שלו והוא מכימ לנטושים על פניהם, וחובטים בהם חבות גדלות ונאמנות. (יליקוט שמעוני שמוט יד רמ)

רק לאחר שעשו בהם בני ישראל נקמה גדולה, נפחו המצריים את נשומתם. ופתחה האדמה את פיה ובלעה את כולם. "אין הקב"ה מקפה שכר כל בריה" - המצרים זכו לקבורה בগל שלוש סיבות: האחת - שכבודו את יעקב אבינו בפטירתו, ועל כל מצרים עם יוסף להלויתו. השנייה - שהוודו ואמרו "ה' הצדיק". והשלישית - שעל ידם היה קידוש ה' גדול בעולם כולם. (מעיל שמח)

בשעת מיתתם של המצריים, ראו בני ישראל גם במיתתו של השר הממונה על מצרים. אז חשו בני ישראל כי אכן הם ניצלו סופית מן המצרים, וains בגדיר "עבדים בורחים" כי אם "בני חורין". (ספרנו שמוט יד ל)

ביזת הים

יחד עם המצרים נפלט אל הים כל הרכוש הגדול שהביאו עימם, היה זה רכוש עצום מאוד מאד. מאין היה למצרים רוכש זה, והרי בני ישראל לפניו צאתם לקחו מהם את כל חפציו הערך שברשותם, והשאירו את מצרים מרוקנת מכל "כמצולה שאין בה דגימה"? אלא שהרכוש שלהם עימם בני ישראל היה מאות המונע העם, אבל אוצרות המלוכה הרבים של המצרים עדין נותרו. לצורך, פרעה לפניו צאתם למרדף פתח לפני המצרים את כל אוצרות המלוכה וחילק להם כדי להמרץ אותן לבוא למלחמה. הוא קישיט את כל הסוסים באבני טובות ומרגליות, ומילא את המרכבות בכסף ובזהב לרוב. כל אלו התלו עם המצרים במרדף, ועכשו פלט הים את הכל. (הר"ט)

בזיו בני ישראל את השלל הרב והתעשרו עשר רב, לקיים מה שהבטיחה הקב"ה לאברהם אבינו בברית בין הבתרים (בראשית טו יד) "ונם את הגוי אשר יעבדו זו אנכי, ואחרי כן יצאו ברכש גדוֹל".

נדולה הייתה ביזת הים - הרבה יותר מביאות מצרים, והדבר רמזו בפסקוק (שר השירותים א' ט). "תורי זהב נעשה לך עם נקדות הפסוף". דרשו חז"ל: נקדות הכסף - זו ביזת מצרים, ותורי זהב - זהה ביזת הים. למדנו שביזת הים הייתה מול ביזת מצרים כ"תורי זהב" לעומת "נקודות כסף". מילתה בא פחאה יג

אורח הכבוד

ומי היה נוכח בכל המעדן הגדול הזה? יעקב אבינו בכבודו ובעצמו! נס תחיה המתים התחרשי על מה ולמה?

אומר המדרש: בשעה שהיא יעקב צריך לרדת למצרים, ידע מברית בין הבתרים שאמר הקב"ה לאברהם אבינו על בניו, ועבדום ועינו אותם, ולכן היה מתיירא שמא ייהרו הוא ובניו בಗלות הקשה. אמר לו הקב"ה: "אל תרייך מיריה, כי לגוי גדוֹל אשימך שם". אמר יעקב: חושני שמא לא אזכה להיקבר עם אבותי ולא אראה בגאותך בני, ובנס שאתה עתיד לעשות להם. אמר לו ה': "אנכי אריך עפ"מ מצרים מה אתה עלה" - אני עלה ואביה עותך אל קבר אברהם ויצחק, וכן עלה ואנכי עעלך גם עלה! ואומר יעקב למלחה שתרא את הגאולה בעיניך. עכשו עורר הקב"ה את יעקב אבינו ואמור לו: קומ וראה את בניך שיוצאים מצרים, וראה את הניסים שאני עושה עמכם. והביאו על שפת הים וראה במeo עניינו את כל הניסים! (זהר. מע"ל שמוח).

שירות הים

בבוקרו של יום שבעי של פסח, לאחר שחזו ישראל בעיניהם בידו הגדולה והחזקת

של הקב"ה, נכנסת לבטם יראת הרוממות והאמונה השלימה. אמרו: עשית לנו את כל הניסים האלו, אף אנו לא נהייה כפויי טוביה. ומה יש לנו לומר? שירות ותשבחות לה' יתברך! (ולקוט שמעוני שמוטה יד רמו)

از זכו ישראל למעלה גודלה מאד של נבואת, והתחליו לומר שירה ברוח הקודש. כל ישראל אמרו שירה עם משה ربנו יחד אחד, בלי שינוי זה מזה - אותן באות ותיבה בתיבה. אפילו התינוקות הרכיכים שמטו את האוכל מפיהם והצטרכו לשירה, ואף העוברים בمعنى אימוניהם אמרו שירה!

והקב"ה הופיע שם עם כל המלאכים - הפמליא של מעלה, כדי שיראו אותו ויכרו מי האל העושה להם נסים אלו. וכן ראו את בית המקדש ואת ירושלים של מעלה, וכל אחד ואחד, גם המונע העם והילדים הקטנים, הכירו והשיבו מה שלא הכירו הנבאים הגדולים, ואפילו יחזקאל הנביא לא הגיע למעלה זו. (ילק"ש שמוטה טו רמד. סוטה לא ע"ב. מעיל שמוטה)

בתוך בני ישראל היו אנשים רבים, אשר גדו במצרים בצורה ניסית על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, כפי שסופר לעיל, שהיו האמהות يولדות במדבר, וה' זו את הילדים נתן להם מאכbez אחד דבש וממצבע אחת חלב, ונגדלו כמו עשבי השדה. עכשו כשנגלה אליהם הקב"ה על הים, הכירחוו ואמרו: "זה אליו ואני ואנו הוו". (סוטה יא ע"ב)

שירת מרים

"וַיָּתַחַת מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחֹת אָהָרֹן אֶת הַתְּפִלָּה בֵּין הָאֱלֹהִים וְבֵין מִלְחָמָת". (שמוטה טו ט)

הנשים הצדיקיות שכחה בטוחות היו בגאותן השלימה, לקחו עמו תופים וכלי זמר ממצרים [למרות החיפזון בו יצאו], וכעת יצאו אף הן בשירה ובהודיה לה' יתברך. (רש"ז)

MARYIM הنبيאה היא זו שפתחה בשירה, ואחריה שרו כל הנשים. ומודיע דווקא מרירים? "מרירים" נקראה כך על שם מרירות הגלות, שכשהר נולדה התחליל על השعبد להיות מר וקשה מאוד. בשל כך כינו אותה האנשים "ביש גדא" [מזל רע]. אך היא ענתה לעומתם: אדרבה, צריכים אתם לקרוא לי "מזל טוב", כי ככל שהגלות קשה יותר, יותר היא שהגולה מתקרבת. שהרי הגולה דומה לליה: כל זמן שאין האשה מרגישה צרי לידה חזקים, סימן שהלידה עוד רחוקה, אך ככל שמתחזקים הצרים, כך מתקרבת הלידה.

כך אמרה מרים הنبيאה בזמן השعبد הקשה, ואף התנבאה שאינה תלד בנו שיושיע את ישראל. אולם בני ובנות ישראל שהיו כה ש��עים בעבודת הפרק ובשבועד המר, התקשו לקבל את דברי הנחמה הללו. בעצם, שנבואה ודבריה התקיימו, הרי מן הראיו שהיא זו שתצא בראש השירה, להזכיר לכולם כי דווקא מתוך המיריות והkowski צומחת היושעה! (מעיל טס)

שירת המלאכים

לאחר ששרו בני ישראל, ו אף הנשים שרוי, פתחו המלאכים בשירה. למשעה רצוי המלאכים להקדמים את בני ישראל בשירתם. הם פנו ואמרו לקב"ה: hari בלילה, ליל קריית ים סוף, כאשר בקשנו לאמר שירה, אמרת לנו: "מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים לפנוי שירה!!". ولكن ממש כל הלילה לא אמרנו לפניך שירה. עכשיו רוצחים אלו לומר לפניך שירה תחולת לפנוי בני ישראל. אמר להם הקב"ה: רצוני שבני יאמרו שירה תחילת!

לאחר שאמרו האנשים שירה, ביקשו המלאכים לומר שירה. אמר להם הקב"ה: המתינו עד שהנשים יאמרו שירה תחילת. טענו המלאכים ואמרו: לא די שהנשים קדמו לנו, אלא גם הנשים? ענה להם הקב"ה: חייכם כן! שהצדיקים והצדיקות של עם ישראל - מעלהם גдолה משליכם! (ילקוט שמעוני שמות ט רמא)

ואומנם לאחר ששרו הגברים והנשים, פתחו אף המלאכים בשירה, וכך היה יום שבעי של פסח יום שכלו שירה והודיה לה' יתריך.

"**וְאַלּוּ בֵינוֹ מֶלֶא שִׁירָה בָּיִם, וְלֹשׁוֹנוֹ רָגֶה בְּהַמּוֹן גָּלִיו, וְשִׁפְטוֹתֵינוֹ שְׁבָח
בְּמִרְחַבֵּי רְקִיעָה, וְעִינֵינוֹ מְאִירֹת בְּשִׁמְשׁ וּבְכִירָה, וְיִדֵינוֹ פְּרוֹשֹׁת בְּנִשְׁרֵי
שְׁמִים, וְרָגְלֵינוֹ קְלוֹת בְּאִילּוֹת, אֵין אֲنַחֲנוּ מְסֻפִיקִין לְהַזּוֹת לְךָ ה'
אלְהַיָּנוּ, וְלִבְרַד אֶת שְׁמֶךָ מִלְבָנוֹ, עַל אַחֲת מְאַלְפִים אַלְפִים וּרְוב
רַבִּי רַבּוֹת פָּעָמִים, הַטּוֹבֹת נְסִים וּנְפָלָאות שְׁעִשִּׁית עַפְנוֹ וּעַם
אֲבוֹתֵינוֹ..."**

אומר רבנו סעדיה גאון: אם בהבטחת שתי אותיות של "דו" אנו כי, נתרחשו לאבותינו נסים ונפלאות כה רבים, על הגאולה העתידה לבוא ב Maherah בימינו, שנכתבו עלייה פרקים שלמים בנבאים, על אחת כמה וכמה, כי נפלאים יהיו מעשי ה' יתריך, ברוב ישות וначמות!

⇒ על הניסים... ⇒

היאומן כי יסופר!!

ניסיונות גדולים ועצומים הקיפו את בני ישראל בתקופת נגאלות מצרים, ניסים שקשה להבינים בשכלנו הקטן. בורא העולם, אשר יצר בתבונה בלתי נתפסת את העולם הנפלא שבו אנו חיים, מן הדברים הקטנים ביותר, כמו האטומים הקיימים, תאי גופינו המופלאים, יצורים קטנטנים ומורכבים, ועד הדברים הגודלים כמרחבי הקוסמוס האדרירים, שצדור הארץ לעומתם הוא כגרגר אבק בתוך אולם ענק - אותו בורא עולם אשר קבע את חוקי הטבע, הוא זה שאף קבע לשנות את חוקי הטבע בזמנים מסוימים, כדי להוביל את העולם אל ייעודו ולשלמותו. כמו שאומר המדרש (בראשית רבה ה ח):

אמר רבי יוחנן: תנאי התנה הקב"ה עם הים שיהיא נקרע לפני ישראל... אמר רבי ירמיה בן אלעזר: לא עם הים בלבד התנה הקדוש ברוך הוא, אלא עם כל מה שנברא בששת ימי בראשית! שנאמר: "אנבי עשיתי ארץ, ואדם עליה בראתי, אני ידי גטו שמים, וכל צבאים צויתי" - צויתי את הים שיהיא נקרע לפני ישראל, צויתי את השמים ואת הארץ שישתקו לפני משה, צויתי את המשם ואת הירח שעמדו לפני הJoshua, צויתי את העורבים שיכללו את אלהו הנביה, צויתי את האש שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה, צויתי את האריות שלא יזקנו את דניאל, צויתי את השמים שיפתחו לקול יחזקאל, צויתי את הזוג שיקיא את יונה.

וכך כותב בילקוט "מעם לוועז" (שםות ח"א טנ): וברור הדבר שעליינו להאמון בכל הניסים הללו שהם אמת. ולא כאוותם הפליטופים הaceous שאים מאמנים אלא במה שראוות ענייהם ומביניהם בעדתם, והם מכחישים בדברי רבותינו ז"ל. אבל אלו שהם יראי שמים ובעל נפש המאמינים כי הקב"ה ברא כל העולם יש מאין, בודאי יש בכוחו לעשות ניסים שהם נגד הטבע, ואעפ"י שאין להבינים בעדעת. ואם נתנו לנו היבר נראה כי יש בעולם הרבה דברים שהם נפלאים מאוד, אבל בהיותם דבר של כל יום אנו מסתגלים לזה ולא משותומים. למשל: בעיר שאין שם ים, ובני אדם לא רואים מעולם לא ים ולא דגים - כשיובא אדם וספר להם, שיש מקומות שבו מקובצים מים רבים, ובתוכו בעלי חיים שהם רק במים, הרי האנשים האלה בודאי לא יתנו אيمון בדבריו, כי הם יודעים שכל בעל חיים הנופל במים מיד מת. ובפרט אם יספר להם כי אוטם הברואים כל זמן שהם בתוך המים הם חיים, וכמשמעותם אוטם מן המים הם מתים, בודאי יחשבוו לשקרו, כי הוא מספר דברים שהם נגד הטבע. וכן לכל הנעשה בעולם, כי בהיותנו רגילים להם, שוב אין אנו תמהים ומשותומים. אבל מי שיש לו דעת רואה וمبין כי כל זה מעשי ידיו של הקב"ה שכוחו גדול, יתרברךומו ויתעללה הדרו".

"אמת – מארץ תצמיח"

בעשורם האחרונים התגלו תלויות ארכיאולוגיות רבות מאוד, המאמינות ו證明ות את דיקום ההיסטורי של המסורות הכתובות בתנ"ך, ואת אלה שנמסרו לנו על ידי רבותינו

בתורה שבעל פה. לארכיאולוגים בני זמנינו לא נותר אלא להודות בפה מלא על אמיות העובדות הכתובות בתורה [لهלן נביא קטעים מותוך הספר "מיסיות אל האמונה" עמ' 241 והלאה].

פרופסור נלסון גליק כותב: "ימים הרבה עסקתי בארכיאולוגיה מקראית, ועד היום לא הוצאתי ממעבה האדמה שום חפץ, לא חuftני עיר קדומה, ולא נזדמן לי לראות דבר ארכיאולוגי כלשהו, שייהי בו סתירה לביקול לדברי המקרא".

ויל דרנטן כותב בספריו: "...ספר היהודים כפי שגולל בתנ"ך, עמד ב מבחון הביקורת והארציאולוגיה. כל שנה מוסיפה אישוריהם מתודות, מונומנטים וחפירות. עליינו לקבל את דיווח התנ"ך..."

דר' יוחנן אהרון: "...התגליות החדשות שינו לחדוטין את גישת החוקרים למקרא. הם רואים בו עתה מקור ההיסטורי ממדרגה ראשונה... אין עוד חוקר רציני אשר יכול היום לפkap בעובדת שמסורת אלה אומנם נמסרו בנאמנות מפליאה מדור לדור".

הדברים פשוטים וברורים, שאין המסורת היהודית זוקה לכל אישור של ארכיאולוגים למיניהם כדי לדעת שככל המספר בתורה הואאמת לאמתה. אולם יש לראות בגילויו הארכיאולוגי **כאמצני שההשגחה מסורת ליזיננו לחיזוק נושא האמונה, לחזיאת אף מלבד הספקנים, דבריהם הידועים משכבר.**

עדויות מכל העולם

אחד החוקרים הרצניים בתחום זה הוא פרופסור עמנואל וילקובסקי. את פרופסור וילקובסקי הטريדו שאלות קשות. על פי המספר בתנ"ך היו בהיסטוריה העולמית מאורעות כבירים שהיו חייבים להשאיר רושם רב על האנושות כולה. מאורעות כמו יציאת מצרים, קריית ים סוף ושבו נבקעו כל המימות שבעולם) ומ景德 הר סיני והעולם נעצר - עוז לא פרה, צמחים לא נעו וכו'. וכך השופר נשמע בכל העולמות, היו זרים להיות מתוועדים גם אצל האומות שבסביב לאזורי המזרח התיכון. וכייד זה שהם אינם מסופרים על ידי אומות אחרות?

פרופסור וילקובסקי לא טמן ידו בצלחת, והחל לנבוות בספריות בחיפוש אחר כתבי יד עתיקים. במשך תשע שנים הוא חקר את הנושא, ובסופם הוא יכל לברך על המוגמר. בידיו היה אוסף עצום של עדויות רבות על תהיפות טבע כלל עולמיות בזמנים ההיסטוריים מסורותם עם, וממצאים גיאולוגיים סביב העולם כולו. לא נותר לו אלא לשבץ את המאורעות ההם בצד אלו המסופרות בתנ"ך, והנה הפלא ופלא - אפשר לראות כיצד היו אמות מצרים מן הצד המצרי, איך הם עמדו מופתעים אל מול עמוד האש האימתני שהלך כנגד "אובי הארץ", כלשונם של המצריים. עדויות מכל רחבי העולם על היבקעותם של המים, תהיפות הטבע האדירות שליוו את מעמד הר סיני, כולל קולו העזום של השופר, ויצירתו המשמש במימי יהושע בן נון.

פפירות איפואר

אחד הממצאים המרשימים, העוסק במכות מצרים, הנו "פפירות איפואר" - כתוב יד מצרי, המתעד את עשרת המכות שירדו על מצרים. [הפפירות נרכש בשנת ה'תקפ"ח (1828 למניגים) על ידי המוזיאון של לונדון בהולנד ומספרו הקטלוגי – 344. הוא כתוב על שני צדי, ומכל שבעה עשר עמודים. ברוב העמודים ארבע שורות, מן העמוד הראשון נותר שלם רק שלישי, העמודים 9 ו – 16 הינט במצב גורע ביותו, וגם שאר העמודים כולן פגומים בשליחם העליונים והתחתונים].

פרופסור עמנואל וילקובסקי הוא שגילה את הדמיון הרב בין תאור התרס והחרוב שפוקד את מצרים, כפי שמיתאר אותו המצרי "איפואר", לבין התיאור של התורה על מכות מצרים, זהה לשונו: "...חרמתי ודרשתי בכתביהם, ואולם לא מצאתי אייזור כלשהו לאISON זהה בספרים העוסקים בהיסטוריה של מצרים, עד אשר נתקלתי בהתייחסות לחכם בשם "איפואר", המקינו על כך שם הנילוס הפך לדם. חיפשתי אחר המקור, ומצאתיו במהדורה מאות אלו גרדנר, אשר תרגם את הטקסט בשנת 1909 ... עיון בכתבוב הביאני למסקנה, שלא זו בלבד שהזה זה תיאור של שואת טבע, אלא שהtekst היה תיאור מדויק של מכות מצרים... כה רב הדמיון בין התיאורים, עד כי – שניהם מועטות לאחר מכן – כאשר שלחתי את הטקסטים המקוריים לפופסור גוון גרטנוג, האינג'יטולוג הבריטי וחוקר יריחו, השיב לי להלה, שהtekst מתוארך הפפירות המצרי נראה לו כהעתך מספר שמות...!" (פרופ' וילקובסקי, "חוויים בכוכבים וחופרי קברים" עמ' 32)

ממה הטענו פרופ' וילקובסקי מה היה תוכנו של הפפירות שכח הראשונים אותו הינה לפניו ציטוט חלקיו מון הפפירות, בהשוואה לפסוקים מחומש שמות:

טרגם פפירות איפואר	ספר שמות
מכות בכל הארץ, דם בכל מקום	ויהי הדם בכל ארץ מצרים (ו.ט)
האנשים נהטיים מלטועם, בני אнос צמאים לدم	ויבאש הדיאור (ו. כט)
אללה הם מימיינו, זהו אושרנו! מה נעשה: הכל נחרבו:	יוועזרו כל מצרים סביבות הדיאור מים לשעתה, כי לא יכולו לשעתות מומי הדיאור (ו. כט)
כל החיות לבט בוכה, הבקר גועה.	הזה יד ה' הוה במקץ אשיך בשדה, בסוסים, בזומרים, בגמלים, בבקר ובצאן, דבר כבד מאד (ט. ט)
עצים הושמדו. אומנסכו, שערים עמודים וקירות נאכלו על ידי האש...	ויט בעשת את מטהו על השמיים, ות' נטה קולות וברה, ותהלך אש ארזה... ויהי ברד ואש מותכלקות... (ט. כט – כט)
מערים בוכה, ארמוון המלוכה بلا רוחחי, بلا פירות بلا תבואה, אשר לו שייכות החיטה, השעורה, האווזים והדגים.	ולא נזהר כל ירך בעין ובנפש השדה בכל ארץ מצרים (ו. ט)

<p>אמנים כן, הווחתת הכל אשר עוד אתמול נראה, האדמה הווארה לאוთה כמו אחריו קציר פשטה. אין למצוא פירות ולא ירק... רעב.</p>	<p>ויר' הברד בכל ארץ מושכים את כל איש בשידרה מארם עד בהמות, ואת כל שעיב השידרה הכה הברד, ואת כל עין השידרה (שבר ט, כה)</p>
<p>ראה הבקר הופקר ואין איש שיאספם יחד, כל אחד מחפש רק את אלו החתוומיים בשמו.</p>	<p>כל האדם והבהמות אשר ימגא בשידרה ולא יאסף הביתה וירד עליהם הברד (ובוטר ט, טז)</p>
<p>אמנים כן, בני הנסיכים הושלכו לעבר הקירות. היתה צעה גדיולה במצרים.</p>	<p>ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים, והתי צעה גדיולה במצרים, כי אין בית אשר אין שם מות יב, ח</p>
<p>הנהמה נשמעת בכל הארץ מעורבת בקינות. אומנים כן, הגודל והקטן זעקו, הלוואי ואמות. האומנים זהו סוף האדם, לא הריוון ולא לידה; אולי תפסיק נא האדמה מן הרעש, ויפסק השאון. בתיה הסוחר חרבו, מצרים העילית הווחתת. הכל נהרס, מעוננות האדם התהפהכו ברגע.</p>	<p>והי בוזין הלילה, וזה הכה כל בכור בארץ מצרים, מבכור פרעת הושיב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הboro', וכל בכור בהמות (שמות יב כט)</p>
<p>ראה האש עלתה גבוהה גבוהה, ולהבטנו הולכת נגד אויבי הארץ.</p>	<p>וזה הולך לפניויהם יומם בעמוד ענן לנוזחתם הדרך, וללילה בעמוד אש להאיר להם יג, כא</p>
<p>הנה השפותות לובשות תכשיטי הגברות.</p>	<p>וישיאלו מצרים כל כסף וכלי זהב ושמלות יב, לט</p>

"אבות - בארץ תצמוץ"

๙๘

๙ שער ההלכה

חידש ניסן

לפוד הלכות הפסח

שואלים בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום. ולכון, ראוי ונכון ללמד את ההלכות הפסח מיום פורים [י"ד באדר], שהוא יום השלשים שקדם הפסח, כדי שתהיינה ההלכות שגוראות בפיו, ויעשה את כל המצוות בהלכתנו. (תוספות ורואה". א)

תלמידי חכמים המוסרים שעורים לרבים ומרביכים תורה לקהל ה', צריכים להשתדר בזימאים אלו ללמד את העם בעקר בהלכות הפסח: הקשרת הכלים ממנה, פשרות המזון, אכילת המצות, בדיקת חמץ, בעור חמץ,ليل הסדר ועוד. כדי שיתהיו בקיאים היטב בהלכות אלו, וכן מושגתו הקב"ה למשה רבינו (שנות י"ט): "וזכרת את מקיים ואת התורתך והודעת להם את הרוך יילכו בה, ואת המעשה אשר יעשו". (א)

פרק חידש

קרבן פסח

שבת שלפני ראש חידש ניסן, תקנו חז"ל בתוספת לкриיאת התורה של פרשת השבע שבסכלה שבת, להוציאו עוד ספר תורה ולקראן בו "פרשת החידש", שהיא בחפש שמות פרשת בא, כי שם צוה הקב"ה את ישראל על הקרבת קרבנו הפסח, שנאמר: "וַיֹּקְרָב לְהַמִּזְבֵּחַ אִישׁ שֶׁהָיָה לְבִתְּחִלָּת אֶבֶן שְׁהָיָה לְבִתְּחִלָּת אֶבֶן". וקוראים קריאה זו עתה, כדי לעזרך על הדבר בתקלת חידש ניסן, שאולי נזכה כבר בשנה זו למסריב קרבנו פסח, ועל ידי הקריאה נדע הימד להתכוינו לחג בהבאת הקרבנו. (סימן תרפה סעיף ד)

הפטירה

שבת זו מפטירים את הפטרת פרשת החידש. ואם טעה המפטיר וקרא את הפטרת פרשת השבע, ונזoper באמצע ההפטורה או בסטיומה, יפסיק וייחזר לקרא את הפטרת החידש בלבד שוב את המברכות הראשונות של ההפטורה. ואם נזoper אחר ששים את המפטורה וברך את המברכות האחרונות, יקרא עתה את הפטרת החידש, אך בלי ברכה. (חו"ע פורים כב)

שבת וראש חידש

ראש חידש ניסן שחל בשבת, מוציאים שלשה ספרי תורה. בספר הראשון קוראים ששה עולמים בפרשת השבע. בספר השני קורא העולה השבעי בкриיאת ראש חידש, ואומר קדיש. בספר השלישי קורא מפטיר בפרשת החידש ואומר קדיש.

ואנו אומרים קדיש אמר גמר המקרא בספר תורה הראשו, מפני שעדיין לא עלו שבעה עולמים ולא הסתיימה חוברת העולמים של הימים. אך לא אמר בספר השני, שעליו כבר שבעה עולמים, אומרים קדיש. ומכל מקום, אם העלו שבעה עולמים בספר הראשו, פיו ששהלמה חוברת הימים, יאמרו קדיש גם אחר הספר הראשו, ואחר הספר השני והשלישי, ונמצא שיאמרו שלשה קדישים. (ט)

בבזדה של תורה – בכל פעע שמצויאים שלשה ספרי תורה, כגון בחג שמחת תורה, או שבת שחיל ביה: ראש חדש טבת, או ראש חדש אדר, או ראש חדש ניסן, מנוגג קדושים ויפה לומר הלימודים כבוד עם המקהלה, את הפסוקים דלמלו בפתחת ההיכל, לאחר שהוציאו את שלושת ספרי התורה מההיכל:

"מאיו במוד' הר, גדול אתה, וגדוֹל שׂמך בגבורות". "מי לא יראך מלך הגוּים כי לך יאתה, כי בכל חכמי הגוּים ובכל מלוכותם Maiو במוד'". "זה אלהים אמרת, והוא אליהם חיים וממלך עולם, מקצפו תרעש הארץ, ולא יבלו גוּים צעמו". ורמיה י פסוקים זה ואחר כך יאמרו: "שמע ישראל, ה' אלהינו, ה' אחד". "אנא ה' הושיענה נא, אנא ה' הושיענה נא. אנא ה' הצילעה נא, אנא ה' הצילחה נא". (הגר"ח פלאגי, הלבוש ועוד)

הפטירה – בשבת זו של ראש חדש ניסן, מפטירים הפטרת פרשת "החדש", ולא הפטרת שבת וראש חדש שהיא "השםים כסאי". ורק בסיום המפטירה יקרווא פסוק ראשונו ואחריו מהפטרת "השםים כסאי". (חו"ע פורים יט)

הנחות חדש ניסן

ימי שמחה לישראל

אינו אומרים וDOI בכל חדש ניסן, פיו שחזר בלו ימי שמחה לעם ישראל – בתקופות העבר, הנהז והעתיד. שחררי במחץ שנה לאחר שיצאו ישראל ממצרים, נצטו לבנות את המשכן, וחכו אותו בראש חדש ניסן, ושנים עשר נשייאי ישראל הקריבו קרבנות מימים ראשון חדש ניסן עד י"ב בו, וכל נשיא היה עושה יום טוב ביום הקריבו לחנכת המזבח. יום י"ג בניסן היה אסרו חג' של הנשייאים. י"ד בניסן הוא ערבית פסח, ולאחר מכן שבעת ימי הפסח עד כ"א ניסן. يوم כ"ב הוא 'אסרו חג' של פסח. ומימים כ"ג עד כ"ט, הם ימי שמחה על שם העתיד, כי בנינו בית המקדש, שיבנה במקורה בימינו, עתיד להבנות בט"ו בניסן, כמו שאמרו חז"ל וראש השנה יא ע"א: "בנינו נגאלו ובנינו עתדים להגאל", ושבעת ימי חנכת בית המקדש ידחו לאחר חג הפסח, כדי שלא לערב את שמחת בית המקדש עם שמחת חג הפסח. נמצא שכל ימי חדש ניסן הם ימים טובים ושמחים לישראל, ולכן אין אומרים בהם DOI כל.

ורמו בז' את הפסיקות: "חזר השם לא' ליום ראש חדשים", דהיינו שכל חדש ניסוח יש לו דין ראש חדש, לענין שאין אומרים בו ודיו ותפנוגים. (ח)

פרשת הנשיות

מניחג טוב לקרוא מיר"ח ניסן עד י"ב בו פרשת הנשיה של אותו יום שבפרשת נשיא, ובו"ג יקראה ארבעה פסוקים שבתחלה פרשת בעלתך, כמו בא בסדורים. (ט)

תענית

מטר להתענות תענית ייחיד בח"ד ניסן [חוץ מימים ראש חדש וחג הפסח], כגון על פטירת אביו או אמו, שפסק מרנו בשלחו עורך וסימן תקלה סעיף ח' שטוב להתענות ביום זה. אולם ביום שחדירות נחלשה ואם יתענה יש חשש שימוש מלמדו התורה, עדיף שלא יתענה כלל, וישב ויעסוק בתורה, זכות התורה תעלה במעלות גבוהות מאד מאד את הרו"י מפטרים יותר מהתענית. ובפרט אם זוכים לארכו שעור תורה ברבים לעליyi נשממות של החורים, שנודאי אין ערך לזה. וסימן תכט ס"ב. (ח)

בני אשכנז נהנו שלא להתענות תענית ייחיד בח"ד ניסן, אולם למיניהם שהחthon מתענה ביום חפטו, מאחר ובאותו יום נמלים לו כל עונותיו, יתענה תענית זו בח"ד ניסן, ואלו בראש ח"ד. וכך שאיו להתענות בראש חדש, בכל זאת בין שבראש חדש ניסן נפטרו בו נדב ואביהוא, מטר להתענות]. ורמ"א תכט ס"ב, תקע. ז' ומה שאמריו חז"ל שהחthon נמלים כל עונותיו, היא בתנאי שמקליט באתם לשוב מפעשי הרעים ומותה דר חדש בחיו בדר' התורה והמצוות. אבל אם ממשיך הוא בהנחותיו ובמעשיו הלא טובים, אין עונותיו נמלים.

הספר

динי הספר בשלוש ימים שלפני חג הפסח ובכל חדש ניסן, יבואו להלן (עמ"ד 249).

תקון חצות

בח"ד ניסן מדילגים על 'תקון רחל' ואומרים רק 'תקון לאה'. ומכל מקום בתג הפסח עצמו אין אומרים אף תקון לאה. וכן איש חי, כי החיים ועוד

ברכת האילנות

טעם הברכה

היוצא במני ניסן ורואה אילנות מאכל המוציאים את פרחיהם, מברך עליהם פעם אחת בדיללו, כדי להודיעו לה' על חדש העצים היבשים שהפריכם. (ט)

נשח הברכה

"ברוך אתה ה', אלקיינו מלך העולם, שלא חסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות, להנחות בהם בני אדם".

מינdeg מרו הראשו לציוו רבינו יעקב יוסף זוק"ל היה למתחל בפסקוק 'יהי נעם...', ולברך את הברכה, ולומר אחר כד ימי רצון... שעתעלונו בש מהר וכו', ללא לשם יהוד ולא הבקשה לעלי נשות. וזאת על פי מה שכתב מרו החיד"א וברבי יוסף אורח חיים סיימו א ס"ק ט) שבעל דור וזהר תקנו החכמים סדר למורדים שוגים וקביעות עתים, וכונתם היה לאזכות את הרבה הימים, הם יישראלי, כי בלאו היה המש בעונות בטלים מלמדו תורה, ועל ימי סדר הלמודים הלה, הם קווים ומתקיימים. אללים לא נאמרו כל השיעורים הללו לתקידי חכמים אשר להם יד ושם טוב, חכמים יודעים לעסוק בגנפי תורה ולעמד על עקר דיני התורה, להבוי ולההורן. וכיוא בזה כתוב בכתב החכמים וסי תיז ס"ק יט לעניין סדר הלמוד בערב ראש השנה, שעראה שבל סדר זה הוא להמון העם, אבל מי שתורתו אנטוטו ויש לו לב מבוע בגנפרא ובפוסקים, או אידי לבטל כדי לומר סדר זה. עי"ש.

פונת הברכה

יבנו בברכה היטב, כי יש בה תקוון ועליון גדול לנשות המגללות בעצי השדה ובעשבים, ויבקש עליהם רחמים. ויתPENDLU לברך ברכה זו בעשרה, כדי שייאמרו קדיש לאחר מקו לעליון נשמת הנפטרים. והחיד"א, ייב

שני אילנות

לפתיחה יברך בשרואה שני אילנות. ומכל מקום אם אין לו אלא אילן אחד, רשאי לברך, כי הברכה היא על כללות הבראה. ומה שאמרו בגמרה וברכות מג ע"ב הייצא בימי ניסו ורואה 'אלני' דמלבלבי [איינות מלבלבים] לשון רבנים, לאו דווקא שצרכיך כמה אילנות, אלא כי אפלו באילן אחד. וכןו שאמור הרואה חכמי ישראל מברך... הרואה מלכי ישראל מברך... הרואה ברקים מברך... והרי פשוט שאפלו ראה חכם אחד, או מלך אחד, או ברך אחד מברך. וכן מפרש בראברה, ובראה'ה' ועוד. ובשות'ת רבבות אפרים העיד שרואה להגאון רבי משה פינשטיין שברך על אילן אחד, ושבע מנגג אשכנז, וכן עשה מעשה הגרש"ז או ר'רבך, וכן כתבו כמה אחרונים. ומכל מקום קיון שיש מקרים שני אילנות, לכתחה יברך על שניים. ייג. חז"ע ברכות תנ)

איילנות מאכל

צריך שיהיו אילנות מאכל ולא אילנות סרק. ואם טעה וברך על אילנות סרק, לא יברך שוב על אילנות מאכל. ייג

איילנות מרכיבים או ערלה

לפתיחה לא יברך על אילנות מרכיבים, הואיל ונטעו אותן באסור נגד רצון הבורה يتברך. אבל אילנות ערלה לכתחה יכול לברך עלייהם. שהרוי לא נתעו באסור, אלא ורכם בכך שאסתרם התורה בהנאה שלוש השים הראשונות. יטו, יט)

ראיית הפרחים

אין כי בראית האילנות בלבד, אלא יראה את הפרחים קדם, ואמור כד יברך. ובפרט יש לשים לב ליה כאשר יש קבוץ גדול של אנשים, שיראו כלם את הפרחים ורק אמר כד יברכו. ואם ברכו ולא ראי, לא יברכו שוב כשיראו. (כח)

עור

העור לא יברך ברכת האילנות, כיון שברכה זו תלואה בראיה והוא אינו רואה, אך טוב שישמע מאחר שיוציאו כדי חובה, ויענה אמן. (כח, יד)

חויז לעיר

טוב לברך על אילנות הניטיעים מוחז לעיר. ואולם, אם יש חשש בטול תורה, יברך על אילנות שבתווך העיר. (יב)

כטב הרמב"ס (ופ"י מברכות ה"ג): היוצא לשודות או לגנות ביום ייסו וכו'. משמע שمبرיך גם על גנות שבתווך העיר. וכן דין בספר פרי הארץ, שאמרו היו הגנות תוך חצרו וראה בהם אילנות פורחות, מברך. ומהר"ח פלאני כתוב שגם נזננים רבנן אלפין בפשיותם בער קופטה, שمبرיכים بعد החלו בהיותם בגדת ואים זים מפקומים, ועומדים ומבריכים, וכך על פי שהם גבורי כה, אינם יוצאים לשדה לברך. וכן מנגיג עטרת ראננו לרבע החיצון הנודול לברך בחצרו שהוא לו שם אילנות. וכן דעת מעשה רוקח, מר"ם אלשקר, פתח הדביר, רב פעלים. ובאמת שכפה ראשונים לא כתוב בכלל לשון "היוצאה", אלא "הרואה" אילנות בנו שליהם, מברך.

זמן הברכה

לעתה לברך ברכת האילנות ביום ראש חדש עצמו, שזריזים מקדים למצוות. ואם לא הספיק, רשאי לברך כל החודש. ואפסו בחודש אחר יכול לברך, כל שעדיין יש פרחים באילו, על אף שגדלו בו חלק מהפרות. (כח, כה, כו)

שבת קדש

מותר לכתילה לברך ברכת האילנות בשבת, ובפרט בשחל ראש חדש בשבת, שזריזים מקדים למצוות. מה גם שציבור גדול מצוי בשבת יותר מבחול, וברוב עם הדרת מלך. וככתוב מרו מלכא בראשו לאיזון רבנו עובדיה יוסף צזוק"ל: "וכו הזריתי הילכה למעשה בשנית התשנ"ה שחל ראש חדש ביום ניסן בשבת, וברכינו ברכבת האילנות ברב עם במנגינו תמיד לברך ביום ראש חדש". ע"כ. ותגאוו האדר"ת [הרבי אברהם ז"ו ורבינו חי עקיבאל קנייבסקי [הסティיפל] ומועד הגר"ח ע"ג], והגאוו ברכות. גם הגאוו רבבי יעקב ישראל קנייבסקי [הסティיפל] ומועד הגר"ח ע"ג, והגאוו רבבי שלמה זלמן אוירבך ברכו בשבת הלכה שלמה עמי רפט. וכן פסקו הגאוו הרב אלישיב וישראל יוסף ב עמי ע, והגאוו הרב שטיינמן וכאל תערות ועוד. וכל שבע במקומות שרבי הצבור באים לבית הכנסת רק בשבת ויש חשש שיישבחו בימי החל לברך,

שְׁבוּדָאי מִצּוֹה רֶבֶה לְבָרֵךְ בְּשַׁבַּת לְזַכּוֹתָם. (כ, כט)

וכتب עוד מרן בחזו'ן עובדיה (שבת ד עט): ולפי האמור שיכולים לברך על הדס המחויר בשבת, אפילו במגע יד, ולא גזרו חכמים שמא יתולש את החודש, ש ללימודו מכל שכן שיכולים לברך ברכבת האילנות בשבת. ולא כמו שכתוב בכף החיים סופר, שאין לברך בשבת, שמא יכח בידו את פריחי האילן להריה בהם, או שמא יתולש. ע"ב. והלווא כיון שאף להריה בהדס המחויר, מותר אף בניגע יד, אם כן מה טעם לאור שמא יכח מפריחי האילנות בשבת, אם אינו תולש, שהרי מותר לשוטוכו לכתילה. וכל שכן שאינו לנזר ברכבת האילנות שאין צורך יד כלל. גם הגר"ח פלאגי בשוו'ת לב חיים פסק, שמותר לברך ברכבת האילנות בשבת, כמו שמותר לברך על ריח הדס המחויר, ולא גוזו חכמים שמא יתולש. ומוכח שאין כאן בית מיחוש כלל.

מניג' טוב ראיינו אצל רבה הראשי של פרמייאל הרה"ג רבי אליהו מלכא שליט"א, שהוא עצמו מברך ברכבת האילנות בראש ח"ש, אבל מאחר ובראש מעיניו עומדת מעלת זכי הربים, וו"ד שיעשים אגנישים שבאים משבת לשבת לבית הנכסת, על כן חוליך שוב בשבת עם כל המתפללים, שיברכו ברכבת האילנות, כדי ליזכוטם. וכל המזבח את הربים, זכות הربים תליה בו.

נשימים

אם הנשים ארכיות לברך ברכבת האילנות. (ו)

וهو אמת, שהנשים פטוות ממצוות עשה שהזemoן לרמא נורמן. זהני, כל מצוה שיש לה זמו קבוע, נשזמו גורם לה לבואן, האשה פטורה ממצוותה. כגון מצות ציצית, שזמנה קבוע ביום ולא בלילה, וכן תפילה, שזמנה קבוע בחול ולא בשבת, וכן שופר, ספה, לובב, וכיוצא בהו. וכיוצא גם במצוות מדברי חכמים קים בכלל זה, אם כן, תהינה הנשים פטוות מברכת האילנות, כיון שזמנה קבוע בחודש ניסוי?

אולם, דעת כי הנשים פטוות דוקא ממצוות שהצוו לעשותו לעומם מיסים בלבד, אבלמצוות שרק המצויות גורמת שלא לעשונן בכל יום, כגון מצות בכורין, שמה שזמנה קבוע מנגד השבעות ועד חנוכה, הוא רק מחייב שαιו שבעת הפינימים מצוים על פני השדה בשאר השנה, אבל אלו היו מצוים, היה ראוי להביא בכורין בכל השנה, בזה הנשים חיבות. וכן ברכבת האילנות, שאנו הצוו לח"ש ניסו ורקא. אלא המצויות שאילנות מלבלבים בחודש ניסו, אבל אלו היו מלבלבים ביום אחר, היו מברכים ביום אחר. ובאמת שישנו מקומות בחוץ לאرض שהאילנות מלבלבים בחודשים אחרים, ומברכים בחודשים אחרים, לכן לא נחשבת ברכבת האילנות בכלל מצוה שזמנה קבוע. ו, כה

הברשת הפלים לפסח ☺

טעם הכשרה הפלים

הפלים שאנו משתמשים בהם במשך השנה למאכלוי חמץ, מאחר והם בלועים מהחמצה, אין לנו יכולם להשתמש בהם בתג הפסח, אלא אם כן נפליט את החמצ הבלתי בהם. וلهלן נראה במה פרטוי דיןיהם בהכשר כלוי החמצ.

מערכת מיוחדת לפסח

מי שיכל ליחד מערכת כלים מיוחדת לפסח, תבוא עליו ברכה. וישים לב להציגו את כל הכלים שהשתמש בהם במשך השנה בארץ מיוחד, ויסגר אותו ויבתב עליו "כלי חמץ", לבב יטעו להשתמש בהם בפסח. ואמנם לא לכל אדם ישנה אפשרות ליחד מערכת כלים נוספת, ולכן יש לדעת את פרטי הדינים כלהלן.

המקור מן התורה

בשחוותם עם ישראל ממלהמת מרים, הביאו עםם של גוזל של כלים כסף וכלי זהב, וצוהו אוטם הקב"ה להזכיר את כל הכלים מבליעת המאכלות האסורים שנבלעו בהם, מבאר בפסוקים דלהלן (ובודר לא כא):

"זיאמר אלעזר הכהן אל אנשי הארץ הבאים למלחמה, זאת סקת התורה אשר ציהה ה' את משה. אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבריל ואת העפרה. כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר, אך בימי נדה יתמطا, וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים".

מפסוקים אלו אנו למדים, כי כל כלי אשר בלע ממأكل אסור - כדי להזכירו ולהגיע לפליטת האסור כליל, הבשו בדרך תשמישו כלהלן. ואנו מברכים על הכהר הכלים. (��כו)

לבון

כלים שהשימוש בהם הוא באש, כגון שפודים שצולים בהם על האש - ביוו שבלעו אסור באמצעות האש, השרם על ידי האש, דהיינו להכניהם בתוך האש עד שהיו ניצוצות אש נתזים מהם. והקשר זה נקרא: "לבון".

כתב חפרי מגדים, גם אם השתמש הכלים בחום שאין ניצוצות ממנה, צריך לבנו עד שייהו ניצוצות נתזים ממנה. וכך על פי שכבולו כך פולתו, ואם כן למה צריך כל כך הרבה לבוניו ויש לומר, כי הגם שיוצאה הבלוע אף שאין ניצוצות נתזים, בכל זאת אנו מקפידים שייהה נשרף החמצ והאיסור לגמרי, וכל שאין ניצוצות נתזים ממנה, אינו נשרף. וש"ת יתווה דעת חלק ב סימן סג

הגעלת

כלים שהשימוש בהם הוא באש בלבד של דבר לח, כגון סיר שבשל בו מרק או מאכל עם רطب - ביוו שבלייעטם באמצעות לח רותח, השרם גם כן על ידי הפנים הרותחים. דהיינו, להרתיח מים בכלים, וכשהם מבעבעים, יכנס את הכלים עם הידיות והמקסה למים, אז יפלט האסור הבלוע. וזהו הנקרא: "הגעלת הפליטה". (כליה, קלוי)

נקיון הכלים

קדם להגעללה ינקה את הכלים היטב בחומר נקי, ויסיר מפניהם כל לכלוך ומילדה, וכן נקה גם במקום הברגים. (כלדי)

כלי גדול

כלי גדול מאוד שפהחמת גדרו אינו יכול לכונס לתוך הכלים להגעללה, כלומר מייס עד הסוף וירתיהו באפוי שיגיעו הפכים על כל שפת הכלים. ויעשה שפה גבולה יותר לפיו של הכלים, כדי שיתמאל החיטוב ויגיעו הפכים גם בשפטות, שהרי אי אפשר שלא נתזוז פעמי אחת ניצוצות מהחמצה שהתחבש בכלים על השפה. ואולם כל זה הכלים רגלי שנוגע החמצה רק בתוכו ולא מבוחץ, אבל הכלים שפהניים אינם תזוז תבשיל החמצה, ולכן קערת מצקת גדולה שפהניים אינם אותה לתוך הסיר כדי לשפך ממנה לצלחות, פיו שבלעה חמצ מבוחץ, צריך להכינסה בלה לתוך הכלים להגעללה. סימון תנב ס"ז ובמשנה ברורה)

שטיפה במים קרים

נוהג לשתוף את הכלים במים קרים מיד לאחר ההגעללה. והפעם לדבָר, זכר לבית המקדש, שהוא נותגים את הכלים לאמר ההגעללה במים קרים. סימון תנב סעיף ז. קמבר, קנו)

הבהיר: ראוי להזכיר את ההגעללה קדם ימו אסור אכילת החמצ שבערב פסח ושוחא ב"ד בינויו בפרק (10:20) בערך בשעון קיזי, כמبارך להלן, כיון שאם מגעיל לאחר זמו אסורו, יש להזהר בעודו במה פרטני דינים. ובלאו הכי בהקשרת הכלמים ישותם פרטנים ודינים רבנים, ולכן כל אדם שאינו בטוח בעצמו שבקי בתחלכה, יפנה למורה החזאה שעניינה אותו ביצד לנаг. וברוך ה' פיום שעבב עיר מקומות להכשרה כלים מטעים הרבות הנקומית קדם הפשת. ועל העוסקים בהקשרת הכלמים לשונו החיטוב אותה הרכלות למלאתה חשובה ואחריות שכזו. (קסב)

חולוק בין בליעת אסור לבליעת התר

יש להבהיר, כי כל מה שמחזיקה התורה שכלים שתושמיים באש כשלופדים - הקשרם באש, אינם אלא בכלים שבלו מפהאכל אסור, בכלי מזין הנ"ל שבלו מפהאכלות אסורות כנבלות וטריפות וחיר, ועל כן החזירה התורה ביחס שאו הקשרם אלא באש, אבל כלים שהשתמשו בהם באש בדרכו של התר, כגון שצלו בהם בשר בשר, ועתה רוצה להשתמש בהם רוץ למאכליו חלב, אין צריך להקשרים בלבד באש, וכי להקשרים בהגעללה בלבד, שלא החזירה התורה בהם כל בד מפהאכל ומפתחה בליעת התר.

ומעתה, בהקשרת הכלים לפשת, מאחר ובמישך כל השניה החמצ הוא התר גמור, אם כן לכואורה לא נצטרך ללבנו את השפוקים באש ודי יהיה להם בהגעללה, ובאותם שכו דעת ר' קראשונים (הרמב"ם, הראב"ד, רבני תם, המס"ג, המאורות, ראב"ה, אוור זרע, תוספות ר"ד, הראב"י, הרוז"ה, הריבב"ו), הגנות מימיונית, רבני חיים בר שמואל תלמיד הרשב"א, היראים, התורות), אלא שפמו השלחו ערוץ חישול חולוקים (הרמב"ם, מהר"ם הלאו, המאירי, מחוז ויטרי, החשלמה, הר"ו, רבני ירוחם) שאזרםים שוחח מצח נחשב אסור, וכן מצא שהשפוקים בלעו אסור, ולכן הצריך לבנו. [ומכל מקום בכמה הולכות מסכימות הכל מרו וצרכו את דעת האזרםים שוחח הוא התר].

אך יש להביו, כי מאחר והחמצ שגבע בשפוד במשיד השנאה שאו הוא הפתר גמור, היאך אפשר לומר שהכללים בלו אסורי אלא אומר הרמב"ן: "חמצ שמו עליי", דהיינו החמצ כל השנאה יש לו שם של 'חמצ', עוניה זו כל השנאה היא בגין אסור חמצ ביחס לימי הפסח, ואין זה דומה לבשר כשר שגביע בשפוד שהוא גמור תםיך ולכון די בהעלה כדי להפכו לחלב, אבל חמצ אף שטוהר הוא עתיה באכילה לחלוויין, מכל מקום אף עתיה נחשב הוא אסור ביחס לפסח שאסורה בו התורה לאכל חמצ, ולכון אם נבלע בשפוד, הקשרו בלבו דוקא.

באור ומkor לחולוק בין בילעת אסור להתר

ויש להביו, מה הסברא לחלק בין אם המשפוד בלו אסור או בלע התר, הלא אם אין הבלוע יוצא מהשפוד אלא בלבו, מודיעו די לו בהעלה כשבלו התרו' והבאו בגיה הוא, כי אף שבהגעלה נשאר מעט מטעם הבשר הקשר הבלוע בשפוד, בכל זאת כיון שעמלולים לא חכר פאו אסור בשר וחלב עליי, אלא שכאש ישיטט משם בחלב, יתרהו ויתתקש צאו אסור שלא נוצר עד עתיה, והוא יתרהו בבלוע ולא בעין, לך' לא חמירה התורה. לא כו בבלעה מנובלות וטריפות ומائلות אסורות, שוטר האסור בעין קדם שגביע, וכו' בחמצ, שכבר נעשה המאכל חמצ קדם שגביע בשפוד, לך' צרכיהם דוקא לבו.

וכדי להבין את מקור הדיו מוגמרא, נקדים הקדמה קטנה. כדיוע בבית המקדש צותה התורה להקריב קרבנות על גביה המזבח, וברשות היה נאכל עד זמו מזמים כפי שקבעה התורה. למשל: קרבנו חטאנו נאכל לכחנים באוטו יום שהקריבו אותו היליה שלאחריו ולא יותר, ואם נשאר מהבשר אמר זמו זה, הריוז נקרא אסור "נוטר", והאוכלו חיב ברת.

והנה לאחר שהחוגים בשלו או צלו את בשר החטא, עבר יום ולילה, נמצאת שטעםبشر המסתה הבלוע בסירים ובשפודים הריהוי טעם של אסור "נוטר", ואיך ישלו או צלו בהם שוב קרבנות אחרים, הרי הם בלו מטעם של הבשר הנוטרי לך' צותה תורה ווירא וכא"ז "זורק ושטוף במים". ככלומר, שהיו מוגעלים את הכלים במים רותחים בבית המקדש, הוא הכלים שבלו בהם ומה הכלים שאלו בהם, וכמגابر במשה' ומסכת זבחים צ"ע) השפוד והאספה של בשר הקרבנות, הקשרם בהגעלה.

ובגמרא ומסכת עבודה זרה עו"א שאל רב עמרם את רב ששת, מודיע כל גוים שבלעו באש - הקשרם בלבו, ואלו כל הפקדש שבלעו באש מבשר הקרבנות - הקשרם בהגעלה? השיב לו רב ששת, שיש הבדל בינו בילעת כל קדושים לבילעת כל גוים. בכלל הגוים מתחלה היה כאן אסור בעין ולאמר מכו נבלע בשפוד, לנו חמירה בו התורה יותר, לא כו בשפוד שאלו בו בשר קדש, מתחלה לא היה כאן שום אסור, ורק לאמר יום ולילה נוצר אסור "נוטר" בבלוע ולא בעין, ויכשוטר האסור בבלע, הריוז קל יותר.

ומכאן למדנו על שפודים שאלה בהם בשר, ורוצה עתה להפכם למאכלי חלב בגבינת חלומי שצולים אותה, מאחר והשפודים מתחלה בלע בשר התר גמור, ורק לאמר מכו בשיטט משם בהם יוצר פאו אסור חדש של "בשר וחלב", וזה כבר הבשר בלע, לך' די להם בהגעלה. והוא הדיו למחבת טפלון בשנית שמשתטט בה ביל שמו כלל, ורוצה להפכה לחלבית, די לה בהגעלה. מה שאינו כו בחמצ שמתחלתו שם אסור חמצ עליי, וכן בז האסור קדם שגביע.

כל האמור דוקא בשפוד או במחבת בשרי שרצו להפכם לחלב או להפח, אבל שפוד או מחבת בשרי שפעה והשתטטש בהם במאכל חלב ביל הגעה, נאסרו בשימוש, ולגבי הקשרו

ישאל חכם מורה הוראה. ושולחו עורך יורה דעה סימן קא ס"ד, וכמובא ברבותינו הראשונים. וכן הוא ברכ"א, ערך השלחנה, אבני צדק, חק יעקב, רבנו זלמן, רעך"א, החותם סופר, חד לאברהם אלקלעי, זוחי צדק, זהב שבא לנוון רבינו אגסי ועוד. קבוע, קלת. ש"ת יווה דעת חלק ב סימן סג

כל כל הולכים בו אחר רב תשמשו

הקשר הכללי נקבע על פי רב שימושו. בולם, שאם על פי רב השימוש הכללי הוא בתבשילים שיש בהם לחות, ברطب או מירק, אף על פי שפעמים מסוימים משתמשים בו גם במאכל יבש שלא באמצעות רطب, כיון שרוב שימושו הוא בתבשיל לח, הכלו רצוי בהגעה. ועל דרך זו הכלר כל כיoli וכלו. ובני אשכנז חוששים גם למיינט השימוש הכללי. סימן תנא סע' ו, כה

ויש להבהיר מה הסברא בזיה שגלה לאחר רב שימושו של הכללי, הרי אם השתמשנו פעמיים בכללי ביבש, הכלו רצוי בלבונה, כי בובלעו כך פולתו, ואלו אם השתמש הכללי הזה עוד כמה פעמיים בלחת, די יהי להזכיר בבהגעה, כי געשה רב שימושו בלחת, והלא בלבעתו ביבש להזכיר הכליה? ור' ברבר מישבים על פי ר' ברבר רבנו מנחים עזריה מפאנו. ומתלה יש לדעת כי מון התורה ור' קא כלוי שהוא 'בו יומו' [שבשלוי בו אסור ב-24 שעות האחרונות] ציריך הכלר, מפני שהאסור הבליע בו פולט טעם טוב במאכל אבל כלוי שאינו בו יומו [שלוא בשלו בו אסור ב-24 שעות האחרונות]. אינו ציריך שום הכלר, כיון שטעם האסור הבליע בו כבר נפוגם, וטעם פוגם אינו אסור מון התורה. ובכל זאת חכמים הארץ להזכיר כלוי שאינו בו יומו, כדי להפליט מפונו את הטעם הפוגם. ועתה, כלוי שבלע פעמים רבות בלחת ופעמי אחית ביבש - אם אכן בליע ביבש ב-24 שעות האחרונות, יש להזכיר לו, מאחר וטעמו אינו פוגם ולא יפלט אלא באש. ומה שאמרו חכמים שהולכים אחר רב שימושו - זהו ור' קא שבר עברו 24 שעות מבליעתו ביבש, שפו התורה אינו ציריך לבו, וכל היוטר יctrיך ההעלה, אם השתמש בו לאחר רוץ בלחת, וחכמים הם שהזכירו להזכיר אף אם לא השתמש בו ב-24 שעות האחרונות כלל. ולא החמירו להזכיר את ההיכר רחומר יותר, אלא קבעו לckett אחר רב שימושו שהוא העיקר, מבליל לחוש לפוגם. בית יוסף סימן תנא סע' כה בשם הרשות. הארכ"ע מפנהו סי' צ'ג. גנית ורדין, עיו יצחק אלתנו, בית דוד, רב פעלים, ועינו שלמת חיים זוננפל. קמה

סירים

הסירים רב שימושם הוא בדבר לח, ואף שפעמים מ��ל בהם מأكل יבש ללא רطب, הכלו רצוי בתבשימים רחומי יותר, אלא קבעו לckett אחר רב שימושו שהוא העיקר, מבליל לחוש לפוגם.

יש להזכיר לנוקות ולגדר היטב את השחרורית שבתחתית הכללי, ואם אי אפשר להוציאה, יגעיל את הכללי כמו שהוא. (כלו)

כפות, פפיות ומזלגות

כפות, פפיות ומזלגות, כיון שרוב שימושם הוא ב'כלוי שני' [דהינו הכללי שההורק אליו המאכל מתקל שבלול בו], אף הכלרים בכלוי שני. והינוי שירתייה מים, והוא יכול לשפכים לתוך קערה, ובעוד המים חמימים מארז, יוניח את הפלים בקערה. וכל שפכו שאפשר להזכירם בעורי מכלוי ראשוןו, דהינו שירתייה מים ויערה על הכלמים. ומכל מקום,

בני אשכנו מחייבים להכשרים דוקא בהגעלת בכלי ראשון. סימנו תנא סעיף ה, ג. קמדן

סביר

יונקה היטב את השכינו, ובפרט במקום החبور לידית. ואף שרבות השפוש בסכינו הוא בכלי שני, מכל מקום, כיון שבעשעת החתווך דוחקים את השכינו במאכל, לכך בולעת היא יותר, והכשרה בהגעה בכלי ראשון. ואולם בהגעה זו אין חייב להקפיד שהפומים יהיו על האש בשעת המגעלה, אלא די שהפומים יהיו חמפים מאד. (סימנו תנא ס"ג קל"ז)

מצקת

המצקת, כיון שרבות שימושה הוא בכלי ראשון, הכשרה בהגעה. סימנו תנא סעיף ח

מחם מים

מחם שבמישד השנה מקפידים שלא לחמס עליו דברי מאכל, אין אריד הכהר, ורק ידריחו היטב מבחן. אך אם חמסו עליו אפלו פעם אחת פטה או בורקס וכדומה, יגעיל את המכסה. אבל המכמס עצמו יש אומרים שאין אריד הכהר. כיון שהוא נוטן טעם בר נוטן טעם של התר, כי החמס נטו טעם במכסה, והמכסה בממס בזמו שהחמס היה עדין מותר. וכך להלן במרקחת שנעשתה בכלי חמצ שמיותר לאכללה. ופסק משה רבינו חז"ע פסח קה

מחבת

מחבת, בין שימושים בה עם הרבה שמן [בטיגון צ'יפס ושייצל], ובין שימושים בה עם מעט שמן [בטיגון ביצה], הכהרה בהגעה. וכן כתבו בתשובות הגאנונים, הרabi"ה, הרא"ש, הרוקח, טור ושו"ע סימנו תנא סי"א, וורה דעתה סימנו קכא ס"ד. ערך השלחן, אבני צדק, רבנן זלמן, חוק יעקב, הש"ה, תפארת אדם, שלחן גבורה, החיד"א, זרע אמרת וועד. קלח

סיר עוגה

סיר עוגה שימושים בו מעט שמן שלא תשרף העוגה, אפשר מודיו להכשרו בהגעה. אך עדיף לקנות סיר עוגה חדש לפסתה. שלחן גבורה, תפארת אדם, מהרי"י בכר שמואל ועוד. קלב

תנור אפייה

יונקה את התנור היטב עם חמרי נקי מכל שيري מאכל וועה שהצטבריו בפנות. וטוב שימנתו 24 שעות מעת השימוש הארוך בתנור, וישקהו למישך שעיה אמת במדת החם הגבוהה ביותר, וזה רשאי לאפות ולצלות בו בפסח. ומכל מקום, לתבניות האפייה לא要用יל הכהר זה, ולכן לא ישתמש בתבניות של החמאץ, אלא בתבניות מיוחדות לפסח או בתבניות חד פעמיות. שורית יהוה דעת חלק ב סימנו סג. קלב

tabeniyot shehshatmoso b'hemim cashehmal ul hagadolah, vla ul habtavutit umma, afshar lehchshirim ba'hagulla, vla tzrik libon. (agrotot harashonot la'zoo pesach tshuf makkab me'od kuf
b'shem morozok')

מייקרוגל ללא גופי השחמה

yinkeh at ha'mikrogel hiteib mikl shir'i ma'akel dibokim. v'igdim batzoco keurah mimim um
me'ut chomeri naki, c'di l'fagim at hamim shelai ihiyo r'aoimim l'shatia belil, v'ipgil c'd
at ha'mikrogel be'mesh chams av shesh dikot. v'ams yesh bo gofi ha'shatia, ha'kshero
ba'chishr panor apfia can'el. (lokuyi ch'ha sasa)

חצובה [הברזל שעליו מגנים את הסיר בבשול] **ובקרים** [המשטח של האז]
yinkeh at kel ha'chalkim hiteib b'chomeri naki, v'chamir la'haguilim. akh af am urah
al'ihem mimim ro'tchim makli r'ashon, ha'kshero b'c'd. v'yesh machmirim la'zafotm b'g'ni c'sh.

het'usim shainim zrichim labon, ki apelu am nafel ayza chams ibsh el ha'chzoba v'nicla shes ba'ash
v'belau, mu' ha'stavim ho n'shar. v'apelu am la'nesher, b'kel zot me'achar v'la maganimi b'pesach at
ha'makel uz'emo el ha'chzoba, al'la notnimim azto besir, v'ha'sir el ha'chzoba - kel dorol b'irino
she'ain ha'beliu be'keli yozaa l'kali ach'r shel amatzut rotb. v'belao ha'ki ha'ri r'ab ha'beliu ha'chzoba
aino akla mifha shnashp'd ul'i, v'ams po' me'uker hadion di lo b'urivo bel'bad. (kalo)

הבדל בין חמס לבשר וחלב

vosh le'shal, ha'ri b'shar imot ha'shna ai'zrich la'hag'iel at ha'chzoba v'ha'krimim bi'no sh'mosh b'b'shar
le'sh'mosh b'chalb, ar' sh'fumim n'shp'd m'hama'akel, v'midou b'chams anu machmirim? t'shova: R'ashita,
borai sh'b'shar imot ha'shna, k'shish l'klu'ot shel chalb ar' b'shar ha'gefer le'ui'ya, ar'ic le'nokot. al'la
sh'legavi ha'b'shar v'ha'chalb ha'belui'im ha'chzoba v'be'kirim, bi'no shel bli'ua b'geni u'zma ha'ia bli'ua shel
ha'har v'chalb l'bad ar' b'shar le'b'do). s'mkco ul ha'fatziot ha'mochat sh'ha'as shor'fat at ha'g'shp'd el ha'chzoba
mid. avolim b'pesach ha'khamri, k'shoms ha'k'mura ha'g'dola shel asor chams. (kalo)

פליטה של שבת

yinkeh ha'iteib at ha'petuta m'k'l chesh chams dibok, v'urah ul'ha mimim ro'tchim m'kli
r'ashon (kalo). v'avo'lim am y'shna regilut l'makhim chilot b'shabat ul'gevi ha'petuta, iz'pha
au'tha ha'iteib ha'iteib b'nikur b'sef ba'apo' shelai ikeru, v'ish'tanmesh ba' b'pesach.

שפודים ורשותות

sh'podim v'rashutot sh'zalo b'hem chams ul ha'ash [begnu k'zitzot b'sher ha'me'urbot b'perori li'ch'sm],
ha'k'shers b'lebav b'ash ud sh'khiyu ni'zicot ash netziim mi'hem. v'ams se'ua v'ha'kshirim
ba'hag'ila b'lebav v'zela b'hem b'pesach, R'shai li'akel at ha'makel. v'ams zela b'hem b'sher
v'la id'uz lo sh'ha'ia m'urav b'hem perori li'ch'sm, di la'haguilim. (kalo)

מידיח פלילים

ינקה היטיב את מדיהם הפלילים, ודי בזזה. כי אף אם נאמר שפהומת הפימים החפמים, בולע הפודים משאריות המאכל, הרי שמאמר והמנים הם פוגומים מחייבי הגקיי, נמצא שהמדיח בולע טעם פוגום מעתה, ובזזה לא אסרו רובותינו "נותן טעם לפוגם" אפללו לכתתיה. ומטעם זו, מתר גם להשתטפesh במדיח כלים בכלבי בשר וכלי חלב ייחד. מפניiar בשלחו ערוץ וסימן זה טיער ד', וברשב' א', הר' ג', המאירי, ואחרונים רבים, ומהם: צמח צדק, חכם צבי, הכנסת יוחאל, שאגת אריה, פרי תואה, קול אליו ישראל, מהריי נבון רבו של החדי' א', מהריי עיאש, הגאון החדי' א', בחוי צדק, שלחן גבוה, בית דוד, הגרא' פלאגי, יד אפרים ועוד ושו"ת בע"ו אמר חלק יורה דעתה סימן ד', חוברת "ஸ"ת המטבח בהלכה ובאגדה".

ישיש מטבח

ידים ויינקה את השיש היטיב בכל הפנות, ויערה עליו מים רותחים מכלី ראשון. ואם יש חישש שיתקלקל ממהמים הרותחים, די בשטיפה והדחה היטיב. (ק"ט)

כיוור חרסינה

כיוור מרסינה, ידיהו היטיב, ויערה עליו [נ' פאג'יס] מים רותחים מכלី ראשון. (קנא)
אבל כיוור נירוסטה, די לנוקתו היטיב. ולבני אשכנז, יערה עליו מים רותחים.

ברזים

אין צורך להחליף ברזים חדשים או לתת כיוור חדש על גבי הכיוור שבמטבח.
ועין בית יוסף וס' טז שכתב: "ודבר זה של ברזות חדשות, חומרא יתרה היא".

כליזוכיות

שנינו בפסקת אבות דרבנן: "כליזוכיות איןם בולעים ולאין פולטים". על כן איןם צרייכים שום הכשרה, ואפללו אם הכנינו בהם משקה חמץ הם או קר לזמן ממשך בקבוקי בירה, מתר להשתטפesh בהם בפסח, ובלבד שישיטפם וידיהם היטיב.כו פסק מירו רבנו יוסוף קארו בשלחו ערוץ וסימן טיער כו. והוא מזכיר לשאר ימות השנה שמתיר להשתטפesh באוטן כוסות וצלחות של זוכיות למאכלי בשר ולמאכלי חלב.

כו דעת רוב הראשונים, ומהם: רבנו תפ, הרשב' א', הרא' ש, הר"ג, המאירי, המרדכי, האשכול, הראב"ה, המכתר, הרשב' א', רבנו ירוחם, ואולח מועד ועוד. וכן פסקו רבים מהאחרונים, הכנסתה הגדולה, הפרי חדש, שלחן גבוה, שער המפקה, הפרי מגדים ועוד, והיעדו שכן המנהга בארץ ישראל ולגלוותיה. ואף הרמ"א לא החמיר אלא בפסח, אבל בין בשער לחלב מודה לרוב הראשונים שמוטר, כד כתבו הכנסתה הגדולה, מנחת יעקב, קחל יהודה, זרע אמרת, מהר"ס מרиск, מהריי אשכנז ועוד.

ובתשובות ר' נחיגות לא"מ שטרנבוֹז כתוב, שגם בליטא נהגו להקל בזזה בין בשר לחלב. ובשו"ת משלגה הילכות וחלק ט סימן קשתו שאיל השואל, על מה סמכו רבים מבני אשכנז להקל בכללי זוכיות בבשר וחלב, מאמר ולא מצא לה ספק בשום מקרים. ומשיב לו הרבר, שלא ראיינו איינה ראייה, שהרי הפטוקים שאיר למקימיirs בכללי זוכיות הקמינו זרקה בפסח שאסרו במשהו, אבל בשאר אסוריים לא חיששו. ועינו שם עוד, וסימן בזזה הלשון: "ישמעתי מונדול אחד בדורנו, שאשטו הרבעית רצתה להחמיר ולקחת כוסות של זוכיות לבר לבר ולחלב לבר, ומזה

בזה ואמר, כד ראייתי בבית אמי הצדקנית שהיתה מקבלת מגאנוי וצדקי הדור מקודם, וכו' ראייתי אצל שאר צדקי הדור העבר, ואני רוצה לשנות מופה שראיתי בבית אמי, ועל מתש תורה אמר' והודיע מרנו רבינו עובזיה יוסף זצוק'ל בשערו בלילו, שבנו נהוג בביתו בז' בפסח ובז' בא' בשאר ימות השנה להשתמש באותם כל' זוכיות בצעת כל הפסוקים הנה'ל.

מנhog בני אשכנו להחמיר בכל' זוכיות שהשתמשו בהם בחמץ חם, שלא להשתמש בהם בפסח. והרמ"א סימן תנא עלי כו ואולם, כל' זוכיות של דור לדור ופירקס, שמשתמשים בהם לבשול על האש מפש, יכולם בני אשכנו להכחירם על ידי הגעלה שלוש פעמים ולהשתמש בהם בפסח. ואין צריך לשפטם אחר כד בזמנים קרים בנהוג לומר מהנלה, מחייב שפיא יתפוצטו לריסיסים. (קנה)

עדות המזרח שנהגו בחוץ לארצה להחמיר בכל' זוכיות, ובאו וקבעו את מקומם בארץ ישראל, רשאים לשנות ממנהם בדעת מרנו השלחו עריך, אף בלי התרה. (קנה, קנז, פז)

כל' פלسطין, עא, אבון, אמיל [פה מצפה בחומר לבן או צבעוני] – הקשר כלים אלו, בחישר כל' מתקות המבואר לעיל. (קנא, קנז)

כל' חרס

אין מועיל הקשר לכל' חרס, כי התורה העידה עליהם שאינם פולטים. ולכך ינקם היטוב שלא יהיה חמץ נבר בהם, ויצניעם במקומות מיחד, ולא ישמש בהם בפסח. ואולם אם השימוש בהם במשקה חמץ צונו כמו בירה, והשה הפסקה בתוכם 24 שעות ומעלה, הcharsים בהגעל. או שמלאמים מים, ולאחר 24 שעות ירוקו את המים וימלאשוב מים אחרים למשך 24 שעות, וירוקו וימלאשוב למשך 24 שעות, אז רשאי לנתן בהם זיו ליל הסדר. סימנו תנא ס"א, סכ"א. קמطا)

שימוש בצדון

כלים רבים שימושם בצדון, כגון של קדוש וכוסות כסף וכדומה, ששוטה בהם משקים של חמץ כמו בירה או ייסקי, אף על פי שפדי פעם נוטנו בהם משקה חמם ומטבל בו ביסקויט, די לשפטם ולהדיקם היטב. ובני אשכנו מחמירים להגעלים ברותחים. (סימן תנא ס"ז. קמزا)

מקדר

ינקה היטב את המקדר, ובפרט בגומיות שבידנות וחורייצים. (קמה)

שלחו

אם אוכל ישירות על השלחו ללא מפה, נהנו לעזרות עליו מים רותחים. אך אם יש חשש שיתקלקל, די בכך שיכסה את השלחו במפה כל ימי הפסח. (קנט)

שניהם תוצאות

ישטוף וינקה היטב את השנים התותבות, וטוב לערות עלייהו מים חמימים. (סג, קמה)

צעצועים

יש לשטוף ולנקות היטב את כל צעצועים ומתקני הילדים.

↳ פשות המצרכים בפסח

השגחה מסמכת

כל מצרכי המזון ש��ונים לפסח, צריך להקפיד שהיו בשירים לפסח בהשגה מסמכת. ויקפיד בזה אפלו במצרכיהם שאינם מפיני דגן, כי יתכו מאד שבאחד מזו הרביבים ישנה תערבת חמץ שאיןה יודעה לנו.

• ארז וקטניות

לא חמץ

יש לידע ולהודיע, כי הארץ וכל הקטניות, כמו חומוס, שעועית, אפונה, עדשים ועוד, אינם חמץ כלל ועיקר, ואין שום אסור לאכלם בפסח.

במברא במשנה משכנת פחים (קיד ע'א) שאריך לאכל שני תבשילים בלבד פסה. ובגמרא אמר רב הונא שני תבשילים, וכן סילקא [גריד] ואוז. ורבא היה מהדר כל שנה לאכל בלבד פסה דוקא סילקא ואוז, כיון שיצאי שני דברים אלו מפני רב הונא. ואמר רב אשין מכאן למן ר' ר' ע'ב. שאנו כי שוחוש לדברי רבוי יתנו בו נורו שחלק על חכמים ואמר שהארז הוא מין ר' ר' ע'ב.

אלא שלפנינו בפה מאות שנים, כאשר היו שדות החיטה והקטניות סמכות זו לאו, היו משתלשלים גרעיני חיטה לשדות הקטניות ומתערבים בהם, ולא כלם בקיאים היו לבורר את הקטניות היטב לבול תשאך שם שום חיטה. לא פעם קרה שהיו מוצאים בפסח גרגר חיטה בתבשיל, שאז נאסר בלו. אי לך, בארץ אשכנז הנήגו על עצם חמץ זו שלא לאכל קטניות, מחשש שלא יוכל לבררם בהן. מלבד זאת, פעים רבות היו מיבאים ארז וקטניות בשקי תהמת, והיה נדבק קמח באוז, שדבר זה גורם לחמצ נמור. ועל כן בודאי שעל בני אשכנז להמשיך במיניהם, משום "יאל תש תורה אפק". (בב)

כתב הטורו (סימנו תנטה): יש אוסרים לאכל ארז וכל מיini קטניות בתבשיל, לפי שמימי חיטים מתערבים בהו, ומקורה יתרה היא זו, ולא נגנו בו. וכותב הבית יוסי: גם רבנו ירוחם כתוב, אותם שנגנו שלא לאכל ארז ומיני קטניות מבשל בפסח - מינdeg שנות הוא, זולמי אם הם עושים להחמיר על עצם, ולא יוציאי למבה. ואולי לא ראה רבנו ירוחם מה שכתב הסמ"ק, שנראה שאסרים ממש דגון מעשה קדרה וקטנית מעשה קדרה, ונזרו שפיא יבשל דגון כמו

קטנית. וכן יש מקומות שעושים פט מקטנית ויבואו לטעות ויעשו פט מדווג, אבל מניין יركות שאינם דומים לדגון כלל, לא יבואו לטעות. וגם פעמים תבואה מעורבת בהם, ואי אפשר לבררויפה. ורבינו מנוח כתב טעם בשם ספר המנהגות, מפני שאין דרך לאכל קטניות במועד, שנאמר "ישמחת בחך", ואין שמחה באכילת תנשיל קטניות. וסימן הבית יוסף: "ילית דחש לדברים הללו זולתי האשכנאים". וכ כתוב הגאון יע"ץ בספרו מורה וקצתעה: "ומעידני על אבא מאירי הלאו חכם צבי יצ"ל, שפמיה צער נצער אותו צדק על מינהג האשכנאים להמנע מאכילת הארץ וקטניות בפסח, והיה אומר, אם היה לי פה הייתי מבטל לפמיג הגריע חלה, שההיא חמורה שמביאה קלה, ויוצא מפמיה מושל להכשל באסור חמץ גמור, כי מותך שאין מניין קטניות ואزو מצוים להמו לאל ולשבע, ארכיכים לאפות מצה הרבה מאה, ואין נזירים בעשה בראיו וכו', וגם נמנעים משמה יום טוב מסכת חמץ שאיו לה טעם ולא ריח, ואשרי شيئاך צדיק דרכו וגוץ חמורות אלו אל הסלע". ע"ש.

מנהגי חוץ לארץ

ישנו קהילות מסוימות בניין ספרדי בחו"ל בארץ, כמו בחלק מערי מרוקו ועוד, שנוהגו בחומרה זו שלא לאכל בפסח קטניות או חלק מסוימי הקטניות. ואולם, לאחר שעלו לארץ ישראל שהרמא דארטרא הוא מרן השלחן ערוץ רבינו יוסף קארו זע"א, אשר כל הספרדים ועתודות המזרחה לא יוצא מזו הכלל קבלו הוראותיו, רשותם הם לשנות מנהגים ולאכל קטניות ללא התרה. ואם המשיכו בחומרתם לאחר שעלו לארץ ישראל ולאחר מכן רוצחים לשנות את מנהגם, יעשו התרה. ואם עשו התרה בנהוג לעשות בכל ערב ראש השנה או בערב כפור, אינם חייבים לעשות התרה על מנהגם זה, כיון שאמרו בມפרש בהתרה, שככל מנהג טוב שנוהג, הרי הוא בלי נדר וננד. הע"ה אמרו בתנויות רסה, וכבר התבטא הגאון חכם צבי שהיה מרבי אשכנו לפני כשלש מאות שנה, ואמרה: "הלוואי והפיצה שאני אוכל בליל הסדר תהיה בשרה ללא שום חשש חמוץ, כמו הארץ והקטניות שאוכלים אחינו הספרדים בפסח". ונד, פז

ידוע, כי במקרה מפנני בני אשכנו נהנו במקומות מסוימים בחו"ל בקהילות בני ספרד, וכי עמ噙דים כמה גודלים, קדלהלו כתוב הגאון רבי יוסף משה, וזה לשונו: ונתפשו מנהג זה בארץ מולדתי, עיר ואם בישראל מוקנס, בשנת תער"ב, על ידי איש צדיק רב ועצום כמוריה"ר זאב היילפרין, שבא מארץ אשכנו, והרבץ תורה הרבה בערי המערב, וקבע מנהג זה. ובשנה הראשונה עשו דבריו רק בישיבה, אך שאר הציבור לא נהנוכו, אבל בשנים לאחר מכן, כלם נדרו אחר מה שה נהנו רבי אשכנו, ונוהו גםותו. ע"כ. ובש"ת חמודי דגיאל כתוב, חכמי אשכנו בקשר לבכמה ארונות של בני ספרד, כמו הדוד, בבבל, פרס, מרוקו וועזה, ולמדו הלכות אשכנו כפי המנהגים שלהם, ועוד הימים בהוו אינם מוספר קוצר שלחו עריך גאנצפרידי, כפי שרבי אשכנו הנלינו אותם. וזכרם של בני ספרד שלהם נכנעים לקבל ונכפפים לבני אשכנו, בפרט אמר שרחקינו שם תלמידי תורה וישיבות. ע"כ. ובהקצתה לסדור אבותינו כתוב, ובשנות החמשים רצו שליחי חב"ד לעיר על מינהג מסוים במרוקו והוציאו סדרים חדשים בעייני הכספיות, ומיד נקראו לסדר דחוז על ידי בית הדין הדגול שבקזבלנקה. ואמרו להם אנחנו מכברים את רצוננו של האמור"ר בזאת, ואנחנו נערז לכל מה שקשור להפצת תורה ויראת שמים, אבל איןכם רשאים בשום פג'ים ואפ"ו להתעורר במגנני הארץ זו. ע"כ. וכיוצא

בזה כתבי עוד מגדולי וגאוני מרוקו רבינו רפאל עבו ועוד. וילקוט יוסף שבת א ברך ב תרפה)

צא וראה מה כתוב הגאון רבינו יהושע מאמיאן זצ"ל על חכם אחד, שכתב כי בצדתו שברוקו נגהנו אמתינו לחייב נרות שבת ואחר כה לברך. וזה לשונו: "ולא היא בכלל, אלא רק בזמנו האמור הבנות מצערות שהי לומדות בבית הספר של חב"ד, או בטאניג'יר בבית הספר של חב"ד, שם לפחות אותו לברך אחר ההקלקה במינഗ האשכנזים, אך אני מקפיד על בנותי לברך רק לפניה המהקלקה, ובדתת מך מלכאה ע"ה, וכן היה מינג אמתינו וכו', ואני חזר ואמר, אסור לומר שבעירנו צפרא היה המינג בזה בתרמ"א, ולא היא בכלל, אלא העקר להלכה כמו שכתב מך בבית יוסף". ע"ב. וילקוט יוסף שבת א ברך ב תרפה)

להלן מכתב מאד מעינו שליח לפני כ-50 שנה, הרב הגדול, ענק שבങקים, הגאון רבינו רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל הרב הראשי וראש אבות בית הדין במרוקו, למלך הראשון לאיו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל. וזה לשונו:

לכבוד ידינו ואור עיניינו הגאון המפרנס, סיני ועוזר הרים מריה"ג כמהר"ג עובדיה יוסף (שליט"א)

יהי שלום בחילו שלוחה בארכנויות, יהיו רצון שעוד יפיצו מעינותינו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה.

וזאת להודיע למעלת כבוד תורתו, כי ככלאו למבחןנו תלמידי חכמים מאינו האשכנזים, התחליו ללמד דינים לתלמידים שלאו בספר קצר שלחו ערוץ של האון ר' שלמה נאצפריד זצ"ל, שהוא על פי הוראות הרמ"א ואחרוני רבינו אשכנזי, וכן עליה בדעתו לחבר קצר שלחו ערוץ על פי מך ורבותינו האשכנזים הספרדים שאנוינו נגרירים אחריהם, אבל לא היו לי פהם בספריה האשכנזים, ואנה ה' ליקי ספר הקדוש כר הימים שחابر הרבה הגאון המקובל ר' יעקב חיים סופר זצ"ל, ואמרתי עת לעשות לה, ובעזרת ה' יתרברך לקטמי מפנוי בקצרה כל חדש דינים הנחותים, וכאשר עניין מעלה כבוד תורתו תחיזינה מישרים, וכשבאת לארצנו הקדשה-nodeu ליה כי מעלה כבוד תורה יש לו כפה השגות והערות על הספר כר הימים הנ"ל, ועוד בפהה חדש דינים אחרים, ובכו אם יואיל מעלה כבוד תורה לשלה' אותם לי, בלי נדר אלהו אותם בשמו, ואענדם עטרות, בפהו רוא הבהא. ולרומ כבוד תורה החיים והשלום אמו כו' יהיו רצון. החותם בברכת התורה רפאל ברוך טולידאנו ס"ט [מלפיגים הרב הראשי וראב"ד במקנאס ואנפייה. מרוקו] וש"ת יביע אומר ח"ז סימנו מה. ועיין עוד בזה בחוברת השבת בהלכה ובאגדה, בעניין מנהגי חוץ הארץ בברכת הדלקת נרות)

בן נשוי

בחור ספרדי שניגג בבית הוריו שלא לאכל קטניות, וכיום נשא אשה ועומד בראשות עצמו, רשאי לאכל קטניות ללא שום התרה כלל. (פה)

מנחיי האב

בא המצויה את בנו הנשי שיקשיך בחמורותיו שלא לאכל ארץ וקטניות, והבנו אינו חף, אינו חייב לשמוע לאביו, אך יותר להבהיר זאת לאביו בונחת ונעימות, והכל על מקומו יבוא בשלום.

אבל מבני ספרד שנוהג בהלכות הפסח או בשאר ההלכות כדרעה מס' מיטות שאינה כפסיקי מרו השלחן ערוץ, על הבנו לשנות מאבו ולכךת פסיקתי מרו. ואפלו אם אביו מצوها אותו שימשיך במנגןיו, יבהיר הבנו לאביו בכבוד ובדרך ארצ שבני ספרד קבלו עליהם את הזראות מרו השלחן ערוץ בין להקל בין למחמיר. ומכל מקום אם חפץ הבנו מרצו לנו להחמיר במנגן אבי, רשאי אבל להקל נגד מרו השלחן ערוץ, אין רשותם בשום פנים ואפלו. וכבר כתוב הפטון החיד"א, שספרדי שהקל כדרעה אחרת נגד מרו השלחן ערוץ, צריך תשובה וכפירה על זה.

בו דעת כל הדיינים הופסקים, ומהם: מהראנ"ח, מהר"ס גלאגט, הילכות קטנות, מתריה"ה, פרוח מטה אהרון, מתק"א יצחקי נגאנ"ד חבירו, נתן ורדום, נפה בכסף החיד"א, רבוי חיים מזען בשווית חיים לעולם, הרואה"צ רבוי מרבי יוסף קייחס בשווית שעיר הרים. והיעב"צ כתוב, שאין לנו לו זו מפסקין בעלי השלחן ערוץ שהם הילכות קבועות לכל ישראל, והפורש מהם פורוש מוחשיים. וככתוב בשווית מיטה לוי, ואנו מוחשיים שלא לנפות מדבריהם ימין ושמאל, מארח שבבר התפשטה הזראות בכל העולם, וקבעו דבריהם כל עדת בני ישראל בהלך ממשה משמי,כה דרכנו אשר קבלנו מהמאנו שב יעקב, הפני יהושע, והנאגאנ"ד רבוי אברהם ابوש. ע"כ, וכ"כ בשווית בית אפרים, ובדברי חיים מצאנו עוד. ובספר שלchan גבורה כתוב, כיון שבמי ספרד קבלו הזראות מרו השלחן ערוץ, ואפלו בשחרם"א ואלו פוסקים מנותו חולקים עליו, אנו פוסקים במרו בו להקל ובין למחמיר. וכן כתוב בשווית משפט וזכה בעקב, בית דין של שלמה, מהרי אלגאי, רבוי אלהו ישראל, חיים גאון, רבוי ישועה בסיס, עריך השלחן חקרי לב, מהרי"ט אליקים, פתח תקビיה, בריך של זומי, רבוי שלמה משה סוויה, זכרונות אליהו מגן, רבוי יעקב שאול אלישר ועוד רבים מהפוסקים, כלם פה אחיך, כי בני ספרד קבלו עליהם הזראות מרה, ואינו לאיו מפסקינו כלל. והרוצה למחמיר, יימיר לעצמו, אבל אין להורות פו לאמרים. וכן בשווית רב פעלים כתוב שאפלו מאה אחרוניים חולקים על מרו, אין אנו שומעים להם, כי אין מוחשיים ללכתחי הזראות מרו מכח הקבלה. ומה שהרבר צ"ל חולק בקבלה מקומות, כבר באrho האחרוניים שהוא מפני המרכה שגהגו בבענאי, או מפיו שבחוץ לאארץ פסיקי מרו הם בגדיר' קבלת הזראות מרו, אבל באארץ ישראל שגורו הוא 'مرا זאנרא' אין להורות נגד דעת מרו משלתו ערוץ זע"א. וה"ע א. יה"ק"י כבוד אב ואם אשעה. ועיין עוד בהרחבת "חג השבעות בהלכה ובאגדה".

ASHKENAZI HANSHUAH L'SPFDI

אשר אשכנזיה הנשואה לספרדי, ראשית לאכל ארץ וקטניות בפסח, וכן יכולת להקל בכל מנהגי הספרדים שמקלים בהם. וככתוב הופסקים שכד עדריך שתתעשה בכל מנהגי הספרדים, מאשר תחמיר על עצמה במנגן בית אביה, כי בזה שתרתנה בגחרמות יתר על בעלה, גורמת למגנית השלום בבית, שחרמור הוא מaad. וכבר כתוב הרמב"ס והלכות אישות רוף טו הלכה כ: "צוו חכמים על האשה שתתיה מכבדת את בעלה ביותר מדאי, ותעשה כל מעשיה על פי, ויהיה בעיניה כמו שר או מלך, ממלכת בתאות לבו, ומפרקת כל מה שישנה, וזה הוא גוזך בנות ישראל ובני ישראל הקדושים הטהורים בזונוגה, ובזכרים אלו יהיה יושבם נאה ומשבח". ע"כ. (פ)

האם מתר לאשכנזי לבשל קטניות לספרדי

מתר לאשכנז לבשל לחברו הספרדי ארץ ושאר מיני קטניות בפסח. וכןמו בו רשאי לבשל ארץ ביום טוב שבעיעי של פסח שחיל ביום שני, כדי שיأكلו ממנה הוא ובני ביתו בלילה שבת שהוא אסור חג של פסח, ואין בזה חיש ולא כלום.ipo. רבוי עקיבא אייר, חת"ס, שדי חמוד, מנחת יצחק, הגרב"י זילבר, הגרב"ש אלישיב, מגילת ספר. חז"ע שבת ג כי

ספרדיה הנשואת לאשכנז

אשה ספרדיה הנשואת לאשכנז, לא תבשל בביותם ארוז וקטניות, אך כאשר מגיעה לבקרו אצל הורייה ב חג רשות לאכל שם ארוז וקטניות. (פ"ח)

אורח

אשכנז המתארה אצל ספרדי, גם שאינו אוכל קטניות, רשאי לאכל את המאכלים שהתבשלו בסירים שבהם ארוז וקטניות ללא שום חישש. (פ"ג)

בדיקה הארץ

בחיות והמצוות ביום שהארץ נקי מכל חשש חטה, על כן, די לבדוק את הארץ פעמי אחת בתשומת לב רבה לבל תמציא בו חטה. ויזהרו שלא לבדוק ליד הילדים כשלחם בידם, שמא יפלו חילקה פורורים. וכן הורה מרן הראשון לציוו הרבה ראשי לישראל רבנו יצחק יוסף שליט"א

אם לא בדק את הארץ, מותר לבדוק את הארץ בפסח עצמו.

מaza עשירה

كمוח וממי פרות

מטר לכתלה ללוש ולאפות עוגות מaza עשירה, דהיינו עוגות מקמה חטה כשר לפסח הנלוש בימי פרות, שמו, לבש, ביצים וכיוצא בהם, בלי מים כלל. ומטר להשחות עשה זו צמו רב, בינו שבכל גדול אמרו ח"ל ומסכתפסחים לה ע"ב: "מי פרות או מחייבים". ופשיט שאריך בזה זהירות מרובה, ויקפיד גם שהכלים יהיו יבשים מפימים, כי אם יתעורר בעסה אפלו מעט מים, יכולת העשה להחייב.

בן כתוב הרמב"ם חמוץ ומצה פרק ה הלכה ב: "חמשת מיני דגן, אם לש אותם בממי פרות בלבד ולא שום מים, לעולם אינם באים לידי חמוץ, ואפלוי הגיקם כל היום עד שנתפסה הבצק, הרי זה מטר באכילה, שאינו מי פרות מחייבים אלא מסריכים, וממי פרות הם, בג� ייון, לבב, דבש, זית, מי תפוחים, מי רמנוגים, וכל פיזצא בהם משאר ייןנות ושקיניות ומושקים. והוא שלא יתעורר בהם מים פים בעולם". וכן דעת כל הגאנונים, הר"ף, רבנו יצחק, העשויה, הרשב"א, הרראב"ה הראייה, אוור זרוע הנודול הרוקת, הרא"ש, נימוקי יוסה, הרמב"נ, רבנו ישעה הרשויה, הר"ג, הגנות מיימוני, רבנו שמחה ועוד. וככתוב הרבה הפגידי, ואפלו לכתלה אין בו שום חישש, וכן נהגה וכן עקר. וככתב מרן הבית יוסף וסימן תשב: "וילענין הילכה, הנינה הפשטית הו, ללוש בממי פרות בלבד תערבת מים כלל, וכן חוששים בהם לחמו כלל, שמי פרות בלבד מים או מחייבים אפלו שחוו כל היום, ובכלל מי פרות נותגים התר אפלו בממי ביצים". וכן פסק בשלחו ערוץ ותסב סע' א, ד: מי פרות בלבד מים, אין מחייבים כלל. ומטר לאכל בפסח מaza שנלושה בממי פרות אפלו שחתה כל היום, אבל אין יוצא בה ידי חובתו בלבד פשת, מפני שהיא מaza עשירה, ובפסקות כתוב לחם עני. וממי ביצים ושאר מושקים, כלם בלבד מי פרות הוא. ע"כ. וכן הינה בדעת רב בצל הפסיקים ומרו שלחו ערוץ. וכמו שכתבו הפרי חדש, שלחו גבונה, הגאו רבינו בבו רבו של החיד"א. ומרא

החד"א בשם מיר זקנו הגאון רבי אברהם איזלאוי כתוב, שכתב פשט המנהג בכל בני ספרד להתייר לכתחילה ללווש במני פרות בלבד. וכן דעת משפט וזרקה ביעקב, שואל ונשאל וועוד. וככתוב הנודע ביהו"ה, שרש"י שכתב שמי פרות מחייבים מודרבנן, הוא ייחיד ברך, ולא מצאנו לו חבר. והפרי חדש כתוב, שרש"י עצמו איינו סבר בו להלכה. עיו"ת יהוה דעת חלק א סימן יי' יבע אומר חלק ט סימן מב. שוו"ת שמע שלמה חלק ד סימנים יב-ט' וכן היה מינגו של מירו הראשו לציין רבנו עוזריה יוסף זוק"ל לאכל מצה עשרה בפסח, וכמובא להלן.

"פפושדו" ו"גטניין"

ובחיות וישנו שמנעות שונות וממשנות, בדעת מירו הראשו לציוו מאור ישראל רבנו עובדיה יוסף זצ"ל בענינו המיצה עשרה של מאפיות "פפושדו" ו"גטניין", אף שדעתו הרממות בתיבה שחר על גבי לבן בספרו שאלות ותשובות יבע אומר חלק ט' סימן מב, ואם כן מה יש עוד להסתפק בענויו? גם מי שהיה קצוי בשערו של מירו זצ"ל, שמע בפה וכמה פעמים את דבריו בזיה, אם במושגאי שבתות בבית הכנסת "הדיינים", ואם בלילו שייבשיבת "אור החכמים" שבשכונת הבוכרים ביישובים ועוד בהזדמנויות רבות. בכל זאת העתקנו להלן מלה במלחה משערו שמספר מירו זצ"ל, ובכך נקבע שיפסקו הרשעות וההמצאות השונות והמשנות בדעת מירו זצ"ל.

מלל משיעورو של מירן זוק"

ובכו, כאמור שמרן באර בשערו בטוב טעם ודעתי את הדין הפ"ל ש"מ פרות אווי מחייבים", שדעת כל הראשונים אינם מחייבים כלל ועיקר, חוץ מריש"י שכתב שזה חמץ מודרבנן, ומירו השליחו עיריך פסק בדעת כל הראשונים, אמר מירו כדלהין, וזה לשונו הקודשה מלחה במליה: הימים יש מצה עשרה שעושים בתל אביב, קוראים אותה "גטניין" "פפושדו", אלה יש עליהם משביגים מטבחיים, תלמיד חכם ירא שמים, והוא עוזם על המשמר ורואה שלא מכך שום טפת מים, אפילו כשרוצים לרוחץ למפל את הקערה ששמה לשוי את העשה ורוצחים אחר כך לולש עשה אחרית, ויש קצת לכלוח בקURA, שוטפים אותה בזיה לא במים, כדי שלא תריה שום תערובת של טפת מים, כי אולי לא נגבו אחר כך ונשאר טפת מים, ולכן עושים הכל בזיה, וועמד על המשמר ורואה שהכל געשה בזיה וכיון. לבן בשביבל זה המיצה לנו הספדים ועדות המזורה שקבלנו הראות מין, ומירו פסק בדעת הרי"ף, תרמ"ס והרא"ש. בזמנו כשחתחלנו לעשות את המיצה עשרה הזאת של "גטניין" ו"פפושדו", הם באו אליו, הינו איז רב ראשי של תל אביב, כי הרבה אונטרכו עלי השלום הפרעה להם, לא ראה למת להם שרירות, אמרו: מה פתא מס, כתוב ברמא"א שזה אסור, אמר כך יבאו אשכנזים וייננה וכי אתם תפקו של לא יבאו אשכנזים لكنות מצה עשרה? אז אתם מחייבים את האשכנזים שלא. רבונו של עולם, בשביבל האשכנזים שלא יאכלו, עושה גירות עליינו שנgrams אנחנו הספרדים לא נאכלו! איפה נשמע דבר בזיה? שיעשה מודעות שאשכנזים לא יאכלו, אבל אנחנו בשביבל זה צריכים להתענות בשביבלי ואי פיטתי אליו אז עלי השלום, אמר: איי מסכים, תעשה כפי מה שאותה מבוי, כפי המנהג שלכם. אמרתני לו במצרים באלאסנוריה כלם היו עושים, ומה לזר גורות עליינו מה שלא קיבלנו עליינו! אמר: בבוזו צוק, וקיבל את הדברים. רק בבוזו יקאג שייהי משביגים ירא שמים שלא יערבו טפת מים.

ישנם... אוחבים לחפש מפתח הארץ עליילות בראשו, אומרים אסור לאכל את המצות הללו של גטניין, מפני אסור, בשביבל מה אסור, לפה יומת מה עשה, כתוב בשלהו עורך שפתח, מה אתה רוזיא לרחות חסיד יותר משליך ערוזין לא רוזיא אתה לאכול, שלא תאכל, ומה בשביבל זה לא אסור עליינו! אלה שיש להם דעתות ממשנות, רוצחים לאסר עליינו דברים שאחננו לא קבלנו, ענו"ש יענsha, עתידים ליתנו את הדין, מה אתה רוזיא להחמיר על עס ישראלי! מה שפתח מתר, אנחנו

קבלנו הוראות הר"י"ר, פרמ"ס והרא"ש. כל שפכו שאחרי רבים להטוט, לפהו לנו להחמיר, בשכbil מה להחמיר. לנו למשה כמו שאמרתי, יכולים לסמן על זה, יאכלו עוניים וישבעו. מtar לאכל את המצה עשרה הזאת, שאנחנו קבלנו הוראות מרו. עד כאן מלה במלחה מלשונו היטהורה של מרו ז"ע".

מן בעצמו אכל

והדברים ידועים ומפורסמים לבבאי ביתו של מרו ז'וק"ל, שמן בכבוזו ובעצמו היה אוכל מפה נפה עשרה זו של "פפושדו" ו"גטניין" בפסח, ומחלק ממנה גם לנכדיו ואוחפיו. וכן העיד הגאון רבי משה מאיה שליט"א במכתבו, שראו עניינו ולא זר שמן היה מגיש מעוגיות אלו בחול המועד פסה לאורים שבאו לבקרו לכבוד החג, ולקים מצות הקבלת פni רבו ברגל.

זו לשון המכtab: "ומעדים אנו כי בעת שקיבל מороנו ורבנו, פאר הדור והדורו, ראש גלות אריאן ורבן של כל בני הגולה מרו עט"ר רבי עובדיה יוסף ז'וקלקה"ה, את פni הבאים "להקביל פni רבו ברגאל" בחול המועד פסה, הכבוד שהוא על שלחן היה עוגיות מצה עשרה של 'פפושדו'. וכן העיד הרה"ג רבי אליהו שטרית שליט"א, שזכה בשבת יום יום אצל מרו משך עשרים שנה, ותיעד את כל אשר ראו עניינו בספר ר' רבנו, ושם (עמוד שט) כתוב, שראה את מרו אוכל מעוגיות אלו של "פפושדו" בחול המועד פסה תשס"ו".

ומעה בשרו רדי' באחד מעירוצי הקדש שדבר בחול המועד פסה תשס"ב נגיד המצה עשרה של "פפושדו" ו"גטניין". בsharpו זאת למורו, קרא לו מרו ושאל אותן: אתה היית שפחי בקרפת שמה? למה אתה מדבר סתום? היו מינחות מעוגיות אלו על השלחו של מרו, ולאחר מכן עוגיה אחת וברך עליה "בורא מיני מזונות" ואכללה. לאחר מכן פנה לשדרו ואמר לו תקח עוגיה ותברך, פמיון שפכו עשה מיד, ברך ואכל. אמר לו מרו: "עתה לך ותספר ברדי' כל מה שראוי עיניך פה". ישמעו חכם ויוסף לך, שלא יפתח פיו בדברורים מיתרים, וסיג לחייב שתקפה.

שוב ספר לי ידיד תלמיד חכם הי"ו שכאשר ערד את הפתוחות לספרו של מרו ז"ל ש"ו"ת "יביע אמר", באחת הפעמים הוא הגיע אצל מרו בחול המועד פסה בשיי שיכנד על התקומות, ובאותה שעה מרו היה מטבל את עוגיות "פפושדו" בתה, ושותח עמו.

◆ עדות נאמנה

ועתה, שמעה עמי ואדרבה, ישראל ואדידה בך', כי תחולות לא ליתברך, זיכנו בורא עולם לשמעו את מרו מלכה ז'וק"ל בשיעורי רבבים למעלה משלשים שנה, ואני הקטן בענייות, משתמש לפרש את פסקו של מרו רבבים, כפי ששמעתי מפי קדשו, וכדרכו בקדש שהיה אומר את הحلכה הצרופה לציבור, ללא עיגול פינות' בין להקל ובין להחמיר. ופעמים שהיה רוצה להראות את חזוק ההלכה הברורה, היה מתבטה בלשון שאף הוא עצמו נהג כן, ואחד הדברים הוא עניין זה של מצה עשרה, שהוא אומר שהוא אוכל ממנה. והדברים ידועים ומפורסמים לכל באי ביתו של מרו ז'וק"ל.

"תאלאינה שפטין שקה, מדברות על צדיק עתק בגואה ובוז".

ועם כל זה, ידוע שעוד בחיי חיתו של מרו, היו כללו שלצערנו הרבה, העיזו להוציאו לעז על עוגיות אלו של "גטניין" ו"פפושדו", וכל שכן לאחר פטירתו, לא מעטים הם המוציאים לעז, אף שמעולם לא בקרו במקום, ולא ראו ולא כלום, וכל דבריהם רק מהשערות ודמיונות ומשמעות

ופטופוטי מילימט שעון. ואכורני, שעוד לפני כעשורים וחמש שנה, אמר חכם אחד, שלא כדאי לא יכול מעוגיות אלל, כי אכן אפשר להוכיח את המקומות והכלים כהוון. ואין ספק שטענות אלו וכיוצא בהן, נובעות מהשערות ודמיונות בלבד, מבליל החושש הייך נוציא לעז על מפעל שלם, ונפרסמו ברבים, כאשר לא נבדקו הדברים כיואין! וכך אם אתה בטוח בעצמך, שאי אפשר להוכיח את המפעל במאה אחוי, למה לא תטריח את עצמך לנouse לשם ולראות את הדברים מקרוב, וכי עד כדי כך harus בעיניך מרן זוק"ל להוכיח את הדברים באיסור חמץ בפסחים!! הלווא אתה יודע שמרן מפרשם ברבים את התיירות, ומודבר על זה מיידי שנה בשנה, ואיך תוכיא לעע, בלי לבדוק את הדברים מקרוב!! מפליא!!! ואדרבה, אם דבריך נובעים מראת שמים הבוערת בקרבך, תבווא למפעל, תדרשו ותחקורו, ואם חלילה, נראה לך שימושו לא טוב, תבווא ותגיד, ותפרנסם ברבים לשם שמיים. וכבר אמר דוד המלך: "תַּאֲלִמָּנָה שְׂפֻתִי שָׁקָר, הַדְּבָרוֹת עַל צְדִיק עַתָּק בְּגַנְוָה וּבָזָז".

להראות חbetaו שללה במוותו

ועתה שמענעה ואתה דע לך, כי אף שפשוט וברור שאנו נאמנים לדברי מרן זוק"ל, וברוז החם זוכים מיידי שנה לשנה לאכול ודока מעוגיות אלו בפסח, ועשויים זאת בשמחה ובכוננה תחיליה, על פי דברי הגמרא במסכת פסחים וכייד ע"ב) שאריך לאכל פסח שני תבשילין, זכר לקרבנו פסח זכר לקרבו חגיגה. ואמר רב הונא: שני תבשילין, בין סילקא וארכינו ואיזוא אז'ו. ומספרת הגמרא, שהאמורה רבא היה מוחר כל שנה להביא לשולחו סילקא ואיזוא, הויאל ויצאכו מפיו של רב הונא. ופרש הרשב"ס: וכל שבעו שיכול להביא לשולחו שני מני בש"ר, אבל רבא הביא בדוקא סילקא ואיזוא, "בשביל חbetaו להראות שללה במוותו". וכן, גם אנחנו איזובי הקיר, כדי להראות את חיבתו לנו מלכא שללה כמותי, אוכלם עוגיות אלו בדוקא מיידי שנה לשנה, וגם להוציא מאותם המוציאים לעז שם רע ללא שום מקור אמיתי.

ובכל זאת, אמרתי לעצמי, מהחר ובסייעתא דשמייא זיני השם יתברך לדבר בשיעורים בתרבי הארץ, וישנם תמיד את אותם המعتقدים שאוהבים לשאול: האם ראית בעניין? האם בקרת במקומות!! וכיוצא באלו מטענות שונות ומשונות. לכן הלחתי בעצמי להראות את הדברים מקרובי, וב夸רתי בפעול "פפושדו" בעיר חולון. ועתה אשיחה וירוחה לי, את אשר ראו עיני ולא זו:

משגיח ירא השם מרבים

בימים שלישי ט"ז בשבט ה'תש"פ, הגיעתי למפעל "פפושדו", והתΚבלתי בשמחה רבה ובמאור פנים, על ידי המשגיח היקיר ירא השם מרבים רב יוסף גוליאן היי, שנאות להסתובב עמי ולהראות לי את כל התהילה מתחילה ועד סוףו במשך שעה שלימה.

אפשר להפתיע מותי שרוצים

ואני מוכחה לציזי, שכאשר התקשרתי לשבועיים לפני כן שאני רוצה לבוא ולברker, נענית בשמחה רבה, בלי שהוא מכיר אותי, ומעולם לא ראיתיו, כי כך היא ההיסטוריה לכל אחד ואחד. ואמר לי המשגיח, בבקשת מותך תפرسם שהמקרים פתוח ואפשר להפתיע באיזו שעה שרוצים. ואני הקטן ממלייך ללבך ולראות, כי באמת זה מודהים, איך הכל נעשה בחכמה ובתבונה, ובמחשבה תחיליה, לחשוב על כל דבר ודבר ובהידור רב.

איסור אכילה ושתייה במפעל

כמו כן, אמר לי המשגיח, כי אף על פי שבדרך כלל, עובדי מפעל מבאים אותם אוכל מהבית לשעות העבודה, כאן הוא אסור עליהם לאכול כלום בשום פנים ואופן, ואפילו לא ללעוס

מסטיק בשטח המפעל, כדי שלא יהיה חשש כלשהו. גם שתיתות מים אסורה בשטח המפעל, ורק כניסה למפעל בסמוך למשדר, ישנה עדותה של מים, שככל פועל יש לו בקבוק פרטי מסומן, ושוטה רק שם, ולא בשטח המפעל כלל ועicker.

נקיון יסודי

כידוע שמפעל זה עובד כל השנה על עוגיות חמץ בהשגת הבד"ז של העדה חרדיות, ובתחילת חודש טבת, הוא עבר תהליך נקיון יסודי מאין כmoתו, ממשך שלשה ימים. את כל חלקו החלוף שייך להחליף, ברור שמחלייפים במוחדים לפסח, כמו: **משטחי בד שעלייהם מונחות העוגיות קודם אפיינו**, ונכנסים בסרט נע לתנור. **השלונה** – תבנית גדולה העשויה את צורות העוגיות. **הגלאת** של מריחת הביצים, וכיוצא בהם. ואת החלקים שלא שייך להחליפים, שוטפים וממרקים היטב היטב, עם חומר ניקוי פוממיים עד מאוד, באופן שאף אם אולי היה נשאר משחו מן המשחו של פירור חמץ, הרי שהוא נפגם והוא לא היה. ולמשל את המיקסר הענק, לאחר שניקוחו היטב היטב, מלבנים אותו בברנה, לתוספת ניקיון, באופן שבמציאות לא שייך לשאר שם משחו של חמץ. וכל שכן שככל זה מדובר לפני הפסח, שעדיין החמצ בטל בשישים.

אין מים בכל המפעל

דבר נוסף יש לציין, שבתחלת תקופת הכנת העוגיות לפסח, המשגיח סודר את הברז הראשי, באופן שאין מים בכל הברזים שבמפעל בכל תקופה זו. ומידי פעם בודק המשגיח שוב ושוב, שהברזים פתוחים ולא יורד מום מים.

كمח המועד למצות

ועתה בא נושא לעצם תעשיית העוגיות לפסח: ראשית, המרכיב העיקרי הוא הקמח, שמיוצר במפעל "אם החיים" בירושלים, מפעל מיוחד בלבד לפסח, שבו טוחנים חיטים שאין לתותות במים, וכמעט כל המאפיקות של המזונות לפסח בארץ, קונים ממנו את הקמח. הקמח מגיע בשקדים ענקיים סגורים היטב היטב, ומרוקנים אותו למיכל ענק **מייפזים**, המחבר בקיר המפעל מבחוץ, ומהם הוא עובר דרך צינורות אל תוך המפעל, ומשם למערבב – המיקסר, והלאה. באופן שאין מגע יד אדם כלל בתהליך עד לאחר המוציא למגררי – עד הכנסת העוגיות בשניות למכירה.

כניסה למיכל הענק

לאחר מכון, הכנסיס אותו המשגיח פנימה, בין המיכל הענק של הקמח לקיר, והראה ליفتح בצדיו של המיכל, בגודל כ-60 ס"מ על 60 ס"מ, סגור במנעל, שפתחה זה, בכל שנה ושנה, משחיל את עצמו, האzon הרבה אברהם יוסף שליט"א, הרבה של חולון, ונכנס בכבוזו ובעצמו אל תוך המיכל הענק לפני תחילת הייצור, לאחר שהמיכל עבר תהליך ניקוי יסודי בלחץ אויר חזק עד מאוד מכל שירוי קמח שהוא, ובודק את המיכל הענק, שאין שם שירוי קמח שהוא.

רק לאחר שני קווי יצור

והנה הגם שהקשרו את כל המפעל כdot וכהלכה, ובקפדיות מרווחה, והוא כשר לפסח למהדרין מן המהדרין, מפעליים שני קווי יצור מתחילה ועד סופם על פס "חמצ'", ואף שבאמת העוגיות כשות פסח למהדרין, משוקים אותן כאילו הן "חמצ'", כדי שאפלו אס חלילה היה משחו מן המשחו של חמץ שאולי נשאר באיזה מכשיר שהוא, הרי שיביעו בבעץ החדש הקשר ויעלים. ולאחר שני קווי יצור אלו, מתחילהים לייצר את העוגיות הנמכרות בכשרות לפסח.

הין

עתה נבעור לתהיליך היוצר של הין שמערבים בקמה. הין הוא לבן, יבש וمبושל. הוא מזומן מתחילה הבציר מ"יקבי ירושלים", בנסיבות מסוימות שהמפעל מזמן מראש, באומן שאי אפשר להזמין אחר כך שום יין נוסף, כי יין זה מכינים אותו מראש לצורך העוגיות של פסח.

את הין מכינים ב"יקבי ירושלים" במיכל ענק מימיים. קודם לכך, שוטפים את המיכל והצנרת בינו משאריות הין הקודם, ולאחר מכן מוכן מייבשים אותו, אז הגאון הרב אברהם יוסף נכנס בכבשו ובעצמו אל תוך המיכל, לבדוק שהוא יבש, ואין בו שום יין ולא מים ולא כלום, ורק אחר כך מייצרים את הין לעוגיות אלו. [ואגב, שמעתי מהגאון הרב אברהם יוסף שליט'א, שקרה פעמיים באחת השנים שהעבירהו את הין למיכלים גדולים בשעת גשם, ואף על פי שהכל עבר דרך צינורות, ולא היה חשש שנכנסו אפילו מעט מים, כי הכל סגור, בכל זאת פסל את הין בשל העוגיות לפסח. למדך, עד כמה ההקפדה מרובה עד מאד!!!]

את הין מעבירים לתוך מיכלי פלסטייק גדולים, וסוגרים אותם עם פלזמה מיוחדת, וככה הם מגיעים למפעל סגורים, ואף אחד לא רשאי לפותחים אלא המשגיג.

את הין מרוקנים לתוך מיכל גדול, שממנו עבר הין דרך צינורות. מיכל זה סגור במנעל, שאנו מפתח אלא למשגיג, אך ורק הוא פותח ונונט את הין לתוכו. מיכל זה, יצא צינור שעובר בו הין ומשתלב בהמשך יחד עם הקמה. צינור זה הוא צינור מיוחד להעברת הין, ואינו הצינור של כל השנה שמעבירים בו מים, שהוא סגור במשך כל תקופה זו.

הסוכר. הקקאו.

הסוכר מגיע סגור בשק ענק מימדים, ומונח בתוך עוד شك ענק סגור, כדי שחלילה לא יהיה פתח שהוא. ויש גם סוכר שמנגי בשקים ביןוניים סגורים היטב. וכן הקקאו גם כן מגיע בשקים סגורים היטב, ללא שום חשש כלל ועicker.

הביצים

הביצים שמערבים בבצק, וכן הביצים הנמרחות על העוגיות קודם האפייה להבריקו, אין בהן תערובת מים כלל ועicker. כי במפעל לייצור הביצים, שוטפים בכל ערב את המכינות והצינורות במים, שלא יסרו מושאריות הביצים. ולצורך הביצים לעוגיות אלה, מקפידים לייצר בובוקר תחילה ביצים חדשות שאין שוטפות את המכינות והצנרת מכל שאירועים המים, ורק לאחר מכן מייצרים את הביצים עבור העוגיות לפסח, ומגיעות למיכלים עם חותמת עבור עוגיות לפסח.

המרגרינה

המרגרינה, אינה מרגרינה רגילה שאנו מכירים כל השנה, אלא היא סוג אחר המיוצרת ממשמן דקלים, ואני מכילה מים כלל. וכך עוגיות "פפישדו", מיועדות גם לא אוכל קטניות.

צורות מיוחדות

לאחר תערובת כל הרכיבים: קמח, יין, סוכר, ביצים ומרגרינה, הכל נילוש במערבב ענק. וועבר לרידוד הבצק, ומשם לשבלונה שעשויה צורות מיוחדות לעוגיות, שונות משאר העוגיות של כל השנה, כדי שהציבור יבדילו ביניהן.

חומר הפתיחה

ומה שמערבים חומר הפתיחה, במצבות רואים שהו לא מתפיה ולא כלום, כי חומר זה אינו פועל אלא בתוך התנור, ותפקידו רק לאורר את הבצק בעת האפייה שלא יהיה דחוס מידי, אבל בפועל אין מתפיה כלל שמרמים שמתפיחים את הבצק עצמו, וכמובואר בשוו"ת יביע אומר (ולק ט אורה חיים סימנו מב אותן ה). עי"ש.

תנור אפה

ולענין האפייה בתנור, הנה בנסיבות העוגיות מונחות על רשות העוברת בתחום התנור הלוחט וכך נאפוות. וכך יש לדון, כי הרי כל השנה אופים על רשות זו חמץ, ומרוں בשלוחן ערוץ וסימנו תנא ס"ד) פסק, כלים שימושיים בהם על ידי האור, צרכיהם ליבון עד שיהיו ניצוצות ניתזים מהם. וכך אפילו בהיסיק של זמן ממשך, לא יהיו ניצוצות ניתזים. ואמנם הרמ"א סיים, שיש מקרים אם התלבן כל כך, שקש נשרף עלייו מבחו. ונוהגים כסברא ראשונה בכל דבר שדרינו בלבינו, אבל דבר שדרינו בהגעה אלא שיש בו סדקאים או שמחמיירים לבנו, די בלבינו קל זהה. ע"ב. וכיון שה坦ור צריך ליבון מון הדין, אם כן לכארה צרך ליבון גמור עד שיהיו ניצוצות ניתזים ממנו. אמנם כתוב הפרי מגדים שלדעת האומרים שחמצ' היתרא בעל' [נחשב היתר כל השנה], יש להתייר את התנור בלבינו קל, וכבולעו כך פולטו. וכבר הבנו לעיל ועמו¹¹⁵) שלדעת רוב הראשוניים חמץ נחشب "היתרא בעל'". ולכן אף שמרן השלחן ערוץ שחמצ' שמו עלי, וכайлוי איסורה בעל', מכל מקום שאי אפשר לעשות ליבון חמוץ עד שניצוצות ניתזים ממנו, כמו בנידון שלנו, יש לסழוק על דעת רוב הראשוניים. וכמו שמרן השלחן ערוץ עצמו (סימנו תנא סי"א) פסק, שמחבת די לה בהגעה להכשרה לפסה, ואף שבירור דעה וסימנו קא"ס"ד) פסק, שמחבת של גוי צריכה ליבון להכירה? היינו משום שצרכ' דעת האומרים שחמצ' היתרא בעל' וכמו שכתבו כמה אחرونים. ולכן גם בנידון שלנו שאי אפשר בענין אחר, ישחה את התנור מעות לעת, מעות אפיית החמצ', ויסיקו במידת החום הגובה ביותר, ויוכשר לפסה. ובצרוף דעת הרוספות והר"ג, שככל שאינו יכול שאי אפשר בענין אחר, נחשב כדיבעד, ובפרט שאין בו יומו, שאין כאן איסור תורה כלל. וכך שכנן אם נאמר שמה שפסק מרן שחמצ' איסורה בעל', בכלל שהביאה בבית יוסף וסימנו תנא אותן ד' בשם רבנו ירחם שכנן דעת רוב הפוסקים, אבל מאחר ונגלו לעניינו דעת רוב הראשוניים שמספרוש בדבריהם שחמצ' היתרא בעל', אילו מרן היה רואה אותן, אולי היא מילך]. ובצרוף סברת הכל בו בדיון רחתי, שאם ינקה אותה היטב ויחממנה הרבה בתחום, התנור, די בזאת, כי כבולעו כך פולטו. והוא הוא כאן שמשיקים את התנור היטב היטב, יש לומר שכבולעו כך פולטו. ושוו"ת יהוה דעת חלק ב סימנו סי. חז"ע עמוד קלט)

והנה כאן במפעל מושחים את התנור לא 24 שעות, אלא 72 שעות, ואחר שמנקים וממרקים אותו היטב היטב, מסיקים אותו במשך שעיה וחצי על חום אודיר של 350 מעלות, שיש אומרים שדיינו כליבון חמוץ. ובנוסף לזה שורפים גם בברנר בחלקים שאפשר. וכל שכנן אם נצרכ' את הסברא של "נותן טעם בר נתנו טעם של היתר", דהיינו שחמצ' נתנו טעם בתנור, וה坦ור נתנו טעם בעוגיות של פסה, ועדיין זה היתר, פיו שגנשלה ק"ם פסה.

שוקולד

המפעל מייצר שוקולד, מרכיבים של: סוכר, שומן וקלים, וקקאו בלבד. ובסיום האפייה חלק מהעוגיות ממשיכים לעבור בסרט נע תחת מכונה המזולפת עליהם שוקולד.

שתייפה בין

בסיום האפייה של כל יום, אותו כלים שצרכים שטייפה, שוטפים אותם בין ולא במים כלל,

וכו כלים הטבעיים שרייה ממשך הלילה שלא יהיו דבוקים, כמו הגלגולת שמורחים על הביצים, משרים אותם בין ולא במים, כדי שהלילה לא ישאר מים ויתעורר בבצק.

ברכת הדרך ממון

בצאת מהמפעל, נכנסתי למשרד כדי לחזק ידי עושי מצוה - מנהלי המפעל - השומעים לccoli מורים, וראיתי את תמונהו של מרון מלכא זצוק"ל מתנוססת לה לתפירה עם מנהל המפעל מר יעקב פפושדו היי". או אז סיפר לי המשגינה, שבכל שנה הוא ובעלי המפעל היו נכנסים אצל מרון מלכא, קיבל את ברכתו, לפני תחילת הנטת העוגיות לפסתה. ומרן היה מקבל אותם באהבה וחיבה גדולים עד מאד, והוא אומר לו למשגינה: "אתה יודע שיש לנו הרבה מלויגים, נשמר טוב... קhalb עדתנו عليك יסמוכו...". והוא אומר שף פעם הוא לא לך מצלה עמו, ודוקא כשהלכו בחודש טבת תשע"ג - שנה האחרונה לפטירתו של מרון, הביאו מצלה, וזה התמונה שצילמו את מרון עם מנהל המפעל.

"תזרם ורוח תשאמם וסערה תפוץ אותם"

ומעתה בין לבין על אותם הממצאים טענות שונות ומשונות שמרן בשנותיו האחרונות חזר בו, ובאמת אין צורך לענות על חלומותיהם ועל דבריהם, כי כל דבריהם הבל ורעות רוח, שקר וכזב, "**תזרם ורוח תשאמם וסערה תפוץ אותם**". והנה ראית עדות מהשנה الأخيرة לפטירתו של מרון כנ"ל.

"יאכלו ענוים וישבעו"

לאור כל האמור, הרוצה לאוכל מעוגיות אלו בפסח, יאכל וישמה ותבוא עליו ברכה. וכך כתבנו לעיל שאדרבה אנחנו מהדרים לאכול מעוגיות אלו בפסח דוקא, כדי להראות שכ' היא ההלכה כדורי מרון מלכא רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, ולא חששים לאותם מסכנים המוציאים לעז בטענות שهن. וכי בזה למבין, ישמע חכם ויוסף לך, ויקבל את האמת ממי שאמרה.

ההלהכה הצרופה

ועתה שמקענעה ואותה דעתך, כי אף על פי שידוע לנו שאין דרכנו להאריך בחיבורים אלו כל כך, אך הפעם יצאנו מגדרכנו, כי מטרתנו מטרה קדושה ותורה להעמיד הדת על תילה - תורתו של מרון מלכא גאו ענוו ותפארתו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, שמספר נפשו כ-90 שנה למן עם ישראל. ותחלות לאל יתרבד, זכינו שהקב"ה ריחם علينا ושתל אותנו בדור יתום זה, ועשה סדר מופתני בכל התחומים והענינים, אס בהלכה, ואס בהשכמה ובדרך חיים שהנחה אותנו את תורתו תורה אמת. אך מאוחר ויישם שלצערנו הרב, מלחמות חוסר ידיעה והבנה טוביה בתורתנו של מרון, "טע מיראות ענייניהם", ואינם מודים באמות, ובאים חלילה להפוך קערה על פיה, ולהבל בדרך שנחנה כורע את עם ישראל, ומנסים לשנות כיוונים ולהעמס שיטות שונות בהלכה, עם חומרות שונות ומשונות שאינן תואמות את ההלכה הצרופה, שקבלנו תלמיד מפי רבו ורבו מרבו, עד למIRON רבנו יוסף זצ"ל שהנחה את קו הפסיקת האמתי לככל ישראל. על כן, מוחבתינו להתריע על הדברים ולפרנסם ברבים ככל היוטר, למען יכירו וידעו כל יושבי תבל, מה היא ההלכה הצרופה אשר הנחנו אלוקים בדורנו זה בדרך אמת.

מי החסיד האמתי?

ועיין בספר מסילת ישראל פרק ס' שכתב: נמצאת למד, שהבא להתחסド חסידות אמיתית, צריד שישיקול כל מעשיו לפי התולדות הנמשכות מהם, ולפי התנאים המתלויים להם, לפי העת, לפי החברה, לפי הנושא, ולפי המקום, ואם הפרישה תולדיך יותר קידוש שם שמיים ונחת רוח לפניו

מן המעשה – יפרוש ולא יעשה. או אם מעשה אחד במראיתו הוא טוב, ובתולדותיו או בתנאיו הוא רע, הכל הולך אחר החיתום והתולדות שהיא פורי המעשים באמת... ומעשה של רבי טרפון יוכיח וברכות י ע"ב) שהחמיר להטוט בקריאת שמע בבית שמאלי, ואמרו לו כדי היה חובי בית בעצמך שעברת על דברי בית הלל. וכך על פי שמחמיר היה? אלא זה שענין מחלוקת בית שמאלי ובית הלל היה עניין כבד לישראל, מפני המחלוקת הגדולה שרבתה ביןיהם, וסוף סוף נגמר שההלכה כבית הלל לעולם. והנה קיומה של תורה, שגמר דין זה ישאר בכל תוקף, לעד ולעולם עולמיים, ולא יחולש בשום פנים, שלא תעשה תורה חס ושלום בשני תורות, ועל כן יותר חשיבות הוא להחזיק כבית הלל אפילו לקוala, מהחמיר כבית שמאלי. וזה לנו לעינים לראות, אי זה דרך ישכון אוור באמות ובאמונה, לעשותה היישר בעניין ה'. ע"ש.

"לא ידעו ולא יבינו, בחשכה יתהלך"

והנה בעניינו זה של אפיית העוגיות של מצה עשרה, צא וראה כמה המזיאו טענות ותואנות שונות ומשונות להטיל זופי במצה עשרה, עד שמרוב התלהבותם וחשקס לפסלה, כתבו דברים שאין להם שחר, ואין בהם מון האמת.

ואפשר שיתחייב, רב אחד פרנס ברדיו שאסור לאכול עוגיות אלו, מפני שהן עשויות מזימה שאינו שמור משעת קצירה, וכבר קיבלו עליהם כל ישראל לאכול אך ורק מצה שומרה. ע"כ. ואחר המחלוקת מכבוד תורה, ראשית, עיינו להלו (עמ' 179) מה שהבאנו דעת רבוטינו הראשונים שכל העניין להשתדר לאכול מצה שמורה, הוא דוקא לצורך "מצות מצוה" שיזכאים בהן ידי חובה בليل הסדר, אבל שלאר הפניות שאוכלים ממש ימי החג, רשאי לאכל לכתחילה מצות שאין שומרות משעת קצירה, וכמבואר בבית יוסף ובשלוחו ערוץ וברבים מן האחרונים. וכבר כתוב הנודע ביהודה, "וַיִּמְנָה גֹּנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל פּוֹלִין וְאַשְׁכָּנָה, שֶׁלَا לְחַשֵּׁשׁ לְאַכְלָל שְׁמֹוֹרָה מִשְׁעַת קצירה אֲפָלוּ בְּלִילָה קָרָא שׁוֹאֵלָה המהדרים מון המהדרים, וכו' דעת הרמב"ם והרואה"ש והרואה"ש גוזלים מקלים, ובזרבגנו שועטים להקל". ע"ב. רק שהוים מנוי בزاد השם, ורביס רבbis אוכלים מצות מצוה" שומרות. אבל מכאו ועד ללמד ברבבים שאריכים בכל ימי הפסח לאכל שומרה דוקא, הרי זו הוראה שהיא נגד הפטלמוד וכל רבוטינו הפסיקים ראשונים ואחרונים. וכבר כתוב מרו החיד"א: "אף שבל אחד מחמיר לעצמו בהלכות הפסח באשר תאוña נפשו, את א紐ים חכמיה להחמיר בבתו ובחומרתו. ואם הגיע להזרחה, יורה על פִי הדין דוקא". וכתוב הנגאון רבי חיים פלאג'י: **המחמיר לאחרים נגד פסק מרן, עונש יענש בידי שמים, שמאביד ממום של ישראל.**

זאת ועוד, לא ידעתני מני לו העוז לומר "וכבר קיבלו עליהם כל ישראל לאכול אך ורק מצה שומרה", הלווא כל בר דעת מבין שדברים אלו אינם נכונים, צא וראה מיציאות פשוטה, כי רוב המצוות המיזירות היום במפעלים של מצות יהודה ועוד ועד מפעלים אחרים, איןנו מצות שומרה, ורוב עם ישראל אוכלים ממצוות אלו. וכי למי הם מייצרים, למוסלמים? לנוצריים? וכי לא עם ישראל אוכלים את המצוות האלו? אם כן מאיפה הבתוון הזה לומר: "כבר קיבלו עליהם כל ישראל לאכול אך ורק מצה שומרה"!! פלא והפלא.

וכמה פלא היה בעניין מה שראיתי בספר הליקות מועד ופ"ד ה"ג עמוד קט) שכתב: **כיום מצוי עוגיות פפושדו או גענוי, אולם זה לא מהדרין, ואין מון הראו לאוכלים בפסח, אף לא לילדיים קטנים, ואףלו לא בערב פסח, כיון שיש בזה בעיות רבות, ונפרט את הדברים: א. עוגיות אלו איןנו נעשות מזימה שומרה אלא מזימה רגיל שאנו שומר מעשת קצירה. אנשים רבים טורחים לknות מצות שומרה משעת קצירה שעולות יקר, ואילו עוגיות אלו הן מזימה של מצות רגילות, ואם אוכל אותן בפסח, אין תועלת בזה שמחמיר לאכול מצות שומרה. ודומה לאדם שאוכל**

בבוקר שמורה, ובערב מצה רגילה. ב. בד"ץ בית יוסף ניסו לתת הכרך ולא נתנו, כי גילו שהחרולים המפוזרים חום ליבש את השוקולד מלאים בפירורי חמץ. ג. פעמים שהעובדים נמצאים בלבד ליד חביות היין, ושותים מהיון, ויש בזה חשש יין נסך. ד. הרשות של התנור, לא ניתן לבנה לבנו חמור. והוסיף: ששמע מרבית שיעיר החיטר היה לאנשים רחוקים ותוшиб חוי", שאם לא היה להם את זה, היו אוכלים חמץ, אבל בני תורה המקפידים קלה בחומרה כל השנה, ונזהרים שלא לאכול אלא מומצרים שיש להם כשרות מהדרין, אין מון הראי שייכלו עוגיות אלו בפסח. ולכן מסכם: שמותר לאוכל רק עד סוף זמן אכילת חמץ. עכת"ד.

ולפנינו שונגה על דבריו: אני הקטן עומד ומשתומם, האם ככה ראוי שנתייחס לפסק של מרן מלכא צוק"ל, שככל כד דבר עלייו ופרש אותו ברבים שוב ושוב, וככתב עלייו בספריו יביע אמור! האם לא ראוי להתייחס יותר בכבוד ראש, ולהשוו הלווא זהו המוצר היחיד שמרן נתן עלייו הקשר במשך שנים רבות, וככה כתובות! ולדבריו, שככל החיטר היה רק כדי להציג אנשים שלא יכשלו בחמץ בפסח, אם כן מדובר מרן אכל מעוגיות אלו, וכי מרן לא היה מספיק בו תורה וחידך לדבר השמי?! וכי לא ידע מרן שאם הוא י吞 הכהר, יאכלו מוה אנשיים רבים יראי שמים, ולא רק אוטם רוחקים שלא יצליחו? ומודע אפוא היה מרן כתוב בהכחשה: "יאכלו עוגים וישבעו", הלווא חלילה הוא מכשיל את הרביס במוציאר שיש בו בעיות רבות, כלשונו הנ"ל?! ועל הכל, האם זהו כבוד התורה להתייחס לדברי מרן בצהרה כזו, ולהשווו אותו חלילה למכשיל את עם ישראל, וכןו הקשר למוצר כל כד מפוקפק!! מפליה ביוטר, وكשה מאד לעיכול!!!

והאמת אומר, כי עם הייתה שהרבר המחבר הליקות מועד הוא יידינו ואהובנו, ומכבדים אנו אותו באמות, אבל מאחר והאמת אהובה יותר, וכבר אמרה תורה "לא תהדר פנִי גְדוּלָה", וכן דרשו רבוינו וסנהדרין וע"ב ופסקה הרמב"ם וסנהדרין פרק כב ה"ב: תלמיד שהיה ישיב לפנֵי רבו וראה זכות לעני וחובה לעשות, אם שתק, הרי זה עבר משום "לא תגورو מפני איש". ועל זה נאמר: "מדבר שקר תרחק". עי"ש ועל אחת כמה וכמה, שמדובר בה לפסק של מרן מלכא צוק"ל, שאינו ספק שדברים שנכתבו כנ"ל אינם עוניים על כבוד התורה כיאות למרן צוק"ל, ואף כי ברור בלי שום ספק, שלא הייתה למחבר שום כוונה רעה, אבל בהיותו וספר שמדופס לרבים, רבים קוראים בו, ובעניינות מצטייר כאילו חלילה, מרן היה אכן אחראי כל כד למשוערי. ועניינות דעתך, אף חילול השם יש בדבר, כי בעיני הדור הצער, ובעניינות אותם שעודיעו לא נפקחו עינייהם להכיר בגודלו ובותרתו של מרן, ומתלהבים מכל דבר המודפס עלי ספר, יכולם חלילה להגען לידי זלזול ופקופוק בפסקיו של מרן, וחוששני לו מהטאת שמייה. ועל כראינו לטובתו ולטובתו עם ישראל, להעמיד את האמת לאמיתתה של תורה על תילה, לבב יטעו חלילה בדברים אלו, שבודאי נכתבו כשגגה היוצאת, ומבליל משים CIAות, כdot וכהכלת.

ועתה לעצם הטענות: מה שטענו שאין זה מקמה של שמורה, הנה ברור שאין זו טענה ולא כלום, וכבר אמרנו זאת לעיל בטוב טעם ודעת, למבין מה זו פסיקת הלכה לאמתת של תורה.

ומה שכתב, שהרי זה דומה לאוכל בבוקר שמורה ובערב מצה רגילה. הנה מעיד אני עלי' שמיים וארא, שמשמעותי אני הקטן מרן צוק"ל שכך אמר, שאילו האוכל שמורה, יכול לאכול מעוגיות אלו. ואמנם באמות היה הדבר צrisk באור, ויש שניסו להסביר את מרן שרצת לחזק את החיטר בתר שאת, מאחר ויצאו הרבה עוררים. אבל יודיך נשוי הגאון הרב יצחק לי שליט"א הרב הראשי לנשר, שלח לי בזה באור יפה, וזה תוכן דבריו: אפילו המהדר לאכול מצה שמורה בכל הפסח, רשאי לאכול מעוגיות אלו בפסח, כפי שמצוינו עיין זה ברשב"א לעני פת גוים, שלא הותר לאוכל מואפה גוי, אלא כאשר פת ישראל, או כשייש פת ישראל

אבל הפט של הגוי יפה וערבה לו יותר, או שהיא מימי אחר שאין לישראל, כגוןו לחם של ישראל ופיתה של גוי], שכיוון שדעתנו נוהה יותר בפט זו מפני חשיבותה בעינינו, הרי זה כפת דוחקה לו, שモותר לאוכלה. וכORB שכך נון הגוי, ושכן דעת רבנו יונה. וכן פסק מרנו בשולחן ערוך וו"ד סימן קיב"ה. אמרור מעתה, כל שכך כאן אין זו אלא חומרה בעלמא לאכול רק שמורה, ולכן חומרה זו שייכת דוקא במצבות ממש, שיש לו גם שמורה וגם לא שמורה, וمعدיף לאכול את השמורה. אבל בעוגיות אלו אין לו ממותן ממה שמור משעת קירה, לא גרע מפת גויים שאף על פי שיש אוסרים אותה ממש, בכל זאת מותר במקום שהפת יפה וערבה יותר. ע"ב. ודברי פי חכם חן, שפטים ישק, משיב דברים נכוחים.

גם מה שכתב שם בהילכות מועד, ששמע ממיشهו בשם מרן הראשון לציוון רבנו יצחק יוסף שליט"א שהuid, כי ב-20 שנה האחרונות לחיו של אביו מרן זצוק"ל, לא נכנסו עוגיות אלו לבתו בפטה, מטעם שאין מקומה מצה שמורה. הנה ברור ששומואה זו אינה נכונה כלל ועיקר, וכבר הבנו לעיל עדות מהר"ג רבי אליהו טרירית שליט"א שזכה לשבת יום יום אצל מרן במשך עשרים שנה, וניעד את כל אשר Rao עניין, והuid בספריו "יבנו", שראה את מרן אוכל מעוגיות אלו בחול המועד פסח תשס"ז, 7 שנים לפני פטירתו. גם יידי הnal הרוב יצחק לוי כתב לי "זהעידו לי בני ביתו של מרן זע"א, שימוש בשנים האחרונות לחויי, העוגיות הללו היו בביתו. ושוב ביררתי אצל מרן הראשון שליט"א על זה, ואמר לי שומואה זו היה שקר מוחלט, ומועלם לא אמר בדבר הזה שמרן לא חניס לבתו עוגיות אלו בשנים האחרונות. ומכאן יש ללמידה שאין להתפעל כל כך מדברים המודפסים. עכ"ד.

ומה שטען שהשורדים המפוזרים חום מלאים בפרורי חמץ. כבר מלתי אמרה, שבבל שלפני הדפסת ספר לרבים, לא בודקים את המציגות בשיטה. וידוע הדבר ומפרוסט העניין עד היום, שכלי מי שביקר במפעל יצא רק מתפעל מכל ההקפות והדקדוקים שבעל דבר ודבר, ואיך אפשר לכתוב דברים כאלה אשר לא היו ולא נבראו, ואני חלילה חושד בהרב הכותב שיטיף האמת, אלא נראה ששמע ממן דהו. רק 'על אלה אני בוכיה', כי לפניו שמרסומים דבר כזה, וכי לא היה שווה לטrho ולבקר במקום, או לפחות להרים טלפון לגאון הרב אברהם יוסף או למשגיח שנמצא יום יום במקום ולשאול אותו על זאת! ואני הקטו, שאלתי את המשגיח על זה, ואמרתי לו שכך כתוב בספר הnal, והמMSGICH שהוא ירא שמים מרבים, אמר לי שומואה זו הינה שkar וכזב, ולא היה ולא נברא. אם כן למי אני אמר להאמין, למאן דהו שלא נמצא בשיטה, או למי שנמצא יום יום ומשגיח כבר 17 שנה במקום!!

ומה שטען שיש חשש יין נסך, הנה גם זה לא נכון כלל ועיקר, שכבר כתבו לעיל שעינינו רוא ולא זו את שמירת היין, והכל סגור ומוסגר, ואין אפשרויות בשום פנים ואופן לקחת ממנו חז' מהMSGICH. וזאת בלבד ממה שהוא מבושל, והמMSGICH נותן בו סוכר, אז לדעת רבים, אין זה חשש יין נסך כלל. וכך שבאר מרן זצוק"ל בהרבה בטוב טעם ודעת בהילכות עולם ח"ז עמוד קמו

ומה שטען שהרשות של התנור, לא ניתן לבנה ליבון חמוץ, כבר בארכנו לעיל ממה שכתב מרן מלכא בשוו"ת יחוּה דעת בטוב טעם ודעת,ומי יבוא אחר המלך.

סוף דבר הכל נשמע, שאנו קתני קטנים ואזובי הקיר, מתאבקים בעפר רגליו של מרן מלכא זצוק"ל, ומשתדרים להכיר במידעוט ערנו, כי מה אנחנו מה חיינו, ועל אחת כמה וכמה כלפי מרן גאון עוזנו ותפארתנו, שהיה מבחינת "אין דבר נעלם ממך, ואין נסתר מנגד עיניך", ועליו כבר אמרו: "לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם יוסף תעשה", והולכים באורחותיו ובחוראותיו, בעז

וتعצומות, בגאו ועו, לא פחד ולא מורה, ואדרבה גאים ושמחים בזה, מבחינות "ויגבה לבו בדרכי ה". ולכו אוכלים בשמחה רבה מעוגיות אלו בפסח עצמו. וכבר אמרו יובמות צט ע"ב: "זמה בהמתם של צדיקים, אין הקב"ה מביא תקללה על ידם, צדיקים עצם לא כל שכויי". זמה בהמתם של צדיקים, אין הקב"ה מביא תקללה על ברבים, לזכותם את אחרים, כדי ואשרי חלקס ומה נעים גורלם, של הזוכים לפרש דברים אלו ברבים, ופרש הדבר שהיה חזיר על שיכרו וידעו כל יושבי תבל, פשר הוראותו של מרכז מלכא זוק"ל, ופרש הדבר שהיה חזיר על דבריו אלו ברבים שוב ושוב, ותבוא עליהם ברכת מרכז זיע"א להם ולכל בני ביתם, אמן ואמן.

בני אשכנו

מנוגג בני אשכנו שלא לאפות מצה עשוירה אלא רק לחולה או לזקן, וכיולים להקל גם לילדי קטנים (קיח). בו כתוב הרמ"א סימן תשע ז: "ובណזות אלו אין נוגגים לולש במ"פ פרות, ואין לשנות, אם לא בשעת הדחק לארכי חולה או זקו הארכי להז".

בערב פסח מתר לבני אשכנו לאכל מצה עשירה, שלא חמירו אלא בפסח עצמו.
(סימון תעא עגי' ב, נודע בייחוד, ערוך השלחן סימון תמוד סק"ה. רשות)

חניות

המוחר בחנותו עוגות 'מצה עשירה', יש לו לתלות מודעה שבני אשכנו אינם אוכלים עוגות אלו בפסח, זולת לחולים, לזקנים ולילדים קטנים. (קיח)

וקל וחומר בו בנו של קל וחומר, לענינו מזカリ בשר "בשר", כי מאחר וידוע שהבשר ה"בשר" הנה טרי לבני ספרד, שפו דעתן קרו השליך עיריך נסובואר בחוברת "ஸטורות המטבח", (איו לבני ספרד לאכל אלא בשר "חלק" בלבד, על כן, על המוחר בשר לתלות מודעה שבני ספרד לא יקנו מהבשר ה"בשר" בצל ועקב. וכן היה מותחה נפני כ-150 שנה) כאשר תקנו הפעם הראשון לציוו רבי יעקב שאול אלישר זוק"ל, תקנה זו של בשר "בשר" ובשר "חלק". ויש לשים לב זה, כי רבים מבני ספרד אינם מזדים לזה, ונכסלים ואוכלים בשר "בשר" שבשלבים הוא טרי. ועוד, כי במקומות שמצוירים בעקר בני ספרד, כמו בחלק מערי הפריפריה, אין למוחר בשר "בשר" כלל, אלא רק "חלק", כי הוא מחתיא ומחייב לתקבב הפה ורотов, מחותח חסר ידיעה וחומר הבהה ב⌘רמרת הענו. ובכר בתב הרמ"ב ס' הלכות רוצה פ"ב הי"ה, וספר המצוות לא תעשה רצטו כל הפכשיל ארים שהוא עיר בדרכם מיסים, או שחזק ידי עבר עברה, שחרי הוא עיר בדרכך זה שאינו רואה את דרכך האמת מפני תנאות לבו, או שיפתחו ויעזרו להשלים עבריתו, או יכין לו סבתה העבירה, תרי זה עיר על לא תעשה: "ולפניהם עיר לא תענו מכשול". ע"ב.

עוגות מקמח מצה

מתר גם לבני אשכנו לאפות עוגות מ'קמח מצה' עם מים, שמאחר והמצה נאפיתה, שוב אינה מוחמיצה לעולם. (פרי חדש, שער תשובה, חק יעקב. קיח)

• שאר מצרכים

פצוחים

יש להזהר שלא לקנות שקדמים, פיסטים וציאת קליינים הנמפרים בשוק, אם אין עליהם השגחה בחת, מאחר ופעמים מערבים בהם קמח במלח שעיליהם. (קיח)

פרות יבשים

פרות יבשים פתאנים, צפוקים, שזיפיים, מושמשים וכיוצא, הנמקרים בשוק בהשגחה בדעת, שייבושים באנו شأنו בהם חשש חמץ כלל, מותר לכתהלה לאכלם ביו לבני ספרד וביו לבני אשכנז. (הרמ"א סימן תשז סעיף ח)

תמרוקים. משחת געלים. חמרי נקי.

חמצ שגנפל מאכילת הכלב בערב פסח, מותר להנות מפניו בפסח (סימן תמב ס"ט). אשר על פנו, תמרוקים, בשם ומוצריו קוסטטיקה, משחת געלים וחמרי נקי, אף אם נעשו ללא השגחה לפסח, מותרים, כיון שטעמים פגום ואינם ראויים לאכלב. (קיט. ילקי מועדים טט)

משחת שניים

משחת שניים שנפסלה מאכילת הכלב אינה צריכה הקשר. וכך אם בטיעות יבלע, אין זה נקרא שפטוחliv את החמצ ואכלו. אבל משחת שניים של הילדים בטעם תות שדה וצדומה, צריכה הקשר, שהרי לא נפסלה מאכילת הכלב.

תרופות

תרופות שנעשו ללא השגחה מיוחדת לפסח ויש חיש שפערב בהן חמץ שטעהו פגום, מותר להשתמש בהן לצריך חוליה שנפל למשכב אף שאין בו סכנה, ובלבד שאין החד נהנה מהו כלל, כגון כדורו בלעה. אבל אם החד נהנה מהו, כמו כדורי מציצה או סיروف מותוק, אסור להשתמש בהן. ומה טוב לבקש מרופא שירשם לו תרופות הקשורות לפסח, כמו שמצוי היום ברוב התרופות. ובאר הרמב"ס שדיין חמץ הכל מאכל אסור, שאם אין בו חנאה לה, מותר להשתפאת בו. וככתוב חזון איש, אף על פי שפערב העמילו במים ומחמי, מכל מקרים אם הוא מערב בדרבר שאינו ראוי למأكل אדם, ואי אפשר להפריד העמילו לבדו, מותר לבולעו, כי בתרבת בז' לא שוד לו מרשותה מאחסיב את החמצ [אחתשביה]. כי דעתו רק על הסמים המועלים לרפואה, מה שאינו בו אם הם ראויים לאכילת אדם, הם אסורים באכילה והיה חיב לעבר.] (קיט)

סיגריות

הרגיל בעישון כל השנה, מותר לו לעשן בפסח, ואין צורך לחפש אחר סיגריות עם הקשר לפסח. (שו"ת יהוה דעת חלק ב סימן שא)

ועל כל פנים ברור שעל כל אדם להימנע מעישון סיגריות למגרי, אחר שרבים מגדולי הרופאים קבעו בהחלט שהיעישון מזיק ומסוכן מאוד לבリアות, ומביא לידי מחלות קשות, ומזכיר את ימי של האדם חס ושלום, ואף גורם סיכון לנמצאים בסביבתו של המעשן. ויש מקום לאסור לעשן על פי דין תורה, כפי שהזהירה התורה: "ונשמרתם מאד לנפשותיכם". וכן שאנו סומכים על חוות דעת הרופאים בענייני פיקוח נפש בשבת ובימים הכהפורים ובשאך

динים, כו' אנחנו צריכים לשמעו להם להרחק את עצמנו מדברים הגורמים סכנה לביראותו של האדם. וכORBנ' הגנו החפש חיים בספרו ליקוטי אמרים: המרגיל עצמו בעישון סיגריות, עבר על "זונשמרתם מאד לנפשותיכם", ועתיד ליתן את הדין, כי הרופאים גזרו אומר שהعيشון מחליש את כוחותיו של האדם, ולפערמים נוגע הדבר גם בנפשו. על כן, שומר נשוא ירחק מכל עישון. ואף מי שהורג בעישון, חובה עליו לצמצם ולהפחית לאט עד שיפסק למגרי. וחוזע ארבע עניינות עמוד לו. ברכות עמוד שלב. הליכות עולם חלק א' רסו. ועיין חוברת "הרפואה בהלכה ובאגדה")

אסור השחתת חמץ ☞

אסורי התורה

נאמר בתורה (שמות יב יט): "שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם, כי כל אבל מהמצת ונכרתה הנפש והוא מעדת ישראל בגר ובאזור הארץ". ולהלן נאמר וגו': "מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבליך". וכן אמר עוד (שמות יב טו): "תשביתו שאר מבתיכם".

אסור להשחת חמץ שלנו ברשותנו בפסח. והמשחה חמץ ברשותו, בטל מצות עשה של "תשביתו שאר מבתיכם", ועbar גם על איסור "לא יראה לך חמץ". (סעיף)

חמצ שער עליו הפסח

אדם שעבר והשאר חמץ ברשותו בפסח, מאחר עבר על האסורים הנ"ל, איסרו חכמים חמץ זה בחנאה בין לבעל חמץ ובין לאחרים, ועל כן אסור להאכילו אפילו לבהמה, חייה ועווף של הפקר או לגוי. (סימן תמה סעיף ג. ו. סט, עה)

נקיון הבית

קדם ליל י"ד בנים יש לנוקות את כל פרורי הבית נקי יסודי לבב ישאר שם שום חמץ. וכן בכיסי הבגדים ובילוקוטי בית השפר, בארכונות המטבח, במקירר, ברכב, ובכל המקום שאפשר שהכenisו שם חמץ במשך השנה. וכבר אמר רבנן האר"י ז": "כל הנזהר ממשהו של חמץ בפסח, מבטח לו שלא יחטא כל השנה". (רב)

ויקפיד לנוקות היטב את פיסי הבגדים, כמו שאמרו בגמרא משכחת שבת ויב ע"א) כי אדם למשמש בכיסו בערב שבת, כדי שלא יהיה בו דבר שאסור לצאת בו בשבת. וכן פסק מרנו סיימנו רבנן (ז'). ומאמיר ופעמים נוטנו ארים בכיסו מأكلוי חמץ, ובמברר בגמרא ומשכחת יבמות סג ע"א) על התנאה הגדול רבינו חייא שחייב הולך לשוק או לאיזו שוקה ורואה דבר מאכל של שרatoi לאשתו, היה שם בכיסו ומביא לה לאכל. על כן יש לבדוק את פיסי הבגדים קדם הפסח לבב ישארו שם פרורי חמץ.

בנחת וברשות

אף על פי שהנושאים טורחוט טרחה מרובה מאוד בណקיו הבית לפסח, יש לדעת כי ממצות הבדיקה היא מוחמץ ולא מאבק, כי פעמים האשה טורחת מידי מעבר לנדרש על פי ההלכה, ומתווך כד מגיעה לכעס ורזוי ואי סבלנות כלפי בעלה ולידיה, וזאת זה הוא מכך הנשק הגדולים ביותר של היוצר הרע - להרס את השלום, השלווה והשמחה בבית, ונמצא שיווצר שכחה בהפסדה. וכך תקפיד בעקרון לנוקות את הבית ממחמי, ותשתדל שהכל יתנהל ברצוע, בנחת ושלווה.

בבוד האשה

על הבעל לשים לב לחזק ולעווד ולסייע את אשתו שתתחיה בעבודתה בណקיו הבית לקרהתימי הפסח. וכבר כתוב הרמב"ם (אישות פרק ט הלכה יט): "צוו חכמים שיחיה אדם מכבד את אשתו יותר מ גופו, ואורה בגופה. ואם יש לו ממונו, מרבה בטובתה כפי הפומו. ולא יטיל עליה אימה יתרה. ויהיה דברו עמה בנחת, ולא יהיה עצב ולא רוגע". עד כאן.

"עזב תעוזב עמו"

נפסק ברמב"ם ובסלחו ערוץ (אבו העזר סיינו פ): בעל שיש לו אפשרות כספית להביא לרגעתו עוזרת למלאכות הבית בណקיו וכביסה וכיוצא, וריעתו חפיצה בזה שיביא לה עוזרת, חייב להביא לה עוזרת כפי ממוני, כדי שהיא תעsha רק חלק ממלאכות הבית.

"ואהבת לרעך כמוך"

במקורה שהאשה חלה וקשה לה לעשות את מלאכות הבית, כგהו, קופול בנדים, שטיבת רצפה, נקיון המטבח וארונות המטבח לפסח וכיוצא, חוזה על הבעל להביא עוזרת לאשתו, או שהיא עצמה יעשה עבורות אליה, שזה בכלל מצוות התורה: "ואהבת לרעך כמוך" וגמלותחסדים. ואדרבה, עקר עשיית החסד הוא עם אשתו שחייב לכבהה יותר מ גופו, ואמר כד יעשה חסד עם שאר בני אדם. ולצערנו, ישנים שטוענים בזה, ועוררים ריבות לבני אדם בחוץ, ובביה אין שוטפים צלחת, והכל נופל על נשותיהם. ישמע חכם וירוש לכת. ויעיו עוד בשלחו ערוד המdotות (אהבת הבריות עמודים נח, שפ).

בבוד הבעל לריעתו

בספר "זהרו בבוד חביבכם" כתוב על השבאה מסלובודקה רבי נתן צבי פינקל, שהייתה דורש על הפסיק "ילא תונו איש את עמיתו", 'את' לרבות אשתו. והיה דורש מתלמידיו תמיד שיתיחסו בבוד רב אל נשותיהם, ומידת החסד שנדרשת מכל אדם להיטיב עם חבריו, ראשית כל אריך לבצע אותה עם אשתו ולידי, שנאמר "ומבשרך

לא תתעלם". והיה נאה דורש ונאה מוקים. תלמידיו ומקרכבי ספרו נפלאות על יחסו לאשתתו הרבנית, כמה היה מכובדה וועזרה למעלה מכחوتיו. ובכל זאת תמייד היה חושש שמא לא יצא ידי חובתו ב לפניה, והיה מבקש מפנה מהילה וסליחה. מצערת היהתה פרדרטו מפנה בערב יום הփורים לפניו עוזבו את הבית לתפלת ערבית, שעס כל יחסו הנפלא ב לפניה במשך כל השנה, חשש שמא עדין לא נהג בשורה עפה לפיה בבודה. ובעינים זולגות היה מתחנו אליה שتسלח לו מפל הלב. עשו שע אבות קב"ה

היחס למشرתים

כשביבאים משות או עוזרת לבית, יהרו להתנהג ולדבר עמהם בכבוד ולא לבושים חס ושלום. וلهלו לשונו הזהב של הרמב"ם וסו' הלכות עבידס) הייך צריכים להתנהג אפלו עם عبد גוי: "מדת חסידות ודרכי קכמה שייה אדם רחמו ורודר צדק ולא יכבד עלו על עבדו ולא יציר לו, ויאכילחו ונישקחו מכל מאכל ומכל משתח. חכמים בראשונים היו נוטנים לעבד מכל תבשיל ותבשיל שלוו אוכלים, ומקדימים מזו הבהמות והעברים לסייעת עצם, הרי הוא אומר ותחים קכו בו: "כעיגן עבדים אל יד אדוניהם, בעניינו שפחה אל יד גברתיה". וכן לא יבזהו ביד ולא בדים, לעבדות מסרים הקטוב ולא לבושה. ולא ירבה עליו צעה וкус, אלא ידבר עמו בנחת וישמע טענותיו. וכן מפרש בדרכי איוב הטובים שהשתבח בהם ואמור איוב לא יא: "אם אמאס משפט עברי ואמתני בربם עפרי. ומה אעשה כי יקום אל וכי יפקד, מה אשיבנו. הלא בבטנו עשי עשהו, ויבנו ברחים אחד". ואיו האוצריות והעוזת מצויה אלא בגוים הערלים, אבל זרעו של אברחים אבינו, והם ישראל שהופיע להם הקב"ה טובת התורה וצום בחקים ומשפטים צדיקים, רחמים הם על הכל. וכן במדותיו של הקב"ה שצינו להדמותם בינם, הוא אומר "ורחמי על כל מעשיו". וכל המרומים מרחמים עליי, שנאמר "ויתנו לך רחמים ורحمد וחרבך". עד פאו.

ומעתה צא ולמד קל וחומר, אם דברי הרמב"ם נאמרו על عبد גוי, על אחת כמה וכמה צריכים אלו להתייחס בכבוד ב לפני יהודי או יהודיה המשרותים אותן.

המכבד את הבריות

כתב הגאון החיד"א בספרו "דבש לפ"י" מערכת ה אות זו: כפי מה שמתנהג האדם עם משרותיו ועם בני ביתו, כך מתנהגים עמו בשמים על פי מדותיו. ואם מתנהג עמהם באחבה וחתה, ב נעם וברך, כך יתנהגו עמו בשמים. אבל אם מתנהג עפקידים בדריכים קשות, חס ושלום יתנהגו עמו כך. ודי במילים אלו כדי שישנה האדם את הנגותו הלא טובה בבית, ויינגן בדריכים ישרות, טובות ונוחות.

וכתב הגאון רבי חיים פלאגי בספרו "תזכורת חיים", מעשה נורא שנתגלה לי בחזיוון לילה באחד מעשרי עירינו שהיה تم ושר ונפטר, ולאחר חיש ימים ראיתי אותו

בחלום שהיה לבוש בגדים נאים וSSH ושם. ושאלתי אותו על מה זהה לכל הכבוד זהה, ואמיר לי שזוכה לחיי העולם הבא על אשר לא השתעב במשרתו באכזריות ובקשי, כי אם ברחמנויות שלא היה מכבד עלו עליהם, וכי חלום. ושוב שקרתי בדבר וידעת נאמנה שפְּךָ היה מודתו הטובה, שלא לצער למשרתים שלו בשום שירות כבד, ולרחם עליהם בכל מה שאפשר, אשריו ואשרי חילקו. עד כאן.

ובאמת שהרב עצמו היה נאה דורש ונאה מקים, כפי שהעיר עליו בנו האון רבינו אברהם פלאני בספר "צאה מחימים", וכתב: "מתוך לפויות עם כל אדם, ולמשרותם בשעת אכילתם, מי הוא מבני הבית שיווכל לבקש אפלו כל מים לשעות או קערה או מזלג מהמשרתת בשהייה יושבת לאכל. גם לא היה מנימ נני לעורר למשרותם בפרק אף שהAIR היום, כי הוא עיפות וינגות, ושם ינחו יגעי כח עוד מעט". שלחו ערד המdot, אהבת הבריות עמוד שצה)

בדיקות הספרים

איו צרך לבדוק את הספרים מחשש שמא נפלו בהם פרורי חמץ. ואף שיתכו כי בעת הלמוד בהם נפלו מעט פרורי חמץ, איינו צrisk לחש לכך, ומתר ללמידה בהם בפסח. ואולם, ברכונים שמצוין שבדוק בהם שירי מאכל, איו להשתמש בהם אלא לאחר נקיוי היטב. זו דעת רבני ישעה מטראני, המאירי, ומהר"ם חלאוה שודוקא כמה חזאי זותים של עיטה הכליל מצרכים ולא בפיורים של פת. והסבירו אלה רוב גדייל האחרונים, המהר"ל, מטה משה, מגן אברהם, שיירי כנה"ג, פרי חדש, אליה רבבה, הור"ג, שלחן גבוח וועה. וכל שפכו אם איו אלא חזאי פזיא בלבך שיאו צrisk בעור כלל, וכדעת מרן השוו"ע שפסק רבינו חייאל מפאריש והטור והגמ"י והמרדי והסמ"ק והרשב". וcmbואר בפניהם יהושע, בנדי שע, חמוד משה, מן האלה, אמר מרדכי וועה. ויאו לחש לפרוריים אלו שמא יבא לאכלם, هو מיטעם שכתבו בראשונים שאו לחש לזה אלא בשעור קצת שיש בו ברת ומלקות. והוא מיטעם שגמאים כדי בשנוגלים מפונו ומוק האלה. ומה שכתב במעשיה רב שאריך לבודק גם בספרים, חומרא בעלמא היא ולא מון הדין. ולא ראיינו לחכמים הזקנים הפומתסדים עם קונים שיזחשו לך כלל וככל. וכ"פ בשוו"ת אור לציון, ושוו"ת יביע אומר ח"ז סיימו מג. לה

◆ מדיני תערובת חמץ

מאכלי בעלי חיים

מווצרים שיש בהם תערובת חמץ, אם הם ראויים למאכל אדם, ברור שאסור להשארם בפסח, וחיב לבערם. אבל אם הם לא ראויים למאכל אדם אלא למאכל בהמה, מתר להנות מהם בפסח, וכגון: להאכלם לבעלי חיים או למיכרם לגוי. על כן, מאכל המיחיד לבעלי חיים שיש בו תערובת חמץ, ואיינו ראוי למאכל אדם, מתר בהנאה ורשות לנתנו לבעלי החיים.

כתב מרנו השלקו עירוד סימנו תמב: תערובת חמץ, עוגרים עליה משוטם בל יראה ובל ימצא, וכן שבר הפדי וכל כיוצא באלו מדברים הנאכלים וטעוי א. דבר שנגטערם בו חמץ ואין מאכל אדם כל או שאינו מאכל כל אדם, כגון התראתק"ה [תרופה] וכיוצא בו, אף על פי שטהור

לקומו בפסח, אסור לאכלו עד לאחר הפסח. וכך על פי שאינו בו מון החמץ אלא כל שהו, הרי זה אסור לאכלו וסעיף ד'. חמש שחתתעפֶש קְצָם זָמוּן אֲסֹרוֹן ונפסל מאכילת הכלב, או ששרפו באש קְצָם זָמוּן ונחרך עד שאינו ראוי לכלב, מתר לקומו בפסח וסעיף ט'. על כן, די שמבשל בשוכר שעורדים, מתר לכתב בו בפסח, פיו שנטפסל מאכילת הכלב וסעיף ט'. ע'כ. ובואר הדברים, שודקה חמץ בעין ממש ללא טרורובת, אסור להשהותו בפסח אף שנפסל מאכילת אדם, כל שרויו לאכילת כלב, וכמובואר בסעיף ט', י', אבל טרורובת חמץ, כל שנפסלה מאכילת אדם, מותרת בשהייה, אף שרואהו לכלב, וכמובואר בסעיף ד'. על כן, המטפל בדגני נוי ומאכלים מזון שיש בו טרורובת חמץ, כיון שאינו חמץ בעין, וגם נפסל מאכילת אדם, מותר לו להאכלם מזון זה, כי אין איסור הנאה בתערובת חמץ שנפסלה מאכילת אדם. [שו"ת אור לציוו ח'ג פ"ח ה'ה]

מאכל שהתערב בו חמץ

אדם שהתערב לו בטעויות חמץ בתוך מאכלים אפשריים לפסח, כגון שטמצא גרגיר חמוץ בתוך תבשיל, או שהכניס לתוך התבשיל בטעויות מצרך שאינו בשר לפסח, או שהשתטטש בטעויות בכלים של חמץ וכל כיוצא בהזאת - יפינה לרבות מורה הוראה שיראה לו כיצד לנאה, לבל יכשל חס ושלום באיסור כלשהו של חמץ, כי רבוי הפרטים בהזאת. [וליהלן כתבו בכתב קטו, מעט מפרט ההלכות אלו להבנת המשגבים]

מורה צדק

תלמיד חכם הריגיל להשאל בענייני הלהכה, עלייו לשונו את ההלכות הפסח היטיב, כדי שייהיה בקי בפרטיה ההלכות, ויכול לענות לשואל בדעתו וכדיו. ואם אבוקטו נגנו להחמיר בדברים מסוימים או שהוא הניחג לעצמו חקמות מסוימות, אין לו להזרות פנו לאחרים, אלא עליו להזרות לשוזאים את הדין - לבני ספרד בדעת מרו השלחן עיריך, ולבני אשכנז בדעת הרמן. וכן שכתב מרו החיד"א: "אף שבכל אחד מחייב לעצמו בהלכות הפסח כאשר תאהו נפשו, את צניעים רכחה להחמיר בביטו ובחומוטיו. וכל מה שיזוכל, יתרפה מילגלוות מסתו רוי לבני אדם. ואם הגיע להזראה, יזרה על פי הדין דוקא".

תורת אמת הייתה בפיו

בליל פסח לפניו הסדר, נכנסה אשה אחת אצל הגאון רבי ייחיאל מינוברודזק, בעל "ערוד השלחן", ובפיה שאלה בהלכות טרורבת חמץ, והייתה השאלה חמורה מאוד. נכנס רבי ייחיאל אל חדר ספרייתו, והתחילה לעון בספריו הפוסקים, למצו אדרוי התבר. בחדר החיצון היו יושבים ומוחפים בני ביתו, שהיו מוכנים ומיומנים לספר, ורבי ייחיאל אינו יצא מחדר הספרים, בינו בינו, ורבו ייחיאל סגור בחדרו מעין בשאלת.

לא יכולו יותר בני הבית להתפרק, נכנסו אליו נכדו ואמרה: "סלח נא סבא, עד מתי נשבע ונמחה, הריليل פסח הליליה, ושבת משוש החג, אם אין צד התר אוסרים!" ענחו סבב: מה אתה סח, בני, איך אוכל לשבת על השלחן עם בני ביתך, לשמח בשמחת

הכהן, ולערד הסדר, בשעה שאשה ענינה זו תהא שרייה בצער, ולא תדע שמנה בחמי וחר שוב לדפוף בספרים. לאחר שעשה יצא מחדרו בפניהם צוהלוות והזורה לאשה מתר. ורק אז ישב על השלחנו, לסדר פסח בהלכתו. וחו"ה עובדה" הגהה של פשה עמוד ט)

וכتب עוד מרן החיד"א: הרוצה להחמיר בתוד ביתו הנפה מה טוב, ואמנם לאיש אשר אלה לו, יותר טוב אם ישים אל לבו לדקדוק בדרכם חמורים מלאה שם עקרי הדת ושרשו, שייחיה בעל מדות תרומות. וכל הדעות אין להורות ברבנים להחמיר בדבר שפט השמג'ה להקל ופסקו בו הפסיקים בתשובותיהם, ובמקומות שבאי' תשובה עוזדים אין כדייקים גמורים יכולים להחמיר לרבים. ועוד יתר מהפה בני הזהר במשלך החסידות. עד כאן. וככתב הש"ץ, אסור לאסדר את המתר אפלו בשל גוי ואפלו שאין לפסח בדבר, ואם הצריך לאסר מחתמת הפסקה, כל שאינו האסור ברור כشمיש, צריך המורה לומר לשואל שאינו האסור ברור. וככתב מהר"י שתורג', קבלה בידינו שככל מקום שהאנו רבי יצחק טיבי בספריו ערך השלוחו החמיר נגיד דעת קורו על פי רב הפסיקים, רק לעצמו היה מחייב, אבל לאחרים היה מורה קדעת מך. ומماון רבי חיים פלאגי כתוב, שהחמיר לאחרים נגיד פסק מך, ענוש יענש בידי שמים, שמאבד מומנט של ישראל. ולדעת כמה גודלים דינו בעובר על עבירות שבין אדם לחברו שאין יום היפורים מפער חס ושלום, ושנתן תלמוד בזאת בודאי שעולה זווז. וכך כתבו הגאון רבי אהרן אבוש נא"ד פרנקפורט, והגאון רבי אלעזר פרלקלט תלמידיו המבחק של הנודע ביהודה בספריו תשובה מאהבה. וכتاب הר"א"ש, "על האוסר להביא ראייה ברורה וחיקאה, כי התורה חסה על מומנט של ישראל". ובבר דרשו חז"ל וספרא שנייני פרשה א ועוד על אחרון המכון את הפסוק ומלאכי ב זה: "תורת אמות היהת בפיها ועלה לא נמצא בשפטינו" - תורת אמות היהת בפייה, שלא טמא את הטהור ולא טהר את הטמא. וועללה לא נמצא בשפטינו, שלא אסור את המתר ולא התיר את האסור. ואמרו בירושלמי (טורנות סוף"ה) קשים שאסור ליטהר את הטמא, כד אסור לטמא את הטהור. ועל כל פנים במקומות שכתב מרן שבעל נפש יחש לעצמו, יש להודיעו את השואל אויל ויראה להיות בעל נפש ולהחמיר לעצמו. וכדברים האלו כתבו עוד רבים מאהמוריים. ועיין בקונטרס הגפלא "שם שאל" מה שהאריך בזה. (א, כי)

חמש אפלו באלו לא בטל

כידוע, כל מאכל אסור שהתרעב במאכל כשר, אם יש כמות של פי ששים במאכל הבשר בגנד מאכל האסור, בטל האסור ומתר התבשיל באכילה. למשל: אם נשף מעט הלב לתבשיל של בשיר, ושבתבשיל הבשר כמוות של פי ששים בגנד הקלב הנשפך, מתר התבשיל באכילה. והוא הדיו בשאר אסורים בגנלה וחזר וכיוצא. מבואר בהרבה כתורת המטבח. אולם באסור חמץ החמירו חכמים, שאפלו נפל מעט חמץ לתוד התבשיל בפסח, על אף שיש בתבשיל כמוות של פי 1000 יותר בגנד החמי, נאסר התבשיל כלו באכילה. כיון שההילכה קבועה: "חמש בפסח - במשחו". דהיינו, אפלו רק משחו של חמץ מיערב בתבשיל, נאסר כל התבשיל. וסימן תמז ס"א)

אלא שעדינו לא נאסר התבשיל גם בהנאה, כדיו חמץ מפש שאסור בהנאה, [אלא אם כן מעט חמץ משבים את התבשיל] וכן מתר למperf את התבשיל לגוי ולהנות מהכשר, שכיוון שאין הגוי ממשם יוצר עbor הנאה טעם החמצ שבתבשיל, נמצאה שאינו נהנה מהחמצ כל. וסימן תמז עזיף י. פטו ואולם בני אשכז'ן מחכירים בזה ישורפים את כל התבשיל, ורק בהפסד מרביה מקלים למperf לנו. והרמ"א סימן תמז סייף י ובמשנה ברורה)

טעם חמירת החמי: אחד הטעמים שהחמירו חמץ יותר מאשר אסורים, כיון שההתורה

הHAMPIRAה בז מaad, שלבבד מאסFOR ברת שבו, אסורה אותו הTorah בשני אסורי לא תעשה - "לא ייראה" ו"לא ימצא", ובאסFOR עשה של "תשביתו שאור מבטיכם", שאין כיוצא בה בשות אסFOR אחר. ועוד, מושום שהHAMPIRA מוצוי בכל השנה בהתרה, ולא רגילים להזהר מפני כמו מושאר אסFORים שהHAMPIRA נוהג כל השנה. ורש"י, תוספות והרא"ש)

תערובת חמץ קדם הפסח

בכל הHAMPIRA שהHAMPIRA חקמים בHAMPIRA שאפלו באלו לא בטל, והוא דוקא שהHAMPIRA החמצ בפסח עצמו, אך אם התהערב החמצ בתבשיל קדם הפסח נאפליו בערב פסח אחר חצות היום, שפהר אסורה הHAMPIRA לאכל חמץ, עדין מקלים אנו ככל יתר האסFORים, וכטול החמצ בשלשים. והטעם בזיה, מכיוון שכלל מה שהHAMPIRA הHAMPIRA בHAMPIRA בכרת ובאסורי לא ייראה" ולא ימצא" תשביתו, והוא דוקא בפסח עצמו, אבל קדם הפסח הריחו ביטר האסFORים. (סימנו תמז סעיף ב.צח)

למשל: נשבכה מעט בירה לתזוז היינו קדם הפסח, והיה פי ששים ביין בוגר ביריה, מטר לשנות את היינו בפסח. אבל אם נשפכה הבירה בפסח עצמו, נאסר כל היינו, אף אם יש בקבית פי מיליו ייו בוגר הביריה. וסימנו תמז סעיף ד. קט

וכמו כו, אם קדם הפסח נשפכה מעט בירה לתזוז תבשיל מרק או בשר, והיה פי ששים בתבשיל בוגר הביריה, מטר להחמס את התבשיל ולأكلו בפסח. אבל אם נשפכה הבירה בפסח עצמו, נאסר התבשיל, אף אם יש בתבשיל פי מיליו מהבירה. וסימנו תמז סעיף ד. בא"ל ד"ה בלחו

דיו הניל שבטל בששים קדם הפסח, הוא אפלוי לא נודע לנו קדם הפסח שהHAMPIRA החמצ, אלא בתזוז הפסח עצמו נודע לנו, הרי זה מטור. ומשנה ברורה סימנו תמז ס"ק לב. קט

חתה בקעה שהיא חמץ, שנפלה ל התבשיל קדם הפסח, והיה פי ששים בתבשיל, והוציאו את החטה, מטר להחמס את התבשילשוב בפסח. אבל אם לא הוציאו את החטה וחטטו והפכו אותושוב בפסח, נאסר כל התבשיל, כדין חמץ שהHAMPIRA בפסח שאפלו באלו לא בטל, מכיוון שהחטה החמצ נתנה טעםשוב בעת חמוצים התבשיל בפסח עצמו, והרי חמץ בפסח לא בטל. סימנו תמז סעיף ג.צח

דין חוזר ונעור

אם התהערב קדם הפסח מאכל יבש חמץ במאכל יבש כשר, כגון שהHAMPIRA מצות חמץ אחת בשתי מצות קשות לפסח, התבטל חמץ ברב בכל דין יבש ביבש נשאמירה העתורה, שאס התהערבה חתקה של אסור יבשה ברב חתיקות יבשות של כשר, האסור בטול ברב, וכל החתיקות מפורות באכילה. למשל: התהערבה חתכת בשדר נבלת בשתי חתיקות של בשר פשר, שלשת החתיקות מפורות באכילה, רק טוב שלא אלא אחד יכול את שלשתו. שור"ע יורה דעת סימנו כת"א. ומאמור והtabtel החמצ קדם הפסח, אין חזר ומיתועזר שוב בפסח, שפכו שהtabtel ואינו האסור נבר, לא החMPIRA חקמים שאפלו באלו לא יtabtel. כן פסקו רוב הראשונים, רשי, רבנן גם, רבינו יצחק מבני התוספות, האור זרוע, הרabi"ה, רבנו שמוחה, רבנו יעקב מקורביל, הרא"ה, הרא"ה, הרא"ה, הסמ"ג, התורמה, אורחות חיים, רבנו פרץ, הריטב"א, הרא"ש, העיטור, הסמ"ה, הגותם ימייניות, המכבים, המאיורי, הרשב"ץ, וכן פסק בסותם מורה בש"ע סימנו תמז סעיף זג, וכן פסקו מהרי"ט, מהר"ח מודיע, ניתנת ורדים, בית יהודה עיייש, וכי אמר יצחק, מהר"א בן שמעון ווד ריביס מן האחרנים, ושכו הוא מנהג בני ספרד. וכתב הגאון מהר"ס בנו חייב שהHAMPIRAים בשם שומשמי שפמא נשרה עם חמוצים, חMPIRA יתירה היא.

אולם הרם"א סימנו תמז ס"ד כתוב, שמנาง אשפנזי להקל בו רק בתהערבת לח בלח [כמו בירה בינו או בתבשיל בשר כפ"ל], אבל בתהערבת יבש ביבש, מחייבים לומר שחזר ונעור חמץ ואין בטל.

והטעם, כדי לחש על רב נט戎גאי גאוז, הרמב"ם, הרשב"א והרי"ז גאות, שאף על פי שהתבטל החמץ קדס הפסח, חוזר ונעור שוב בפסח. ואף שהם החמירו גם בלח בלחה, מכל מקום מנהג בני אשכנו להחמיר רק בחמץ שהוא בעין, בטערטת יבש ביבש. אבל בתערובת לח בלחה, כיון שהוא חמץ נבר בעין, פמו הבירה שעלה מה בתוך היינו למורי, לא החמירו. ומשנ"ב ס"ק לג. קה

נותן טעם לפנים

כידיעו, לגבי שאר אסורים, אם בשל אדם בטיעות בסיר של אסור, נאסר המאכל. **למשל:** בשל בשר בטיעות בסיר של חלב, נאסר הבשר באכילה מכיון החלב הבלוע בסיר שנפלט לתוכו. אולם כל זה וזוока כשבשל את הבשר בתוך 24 שעות לבלול החלב בסיר, אבל אם כבר עברו 24 שעות משעה שבשל חלב בסיר ואחר כך בשל בטיעות בשר - מותר הבשר באכילה, מכיוון שזוקואה בתוך 24 שעות הטעם הבלוע בסיר הוא טעם טוב, ונמצא שנפלט לבשר טעם טוב של חלב ואיסרו, אבל לאחר 24 שעות, טעם החלב הבלוע בסיר נפנס ואניונו נתנו טעם טוב בשר, ולכון איינו אוסר. וזה הנקרא בלאו רבתינו: "נותן טעם לפנים, מתר". דהיינו, כל שבליית האסור נתנה טעם פגום במאכל, תריהו מתר. כמובן בהרחבה בחוורת "כשות המטבח".

ומעתה, לגבי אסור חמץ, אם טעה ובל שפוץ בסיר של חמץ - לאמר שבבר עברו 24 שעות משעה שבשל את החמץ בסיר, מתר התבשיל באכילה, בין שבבר עמו של החמץ הבלוע, ונפלט טעם פגום של חמץ שאיינו אוסר. ואך על פי שחמצ בפסח אפילו באלו לא בטל, והרי באלו אין טעם כלל ובכל זאת נאסר, מכל מקום, כאן שנוגם החמצ, פקע איסоро לגמרי ואיינו אוסר כלל. כן פסקו הגאנזים ורוב הראשונים, רשי", ריבנו תם, ריבנו יצחק מבני התוספות, רבנו שמואל, רבנו יהודה בר יצחק, אור זרוע, הרמב"ז, אורחות חיים, הריטב"א, מהר"ס מրוטנבורג, הראה", האגר, הרשב"א, יcin ובעוי, ועוד. וכן הוא בבית יוסף ושבחו עורך וסימון תנ"ז סעיף י. (קיי, קה)

אמנם הרמב"א ותמו סעיף י כתוב, שפנ>tagג בני אשכנו להחמיר בנותו טעם לפנים בפסח, וכהרשב"א, הראים ורב"א, מפת חומרת איסור חמץ ולכון נאסר התבשיל באכילה. ואולם רשי אמר לנו את התבשיל לבני ספרד לאכלו. ומכל מקום אם עברו י"ב חיש על הכלאי אפלו כלի حرס, וטעו ובלו בו, אף לבני אשכנו מתר התבשיל באכילה. וחכם צבי, הגרא", מהר"ש אנגיל ועוד. קיה, קסא)

חשב שאתה אשכנויה...

rangle היה מירו תראשו לציוו יוצוק"ל בספר בשעוריו שפעם בבחורותו בימי חול המועד פסח, חוזר לבתו בעת הצהרים וראה את שכנותו בזוכה בסיר בירה, שאללה מרנו לפונה תבפי ולמה ירע לבבך? אמרה לו, בתמי בטיעות לךה סיר חמץ ובללה בו, הילכתית לשאל את רב השכינה רב שמשון אהרון פולנסקי יצ"ל והנודע בשם הआו מטפליק, ואמר לי שהאכל נאסר, ואני יודעת מה לעשות.

אמר לה מרנו, "לא תדרagi, האכל בשר ללא חיש, ואם אתה לא מאמין לי, תבאי לי צלחת אני גם אכל". פנראה שהרב חשב שאתה אשכנויה לבו פסק לד פכה, אבל אני יודע שאתה פרסיה, מתר לד האכל ללא חיש. עיי עמידר קי

מרקחת – רבה

מרקחת שהתבשלה בשאר ימות השנה בכלי חמץ, מתר לאכלת בפסח לכתלה.

ומנו הדרין גם בני אשכפנוז יכולים להקל בזאת. מאחר ויש כאן ארכוי של שני טעמים להקל, גם שיטות כלים אינם בני יום ומפני לא נעשה טעם לפנים, וגם מושום נזון טעם ברנו טעם של הפרר, דהיינו שהחמצן בנו טעם בכלי והכלי בנו טעם בפרקתו, ועודיו זה התר, כיון שנענשה קודם פשת. ובצורוף שנייהם מודעה הרמ"א להקל. ומג"א וחק יעקב. קה)

⇒ מכירת החמצן לגוי ←

חמצן מצנע

כאמור, אין להשייר חמצן בראשותנה, ונאכלו אם בטלו, שאז אין עובר אסור מהתורהenk כמברא להלן, עדיו אסרו חכמים להשייר חמצן בעיוויאן אלולם, אם מוכר את החמצן לגוי, אף על פי שהחמצן נשאר בביתו, הרי זה מתר, כיון שאין החמצן שיד לו. ובלבד שנינוח אותו במקומות מצנע וסגור, לבל תען שם יד אדם. (תוספותא, תמה ג' והאחרוניים. ע)

איך מוכרים

מכירת החמצן מתבצעת על ידי בית דין צדק או הרבנות הפקומית שככל עיר. ועל כל אדם לרשם את שמו בטפסי המכירה, שבזה הוא ממנה אותן כלוחיםuboaro למוכר את חמצנו לגוי. נתנו למperf את החמצן גם באמצעות אמר "הדברות". ואין לאדם לסכך על עצמו ולמperf ביןו לבין הפוי, כי פרטיו ודיני המכירה רבים הם עד מאי. (ע)

מקום אחסון

בשנים האחרונות התחלו בטפסי מכירת חמצן של רבנות מיסימות לכתוב 'מקומות אחסון', דהיינו שעיל כל אדם לשפנו שם הינו מஅחסנו את חמצנו בבתו, באיזה ארון או מחסן וכיוצא בזה, אבל הייתר נכון שלא לכתוב בטפס המכירה 'מקום אחסון' בלבד, ובכך מוכר את החמצן בכל מקום שהוא.

אף שבודאי בוגרים לוטבה, כדי שיהיה נבר שפונחה המכירה הוא רציני וחיק יותר, [מכירתה בו החלו גם במקומות מיסימות לרשם כל אחד למכירת חמצן בדור בפני עצמו, ולא כפי שנוהגים ובם כלם שנרגשים אנשים רבים בדור אחד ורשותם רק את שם ומabit בתה], אך עדין הייתר נכון שלא לשפנו מקומות מיסימות אלא למperf את החמצן 'בכל מקום שהוא', כי פעמים שהוא רושם למשל שהחמצן נמצא בארון צרכי במטבח, ושכח שנמצא גם במקסו, ומ条例א שלא מכר את חמצנו שבמטבחו. ורבות נשאלנו לאחר הפסח, מאנשים ששכחו לרשם בדיקת את כל הפקומות. ואף שמו הסתם הם מבטלים את החמצן, מכל מקום עדין תקנו חז"ל לבדוק גם את החמצן ולשרותו בפועל, שמא לא יבטל בלב שלם, אלא אם כן מוכרו שאז כבר אינו שלו אלא של הפוי, ולא צריך לשרפטו ולא כלום. וזאת מלבד שישנם רבים הרוחקים מהתורה ומוצאות שלא מבטלים את החמצן כלל, ורק מוכרים אותו ורק אמר 'הדברות' וכיוצא בהם.

◆ מקור המבירה

יש לדעת, כי מקור מכירת החמצ לגוין בערב פסח, הוא מרבותינו התנאים בתוספתא, וכן פסק הרמב"ם והלכות חמץ ומצה פ"ד ח"ו: ישראל וגוי שחיו באים בספינה והיה חמץ ביד ישראל והגיעה שעעה חמישית, תרי זה מוכרו לגוי או נונטו לו במתנה, וחוזר ולוקחו ממנה אמר הרמב"ם ובלבד שתיננו לו במתנה גםורה. ואומר הישראלי לגוי עד שאתת לךם מגוי בא וכח מישראל, שפוא אצטריך ואחיך מפקד אמר הפסח, אבל לא ימכר לו ולא יתו לו על תנאי. וכתב בתורות הדשו, מי שיש בזוז חמץ סמוך לפסח וקשה לו לבערו ונונטו לגוי במתנה גמורה, והישראלי מכירו לאוטו גוי יוציא בו שליא יגע בחמץ כלל, אלא ישمرו לו עד לאחר הפסח ומייזרו לו, יראה שemptar, רק שיתיננו לגוי ללא שום הנאי. וכ恬ב הבית יוסף, אף שאי לד הערמה גודלה מזו, התיריו חז"ל, שסוף סוף נעשה הקונן פרדי. וכתב החתנס טופר, והערתת מכירה זו היא הפר גמhour מוש התורה בלילה שום פקופוק, כיון שהו מוכר מכירה גמורה מהקנינים שהוגי קונה ביחס. ואור על פי שנגיהם יודיעים בכלב שהחמצ יזכיר לישראל לאחר הפסח, מכל מקום המכירה מכירה גמורה היא, יוכל הקונן לעשות בו חפצו, אלא שהוא לישראל ולאינו עושה כן ומשמרו לו עד לאחר הפסח וחוזר ומוכרו לישראל, וזה התר גמור בלילה פקופוק. ורקאי הישראלי לומר לגוי בפרש, אם תרצה למזר ולמוכרו לי לאחר הפסח, קרוב לדאי שאחחו מפקח. וגם אם אין בדעת הגוי לקנותו מפש, מכל מקום דברים שבלב אינם דברים. ועל פי זה פשט הפנונג בכל הਪצות ישראל למperf החמצ לבררי הפטרו ומיזרו לאחר הפסח. וכן מודים שמכירה גמורה היא, והמעיר על זה ראיו לנערת, כו נראה לי ברור בעזורת ה' יתברך. עד כאן דברי החתנס טופר.

ומעשימים בכל יום שפקיעים קדושים בכור בהרמה טהורה שאסור בהנאה מהתורה, על ידי מכירת און הבהרמה לגוין, כמפרש בגמר מסכת בכורות וע"א), וכגחוג בכל העולים. כיון שמו הדוי מיתר להעירים אפלו באסור תורה, וכמבאאר ברמב"ס בענין מעשר שני וועוד. וכותבו הגאון מליסא, הפר מנדס, חמץ צדקה, מהרש"ס ועוד רבי רבינן מהאחרונים. וכתבו התוספות ומסכת עברודה זורה ע"א, ונראה להזכיר ולהקנות לגוי איבר שעוזה אונת טריפה, כו ג�ו הראה והראש, אמנים או אידך שיטנו הגוי מעוז בשוי הראש והראה, אלא די שיקנס בפרטיה, ואור על פי שורה יותר כפלים, אין לחוש משום בטול מחת, כי ישראל גמר להקנות לגוי כדי להפטר מידי בכור בהרמה. ע"ב. ופעם אחת היה רעב בארץ ישראל, והלך רבי טרפון שהיה פהו וקדש שלש מאות נשים כדי להאכילו בתרומה ותוספה כתובות פ"ה ח"א, ופסיתה וטורתא שיר השירים פרק א, ואור על פי שאו הערמה, כי בודאי לא עשהכו אלא בשבייל להאכילו בתרומה. וכתב בשוו"ת בגין עלי, החלך הפנונג שנונטו בקהלות ישראל למperf הហמות לגוי קדם פטה, כדי להאכילם חמץ בפסח, אין בו חיש אשור, וכל מקום שהלכה רופפת בזיד, הלך אחר הפנונג. גם הנודע ביהודה כתוב, ואני מאי ומועלם מורה להתר בזזה. וכן כתוב בשוו"ת עטרת חכמים, שבו הפנונג פשוט ולא חוששים לתרמה, מאחר שפקמות האסור גמר בדעתו להקנות. ואפלו אם לב המוכר פוזה למיחשה לא נונטה, אין זה אלא דברים שבלב שאים דברים לבעל הפעשה של המכירה על ידי הקנינים בזיד. ועייננו חרואות שכבר פשט התר בכל מדינת פולין, זה יותר מפאתנים שנה, על פי הוראת אוני עולם שפמיימחים אנו שותים יום יום, ואני באנו גדרן אסור כלל ועקר. עכ"ה.

וכתב בשער תשובה וסומו תמה את ח': פעם אחת אירע שהנקרי שקנה לפני פסח מרתח של משקאות הריפים, היה הולך בימי הפסח בכל פעם מרתח ושותה ומשתכר, והמשקים היו יקרים עד שהיא עולה להפסד גדול, וגם חששו שמא הרבה רעים וחברים שיישתו וישכו עמו. ויעצתי, שבעת שהנקרי נופל ומשתקע בשינה, יקח המשרת שלו את המפתח מכיסו, וכשיתעורר

ידמה בנסיבות שנאנבד ממנו, ובודאי שלא יעשה לעצמו מפתח אחר, וכן עשה, ועליה כהונון. והודין שMOVEDת לומר למשרת שיבקש את המפתח מהמנכרי שצריך לאיזה חפצים שלו, ואחר כך ישמשו עצמו או שיאמר שאבד המפתח, ואין בזה חשש איסור והמכירה קיימת. ע"ב.

וכל ירא שמיים ומודה על האמת, רואה כי מכירת החמצ לגווי, יש לה יסודות חזקים ונאמנים. ועל כן נחנו בכל קהילות ישראל בכל העולם, מפני זירות ועד היום, לבצע את הפיכרה בכל שנה על ידי גדורלי ישראל בכל בוצי הדין אך ורק תרבותיות המקומות. ובכתב החנוך סופר: "יבנו פשת המנחה בכל תפוצות ישראל, והמעערע על זה, ראוי לגערה". ע"ב. ושות' ביע אומר חלק י, יורה דעה סימנו לח'.

• אכילת חמץ שנמכר לאחר הפסח

גדולי עולם וענק הרוח נהנו בעצם לאכול לאחר הפסח מחמצ הנמכר לגווי כהלה, ומהם: הצדיק רבי צדוק הכהן מלובליין, הגאון בעל צמח צדק, רבה של ירושלים רבי שמואל מסלנט, הגאון רבי חיים יהודה ליב מסאסניצא בעל שוו"ת שערוי דעתה, הגאון רבי יואל אב בית דין צעהלים ואונסדורף בעל שוו"ת אמריו נועם, הגאון החזון איש, הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי צ"ל [הסתמיכפלר], מרן מלכא הראשון לציוון רבני עובדיה יוסף, הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך, מרבנו ורבנו הגאון רבי בן ציווןABA שאל, הגאון רבי יעקב קמינצקי ועוד. ובספר תשובה והנהגות הביא עדות מפי אחד האדמוראים צ"ל שהיה מקפיד לאכול לאחר הפסח חמץ הנמכר בדוקא, להורות שכך היא ההלכה.

על כן, ברור שאין טעם וענין להחמיר בחומרה זו כלל, לאחר שזו אים את הנהגתם של גדולי עולם אלו. ויש אומרים שהנהוגים כן, יש לחושם להם משום יוהרא. גם יש שערعرو על זה, כי במקרים שיש ריכוז גדול של ציבור מסוימים החפצים לנחותם וכן להחמיר, עליהם לחוש יותר לאיבוד אוכליטים, כי מאחר והם רבים שאינם קונים, הרי שמותרים אלו יזרקו לאחר זמן לאשפה, כי יפוג תוקפם. ואף מקרים הם את פרנסתו של המוכר, וכי התיר להם כן!

להלן נביא בקצרה, האם יש עניין bahwa שיש מעטים שמקפידים שלא לאכול מחמצ שנמכר כהלה לאחר הפסח. וכבר כתוב בשוו"ת אגרות משה, ואין סברא להחמיר אחר הפסח שלא לפחות חמץ מהנוני ישראל שאינו שופר מצאות, ש麥ך קמץ לנקרי קדם הפסח במכירת חמץ בלילה, מחייב שמא לא היהת המכירה בלב גמור, כי אף אם לא היה בלב גמור, הוא דברים שבלב שאינם דברים, ואינו יכול לבעול המכירה. ע"ב. וכן כתוב מרן מלכא הראשון לציוון רבני עובדיה יוסף צוק"ל (ע) שאין להחמיר בזה.

והנה בקובץ שעריו מנהג ספר צהר חלק יד, עמוד ת"ד) לאחר שפלפל בזה בארכוה והוכיה בראשות בורות וחילוטות, בדברים נוכחים למבין ושירים למושאי דעת, שאין עניין בחומרה זו שלא לאכול לאחר הפסח מהמצו שנמכר כהלה. כתוב כדלהלן: ומה שהובאת חומרה זו בנסיבות רב לגר"א, מבואר שם בדבריו, כי חשו היה שמא לא עשו את המכירה כזית, כי בזמןו הייתה המכירה ביד כל אחד ואחד, וכי השדגיש טעמו: "שאין כל אדם יכול לעשותות כדי". אבל היום

שהמחלוקת נעשית על ידי תלמידי חכמים מובהקים בכמה וכמה קניינים, והידורי הידורים וחומרות, בודאי שאין לחוש שמא המכירה לא חלה. וכן הדבר ברור בדעת הגאון רבי עקיבא איגר, שמה שהובא בשם ספר אגדת טופרים שהיה נזהר מחמצ' הנזכר, היוו בחמש שמכרו המו העם, כל אחד ואחד לעצמו, אבל במכירה הנעשית ההלכה, לא חשש ולא כלום. והוכחה ברורה לכך, הררי בספר הנ"ל הביא שטר מכרית חמץ מכתב יד חדש של הגאון רבי עקיבא איגר שמכר את החמצ' שלו עצמו לגוי, ופירט שם את כל סוגיה החמצ' שלו, וסוגי יי"ש שונים שהחזק בבעיטו במשך ימי הפסחה, ואת המקומות שהניחו. ומובואר שככל שנעשית המכירה כדת וכדי, אין לחוש יותר. גם נצד' הגאון רבי שלמה סופר צ"ל אבדק' בערגאסאס, קיבץ בספריו חוט המשולש מכל היהודים ומעשיחסידויות שנוהג בהם סבו הגאון רבי עקיבא איגר, ואילו חומרא זו של פרישות מأكلת חמץ הנזכר, לא הזכירה כלל ועיקר.

והן אמת שמצאננו לכמה אדרמו"רים שנוהגו לעצם שלא לאכול חמץ שנמכר לאחר הפסח עד חג השבועות, אבל לאחר שביעותأكلותיו. והדבר תמורה, כי למה לאחר שביעות הקלו בזה, בזידעם שהוא חמץ שנמכר ווחרבר טעם בו, כי דימו את ימי העומר שהם מי דין לעשרה ימי תשובה, שנוהגים בהם חומרות מסויימות, لكن החמירו ביום העומר דוקא ולא לאחר מכן.

ועל כיוצא בזה אומר לך, שני שפירוש ומופלג בחסידות כל כך כאדרמו"רים, שיבושים לו, אבל לכל הציבור יהיה מי שיהיה, אין לחוש לחומרא יתירה זו כלל ועיקר. וכל יודע ומבין מעט בענייני ההוראה וההלכה, יודע שגם בהנחת אדרמו"רים קדושים עליון, כדי לשנות כי הוא זה בהלכה, ואפי' לא לנוהג לעצמו בלבד כהנחתם, וכל שכן שלא להנהי לאחרים, ועל אהת כמה וכמה שלא לכותבן על ספר.

ולහלן נצטט כמה עבודות מגודלי עולם וננקה הרוח זי"א שנוהגו בעצם לאכול מחמצ' הנזכר: בספר תולדות על הגאון הצדיק רבי צדוק הכהן מלובlein כתוב, שענער באחד מתלמידיו על אשר חיפש עבורי יי"ש חדש שלא נמכר בפסח, אמרו שכיוון שהותר ליוחדים כשרים לסםוך על המכירה לעניין איסור תורה של בל יראה ובל ימצא, איןו יכול לנוהג סلسול בעצמו כל כך ולהמנע מאכילתנו לאחר הפסח. ומובואר מדבריו שם, שהחמיר בזה יש בו משום סרך גואה ויוירה, שרואה עצמו מרים על שאר עמו יתר על המידה.

בספר לשם אוזן כתוב על הגאון בעל צמח צדק, שהיה מוכר חמוץ בפסח, כדי שיהיה לו מזומנים תיכף למוציאי הפסח, כי נהג לאכול חמץ במוציאי הפסח להיכר, שעד עכשו אף מצה לשם מצות בוראו.

בקובץ הר המור הובא על רביה של ירושלים רבי שמואל מסלנט, שאחר הפסח היה אומר לאשתו לקנות דока מהחמצ' שנמכר בפסח, כדי להוציא מליבן של המהרהרים אחר המכירה.

הגאון רבי חיים יהודה ליב מסאסניצא בשו"ת שערי דעה כתוב, שאין לנו לחפש חומרות בעניין חמץ שעבר עלייו הפסח.

הגאון רבי יואל אב"ד צעהלים ואונסדורף בשו"ת אמרי נועם: אודות חמץ שנמכר בפסח: "זאין להמציא כל חומרה יתירה באיסור הקל משאר איסורי דרבנן ללא ראייה וסבירא ברורה".

ובספר הזכרון זכור לדוד העיד בשם הגאון חזון איש שגם מי שנוהג להחמיר שלא לטסוך על המכירה, ולכן לא משאיר חמץ בבעיטה במשך ימי הפסח, יכול להקל לאחר הפסח לאכול

מהחמצ שנסכר, וזו לשונו: "שכיו שחייבנו מכיר את חמוץ אצל הרב נוהג, מיי הוא ליהתו למייעבד [מה היה לו עוד לעשות], ומהיכי תני למקנסיה [ומהיכן תבוא לكونסו]."

צא וראה מה כתוב בספר ארחות רבנו על הגאון רבי יעקב ישראלי קנייבסקי זצ"ל הסטייפלר, ביום חתונת נכדו שהיתה שלוש שבועות לאחר הפסח, שתה הרב בירה שחורה, ומוגם גם ליוושב אצלו. והיושב התפלל, שהרי ידוע לו שהרב לא סמרק ידו כל כך על המכירה, אבל המזיא מדעתו שאولي הבירה הייתה חדשה שענשתה לאחר הפסח. והנה, כל מבחן מעט מאד בבריה, ידוע בברור שאין זה נכון, והמציאות היא שכמעט כל השנה כולה, הבירה הנמצאת בחניות היא מיצור שלפני הפסח, וכל שכן בשלוש שבועות שלאחר הפסח. אלא הבהיר בזה הוא, שהוא שחרב לא היה סמרק כל כך על המכירה, היינו ודוקה כדי להשנות חמוץ בביתו, מחשש איסור של ביראה וביל ימצא מהתרורה, לא כן לעניין אכילה מהנכער היה אוכל בדברי הגאון החוזן איש הנ"ל. וזכור לזה מהמה שכתב עוד שם: "בונגע למיכרת החנונים, אמר לי רבנו, שהם בודאי מוכרים את החמצ בלב שלהם, ואין לחושדים שהם מערימים וכשilio על ידי כן את אחרים, כי לא מפסיקים כלום על ידי המכירה, כי כשהגוי לא ישלם להם, יקחו את החמצ בחזרה בתורת גביה, ולא שמתבטלת המכירה למפרע, רק לוקחים החמצ מungan עבור החוב שחייב להם הגוי". ע"כ. ובמכתב שנשלח על זאת לגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, הצע הכותב את האמור אומרות הנחתת החוזן איש ואביו הסטייפלר, והשיב הרב כדרכו בשתי מיללים: "יפה כתבת". ומובואר שעל אף שהיה מוחמירים שלא להשאר חמוץ במשך ימי הפסח, מכל מקום היו אוכלים לאחר הפסח חמוץ גמור ממה שמכר בעל המכולת לנו.

וכן נראה מספר חוט שני מפסקי הגאון ר' ר' קרלייש, שהזכיר שהగ'"א היה מפקך על מכירת החמצ, וכתב, וכן טוב לדקדק שלא להשות חמוץ בבית משך הפסח. אך לא הזכיר מילה אחת שאולי יש עניין שלא לאכול מוחמץ הנכער.

הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך, כתב בשמו בספר ועליו לא יובל: "לכתילה כדאי לגמור את החמצ שיש בבית לפני הפסח, כי למה להכנס לספק דאוריתיא של ביל יראה וביל ימצע. אבל لكنות חמוץ לאחר הפסח ממכולת שמכרו את החמצ, מותר לכתילה, מכיוון שאיסור חמוץ שעבר עליו הפסח הוא רק מדרבנן. וכן כתב בשמו גם בספר מעדרני שלמה. וכן העיד תלמידו הרה"ג ר' יצחק הלוי פרג, שרבו הגרש"ז היה אוכל לאחר הפסח, חמוץ גמור הנכער בפסח. וכן כתב בספר שלמי מועד. והוסיף שדעת הגרש"ז היתה, כי ההסתמכות על המכירה היא בגדר "מנาง ישראל", ואף איננה בגדר "הערמה" כלל.

הגאון מורהנו ורבנו רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל היה נהוג לתת חמוץ לבעל המכולת במתינה גמורה ובנפש חפצה, [כי בעל המכולת מוכר חמוץ יותר בשופי מפני הפסד מרובה], ולאחר הפסח היה מקבל את חמוץ מהמוכר במתנה ואוכלו. וכן העיד בנו הגאון רבי אליהו שליט"א, שכן נהג אביו מידי שנה בשנה.

הגאון רבי יעקב קמינצקי, העיד עליו בנו שהיה קונה חמוץ גמור לאחר הפסח מהמכولات שמכר לגויי בפסח ואוכל.

ובתשובות והנתנות וח"א סימן שט' כתוב, ושמעתה מפני אחד האדמוראים זצ"ל שמקפיד לאכול לאחר הפסח חמוץ הנכער, כדי להוכיח שאביגילו אם יש חשש שהוא על המכירה, אבל לא עד כדי כך לומר שהמכירה לא חלה, ודינו חמוץ שעבר עליו הפסח, ולהיליה בית ישראל המוכרים, עברו חס ושלום באיסור חמוץ שעבר עליו הפסח.

ובשות'ת צי' אליעזר וחקל כ סיימון נא אותן בו כתוב: יודע אני בתלמידי חכמים וגדויל תורה עוד מהדור הקודם שמכרו גם חמץ בעין, ובמוציאי חג הפסח האחרון, היו מכבדים בהם בני תורה שבאו לכבודם ולאחיהם, עם יצאת החג.

ובספר אלה הם מועדי להרחה"ג ר' אליהו שלזינגר דן בזה, וכתוב, חומרה זאת חדשה היא ביותר לא שעורה אבותינו, וכשהאלנו אצל זקני הדור הקודם, האם נשמע מדבר זה מיימים ימיימה, התברר כי לא היו דברים מעולם. ובסוף דבריו כתוב: וכי שידוע את האמת על בוריה, יודע את שורשה של המכירה וכל תקנותיה כפי שתיקנותה גדויל ישראל, והוא אל נכון כי המכירה היא אמיתית על פי דין, בודאי שלא ימצא שום טעם להחמיר בזה, והדבר ברור ופושט. ע"ב.

ודע, כי אף הרואה שני מוצרים העומדים לפניו בוחנות, אחד מחמצ' הנזכר, ואחד מחמצ' שנאפה לאחר הפסח, לא פשט בכלל לומר לו שיקח דוקא מהחמצ' שנאפה לאחר הפסח, בכלל הטעם שמהיות טוב אל תקרי רע. שהרי מאחר ויש מקומות שרבינו האוכוליסון נהוגים כן, הרי שחומרא זאת גורמת שחמצ' רב יהיה מונח בקרן זוית במדפי הצרכניות עד כי יעבור זמן, ויפוגו ה"תאריך האחרון לשיווק", אז יזק הכל לאשפפה. ואף שיש אמורין שלא שיקד איסור בל תשחית אם משליך מלחמת חומרה, מכל מקום כמו כאן שברור שהיא חומרא יתרה מאוד מאוד, הרי בודאי שיתור יש לחוש ולהחמיר באיסור בל תשחית של איבוד אוכלים. ומה גם שבוחומרתו זו, הוא מקפח פרנסתו של בעל המכולת.

ואנני מדבר כלל על אותם שמצריכים גם שהייה הקמה "נטחן לאחר הפסח מהיתה בלתי ל佗ות", וכל דבריהם אין להם שחר, כי הרי קמה מהיתה ל佗ות מיותר מידי הגמורא אפילו לאפות בו מצות, ורק הגאנונים החמירו שלא לאכלו בפסח, כי אין אנו בקיאים בלתיותה, ואולי יהיה חש חימוץ, אבל לא שודאי הוא חמץ, ובשעת הדחק אף מיותר לאפות מצות מקומה זה. כמובן כל זה בבית יוסף ובשלחו ערוץ סיימון תנן.

ובספר ארחות רבנו מובא על הגאון החזון איש שהיה מוחזק בביתו כמה מהיטין ל佗ותים בתוך הפסח על סמך המכירה, ואופה מהם לאחר הפסח. והובא שם שכן היה דעת הסטייפלר. והוסיף שם עדות שהביאו כמה שנטו לאחר הפסח לכבד בו את הסטייפלר, ולא הסכים לקבלו. וכORBAT תשובה והנהגות, אפילו אם ל佗ותים את החיטים זמו רב עד שודאי מתבקעות, בכל זאת אין להדר בזה כלל, כיון שעיקר החומרא מחמצ' שנזכר חומרא רחוכה, ואני להוסיף עלייה יותר. וכן כתוב בעטרת יהושע פריניד, ובהלמאות חג בחג פשת. עכ"ד קובץ שעריו מנהג.

ועתה, ידעתני בני ידעתני, כי בלבד עלי לאמר, ומה אפשר לך, אם אינם אוכלים מחמצ' הנזכר?! אך שמענה ידידי, ואתה דע לך, כי דבריך נכונים هي, אילו באמות לא היה חש בזה לבעה שהיא, אבל בהgelות נגלו שפעמים יש בזה אבוי אוכלם, והפסד לבעלי התינוי, והוא אין לנו לנו לנו לנו לנו ולא כלום. אך לצערנו הרבה, המציאות היא, כי רבים מהם הפכו חומרה יתרה זו לעיקר הדין, ומפרנסים אותה ברבים כאילו היא הלכה למשה מסיני, וכשפוגשים במני שאוכל חמץ הנזכר, מודדים אותו לגובה קומתו, ומביעים בו שבע עינים, כאילו חטא באיזה עווון חמוץ. וכל זה נובע, מלחמת חוסר ידיעה אמיתית בהלכה הצרופה. וברור שאילו היו יודעים רק את הנהוגת של גדויל עולם כנ"ל, לא היו נהוגים כן, כי מיין ישابו כח להחמיר נגד כל אותן גדוילים וענקין הרות, הלווא בודאי יחשב זה לחט ליוהרוא, ולהחוכה ואיטוללא.

ועיין לרבנו אברהם בן הרמב"ם שכتب בספרו "המספיק לעובדי ה'", וזה לשונו: אדם שהוא

שלם בדתו, ואין תאותיו מותגבות עלי, ומולמד בתורה ובכללי ההלכה, ושלם בהגינו ומעיינו כראוי, איןנו צריך שכנוו, וזאת משום שהאמת והשקר נוגדים זה את זה, ועל ידי גילוי האמת יתעלם השקר ממנה, אבל מי שיצרו גובר עליו וمعدיף הניצחון בגלל חיותו, ומגן על מנהגו ומה שנתחנן עלי, ובפרט אם נמצאים אצל הגאה וקשרו בהלכה, כמעט ברור שלא יחוור בו אפילו על ידי הוכחה ברורה ומאה ראיות. ע"כ. וכיוצא בזה כתוב הריב"ש בשם הר"ן: כי בענייני התורה והמצוות, אין לנו להניח הדרך שדרכו בה רובינו הפסוקים, ונכניס עצמנו בשושול הכרמיים על פיה איזה מהנהג, שלא מודחך כלל. גם בספר משה חיים כתוב, מנהג שהוא נגד רוב הפסוקים, אין להחזיקו ולכתובו בספר, אףלו אם אין יכולת בידינו לבטלו. וכך נnidzon זה של אכילת חמץ שנזכר לאחר הפסח, מאחר ולא מצאנו שם טעונה וסיבה טוביה בדברי המזיקים בכך במנוגם נגד כל הפסוקים, בודאי שהמודה על האמת, יחדל ממנהו הללו. ועל אחת כמה וכמה שאין להורות כן לאחרים כלל ועייר. והמתעקש להורות כן לרבים, צריך לגוער בו בזיהפה "ומהינן ליה במרזפתא דנפחא" [נכח אותו בפטיש של נפקחים וברכות לד ע"א] עד שiodה על האמת, ויחד מלחשיל ולהטעות תמיינים שאיןם מבחנים בין הוראה לשיבוש. עיין ה"ע ג' ל'. ש"ת ביע אומר חלק ט סימן כד, חלק י' סימן כא. חז"ע אבלות ב שטו. ועיין עוד להלו (עמוד 179) בעניין מוצאות שמורהה

זמן המכירה

יודר זכל אדם להרשות לממכר הַחִמָּץ, ולא ימתיינו ליום האמרוו, שפְּמַא ישְׁפָחָה. ועל כל פניהם, רשאים לממכר את הַחִמָּץ לנו, עד שעיה שיאסר בהנאה [זההינו בערב ה'ח' גמ' שעיה חמישית לפי שעיה זמנית בדיללה, בערך: 11:20 בשעו קץ]. ובדייגד יכול לממכר עד שעיה רגילה לפנוי חצאות היום [בערך: 12:40 בשעו קץ]. (ס)

כלם מוכרים

גם אדם שלא השאיר חמץ בבעתו כלל, ימperf את חמץ לגו, כי לפעמים נשארא בטעות אויזשו חמץ או תערבת חמץ שאינו יודע עליו, ואם לא יממכרו [הגמ' שבטולו], שפְּמַא יאסר חמץ בהנאה. (ע)

כלי חמץ

יממכר רק את חמץ בלבד הפלים. ואם טעה ומוכר גם את הכלים, צריך להטיבלם במיקוח לאחר פשת, כדי הקונה כלים מגוין, אך לא יברך על הטבילה. והגנו החזו איש בספרו אמרנו ובתוון פרק ג' אות ח. ש"ת ביע אומר חלק ו' יורה דעה סימן יא. פא)

ומרו הראשון לציוון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל בהיותו רב הראש בתל אביב יפו כתוב: ואני העשוי כאן במכירת חמץ לעכו"ם ממשרד הרבנות תל אביב - יפו, מחקתי משטר המכירה את הנוסח היישן שמקור כל כלי חמץ. וכן ראוי לעשות זה. ש"ת ביע אומר שם היהה צ'

חִמָּץ שֶׁל אֲחֻרִים

מתקר לממכר את חמץ של הורי או של חבריו, כשיודע שאינם מוכרים בעצם. והגנו שיזדיעם קדים להם, כדי שימנו אותו שליהם לממכר עבורם. אך גם אם לא

הודיע להם, רשאי למperf עבורים, כיון שהוא לא יכול ליזוף לאדם שלא מודיעו.

لتשומת לב: יש להזכיר שלא لكنות חמץ לאחר הפסח אלא מלחמות שיש לה תעודת מכירת חמץ מהרבענות הפלקומית, התקפה לשנה זו, שאם לא כן, עלול להכשיל באכילת אסור של "חמצ שער עליו הפסח". (ע)

מלטה בבדיחותא

rangle היה מרן הראשון לציוו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל בספר קדום חג הפסח את המעשה דלהלו, כדי לשעשע ולבדק את האזרור בדרשותינו בדורפו בקדוש.

מעשה באחד שהיה חי עם אשתו באhabba וחבה, אך מדי פעם היה יוצר תרע מתגפבר עליו והוא מקנתרה בדרבים. והנה ערב פסח כאשר היה אשתו מנקה ומקראפת את הבית מכל חשש חמץ, ומכinya אותו לחקירה בדיקת ושריפת החמצ, אמר לה בבדיחות הדעת: "אבל מה עם החמצ העקרני הגדל, אותו הייך מבקרים מון הביתה?", ברמזו על אשתו שהיא חיללה החמצ הגדל... האשה אשר כבר הפסיקה להכיר את בעלה ולהבינו את רמזיו ועקבותיו, ענתה לו בחדות בהגנו: "אל לך לדאג בעלי היקר, כבר הקדים אבי ומכר אותה לנו במו...".

◁ שבת הגדול ◁

הטעם לשבת הגדול

שבט שלפני חג הפסח נקראת: "שבת הגדול", מפני הנס הגדול שנעשה בה. שבאותה שנה שיצאו ישראל ממצרים, כל פסח ביום חמישי, ושבט שלפניו שהיה עシリ בניסו, צוה הקב"ה את עם ישראל לקחת השם לקרבנו פסח. וכשעשוי ישראל בו, נשאלו מהמצרים לפשר הדבר, וענו להם: עתיד הקב"ה בלילה חמישי [לשח] לחרוג את כל בכורי מצרים, ואני נתנו את הדם על המשקו ועל שמי המזוזות, לבב יבוא המשפט אל בתינו לנו. בשש מעוז זאת הבכורות, הילכו מיד אצל אבותיהם ואצל פרעה ודרשו לשלח את ישראל כדי שלא יموთ, אך נתקלו בסרווב מחלת ו חלו במלחמה - זה לעממת זה, ונחרגו רביטים מהמצרים, כמו שגאמר ותחים קי: "למכה מצרים בבכורייהם", כלומר, מצרים הפו על ידי בכורייהם. כשראו המצרים כה, חיריו איש Chrivo ליקם בישראל, אך ה' יתברך הגו עליהם ברב רחמייו, והביא על המצרים מחלות ויסורים רבים ומשגינים, עד שהיו שגיים קחות ומעיים מתתיכים, ונאלצו לסגת אחריו, ועל ידי כך נצלו עם ישראל מידי האויבים הלא. על כן נקראת שבת זו "שבת הגדול", שהיא זה יום גדול לעם ישראל, שנעשה להם נס. (כט)

טעם נוסף לкриיאת השבת "שבט הגדול", כי חובה קדושה להתאסף **בשבט** זו בראב עם **בבתי** **כגנסיות**, וחכמי ישראל גדוֹלִי מתורה דורשים בהלכות הפסח ועריכת ליל הסדר במשפטו. וטוב להרחיב את הדבר גם בברבי אגדה וספור יציאת מצרים ופרושי החגודה של ליל פסח, להזקיר **גבורות ה'** ונפלאותיו. וכל המERICA את הרבים, אשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא. ול, לא)

וכך היה מנהגו של מרו מלכא הראשו לציוו רבנו עובדי יהו"ס צוק"ל, שהיה זורש בכל שבת הגדול בירושלים עיר הקדש בהיכל ישיבת "אור החיימ" שבסוכנות הבוכרים בראשותו של הארון רבינו אלבז שלייט"א, והוא באים כאלוים איש, אשר מי שראה פני, אחד כלם חי זוכים לשמע את מזא פי של מרו, ודול היה הפחה וכרכיש מאז. היה הרבה, בחרגלו בקדש, מתבל את דרישו בברבי אגדה, משלים ומעשיות המושכים את הלב, יחד עם דברי חזק ואמינה ובתחו בבורא יתברך, והיה מאריך בדרישתו עד פה ו docks לפניה השקיעה, וכלם היו ממחרים ללבת לביהם, כדי להספיק לאכל סעודה שלשית במנה. אשרי עמו ראהה כל אלה.

ערב פסח שחיל בשבת

בשחל ערב פסח **בשבט**, יש להקדים את דרישת שבת הגדול לשבת הקודמת, כדי להזרות לעם את הלכות הפסח. ומכל מקום, גם **בשבט** של ערב פסח ממש, יש לדרש בספר יציאת מצרים ובחזק האמונה בבורא יתברך. ויש להרחיב את הדיבור על בעור השאור שבעשה [הזכיר חרע], ועל מהמצת הדעות המשבשות, ועל נפיחת המדות המקלקלות, כדי שנחזר למוטב. (וב, רנא)

הפטרה

הפטרת שבת הגדול היא: "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים" (מלachi ג. ד). ובשנה שמקדים את דרישת שבת הגדול, יפטרו הפטרה זו **בשבט** של ערב פסח ממש, וכן המנagua הפסוות. ורק במקומות שיש מנהג ברור להפטר בהפטרת פרשת השבוע, יעשו במניהם. (ו)

שבת הגדול שלום

בשבת הגדול יאמר: "שבת הגדול שלום", כדי לוזר ולהזקיר לאחרים את נסיו ונפלאותיו של הבורא יתברך. וסימן מרו הראשו לציוו צוק"ל: "ומה טוב ומה נעים להמשיך במנagua יפה זה, אשר מחייב שדי יחזיה". (הגאון החיד"א וועד. לו)

שבת הגדול מסג'ל לנסים וישועות

מעשה שהיה ביום כ"ז שבט שנת תש"מ, בביתו של הרב סאלוי זע"א התקבלה שיחת טלפון בהולה מארגנטינה, בה ספרו לרבי שנחטוף בנו של שאל סתתון דבאה מעשירי היהודים התומכים בתורה. שמע הצדיק, הרהר שעיה קללה ואמר: "החווטים יתפשו והוא ישחרר לשולם, חנס איו הספר". חלפו ימים ושביעות, עבר כל חודש אדר,

ולא נשלם כלום. ב-ו' לחיש ניסו, טס האב במיחדר לאארץ הקדש, אמר לו הצדיק, השלחו עורך הוא ספר הילכה, להזכיר את המעשה אשר נעשה, וכתוב בו וסימנו לנו: "שבת שלפני הפסח קוראים אותו שבת הגדוול מפני הנס שנעשה בו", נמצאה שיש כאן הוראה לדורות שיטות זה מסגד לנסים ישועות. והבטית, בשבת הגדול ישחרר הבן חנוך איין כספר. חזר האב מעוזד ומחזק. והנה ערבית שבת הגדול י"ב ניסו, מצלצל הפעפו בבית העשר, הודיעו החוטפים שהבו בידם ונתקבו בסכום כסף ענק, אם ישולם ישחרר הבן, הפסיקים אתטמי נתנה הסכמתה. אם כן, מחר יבוא אחד מכם למקום פלוני לבוש חלאה בצעב פלוני ובידו מזודה הפסח, לאמר מפה ישחרר הבן, אך אם תודיעו לפשתרה, מות יומת. הם זכרו שהצדיק הבהיר חנים, אבל פקוח גוף דוחה הכל, נכון לא הודיעו לפשתרה. אך של החוטוף השיג חלאה כאשר בקש, הלה עם המזודה, והמתינו. הם לא ידעו שהפשתרה עקרה אחר שיחות הפעפו, והכינה מארב. השוטרים הבינו בשנים הפתקרים לאח, והשניים הבחינו בשוטרים ונקלטו. האח חשבו עניין, שלא יממשו את איומם, נכון לא ספר כלום, והמתינו. אחד החוטפים נמלט בין האנשים, השני נכנס לבית קפה החליף את בגדיו בשירותים, יצא והמתינו בתחנת האוטובוס. לפעת הבחינו השוטר שפחו עליה לאוטובוס וטירם להכניס את חלאתו במכניסים, התעורר בו החשד שפ้า הוא החוטוף והחליף את חלאתו ולא הכנסה. מיד עצר את האוטובוס, הוריד את הנוסע לתחנת משטרת, אמר שעיה ומחץ של חקירות, הסגיר את חבריו. והאח עדין המתינו עם המזודה באותו מקום. בסוף החקית לפנות לתחנת משטרת והנה שם רואה הוא את אחיו ששחרר בשבת הגדול בחג ניסו כספר, כמו שאמר הצדיק... ומעין השבוע ט' נדה)

❖ בדיקת חמץ ❖

זמן הבדיקה

בليل ארבעה עשר בניסו תכף ביצאת הכהנים [19:20 בערך], בודקים את החמץ לאור הנר. (לא)

תפלת ערבית קדם

אם עדין לא התפלל ערבית והגיע זמו צאת הכהנים, יתפלל ערבית קדם ואחר כך יבדק, שיש להקדם לעשות את המצווה התמידית [ערבית], קדם למצווה שאינה תמידית [בדיקות חמץ]. מאור ישראל חלק בפסחים ד ע"א. מד)

קריאת שמע קדם

אם התפלל ערבית קדם צאת הכהנים, יקרא קריאת שמע ולאחר כך יבדק את החמץ, כיון שקריאת שמע היא תמידית, וגם מנו התורה. מאור ישראל שם. חוו"ע חנוכה עא)

בעלי חנויות

בעלי החנויות העוסקים מוד בדיל בדיקת חמץ, וכןו ספרים, מוכרי פלפל, פיצות וכיוצא בהם, ישתדרו להגיע לבתיהם בזאת הפוכבים לבדוק את החמץ במעמד כל בני הבית, ולא בגין עבודתם בשעה מאוחרת שכבר הולכים בני ביתם לישן. כי כאשר רואים הילדים שהבא בזדק את חמץ, והוא אך הוא מתאפשר בשעה המוצה ומתפוזף תחת המתוות ונotta את הארוןות והמקררת, והולך מחרר לחדר, ולא ממהר ורואה רק למחר, נתקאים בדברים הללו חזק ביוור, ושוואים כוחות רותניים נעלים. השמירה וההתלהבות בזמנים מצוות מקנה לילדיים הרבה כתה, רצוץ ומشك להתמוד במצאות - בהזחה, בעתיד הקרוב, וגם בעתיד הרחוק. בעונות הרבים, הרחוב היום כל כך פרוץ, מוקל ומשחת את הילדים, ובמה ילדיים ונערים שיטו מודרן לבשו חירות מחרנות היפנים מימי הקטנות מפעשי המצאות של האבא בהתלהבות ובשמחה לכל מצאה.

אשר על פנו, ישתדרו בעלי המלאכה לפנות את עצם מיהנויות בזמן הבדיקה, וכיונו מחליף כלשהו, ואפלו אם אין מוצאים מחליף לשעה זו, אל להם לזליל בחשיבות חנוך ילדים היקרים. ואדרבה, זכות מצואה זו של חנוך הבנים והתגבורתו של האב תעמד להם לפרנסה טובה בכבוד, בנחת ובשמחה, ויזכו היא ואשתו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, ביראת שמיים טהורה ומידות טובות, אמן.

נשים

גם הנשים חיבות במצאות בדיקת חמץ ובעורו. וכך, אשה שגרה לבזה ארכינה לבדוק את החמץ ולבערו ולבטלו. ובמו כו אשה שבعلה לא בבית, תעשה בו במקומו. ובנשח הבטול תאמր: כל חמץ שיש ברשות בעלי... נה, נה

ערב פסח שחיל בשבת

ערב פסח שחיל בשבת, מפיו שאי אפשר לבדוק את החמץ לאור הנר מפאת חלול השבת, לכך מקודמים את הבדיקה ליל שני י"ג בניסן, כלומר, יום חמישי ערב בזאת הפוכבים. (טו)

עוסקים שונים לפני הבדיקה

أكلה

אסור לאכל פת יותר משעור "כבייצה" [בליל קליפה - 50.4 גרם], חיל מלחצי השעה שקדם זמו הבדיקה, עד שיבדק. וכך לא יאכל עוגה ושר מיני דגן כקוסקוס,

סיגרים וכיוצא בהם, בשיעור קביעות סעודה [216 ג'ס], אבל פחות מכמota זו, מותר לאכול. ומשאר מאכלים, כמו פירות וירקות או תפוחי של אדמה וכדומה, מותר לאכל אפלן הרבה, וכן שתיית תה או קפה מוגתרת. עיין שו"ע סימן רלב ס"ג. כף החיים סימן תלא ס"ק טו. הלכה ברורה ח"ב עמוד קלד. מא)

בגמרא (ברכות ד ע"ב) אמרו, לא יאמר אדם אוכל מעט ואשתה מעט, ואחר כך אקרא קריית שמע ואתפלל. וכתבו התוספות ועוד, מכיוון משמעו שימושה שהגיע זמנו קריית שמע של הלילה, אין לאכול "סעודה" עד שיראה קריית שמע ויתפלל ערבית. ובבואר שטעהמה בלבד, מותרת. וכן מבואר מהטור ושלחו ערד' וסימן רלב ס"ג וסימן רלה ס"ב) לעניין קריית שמע, שכל האיסור דוקא שכובע סעודה, אבל טעםם כשיעור כביצה פת, מותרת, וכך אכילת פירות שמוגתרת. וכיון שבקריאת שמע שהיא מהתורה, מותר לטעום, כל שכן בבדיקה חמץ שהוא מדרבנו.

מלאתה

אסור להתחליל בעשית מלאתה חצי שעה קודם זמנו הבדיקה, שמא ימושך אחר מלאתו וישכח לבדוק. ואם עבר והתחליל במלאתה או באכילה, צריך להפסיק ולבדק. ואmens, גם אם התחליל במלאתה או באכילה בהתרטר לפני הגענו האמור, טוב שיפסיק כדי לבדוק לתחילת בזמנו כנ"ל. (מב)

שנה

אסור לישן אפלוי מעט, מחצי השעה שקדם זmeno הבדיקה, שמא ימושך בשנותו וישכח לבדוק את החמצ. (ת"ה חנוכה קל)

שומר

הרוצה לאכל יותר מאשר משועור "כביבצה" פת או עוגה בחצי השעה שקדם זmeno הבדיקה, רשאי למגנות אדם אחר שיזכררו בהגיע זmeno הבדיקה לבדוק. והוא הדין שרשאי להתחליל במלאתה בשמנתה אדם אחר שיזכררו. וכן רשאי לנומן מעט על מפטתו, בשיש לו שומר שאחראי להעיזו לבדוק את החמצ. (מב)

כתב בספר אור לפניו, מי שהיה בדרך לצורך פרנסתו, והגיע לבתו בליל י"ד, והוא עיר ויגען, וחושש שאם יבודק את החמצ מיד, לא יוכל לתת דעתו כראוי לבדיקה החמצ היטיב, מרוב עייפותו, מותר לו לישון מעט ולנוח בשינה עראי, ובלבד שיזהר לאחד מבני ביתו שייעיר אותו לאחר כחצי שעה לבדוק את החמצ, וגם יוכל לשנות כוס קפה וכיוצא בזה להתעורר כראוי, ולקיים המצויה ההלכתית. ומה דברים אמרוים? בתחילת הלילה, אבל אם הגיע לבתו לאחר שתים ושלש שעות מהלילה, בזמנו שדרך בני אדם ללכת לישון, לא מועיל במה שיזהר את בני ביתו שייעיר אותו, כי יש חשש שהם עצם יהיו עייפים וילכו לישון.

למועד תורה

אין להתחליל ליום משלήגיאע זmeno הבדיקה, אבל קדם לכך אפלוי בחצי השעה

שקדם הבדיקה, ולא גורו חקמים בזה כמו באכילה, מלacula ושותה, מוגדל חשיבות הטעם וחומרת העוזו של בטול תורה. וכשהתחיל ללמד לפניו כו, אין צורך להפסיק מלפודו, גם שהגיע זמו הבדיקה. (מב)

שיעור תורה

במי בוגשת שפטוקים ביחס לשערוי תורה כדי ערבות לאחר תפלת ערבית, טוב שידחו את השעור לשעה מאחרת יותר, כך שיספיקו הצבור לבדוק את החמצ בביטחון תחלית הלילה, ולאחר מכן לשעור ולמדו במדוי יום. אולם, אם יודע מגיד השעור שאם יילכו לביתם לא יחוירו לשעריה, או שיחזרו פחות אנשים מכל יום, לא יבטל את הרבים מלמוד תורה, חס ושלום, אלא ימסר את השעור בשעה הקבועה במדוי יום, ואחר כך יילכו לביתם ויבדקו את החמצ בשמה וניל. וטוב שיכריזו אחר כך באכילה שלא לשחט לבדק את החמצ. ומכל מקומות, כל זה בשעור של 'דף היומי' או פסקי הלכה בלבד ולא פלפול, אבל פלפול הנ מסר לרבים, ידחו את השעור לאחר הבדיקה, שמא ימשכו וישבחו לבדוק. (מא)

שאר בני הבית

בכל האמור [אכילה, מלacula, שנה ולפoid תורה], אין האסור אלא על בעל הבית שהוא עצמו בזורך, אבל לשאר בני הבית מותר בכל זה. (חו"ע חנוכה טח)

ההכנות לבדיקה

עשר חתיכות

מנhog ישראלי קדושים להכין קדם הבדיקה עשר חתיכות פת קטנות מאד עטופות היטב בניר, ולפזרו בפנות הבית, והבזורך, בעברן בכל הבית מוצאת גם אותן. וטוב שבני הבית יפזרו את החתיכות, ולא בעל הבית הבזורך. (לא)

טוב לרשם את מקומות הינחת החתיכות, מחשש שישבחו היכן הניחו. ומכל מקום, אם חפש ולא מצא, יטמא על הבטול שטבטל אחר כך את החמצ. ולא, לח

ספיון, לחם ומלח

נווהגים שהבזורך לוקח עמו ספיון כדי לחטוט אחר החמצ שבחרורים ובסדקים. וכן נווהגים, שמוליך עמו קערה שיש בה פרוסת לחם, וכשהגיעו זמו הבעור למחרת, שורף את החמצ שבקערה. ולסייעו טוב, יתו מעט מלח בקערה. (ובו איש ח. נא)

נ

יבדק לאור הניר אך לא לאור אבוקה. [מןני שאורו גדוול ואיןו יכול להכנסו לפנות, וגם

משום שירא פו תפזר ולקה בביתה, ואם פו לבו טרוד ואינו מכור לבודק היטבן. ואם עבר ובודק באבוקה, חוזר ובודק בלי ברכה. ואם אין לו ניר, יבודק בפנס בברכה. (לח)

ליהודים הייתה אורה

לא יכבה את אור המשם בבדיקה, ואדרבה, עדיף יותר לבודק עם הניר לאור המשם, שהוא מאייר יותר, וישתמש בכך בעיקר לחורים ולשדקים שחושך שם. (ט)

הבדיקה

הברכה

קדם שיבדק, יברך: "ברוך אתה ה', אליהינו מלך העולם, אשר קדשו במצותו, וצונו על בעור חמץ".

יש לשאל, هلא לבאורה יותר היה ראוי לברך "על בדיקת חמץ" שהיא מתחילה בה מיד, ורק לאחרת מבערי ויש לומר שאין הבדיקה תכלית ועיקר המצוות, שהרי מי שבדק ולא עבר ולא בטל לא עשה כלום, נמצא שהבדיקה היא רק חיבור כדי להגיע לבוער. ובית יוסף סימן תלב

דבר

אסור לדבר בו הבדיקה לבאורה אפילו מענינו הבדיקה, כגון שבחה הניר ומבקש שיבאו לו אש להדלקתו. ואם דבר, אינו חזר לברך. אך אם דבר שלא מענינו הבדיקה, צריך לזרור ולברך. ולאחר שהתחילה לבדוק - גם אז יזהר שלא יברך כל דבר שאינו מענינו הבדיקה. אך אם דבר, אינו חזר לברך. ואם הצריך לברך 'אשר יציר' במשך הבדיקה, רשאי לברך, שפما ישכח לאחר הבדיקה. (מד)

ברכת שהחינו

אין מברכים ברכת "שהחינו" על מצות בדיקת חמץ.

שאלה: מפני מה אין אנו מברכים "שהחינו" על מצות בדיקת חמץ, הלא כל מצוה שבחה מזמננו לזמן מברכים עליה, כמו בנטילת לולב בחג השוכות, וקריאת הפלגלה בפורים וכיוצא בהו?

תשובה: שלשה טעמים נאמרו בזאת: א. כיון שאין זמו קבוע למצוות זו, שהרי היוצא לחוץ לאرض אבלו מוחלת השעה ודעתו לחזור לבתו בערב פסח, צריך לבדוק ולברך קדם שיצא, שפما יאחר ונמצא שיש בבתו חמץ בפסח. נמצא שאין מצוה זו דומה לשאר מצות שעומנו קבוע בזמן מסוים וזוקא העיטור. ב. כיון שסבירך "שהחינו" בקדוש של ליל הסדר, פוטר בזאת את שאר המצוות של החג, ובבדיקה חמץ הלא היא אחת מהמצוות של הרקינה לחג (הרואה). ג. אין מברכים על דבר שמצויר בו שהרי מאניד ומכללה את מונונו מוחלים והאנויים).

מפעdet חסידות טוב ללבוש בגד חדש, או לקחת פרי חדש, ולברך "שהחינו"

לאחר שיתחיל קצת בבדיקה, ייכוּ בברכתו גם על מצות הבדיקה, ולאחר הבדיקה יברך על ה פרי ויאכל. (מה)

היכן בזדקים

יבדק בכל פנות הבית, בארכנות המטבח, במקיר, במנזון, במרפסות, חדר המדרגות, בגנות, ובכל מקום שפכניםים שם חמץ. יבדק בכל חדרי הבית, אף אם ברור לו שמעולם לא אכל שם חמץ. וכשיש לו ילדים קטנים, יבדק גם תחת הארכנות והמטות שפما הכניסו שם חמץ, ואפלו אם קשה לו, לא יקוץ בדיקתו. ואמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ג): כי פניל הטราช והצער לקיום המצוה, פנו ניל השקר. (לה)

ומספר על הגאון החתם סופר שהרבה לבודק בכל הבית והעליה בכל ארץ וארכן, ובছאר ובגן, ובכל מקום שאפשר באיזו מזיאות שביעולים להכניס שם חמץ. והיה בזדוק בכבודו ובעצמו, אף על פי שהיה לו בנים ובנות ותלמידים בחורי חמץ שאפשר לס�� עליהם, וכן היה מטריח את עצמו גם במקרה שאינו לפיו כבודו - להכניס ראשון אל לוול הפרוגולים לבדוק היטב. גם במעשה רב כתוב על הגאון מווילנא שהיתה נמשכת אצלו הבדיקה זמו רב. ואם גדוילים אלו לא חסוי על זמנים היקר מאד, קל וחומר אנחנו שאריכים להשתדל להת垵ש ולבודק בסבלנות מרבבה. (לה, מט)

רכב

מי שיש לו רכב, לאחר שיגמור את הבדיקה בבית, יבדק את רכבו לאור הנגר בזהירות, או בפנס. ואפלו אם אין בדעתו לנסע ברכב בכל ימי הפסח, עליו לבדוק את הרכב. משים שעדיין חיששים שאיא יכנס שם בפשטה, על אף שאומר שברור לו שלא יכנס. ואף שפרק את החמי, ארייך לבדוק שלא ישאר חמץ בעינו. (גה)

בית גודל

מי ששה לו לבודק את כל הבית, רשאי להעמיד את בנו או את חברו אצל בשעת הברכה, וכל אחד נרו בידו, ויברך בעל הבית על הבדיקה ייכוּ להוציאם ידי חובה, ויבדק מעט, והם ילכו מיד לאמר תפראכה לבדוק את יתר המקומות בבית. אולם, אם לא שמעו את הברכה, אין ראוי שיבדקו בשביילו, שנמצאה שעושים את המצווה בלי ברכה. ואם בכלל זאת קשה לו להמשיך לבדוק, ראשיהם הם לבודק, אך לא יברכו. (מח)

שלוחו במותו

בעל הבית שאינו יכול לבדוק כלל, ימינה שליח שיבדק במקומו, ולא יברך בעל הבית על הבדיקה, אלא משליח יברך, כיון שהוא עושה את מעשה המצווה. ואת

גנוח הבטול יאמר בעל הבית, ואם בטל תשליח ואמור: "כל חמץ שיש ברשות פלוני וכו', מועיל הבטול. ובמקרה זה, גם אשת בעל הבית יכולה לבטל את החמא, ותאמר: "כל חמץ שיש ברשות בעלי וכו'". מהרש"ל, בית דוד, נהר שלום, הגרא"ש קלוד ועוד. מטו, ננו, ננו

๔ החביבים והפטוריהם בבדיקה

בתיה בנסיות ובתי מדרשות

אף שמנקים את בתיה הבנסית ובתי המדרש קדםليل י"ד, צרכיהם גם בדיקה לאור הנגר בלילה י"ד על ידי הגבאים שומרי משמרות הקדש, מכיוון שפעמים רבים הילדים מכךיסים שם חמץ בבואם להתפלל ואולם לא יברכו על בדיקת זו, אלא בברכה שפברכים בbijתם יכנו לפטור בדיקת זו. וברור שרשאים למגנות כמה אנשים שיבואו בוגמר בדיקתם בבית, ותבוא עליהם ברפת טוב. סימנו תלג טעיף י. ערד השלחן, מהרש"ס. מטו

בתב הפסנה ברורה וס"ק מגן ישנים שמשים שאנים גוזרים לבדוק בלילה, אלא מנקים היטב ביום, ולא יפה הם עושים, ורק להזחים על כדי שיקומו מצות חכמים כתקונה. ורי חדש, רק עוקב ובאמת בא המקום לחזור את הגבאים היקרים העוסקים במלאת שמיט באמונה, ה' עליהם חייל על הזכות הגוזלה שנפלה בחלוק לשרת את האבור, וכבר אמרו בגמרא והוריות י' עב'': "בשבורים שרה אני נוטן לך? עבדות אני נוטן לך!" ופרש רשי, שהשרה עבדות היא לאדם, לפי שפשל עליו על הרבנים. עד פאו. ואשרחים הגבאים העושים זאת בישר ובשמה מאהבתם לתורה ולעם ישראל, שכרכם פי אלף יותר מיהועשים שלא בשמה, שחיללה הם מרחיקים את האבור מלובא לחצרות ה'. וכל המזקה את הרבים, זכות רבאים תליה בון, אשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

מוסדות צבוריים

מוסדות צבוריים צרכיהם לבדוק את כל הרכבים העומדים בירושותם [כהשעות המלמידים] לאור הנגר או הפנס בלילה י"ד, אף אם אינם נוסעים ברכבים אלו בימי הפסח. ואם קשה הבדיקה על המנהל, ימינה שליחים שיבדקו. ננו

כמו כן, יש לבדוק את כל שטחי ומזרי המוסדות לאור הנגר, אלא שבמקרה זה, אם קשה עליהם הבדיקה, אפשר לסגור את המקום לנגרי ולא יפתחו בלילה בפסח, ויתנו את המפתח בידי אחר, וזו לא יצטרכו לבדוק, וישמרו על המכירה. ואולם פשיט, שאם משתפשים במקומות בפסח, ברודאי שחביבים לבדוק. ננו

חניות

מי שיש לו חניות, צריך לבדוק גם את החניות מחמצץ. ומכל מקום, בברכה שפברך בבית על הבדיקה, פוטר גם את הבדיקה של הרכב והחניות, ולא ידבר עד שיונמר לבדוק את כל המיקומות שחיב לבדקם. ואולם, אם החניות רחוקה ממש מביתו

ויש השח הדעת בינוים, יכו ברכחה שפברך בביתו לפטור רק את הבדיקה שבביתה, ואז יוכל לברך שנית על הבדיקה שבחנותו.

אבל אם החנויות אינה רוחקה כל כה, לא יברך פעמיים, מאמר ואו ההליכה לבדה נחשבת הפסק, כיון שהוחבה עליו לבדוק את הפיקומות האלו, ונמצא אפוא שלא סים את הפיקות עד שיגמור לבדוק גם את החנויות. ורק כשהפרח בוגר מרב, עשה כן". (הר"ש קלוגר, מקראי קודש. מז)

חדר סגור

חדר שמניח שם חמץ, ודעתו למקרו לנוי ביום י"ד בבל, יסגרחו היטב ויכתב עליו "חמצ", לבל יטעה מישחו להשתמש בו בפסח, ואז אויר אריך לבדק בלילה י"ד. שכיוו שדעתו למקרו לנוי שאינו חיב בפסחות, לא חל חיב בדיקה על החדר כלל. והוא פרוי בארון סגור שמכור את כלו לנוי. (אשל אברהם, חותם סופר, צמה צדק, בנין עולם. נא. ועיין ביע אומר ח' י"ד סימן לחאותה)

המתארח כל ימי הפסח

מי שמתארח כל ימי הפסח, אף על פי שאינו מגע לבתו בפסח, אריך לבדק את החמצ בלילה י"ד עם ברכה. ואולם, אם יצא מביתו קדם ליל י"ד, לכתחילה ימיה את חבשו שליח שיבדק בביתו עם ברכה בלילה י"ד, ואת גשם הבוטול יאמר בעל הבית. ואם אינו חוץ שאחר יבדק לו בבתו, יבדק הויא בעצמו בלילה קדם שיצא מביתו, אך הגכוו שלא יברך. וכך שתהה עליו חובת בדקה שלשים יום לפני הפסח, כי מאי שואלים בחולכות הפסח, בכל זאת כיון שיש אומרים שלא מברך על בדקה שקדם י"ד, ספק ברכות לתקל. (הראה, הריטב"א, הראג"ג, הר"ג, הבה"ח ומרי חדש. תלו ס"א באיל ד"ה ולא יברך ושעה"ג תפילה למשה ב סי ג. מ, נו)

שבירות דירה

המשכיר דירה לחברו, חובה הבדיקה מטלה על השוכר הנגר בדירה ולא על המশכיר. אולם, אם הדירה פנינה עתה ואיןנה משכרת - כאן תליי הדבר: אם התפינה הדירה בתוך שלשים יום לפני הפסח מאי"ד באדר והלאה, שאז מתחלת חובה הבדיקה, אריך המשכיר לבדוק, שמאחר והיו גרים שם בעבר, דיןו בכל מקום שפכניםיסים בו חמץ. אבל אם התפינה הדירה קדם לכך, בזמנו שעדיין לא חלה חובה הבדיקה, הויאל ולא נכנסים שם בפסח, איןו אריך לבדוק. עיוו סימן תלו טעפים א, ב תלו טעיף א. ומשנ"ב ושער הציוו טס)

בטול החמצ

לא נחשב לכלום

אמר גמר הבדיקה אריך לבטל את החמצ, שמא נותר עדין ברשותו חמץ שלא

ראה אותן. ובטול, הינו לגלות דעתו שאינו מחייב כלום והריהו בעפר הארץ. וחיב להבינו באמרית הבטול שכונתוכו. אבל אם חושב שאומר איזו תחנה או בקשה, לא יצא ידי חובת הבטול, ורק לצורך בשפה המובנת לו. סימנו תלם ס"ב ומושנ"ב ס"ק ג. נב)

בתב' הרמב"ם ופרק ב מהלכות חמץ ומצה הילכה א): מצות עשה מון ההוראה להשבית החמץ קדם זמו אסורי, שגיאמר: "בזום בראשון תשביתו שאור מבתייכם". ומה היא השbetaה זו שיבטל החמץ בלבו ויחשב אותו בעפר וישים בלבו שאיר ברשותו חמץ כלל, ושבן חמץ שברשותו הרי הוא בעפר וכברבר שאיו בו צרך כלל. וכן דעת רשי, היר"ג, הלכות גוזלות, הרמב"ג, רבנו יואל ועוד. ובאור הדרברים, מאחר ולא נאמר בתורה "תעבירו שאר מבתייכם", מכאן אמר שאין צריך לבער דוקא את החמץ במלאות מהעולים, שבזה וראי מקרים את המלצה, שהרי השbetaו והעלימו, אלא גם אם השbetaו בלבו, והינו שבטלו במוחשבתו שאינו מחייב בחמץ, כיון ממצות השbetaה. כמו שפצעני בעין זה בתורה ויקרא לו: "והשבתי חיה רעה מון הארץ", והינו לא דוקא שעילים הקב"ה את חמויות הרעות מהעולים, אלא יהיו חיות רעות אך לא נזיקה. וכן שאמרו בתורת כתנים, אמר רב שמעון בר יוחאי, אימתי הוא שבחו של מקום שאין מזיקים, או בזומו שיש מזיקים ואינם מזיקיים אמור בזומו שיש מזיקים ואינם מזיקים. וכן היה אומר: מזמור Shir ליום השbeta, למשבויות מזיקים מון העולים, משבינתן שלא נזקה. וכן היה אומר בימות המשיח ישועה יא ו: "וְזֹא בָּעֵם כֶּבֶשׂ, גַּמְרֵעַ עַם גְּדוּלָה, וְעַגְלָה וְכִפְרֵר וְמְרִיאָה יְחֻזָּה, וְגַעֲרָה קְטוּןָ נְהָגָה בָּם: וְשַׁעַעַר יוֹקֵךְ עַל חָרְפָּתוֹ וְעַל מְאוֹרָתָ צְפָעוֹנִי... לֹא יְלַעֲוֵוּ וְלֹא יְשַׁחֲדֵי תְּהֻודָה גְּלַל עַיְנוֹ שֶׁל צְבָעָנוֹי וּמוֹצָיאָה מְרָה מִתּוֹךְ פִּוּ. וְהַיְנוּ שִׁיחָיו חִוּזָה רְעוּת וְיִהְיָה לְהָוָה כֵּם לְהַזִּיק, אֲבָל הַקָּבָה יְבַטֵּל מְהָם אֶת הָרָע, יְתַוּ לְהָם הַזִּיקָה שֶׁלְאָהָזָה, וּמִפְּרִילָה נְמַצָּא בְּאֶלְוֹן בְּאֶלְוֹן כְּאֵין בְּאֶלְוֹן חִוּזָה, וְשִׁמְמָה יְמַצָּא עֲוֵנָה יִפְחָה בְּפִסְתִּים, וְתַכְרִיב בְּשִׁיחָתוֹ דְּעַתוֹן עַלְיהָ וְיִחְשַׁיב אָוֹתָה לְמַאֲכָל וְלֹא לְעַפְרָה, אֲרֵף שְׁבָאמָת לֹא יְאַכְלָה, יַעֲבֵר עַל "לֹא יְרָא לְדֹבֶר". ואמנם חז"ל תקנו גם לבדוק את החמץ ולשרפו פועל, מחשש: א. שמא לא יבטל בלב שלם. ב. שמא ימצא עוגה יפה בפסח, ותכרי בשיחתו דעתו עליה ויחשב אותה למأكل ולא לעפר, אף שבאמת לא יאכלה, יעבר על "לא יראה לדובר". ואמנם רבנו גם ייעוד, פרשו את עגנון הבטול באפוי אחר, מדין הפקר, דהינו שופקירות את החמץ ואינו שלו. ומה שאינו עובר על זה, כי אם ראה תורה "לא יראה לך", שلد אוי אתה רואה, וזה אינו שלו אלא של הפקר.

נשח הבטול

נשח בטול חמץ שאומר בלילה: "בְּלֹא חִמְרָא דְאִיפָא בְּרִשׁוֹתִי, בְּלֹא חִזְתִּיהָ וְדֹלָא בערתיה, לְבַטְיל וְלְהַזִּיק בְּעִפְרָא דְאָרְעָא". ואם איןנו מבין שפת ארמיית, יאמר בלשון הקדש: "בְּלֹא חמץ וְשָׁאָר שִׁישָׁנו בְּרִשׁוֹתִי, שֶׁלָא רָאִיתִי וְשֶׁלָא בָּעֲרָתִי, יִתְבַּטֵּל וְיִהְיָה בעפר הארץ". ויאמר את נשח הבטול שלוש פעמים ליתר חזק. וכן שבעפעים השלישית יוסיף ויאמר: לְבַטְיל וְלְהַזִּיק בְּעִפְרָא דְאָרְעָא. (נד.)

ازהרה: בגמר הבדיקה יתו את חמץ הנותר לאرومם הערב והבקר בפניהם מיחדתו שלא יתפזר, ובפרט ישಗחו על הילדים הקטנים שלא יטילו בעת אכילתם. (נו)

בעור חמץ

סוף זמן אכילה והנאה

מן התורה אסור לאכל או להנות מהחמצה ביום י"ד בניסן מלחצות היום [סוף שעיה ששית מתקחלת הבקר לפני שעות זמנהות]. וחכמים עשו סיג שלא לאכל חמץ שעתיים קדום לכון דהינו מסוף שעיה רבעית מהבקר. וכן שלא להנות מהחמצה [בגנו למperf לגוי או לנתת לפניו העופות שיأكلו], מסוף שעיה חמישית מהבקר. (net)

חשיבות השעות הזמןיות

העקר להלכה ליחסב את השעות הזמןיות מעתוד השחר עד צאת הכוכבים, [זמנו עפ"ז השחר הוא 4 מל' לפניה החמץ, ומיל הוא 18 דקות, אם בין 4 מל' חס 27 דקות חוץ, כמובואר בסידור רב סדרה גאונה, הראב"ה, המראיין, התרומות החדשה, מהר"י, וכן פסקו מרן השלוחו וריך וסימנו תנוט ס"ב], הרמא"א סיומו רשא ס"א], הלבש, הב"ה, הש"ה, אליה רבבה, בית דוד, בו אש חי החזו איש וועד. ולא פמפרנס באיזה לוחות שעמוד השחר הוא 90 דקות חס, וזה נגיד דעת מריך והרב"א] ולפי זה סוף שעיה רבעית [סוף זמן אכילת חמץ] בערך ב-10:00 בבker בשעה קיז. אולם במקומות צריך, יש להקל כפי החשוב שפהDIRICH עד השקיעה, דהינו עד 10:20 בערך. **זמן מדיוקין יש לראות בלוט משנה.** ויהוה דעת ח"ב סיימו ח. (net)

נקיון הפה והשניים

נקיה את הפה וייצחח את השניים היטיב בגמר אכילת חמץ, שמא ישאר לו ממשחו בין השניים, ויצא לאחר זמן אסרו ויאכל אותן. (se)

בספר בן איש חי צו אותו ח' כתוב, מעשה באחד שהיה נזיר הרבה בשמירת הפאה בלילה ואפייה ובכל הלכות הפסח, והנה בלילה פסח חלים שאמר לו לא שיאכל ממשחו של חמץ, ויקץ ויתפרמר מאך ויביך בכ"י גدول וחזר וישו מטווד בכתינה, וימלט והנה איש מדבר עמו ואמר לו, זה הרחמי שאכלהת הוא שיגשאר בין השניים פטור קטע חמץ מאכילה שאכל בבר, ובעת שהיה אוכל ולזעט הפאה בלילה, נפרד אותו פרור מבין השניים ונדק במאצה ואכלו עם הפסח. ע"כ. והגה כבר אמרו ח"ל [מסכת סנהדרין ל' ע"א] "דברי חלומות לא מעלים ולא מורידים", ובאמת שאף תחלכה אין חש אסור בפרור שגשאר עד הלילה, כמבואר בדרבי הראשונים שבשר שגשאר בין השניים לאחר שע שעות הוא נסרך, ונפקם טעםו, אין עליו שם בשר כלל, ואף החולקים מוציא בלחם וכיוצא שמהר מאך הוא נמאס ונסרך, וכל שפו שעוד הלילה עברו בעשר שעות, שבודאי נסרך. אלא שעדיין צריך להזכיר לנוקות את השניים היטיב מחשש שאכל את הפרור אחר שעיה רבעית שאסרו חמוצים לאכלו. (se)

כיצד מבער?

אחר שגמר לאכל, ירכז את כל החמצה הנשאר, וישראל באש לקים מצות "תשביתו שאור מבתיכם". וטוב שקדם לשרפחה יחתכוו לפירושות דקota, כדי שתשלט בו האש היטיב עד שישרף לממרי בפחמים. ואם לא עשה כן, ישפך עליו הרבה נפט, כדי שייפאש לאכילה. (nz, se)

זמן הבעור

משמעותו של נאסר החמצ בأكلיה, ילך וישראל, זומו השרפה עד שעה שיאפשר ברכחה [תהיינו גמר שעה חמישית - בערך בשעו קיז]. ובהגיע זמו הבעור, לא עשה מלאכה עד שיבעיר את החמצ. כמו שלא עושים מלאכה קודם בדיקת חמץ וניר חנפה וכיוצא בהם. (סה)

ביטול החמצ

לאחר ששוחרר את החמצ, יבטל אותו בפיו בנסח דלהלו ולא קודם הבעור, כדי לקיים את הבעור בחמץ שלו] ויזהר לסימן לשחרר ולבטל לפני גמר שעה חמישית, כי אז כבר אין אסר החמצ בהנאה מדברי חכמים, ויחשב שאינו שלו, ולא יוועיל לבטלו. (ס)

נשח ביטול החמצ ביום: "כל חמירא דאייכא ברשותי, דחוותה ודלא חזותה, דבערתתיו ודלא בערתתיו, לבטיל ולהו עפרא דארעא". ואם אינו מבין שפט ארמיית, יאמר בלשון הקדש: "כל חמץ ושאור שינשו ברשותי, שראיתיו ושלאל ראייתיו, שבערתוי ושלא בערתתיו, יתבטל וייהה [הפרק] עפרא הארץ".

באור ההבדל בין נשח הביטול בלילה לנשח הביטול ביום: אם נתבוננו, נראה כי שונה נשח הביטול בבקיר מהנסח בלילה, שבليلה הנשח לבטול כל חמץ שלו ראייתיו, ואלי ביום הנשח לבטול כל חמץ ראייתיו ושלא ראייתיו. והטעם הוא, מכיון שבלילה האדם שומר את החמצ הנותר כדי לאכלו בבקיר, נמצא שבודאי אין דעתו לבטול את החמצ שהוא רואה, אבל ביום, שאינו ממשיר לעצמו שום חמץ, שיק לומר ש留给טול גם את החמצ שראה ובית יוסר סימנו תלוי. ועוד יש להבין, מדוע בנשח הביטול ביום אומר 'שבערתוי', ותרי חמץ שבער מהעולם, לא צrisk לבטלו? אלא הפונה היא על מצב שהנימ פירושת לחים עבה באש, ונשרף ממנה רק הצד החיצון, ומנים הלחים ראי עדו לאכילה. את החלק הפנימי זהה מתפנו לבטול כושאומר 'שבערתוי'. (נת)

ערב פסח שחל בשבת

בשחל ערב פסח בשבת, ישיר לעצמו את החמצ הצריך לו לשתי סעודות שבת ואת שאר החמצ ישרף ביום שלישי [יג ניסן]. ועיו בדיונים אלו להלן (עמוד 198) בהרחבה.

המושג לחם על הארץ

אף על פי שבמישך השנה, כשהמושגים לחם זורק על הארץ מגביהים אותו (משנ"ב סימנו קעה סקי"א), מכל מקום מזמנו שחל אסור החמצ, וכל שכן בחג הפסח עצמו, לא יגע בו ולא יגביהו, כי אם יגביהו נמצא שואכה בו, ועובד [בפסח] על אסור מנו התזרחה של "לא יראה לך חמץ". ואפלו אם מתפנו שלא לזכות בו, עדין אסור להגביהו מחשש שמא ישכח ויאכל ממנה. (הריב"ש. קכט)

תענית בכורות

זכור לניס

נוהו הבורות הזכרים להתענות בערב פסח, זכר לניס שהציל הקב"ה את בכורי ישראל בשעה שנגף את בכורי מצרים מפני בכותות. (רו, רטו)

חוללה

בכור שיש לו איזה חלי שחווה או כאבי עיניים, פטור מלחתענות, שבמקום חלי וצלע לא גזרו רבוטינו להתענות. (רח)

סעודה מצוחה

בדורות אלו שירדה חלשה לעולים, נהגו להפסיק את התענית על ידי השתתפות בסעודת מצחה בסיום מסכת, ברית מילה, פריוו הבו, בר מצחה של זמנה בערב פסח, וכדומה. על פה הבורות יתחילו להתענות מהבקר, ולאחר מכן יששתפו בסעודת מצחה תריהם פטורים מן התענית ורשותם יהיה לאכל כל היום. (רו, ריב)

אכילת פזית

כדי להפטור מהתענית צריך לכתחלה שיטעם הבכור לפחות "כזית" [27 גראס] מסעודת המצחה. אי לך, על האחראים לשים לב להביא בבוד, כמוini פרות ומגדנאות, שיטפיך לפחות שעור 'בזית' לבכור, ולא יסתפקו באכילת תפירה אחת וכיוצא בה. ועל כל פנים אם לא אכלו הבורות שם כלום, לא נפטרו מהתענית. (מנחת יצחק וויס, ש"ת וברך דוד. ריב)

שםיעת הסיום

בכור הפטור את עצמו מהתענית על ידי השתתפות בסעודת סיום מסכת, צריך שיטפוע את הסיום ושתדרל להבינו. ואנו אם לא שמע את הסיום ממש, אך השתתר בחלק מדרשת המסים שהאריך מעט בדברי אגדה ומוסר, ורוצה לפטור את עצמו בה מהתענית, אין למחות בו בחזקה. ובכתב בספר נהר מצירים לגאון רבאי אחריו בו שמעו, שאوتם הלוקחים לביטם מאכל משעורת מצחה כדי להאכיל לבנים הבכור, ראוי לגער בהם בנזיפה שעושים את הפזית לעוגן וקלס, ותריהם כאוכלים ביום תעניתם בשאט נפש. (ריב)

משכחת מושגיות

סיום מסכת מושגיות [עם פריש ברטנורא וקצת עקר תוספות יום טוב] נחשב בסעודת מצחה, ופטור מתענית בכותות רק למיסים עצמו ולא לשומעים. (רו)

מישכנות קטנות. חמש. נביא.

סימום משבכות קטנות, כמו משבכת סופרים או משבכת בלה, מועיל לפטור מהתענית (פמ"ג). וכן חמץ אחד (או רות מהה' ש כלוגר). ויב"א ח"א סימנוכו אותן י)

הנחת העניין

אין הסיום פוטר מהתענית בכורות, אלא דזקנא אם למד בהנחת, אבל בקריאת בלבד לא מועיל. כי בקריאת דברי תורה בלי הבנה, אין מקומות מצות תלמוד תורה. ומונע אברהם סימנו נ סק"ב. ריא)

כתב מ"ו זצוק"ל ויב"א ח"א סימנוכו אותן ט): אם לומד בגרסה בלבד, נהאה ודאי שלא נחשב לו למומד, כדי לסייע באכילה ושתיה, וכמו שכתב הפגון אברם שבקירiat דברי תורה בלי הבנה, לא מוקים מצות תלמוד תורה, וכו' כתבו בש"ת עמק הילכה, פ"י פ"ב, ש"ט ראש, ומפקן תשובה לקצת אשימים שיש להם סקללה לומר את כל הש"ס בתוד תקופה קצרה בלי הבנה כלל, והוא אבודו ימו, ואינו נחשב להם למומד, ואין לך בטול תורה גוזל מצוה. וכן כתוב הפניו רבינו גבריאל איספראטה. וטוב קעט בהנחת מהרבבות בלי פונגה. ועל כל פנים לבטל תלמידי חכמים מלמדים כדי שיגמרו את הש"ס גראס בלי הבנה, הנה אסורה גמורה. וכיוצא בזה כתוב בפלא יוציא ומערכת ידיעה: מי שיכל לפלפל בחכמה, ולקנות ידיעת חדשה, ומוציא האזמו במלוד תהלים וזהר, הרי זה נחשב לו בטול תורה. ובשות'ת צל"ח בשם ספר שעורי חיים נשאל על מי שהקדיש סכום לתלמיד חכם בהנחת שילמדו בכל יום י"ח פרקי משנה והתלמיד חכם שהתחילה ליקום התנאי, חזר בו בטענה שהוא לומד י"ח פרקים בלי הבנה, ונוח לו ללמד ח' פרקים עם הברטנורא והתוספות יוט', והפרקディיש טונו שירצונו יותר שילמדו י"ח פרקים, כדי שישים המשניות בכל חדש. והшиб, שמיינו שלמדו משנה בלי הבנה לא נחשב למודו, יותר טוב שיקרה ח' פרקים בהנחת ולא באמירה בלבד. ורק מי שפתוי ואינו יכול להבין, יש לו שכר על קרייאת, אך אין זה נחשב שודת מצווה,ומי שיכל להבינו ואינו עושה כו, הירחו במתרפה במלאת שמיים. ע"ב. ויעו בספר "נפש החיות" שבtab, כי ישם שני סוגים בטול תורה - בנסיבות ובנסיבות, כגון שיכל ללמד חמיש שעות ביום ולמוד שלוש שעות, הרי זה בטול תורה, אבל ישנו אנשים שיכל ללמד חמיש ساعات ולמוד חמיש שעות, ובכל זאת הוא נחשב מבטל תורה, הא כיצד? וכן שיכל ללמד בהנחת טوبة לעמך, ולמוד בשתיויות. נהאה ליה משבכת מגלה וג ע"א שאמרו שם: "UMBTELIMIM TALMUD TORAH, MAFNI MKARA MAGLAH". ויש להבini, וכי מקרה מגלה אין זה למוד תורה, הלא מגלת אסתור היא אחת מעשרים וארבעה בתבי הקדשי אלא ביו שיכל לעסוק בתורה בהנחת יותר וועזב את למודו לקראה מגלה, יש כאן בטול תורה באיכות, שתרי הוא רק קוראה ולא לומדה בשאר למדו שרגיל בהם בבית הספר, אך בכל זאת קדשו חז"ל שUMBTELIMIM TALMUD TORAH, B'SHEBIL MKARA MAGLAH, כי זהה מצות היום לפרש את נסי ה' ברבים.

זהר הקדוש

סימום ספר אחד מהזוהר הקדוש, על אף שאינו מבינו מה שקורא, נחשב בסעודת מצווה. וכבר כתוב הפניו החיד"א, שהקריאת בזוהר הקדוש מסגלה להAIR את הנפש ואפלו אם יטעה בקריאתו, והוא תקון גדול לנשמה. וכן אמר רבינו האר"י ז"ל לבעל תשובה אחד ללמד בכל יום חמישה דפים בזוהר, אף שאינו מבינו מה שאומר. וכן הורה הגאון רבינו צ"ו אבא שאול זצ"ל למי שהיה קשה להבינו גمرا. (ריא)

בכור קטן

יש נוהגים שהבא מתעננה עבורי בנו בכורו כשהוא קטן. ואמנם, גם במקרים מסוימים שלא נהנו בו, טוב שהבא ישתחר בסיום מסכת עד שיגיע בנו לגיל מצוות. ובאופן שגム האבא בעצמו בכורו, המנגה בהרבה קгалות שהבא מתעננה עבורי בנה. וטוב שתחתך להשתתך בסיום מסכת, ובזה תפטר מהתענינה. (ried)

בכור שטרם מלאו לו שלשים יום לדרתו, אין אביו צריך לחתענות עבורי. ואם מתאפשר לאבא בקלות, טוב שישתחר בסיום מסכת. (ried)

אבל

מתר לבכור שהוא אבל בתוד השבעה, להשתתך בסעודת סיום מסכת, כדי להפסיק מתענית בכוורת. ואם לא התאפשר לו להשתתך בסיום מסכת, ורקשה לו המתענית, יפדה את המתענית בצדקה, ומהינו שיתנו מחיר סעודה אחת לעניים, ורשאי לאכל. (וחו"ע אבלות ג קט. ב שנה. רga)

ואמנם, כיון שהאבל אסור בדרכי תורה, על פנו בעית שמבראים את הסיום, טוב שישים דעתו ויאמר בלחש דברים שהוא מתר בהם, כפוסקי תפלה וצדקה. כי בעצם השתתפותו בסיום, הריחי נפטר מהתענית. ובמספר אז נזכיר פטב,anno נוהגים שם אס משמעיים איסים מביניהם כלל את הסיום, מקלים לפוטרים מן התענית. ואולם טוב שישירם האבל לצורך הסעודה שבזה כתוב היבג' שרשאים התורמים להשתתך בסעודת הסיום מחדש אב ולأكل בשער אף שאינם מבינים. וכמובאarth חוברת "האבלות בהלכה ובאנדה".

ערב פסח שחל בשבת

בשחל ערבי פסח בשבת, המנגה להקדים את המתענית ליום חמישי י"ב בניסן. והמקל במקרה צרך שלא לחתענות, יש לו על מה לסמן. ובכל אירוע יכולים להשתתך בסעודת מצהה בבל שנה. ומהמתעינה בשבייל בנו קטה, רשאי שלא לחתענות. (רטו)

ההכנות לחג ←

הוצאות החג

כל המרבה בהוצאות לבזוז החג, הרי זה משבח. ולא ידא על הקפסים שמווציא, כי הכל יזכור לו, כמו שאמרו חז"ל: "כל מזונינו של אדם קצובים לו מתרשי ועד תשרי, חוץ מתשרא". ומהינו שתקב"ה קוצב לאדם בא' לח"ש תשרי שהיא ראש השנה, בפה פרנסת ירויים במשך השנה עד ראש השנה הבא, חוץ מההוצאות של תשרי, שהם: תורה, שבתות, ראשי חדשים, ימים טובים, שבאיו אם יבזבז יותר, קיבל יותר, ואם יבזבז פחות, קיבל פחות. ומסכת ביצה ט ע"א)

ג' מעשיות שהן סגלה נפלאה להוצאות החג בשפע והרוחה

המגיד מקוז'נץ ז"ע¹ הוא הגאון רבי ישראל הופשטיין (תלמידו של הנודע ביהודה, המגיד ממויסטש, רבי שמלקלשברג, ורבי אלימלך מליזנסק) נהג בספר את ג' הספורים דלהלו ב"שבת מברכים" של חדש ניסן, באומרו שזו סגלה גדולה שיהיה לאדם שפע להוצאות החג בהרוחה. על כן, ישתדל כל אדם לספר ספרים אלו לבני ביתו וחבריו, וכן בווערת השם לשפע טובה וברכה.

א. בזמנו של הצדיק רבי אלימלך מליזנסק ז"ע², היה יהודי עוזה יו שרע ומוכרו בעירות אחרות. אבל כיון שההפס שחייב נדרש לשלים בגבולהו היה יקר מאד, הוא היה מחייב את חבויות הייש. פעמי אחת לפני פסח, כשהיה היהודי עבר את הגבול, תפסו אותו המוכסים ולקחו ממנו את הייש, כשהם אומרים לו שהוא עתיד לענש גדול עבור זה. היהודי נשבר בקרבו, כי הייש היה שעוז מאיד הרבה פסח, ועם הקסף הוא תכנן לקנות הכל לכבוד יום טוב פסח, אזו הוא נסע לרבו רבי אלימלך ובכויות גדולות ספר לו את צרכנו. הצדיק הרגיעו ואמר לו שילך למוכסים שיזובים בגבול ויאמר להם שיטעמו מהמשקה שבଘיות ויראו שעם מים פשוטים ולא ייש, ואנו עשה היהודי כאשר אמר לו הצדיק והליך למוכסים ובקשות שיטעמו מהଘיות, ואנו המוכסים טעמו וראו שהם מים פשוטים והחיזרו לו את החבות. היהודי רץ לרבי ואמר בברכות: "היליגנער רבבי, אכו נצלתני מהענש של העברת ייש, אבל עכשו מהיכנו יהי לי כסף להוצאות יום טוב פסח? כי אם זה היה ייש היותי מוריית, אבל עכשו שזה מים, מי ירצה לקנות זאת?". הצדיק אמר לו שיטעם שוב מהמשקה שבଘיות, והוא טעם, ואכו זה היה ייש. וליהודי היה הרכחה גדולה לקנות מכל טוב לבבז טוב, והיה לו פסח שמה.

ב. היה יהודי שפרנסתו הייתה על ידי עבודה אצל הפרץ, פעמי אחת הפרץ קרא אליו היהודי ואמר לו: נכו שבלעדי אין לך פרנסה? אמת שאם אני לא הייתי נוטנו לך כספי, הייתה מות מרעבי היהודי היה תם ושר, הוא ענה לפירץ: מה?! פרנסתי היה ממש?! לא! פרנסתי לא ממש! מקב"ה שברא את העולם הוא המפרנס את העולם, ובכללים אותו, והוא הנוטנו לי מה שאני צריך, ואני משלם משימים לתת לי, ואם לא אתה, אז יש לך הרבה שלוחים אחרים לחת לוי פרנסתי והצטרכותי.akash הפירץ שמע את תשובה היהודי התמלא בעס וצוה לזרק את היהודי מביתו, ואמר לו שיותר לא יבוא לעבוד אותך, וכך הוא יראה מי הנוטנו לו פרנסתו. זה היה בזמנו שלפני פסח, היהודי נחה בעניות גדולה, ולא היה לו עם מה לקנות את צרכי החג הקרב ובא, אבל, שנית ומלבושים.

הפרץ היה גביר גדול והיה לו אוצר עם מטבחות זהב. דרכו היה לבדוק ולנקות את המטבחות עם רוק הפה. היה לו קו שדרפו לחקות אמר בני אדם, וכשהפרץ היה מכניס את המטבחות לפה, זה היה נראה שכאלו הוא אוכל את זה, וכך מקו חקה את הפרץ ובלע מטבחות רבים, עד שגחנק מפלוי המטבחות ומת. בשלהי החג הפרץ

שהקופף מית, ציה על מישרתו לסתור את הקופף - הפגר ולוֹרקו בבית היהודי, כדי להפחידו ולצערו. כשהיהודי שמע קול נפילה בቤתו, וראה את השק עם הקופף - הפגר בתוכו, הוא פחד שחליל זה לא תהייה עליליה כמו שהנוגעים היו נוהגים בכל הדורות בעבר פסח להעליל על היהודים עלילת דם, ולבכו הוא מיד רצה לזרק את הנבליה מביתו. לפתע בשווה מירים את שק הנבליה, והוא שומע קול של ברזל נופל, התבוננו היהודי, ולתדהמתו הרבה, הנה מטבעות זהב נופלות, ועוד ועוד מטבעות. היהודי התמלא שמחה שיהיה לו ברוח על הוצאות חג הפסח ועוד ישאר לו, והודה והלל לה' יתברך.

כש הגיעו ליל הסדר, שליח הפריץ את מישרתו שיראה, האם יש משחו לאכל בבית היהודי, ביוזדו שם איו עבודה - אינו פרנסת. המשרה הלך לבית היהודי, ולהפתעתו הוא רואה, בית מואר עם כל טוב על השלחן, מלבושים מיוחדים וכו', והוא חוזר לפריז ומספר לו מה שעיניו ראו. הפריץ הסתקרו לדעת, מהיכו היה יהודי כל כך בספר לקנות הכל, והוא קרא ליהודי ושאלו: "מהיכו היה לך ממון לנונות כל היקר והתפארתי?", היהודי ספר לו את כל הפספור עם הקופף - הפגר, שנזרק לבתו עם מטבעות. כשהפריץ שמע זאת הוא נחרד, כי אכן נתודע שבת מותנו של הקופף, ומהטבעות שהיה לרשות היהודי מה מטבעותיו שלו בעצמו, ואמר, אכן בעת אני יוציא שה' הוא המפרנס. ולהיהדי היהת הרוצה גודלה לנונות מפל טוב לבזבז יום טוב, והיה לו פסח שמחה. [ספר השלישי יובא להלן בעריכת ליל הסדר - "דיינו" עמ' 216]

לשמה ולשםה

נאמר בתורה וברבים ט' יד-טו: "ושמחת בחגך אתה ובנד ובתך ועבדך ואמתך, והלוּ וגרא והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת ימים תחוג לה' אללהיך במקומך אשר יבחר ה', כי יברךך ה' אללהיך בכל תנובאתך ובכל מעשה יರיה, והיית אך שמח". וכتاب הרמב"ם (פ"ז מהלכות יום טוב הלכה יז): חיב אדם להיות שמח וטוב לב במנועך, הוא ואשתו ובני ביתו וכל הנלויים אליו. ומוצאה שיטפהו לכל אחד כפי הראוי לו, כיצד הקטנים נותנו להם קלילות ואגוזים וממתקים; והנשיים קונה להן בנדים ותכסיתים נאים כפי ממוןנו, והאנשימים אוכלים בשר ושותים יין. ע"כ. והחינוך מצויה (תפ"ה)

והעיד רבינו חיים ויטאל על רבינו האר"י ושער המצווה זו ע"ב, וזה לשונו: בענינו מודת הנדריבות והותרניות ראייתי למורי ז"ל, שלא היה חושש בעצמו להתפבד במלבושים נאים יותר מדי, גם במאכלו היה אוכל דבר מועט מאד, אבל במלבושי אשתו היה זהיר מאד לכבריה ולהלכיביש, והיה מפיק כל רצוניה, אף אם לא הייתה ידו מושגת כל כך. עכ"ל. ופשוט וברור, שכל מה שאיריך להשתדל להפיק את רצונך האשת, הוא במלבושים צנוגים החולמים את תחلكת, ולא חס ושלום בגדיים צמודים וקצרים וכיוצא בהם, שהלובשת אותן עוברת על אשורי תורה חמורים,

ומכשילה את הרבים באסור התורה "ולא תתורו אחריו לבבכם ואחרי עיניכם". ודי בזה למבין. [ועיו בחוברת הנפלאה "להיות אט" מסדרת החוברות "הלכה ובאגדה", שם מבאר מה הם כלל ההלכה בגדי הנשים. ובהמשך המשם יתברר, נשים רבות אמרו שלמדו בחוברת, ורקו את בגדייהם שאינם ההלכה, והחלו ללבש בגדים וכלהקה, וכלו קuddyot ששםחה רבה אופפת אותה בכל יום, ומראותם געלה ורוחנית, בבת מלך אמתית].

"והנשים בראו להם"

בפרוס חג הפסח, בקשה הרבנית מרגלית יוסף ז"ל אשת מרנו הראשו לציוון רבנו עובדיה יוסף צוק"ל, לרשות עצמה תשכית יפה לחג, מchnot תשכיטים גודלה שגפתחה בירושלים בסוף שנות השבעים. בשבקשה ממרו בסוף שאלת: "כמה זה עליה? השיבה" 300 דולר, אולי קצת יותר, 500 דולר, העrica. מיד שלף מרנו 500 دولار וכןו לה, והיא יצאה עם ילדה לחנות תשכיטים.

לאחר שסקירה את המיצע, בחרה בזוג עגילים משובצים ביילומים, אך התברר לה לאכזבתה שמחירים 1,000 דולר. "חבל" אמרה "זה יקר מדי, ואבא יראה בזה בזבוז מיותר".

הבו הגאון הגדול רבי דוד שליט"א, שמע זאת ומיד חמק מהחנות, וספר זאת לאביו. מרנו שלף מיד עשרה שטרות של מאה דולר ומסרים ליידי בנו רבי דוד ואמר לו "לך תקינה זאת לאבא ובתנאי שהיא יהיה הפתעה, וזה יהיה בסוד". ואכו בערב המכ מסר לה מרנו את הפתעה, זוג העגילים שבחרה, וש mach שקיים את ההלכה בהדרור, שהבעל חיב לשפם את רעינו בתכשיטים או בגנדים חשובים.

כתב הרמב"ם: "זקניאוכל ושותה במועד, חיב להאכיל לגר, ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים, אבל מי שנעאל דלתות بيתו ואוכל ושותה עם בניו ואשתו ואיןו מأكل ומשקה לעניים ולMRI נפש, אין זו שמחת מצוה, אלא שמחת ברסו".

אין שמחה גדולה ומפארה אצל הקדוש ברוך הוא אלא לשמה לב עניים ויתומים ואלמנות ונגרים, שהמשם לב האמללים האלו, דומה לשכינה, שנאמר: ללחויות רום שפליים ולהחיקות לב נרכאים' (רמב"ם הלכות מגילה פרק ב הלכה י). וכתוב בספר החנוך (מציה תפח): "העובר על זה ואיןו משמה את עצמו ובני ביתו והעניים בפי יכלתו לשם מצות הרוגל, בטול מצות עשה מן התורה".

אשרי משכיל אל דל

ספר רבי מאיר רפאל זצ"ל מינץ: בשעליתי לירושלים בשנת תרפ"ג, דרתמי באותו חצר ימד עם הרב אברהם ערך זצ"ל, הרב היה גר למלטה - ואני למלטה. פעמים היה קורא לי לעשות לו איזו עבורה בביתו, והיה משלם לי שcar כפלים. והייתי

אומר לו: אָדוֹן הַרְבָּ, זֶה יוֹתֵר מִדי, הַשְׁכָר שְׁנִיתָת לֵי. וְהִיה מִשְׁיב לֵי: בְּתוּב בְּתוּרָה, "זְאוּבָתָם אֶת הַגָּר", וּמָה הַגָּר שְׁבָא בְּמַקְלָו וּבְתְּרָמִילוּ כֵּל כֵּץ צָרִיךְ לְאוֹהֶבוּ - אֲנָחָנוּ בְּנֵי אֶבְרָהָם יָצָח וַיַּעֲקֹב, וְאַתָּה, שְׁמָמָת נְפָשָׁךְ בְּכֶפֶד וּבְאַתָּה מְחוֹזָה לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִירוֹשָׁלָם, לֹא כֵּל שְׁפָחוּ וְתִמְיד הִיה מִמְצִיאָה לֵי אַיוֹז עֲבוֹדָה שְׁלָא שָׂוָה אֲפָלוּ שְׁנִי גְּרוּשָׁ, וְהִיה מִשְׁלָם חַמְשָׁה גְּרוּשָׁ.

פעם, בערב החג, לא הייתה לי פרוטה בכיס אפלו כדי לקנות ירק, והייתי עומד ברחובות נע נגד, זה קונה וזה מוכר, וולגו ענייני דמעות בשטר. הרוב עבר בחרך וקרא אותי "מאיר, מאיר, בא". נגעתי אליו, ואמר לי: "בא לביתי ונעשה חשבון פמה בסוף אני חיב לך". השבתי לו: "אדוני הרב, איזו לי שום חשיבות, יעוז מה שעבדתי לך שלמת לי לפלים!" אמר לי: "לא, יש לנו חשיבות, בא אליו לביתך". הlected אתו וננתנו לי עשרים וחמשה פרוש, ואמר לי: "לך תעשה החזאות יום טוב הקדוש". אמרתי לו: "אדוני, מדוע תנתנו לי הלא אין חיב לי כלום" השיב לי: "לך תקנה מצריכים לבזבז יום טוב!"

از הרגשתי בודאי שהרב יש לו רום מקצוע, והוא בעניין עשרים וחמשה גrown אליו בעשרים וחמש לירוט [פי מהה], ושמחתה במויאה של רב. מעיין המועד סוכות שכא

בל נשאר עבדי פרעה

rangle היה מרו הראשון לציוו רבינו עובדיה יוסף צוק"ל לבאר בדורך הלאה את הקשי' שבין שלוש פסקאות אלו באמרית ההגדה: הא לחמא ענייא, מה נשתנה, עבדים היינן. כי הנה הבנו מתפללא על אביו שאומרים: "הא לחמא ענייא... כל דכפינו יתני ויכל", שנעשה בפתע פתאום נדיב לב ובעל הכנסת אורחים, מה שלא נשמע ממשנו בכל ימות השנה, שהוא רגיל לבאר לרוחב אחר מפני העניים לבב יפגיעו בו ויבקשו ממשנו נדבה, וכן שואל לאביו: "מה נשתנה הלילה הזאת מכל הלילות" שנעשית נדיב ולארג" כל כדי וכי במשיב אותן: "עבדים היינו לפרקעה במצרים", ומפני למדני מה פרעה אומר ואני עוזה, גוזר ואני מקרים, אף אני אומר בפה ואני עוזה...

ומכאן מוסר השכל על אותן שאינם ממלאים את חובתם באלמת וצדקה, ונמנעים מלחתת "קמחד דפסחא" למושדות התומכים בענינים, לקרהת חס החרות. והחי יתו אל לבו לבב יעשה במעשה פרעה שאומר ואני עוזה. ובזה יש לבאר מה שמקדים לומר לפני סעדית ליל פסח: "הילו הילו עבדי ה'" ולא עבדי פרעה, לבב נתנה באמרית "כל דכפינו יתני ויכל" בעברית פרעה, לסוג החלטת אחריו. וחוץ הגודה של פסח עמוד יב

בזמו בית המקדש הייתה מצוה על ישראל לשמה את הכהנים הלוים [שנאמא: "ישמחת בטהרה אתה... והלוי"] מפניathy עובדים בבית המקדש ומורים הראות בישראל, שנאמר: "ירוח משפטיך לעקב ותורתק לישראל". ובזמןנו, שאין עבות

בית המקדש, מוצוה לשמה את הארכיכים שלומדים תורה יום וليلת, ומורים הוראות בישראל, שהם במקומות הנקנים הלוים, כמו שאמרו חז"ל ומסכת מינוח קי ע"א: תלמידי חכמים שעוסקים בתורה, מעלה עליהם באלו עוסקים בעבודת בית המקדש. (בנין שלמה להגר"ש הכהן מוילנה. חז"ע יוט צט)

בזכות מצות הצדקה זכה לפרי בטן

rangle היה מרנו הראשון לציוו רבינו עובדיה יוסף זוק"ל לספר את המעשה דלהלו, ולחזק את האברור במעלת הצדקה לכבוד חג הפסח:

מעשה בחסיד של הסבא קדישא רבי אריה ליב משפטוי, שהיה חסיד בניים, והוא מיצר מאד על כה, ובכל פעם שהיה נושא לרבו הבדיקה, היה מתחנן לפניו שיתפלל אליו לשם יתרך שיפקדו בزرע של קימא, והרבות היה דוחהו ואומרו שכבר אמרו חז"ל וברכות ס"ד ע"א "הדויך את השעה שעה דזפקתו, והגנחתה מפני השעה, שעה גדחתה מפניו". אשת החסיד היהנה טענת בלבפיו, מה תועלת יש במנה שאתה עוזב אותו לבדי בימים הנוראים, ונouse אל הרבי, אם הוא אכן מבטיח לך שנזקה לפרי בטן. וכך אשר הרבנה לבכות בפנוי, הספיקים בדעתו כי הפעם כשהוא נושא לרבו לא ינום ולא ישקט מלפהציר בו מאד שיבטחו להפקד בזרע של קימא.

והנה בבואה אל הרבי מצאו דבוק ברעיוןנותיו ביחסו לשם, והתחילה להפיסקו ולפהציר בו שיתפלל לה' שיחנו אותו בבר זכר, והרביה היה דוחהו בדרך. עכשו אני עוסק בכללות ישראל, ולא אוכל לפנות עצמי אל הפרט. וחותסיד המשיך בהפרוץתיו, ואמר, לא אז מפאו עד שהרביה יוכל אמר שאפקד בבר זכר. ויחר אףו של הסבא משפטוי, ובקצתו עליו שהתרידן הרבה, אמר: הגני נשבע שלא יהיה לך בניים, מפני שאתה דוחק את השעה. וכך האיש אל ביתו שבר ורצוח מלא ינו ואנחתה, וכמעט אמר נואש שיחיה לו פרי בטן. ויספר לאשתו את הנעשה וייפה בדמעות שלישי, כי בוראי שדברי הרבי ייעשו רשם גדול בשמים, ולא נשארה תקופה שהקדוש ברוך הוא יפקוד בפרי בטן.

לימים פנה החסיד לרجل מסחרו, לעיר קוריא, והוא איש מצליות, והתעורר מכך, ותרב הקדוש רבי פחס מקורי תלמיד בעל שם טוב, היה מי בעניות, כי היה שקדzo בתורה יום וليلת, וביתו ריקם מפל, והימים היו ימי נסוח, תה פסח ממשמש ובא, ולרש אין כל. וידע הדבר לחסיד, וילך אל ביתו של רבי פנחס, ויראה במו עינוי שהבת ריק מפל. וישאל את הרבנית, ותעו ותאמר לו, אין בbijimi אפלו פרוטה אחת, ומאיו יבא עזורי ויאמר לה, אל תדאני, עלי כל מחסורכם, רק לא תודיע לרבי שום דבר, ותשאירי הדברים בסוד, ואני מבקש רשות להתארח בbijimכם בליל הסדר. והוא פאשר הגיע ערבית פסח, והיה הרביה הצדיק בצער גдол, בראשו שאין לו שום דבר מצרכי החג, וילך במר נפשו לבית המדרש, ושם שם כל מעוניו בתורה, ובטהה בהשם שלא יעזב את חסידי. ומה שאמינה שאותה הרבנית נوتנה לו מנוקה, ומשאייה אותה

באהבת התורה. אך לא שאל אותה מאוינה, כי בתורת השם חפזו.

והנה החסיד שהיה מפלג בעשר, הכינו מצה ומרור וינו רב לארבע כוסות לו ולרעיתו ולבני הבית, וויבילם אל בית הרב הכהן, ואף הביא עמו מלבושים נאים לרבי ולרעיתו, והחליף את כל כל הבדים וכלי המטבח, למפות נאות וממציאות משי וركמה, וחדרליק גרות גדולות וינפות להרבנות אורה בביתו של הרב, וכי בלילה, הוא ליל הסדר, כשהוא רב פוחס אל ביתו, הפמען לראות שבל הבית נתמלא אורה, ועל השלחנו ייו ומצה שמורה וכל צרכי הפסח, אשר לא פלל, ויתמלא שמחה וחזרה, ושאל לרבענית, מהיכו כל אלה, ותספר לו את אשר עשה החסיד, והראתה לו גם את המפות והמלבושים החשובים והנאים, אשר הביא לכבוד החג.

באינו אמר ויאנו דברים, התחיל מיד הרב לומר הקדוש, ושתנו היו בהשبة כהה, על מציאות פשי ורकמה, והגיעו להגדה, ולספרoric יציאת מצרים, ורבנן ספר בהתלהבות וברב שמחה, ספר יציאת מצרים, והחסיד חרש ולא דבר מאוינה, רק היה מקשיב לשומע איך הרב שמח וטוב לב, מספר ביציאת מצרים והנסים שנעשו לישראל.

ויהי אף באשר הגיעו לסתודה אחר אכילת מצה ומרור, ותגיש הרבענית מאכלי בשיר ברاءו לשמחת הכהן. וכטווב לפו של רב פנחס, מתוך הרחבה הדעת, אמר לו לחסיד, הנה חרדה עליינו את כל החרדה הזאת, אמר לי מה שאלתך מפני ותצא. ויספר לר' על מציקתו שהוא חזק בנים, ולצערו בפנותו אל הסבא קדישא משפטו, והפציר בו מאי, חרה אפו עליו, ונשבע שלא יחי לו בנים. ויתחנו לפניו להסביר ספרי הא' והחמה, אשר קוצר מסבאה משפטו, ולהתפלל עליו שיפקדחו ה' בפרי בטו.

כשנוסף רב פנחס את הדבר הזה, ויקום ונשבע לאמור: "אם יש לי זכות בשמיים, אני נשבע שעוזד השגה זוכה להפקד מאשתק בבו זכר". ונעשה רעש גדול בשמיים, ולבשווי בדקנו בספרם של צדיקים, וימצאנו כי רב פנחס מקורי, מעולם לא נשבע אפילו על אותן, וכך פסקו לקים את שבועתו, ובאותה שנה נפקד האברך בבו זכר. מכאן בלבד מה גודלה מצות הצדקה ברוח לב ובעוין יפה, במעשה החסיד הנ'ל, שזכה לשכר טוב, בהפקדו בבו זכר באותה שנה, ששם בה בליל הפסח את הרב הצדיק, בצדكتו ובתרומות ידו, ובתבוננות כפיו. ונען עז אבות עמוד קיא)

"אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך"

נאמר בתורה ודברים זו יא: "וְשַׁמְחֵת לִפְנֵי ה' אֱלֹהִיךְ אַתָּה וּבְנֶךָ וּבְתֶךָ וּבְדֶךָ וְאַמְתָה, וְהַלְויִי אֲשֶׁר בְּשֻׁעְרֵיךְ וְהַגְּרֵךְ וְהַתְּיָום וְהַאֲלֵמָה". ואמרו במדרש (מדרש אגדה) "אמור הקב"ה: לי יש ארבעה בני בית, שהם: הלוי, הכהן, מתתם והאלמנה. ולך יש ארבעה בני בית, שהם: בנך, ובתך, ועבדך ואמתך, אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך".

ומעשה שהיה לפני בחמשים שנה, בהיות מרו הראשון רבנו עובדיה יוסף

זוק'ל הרב הראשי לעיר תל אביב, קרא לאחד מעשيري העיר לפני חג הפסח, שיתרums מפסיקו עבור הארכיכים שבעיר העוסקים בתורה יום ולילה, וחרחיב עמו דבר ושים על הפעלה הגודלה שבדבר, וזהפייר לו גם את דברי ח"ל הנ"ל: "אמר הקב"ה: אם אתה משפט את שלי, אני משפט את שלך". אך מלא לא היה חפץ בברכה ותרחק ממנה, ולא תרים מפסיקו כלל, בטענות שהוא שאיו הוא מרוים כל כך, ואין באפשרותו לתרם, עד שפודבריו היה נראאה שכמעט צരיך לרמס עלייו ולעשות מגביה עבורי. כשראה כו הרב, עזבו לנפשו וננה לעשירים אחרים החפצים בברכה ובזכות הגודלה לחיות שליחים טובים של בורא עולם עבור אותם ארכיכים, ותרמו בעיו יפה, פיד ר' הפטובה עליהם.

והנה למחרתليل הסדר בברכו של החג, ראה הרב בבית הכנסת את מיוודהנו הנ"ל בצער גדול ופנוי נפולות. נש אליו הרב ושאלו, "מדוע פניך רעים היום"? אמר לו: דע לך פבז' הרב, אם השגתי לבית לומר שהתפלתי ערבית בבית הכנסת, והיה השלחו ערכך ליל הסדר, עם המצות והמיין והחרשת בכבל בית ישראל. והנה פניתי לבני בשאלתך, מדוע לא באתם להתפלל בבית הכנסת תפלה החגיא אך הם בכוויס, עזקעו עלי, מי אתה כי תאמר לנו לבוא להתפלל, ולקחו אותה וחיציאני החוצה לחצר הבית, ועלו את הדלת, ושם נשארת כי כל הלילה, ללא עיריכת הסדר, לא ארבע כוסות, לא מצות ולא בלוט. והם ישבו ואכלו ושתו וזללו.

אמר לו הרב, מה אמר לך, צר לי מאד עלייה, הלווא זה מה דבר שאמרתי לך, "אמר הקב"ה: אם אתה משפט את שלי, אני משפט את שלך". אתה לא חפצת לשפט את הארבעה של הקב"ה, אף אוזך לא שמה הקב"ה, בלבדה כי יקר ושם לעם ישראל.

הנשמע בדבר הזה!!

ועתה אשיה גם אני ורוווח לי מעשה שהיה, כאשר פנו אלינו מטעם ארגנו ענק המקרב את בנות ישראל לאבינו שבחמים, וمستופפת שם בנות מבתים שרבות מהן לא זכו עדין שהוריהם ישמרו תורה ומצוות כראוי, והם מזוכים אותן ומפרחים את נשמתן לנណן ולהנגן ברוח ישראל סבא, אשריהם ישראל. וביקשו מאיתנו כמוות גודלה כ-2,000 חוברות "חג הפסח בהלכה ובאגדה", כדי לתת לבנות שתלמודנה ותבאהנה לביתנו לחג כשהו מוכנות כיאות, גם בהלכה וגם באגדה. או אז פניתי ליהודי יקר שברוז השם משכורתו יפה מאוד מאה, ואף אשתו עובדת בעבודה מכובדת מאד, באופן שמשכורותם יחד עולה לערך 30,000 שקל לחודש. ובקשתי מהם אם יואיל בטובו להשתתף איתנו במצוות הגודלה והחשיבות הזאת. לצערי מיד הוא התחליל בספרורים הידועים שהמצב לא פשוט וכו' וכו', ואף שהצעתי בפני שיפורס לתשלומים, הוא אמר שכבר יש לו הוראות קבוע. בסיכום של דברים, הוא אמר שישאל את אשתו, ויתנו לי תשובה. מושראי עתני שהתשובה אחרת לבוא, התקשרתי אליו, מה שלומך יידי... אז הוא אמר, שאשתו אמרה שיש להם כבר מספק הוראות קבוע, והם לא יכולים. לשאלתי בעדינות, כמה הוראות קבוע יש להם? היה המענה 3 הוראות קבוע, שקל אחת 100 שקלים לחודשי!!!

המשמעותם: נתינת צדקה של 300 שקל לחודש – בנגד 30,000 שקל לחודש.

אמרתי בבדיקה, אתה זוכה לתת תרומה שקדושתה יותר מעשר. והבהירתי דברי: הלו מעשר זה אחד מתוך עשר, ואני המעשר קדוש. ואילו התרומה היא אחד ממאה, והתרומה היא קדושה. אם כן אתה זוכה לתת תרומה שהיא אחד ממאה של 30,000, דהיינו 300 שקליםים.

כ奴 רבותי, לצערנו הרבה אלו הם פנוי הדברים אצל אנשים רבים. ואין כוונתי חלילה לעוגם להם, רק מرحמנוני עליהם, אני כותב את הדברים, כדי שלפחות, אחרים אל יתנהגו כך. כי כל הקורא לנו מהצד באמת מתפלא, וכי עד כדי כך? ולפעמים גם אנחנו מתנהגים כך או בערך כך, מבליל תחת את הדעת כיואת למשינו. וכבר אמר החכם מכל האלים (משל טו לא): "אזו שמעת תובחת חיים, בקרוב חכמים גלוי". ועיין עוד בפתחה לחוברת "הסעודה בהלכה ובאגודה")

• הנקודותليل הסדר

לא ברגע האחרון

על כל אדם להכין מבעוד מועד את כל הנצרך לעירication הסדר **במישפטו**: ייו [ארבע כוסות לכל אחד]. מצות שמורות עבוזת יד [ב-100 גראם לכל אחד]. עלי כרפס - סלרי [קצת לכל אחד]. מים עם מיץ לימון, או מי מליח, או חמצץ לטבול הפרפס. מרור - חסה [54 גראם לכל אחד]. חרסת. זרוע [בשר או עוף, צליין או מבשל לקערת ליל הסדר. ויש נהגים לקחת זרוע, על שם הפסוק וברבים כו': "ויזצאנו ה' מפצרים ביד חזקה וברע נטיה". ואם לא קא זרוע יקח בנו עוף, על שם הפסוק ושמות יט ד: "אשא אתקם על פנפי נשרים ואבא אתקם אליו"]. ביצה מבשלה. סעודה משבחת. קצת שוקולד וממתקים לעזיר את הילדים, והגדה של פסח לכל אחד ואחת מה משתתפים.

הסירו מכשול

יקפיד לקנות כרפס ומחסה למזרז, מגודול מיוחד שאינו בו חשש תולעים. כי אכילת תולעים חמורה מאוד יותר מכל מאכלות אסירות, ואכילת תולעת אחת חמורה ביחס לתיכיות של חזיר! וכמובא בחורתה ('שרות המתבח') ומכל מקום, אם לא השיג מגודול מיוחד, يتלש את כל עלי התsha הירקיים ויזרקם, ויאכל רק את הקלה הלבן לאמר בדיקה קפואנית ויסודית, כיון שהקלח כל יותר לבדיקה. (זה)

התולעים של החסה...

מעשנה ברבנו יוסף חיים, שראה אשה אחת קונה במעות גודלה של חסה לבני ביתה לחג הפסח. שאללה הרב: כיצד את מכשירה את החסה? השיבה האשה: שוטפת אני

את מהשנה היטיב בזמנים. שאללה הרב: התדרע בפה שערות יש בראשך? נרhomme האשה מון השאללה המוזרה, וכפנובן לא ידעה להшиб. אמר לה הרב: דע לך בתוי העונות שתאת מהחטיאת את בני ביתך באכילת עלי הפסחה הללו, רבים מרבה יותר מהשערות שברארשיך... על פה, שמעי נא לעצמי, תשיליכי את העלים הירקיים שקשה מאד לבדוקם, ותשאיiri רק את הקלחים הלכניים, כי בהם נראים התולעים, והבדיקה קלה יותר. (ובו איש חי שנה בראשונה פרשת צו)

כיצא בזה ספר מרנו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל: בהיותי גָּר ברכוב אלקנה בירושלים, ראייתי את שכני מכין חסה ליל פסח. שאלתיו, כיצד הוא מנקה את הפסחה מהתולעים? השיבני, כי הוא שוטר אותם מתחת הברז בזרם חזק מאד, וכל התולעים בורחים! בקשתי מפנונו שיביא לי את המסה לבדוקה, וכן יביא לי סדרון לבנו. שמעתי את המסה בתוך הסדרון מתחת קרני המשם, ואמר שעה ראיינו על הסדרון הרבה תולעים יר��ות מתהלךות בו, והיה יכול להפשל ביהן חלילה באכילתוי, ועל כן יעצתיו לתלוש את עלי הפסחה, ולהשאיר את הקלחים בלבד ולבדוקם היטיב, וכך יינצל מחשש אסור. (וחוברת "כשרות המטבח בחלה ובאגודה")

בשר לפסח

אסור לומר: בשר זה או זרעו זה לפסח, שנראה שכונתו לקרבו פסח, ותריוו
כיכול בשר קדושים חוץ לבית המקדש, אלא אמר: בשר זה ליום טוב. וננהנו
להזהר בזה גם בעופות ודגים. (ויז)

גלאת הפטורת

לבד מכל המבנן הנקנות הנ"ל, ישנה הבינה עקרית וחשובה מאד, שהיא גלאת הפטורת של כל הלילה הקדושה הזאת, שלא היא מצות "מגיד", שנאמר שמות י"ח: "והגדת לבניך ביום שהוא לאמר". ויש לקימה בהלכה בהדור רב ולספר לבני הבית על שבעוד אבותינו במצרים, והיאך הקב"ה הוציאם ו_hz ווציאם ממצרים. על פה, על כל אב משפחה ועובד הסדר להזכיר את עצמו במה נמים קץ המהרג בפסח עשר הפסחות, ומבהיר לעיל ב"שער האגדה", ולא יסתפק בקריאת "הגדה של פסח" בלבד.

ליל הסדר של עמי הארץ

rangle היה מרנו הראשון לציוו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל בספר מדוי שנה קדם מה הפסח את המעשה דלהלו, כדי לשפט את הצביר בזרשותיו בדורפו בקדש.

מעשנה בעם הארץ שלא ידע הייאד עורךים אתليل הסדר, פנה אל אשתו ואמר לה: וכי בבקשה אל חברי השכו ותראי כיצד הוא עורך את הסדר, וכך נעשה אנחנו. הילכה האשה והציצה מבعد למלואו, והנה - בדקיק באותו רגע, השכו, שאף הוא היה

עם הארץ בחבריו, בעס על אשתו, והחל לצעק עלייה, עד כדי שעליה עזמו והכה אותה במיטתא. נבהלה האשה מאד, בחרבנה שכד המצויה בليل הסדר להכotta את האשה. מלחמת פנו, חששה לחזר לביתה, אך בלילה ברחה נכסחה לבית ועקבדה בצד בשתקה ולא דברה מיאומה. שאל אותה בעלה: "תגידי מה ראיית?", והיא אינה עונה לו. שיב שאלתה: "תגידי מה ראיית?", והוא אינה עונה לו. מלחמת בעסxo החל לצעק עלייה: "נו, כבר תגידי מה ראיית?" בשרהה שהיא אינה עונה לו, לך את המפתאטה והחל להכotta. אז אז אמרה לו אשתו: "הלא אני רואה שאתך יודע היאך עוזים ליל הסדר, אם כן למה שלחת אותי לחברך?!"

๔. הַכְנֵת הַמִּצּוֹת

מצות שמורה

מצוות החובה שאוכלים בלילה הסדר נקראות "מצוות מצוה". וחשוב מאד מאד שתהיהינה מצוות "שמורה" משעת קצירה, ושתעשותה בעבודת יד בכונה "לשם מצות מצוה". ובעשעת הדחק, כשלא השיג מצה שמורה עבودת יד, יוצא ידי חובה במצוות מכונה רגילות שאיןן שמורות משעת קצירה. ור' י. עה

מצוות מצוה – שמורה

יש להבהיר שכל זה מדובר לצורך "מצוות מצוה" שיזכאים בהו ידי חובה בלילה הסדר, אבלשאר המצוות שאוכלים במשך ימי החג, רשאי לאכל לכתילה את מצות הפוכונה המצוות ביום שאינו שמורות משעת קצירה. והפלמד ברביכים שארכיכים לאכל בכל ימי הפסח רק מצות שמורה, הרי זו הוראה שהיא נגד התלמוד וכל רבינוינו הפסיקים ראשונים ואחרונים, ועתיד לנו את הדין.

כתב הטור וסימנו תנא כתוב הרי"ג, צריך לשמר חיטים שיוצאים בהן ידי מצה בלילה הראשון משעת קצירה שלא יבוא עלייהו מים. והר"א"ש כתוב שאין צריך אלא משעת טחינה, זו לשונו, נהגים באשכנז ובצרפת לשמרו משעת טחינה, לפי שאז מקרים אוטו אל הימים שטוחנים בירחיים של מים, ולכן כתווינים בירחיים של רוח או יד, אין צורך גם אז שמירה, כי אם مليשה ולהאה, אם לא שריגלים לרוחץ שם את החיטים ומשן"ב שער החינו ס"ק לט]. וכן כתוב בשאלות. וככתב מרן הבית יוסף, לאכורה גראה מדעת הרי"ג וררב"ם ששמור המצוות משעת קצירה הוא מעכב. אלא שהר"ז כתב על דברי הרי"ג וראי שלមצוה מון המבקר עדיף כן יותר, אולי אפשר שאף על פי שלא עשו בו אלא שילוח קמח מון השוק ושמירה לשם מצה, יצא ידי חובתו. וכןו שבכתב גאזו אחד שבשעת הדחק מפרק קמח מה השוק, ויזכאים בו וכי חובת מצה בלילה הראשון, אך לכתילה צריך שומר משעת טחינה. [וכן כתוב רשי' וחולין ז ע"א]: ושרתם את המצוות, מתחלת טחינה והركدة, צריך שימור לשם מצה]. וככתב הרי"ש, רק היא מחייב על עצמו לשמר מצה של מצה משעת קצירה. ונראה שתקורתה בעלמא היא, מימה שאמרו בגמרא ופסחים מ"ע) על בנו של רבינו שאמו היתה אוסף לתוטים מתחלת הקציר, ועלosa להו שמור, ומצענעה אותו לצורך הפסח. ומשמע שהוא לבדוק היה מחייב בזה, וכל שאר

ההיכמים לא נהגו כן. וכן מפה שאמר רב הונא בגמרא ומשם: **מצאות של נקרים אדים ממלא פרeso מוחו**, ובלבד שיאכל בזאת מצה באחרונה, מושום שלא עשה לה שמור משעת לישנה. משמע שאם לאח קמח מן הגוי ולש איזה, אין צריך לאכל בזאת מצה באחרונה. וננהו באשכנו ובצרפת לשמרו משעת לחינה. ע"ב. וסיסם הביתי יוסוף: וכל מה שאמרו שארכיך שמור, הוא דוקא במצה של מצות, אבל שאר מצה שאדם אוכל בפסח, לא צריך שמור לשם מצה בלבד. וכן כתבו הר"ז והרב הכהן, וכן מדיין מלשונו הטור שכתב בשם הר"י שארכיך לשמור החטים שיוציאים בהו ידי פאה. ע"ב.

ובאמת, שאפלו למצות מצוה שלليل הסדר, רבים הפסיקים שכותבו שמצה שמורה היא להדור בלבד, וכמו שכתב המאירי שאין סרך חובה לעשות שמר לשם מצה משעת קצירה, וזה רק למצוה פון המבחר. זו לשונו מירן בשלהו ערוך וסימנו תנג ס"ד: החטים שעוזים בהן 'מצת מצוה', טוב לשמרו שלא לפלו עליהם מים משעת קצירה, ולפחות משעת טחינה, ובשעת הדחק מתר ליקח קמח מן השוק. ע"ב. וכך כתוב הבהיר היבט: "משמע דוקא מצת מצוה צריך שמור, אבל שאר מצות אין צריך שמר בלבד, ומתר לקחת קמח מהשוק אפלו בלי דחק, ואפלו שמור של לישנה ואפייה לא צריך, כמבהיר בש"ס ובפוסקים. מיהו כל זה מון הדין,anco ישראל קדושים נגנו לעשות שמר בכל המצאות משעת טחינה ולפחות משעת לישנה". גם בסימנו תע"ז (ס"ב) כתוב מרו: "במקומות שנגנו" לעשות שמר למצת מצוה משעת קצירה... וממברר שהליך היה הדבר במנג המוקומות. וכך כתוב תנודע ביהודה, "ומנהנו של ישראל בכל פולו ואשכנו שלא לחשש לאכל שמרה משעת קצירה אפלו בלילה הראשון אלא המהדרים מון המהדרים, וכן דעת הרמב"ם והרא"ש והרבה דודאים מקלים, ובדרגן שומעים להקל". ע"כ.

ואכן, ברוך ה' היום מצויות בשפע מצות שמורות, וכלם נזהרים בלילה הסדר לכתהילה לאכל "מצאות מצוה" שמורה עבودת יה', אך לבך מצות מצוה אליו, רשי אייל לכתהילה לאכל מפותחות מכונה הרגילותות ללא חשש כלל ועיקר, ואין בזה שום זלזול במפותחות. עיוויב בשער תשובה שכותב, "יש נזהרים שככל המצוה שאוכל בפסח תהיה שמורה משעת קצירה, ואין בזה לא משום יתרה, ולא משום מחלוקת, ולא מושום לא תנתנו". והפרי חדש כתוב: "הנוגה לאכול מצה כל הפסח משעת קצירה מلتאה יתירתה הוא דעיביד ונבר מיטר הוא עושה", ואם רוץ לאכול מצה שאינה שמורה משעת קצירה בכלל ימי הפסח חוץ מלילה הראשונה, אין צריך התרה". [אכן להלכה היה מקום להצricht התרה, אך אם עשה התרה בערב ראש השנה, אין חיב לעשות התרה על מנהגו זה].

זו לשונו הרבה משנה ברורה וסימנו תנג ס"ד באור הלכה ד"ה טוב: ובשם הנגר"א הביאו שהחמיר מאד שלא לאכול רק מה שמורה משעת קצירה, והוא היה נזהר בזה כל ימי הפסח, ומטעם שמא ירד עליהם מים במוחבר לאחר שתתיישב התבואה. ע"ב. ומברר מלשונו הברורה, שהганון מווילנא היה נזהר בזה לעצמו, ולא הזכיר מילה אחת, שגם אחרים יעשו כן, ואם כן מנין לנו לחייב את כולן להדר בזה?!

ובאמת כי עד לפני פה שגים, לא היו מצויות כל כך מצות מכונה שמורות, וכי מוכרים אותו באירועים קטנים של ק"ג 1 בלבד, ורק בככל המcząc ובגי התוරא אכלו מצות מכונה לא שמורות. צא וראה מה שספרו בגמרא ומסכת יoma עט ע"ב, מסכת סוכה כו ע"ב על התנאים רבי אלעזר בן שמוע ורבי אדרוק שאכלו ממשחו חוץ לשקה. וכך כתוב הר"ז: מעשה זה בא למלפניו שאם רצה תלמיד חכם שלא להחמיר על עצמו בקד, רשאי, ואינו נחייב בכך שלא מודדק למצות בית יוסף תורט]. וכך כתוב עוד הר"ז, ומה שכתב הר"י המשעña של שמואל, ללמד שמי שרוצה להחמיר על עצמו,

מורת חסידות היא לו, ולא תאמר שחסידות של שנות היא, כיון שפנץאנו ששםואל החמיר על עצמו בבית יוסף יורה דעתו סיינו כפה.

על פיו, חרוצה להחמיר **לעצמם בלבד** ולא כל מצות שמורה כל ימי המג, רשיי וקדוש שיאמר לו, אבל ללמד ברבים שאריכים לאכל בכל ימי הפסק רק מצות שמורה, הרי זו הוראה שהיא נגד התלמוד וכל רבוטינו הפסיקים ראשונים ואחרונים. וכמו שכתב מרנו החיך:¹⁴ "אף שבל אחד מהחמיר לעצמו בהלכות הפסק באשר תואה נפשו, את צניעים חכמה להחמיר בביבתו ובחוותו. וכל מה שיזוכל, ית虗פק מלגלו מסתורי לבני הארץ. ואם הגיע להוראתה, יורה על פיה הדין זוקא". וכתיב הגאון רבי חיים פלאגי: **החמיר לאחרים נגד פסק מרן**, ענו שונש בידי שמים, שמאבד ממוניים של ישראל. ובבר לפנוי 40 ש"ה, הוי בכהה שהוחזיאו שם רע על אמת המאמיות של מצות מכונה לא שמורות, והליך לבקר שם מרנו הראשו לציוו עובדיה יוסף זצוק"ל יחד עם עמיתו הגאון רבי בן ציון באא שאול צוק"ל, וכשיצאו מהתנאפה שבוח ופרשמו ברבים שהמצאות מהדרות ללא חשש, וסתמו את פיות המקטרגים. וכן היה מנהגם של מרנו הראשו לציוו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל ועוד גדי ישראלי במשך עשרות שנים לאכל במצות הוראה "המפרשות או שאיין" מאה שמורה". ואף שמרן זצוק"ל נהג בשנותיו האחרונות לאכול מצות שמורה, זאת מושם שהיא אוכל רק מצות של بد"ץ "בית יוסף", והמצאות שלחן שמורות, אך גם בשנים אלו, מעולם לא אמר לציבור להחמיר בהז, ולא הזכיר אפילו שיש מנהג כזה.

ובאמת מי שהיה מצוי בשעריו של מרנו רבינו עובדיה יוסף זצ"ל, שמע בפה וכמה פעמים את דבריו בז'ה, וلهלו מילה במללה משוער שמספר מרנו זצ"ל, לאחר שביאר בטוב טעם ודעתי את ההלכה אם חמץ בפסח חזר ונעור או לא, אמר מרנו בדלהן, וזה לשונו הקדושה מלה במללה: "לכן, חבל לכלת לבזבז כספים ללא טעם ללא ריח, במקומות זה שיתנו את זה לצדקה, זה הרבה יותר טוב. מי שרצח לעשות חומרות על עצמו, בבקשתו, יבושם לו. אנחנו מדברים מצד ההלכה, אין לנו שום סוד להחמיר במצוות מסויימות נגד מצות אחרות. כל המצוות כולן הוו בסדר, כולן בחזקת כשרות, הכל כשרים, ואין בהן שום חשש, ואין להם נפל ועיקש".

ובשיעור אחר אמר בדלהן:

"כל המצוות הן בבחירה, רק שיש עליהם פיקוח, יש עליהם השגחה מצד הרבנות, זה לא משנה מאיזה רבנות, עד אחד נאמנו באיסורים, רק אם אדם כשר מעיד, זה גם כן נאמען. לא צריך שיהיה דוקא רבנות רשמית, זה לא משנה כללizia רבנות. כל שיש פיקוח, אז זה בחזקה שזה בסדר. יש על כל פנים, שיש רבנות משביחה על הדבר הזה, זה ראוי שזה בסדר. מפני שיש אנשים מפ侃דים, אולי מצות יהודה לא בסדר, אולי מצות ראשון לציוו לא בסדר, אולי מצות אביב לא בסדר, אולי מצות ישראל לא בסדר. לוקחים, מהדרים ולוקחים להם מצות של הלפרין שזה אולי פי ארבע או פי חמיש, אני לא יודע פי כמה וכמה זה, ואני לא ידוע אם זה כל כך, זה דבר שהוא באמת חינוני ודבר שהוא נחוץ. זה לא נחוץ ולא חינוני, ולא שום דבר. כל המצוות הן כשרות, "יאכלו ענבים וישבעו" ולא יחושו לשום דבר".

אבל מצה לא שמורה בלילה הסדר לממען השלום

על כל אדם להזהר שלא יבוא לידי בעס והקפדה בשביל שרצו להדר, וחבל על כל הדוריין אם בא על ידי כך לכעס וריב. וככתב מרנו הראשו לציוו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל בספרו "ענף עץ אבות" (עמו מה): בימינו אלה לשמחתנו רבנו בעלי תשובה הшибים בכל לבם לתורה ולמצוות, אך יש באלו שהקצינו מאר, מושקה אל המקצה,

ומפני חסר ידיעותם בתורה, והתנוגותם בקיציותם רבה, גורמים להפרת השלום בבית, ובפרט אלו שאינם לומדים הלכות פדת, ומתנוגים בחומרות יתרוות. ולא זו הפעם בלבד זה העיר. אשר על כן אנו אומרים בתפילה: "חשיבנו אבינו לתורהך, וקרבנו מלפניך לעוברכך, והחיזרנו בתשובה שלמה לפניך", שרק על ידי למידת התורה ומולכיה יוכלו לכלכל דבריהם במשפטו, וכייחי בשלום ובמשור.

ומעשה באיש אחד שבא אחר ימי הפסח לנגרש את אשתו, ביתו של הרב הקדוש רבבי אברהם יהושע העשיל מאפטא. שאל אותו הרב: "מה לך כי תרצה לנגרש את אשתו?" השיב הבעל: "האשה הזאת האכילה אותי בפסח מזח שרויה בימי, בגין למסרת אבותוי" צוה הרב באוטו מעמד לקרוא לאשתו הרבנית, וכשבאה, שאל אותה: "הגידך נא לי, אלו מצות הנחת לפניכי בليل הסדר?" הרבנית החרישה, כי יראה לספר, אמר לה הרב: "אל תיראי, הגידך לי את האמת". עתה החרנית: "שמנתי לפניך מצות פשוטות בלתי שמרות, ומעשה שהיה לך היה: את המצה השמורה שגאנפטה בערב פסח לשם מצה, הנחתה במפה מיחד באزو שבחדר, ובחיותי טרודה בהכנות הסדר, בא איש עני אחד ואמר לי שאין לו מזח שמיורה ליל הסדר, אחד מבני הבית שלא ידע שהמצה הזאת הנקה לרבעו ליל הסדר, נטל את המצה ונטו אותה לעין, ובבואי לחתת את המצה, נדחפתה בראשותי בראותי שנקלחה מו הארץ, ולא ידעת מה לעשות, ויראתי לספר לבני הkadosh. נמלכתني ולחתתי מצה פשוטה והחניתה בתוך המפה, ועשיתי עצמי כלא יודעת כבר מכל הנעשה, והרב הקדוש ערד את הסדר על מצה פשוטה זו". אז אמר הרב הקדוש לזה שבא לנגרש את אשתו: "ראהبني, אני אכלתי מצה פשוטה בלילה הסדר, ועשיתי את עצמי כלא יוציא ולא מרים, למען לא אבוא לידי בעס ומקפה, והכל למען השלום, ואתה בא לנגרש את אשתו בשליל מינה של מצה שרואה, הרי אין זה מודע בלילה" עשה הרב בגיןיהם שלוזם, ונתפייסו, והילכו לביטם בשלום.

מצות מצוה – לאחר חצות

מעלה גדולה וחשובה מאי מאי לאפות מצות בערב פסח לאחר חצות היום [12:40] בשעו קין לצרך מצות הפיצה שאוכלים בלילה הסדר, כי חביבה מצוה בשעתה. תלמוד ירושלמי, רב חי גאון, רב יהודאי גאון, רב מתתיה, רשי, רבנו תאם, רבנו יחיאל, רבנו שםשו משנאן, רבנו אליעזר הגדול, רבנו שמואל הכהן, רבנו יהודית הכהן, הרabiyah, רבנו פרץ, הרاء"ש, הטור, רבנו ירוחם ועוד).

כתב רבנו הטור סימונו תנח אי מתחילה להתעסק במצוות ארבעה עשר בגיןו עד אחר שעוטות [מצוות היום]. ומעשה באחד שאפה מצות קצם ארבע שעוטות, וכבר בער את חמוץ, ואסרו רבותינו המצה, ביוו שהתורה הקישה מצה לקרבו פסח, [שנאמר ושות יב ח]: "וأكلו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרדים יאכלו", וכן נאמר ודברים טז: "אזכרת פסח לה' אללהיך... שבעת ימים תאכל עליי מצות לחם עז"י", וכיוו שקרבו הפסח איינו נחתת אלא מיש שעוטות ולבעללה, אף המצה איננה נאפית אלא ממש שעוטות ולבעללה. אבל רבנו אליעזר הגדול ורבינו שמואל הכהן התירו לאכללה, אך לכתחלה יש להזהר, מושם שחייבה מצוה בשעתה. ואחר שהאריך ותיריב מרו הבית יוסי לדון בדעתות הפסקים אם רק מצות מצה שאוכלים בלילה הסדר, יש לאפותו בערב פסח אחר חצות, או גם שאר המצוות שאוכלים בשאר ימי הפסח,

סימן וכתב: "וְגַהֲגוּ בֶּלְעָוֹלָם שֵׁלָא לְהַתִּחְלֵל לְלוֹשׁ עַד אַחֲרֵי שֵׁשׁ שָׁעוֹת, וְאַיִן לְשָׁנוֹת הַמְנַגָּה". ע"ב. גם הרמ"א בדרכיו משלב כתוב: "וְכוֹן הַמְנַגָּה בָּמְדִינָה אֶלָּו לְלוֹשׁ מִצּוֹת שֶׁל מִצְחָה אֶחָר חַצּוֹת הַיּוֹם שֶׁל אַרְבָּעָה עָשָׂר, אֶבֶל שֶׁאָרְבָּעָה אֶזְרָפִים קְדֻם לָזֶה, וְלֹא רָאַתִּי שָׁוֹם חַשְׁשׁ בְּדָבָר זה". ע"ב. וכן כתוב מרנו בשליחו ערוה, נומגיים לולוש מצחא אופים בערב פסח אחר שש שעות, שהוא צמו הקרים קרבנו פסח. ובערב פסח שחל בשבת, יلوוש בערב שבת אחר שש שעות. ע"ב. לאור האמור, בודאי שעל כל אדם להתאמץ כמיטב יכולתו להשיג מצחא שגאנפו לאחר חצוחה, כי לכל הדעות יש בזיה לפחות מצחא מזו המבחר. (עי' קסן)

להשתתף במצווה

ראוי לכל אדם להתאמץ בעצמו ב"אפיקת המצאות", ולהשתתף יחד עם חברה את הנשים יראי שמים שיש להם את כל הפכים הדורשים לכך, ויזדים באפנו מעשי את כל מהליך הבנית למצאות, ובקיאים היטיב בהלכות אלו: שאיבת המים, לעית המים, במות הקמח, מקום הלישא, צמו ומקום האפיקה, הפרשת המלח ו עוד, במלאך בשלחו עורך מסיקו תנג עד סימנו תסה.

כתב הטור סימנו תשס: בעלי מעשה וחסידים, מוחמירים על עצםם כאנוגים הפקחים ולשימים בעצםם ואופים, כמו שדרשו בבראה ופסחים קטו ע"א "לְהַמֵּן עַגִּי", מה דרכו של עני הוא מסיק את התנור ואשתו אופה, אף כאן הוא מסיק את התנור ואשתו אופה. על כן, מצוח על כל אדם להשתתף בעשיית המצאות ובאפיקתו, וכן היה נוהג אדוני אביה קרא"ש ז"ל, והוא משתדל בהו ועומד על עשייתו, ומזו את העוסקים בהו, והיה מסיע בעריכתו. ע"ב. וזה לשונו מרנו בשליחו עורך וסימנו תשס"ב: קרא"ש היה משתתף במצאת מצוחה, ועומד על עשייתה ומזרז את העוסקים בהם ומסיע בעריכתו. וכן ראוי לכל אדם לעשות להטפל הוא בעצמו למצואה. ע"ב. ומיר הראשו לציין רבינו עובדיה יוסף זוקל, כמה וכמה שננים היה טורם לילכת למאהיה בערב פסח ולאפוז מצחא לאחר חצוחה היומם, כדי להיות שטר בעשיית המצאות.

נחק הנهر למי שנשא חיטים שמורים לפסח, כי הוא עוסק במצוות

מעשה בתנא הקדוש רבינו פנחס בן יאיר, שהיה הולך לבית המדרש, ובדרכו היה הנר אשר גברו בו המים ועלה על כל גdotויו, ולא היה יכול לעבור בו. אמר לו רבינו פנחס לשרו של הנهر: למה אתה מונע ממנה לילכת לבית המדרשי? חלוק לי את מימייך לשנים, כדי שאוכל לעבור! סירב שרוא של הנهر לחלק לו. אמר לו רבינו פנחס: אם אין אתה חולק לי, גוזרני עלייך שלא יעברו לך מים לעולמי! מיד נחלה הנר לשנים, ו עבר רבינו פנחס. היה עמו אדם שהיה נושא חיטים שמורים לפסח, אמר לו רבינו פנחס לשרו של הנهر: חלוק גם לאיש זה, כיון שהוא עוסק למצואה, שנאמר "ושמרתם את המצאות", וחלק לו. שאלוהו תלמידיו, האם גם הם יכולים לעبور בנهر ולא יסתכנו, השיב להם רבינו פנחס: כל מי שיודע בעצמו שלא ביצה ולא העليب לבן ישראל מימייו, יעבור, ולא יאונה לו כל אווון, ואם לאו, לא יעבור! מסכת חולין ז ע"א. ירושלמי דמאי פרק א הלכה ג

מצוות שבלה שועל

אדם הרגיש לקמיה חטה, יאכל מצה מוקמה שבלה שועל. (עי)

• אפיית מצות עם גברים ונשים

ראיתי לנכון להציג שאלות שנשאלתי, ופורסמו בעיתון "המבייט" כמיידי שבוע בשבוע בס"ד.

שאלה: בלכתי השבוע ברחוב, ראייתי מודעה של אפיית מצות למשפחות, וישנה תמונה במודעה, ובה רואים שלחן שכלו גברים מרודדים את הבזק, ושלחן על ידו שכלו נשים מרודדות את הבזק, ברכוני לדעת, האם דבר זה נכון על פי ההלכה, כי מעולם לא ראיינו שגברים ונשים אופנים מצות יחד, אלו מצד אלו? (א. א.)

תשובה: ידידי הicker, אף אני בשבוע לצער ראייתי את המודעה על אפיית המצאות, וכאבלי מאד היה טוענים ומחטיאים את הרבים בחוסר שמירת העיניים. כי גם אם נניח שכן הנשים תבנהו לשם בצעירותם עס שמלה וכיסוי ראש כיואת, [מה שאמינו מדויק כלל, לפי התמונה שבמודעה], וכי מותר להסתכל על נשים צנוועות? הלווא כל בוקר אנחנו מתפללים "וואל תבנני לידי ניסיון ולא לידי בזיזו", והיאך יעמידו שלחן גברים על יד שלחן נשים, שברור שרואים אלו את אלו ונכשלים.

ואמרו חז"ל מסכת בבא בתרא נז ע"ב.ilkot shel shemonei yeshua tefila על מי נאמר הפסוק, "עוצם עיניו מראות ברע...", מלך ביפוי תחזינה עיניך? על זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה, שאז שרווליהם מתרוממים ומתגלגלות יידיהן. ואם יש לו דרך אחרת ללבת, ודזק הוא עובר משם, הרי הוא נקרא רשות" אף שעוצם את עיניו ולא מסתכל, כי לא היה לו לקרב עצמו אלא להרחק עצמו מן העביבה (רש"ס). וכל שכן כאן שברור שבעת רידוד הבזק שרווולים מתרוממים, ואף בעת חרודה שכולם נמצאים יחד, יצר הרע מתגבר יותר ויותר, ונגדל הניסיון, וה' הטוב יכפר בעד.

וחבל שלוקחים מצווה כזו חשובה של אפיית מצות, ובמקום לשמר עליה בקדושה ובטהרה, מערבים בה טעם לפגס, טעם מאוס, ומקללים את האוירה הקדושה בתערובת גברים ונשים. ומעולם לא נשמע בדבר זהה אצל ציבור יראי שמיים אמיתיים, שיופיעו מצות גברים ונשים יחד.

ואשרי אוטם יראי שמיים שייזכו לעמוד על המשמר "לבلت היota שם ערוב", וידברו על ליבם של אוטם אחרים, ואולי יצליחו לשכנעם שייעשו שעות אפיה לגברים בלבד, ושעות אפיה לנשים בלבד, וכगודל טרחתם כך גודל שכרם, ואין ספק שייזכו לבנים תלמידי חכמים, קדושים וטהורים, כי הדוגמא האישית שרואים הילדיים את הוריהם כמה כואב להם על הפרצה הנוראה בחומרת החנויות, משפיעה על בנייהם ואתם את הדברים יפעלו בהם בעוזרת השם.

שבוע שחריו פרסמו בעיתון: בהקשר לתשובה שתבנו בשבוע ש עבר. שמחנו לשמע כי ברוך ה' בשבוע אפו מצות הגברים בשעות נפרדות, והנשים בשעות נפרדות. וברור שכל כוונתנו לשם שמים, וכפי שמן הראשו לציין גודל הדור רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל היה מנהה אותנו במשך כל שנים על פי המשנה במסכת אבות "אוהב את הבריות ומרקם ל תורה", לקרב אותם באהבה וחיבה ושלום לתורה, אבל לא לקרב את התורה לבריות, דהיינו לפי דעתם של הבריות, חס ושלום.

בשנה הבאה: בעקבות הפרטום בעיתון השנה שעברה, זכינו שבשנה זו כבר החולפו התמנוגות במודעות לגברים האופים מצות ולא פורסמו תמנוגות של נשים. ואף כתבו במודעה למטה, שניתנו לנשים להירשם לאפיקת מצות לנשים בלבד.

• אפיקת מצות לנשים בלבד

שאלת: אם זוכה למסורת שיעור לנשים מיידי שבוע בשבוע, ועתה פנו אליה מתלמידותיה, ורוצה להתרגנן קבוצת נשים לאפיקת מצות. האם נכון דבר זה לעשותתו על פי ההלכה או לא, כי מעולם לא ראיינו נשים שאופות מצותי וכו'?

תשובה: במשנה מסכת פסחים (מה ע"ב) מובא: רבנן גמליאל אומר: שלש נשים לשות כאחת, ואופות בתנור אחד, זו אחר זו. ותיכמים אומרים: שלש נשים עוסקות בבצק כאחת, אחת לשה, ואחת עורכת, ואחת אופה. רבינו עקיבא אומר: לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין. זה הכלל: תפוח - תלטוש בצונן. ע"ש.

אולם יש לדעת ולהבין, כי לא דומה זמינו לזמן, כי בזמןנו היו ריגילות הנשים באפיקת המצאות, ובKİיות בפרט ההלכה כיואות, ואף אם לא כולן היו בKİיות כל כך, אך לפחות הייתה אחת שבקיהה כהלכה ומפקחת על כולן שהכל יתנהל כהלכה. לכן היהמצו שבנות המשפחה היו מתאפסות ואופות לעצמן מצות בבית. לא כו היום, המציגות אינה כו, ורוכב כוכלים קווים מצות מוכנות שהכינו אנשים יראי שמיים עם השגחה צמודה כיואות, לבב יהיה חשש של חימוץ חיליה.

על כו, בודאי שלא מומלץ כלל שיתארגו נשים לאפיקת מצות, כי מון הסTEM אין בKİיות בכל פרטיה ההלכות שבזה, כמו שרוב כל הגברים לא בKİאים. וכבר כתוב המשנה ברורה וסימנו תה סק"ז בשם הפרי חדש שיש לעמוד על העוסקים בהכנות המצאות, כי רבוי המכשולים בזה. וכבר בחק יעקב בשם שבולי הלקט, שאין להאמין לנשים בעניין לישא ואפיה, כי כמה דברים יعلו על לב נשים שהן מותרות, או שמא שוכחות ועשות דבר שלא כהונן, ואין ידועות שכר מצוה והפסד עבירה. ע"ב. על כו, רק אולי אם מתארגנות בנות משפחה, שאביהו בקי בהכנות המצאות כדת וכלהלה, וילמדו אותן את כל פרטי ההלכה ודקדוקיה, והוא עצמו יבוא וישגיח עליהם, שהכל נעשה כדת, אז אין חשש בזה, אבל בלאו הכי, אין לארגן קבוצת נשים לבדוק שיכינו מצות.

ומכאן למדנו, שלא נכו מה שיש מפרסמים מודעות מטעם איזה "רב", שמתארגות נשים לאפיית מצות, והכל יעשה בהשגת "רב" שהוא עמוד עליהם וישגיה שהכל נעשה כהלה. ולא הבנתי, איך עמוד הרב וישגיה על קבוצת נשים, וכי הרב לא מצווה על שמירת העניות! ועל אחת כמה וכמה שבעת RIDOD הבקץ שרוליתן מתרומים, ובעת חרזה שכולן יחד, יצר הרע מתגבר יותר ויותר, וגדל הניסיון. וכבר אמרו בגמרא (בבא בתרא נז ע"ט) שאם אדם יש לו דרך אחרת לлечת, ודוקא עובר מקום שנמצאות נשים, הוא נקרא "רשע" אף שעוצם עניינו ולא מסתכל, כי לא היה לו לקרב את עצמו אלא להרחק עצמו מן העבירה.

ואל תאמר לי, מי ישגיה עליהם, שלא יכשלו את אחרים למצות שאין כשרות? כי אם אין אשה הבקאה בכל ההלכות כיאות שיכולה לראות ולהשಗיה עליהם שהכל נעשה כדת וכלהה ללא חשש חמוץ, אז שלא יעשו ולא כלום. והדברים פשוטים וברורים, ושומע לנו ישכו בטח.

וכל זה בלבד ממה שהתארגנות זו של נשים, נובעת כיום לצערנו הרב, מתוך מגמה שנויות של "שווין זכויות" בכיוול, להשות את הנשים לאנשים בכל ענייני המצוות, וכמה קלוקלים רבים והרס רב יצא מזה, וזה משך דרכם של אותם חוגים מסויימים שהגיעו עד כדי כך להכניס ספר תורה לעזרת הנשים שירקדו עימם הנשים, ומפעם לפעם הולכים עוד ועוד מדחיא אל דחי ברעינות מושנים שלא שייעורום אבותינו. לכן ברור שאין לחදש רעינות פסולים כאלו וכיוצא בהן.

◀◀ ערב פסח ▶▶

אכילת מצה

מpter לאכל מצה בלילה בדיקת חפץ. וכן דעת הר"י", הרמב"ם, נימוקי יוסף, הר"ג, הריטב"א, רה"ש, רבנו ירוחם, הרמב"ן, והרשב"א, המגיד, המאירי, הרוז", ר' יצחק בן גיאת, Tosafot ר"ד, רבנו יהודה רב שבל השובל הלקט חק יעקב אלה רבה, רבנו זלמן, חי אדם, לב חיים פלאגי וכו'. קaza, רנטו **ואולם**, אסור לאכל מצה למחرات בערב פסח כל היום, כדי שיחיה חכר באכילתתה בלילה [לילה הסדר] לשם מצוה. **ואולם** קטו שאינו מביא בספרות יציאת מצרים שמספרים בלילה הסדר, מpter להאכילו מצה. (קז, ר)

מצה עשרה

עוגות מצה עשרה, מpter לאכל בערב פסח אף לגודלים. הוזיל ואינו יוצא בהם ידי חובה בלילה הסדר, שנאמר: "לחם עני", הדינו לחם של עניים שעשי מקמח ומים בלבד, כמו המפה שلنוט שאינו בה אלא קמח ומים. אבל מצה עשרה, היא לחם של עשרים שעשייה מקמח, סוכר, זיין ושאר מי פרות. רנטו **ואף** לבני אשכנז מתקד לאכל מצה עשרה בערב פסח, שלא החרמיו אלא בפסח עצמוו. ותוא ס"ב, נודע בייחוד, עורך השלחן סי' תמוד סק"ה. רשות

מצמור לתודה

מנוגה אשכנו שלא לומר "מצמור לתודה" בתפלת שחרית של ערב פסח וחול המועד. מכיוון שבזמנו שבית המקדש היה קיים לא הקריבו קרבו 'תודה' בנים אלוי, מפני שהיה ארייך להזכיר עם הקרבו חלות חפץ [40 מלות, 10 חפץ ו-30 מצה]. ובערב פסח חישו שפआ לא יספיקו לגמור לאכל את אשר מלווה החפץ, קדם זמו אסור אכילת חפץ. ואולם מנהג בני ספרד לאמרו, כיון שאינו מצמור זה נתקנו לשם קרבו 'תודה' אלא לשם הודהה. טור ובית יוסי סימנו רפה. ח)

אסור מלאכה

מצוות היום

אסור לעשوت מלאכה בערב פסח ממצוות היום [40 בערך]. וישני טעמים לזה: א. כדי שיפנה זמנו להכנות צרכי החג, באפיקת המצאות ושתאר עניניليل הסדר ורש". ב. בזמנו בית המקדש, היו מקריבים קרבו פסח, זמו הקרבותו ממצוות הימים. וביום שआנשים מקריב קרבו, נאסר בעשות מלאכה, כי יום טוב הוא לו. ולכך, אף שהיום, בעונות הרבים, קרב בית המקדש ואינו לנו קרבו פסח, בכל זאת, כיון שנאסרה בזמנו עשית מלאכה, נשאר האסור בתקפו, והוא בcheinיו להתרIOR (ירושלמי). (קפא)

תקוני בגדים

לא אסור אלא מלאכה גמורה, כגון לתפרק חליפה חדשה, אפילו בחנים. אבל תקונים לציד החג, אפילו מעשה אפסו - מטהר, ובלבד שהיהו בחנים. ובמקרה הדיווט בתפרית בפטור וכיוצא, כל שהוא לציד המועד, מטהר ורשאי האפסו אף לטל שcar. (קפח, קפט)

כבוס

בגדים שיש לו צרך בהם למועד, מטר לבבאים במכונית כביסה בערב החג, ככל מעשי הדירות שמתירים לציד המועד, שאיו זה בכלל מלאכה גמורה שאסורה. ועיי עמוד קפח, וחוץ' שבת א (כ) מאחר והיות מכביסים במכונית כביסה שאיו בה טורה של כיבוס ממש כמו שהיה מצוי בזמן,DOI בלחיצת כפתור, וכן גם מקלים הימים מטים זה לבביס בערב שבת, על כן משפחות ברוכות ילדים וכל מי שיש לו צורך בגדים אלו למועד, מותרים לבביס בערב החג ככל מלאכת הדירות שמורתה לציד המועד. שוב יצא לאור ספר "ילקוט יוסף" פסח וכרכ בעמוד תשלא) וזכה לכוון לדעתו הרמה שמותר לבביס בערב פסח.

צפרנים, נעליים, גהוז

מתר לנז צפרנים, לצחצצ נעלים, ולגחץ בגדים כל היום כלו. (קצתן

תספרת

מצוות שיבתת נס לcharg כשהוא מסטר. וישים לב להסתperf לפניהם חצות היום, כי לאחר מכו אסור להסתperf. ואם שכח להסתperf לפניהם חצות, רשאי להסתperf אחר חצות על ידי עצמו בלבד. ואם יש ספר עני שאין לו כדי צרכו ליום טוב, רשאי להסתperf אצלו בשכר. ולענין גלום וסדרו הזקון, יש להתייר כל היום. וכך

עדיף ונכון להסתperf קדם יום י"ד, ולא להמתינו ליום האחרון. ועיקר העעם בזאת, כדי להיות פניו ומוקנו למוצאות היום כשריפת חמץ ושאר חכנות ארכי החג, וילקבט את החג בנחת ורצע ולא בלחש, בשמורו צמצם מקומות למלוקם. גם כי יש מקומות שנגנו שלא לעשות מלאה בערב פסח כל היום ולא רק מחצות היום. וככתוב מרן צוק"ל בספר הילכות עולם וח"ג נתן: "ובימי קרפי נהגתי להורות לתושבי עיר קדרשו רושלים של זהב תכבה ותפונה, שעדריך להסתperf בלילה ערבי פסח [ליל י"ד] ולא למחורת היום, כדי לחוש לדעת מך השלוח עיריך שבמקומות שנגנו שלא לעשות מלאה בערב פסח, אין להסתperf אפילו קדם חצות היום, ולדברי הפרי חדש ועוד, ירושלים היא מקום שנגנו שלא לעשות בה מלאה בערב פסח, ולכן טוב להקדים".

מלאה על ידי גוי

מ tether לעשיות מלאכת אפנו על ידי גוי בשכר, בגין לתperf חליפה או להסתperf אצלו. שלא אסרו אמרה לגוי אלא בשבת ביום טוב ורק הפורע שיש בהם קרע.珂甫, וכך

فتוחת חנויות

מו הדון מ tether לשחרר כל היום. ולכן מ tether לפתח חנויות בגדים או מכליות וכיוצא. ובלבך שביבתו מכינים את כל ארכי החג, אין אנים ארכיכים את עזרתו.珂甫, חוץ ע"ש שבת א מב)

ערב פסח י"ד בניסן שחיל בשבת – מ tether לעשיות מלאכה ביום ששי [י"ג בניסן] אחר חצות, אפילו מעשה אפנו, בכבל ערבית. כיון שעיקר העעם לאסור עשית מלאכה בערב פסח הוא העעם השני של הקרבת קרבנו פסח. וכיון שגם הקרבתו ביום שבת ולא ביום ששי, יוכל לא נאסר ביום ששי בעשית מלאכה אלא בכבל שביע –إمكان מינחה קטינה נשעתים ומעי לפניהם צאת הכוכבים לפי שעות זמניות. בערך: 16:20 בישועו קץ]. מ מבאר בחומרה השבת בהקלח ובאגודה.珂甫, רנה)

"יהי כבוד חברך חביב לך כשלך, ואל תהני נוח לכעוס"

ספר הגאון רבנו יוסף חיים זצ"ל (חסדי אבות פרק ה המשנה כב): מעשה באחד מעשירי בגדאד שהיה לו משרת נאמנו בשם ברוך הירש, אשר אהבו עד מאד. ערב פסח הגיע, וביקש מהמשרת לקנות לו פירות לצורך הכנסת החרוסת, אוויזם, תפוחים, תמרים וכו'. הלך המשרת, אך משומס מה התעכב בשוק, וחזר רק לאחר שעתיים. העשיר היה בלחש גדול, ומרוב כעס, כשהגע המשרת, קרא לו: "במה". המשרת נפגע ממנה, לא התקוננתי שאתה בהמה חיללה, אלא כוונתי הייתה בראשי תיבות 'במה': ברוך הירש מה הבאת. אמר לו המשרת אף אני התקוננתי בראשי תיבות

'אתה': אגוזים תפוחים הבאתים. ויצחקו ויתפPIOו ביןיהם. ע"כ. זו חכמתו של העשיר, אשר גרמה לו מיד להתפיס עם משרתו ולהזור בו מטעותו.

ובזה ניתן לפרש את המשנה "יהי כבוד חברך חביב عليك" כשלך, ואל תהי נוח לכעוס". כי אף אם טעית ופגעת בחברך, ודברת עמו שלא כהוגן, מיד כשתנת דעתך על זה, השתרול לפיסו מהר ולהחזיר את השלום, כשם שהיה מצפה ממי שפגע לך. ואל תתמהמה להמשיך בכםך, כי אז יש לחוש פן יתפתח הריב, ויקשה עליכם להחזיר את השלום. [השוויה מסכת סנהדרין ז ע"א] ובזה פירשו גם מה שנאמר בראשית יג: "וַיְהִי רֵבֶבּוּ רָעֵי מִקְנָה אֶבְרָם וּבָנָיו רָעֵי מִקְנָה לֹוט". ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבבה בגיןך ובניך ובנין רעוי רעיך". למה בתחילת אמר 'ריב' לשוו זכר, ואחר כך אמר 'מריבבה' לשוו נקבה? אלא בתחום הריב הוא בגדר זכר שאינו פרה ורבה, אבל אם חיללה לא עוזרים אותו מיד, הוא מתפתח והופך להיות מריבבה פרה ורבה, וזה אחריתה מי ישרנו. על כן מיד בעת התחלת הריב יש להפסיקו, והכל על מקומו יבוא בשלום. ישמע חכם ויוסף לך.

• המנהגות האחרונות לחג

אכילה בערב פסח

משעה עשרהית של היום [בערך: 15:30 בשעו קץ], אסור לאכל גם מצה עשרה. ובמוקם צרך יש להקל לאכל עד 50 גרם ולא יותר. ואמנם פירות וירקות, בשר, דגים וכדומה, רשאי לאכל כרצונו, ובלבבד שלא ימלא ברסס, כדי שיאכל את הפיצה בלילה לתאבורו. ואולם, טוב לאכל במנות בזו שישער בעצמו שאכילה זו תשפיך לו שלא ירעב בלילה, כדי שלא יבוא למחר לגמר את ההגדה ואת ספור יציאת מצרים. ואדרבה, כדי לאלו הוא ובני ביתו בערב פסח קראי, ישבו כלם רגועים ושלוים בלילה, ויספר להם בנהנת, בסבלנות ובשמחה. (קטט)

מקווה טהרה

מניגג חשוב לטbel במקווה טהרה בערב החג. וכי שיכל גם במשך השנה לטbel בכל ערב שבת, תעבא עליו ברכה, וזוכה בזיה לטהר נפשו ומיחשבותיו. (חו"ע יו"ט קב)

סגלה חשובה

ישנה סגלה חשובה מרבניו שימוש מאסטרופוליא ז"ל הי"ד, שבל מי שאומר אותה אפלו פעמי אחת בשנה, ובעיקר בערב פסח, מבטח לו שיינצל באזורה שינה מפל מכשול וממייתה משנה, ושות אדם לא ימושל בו, וכל אויביו יפלו תחתיו, והוא על במוותיהם יזרץ, ובכל אשר יפנה יצליית, ובכל עסקיו ירווח, עד比亚ת הגואל אמן סלה. על פיו, ישתדל כל אדם לקרוא סגלה זו המובאת במחזוריים רבים של פסח, ובהגדות של פסח.

סדר קרבן פסח

מנוגד טוב לקרה בערב פסח את הפסוקים הנוסקים בהקרבת קרבנו פסח, ולעסוק בסדר הקרבת הקרבנו שהיו מקרים רבים בזמנו בית המקדש, שיבנה במנורה ביוםינו. ואמרו חז"ל שנדריו קא ע"א: כל המקורא פסוק בזמןנו - מביא טוב להולם, שנאמר ממשלי טו כת: "וזכר בעתו מה טוב". וכך סדרו בו במחזרים רבים ובגדות של פשת.

שנה בערב החג

חוּבָה קדוֹשָׁה לְהַשְׁפֵּיב אֶת הַילִּדִים לִישְׁן בְּעֶרֶב פָּסָח, כִּי שַׁיִיחַי עָרְנִים כֹּל הַסֵּדֶר וַיַּקְרִים בְּהָם מִצּוֹת "וַיַּהֲדֹת לְבָנֶךָ", שֶׁזְּהוּ עֲקָר מִטרָּת לַיל הַסֵּדֶר. (ח) וכמו כן, ונכון לכל אדם לישן בערב החג, כדי שייהיה רגוע ומישב לשבת בנות בלילה הסדר ולחרחיב בספרoric יציאת מצרים, ולא יזרע את המשתתפים מחמת עיפותו.

אמרו על רבינו עקיבא: מימייו לא אמרה, הגיע עת לעמוד [ולחפש את הלמוד] בבית המדרש, חוץ מערבי פסחים וערב يوم הפפורים. בערב פסח - בשכбел התינוקות, כדי שלא ישנו נתקינה שיכלו לישו אותם ביום, כדי שייהיו עירנויים לפחות החג, ספר יציאת מצרים ובכל עשיית המצוות. ובערב يوم הפפורים - כדי שייאכלו את בנייהם מהדוריים, שייהיה להםEpoch להתענות]. (מסכת פסחים כת ע"א)

לכפות ולהילל לחג בנות וברגע

מה טוב ומה נעים שיכין את עצמו ואת בניו ביתו מראש, לקראת הלילה הקדוש זהה, לקבלו בנות ולא בלחש ובחללה, כי לא נאה ולא יאה להכנסו בתהרוatzיות ולחש עד הרגע האחרון. ומה טוב ומה נעים לערד את שלחוليل הסדר מבעוד מועד עם היינו, הכוונות, ההגדות וכל הדירוש ליל הפסח הזה.

ועצה טובה לכל אדם, שאחר שנה ורמח' ולבש בגדי החג הנמודות, ישוב וישגנו לעצמו את תלכות הסדר בקדמהלו, כדי שיכשכשו לפדר יהיה בקי בעשיותוצדת וכחהלה. ובפרט כשחל ליל הסדר במוצאי שבת, שיש פרטיו דינים נוספים שאריך לשגנס קדם. כאמור מכון, יקרה את ספר יציאת מצרים בנות ונעימה עם כוס תה חם, ובזודאי שכל כלו יתמלחא שמחה וענג, וירגישי היאך נכספה וכלהה נפשו לקרה בוא החג. ולא באוטם המכינים את צרכי החג עד הרגע האחרון, ונכנסים לחג בלחש ובחללה. וכמה הנחגה לא נכוונה היא, מה שספר לי יהורי אחד, שליל הסדר בביטם נעשה בעיפות ובਮירות, מאחר שכלם עיפים מעבודות היום, הנשים מעבודות הבית, והגברים מאכילת המצוות, וכלשונו: "אנחנו עושים קפה בערב פסח". מה שהוא "קפה" בז'ו,omba על חשבונו חנוך הילדים, שרוזאים היאך מתיקות מצות עשרה מעתה תורה "וַיַּהֲדֹת לְבָנֶךָ". וכך אמרו חז"ל: כל המרבה בספר יציאת מצרים, תרי זה משבח", ומכללו חן, אתה שומע לאו.

להקדדים תפלה

על הפל, יתפצל לתקב"ה שהליליה הקדושה זהה יעבר עלייו ועל בני ביתו בשמחה וברשותו, ובהתלהבות של קדשה, כדי שטהילה נחת רום להשם יתברך, ושהס שלום לא יכש בעוות הensus או הקפדה פלשחה, כי היצר הרע יודע לכפה מעילות גדולות וטובות יכולים לזכות בלילת הזה, ולכך מנשה ומוחש היאך להפילו בפרט בעווון הensus, ובזה הוא 'מקיט' אותו ומשיל ממענו את כל אותו החטבות העתידות לבוא עלייו. לאותה, החלש יאמר גבור אני, ויבקש מהמש שיזכהו לעשונות הפל בדת וכלהלה בשמחה, או אז יזכה לכל הישועות והחטבות במובא לאחר הקדושים.

דווקא בלילת זו שמארה כמשמעותו, יציר הרע מוחש להיכנס

אומר הרב אלימלך בידרמן שליט"א: כאשר מאמין האורם, כי אין דבר בעולם אשר יארע אם לא ציווהו השם, אינו בא לעולם לידי כעס או גואה, שהרי גם הדבר שיש בו כדי להכיסו לא נעשה מalias אלא במאמר השם, והדברים נוגעים למעשה בפרט בלילת הקדושה זו ליל הסדר, כמו שכותב רבנו החיד"א ומורה באצבע סימנו ז"ה: "יראה לי, שהלילת הזה מארה כמשמעותו באורות עליונים, ועל כן יציר הרע עושה לו פתחים, ומבקש עיליה להיכנס באחד מבני הבית על ידי המחלוקות והensus, והחכם עניינו בראשו... יעביר הכל 'מווציא מצה' [מצה מלשון מריבה - שיגרש מאתו כל מיני מריבות] ומכוnis אהבה, ואשריו".

הסדר של רבינו בערצאי עלילית על כולנה

מעשה באיש חסיד ושמו רבינו רבבי בערצאי. בכל ענייני הפסח היה ר' בערצאי מחמייר בחומרות שונות, בפרט באפיית המצות, שהיא הוא עצמו שומר על החניות משיעית קצירה, וכן בהכנות היין, היה מושגיה על הענבים משעת בצירה, לבל יגע בהם שום חשש כלשהו של חמץ. אחר כל היגיינות, הצליח לאפות כמה מצות שמורה כדי צורכו, ויין לארבע כוסות, וכן יצא מביתו בערב פסח שמה וטוב לב, כאשר היין והמצות ערוכים היו על שולחנו. באותו שעה שרבי בערצאי היה בבית המדרש, עברה אשתו (שהיתה קשת רוח) ליד השולחן, ונתפס הסינר שלו במפה, ומבליל משים גרהה אחריה את המפה שעל השולחן, ונפלו המצות ונשברו, היו נשפך, ולאחר הכלים נשברו.... כאשר חזר חזרה תקלת הזאת, שלא הניח את המצות והיו על מקומות הנכוו, ואיך עשה אשם בכל תקלת הזאת, שלא הניח את המצות והיו על מקומות הנכוו, ואיך עשה דבר הזה? שמע ר' בערצאי את חרפטו ולא השיב מאומה, ואדרבה פיסחה בדברים באומרו: "מהו משנה מי اسم, הרי הכל מאייתו יתברך!" ובנחתת הרים את המצות והיו, [והגש שתמיד היה נהוג שלא לאכול בפסח ממה שנפל לארץ, לא שת לבו זאת, בידועו שלא עת עתה להרבות בחומרות, ועליו למנוע מריבה וכעס בכל מחיר]. וכן התחיל לערוץ את הסדר בשמחה ובדיצה.

למהחרת נכנס הרבי הקדוש מקרלינו לבית המדרש, וממנה בפני התלמידים: סדר של צדיק פלוני, האיר ופועל בכל העולמות, ומעשו של צדיק פלוני, האирו בעולמות אחרים, "אבל הסדר של רבי בערצ'י עליית על כולנה, איש לא זכה להשיג שפע רב בכל העולמות, כמו שהוא השיג במעשיו אמש, שלא בא לידי כעס".

מה לך כי תבכי, וכי אין בבית מצות אחרות? ...

הגאון רבי משהlus אינגרא זצ"ל היה מוחמיר שלא לאכול מצות זולת הכמות שחביבים לאכול בליל הסדר, והיה משותך מאד על אותו מצות, כשהוא עצמו עומד על עשיית המשעת קצירה עד אחר אפייה, היה בוחן ובודק שיהיה הכל בתכליות המלאכה. משעת קצירה בערך השנים בערב פסח לאחר חצות הימים, רעבו לידי לאכול, ולא מצאה המשרתת מأكل כדי שביעיה להשkeit בו רעבונם. לפיו תומה ראתה את המצוות היקירות של הרב, וננתנה אותן לילדיהם, משנה הבינה בכך הרובנית, נבהלה מאד, שהרי ידעה כמה יגיעות טרה הרב לאפות את המצוות ההלכתנו, ומהיכן ישיגו כת מצוות מהודרות כללו. אך מאחר וחשה שבולה יקפיד על זאת, החלטה לצאת מן הבית לאיזו שכנה, ולשוב רק לאחר שבולה יושב מבית הכנסת. כאשר חזורה הביתה, קיבלה בעלה הרב במאוור פנים, היא הבינה שאינו יודע מאומה מן המאורע, או אז פרצה בבלוי וסיפרה על המצוות שאכלו בטיעות הילדים. משמעו כן הרבה, השיב בפשטות ובנהות: מה לך כי תבכי, וכי אין בבית מצות אחרות? ...

הרבי בעל דברי יואל מסאטמאר זיע"א, היה מספר מעשה זה בהתפעלותו, והיה מוסיף ואומר, שעיקר החידוש הוא ה'פשטו' שהיתה בתשובתו של הרב. ברוב אמונתו בהשם יתברך בתכליות השלים, לא עליה בדעתו כלל לכטוס ולהתרכעם, לא על הילדים, ולא על המשרתת, ואף לא על זוגתו, שאולי לא הצנעה את המצוות בשמריה מעולה, שהרי על האדם לעשות רצון קונו, ואם בסופו של דבר האכלו את הילדים במצות אלו, הרי כך היה רצונו השם, שיקיים את מצות הלילה במצות אחרות, וממילא לא הקפיד כלל.

הנני מודה לך שנתת לי נגידים מותקים כאלו, אף כשהם שוברים את המצוות
פעם אחת בליל הסדר נכנסו בניו של רבי זלמן בריזל זצ"ל לביך ולהתברך בברכת החג. בין הבאים הגיע גם נגידו, ילד קטן, שבמעשה ילדות קפץ ומשך את המפה של שלחן הסדר' וגרם לשבור את מצות השמורה. כאשר הבחן בכך רבי זלמן, נשא את עיניו כלפי מעלה ואמר בשמחה: "אה, רבונו של עולם, הנני מודה לך ומשבחך על שנתת לי נגידים מותקים כאלו אף כאשר הם שוברים את המצוות....

קריעת ים סוף בליל הסדר

מספר הרב שלום הרוש שליט"א (בسفרו הנפלא ביויר, "הגדה של פסח - הסדר של החיים" עמ' 11):
מסרטוי שיעור בישיבה, והכنتתי את התלמידים שעיקרם של ליל הסדר הוא אמונה. את השיעור תיבליך בדוגמאות מעשיות מהחיבים ובסיפורורים שקרו. התלמידים התעוררו עד מאד, והכינו את עצם כראוי, ובתפילה על זה לפני החג.

אחד התלמידים סיפר לי מכל רASON, למה זכה בזכות הכהנה והתפילה ללילה הקדוש זהה: בليل הסדר הלך להתפלל ערבית, אשתו שהיתה עייפה מכל הכהנות הרבות, החילתה לנצל את הזמן לנוח. לאחר מכן מוה, התעוררה ונבהלה מאד לראות שכל הבית מוצף במים. היא חששה מתגובה בעלה שיכעס עליה, והמחשبة הראשונה שלultaה לה בראש הייתה: 'הנה בעלי עומדים להגעה מהתפילה, וכשיראה מה קורה פה, הולך להיות "שמח".ليل הסדר הזה "הלך..."'.

התפילה של ליל הסדר הסתיימה, המתפללים יצאו איש לבתו. והבעל היקר יצא לדרכו כshedibori האמונה מהדදים במוחו, ובשפתיו תהילה לה' שיהיה בעוזם בערכית הסדר. כאשר פתח את הדלת, לא שיער אייזה מתחזה עמדות עניינו לראותו: כל הבית הוצף במים. הבית היה שטוף בנחלי מים בכל מקום, ואשתו עמדת אובדת עצות ולא מצילה לטפל בבעיה. השם עזר לו והוא הבין שזה הניסיון שלו, השם רוץ'ה של ליל הסדר הזה יתחיל עם מגבים ועם בית מוצף, והוא התחיל את הסדר מהאמונה, כפי שŁמד.

אשרו הופתעה עד מאד, כאשר ראתה נשפני בעלה נותרות שלות ומחיכות, והוא לוקח מגב, ומתחילה לגורוף את המים החוזה תוך כדי שהוא שר, ומודה להשם בלי שום כאס והקפות. ניסים של פורים בליל הסדר. האם זה בעלה...?! והבעל בשמה, גורף ומנסה להבין מהו מקור הבעיה. לאחר מספר דקות גילתה שאחד הילדים פתח את הברז של מכונת הכביסה בזמן שאשתו ישנה, וגרם להצפה. הוא סגר את הברז ואמר לאשתו: "היום הסדר שלנו מתחילה בלא גורף את המים מהבית", ובמשך שעיה ארוכה גרפו את כל המים מהבathroom, שמחים ורוועים. ומה היה לאחר מכן? אייזה ליל סדר היה להם? לא הייתה שם, אבל התלמיד סיפר לי שלא היה לו כזה ליל סדר כל החיים. ואני מאמין לו, כי זה ברור: לפví גודל הניסיון כך גודל האור. לאחר עמידה בניסיון כזה, זה פשוט שמקבלים מתנות מיוחדות.

השלמות של ליל הסדר

נסביר את העומק שבדבר. האמונה היא השלמות של כל הדברים, ובעיקר של ליל הסדר, שכן מהותו שלו היא לימוד האמונה והנחלת האמונה לדורות. אמנים נכו שיש חלקים רבים בליל הסדר: ההגדה, הסעודה, הallel, השירים. אבל היסוד של הכל, הלב של הכל - זה האמונה. ליל הסדר שבו האמונה היא לפני הכל - זה ליל הסדר מושלם, האור שלו בשיא השלמות.

כמו עולב הוא ליל הסדר שבו מקיימים את כל החלקים ונכשלים ב מבחן האמונה... אתה מספר לילדים על האמונה ומחלל את השם, תוך כדי שאתה חי בניתוק גמור מהשם. זו בדיחה. העיקר חסר מן הספר. זהו ליל סדר חסר חיים, חסר לב. כי על האמונה לא מותרים בשום מצב! כי בלי אמונה אין כלום.

לכן כמעט שאין אדם שאין לו נסיוון של אמונה בליל הסדר. אתה חושב שזה

"шибוש בתיכנון", אבל באמת הנסיון זהה הוא השלמות שלليل הסדר שלו. זה לא חייב להיות דבר גדול כמו איחור רציני, או בית מוצף. זה יכול להיות מריבה בין הילדים 'מי יושב היכן', תינוק בוכה, או כל דבר אחר שמצוין בכל משפחה. וכך יודעים שזו השלמות שלليل הסדר ומתקוננים עלכך בתפירות, אפשר לזכות לעמוד בנסיון ולקבל את האור שלليل הסדר בשלמותו.

וחכם עניינו בראשו. أخي היקר, תגיעו ליל הסדר עם הרבה מאד תפירות, ואז תזכה לקבל את האור הגדול של הלילה גם בלי הנסיונות. כי הנסיונות באים כדי להשלים את האמונה, וכשתרבה בתפירות תזכה להשלים את האמונה עלידי תפירות. אבל גם בריבוי תפילה, לא מחייב שתתקבל את האור שלليل הסדר בלי נסיונות, כי יש הארונות נפלאות ומיהדות שאיפשר לקבלן אלא עלידי נסיונות, אלא שבזכות התפירות תהיה לך סיעיטה דשמיא לטעם בנסיונות ולקבל את המתנות.

אל תדאג, הכל מסודר

יום לפני ליל הסדר קיבל אביו של אחד מתלמידי אירע מוחי ל"ע, ולקח אותו לבית החולים. הבן ובני ביתו היו מבולבלים ולא ידעו מה לעשות. אם אביהם ישחה בבית החולים עם הסבא, מה יהיה עם כל הילדים וכו'? בסוף החליטו שככל המשפחה ילכו ויעבירו אתليل הסדר עם אביהם בבית החולים - יהיה איך יהיה.

כשהתקרב ליל הסדר, הודיעו להם מנהלת בית החולים שיש ארגון חסד שמארגןليل סדר לממשפחות החולים, ואין צורך להביא שום דבר, הכל מוכן ומסודר. זה הרגיע אותם מאד, והם שמחו וסמכו על זה, ולא הביאו איתם כלום.

הם חשבו לתום שיגיעו למקום מסודר עם שולחן ערוץ. אבל כשהגיעה בלילה לאולם שם התקיים הסדר, חשבו ענייהם. הם הופתעו למצוא מקום קטן, עמוס בעגלות של חולמים. הייתה שם צפיפות נוראית. לא היה באולם מקום לוזז. כולם חיפשו מקום לשבת והיו שם צעקות ודוחפות. כולם התנפלו ולקחו את כל המנות. ולא רק בני המשפחה לא מצאו מקום לשבת עם האב החולה, אלא גם אוכל לא מצאו. הם כבר ויתרו על האוכל, העיקר شيء מוצאות ויין, אבל התברר להם שלא נשאר להם אפילו מוצאות ויין לארבע כוסות.

המציאות הזאת הייתה ההזדמנות האידאלית לאפשר ליצר הרע "לחגוג", ומיד היצר הרע התחליל "להפצע" אותו במחשבות רעות: 'תראה מה קרה לך, בלילה הסדר, זהה הלילה וכי חשוב בשנה: תראה, הילדים בצער, והאשה בלחץ' וכו'.

הכנה עשתה פירות

אבל התלמיד הזה הספיק לשמע הרבה הרבה את הדיסק 'תפסיק להתביבין', ובעיקר זה לשמעו שיעור הכנהليل הסדר. בשיעור הזה שאלתי, מהיכן מתחילהليل הסדר בפסח? ואני שיליל הסדר לא מתחילה מ'קדש', אלא מהאמונה. כך מתחילה הסדר האמיתית: להאמין שככה השם רוצה, ושזה הטוב ביותר. לבטל את רצונו לרצון השם,

ולא להתבלבל מושום תקללה או נסיוו שעוברים עליי, ולקבל את זה בשמחה. ויאמר: "נכון שרציתי שליל הסדר יתחליל מ'קדש' ו'רחץ' מיד ובמהירות, אבל השם רוצה אחרתת". ואז לנוהג על פי האמונה, כגון: להמתין בסבלנות, או לעוזר לעזרך את השולחו, וכן על זה הדרך. בכל מצב ומצב, התחילה היא האמונה. וכמו שאומר רבינו נחמן ז"ע"א, שלפעמים דוקא כשהולך לאדם לא סדר שהוא רוצה - זהו הסדר האמתי, בבחינת "תכלית הידיעה שלא נדע".

התלמיד הזה החליט לקיים את מה שлемד. במקום להתביבין, התחיל לומר תורה: "תודה לך השם, על שאין לנו מקום לעשות אתليل הסדר. תודה השם, אתה יודעת מה אתה עשית. בטח הכל לטובה". כך הוא היהוד והזיהוי, ואמר לאשתו ולילדים: "היום הסדר שלנו מתחילה בעוזר לכולם למצוא מקום, לחולים ולאורחים, לעוזר מה שאפשר, לסדר את השולחות, לפנות וכו'. זה מה שהשם רוצה מאיתנו. בעצם, מה כבר קרה כאן השם שם אותנו כאן, כדי שנעזר לחוליים! תעצבו את הסדר שלנו, בוואו נערז, נגיש, נשמה את החוליים. זה יהיה הסדר שלנו: שלא נאכל, אלא נערז לחוליים". ואף שראה שוגם לא נשאר להם מצות ויין אמר: "ככה השם רוצה".

המתקפת דיןיהם מושלמת

ההודאה שלו באמות המתיקה את הדיינים, ואשתו והילדים קיבלו בשמחה את דבריו, ו"נדבקו" בהתלבבותו שלו, והתהילו לעוזר בסידור המקום ובהגשה, עברו מהילה לחולה לעוזר לו ולשם אותו במה שאפשר. בני המשפחה שכחו מה'צרה' שלהם, והתרכזו בחסד ובונתינה. החולים, לא הארכו ב'סדר'. בغال מצבם, הם ערכו את הסדר בזריזות ושבו למחוקות שלהם. כתעת, ברוך השם, התפנה להם מקום מרוחה לעשות אתليل הסדר. הם רצו לנשח ולהתחליל בעיריכת הסדר, אך כאמור לא היה להם במה לעוזר את הסדר, כי הם לא הביאו כלום, ולא נשאר להם כלום. בדיקות באותו רגע, בהשגחה פרטית גלויה ומופלאה, הגיעו למקום באופן לא טבעי ולא מבוני. היהודי ובידו שפע של אוכל, מצות ויין, ובזה הם ערכו סדר בהרחבבה ובשמחה.

סיפר בעל המעשה, שכאלו "אורות" וכזו שמחה שהיתה להם - לו, לאשתו ולילדים - אי אפשר לתאר. הם צכו לחוויה חד פעמית שנחרתה עמוק בלב הילדים ובני המשפחה. כזאת שמחה מיוחדת, צזו תחושה של גילוי אמונה, התעוורויות והתרומות רוחנית ושפע של אור, מלא באושר שאין אפשר לתאר. כל המשפחה, הילדים וכו' - כולם הודיעו שכזה סדר פסט, לא היה להם מעולם. כי סדר כזו מקבלים רק אחרי שעומדים בנסיון ומתחילה את הסדר באמונה, אז יש לסדר טעם אחר למורי.

וכל מי שזכה לעמוד בניסיונות בלבד הסדר - החל מניסיונות קטנים, שהילדים שפכו את היין או רבו על שטויות, ועד לניסיונות מורכבים וקשיים יותר - מעיד, שדוקא באותה שנה זכה לאור נפלא, הרבה יותר מבעל שנה רגילה, שבה הכל הlek לו כסדר, כי כשהסדר מתחילה באמונה, זה הסדר הנכון. אי אפשר לזכות לאור כזה, בלי לעמוד תחילת בניסיון גדול. וככה זה בכל החיים.

את העיקרונות זהה יש לזכור כל השנה. לא רק ביום הסדר. בכל ארוע, בכל סעודת שבת, בחגיגים, בשמחות, בניסיונות - הכל מתחילה מהאמונה. ובכל מקרה האדם צריך לבטל את רצונו מפני השם, ולא להתבלבל מכל נסיוון או תקלה שעוברים עליו. וזה מה שהשם יתברך מבקש מאיתנו, שנעבוד אותו ונעשה את רצונו כרצונו, לפי התוכניות שלו ולא לפי התוכניות שלנו, ונס_kb את כל מה שיקרה איתנו באמונה ונעשה את שלנו בתמימות.

עומדים בנסיון

צריכים לקבל את כל מה שהשם עושה בשמחה גדולה, ולהגיד תודה, רק זה נקרא לקבל את הנסיון באמונה. לא רק ב'шибושים' גשמיים בתוכניות, צריכים לקבל באמונה, אלא גם ב'шибושים' רוחניים, כגון שאינו לך שום התועරויות פנימית, או אם נפלת בנסיון הטעס - גם אז חייבים להתחזק מחדש באמונה ולומר: "ככה השם רוצה", שבמצב הזה אגיד תודה על הבעה, ואתנהג כאילו לא קרה כלום.

הנסיוון העיקרי באמונה, הוא בשלום בית. בדוגמאות שהבאנו לעיל, הנסיון היה מגורם חיצוני שלא בשליטות האדם, טעות מהילדים, מהנהלת בית החולים - שם לא היו הרבה ברורות, אם היו כועסים ומטעצנים, צועקים ומשוטלים, זה לא היה עוזר, ולא היו מועילים בזיה כלום. אבל בנסיונות והתמודדות מול האשה, הירע יכול להזכיר לאדם מוחשבות, שהוא כן בשליטתו והוא יכול לעמוד על שלוי, להתווכח, לצחוק, "לכופף" את האשה, וכדומה. כמו עיקר מבחן האמונה, אם אדם יודע לשטוק ולחותר, ולא לעשות שום דבר בכך או על חשבון האשה. וכאשר זוכים לעמוד בנסיון זה, אז זוכים לאור הנפלא והגדול ביותר.

הדלקת נרות

הכנת נר דלק

אסרו חכמים להדלק אש חדש ביום טוב, כמו מקפשת פפרורים או ממrichtת וכדומה, והתריו להדלק ממשך הדלקה מערב יום טוב. אי לך, יש לנו לב קדם בניתת החג להדלק "נר נשמה" הדלק 24 שעות, כדי שאם יצטרך לבשל ולהדלק את האש ביום טוב, יהיה לו מהיבוא לקחת את האש. וזה הנ Kraa "הדלקה ממש לאש", דהיינו שמדליק אש חדש ממשחה דלקה מלפני יום טוב. ואם נס, יש להזהר ביום טוב שלא לכבות את הגפרור שבאכזעתו מעביר את האש, אלא גניהם אותה שיבבה לדלק. ועוז להלו פרי המלאכות המתרות והאסורות ביום טוב.

זמן הדלקת נרות של יום טוב

טוב שהנשטים מדלקנה את הנרות לפניו השקיעה בבל ערב שבת. ויש הנוהגות להדלק בלילה יום טוב קודם הקדוש. ופשוט שटדלקנה ממש דלקה. (חו"ע סוכת ר' י

פתחיל צפ

כאמור מדליקים נורות ביום טוב עצמו בפתיל צפ, מותר להכניס את הפתיל לתוך הנקב שבספק שעם, ואין זה נחשב מונקו כלוי. תשובה בכתב יד למ"ז זוק"ל וחוב בא בקיצור שלחו עורך חווו עובדיה שבת בקטן)

הברכה

כיון מהדלקה תברך האשה: "ברוך אתה ה', אלקיינו מלך העולם, אשר קדשו
במצותיו, וצונו להדליק נר של שבת זו يوم טוב", ואמר כד פרליק.

בנות אשפנزو – הנים שבערב שבת נוהגות רב בנות אשפנزو לברך לאחר שמדליקות את הנרות, מכל מקום, בערב יום טוב אף הם יברכו על הנרות ולאחר כד ידליקו. מכיוון שככל מה שנוהגות להדליק ואמר כד לברך, הוא מחייב שמקבות שבת בברכה, והיא לא יכולה לומר מפני איז ביום טוב שemptר להדליק ממש לאש, נמ"א שאף לשיטת שמקבות את החג בברכה, רשויות להדליק, אך יזהרו שלא לכבות את הנר שבו הוא מדליקות. ומ"ב רסג כי חוו"ע שכות רט)

בנות תימן – שנחנו בחוץ לארץ שלא לברך על הדלקת הנרות של יום טוב, עתה שעלי לארץ ישראל, עלייהו לנוהג במנהג הארץ ישראל, ולברך על הדלקת הנרות.

כמו מבואר בתלמוד ירושלמי, וכן פסקו רוב הגאנונים, הר"א"ש, ארחות חיים, הר"י מקורビיל, כל בו, ראב"ה, אוור זעיר, הגות מיומני המודכי, הרוקח, אבדורם, לקט זעיר. וכן פסק מורה השלחן ערוך, ורביס מהארונוני: הלבוש, הדריש, מן אברהム, דוגל מרובה, רבנו זלמן, החיד"א, פני יהושע, שעיר תשבה, שואל ומשיב, עירך השלחן ערוך, ומה שכתבת בש"ת פעלת צדיק, שרוב הפkomות בטיקו נחנו שלא לברך ביום טוב, כבר כתוב בש"ת ואזכיר יוסוף בה שהרב פעלת צדיק עצמוני חזר בו בספרו ע"ש חיים. כתוב שארכבה יש לפרסום רבבים ולמהנגי שקלים יברכו על הדלקת נרות יום טוב, וישפו דעת הרמ"ם שכתב שמקבות כבוד ונונג שנגאלה בשבת, נחתת גם בימים טובים. ומכיון שמקבות הדלקת נרות שבת היא מכלל ענג שבת, הוה הדין לגבי יום טוב. וכן כתוב הגאון רבינו שלום הקבוש בשושנת הפלך. וכן כתבי עוד פרובני תימן לברך, מהרי ונוה, שתילו זיתים ועוד. כתוב מהרי ישראלי בז' הלשון: ובודאי היה המנהג פשוט לברך. וסיס מירן הראשו לאיזו רבינו עובדייה יוסף צוק"ל בזו הלשון: ובודאי שכלל משליל נבון וירא שמים, התרד לברך ה', לא ישגיח בדרכיו האומר לשנותכו מון הפנונג הנפוץ בכל רחויים ובכל הארץ אטרא דמרן הקדוש השלחן ערוץ ורבו לנו גאנוי ירושלים, אשר דבריהם תפיד נר לרגלוינו ואור לנתיותינו, שאם ראשונים במלכים אנו כבני אדים. ואיזהו חכם המפיר את מקוינו, ותרי קבר אמרו ח"ל אל ישנה אדרם מפני הפהלקת. ולכן אוטם מיזאאי פינטו שעוזין לא מברכים, עלייהם לשנות מינהם, ומכאן ולהבא לברך על הדלקה של יום טוב, ועליהם תבואה ברכת טוב. וראו לעוזד אוטם ולחזק את ידיהם בזאת, ומה ישאו ברכה. (חו"ע שבת א ריא)

ברכת "שחחינו"

לא תברכנה הנשים שוחחינו בהדלקה, כיון שمبرכים ברכה זו לאמר מפני בקדוש. וירושלמי, אוור זעיר, תרומות חדשנו וועוד) והמברכות נכונות לחפש הפסיק בין הברכה להדלקה, ולכן טוב להעיר להו בונחת שיפסיקו מפניהם. וכתבו הגאון יעב"א, יפה לב,فتح הדריה, ומסדר לאלפדים, שמניג נשים זה אוו לו יסוד בהלכה, ושנאה הוא.

נשים שעדיין מברכות 'שחחינו' בהדרקה, תענינה 'אמו' על ברפת 'שחחינו' ששומות בקדוש, ואינו בזה הפסיק בין ברפת 'הגפו' לטיעמת היין.

יש להבהיר כי די זה הוא רק ב חג הפסח, מאמר וברפת 'שחחינו' שבקדוש שיכת גם על שאר מצות הסדר באכילת המזון והפרור, והאשה שברכה 'שחחינו' במדלקה לא כונח על מצות אלה, אלא על עצם הרקן ולכון בפסכות שפטורה היא ממצוות סוכה, אין לה לענות אמו אמר 'שחחינו' שבקדוש מחייב הפסיק. ואולם, אם היא מבנות אשנה, רשאית לענות 'אמו', מאחר וניתן לנשות לרדך אפלו על הישיבה בסוכה, אך ב חג השבעות לא תענינה. ושבט הלוי ח"ג סימן ט. כה. סוכות קנא, ריג)

דיני ערב פסח שחל בשבת ↲

כאשר חל ליל הסדר במנוצאי שבת, וערב פסח הוא ביום השבת, יש להעדר לכה בהתאם, כלהלן:

הנחת נר דלק

ידליק מערב שבת נר נשמה גדוֹל, כדי שתתיה לו אש מוקנה להדלק ממינה במנוצאי שבת שהיא يوم טוב, לחימום התבשילים, ומהלקת נר يوم טוב.

במה מקים סעודות השבת?

בכל שבת ישנה מצווה לקים שלוש סעודות באכילת פת, ואלו בשבת זו שחלה בערב פסח, אסור לאכל חמץ מהשעה הריבועית מהבקר, וכן אין לאכל מצות במשך כל היום כלו כמבראך לעיל, וכיitzד אם כן יקיים מצווה סעודות שבת? להלן נברא ששתי אפשרויות כיצד לאלה באכילת שתי הסעודות הראשונות בשבת וביבור החמצ.

העצה הקללה הראשונה:

ביום ששי י"ג בגינון בבקר יוצא את כל החמצ מהבית ולא ישאיר מפניו כלל, וישראל את החמצ כבכל נשנה עד סוף השעה החמישית [עד 11:20 בערך בשעו צי]. וכן יבטל את החמצ בערב שבת לאחר הבעור במדוי נשנה. (ובסב, רסן)

ומאחר שאין עוד חמץ בביתו, במה יקיים שלוש סעודות בשבת?

לסעודת ליל שבת: יקח שתי מצות שלמות לצריך לחם נשנה, ויברד עלייהו: "המנוציא לחם מו הארץ". ויחלק לכל בני הבית במות "כביצה" [54 גראם]. ופשוט שיאכלו בצלחות של פסח, שכבר הקשר בכל הבית ואין שום חכו.

לסעודת המבקרים: מיפויו שלרובינו אסור ביום י"ד בניסן לאכל מצה, אך לא יכול מצה רגילה כבליל שבת, אלא מצה מבשלה שלא יוצא בה ידי חובה בלילה הסדר. וכיitz יכון מצה מבשלה נישל מרק ביום ששי, וכשהוא חם מאד, יתו בתוכו בפה מצות שלימות [בכמויות שיאכלו בני ביתו], ושההו אוטנו מעט זמו כדי שיקבלו את טעם המרק ולא יהיה בחרו טעם מצה רגילה. וכך גם ישנה אפשרות לטעו את המצאות בשמו במחבת גודלה. ויקפיד שתשארה המצאות שלימות. ובסעודת שבת בברך יקח שתי מצות פאלו, ויברך עליהם: "המושcia לחם מז הארץ". וימליך לבני הבית [54 ארם] בברך שבת. (ושב)

העצה השניה:

שורף את חמץ ביום ששי בברך. וישאיר בפה פותות כפי הנזכר לבני ביתו לסעודותليل שבת והბקר, אך לא ישאיר חלות, שכן גורמות לפורורים. (רנה)

טוב להזכיר שהتبשילים יהיו בשירים לפסח, ויבשלם בסירים של פסח, אך ישים לב היטב שלא יענ בכם שום פרור חמץ. וטוב שיأكلו בצלחות וסכו"ם חד פעמי יפה. ואם השתמשו בכלים של חמץ, אוו התיר לשטוף את הכלים בשבת, משום שנמצא שפכינו משפט לחל, אלא יצניע אותם עד לאחר הפסח. ואולם מתר לחתם בהם מים, כדי שלא ידק הלבול. (סז, רנה)

لسעודתليل שבת: יבע על שתי פותות שלימות לציד לחם משנה, וימליך לבני הבית כ-60 ארם. ויזהר מאי שלא יתפזרו פוריי הלחם. ובגמר האכילה יקפיד שלא ישארו פוררים, ויקפל הכל במנפה ויזרק בפח האשפה שברחוב. (סה)

ישנו משפחות רבות הנוגנות להכין את כל התבשילים כשרים לפסח בכלים של פסח, ומשתמשים בצלחות וסכו"ם חד פעמי, ומתחילה מבאים פותות וסלטים או קעה ראשונה, ואז מוסלקיים את המפה החדר פעםית, שוטפים את פיהם ומינקים את גידיהם מפוריי הלחם, ומביאים צלחות וסכו"ם של פסח, ואוכלמים מנה שנייה: עופות, בשר ואرز בלי לחם, פאשר עתה הכל כשר לפסח. יש להבהיר שלכתה לא נכו לעשות גו, כי לדעת מרן השלוח ערוץ וסמו קעו ס"ב, ביו שגמרו בדעתם שלא לאכל יותר פת וגם סלקו את המפה, עליהם לברך עתה על התבשילים ברכה ראשונה וברכה אחרונה, ואינם נפטרים בברכת המוציא וברכת המזוז,مامאר ואינם שיכים לסעודה, כי סלקו ידים מופת. אך מכיוון שרבים מחראשונים חולקים על זה, ולדעתם ביו שמאכלים הללו הם עצם מזוז, ואינם באיםukanות סעודה אלא להשביע, הרי הם בעצם חלק מהסעודה, והפת פוטרת כל מה שפה למזוז ולהשביע. על כן, חזורים אנו למלול הדול שספק ברכות להקל אפל נגד מרן שלוח ערוץ, ולא יברך לא לפניהם ולא לאחריהם. אך כאמור, בראדי שלא נכו לכתה לעשות גו, אלא יאכלו גם את המפה השניה על אותה מפה בכלים חד פעמיים, ולאחר מכן יזרקו את המפה, ולא יכנסו לספק ברכות. וברור שאם אחר זיקת המפה יביאו פירות וקノויים, עליהם יצטרכו לברך ברכה ראשונה ואחרונה. עיין הלכות עולם ח'ב עמוד לו. חוברת "הסעודה בהלה וב娥ודה")

לסעודה המבקרים: מאחר ואסור לאכל חמץ כבר מהשעה הרביעית [בשער 10:00 בשעה צהן], אם כן, צריך להזדרז לקיים מקדש ולהתפלל בняן החמפה, כדי שיספיק לחזור לביתה לאכל את הסעודה עם פתוות, ולגמר עד סוף השעה הרביעית. (רנו)

בטול החמפה: בוגמר האכילה יקפיד שלא ישארו חתיכות פתוחות או פירורים, ויקפלו הפל בפפה ויזרק באשפה שברחוב. ויאמר את גשם בטול, במובא לעיל. (סה, סי)

סעודה שלישית

חוּבָה בְּכָל שַׁבָּת לאכל סעודה שלישית בפתח, ולא די במזונות בלבד. על כן, גם בסעודה זו ישתדל לאכל מנות מ��לות או מטיגנות, ויקח לפחות שתי מנות למצח ללחם משנה, ויחלק לכל בני ביתו. אך אם אין לו מצחה מ��לת, יאכל מצחה עשויה מעט יותר מבביצה [ויברך מזונות ועל המלחיה], או תנבשיל בבשר ודגים. סיום תמד ס"א. רסג, סח)

zman סעודה שלישית – מאחר וביליה צריך לאכל את הפיצה לתחזון, כך יזדרז לקים סעודה שלישית עד השעה העשירית מהבקר [בשער 15:30 בשעה קיץ]. ואם שכח, ימחר מיד לעשותתה במצחה מஸלת, אלא שאכל "כאית" [27 גרא] עד 50 גרם ולא יותר [ולא יברך על העטילה]. ואם לא יכול מצחה עשרה, יאכל מעט יותר מ"ביביצה" [54 גרם]. ופירות או אرز וירקות וכדומות, מטר לאכל עד השקיעה. (רסג)

טלטול הפיצה

מטר לטלטול מצחה רגילה בשבת ואינה מקצת, [כיו שראוי היא לאכילה בלבד שבת, וכן מתר לתננה ביום לקטו שלא מביא בספר יציאת מצרים] אולים מנות שמרות המינידיות לליל הסדר, הריהם מקצת ואסור לטלטולו. וואם הארץ לטלטולו, יתו עליינו מأكل שהוא ויטטלול] אלא שם יש לו כמהות גדולה של מנות שמרות, ואיןו מקפיד שלא לאכל מהו קדם הפסח, מטר לטלטולו בשבת. (רו, רסו. השבת בהלה ובאגודה)

ההכנות לליל הסדר

טוב שהאהשה תבשל את כל המאכלים של ליל הסדר ביום שני, כדי שתוכבל לשבת בначת ורגען לקרא את ההגדה ולשמע את ספר יציאת מצרים, ובליל החג תזרlik את הגז מਆש הדלקה מערב שבת, ותחסם את התבשילים. ולא יתחלו בסדור השלחו ושאר ההכנות אלא אמר צאת השבת, שחרי אסור להזכיר משפט ליום טוב. וקדם להכנות, תאמר: 'ברוך המבדיל בין קדש לקדש'. (רסח)

אם בני הבית מרבים והזמן דוחוק, יכוליםים להתחיל בסדור השלחו בלבד מיד אחר השקיעה, אבל את שאר המלאכות, בחדלות הנרות או הנא, לא יתחלו בשום און אלא לאחר צאת השבת. (רסח)

ההכנות משבת ליום טוב

モותר להוציא מאכלים קפואים מהמקפיא כדי להפシリם לסעודה הלילה. ואין זה איסור מכון משבת ליום טוב, כיון שההפרש נעשית מלאיה. מה גם שאין בזה טרחה, וזה לצורך מצוה. (חו"ע שבת ב תמן)

הרגיל להוציא את השבת ציון רבנו תם, [כמבואר בהרחבה בחוברת "השבת בהלכה ובאגודה" שכך ראוי לכל ירא שמיים], ישים לב שלא להדלק אפילו מASH לאש קודם זמן זה, ורק בשאר ההכנות שאין בהן איסור מלאכה מן התורה בשבת, כשטיית כלים וסידור שולחן, רשאי לעשות קודם זמן זה. ומכל מקום רשאי לומר לחברו שלא מוציאה את השבת ציון רבנו תם או ילידו הקטן, שידליק עבورو את האש והgne, ואז יהיה רשאי בעצמו לתת את התבשילים המבושלים כבר מיום שישי על האש כדי לחמם, ואפילו התבשילים לחם ממוקם וכיצד באז ששבת אסור לחמם, עתה מותר לחמם ולהרתוחים. כמו כן, רשאי לכתילה לתת בעצמו מוך קר על פלאטה דלוכה אף שהמרק ירתה.

וחטאים לדבר, כי בוגמרא שבת כמה ע"ב מבואר, שאין בישול אחר בישול, כלומר דבר שההתבשל לגמרי, אין איסור לחזור לחממו ולבשלו בשבת. ונחלקו רבונו הראשונים, האם כל זה הוא רק בתבשיל יבש או גם בתבשיל לח כמו מוך, שיש אמרים [הרמ"ס, הרמ"ב, הרשב"א, הראה"ה, הר"ג, הריטב"א, ארחות חיים, מהר"ס, התשבץ וועד], שאף בדבר לח אין בישול אחר בישול, ולדבריהם מותר לקחת מוך מבושל מהמקרר, ולהניחו על הפליטה בשבת עד שירתה. יש אמרים [רש"י, רבנו יונה, הראה"ש, הטור ורבנו ירוחם], שאון בישול אחר בישול רק בתבשיל יבש, כי היבש איינו מתבשל שוב אלא מותחים בלבד, אבל התבשיל הלה חזר ומותחים, והרי הוא מוסיף טעם וכמתבשל מחדש. ולדבריהם, המחייב מוך בשבת עד שיגיע לחום שהיד סולדת בו, עובר על איסור בישול מן התורה. ולהלכה, כיון שהז ספק באיסור מהתורה, החמיר מרן השלחן ערדז [סימן שיח ס"ז] ופסק שיש בישול אחר בישול בלבד, ואסור לחממו. אולם, מאחר שמרן פסקכו מחייב ספק, על כן אם יצטרפו סברות או ספיקות אחרים, אזו סומכים על הפסיקים המתירים לחםם. ובנידון שלנו שאדם זה מחמיר חומרה חמובה ביוטר להוציא את השבת ציון רבנו תם, מאחר זו מחלוקת, הרי שיש לנו ספק ספיקא להתר לחם מוך, כי שמא הלכה שאון בישול אחר בישול אפילו בלבד, ושמא הלכה כהוגנים ולא כרבנו תם. מה גם שכן המנהג גם כן ציון צאת השבת היוטר מוקדם של הגאנונים, רק שהוא מחמיר.

עזה טובה וקלה – התבשילים המבושלים כל צרכם, מותר להוציאם מהמקפיא בשבת וליתנס על גבי הפליטה כשהיא כבואה ותדלק מלאיה לאחר זמן על ידי 'שעון שבת' שכווון מערב שבת, [ולמשל יניח את התבשילים בשעה 4 אחר הצהרים, והפליטה תדלק בשעה 5], ובכך יתחממו התבשילים היטב עד הלילה. ואף מותר להניח מוך קר מבושל על הפליטה שיתחמם, שכיוון שעתה הפליטה היא כבואה ורק תדלק לאחר זמן, הרי זה 'גרמא' שמותר. (חוברת "השבת בהלכה ובאגודה". ועיין

וְתוֹדִיעַנוּ

בתפלת ערבית של יום טוב במנצאי שבת, מוסיף בעמידה 'וְתוֹדִיעַנוּ' [במקומות אתה חוננו נא שבעל מוצאי שבת] בפובא בסדריים. ואם שכח ולא אמרו - אם נזכר פ"ש אמר 'ברוך אתה קדש שהממשיך ה' מקדש ישראל והזמנים', חזיר ואומר 'וְתוֹדִיעַנוּ' אבל אם כבר אמר 'ברוך אתה ה' - כיון שהזיכר שם ה' אינו חזיר. (רטח)

מדלקת הנרות

לכבוד يوم טוב של פסח תעשה אך ורק לאחר צאת השבת, ועל ידי הבערה ממש שהיתה דליה לפנוי השבת, כמו 'ניר נטמה'. ויש להשתדל שההasha לא תדלק את הנרות לכבוד החג אלא עד צאת השבת לרבות נס [20:30 בערך]. (רטח)

הטוב ביותר למדליק נרות שבת ויום טוב בשמוzioni, שbezcohot שמהדרים במצב זה, זוכים לבנים תלמידי חכמים (ומסתכת שבת מג ע"ב). אולם אשה הפליקה בנסיבות שעווה, תזהר שלא תדקיק ביום טוב את הנרות לפMOVות על ידי חפוק השעווה [מושום אedor מורה, שהוא תולdot מלאת מחלוקת], אלא תדקיק ביום שלישי את הנרות בזוג פMOVות אחר, ובليل החג תדלק בהם. (חו"ע י"ט סא)

עד באנו מדיני ערב פסח שחיל בשבת

תפלת ערבית של ליל פסח

פסח שחיל בשבת - ברפת מעין שבע

ליל פסח שחיל בשבת, אין השלים צבור אומר ברפת מעין שבע. ושליח צבור שאמרה, אין לקהל לענות אחוריו 'אמנו' כלל. (ולא)

והטעם בזאת, שכל מה שתקנו חז"ל לומר ברפת מעין שבע, בכלל שבזמנם היו בתיה הכנסת מחוץ לעיר, ופעמים היו יתירים שמתקאררים וגומרים אחר התפללה אחר שחабור יצאו מבית הכנסת, והיו חזרים לבתיהם בלילה, והיו גזירים משדים שחיי מצויים מאי בזמנם, לכך תקנו חכמים שיאמר התזו לאחר העמידה ברפת מעין שבע, ועל ידי זה תתארך התפללה קצרה, כדי שפחים יספיקו לסייע את התפללה וחזרו מיד לבתיהם. ומעטה, כיון שההתורה אמורה על ליל פסח: "ליל שפורים הוא לה", ודרשו חז"ל (ומסתכת פסחים כת ע"ב) לילה המשפר מושמעאים, אם כן, אין חישש של מזיקים כלל, ואין צריך בברפת מעין שבע, שאף אם יתחרמי מיהמתפללים, בודאי שלא יגניק. אך פסקו רב ניסים גאון, מהוזר ייטרי, הריטב"א, הוטספה, המאירי, הראב"ג, ארחות חיים, כל בו, המכמת, הטורה, הריב"ש, הרשב"ש, שלטי הגיבורים. ומרו הבית יוסף העיד שכון המנהג. והריב"ג כתוב: "כל הרוצה לאכלה - דעת חיצוני הוא, ואין ראיו לקרותו מחלוקת כלל, ולא לחוש לו". וכן פסקו רבים מהארחות ומಹם: הרמ"ע מפאנון, הלבוש, המנון אברהם, בארכ היטוב, שלוחו נבוח, שלמי צבור, רבינו זלמן, משנה ברורה ועוד. ומרו החיד"א ועוד כתבו,ograms לפניו הארי זלן אין לאומרה. וכן פסק מ"ר בשלחו ערוץ (סימן תפ"ס"א) שאין לומר ברפת מעין שבע. על כן, יש להעיר למשמעו איזום של חזינים מסיים שללא השפיכלו להבוי זאת, ומכניסים עצם לחפש ברכה לבטלה, שאפלו אם היה ספק מופש,

הרי ספק ברכות להקל ולא מברך, כל שכו בדיו זה שכתב הרדב"ז שאינו מחלוקת כלל, שבודאי אין לאשרה, ושלים צבור שאמרה, אין להקל לענוט אחריו אמן. רלא. חוץ' שבת א שם

קריאת הallel בברכה

מנhog ישראלי קדושים לגמר את הallel בברכה בלבד يوم טוב בבית הכנסת בתפלת ערבית בגעימה גדולה. ויכו בברכה הראשונה לפטור את הallel שקדורים בבית בסוף הסדר על הocus הרביעי. (וכא)

כתב הטורו وسيמו תען: מה טוב ומה נעים מנחג המקומות שקדורים את הallel בבית הכנסת באبور, ויש לו ספק בפסקת סופרים. ומאהנו מנו המברך לקרתו ולברך עליו ולאומרו בגעימה, ליקים מה שנאמר: "ינרוממה שם ייחדו". וכש庫רא בביבה בהגדה, אין צריך לברך, שכך בריך עליו ברבאים. וככתב החיד"א, שכו הנחיגו האוניס רבבי בנימין הכהן, ורבי ישראל שלמה לינו, ועוד רבנים בעליים. וכן עשו מעשה רב הצעאות מבר"ס א'ש, והגאו כמניאקאטש ועוד. ואפלו יחד המשפטל במקומות שלא נהגו לאמרו יאמר בעצמו, כמו שעשה כן המקובל הרמ"ע מפאנו, ומבה"ז פואה, ומגוזע ביהודה. אמר מעטה, מה טוב ומה נעים שאותו קהילות מועטות שעשו לא נהגו בורה, בחלק מעדת התפוגים, שרatoi וככון שישנו מגננים ויאמרו הallel בברכה ובגעימה קדושה, שהרי המפרק להלל זה הוא מגודולי עולם, כhabiior בתלמוד ירושלמי, Tosfta, מסכת סופרים, Tosfot, הרשב"א, רבי יהודה החסיד, ראבייה, הרוקח, או רוזע, המאירי, צדה לדרכ, רבנו האר"י ועוד. וכן פסק מרן בשלחו עריך وسيמו תפ"ס"ז: "בליל ראשון של פסח, גומרים הallel בצדור בגעימה בברכה תחוליה וסורה". ושותמע לנו ישכן בטה. (וכא)

נשים

גם הנשים מיבות הallel זה. ואף אשה שאינה רגילה להתפלל ערבית, תעמיד קדום מחלת הסדר ותקרא את הallel בברכה עד סופו בברכת 'הallelוק'. ואשה שאינה יודעת לקרוא, תשמע מחבורתה ותצא ידי חובתה. (וכא)

すべלות שוה זהב

מי שפא לביתו מבית הכנסת, ורואה שאשתו ובנותיו עדיו לא קראו את הallel, לא יקפיד ולא יכעס בגלל שמעקבים אותו להתחיל את הסדר מיד, אלא יאמר להם בינהת ובגעימה שיקראו את הallel, וימתו להן בסבלנות עד שישים מומו, וככל על מקומו יבוא בשלום.

אין בכל הימים يوم שמחה גדול ביום זה

כתב בשוו"ת אור לציו וחילק ג פרק טו העירה: ירחיק מאי כל עצבות או ראי לעפות השמחה הגדולה שיש לו לשמה ביום זה. ואף אם יבואו לו נסיבות של בעס וכדומה, יקטינם בעינויו בשיתבונו בנדלות היום הקדוש והנורא זהה. וכיון שהראש היוטנו לאמה שבחמר בנו השם הוא בלילה זאת, הרי שעקר החגודה לבנים הוא בלילה זאת, שיחסנכם עם השם, ויזכו מתווך בך לתורה ומצוות בהיותם עבדי השם נאמנים.

⇒ עיריבת ליל הסדר ⇒

קדש. ורחה. ברפס. ייחז. מגיד. רחצה. מוציא מזח. מרוז. פורץ.
שלחו עזרך. צפון. ברך. הליל. נרצתה.

יבינו קערה בתחלת הסדר ונגיחו בתוכתה:
שלש מצות. זרוע. ביצה. מרוז (חסה). חרסת. ברפס. חזרת (חסה).

⇒ קדש

עיריבת השלחן

יערד שלחנו מבועוד يوم, כדי שיכליבוא לבתו מבית הכנסת יקדש מים. וישר שלחנו בכלים נאים כפי יכולתו, להראות זרך חרונות ובני מלכים. ויכנו מקום מושבוי, כדי שישב בהסבה, זרך חרונות בנחת. ואו ואם בא לבתו וראה שהשלחו אינו עירוק פראיי, יעוז לערכו באード רוח ובסבלנות, כדי שלא יכשל בעוזו הפעס, חס ושלום, ובפרט בעת החזאת, שאינו בכל הימים שמנה גדולה ביום זה.

שלום עליכם – ליל הסדר שחל בשבת, יש נהגים שלא לומר 'שלום עליכם' ו'אשת חיל' בכל שבת, מפני שאricsים להזרכז בלילה זה, שלא יישנו התינוקות. (שות'ת רב פעלים. חז"ע שבת ב יג) וכן נהג מרן הרואה לצייר רבנו יוסף זצוק"ל בвитוי.

גצל הפוס

אריך שהפוס תכיל במאות של רבייעית יין [80 גראט]. וטוב שתכיל קצר יותר, כדי שם ישפיך מעט, עדינו תשאיר במאות הרבייעית ההלכה. (טו)

שיעור רבייעית הנז' 81 מ"ל. ואם מודדים זאת בשקליה, יישנו הבדל בין משקל המים לשקל היין, שבמים – שיעור 81 מ"ל הנז' 81 גראט, ואלו בין [שהיא קל יותר] – שעור 81 מ"ל הנז' כ- 78 גראט. רק שאנו צריכים לדקק כל ביה, גם המשקל בין סוגי היין משתנה – לנו יתנו 80 גראט.

זו לשונו מרן בראשו לציוו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל וחוז"ע שבת ב גג: כתוב הרמ"ק בפרישת הפשגה מסכת עדות פ"א מ"ב, הרבייעית מו' היו תכלי כ"ז דראמס, וכו' המפים קרוב לכ"ז דראמס. והואיל וכל דראמס הוא שלושה גראט, די בשמוןנים גראט מו' היין. ע"ב. ויהינו שכדי להגיא ל-81 מ"ל מים, יש לחתת 81 גראט מים, לאכו בין שהוא קל יותר, די לחתת 78 גראט, ובזה נקבע 81 מ"ל יין. וכן כמו כן, בשים שהוא קל יותר מ-78 גראט כדי לקבל 81 מ"ל מים.

ميزיגת הפוס

מזיגים כוס ראשון לכל אחד מבני הבית, וכך גם לכאן ישפטו את הפוס מבחויז, וישפשלפו מהפניהם. וטוב שאחר ימואג לבעל הבית, זרך חרונות. (טו)

ימלא את הeos ייו על גdots עד שתראה כמו קשת למעלה, וזכה בזה לנחלה בלי מצרים [בלי גבול]. ויתנו אלהית תחת eos, שפניא ישפה. ואף אם ישפה מהיו לחזיר, תרי זה סימנו ברכה (ערובי סה סע"א). (שבת א ר' נח)

מצוות חנוך

מצוה למת מעת ייו גם לפני הילדים הקטנים שמבינים בסיפור יציאת מצרים, כדי לחייבם במצוות ארבע כוסות. (ה)

ייו

מצוה לקדש על ייו אדים. [גם יש בזה זכר לדם פסח ודם מילה, שבזכות שתי מצוות אלו נגאלו ישראל ממצרים. וזכור למכת דם שחבה ה' את מצרים]. ואם יכול לשותות ייו ממש באפו שאיו חSSH שיטפרק מטה, טובא עליו ברכה. אבל אם לא נח לו בזה, ישתה לבתיחה מאי ענבים. וכן הפנגה הפשטוט. ויא. יט

ארבע כוסות של חלב

בפרוס הפסח נכנס אדים אחד אצל הפאזו רבוי יוסף בער מבריסק, ושאללה בפיו: רבוי, מהו לצאת ידי חובת ארבע כוסות בחלב, היות והיו ביקר, ואני לפי ביסי קרא הפאזו את אשתו הרגנית, ולחש לה למת לאיש 25 רובל כסף, כדי שיוכל לקנות ייו לארבע כוסות, משגנשה למת לו סרב האיש ולא קבל, באומרו: לשאל שאלה באתי, ולא חס ושלום לפשט יד, אולם רבוי יוסף בער שדו בדרכים, שהמעות נתונות לו בהלואה, עד שירחיב ה' גבולו.

משיצא האיש עם המעוות, שאללה הרגנית לרבי יוסף, מה ראית למת לו 25 רובל, הרי ייו לארבע כוסות איינו עולה על שניים שלושה רובלים ויעו הרב: דברים פשוטים, הרי שמעת את שאלו, "מהו לצאת ידי ארבע כוסות בחלב?" ואלו היה לוليل פסח הילכתו, בשר ועופות, הרי אסור היה לשותות חלב אחריו הסעודה, והיה איך יקים מצות ארבע כוסות בחלב? הוא למדת שאיו לו לצרכי פסח, וכן נתמי לו כי מהסוזו... וחוזע הגונה של פסח עמוד ט

קדוש

המקדש צריד לכו להוציא ידי חובת הקדוש את כל השומעים, וכן השומעים צרייכים להකשב לקדוש מלחה במלחה, ולכו לצאת ידי חובה, ולענות אחורי 'אמו'. ולא יענו "ברוך הוא וברוך שמו", מחייב הפסיק. ויא. יט

יקפיד המקדש לבטא את הקדוש בהגנו, ולא יבלע אותן. ואם איינו מבטיא בהגנו, יאמר השומע בעצמו בלחש את הקדוש, ולא יענה 'אמו' אחר המקדש. ויא

בברכת שחחינו, יכו לפטור גם את מצוות אכילת המצה והמפורז. לפט

הסביר

ארבע פוסיות צריך לשנותם בהסבירה, והינו שיטתה את גופו בהשענו על צד שמאל. ואם הסב על צד ימינו פניו לא הסב, וצריך לחזר ולשותות בהסבירה לצד שמאל. ואולם, אשפה שלא מסב [בכל מקום שארכיך להסביר], אינה צריכה לחזר. ו(ט)

גם אדם שמאלי יסב לצד שמאל. אך אם טעה והסביר לצד ימינו, יצא. (ט)

קדום הקדוש, יזפיר לבני ביתו להסביר, מאחר ואין רגילים בזיה במשך השנה. (ט)

שתיית היין

לכתחילה ישתה רביעית יין [80 גראם] שלמה. ואם שתית רב רביעית [41 גראם], יצא. וכשהפוך נדולה יותר מרבעית, ישתדל לשנות את רב הפסוס. (טז)

ישתה את רביעית בבת אחת, ולא ישחה באמצעות השתייה כלל. (טז)

יש לדוק בכס ראשו לשנות לפחות רביעית, משום שישנה הלכה שהקדוש צריך להיות סמוך לסייעה, ותרי ספרי יציאת מצרים נמשך ימו רב עד השעודה, אבל בזיה שישתה רביעית יין בקדיש נחשב לו בסעודה לנכני דיני קדוש. וכמובואר בחוברת "השנת ההלכה ובגדה" ואולם אין זה מיעב, כיון ששספר יציאת מצרים לא נחשב הפסיק, מחתמת שהיא צריך השעודה. (ו)

ליל הסדר שחיל במושאי שבת

مبرכים בקדוש חמץ ברכות, שישי בקדוש ונם הבדלה, וסימנו יקנאה, ראיyi תבונות: יין [בורא פרי הארץ] קדוש [מקדש ישראל והזמנים] נר [בורא מאורי האש] הבדלה [המבדיל בין קדש לקדש], זמן [שחחינו]. ואם טעה בברכת הבדלה ובמקומות ברוך אתה ה' המבדיל בין קדש לקדש' חמס: 'ברוך אתה ה' המבדיל בין קדש לחל', אין חוץ. (ורעא, רבע)

שכח ולא הבדיל בקדוש: אם נזכר קדם שאכל ברכס, יבדיל מיד על כס אחר, שהרוי אסור לטעם קדם הבדלה, ולא יברך 'הगפן'. נזכר קדם החגורה, יבדיל מיד. נזכר באמצעות החגורה, יברך מאורי האש מיד, ולא יבדיל אלא על הפסוס השני אמר ברכת 'אשר גאלנו'. ואם לא ברך על הער קדם, יברך 'אשר גאלנו', מאורי האש וברכת החבדלה. נזכר באמצעות המשעודה, יפסיק ויבידיל מיד. נזכר אחר השעודה, יבדיל על כס שליש. נזכר אחר כה, יבדיל על כס רביעי. נזכר במשך הלילה, יבדיל על כס אחר וברך 'הגפן', מאורי האש, והבדלה. (ורע)

ביצה

טוב לאכל ביצה אמר הקדוש, זכר לקרבו חגינה, ויברך אחרת "גופשות". (לא) ואז שמבואר להלו שאם טעה ואכל בזית מהרכס לא יברך אחרת גופשות, שזיה הדין ברכס, כיון שהוא חלק מממצאות הסדר, ודומה לכך לכוס הקדוש שאף על פי שתית רביעית יין, לא מברך

אחריו ברכה אחרונה על הגפן, שפיו שהוא חלק מהסדר, ברכת הפזון פוטרתתו, לא כו הביצה שאינה חלק ממצות הסדר, לבו מברך אחריה נפשות. גם כי יש אומרים שברכת 'אזכורה' על הכרפס פוטרת את המror, וברפת 'הגפן' שעל הפסח בראשונה פוטרת את הפסח השניה, ולדעת האומרים שבברכה לאחרונה, אדרס מסלך את עצמו מהברכה הראשונה, נמצאה שצטרך לברך שוב על הפסח השניה ועל המror, עלכו שב ואל תעשה עדיף, ולא יברך ברכה אחרונה על הכרפס ועל היין, לא כו בביצה שאינו ברכתה באה לפטור כלום, עלכו יברך אחריה נפשות. עיינו ש"ת חז"ע ס"י ית. ילקוט יסף פסח כרך ג עמי רמי שי. קובץ משנה יוסף גליון ד עמי סי. וගליון כב עמי קח)

ממתקים

מחקרים לילדיים מנייני מתייקה, כדי שיראו שניוי [שמחלקים קדם המשקה] ויש אלו, ושיבם להם ארע לאבותינו, ומה עשה ה' למצרים. (רמב"ם הלכות חמץ ומצה פ"ז ג')

טבולו במשקה ◀ ורחב

טבולו במשקה

תקנו חז"ל לטל ידים קדם אכילת הכרפס, כדי זבר שטבילו במשקה וכדלהלו, ולא יברך על נטילה זו. וטוב שלא ידבר מהנטילה עד אכילת הכרפס. (וב)

ישנה הלכה בכל השנה בלה, שביל דבר שטבילו במשקה צריך לטל ידים. בלומר, האוכל מאכל שיש עליו רטיבות מאחד מהמשקים דלהלו: ייון, דבש דבורים, שמו זית, חלב, מים - צריך לטל את ידיו ללא ברכה. ואננים ישנים ג' אפנינים שבבחצטראף שננים מהם, אין צריך לטל ידיו. א. בשידוי איןנו נוגעת במשקה. ב. בשמה מאכל פחות מ"כזית" [27 גרם]. ג. בשמה משקה מבשל. נמצאת שהטביל עוגיה כתינה בתה, פטור מהנטילה אף שנוגע במשקה, ביון שהיא פחות מ"כזית" וגם המשקה מבשל. וכן אם אוכל "כזית", אך המשקה מבשל ואינו נוגע במקומות הרטיבות. אז אם אוכל פחות מ"כזית" וaino nogar במשקה, אף על פי שהמשקה לא מבשל, פטור מהנטילה. מבואר בהרחבה בחוברת "הסעודה בהלכה ובאגודה".

טבול הכרפס ◀

טבול הכרפס

יקח כרפס פחות מ"כזית" [כדי שלא יכנס לספק אם לברך ברכה אחרונה. ויקח כ-15 גרם, לחישש לר"י והרמב"ם שהכזית הוא: 18 גרם], ויטבל אותו במים עם מץ לימון או בחמץ או במלח, ויברך "בורא פרי הארץ", ויכוח בברכו לפטור את המror שיאכל אחר כך. (לא מא)

רב מים בלימון

הנזהגים ליטבל את הכרפס במים עם מץ לימון, ישימו לב שכמות המים תהיה

מְרֻבָּה יוֹתֶר מִהַפְּרִיךְ לִימּוֹן, כִּדִּי שִׁיחַב לְאַחֲרֵי מִשְׁבָּעָה מִשְׁקִים שְׁחִיב לְטַל עֲלֵיכֶם יְדִים. (לה)

הכנת מי מלח

הנוהגים לטבל את הפרקס במי מלח, ישימו לב בפסח שחל בשבת, שאסור להכין מי מלח מרבים, משום שנראאה שעושה כן לכיבשה. אבל מים מועטים עם מלח מותר. על כן, אם ישנים הרבה מסביס ויש צד' במי מלח מרבים, יכולו מערב שבת את מי המלח. ואם לא הכינו, יתנו שמו תחילת בימים, ואמר כד יתנו את הפולח, כי השמו מתייש את כמ' הפולח. (חו"ע שבת ד תנ"ב)

נגיעה במשתקה

ישים לב בטבול הפרקס שייגנו ידיו בעלים הרטבים, כדי שיתחיב בנטילה, שחררי הפרקס הוא פחות מ"בזית", ואם ידיו אין נוגעת ברטיבות, אין חיב בנטילה.

ואל תאמר, ומה איכפת לי אם לא יגעו ידיו ברטיבות, ויטול ידיו אף שאינו חייב בנטילה? כי כבר אמרו חז"ל (חגיגיה י"ח ע"ב) "הנותל ידיו לפירות, הרי זה מגסי הרוח", וכן פסק מרו בשלחו ערוץ (קנח ס"ה), ובאר המשנה ברורה, שمرאה עצמה שהוא מודך במצוות בימה שאין צrisk, כי לא תקנו נטילה לפירות, ולכן אסור ליטול בתורת חיוב ומוצאה, אף שאינו מברך עליה.

ובדרך אגב, שימוש מrown רבני עובדיה יוסף צוק"ל, שבכל השנה עדיף לנגב את הפירות הרטבים במים, מאשר ליטול ידים כדין דבר שטיבולו במשתקה, כי מכיוון שיש זהה מחלוקת, ומספק אנחנו נוטלים בלי ברכה, לכן עדיף לנגב את הפרי, כדי שלא להיכנס לספק.

❷ ייחז

ביטח'ת המצה האמצעית

מתוך שלוש המצות הנמצאות בקערה, יקח את המצה האמצעית ויבצענה לשתיים. יגימ את המלך מקטו בין שתי המצות, והחילק הגדול ישמרהו לאפיקומנו. ויעטפה בו מפה, זכר למה שנאמר: "משארתם צරת בשמלתם על שכם", ויצנעהו. (מו)

הטעים שבוצעים את המצה לשנים קדם ההגדה, פיו שבחלהת ההגדה אנחנו אומרים "הא לחמא עניא" זו המצה لكم עני, וכמו שענוי בذرך כלל אין לו לחם שלם אלא פרוסה, אך אנחנו מראים שלחם זה הוא של עניים - פרוסה. ומה שפציגים את חטיבת המצה של האפיקומנו, הוא כדי שלא יטעה לאכל את כל המצות בסעדה, ולא ישאר לו לסוף הסعدה לאפיקומנו. (מד)

חפוש האפיקומן

נוהגים להצניע את המצה השמורה לאפיקומנו, ולאחר סיום ההגדה ושתיית פוס שני, מתחפשים הילדיים את האפיקומן, וממי שפוזיא אותו מקבל פרס. וטעם מנחג זה כדי למשך את הילדים שישארו ערנאים בעת ההגדה ביזדים את הבאות.

לא אחזיר את האפיקומן עד שאבא יבטיח ליליפת חדשה

רגיל היה מרו הראשו לציוו רבנו עזביה יוסף צוק"ל לשפטם את הקהל בשעווריו הרביס קדם הפסח במעשה דלהלו: מספרים על הגאון רבינו יהונתן אייבשיץ בילדותו, כי פעם אחת בלילה פסח בעת הסדר, כשהגיעעה שעת אכילת האפיקומן ראה אביו הרב נתן גטע, והנה האפיקומן איננו הוא הבן כי ידו של יהונתן היהת במעל. בשנשאל יהונתן על בך, הודה ולא אמר כי אמנים הוא לך את האפיקומן והודיע: שלא יחזירו עד שיבטיח לו אביו שיקנה לו לאחר החג חליפה חדשה מאשר חבריו. היהות ומהמו היה דחוק כי התקרבה שעת חצות, הביטיח לו אביו בלית ברחה שיקנה לו חליפה חדשה. אבל תכף בשחזריך הילד את האפיקומן והגיעה שעת חלוקתו למיטבים, התchapם אביו ואמר, כי לא יתנו לייהונתן לטעם ולקיים מצות אפיקומן, עד שישחרר אותו מהבטחתנו. הוצאה יהונתן מכיסו פרוסת אפיקומן וקרה מותך חזרה: "הרני מוקו ומיצפו לקים מצות אפיקומן". ונמק את מעשייו: "שערתי אבא כי אחר שאחזיר לך את האפיקומן, תסרב לחתת לי מפנו עד שאסכים שאוטר לך על הבטחתך, וכחכם הרואה את הנולך, לקחתי לך את חלקי עוד טרם שהחזרתי לך, והבטחתך נשארה בתקפה...". (חוון עובידה הגדה של פסח עמוד לא)

☞ מגיד

"הא לחמא עניא"

מוגבאים את הקערה ואומרים: "הא לחמא עניא וכו'". ולאחר מכן יניחו את הקערה בסוף השלחן קאלו קבר אכלו, כדי לעוזר את הילדים שייראו שנוי וישאלו על זה, ואיז יענו להם שלא אוכלים עד שמספרים ביציאת מצרים. וזה. עיינו בכתור שטוב חלק ג עמוד 129)

פוס שני

מוזגים פוס שני ואומרים "מה נשתנה". ומחייבים את הקערה, ומגילים את המזח שבקערה, ומתחילה לומר "עבדים היינו לפרעה במצרים" ושאר התгадה. ונדה, נה

אף על פי שלא שותים את הפוס השני אלא בסוף ההגדה, בכל זאת מזגים אותו עכשו, כדי להרבות בטמיונות ובשנויות, שהרוי ממתי שותים עוד כוס אמר הקדוש קדם הסעודה. ועל ידי זה יתעוררו הילדים לשאל ולהתגענו, מה פשר השנויות המתמיינות הללו. וסימן תעג ס"ז

מה נשתנה הלילה הזה מפני הלילות

יש להביו, מפני מה שואלים "מה נשתנה" בלילה פסח, ואין שואלים "מה נשתנה" בלילה חג הסוכות, שעוזבים דירתם קבועה כל טוב, לדור בסקה דירת עראי של נסרים וקרשיסי אוים נראין, שעל חג הסוכות אין מה לשאל "מה נשתנה", כי הסבירו עם ישראל והתרגיל בימי גלותו לנדי ממקומות למקום, לעזוב את ביתו ורכשו מדירתם קבוע ולבאת במקלו ובתרמילו במקל נודדים למצאים מקלט, אבל לשבת

ליד שלחו מלא ברכת ה' פמלך במסבוי, על זה לא הרגל עם ישראל עוד. ולכו הפו שואל "מה נשתנה הלילה הזאת מכל הלילות". וחו"ע הגודה של פסח עמוד י'

סעיף

בו נשיו המתארת אצל אביו, ואביו מספר סיפור יציאת מצרים, אין צריך שהבו בעצמו גם יספר לבניו [תקדים]. אלא יוציא ידי חובה לכתלה בשמייתו מהשכבה שמספר לבלים. מבואר ברשב"ס, Tosfot, רב אליהו מלונדריש, הרמב"ג הריטוב"א, האמראי, הר"ט זעיר, רבנו ישעה, מחוזר וטור, הרabiyah, הרא"ש, רבנו ירוחם, ארחות חיים, כל בו, אגורה, העיטור, בית יוסף, מהר"ס אלשקר, ננסת הגדולה, מורה"ס מלולין, החדי"א, חורי לב, ישiri לב, מהר"י נגאר, מי יוסף ועוד. וכן כתבת במעשיה רבי, שהגאנז מווילנא היה אומר את הנטה בלילה פסח בעליות ושמחה, והיה מספר ביציאת מצרים וכלם שומעים. (מו)

נשים

נשים חיבות בקראת ההגדה ובמספר יציאת מצרים. ואשה שאינה יודעת לקרוא, תצא ידי חובה בשמייתה מפני אחרים. ואם אינה מבינה לשונו הקדש, צריכה שיתרגמו לה את ההגדה ומספר יציאת מצרים. (ו)

חכם מה הוא אומר: מה העדות והחקים?

רשע מה הוא אומר: מה העבודה הזאת לכם!!

rangle היה פרו תריאשו לאציוו רבנו עובדיה יוסף צוק"ל לבאר בשעריו ברבים בשבעת שלפני הפסח "שבט הגדול" קטיעים נבראים מתוד ההגדה של פסח שאחננו קוראים בלילה הסדר, ופעם באר את שאלת החכם ותריש עזרך רמז, כי הנה החכם בבואו לדoor בעיר, ראשית שאלותיו בענייני תולדות, הינו נמצא בית הנסתי היקו בית המקדש? ואיה מקום קבוע בתלמוד תורה לבניו וכיוצא בזה, כדי לקבע דירתו סמוך למקוםות קדושים אלו. אבל בשיבוא אחד מעמי הארץ לעיר, ראשית שאלותיו על עסקי מלח ומלח - ביזנס, האם יש עבודה בעיר? ואיה אפוא תחנת "לשכת העבודה"? וזה שאמר: חכם מה הוא אומר: "מה העדות המקים והמשפטים", איפה בית המשפט ובית הספר לtainוקות של בית רבנו, כדי שילמדו ויעסקו בתורה ובמצוות. ואלו הרשות מה הוא אומר: מה "ה العبודה" - היקו לשכת העבודה.

הוא שאמר "חכם מה הוא - אומר", דהינו מה שהוא, בו הוא אומר. וכן "רשע מה הוא - אומר", מה שהוא עצמו, בו הוא אומר, כמו שנאמר למשל זו כאן: "ויאיש לפיה מהללו". דהיינו אם תראה אדם מהלך צדיקים ושירותים, מתעניינו בדברי תורה ומצוות, מדבריו נבר שמדובר חכם ושירות, אבל אם חס ושלום משבח ומתחפעל מאנשי בלילה ואפיקורסים, ומteil דפי במצוות התורה, מה העבודה הזאת לכם!! והוא שמא מיניות נזירה בו. וחו"ע הגודה של פסח עמוד כד)

עקר המפוצה בליל הזה

מצות עשה מון התורה לספר ייציאת מצרים כפי הבנת השומעים, שנאמר (שמות י, ב): "ולקמו תספר באזני בנך ובנו בנך את אשר הعلתי במצרים ואת אותני אשר שמתי בם, וידעתם כי אני ה'". ומוצה לספר לכל אדם, אלא שהקדימה והעדיפות לבנו ובתו הקטנים שלא הגיעו לגילמצוות, ואחר כן לנכדיו הקטנים, ואחר כן לשאר כל אדם. (נה)

וכתיב הרמב"ס (חמש ומח פ"ז הל' א, ב, ד): כל המאריך בדברים שארכו ושהייו הרי זה משבח. ומוצרה להודיע לבנים ואפלו לא שאלה, שנאמר שם (י' ח): "והגדת לבןך ביום ההוא לאמר, בעבר זה עשה ה' לי בצאתך ממצרים", ולפי דעתו של בן, أبيו מלמד. כיצד אם היה קטו או טפש, אומר לו: בני, כלנו היינו עבדים במו שפה זה או כמו עבד זה במצרים, ובليلת הזה פרה אותנו הקדוש ברוך הוא ויזקינו לחרות. ואם היה הבן פדו וחייב, מודיעו מה שארכו לנו במצרים ונשים שנעשו לנו על ידי משה רבינו, הכל לפי דעתו של בן.

וירחיב הדבר, ראשית, בספר תורה והקדומים לו שהיו כלם כופרים בהקב"ה וטעים אמר הכהן ורוצפים אחר עבודה זרה, והיאך אברהם אבינו יצא נגד כלם ומסר עצמו לבבשו האש, שלא להשתנות לעבודה זרה. וכל המוסיף ומאריך בדרכו פרשה זו, הרי זה משבח. ע"ב.

כמו כן, בספר בשמה ובהתלהבות מפדרשי אגדה המושכים את לבות השומעים על נסיו לנפלאותיו של הבורא יתברך בעשר המכות וייציאת מצרים. וכל המאריך בליל הזה בדברים שארכו ושהייו הרי זה משבח. וככתוב בזוהר הקדוש פרשת בא מ ע"ב: כל אדם שמספר ספר יציאת מצרים בשמה, מזמן הוא לשמח עם השכינה לעולם הבא. והקב"ה שמח בספריו, ובאותה שעה מכיס הקב"ה לכל פמליה של מעלה, ואומר להם: לך ושלםו את ספרו השבח של שמי שמספרים בני, ושמחים שהוציאתים ממצרים. ואז כל מלacci השרת מתקבצים ובאים ומתהפרים עם ישראל, וشומעים שמספרים בשמחת הנאה של אדונינו העולם. ובאים ומודים להקב"ה על כל הנסائم והנפלאות שעשה עם ישראל, ומודים לו על העם הקדוש שיש לו בארץ ששמחים בישועתו. ובזה מוסיפים כמה וגבורה למעלה וכו'. עד כאן. ולזאת החלש יאמר גבור אני, ויארך בספר כדי ה' הטובה עליו ולא ימיהר, אלא ירחיב הדבר בנעימות, בסבלנות, ברוגע, בשלווה ונחת.

עלipo, טוב ונכו שיכין את עצמו מבعد מועד מתוזך "שער האגדה" המובא לעיל, כדי שבכל הספר לכל המשותפים בצורה מענית, מרתקת ומוחשית, כאלו הוא עצמו היה שם ויצא לחרות. וכן שכתב הרמב"ס: "בכל דור ודור חי

אדם לראות את עצמו פאלו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים, שנאמר: "וְאַתָּנוּ הֹצִיא מִשֶּׁם". ועל דבר זה צוה הקב"ה בתורה: "זָכַרְתָּ בַּיּוֹם הַיּוֹם בָּאָרֶץ מִצְרָיִם וַיֵּצֵא ה' מִשֶּׁם בַּיּוֹם חֹזֶקֶת וּבָזְרָעַ נְטוּיה", כלומר, פאלו אתה בעצמך הייתה עבד, ויצאת לחרות ונפדיות".

"כל המרבה לספר ביציאת מצרים, הרי זה משבח"

הגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל דקדוק במה שאמרנו כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה "משבח", ולא אמרו "ישבח", ומ殊 מע ששה באבר משבח ומפאר. והסביר זאת בדורך משל: פעם אחת נטרפה אנית נסעים בלב ים על ידי סערה עזה, והיתה נתונה בספינה גדולה. על הספונו היו אנשים שזנים, עניים ועשירים ובניונאים, וכלם צפו לרוחמי שממים לבב ירדנו לשחת, והגעה לפגע ובדרכ נס נאלחה הספינה מושבנה והגעה לחוף מבטחים. כל אחד מוגנולים נושא דברי תורה ומלל להשם יתברך, אשר הנגיד חסר עמו, והיתה לו נפשו לשלל. הרי ברור, אפוא, שעאנאים שחיהיהם מלאים צער ויסורים, איו יכול להיות ההלל והשבה שפفيיהם כה גלחב ועמוק, כמו המלל של העשירים, שחיהיהם אשר ונתה ותענוגות בפי אדם, ובתיים מלאים כל טוב.

והינה, ביציאת מצרים הייתה היישועה בשני אפיקים: האחד פשוט יותר, שנג אלו בני ישראל מעבדות וஸבל גפני. והשני, הנעלה יותר, שנג אלו משעבוד הרומי, מיטמא מצרים, וזכה להתקדש בקדשה רוחנית אצילה, ולהיות מלככת כתנים וגוי קדוש על ידי קבלת התורה. ומעטה, אדם פשוט של הבנותו איה משנת אלא כדי להזודות ולהלל על מהירות הגופנית. אין לו מפילה קה להאריך ולהרבות בספר או בדור נחמו, מצרים, ורק לומר כמו שאמרו בגמרא (פסחים קטו ע"א) על דרו עבדו של רב נחמו, בשה אלו רב נחמו: עבד שהוזכינו רבו לחירות והענק לו כסף וזהב, מה עליו לעשותו ענחו העבד: עליו להזודות ולשבח על קדו זיה השנתו של עבד, והוא לא. אבל המרבה בספר ביציאת מצרים ולהעיר ביזיר את הצד הרוחני שבדבר, הרי הוא מעיד על עצמו שהוא "משבח", כי הזכיר בברוריו שהנו אדם נעלם ובעל הבנה עמוקה בתורה ובcheinמה, עד שהבנתו משגת להזודות ולהלל במיוחד על התשועה הרוחנית של יציאת מצרים. ולכו נאמר עליו הרי זה "משבח". וחוץ עובדיה הגודה של פסח עמוד יד)

לאור כל האמור, החכם עניין בראשו לבב יצער עצמו בליל הסדר, ועינוי ולבו יהיו נמשכים אחר החרשת ותשלחו עוזך, ובגלל זה יימהר בהגדה ולא יספר ברاوي כפי שאנו ה' יתברך. אלא יכין את עצמו מערב החג ויאכל מאכלים המרגיעים את נפשו, בתפוחוי אדרומה וכדוםיה, כדי שלא י��ח חס ושלום במצווה החשובה הזאת. וכן כו, יקפיד שהו ואבני ביתו ינותו ברاوي בערב החג, ובכך שהם מישבים ונוגעים, יאריך בספר יציאת מצרים כדי ה' הטובה עליו, ויתזק את השומעים באמונה ובטחון בבורא העולם ובhashgachot הפרטיה עליינו בכל צעד וshall. ומקל מוקם, אם לא הכנינו בני הבית את עצמים כדי החזן לליל הסדר במעט אכילה ושינה, וקשה להם להתרכז כל כה, יזרעו עתה וספר להם בהרבה לאמר מסעודה] וכן

הפסיק בדברו

לא יפסיקו בדברור בדריבור באמצע ההגדה אלא לצריך גדוול. וישימו לב להיות כלם קשיבים ומרתקים להגדה ולספרור יציאת מצרים. [ולא ראוי לעשות בזמנו הआת]. (^{ונ})

בטב השל"ה המקדוש ומסכת פסחים פרק נר מצוה את לוי: ויתננהו הוא ואשתו במלוד ובמלכה, ובני ביתו בני מלכים. ניכנו כל' ב ספר וצchap וברקמה מפל מה שתחננס השם יתברך, והכל כדי להראות לפל שמחת לבו בחסדו של מוקום. וקדשת הלילה זהה וכל הדינאים הנוגדים, היא קדשה רבבה בפואד, כי אז בחר בנו המשם יתרבור מפל העמים וקדשו במצוותיו. על כן ראוי לאדם להיותו נזהר שלא ידבר בליל זהה שום שיחה משיחת חילין, ויזהר בניו ביתו על זה, ולא יהיו נפרדים מדקנות שם יתרבור רגע אמת, רק יתעסקו מפל במצוות הלילה זהה ובספורי נסי מצרים ולפרנסם לבני ביתו. עי"ש.

אף אתה הקהה את שינוי

בחגדה אנו אומרים: "רשות מהו אומר: מה העבודה הזאת לך? לך - ולא לו. ולפי שהוציאה עצמו מופל, כפר בעקר, אף אתה הקהה את שינוי, ואמר לו: בעבור זה עשה ה' לי ביצאי ממצרים, לי - ולא לו, ואלו היה שם לא היה נגאל".

rangle היה מרו הראשון לציוו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל לבאר, מהו שפטפס לשונו "הקהה את שינוי" דזקאי, כי תגה המשנים הוו כדי ללווע בחו דבר קשה, כמו ללחם וברר. וידוע מהכמי הקיימה, כי למשל במות של כפר אחד לחם שאדם אוכל, הממצית מזה שנוטנו כמ לאדם, הוא ריק במדת כתניתה, והשאר נדחה עם הפסלה. ומאהר שחכמי הקיימה יכולים להוציא את התקמצית מוח הלחים במרבו למזוון האנשים, אםכו למה ציריך האדם את כל "עובדות" האכילתו אלא לפי שם יאכל האדם רק את התקמצית מוח הלחים, ימות בזמנו יודיע, כי גם על הלחים ייחיה האדם באכילתו, ולא על התקמצית בלבד. ואם כן, ענה כסיל כאולתו והקהה את שני הרשות הזה, כי אם בדף ר' שאי ציריך לעבודת קרבו פסח והמצה וכו', ודי בעקבות שפטים, לומר: "זכר ליציאת מצרים", שזה התקמצית, אםכו למה לו שנים לאכל לחם ולעבדעובדות האכילתו, הלווא די לו שיטעם תקמוץת רפוא המזוון הניל, ואין כל ציריך בשינוי אלא על כrhoוי זצוק הוו לעבודת האכילתו, ובבעליה ימות ואבד שם, וכו' אנחנו צרייכים לעבודת הפסח והמצה, וכלל המצות של ליל הסדר, שתמוך נזכר אתليل השמורות הזה בחרות נפש. וכן בכל התקמצות צרייכים גם את הפעשה בפועל, ולא די במחשבה בלבד, "זכר ליציאת מצרים" או "זכר למעשה בראשית". וחוזע הגודה של פסח לו

דצ"ד, ע"ד"ש, באח"ב

בעת ההגדה קדם שיאמר את עשר המכות, יאחז בידו את כוס היין, ויביאו לפניו כל, וישפך מו הין שבقوיס לתוך הכליל שלש פעמים בעת אמירת התבות: דם, ואש, ותרומות עשו. ועוד ישפך עשר פעמים בעת אמרת התבות: דם, צפרדע, בנימ, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חזד, מפת בכורות. ועוד שלש פעמים בעת

שאומר: דצ"ה, עד"ש, באח"ב. נמצא שבסך הכל שופך שיש עשרה פעמים. ואת הינו ששפך בכלוי, ישפך בתוך הכיוור. ויחזר וימזוג כסוס ייו לכוں שיי וימשיכו בקריאת החגודה. (סח)

סליחות במקומות הגודה של פסח

rangle היה מרו הראשון לציוו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל בספר מדיה שנה קדם חג הפסח את הפעשה דלהלו, כדי לשמה את האביר בדרשותיו בדרפו בקדש.

מעשנה באיש פשוט מאד שהיה רגיל בכל שנה להזמין את בניו ונכבדו אצלו ליל הסדר. לימים בשגפטור האיש, נתנו בני המשפחה את עיניהם בבנו הגודל שהוא יעריך את הסדר במוניג השבא. אך זה הבו היה בור עם הארץ יותר מאביו ולא היה מבינו מה שקרה. בהגיע עת הספר, בקש מבונו: تعالה בבקשה, בני, לארכו למעלה, משם היה מוציא סבא בכל שנה ספר וק ברוך בבריכת עור אדרמה, תביה ונהריא בו. עליה הבו במצוות אבי, אך במקומות להביה "הגודה של פסח", טעה והביא ספר "סליחות" שגס הוא היה רק בבריכת עור אדרמה. לך האב את הספר וحملו לקרא: "בון אדם מה לך גרדס", "שבט יהודה בדחק ובצער" ואיננו מבינו כלום מקריאתו. פרטאמס נזכר האב כי אביו בכל שנה, כאשר היה מגיע בספר לאוותיות גודלות מודגשת, היה שופך מהיוו לכלוי, אם כן, תמה, הינו הינו האותיות הגודלות הללו בדףו קל הגיעו לאמרית הודי, שגים שם ישנו אותן גודלות ממד: "אשמנו", "בגנדו", "געלנו".... או אז החל לשפך מהיוו אל תוכן הכלוי: "אשמנו" [ושופך], "בגנדו" [ושופך] וכו'. עתה נגע הבו לאביו ואמר לו: "אבא, זכר אני כי סבא בכל שנה היה שופך רק עשר פעמים בוגנד עשר מכות, ואלו אתה כבר שפכת עשרים פעמים!" אמר לו אביו: "טפש שפמו, איןך יודע שהשנה היא שנה מעברתני!"

טעימה באמצע ההגודה

מטר לשנות באמצע ההגודה מיצ ענבים ומתקאות קלים וכיוצא בהם, אך ישתדל שלא לשתות יין, שמא ישתפר זייןגע מעשנית הסדר וקריאת ההגודה. כאמור בשלוח ערוץ וסימנו תעג ס"ג, חק יעקב, אלה רבבה, שלחו גבוה, רבנו זומו וועו. ובמו כן, רשאים לטעים מעט אגוזים, שוקולד וכיוצא בזה, כדי לעזיר ולחזק את המסתבים, ובכך יוכלו להרחיב יותר בספורי ההגודה, ולא יצערו וייענו את עצם בחג שמזכה להיות בשמחה בכל רגע, שנאמר: "וישמחת בחג", וכל שבו בליל הגודל הזה שצרכיקם להרגיש בני חורין. [ומוניג מרו הרаш"ל רבינו עובדיה יוסף צ"ל היה למלך שקדים ובטנים למסתבים. ופעם בשיוךו לנונות שקדים ובטנים, חילק למיסבים "במבה", וברך עליהם "בורא פרי האדרמה"].

כתב הרץ' והפסחים כג ע"ב, אנו אומרים אם רצה לשנות בתוך המגודה הרשות בידיו, כמו ששנינו "בון הפטונות הלו אם רצה לשנות ישטה", ואינו הפרש בין שוטה לפני ההגודה לשוטה בתוך ההגודה. ומטעם זה, אין לנו מברכים "בורא פרי הפטון" על כס שני, כי לא היה הפסיק. ומצאת בהלכות רבינו יצחק בו גיאת ז"ל משום מר רב יוסף בו רב מאירי גאנז ז"ל שכתב,

שאינו מביך בזוא פרי הגפן אלא על כוס של חדש וכוס של ברפת המזוון. ואני קורא עליו משלבי כד כו: "שפטים ישק, מшиб דברים נכווים", ועל זה ראיו לסמן. ע"ב. וכן פסק הר"א"ש (פסחים פרק י סימנו כד), שפתח לאלול ולשתות בעית אמרית ההגדה. וכן נראה דעת מרן השלחו עירך, שכתב וסימנו תעג ס"ג: אם ירצה לשותות פסוח כוסות, הרשות בידו. ומכל מוקום ראיו ליזהר שלא לשותות בין ראשון לשני, אם לא לצריך גדול, כדי שלא ישתכר וימנע מעלושות הסדר וקריאת ההגדה. ובמקרה בדעת מרן, שמו הדין מתר לשותות אפליו בין כוס ראשון לשני, ורק ראוי להזהר שלא ישתכר. ולפי זה בשאר משקדים שאינו חישש שישתכר, הרי זה מתר לכתוליה. וכן דיק החוק יעקב (ס"ק יא) ממורי, שבتاب: ולפי זה שאר משקדים שאינם משכרים, מתר לשותות. והוסיפה: ואנו לא מצאננו בשום פוסק חישש אסור בזאת, ורק בין הצריך להתרור, כי היה נראה לאסוד מפעעם שלא יהיה נראה במוסיר על הקוסות, וכן שלא תאמר שהיה משכיע, ולכן אמר שהיינו מתר. ע"ב. ומכל מקום מה שכתב שלא מצאננו בשום פוסק, הנה הרמב"ן באמת כתוב שאסור לשותות אחר שהתחילה ההגדה, והסתכם עמו הר"ג. אבל מפרש בדברי התוספות ופסחים קג ע"ב ד"ה רב אשוי שפתח לשותות באמצע ההגדה, וכדעת הר"ז והר"א"ש. וכן פסק רבנו זלמן בשלחו ערוץ הרב וסימנו מעוגות א"א: אם רוצה לשותות כמה כוסות בגין מיד לאחר הקדוש, בינו באמצע ההגדה קדם שהתחילה ברכבת אשר גאננו, הרשות בידו מעקר הדין. ואף על פי כן ראוי להזהר שלא לשותות יין ולא שום משקה המשכיר, קדם שיטים ההגדה ושתה כוס שני אם לא לצורך הרבה, כדי שלא ישתכר וימנע מקריאת ההגדה. וכן כתוב האליה רביה וסימנו תעג ט ששאר משקדים שאינו משכרים מתר. וכך כתוב בשלחו גבורה. וכן דיק המשנה ברורה (ס"ק טו) ובמקרה בכו החיים וסימנו תעג סק"ט. וכן מבהיר מפני שפסק מרנו סימנו תעג שלא מביך על כוס שני, ואלו הרמ"א פסק לברך על כל כוס וכו'. וכך כתוב המשנה ברורה (ס"ק ז) בשם הגרא"א, הטעם שmbach על כוס שני, שביינו שהתחילה בהגדה אסור לשותות וכדעת הרמ"ג, ולכן היה זה הפסק להצהיר ברכחה. ובמקרה שלא מביך על כל כוס, אויו זה הפסק. ובלאו הבי, מרנו בבית יוסף לא באර את הממלכת כמו הגרא"א, אלא כתוב שטעמו של הרי"ף שמאיריך לברך על כל כוס וכו', כי מה לי שהוא מצוה בפני עצמו, הלווא בסך הכל אויו שום השם הדעת בינויים, ולמה יברך שוב, וכן נהגו שלא לברך הגפן אלא על כוס חדש וברכת המזוון. נמצא אפוא שלחנת הבית יוסוף, אף לשיטת הרי"ף יהיה מתר לטעם ולשתות באמצע ההגדה.

על פה, רשאי מו הדין לשותות או לטעם מallow בעית מצות מגיד. ובירוק השם בהרבה בתים מאיריים באגדה ובספרות יציאת מצרים ביד ה' הטובה עליהם, ובבר אמרו חז"ל "כל המורה לספר יציאת מצרים, הרי זו ממשבח". וכן כתוב הרמב"ם, "כל המאיריך בדברים שאערעו ושרויי הרי זה ממשבח". ומאמיר ומוציאים אנו להאריך כל כה, ולהזוא הגרון נחר לדבר זמו רב מבלי לשותות, וופניו יבשה אוio כל, על פה לא יצער את עצמו ובני ביתו, ובפרט בלילו המקדוש הזה שככלנו בני חוריין, וכן רשיי לשותות, ורק יותר מאי שאים רוצה לסייע מושה למעו ייחזק להמשיך ולספר, יטעם רק מעט כדי שייכל את הפיצה לתאבורו. ועוז בשוו"ת שבט הלווי חלק ט סימנו קיח שכתב, אם לצריך הרבה והרבעון מפריע לו באמיירת ההגדה, כראים גודולי הפסקים המנחים לסמך עליהם לחקל.

ומצאוה לפרשם כו ברבנים, כי לצערנו ישנים האסרים כו על הרבים בעז ותעכומות, ומצערים את ישראל קדושים בלילו הקדוש זהה, לשבת שעטים בלי שום לחייבת של משקה ב匪ם. ונורמים שرك ימחרו יותר בספרות יציאת מצרים ויפסידו את עקרו של לילה זה. וחכם עניינו בראשו שלא יצא שכרו בהפסדה, בפרט בנסיבות רבים שישנם גם אורחים שלא זכו לשומר תורה וממצות, ורוצים לקרבם ולחזקם באמונה על ידי ספרו יציאת מצרים בנחת ובנעימה.

'דיננו'

יש נוהגים שכאשר מגיעים לאמרית 'דיננו' בהגדה, קוראים כלם קטע זה יחד, וכל אחד לוקת בידו בצל ירך שהוינו מקדים לבון, ובכל פעם שאומר תנבת 'דיננו', מפה בעידנות על כתפו של חברו או על ידו וכיוצא בזה. ומשעם זהה, כדי לשפט ולעוזר את האכזר מעיפותם שטרחו ועמלו במשך כל היום לילית הקדוש הזה.

"אלו נתנו לנו את ממוןם... דיננו"

מעשנה במלך אחד שאבדה לו טבעת חסובה ויקרא עד מאי. המלך אמר, שפל מי שייהיה מוכן לחפש את הטבעת, הוא יביא לו סכום כסף, כדי שייכל לחפש את הטבעת. זה היה לפניו פסח, היה שם יהודי עני גדול מאי, שלא היה לו כסף לקנות את צרכיו החג, אז אשתו חיצעה לו, היota והמלך נוטנו סכום הננו לכל מי שפoco לחפש את הטבעת, שיאמר לו שהוינו מעוניין לחפש את הטבעת, והוא יקבל ממנו ויהיה להם על הוצאות החג. מצאה העצהתו בעני היהודי, ואכו כד עשה. עם הפסח שקבב, קנה עברו הוצאות החג. הוא היה גם מכניס אורהים גדול, והזמין ליל הסדר אורחים רבים, הבינו שלחו ערקה, מצות, יין, בשר ודגים וכל מיטעמים.

למלך היה ייעץ שקראו לו "דיננו", הוא היה שונא ישראל גדול, ולא יכול לראות שיהודי קיבל כסף מבית המלך, ועכשו יהיה לו בהרומה על הוצאות החג. הוא החליט למכת בליל הסדר ולהציג לחלוון ביתו של היהודי, והנה הוא רואה והוא מנגהיג את הסדר עם כל בך אורחים רבים ומתווך כל טוב לפניהם על השלחן, והוא בכל וככל לא מפסיק סביר חפש הטבעת. מיד רץ הייעץ למלאך ואמר לו: "אתה ודאי חושב שהיהודי טרוד בחפש הטבעת! לא ולא! שהמלך יבוא בבקשה לביתו של היהודי, ויראה שהוא קנה עם הפסח אכל ושתיה, והבא אורחים לביתו". המלך עם הייעץ דיננו לביתו של היהודי, ואכו רואים אותו ישב בשמה כמלך בגדוד עם משפחתו והאורחים.

יהודי היה מנהג, בעת אמרית ההגדה, שהוא מופיע לכמה מעלות טובות למוקם עליינו", הוא היה אומר כל משפט בלבד, וכל היושבים בסדר עוגים בקהל רם: "דיננו". בדיקת המלך הגיעו זהה שהיהודי אומר "אלו...", וכלם היו צועקים "דיננו". אמר המלך בלבו, בגראה עכשו היהודי עושה חקירה: מי גנב את הטבעת? וכלם אמרים: דיננו! וכך עוד פעם היהודי שואל, מי גנב את הטבעת? וכלם צועקים: דיננו! בראה שהייעץ דיננו העומד על ידו, גנב את הטבעת. מיד המלך אמר לשים את יועציו דיננו במאסר עד שהזורה שאכו הוא גנב את הטבעת. **וליהודי היתה הרוחה גדולה מבל טוב לבבז יום טוב, והוא לו פסח שמה.**

בשיגיע לומר: "לפיכך אנחנו חביבים...", יכשה את המכח. כמו שמכסים את הפת בשעת הקדוש, כדי שלא תתקבש שפברכים קדם על היין, אף שהחיה חסיבה יותר. ובית יוסף סיינו [ויגביה את הפסח עד סוף ברכת "אשר גאלנו", ובגמר הברכה ישנה אותה איזו]

בהתבסבה, ולא יברך "בורא פרי הגפן". ואם שכח להסביר, חזר וישתמה בהסבירה, ולא יברך שוב "הגפן" וממנהג אשפנוז לברך "הגפן" על כסות שני. (וט)

וונודה לך שיר חדש על גאלתנו

אמרו במדרש (שםoth ר' רביה כת): למה כל השירות נאמרו בלשון נקבה "שירה", ואלו פ' אן נאמר בלשון זכר "שיר"? לומר לך מה הנקבה הזאת מתעברת ויזולדת וחזרת ומתעברת ויזולדת, כה הatzות הבאות עלייה, משתעבדים ונガלים וחוזרים ומשתעבדים ונגאלים, שכד עמדו בבל, מדי, יוו ואדום ושעבדו את ישראל. אבל לעתיד לבוא אין עוד צרות אחר הגאנלה, שנאמר ושיעה סה צו). "בי נשכחו הצרות הראשונות", ונאמר שם לה א: לשון ושמחה ישני, ונסו יגנו ואננה. ובאותה שעה אומרם "שיר" לשון זכר, שנאמар ותחים זה א: "שירו לה" שיר חדש". וכן אמרו בתלמוד ירושלמי שביעית פ' ה' א: משאתם נגאלים, עוד אין אתם משתעבדים. מה טעם? שאלו נא וראו אם ילד זכר, כי שם שאין הזכיר יולד, כה אתם משאתם נגאלים, עוד אין אתם משתעבדים. (סא)

טלית ידים

בשמחה ובהתלהבות יטל ידיו עם ברכה, בכל הטלית ידיים לסעודה, ל夸ראות המצוות שבא עתה לקיים. (סב)

מוציאא מצה

מציאות המצות

יקח את המצות בסוך שנהנייה, הפרוסה האמצעית בין שתי השלימות, יאחזו בידיו, ויאמר לפסבים לכונו לקים מוצאות עשה מהתורה באכילת המצה, זכר לאבותינו שיצאו ממצרים בחוץ ולא הספיק בזקסם להחמיין. [אם לא כוננו יצאגן] ויכונו להוציאם ידי חובה ברכות, ויכונו גם הם ליצאת ידי חובה, ויברך: "המושיא לחים מו הארץ". אמר כד שומט את המצה הפתוחונה מידו, ומברך: "על אכילת מצה", ובוצע מיהעלינה ומperfוסה ימה, "בצית" [בצית] מכל אחת [צד הכל 54 גראם], ויטבל במלח ויאכלו בטהרה. (סה, סח)

קדם שיأكل בטהרה, יטעם תחליה מהמצה העליונה בלי הטבה, ואז יملך לבני ביתו שיأكلו מיד בטהרה, ואחר כד יאכל הוי בטהרה. (טו)

די בכזית אחד

כאשר מלך לבני ביתו, אם יש בשתי המצות שלפנויו כדי לחתת "בצית" מכל מצה לכל אחד, יטעו להם. אך מאחר ומון הסתם אין בשתי המצות שלפנויו כדי

לחתת "בצית" מפל מצה לכל אחד, על פה, יקח מהפהוצאות המוכננות לו מוקדם, ואז די לחתת "בצית" אחת לכל אחד לכתחלה. וטוב שיכיו מראש לכל אחד "בצית" קדם הנטילה, כדי שלא ישחו זמו רב בין הברכות לאכילה. ולאחר שיברך, יתנו להם גם מעט מהpekיות שלפניהם שברך עליהםו, כדי שייצאו ידי חותמת לחם משנה. (טה, טז. הגר"א סימן קסז סעיף ב. חז"ע שבת ב קעג)

כתב פורו החלתו עירוק וסימו תעה ס"א) "ויברך המוציא ועל אכילת מצה, ואחר כד יבצע מהשלימה העליונה ומהפרוסה ממשתיחו בימד, ויאכלם בהשבה בימד בצית מכלAMD". והנה הטעם שאריך לאכל בצית מהפהוצאה העליונה וכזית מהפהוצאה, מכיוון שישנה מחלוקת בפוסקים, על מה באה ברכת 'על אכילת מצה', האם על העליונה או על הפרוסה, וכן אוכל משניהם. ובאמת שבפושנה ברורה ובאיור הלכה ד"ה צוית תמה על זה וב恬ב, אך בעהר הדבר תמורה מאי שיצטרך הבוצע לאכל שני ביזיות, וזה דבר חדש ולא מצינו בשום מקום. וכל הפוסקים שהצריכו שלש מכות לסדר, לא הוכיחו זה זולת הרא"ש ומהרדי, ובגמרא לא נזכר אלא בזיות. וצריך עיון. ע"כ. וכן נהג מופת הדור הגאונו החזוין איש צוקול לאכל בצית אחד, ואמר להאר"ח קאניבסקי שליט"א, שלא ממש שקשחה לו האכילה עשויה כן, אלא שלדעתו מעקר הדין כי בכזית אחד. ועל כל פנים, כתוב מרו רבני עובדיה יוסף צוקול, שאנו עוזים בדעת מרו השליח ערווה, שהבוציע אוכל בזיות מזאה, ואם יש מספיק מהpekיות הללו למיטבים, יתנו גם להם בזיות מכל מצה, אבל כשנוטו למסביס מהpekיות האחרות, אז הכרת כל שאכלו שתים, ודי בכזית אחת. מה גם שישנם אנשים ובפרט נשים שמצוותם הרבהם ברבוי אכילת מצה, ואין להחמיר עליהם רק נרץ כלל ועקר.

יתנו לכל אחד בזית ברוח, כדי שיבלו "בצית" מצה, חוץ מהגנשאר בשניים ובחניכים. [מ"בצית" הוי: 27 גראם. ויתנו להם 30 גראם].

חוליה או זקו שקשחה להם לאכל במנות זו, יש להקל להם שיأكلו רק 18 גראם [בדעת הר"ה, הרמב"ם והרא"ש], אך לא יברכו הם, אלא ישמעו אחר. וגו

שקלית הpekיות

מטר לשקל את הpekיה והמרור במשקל מנגנון, כיון שגם שקלית של מצוה המתרת בשבת ויום טוב. (עד

משך זמו האכילה

לכתחילה יאכל את הpekיה תזוז 4 דקות. ואם קשה לו לאכל תזוז זמו זה, יקפיד שלא ישחה יותר משבע וחצי דקות. (חוז"ע סוכות קיב. טו)

בליעת הpekיה

ילעס את הpekיה היטב, כדי שיריגיש טעם מצה בפיו, ויבלו מעט בכל אכילה רגילה. ולא יבלע את כל ה"בצית" יחד, שזו סכנה ואין בה מצותה. וכן פסקו מהרי"ל, אלה רגה, רגע אמת, ושבו דעת מרו והרמ"א. שהלו גבולה, מנו האלו ועובדיו וכן נהג הגאון החזוין איש

שלא להכניס את כל הצעירות בפיו בבת אחת, אלא אוכל ובולע מעט מעט. ותשובה והנוגות לחזו איש. ס"ו, סט) וכן נוהג הגאנזים רבי משה פינשטיין והסתיפלר ועוד. וילקווי' כרך ג' תנ"ד)

וזו לשונו מינו בראשון לציון רבני עובדיה יוסף זונק"ל בספרו מאור ישראל - טבעת המלך (הרמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ו סוף הלכה א): "עדותי נאמנה, שכאשר יצא לאור ספרי ח'ח'ו עובדיה" מהדורא תניינה בפירוש הפסח בשנת התשנ"א, ואישר שם נרפסה תשובה זו במלואה בכרך א' סיומו כה), וכברדתי בו את ידי הגאון הצדיק רבי יהודה צדקה זצ"ל, נפשתה עמו אחר הפסח, והתחליל בברך אותו בטומוס של ברכות, ואמר עוז, שכל ימיו היה לו סיוט בליל פסח על דבר אכילת המצה בבת אחת, שרליה כמעט נחנק מאכילה זו, בגין שוכן כתבו בפה אחרוניים להחמיר ומהם הרבה בו איש חי ורקakash בעיון תשובה בגענו זה בספר "ח'ח'ו עובדיה" הגזבר, וראה שהבאתי בפונה אחרוניים שדרחו חימריא זו בשתי ידים, והשיגו על הפנו אברהム בזה, נחה דעתו, והפסח זהה שעבר עליי, עבר בשמה וקדורה בדעת וכחלה. תנכ"ה".

טעם מצה

יכאל את המצה לבדה ללא שום לפתו, כדי שירגish את טעם המצה. ואולם חוליה או זקו שקהלו לו לאכאל את המצה לבדה, רשאי לטבלה במשקה או במרק מעתם. ואם עדין קשה לו, יפזר את המצה לפוררים ודקים ויאכליה. (עמ. עב, עג)

יפה שתיקה

לא ידבר עד שייגמר לאכאל "באות" מצה. ואם דבר, אינו חוזר לברך. וראיוי שלא לדבר משעה שברך על המצה עד אחר אכילת המצה ומהרור ב"כורך". ואולם דבורים שהם מהענין, מותרים לכתולחה. (סח, קא)

שבח להסב

אכל מצה ושבח להסב, חוזר לאכאל שוב בהסביר, אך לא יברך שנית. (סח)

חצות לילה

אמר ולא אכל מצה עד חצות [פרק] יאכל, אך לא יברך "על אכילת מצה". (פ"א)

אתה עדין חי, נצל את הזדמנויות שיש לך, לחטוף עוד מצוה ועוד מצוה...

בහיע ראש חודש ניסן באחד ממחנות העבודה אצל הנצים ימה שמן וזכרם, פנה רב גדול אל יהודי אחד ושאלו: מה עם מצות לחג הפסח? חשב היהודי בלבו, איזה מצותה, מי חושב על מצות בזמנו נורא שכזה?! לא שיקד בכלל! מאיפה נשיג כאן כמה ותנו?! סכנת נפשות. אך למחרת שוב שואל אותו הרב, מה עם המצות לפסח? והואתו היהודי תמה. כאשר ביום השלישי שורה השאלה על עצמה, הבין היהודי שהרב מתכוון בראצינות לדבריו. שאל: מה כוונתך רבי אמר לו: הצלחתני לשומר מעט קמה, וצריכים ללוש ולafia מכות ליל הסדר. אבל רבי היאך נעשה זאת, הרי השמירה כאן קפדיית ביותר ואני פוסקת לרגע! אמר לו הרב: השליך על ה' יהבך, נצא בלילה

בוחח בא, מרחק מה מהנהנה נבנה תנור, וכל يوم נתקדם מעט. ככה עשו בפחד וחללה, עד שכעbor שבוע הסתיימה המלאכה. בלילה שלמחרת, הביאו את הקמה, לשׂו ואפּו מצות. שמחה גדולה אחזוה בהם בשעה זו, החביאו את המצות בתוך בגדיהם, וחזרו למקום בהחבא.

הנורא מכל לא אישר להגיע. לאחר חצי שעה, הגיעו הגרמנים ימ' שמות זוכרים וצעקו בצעקות נוראיות: "וכי אתם חושבים שלא ראיינו אתכם, מהר איפּה המצות!!?" בלב כבד הוציאו את המצות, והגרמנים דרכו עליהם ברוגלים ובנעליים הגוטו ורמסום. הרוב לקח את הפירורים, ניקה מה שיכל, עד שבוקשי הצליח להציג כמהות של צוית אחת. כתע פנה ליהודי ואמר לו: אם שניינו נאכל, הרי לא נקיים את המצוה בשלימות, לכן אתה שטרחת על המצה כל כך, בנית את התנור במסירות نفس, מגיע לך שאתה תאכל את המצה.

אולם בהגיע ערבית פסח, אמר לו הרוב: עליה במוחך רעיון, אני יכול לכוון באכילת המצה יותר מכך, לנו אני אוכל, אבל שכר המצה בעולם הבא יהיה לך. בليل הסדר לקח הרוב את המצה, ולפניהם שברך עליה, אמר לו היהודי: כיון שהרב הוא זה שאוכל את המצה, הרוב גם יזכה בשכר.

עbero ימים, אותו רב נהרג בשואה הי"ד, והיהודי בחסדי ה' ניצל, עלה לארץ ישראל והתחבר לאדמו"ר גדולפה בארץ. בהגיע ראש חדש לינסן, היהודי ישן על מיטתו והנה חלום, הוא רואה את הרוב שאפה אותו את המצות, בא ומתחנן אליו: תמחל לי על שכר המצה של אכילת המצה, ואף שכבר מחלת לי אז, אך המחליה לא הייתה בלב שלם כל כך, לך לא רוצים לתת לי בשם את השכר העצום. משהתעורר היהודי משנתו, אמר לבבו - 'חולומות שווה ידברו'. למחרת שוב בא אליו הרוב בחולומו ואמר לו: בבקשה מכך, תmachל לי בלב שלם, איini בא להתל בע. תדע שהשכר על מצוה זו לבודה עצום מאד מאוד, בן אנוש איינו יכול להבין זאת.

הלך היהודי בבורך אצל האדמו"ר ומספר לו את כל המעשה מתחילה ועד סופה. ענה לו האדמו"ר: כדי שהמחליה שלך תהיה בלב שלם, תלך לבית הכנסת, תפתח את היכיל, תכenis ראנץ בין ספרי התורה, ותתחליל לשחרור את כל המעשה, איך שהרב אמר לך, עוד מעט פסח, וביקש מכך לבנות תנור... את כל התהילה של הבניה... איך הגרמנים צועקים... ואיך הוא אוסף את הפירורים... ואיך אתה אומר לו שיקבל הוא את השכר, ואיז תאמר זאת שוב בלב שלם. עשה היהודי דבריו הרוב, הלך בבית הכנסת, פתח את ארון הקודש, ובכל קטע ששוחרר לעצמו, נזכר בכל הקושי שהיה אז מנת חלקו, ובכח... ובעכח... ולבסוף אמר שהוא מותר לו בלב שלם על שכר המצות.

באותו לילה בא אליו הרוב בחולום, שמח ולובש בגדים לבנים ויפים, אמר לו: אתה לא יכול לתאר איזה שכר עצום מקבלים בעולם הבא רק עבור אכילת מצה בלבד! והוסיף: דע לך, אני כבר אני יכול לעשות עוד מצות, ואילו אתה עדיין חי, חטווף ואכול חטווף ושתה... נצל את ההזדמנות שיש לך, וחטווף עוד מצוה, עוד חסד, עוד

הגאון רבי דוד לוריא סיפר על הגאון מווילנא, שכמה רגעים קודם צאת נפשו הקדושה לישיבה של מעלה, אחז במציאותו ובכח ואמר: כמה קשה להיפרד מן העולם הזה, עולם המעשה, שעל ידי מצוה קלה של ציצית, זוכה אדם לראות פנישינה, ואיה איפה אפשר למצוא מצוה כזו באולם הבא!! ותולדות הפסוקים עמוד כו

¶ מירוץ

טבול בחರשת

יקח "בצית" [27 גראס] מירוץ [מטה], ויטבלנו בחרשת, אך לא ישחנו בתוכה, שלא יתבטל טעמו, וינגע את החרשת מעליו. [ולא אמרם האוכלים את המפורר עם הרבה חרסת, ומובלטים לממרי מצות מירוץ, שהרי אין מרגיעים את טעמו] ויכו לצתת ידי חובת מצות אכילת מירוץ, ויברך "על אכילת מירוץ", ויאכלנו بلا הסבה. (פט)

בורא פרי הארץ – אין מברכים על המפורר "בורא פרי הארץ", מאחר וברכנו על המפרנס ופטרנו את המפורר. וכך אם יצא ביגיטים לחו, שבדיני ברכות, הימאה נחשבת בהשחת הדעת ומזכירנה ברכה שיב, כמו איז אדריך לברך. שפיוו שחביבים מוי פדי לאכל מירוץ, הרי זה במאכל הבא מחותמת השערקה שאין מברכים עלייו, כי נפטר בברכת "הפהוציא". (צט)

חרשת

תקנו חז"ל לעשות חרשת זכר לטיט ששהתעבדו בו ישראל למצרים, וכלכו מנגה ישראל קדושים לעשות החרשת עבה בטיט, כמו שכתב הרמ"א סימן תעג ס"ה: המניחג לעשותה מפרות שגמשלי בהם ישראל: תמים, רפונים, תנאים, תפוחים, אגוזים, שקדים ועוד. ויערב בהם תפליון שלא נתנו היטוב, כדי שהיא בה גם זכר לתנבו. (רמב"ם) ויתנו מעט יין אדם מותק סמוך לטבול בחרשת, זכר לדם. (טור וועוד)

זכור לרכוש גדול

שאל פעם הגאון רבי יוסף בער מברиск את בנו הגאון רבינו חיימן, בילדותו, בשעת הסבב של פסח, מה טעם אלו עושים בסידרليل פסח זכר למזה שמררו המצרים את חי אבותינו באכילת מירוץ, וכן עושים זכר לטיט באכילת החרשת, ואלו זכר לרכישת הגודל שהוזכיאוישראל ממצרים אינו אלו עושמי ויעו רבינו חיימן: הטיט והפורר לא פסקו עדין מਆתנו, לנו באפשרותנו לעשות להם זכר. ואלו הרכוש הגדול לא נשתייר מפנינו מואתיה, כי חלף הזמן לו. [ואם נמנע עיו בשלחו עירוד וסימן תעב שכתבת, שישדר שלחנו בכלים נאים כדי ה' הטובה עלי]. וברשות מהרייל כתוב, שיש לחת על השלחו גם כל כי כסוי וזהב הממשבנים אצלם מן הגזאים, לשם על כל פנים בראשיהם. ואפשר שהוא זכר לרכוש הגדול שנטלו ממצרים]. וחוז'ה הגודה של פסח עמוד יא

חרשת – סילון

מנוגג בניי בבל לעשות חרשת מתקמרים בלבד, ומרתיכים ומסוגנים אותם עד שנעשה כמו רבעש, ומערבים בהם אגוזים ושקדים טחוניים. גם כשל פסח בשבת, מותר לחת את האגוזים לתוך הסילון בשבת. (סימנו שיט סי"ג, שכא סט"ג חזי' שבת ד רלי. ועיין עמל צ)

חצות לילה

אחר ולא אכל מרור עד חצות [24:40 בערך] – יאכל, אף לא יברך "על אכילת מרור". (ק)

כורך

מצה, מרור וחrust

יקח "מצה" [27 גרט] ממנה מצה הפחתונה שנשארה בקערה, וכורכה עם "בצית" מרור, ויטבלם בחrust ולא ישחם בתוכה, ואין אריד לנער המrust. ואומר: "אזר למקדש...", ויאכלם בהסתבה. ואם שכח להסביר וקשה לו לאכל שוב, יצא. (ק, קא)

הטעם שבקורץ או איריך לנער מהrust, כי מאמר ואין ממשה אלא מיטבל בלבד, באותה לא נאבד טעם המטור. ומה שבאכילת ה'וור' איריך לנער, משום שם החMRIו כי אכילת המטור היא מהדרין, אבל 'קורץ' הוא רק לזכור בלבד, ולא החMRIו. (ק)

זכיר למקדש

אם קשה לו מעט לאכל כורך כנ"ל, כדי שיקח 18 גרם מצה ו-18 גרם מרור, ויטבל בחrust ויאכל. ואם גם זה קשה לו, כדי שיקח כתיכה כתינה מائد של מצה ומרור, ויטבל בחrust ויאכל. ואם קשה לו מائد, רשאי לותר על הקורץ, ולא יצער עצמו, כי אין זה אלא לזכור בלבד. (קג)

פשוט שאם לא מספיק לכל המוסבים ממנה מצה הפחתונה, יקח מהפיצוצות המוכנות לו מקדם, וכונזר לעיל ב'מושcia מצה'. וכן יעשה באפיקומן בדלהלו. (קח)

שולחן עורך

משתה ושמחה

יערכ שלחנו ויסעד לבו בשמחה, כדי ה' הטובה עלי. והחכם עיניו בראשו לבל ימלא ברסו, כדי שיוכל לבסוף את האפיקומן בתאבורו, ולא באכילה גסה. (קג)

ומאיד, יש לשים לב שבעל הבית טרחה כל כה, והכייה מיטעמים מושבים ותבשילים מיוחדים, מיימים מפיגים שוגים, לבבוד הלילה הגדולה, הקדוש ושם זה, ושים שפמלאים

פרנסם בעודו מצות, פורד ותרשות, וכשהמגעים ל"שלחו עזרך", כבר אין להם מקומות, ובケשי טעומים משלו, אם בנו למם טרחה האשה כל בז' וכי ממי התיר לאעריה? על כן, הנכו בכל המצוות חפ' לאל כל בשעור שקבעו חז'ל, ובכך ישאר לו מקום לסייעת החג בשמחה וב טוב לבב.

להתענג ולהתפנק

בספר "מגיד מיישרים" (פרשת ויקהיל) כתוב בדורנו רבי יוסף קארו זצ"ל מה שאמר לו המלך המנגיד, בדילולו: "אור יג לאדר השנוי, הלא לד דעתה, כי בימי הפורים ובבליל פסח מתר לשתות כל ייון שירצה האדם ולהתענג ולהתפנק. ומפני שהיצר הרע נסמאל וחוויא בישאי דרכו להכניס שמחה בלבבות בני אדם ולתת לבם לאכל ולשתות, ואחר כד עולה ומסתינו, וזהו סוד התענית שמתענים ביום באדר, והוא להכנייע כחו מלחשתו, וזהו סוד גם בו שמתענים הבכורות והאיסטניסים וקצת בני אדם אחרים מילשטוין, ונזהים להתענות בערב פסח להכנייע כחם. ולהזרות בשישראל שמחים ישוטים בימים אלה, איינו חס ושלום להשלים תאות הייצר הרע, אלא לעוברת קוגנייה, שהרי הם מקדימים להתענות קדם לבו להכנייע תאות הייצר הרע. ע"ב.

מרור, פורד, שלחו עזרך

הצדיק רבי נחמו מברסלב זצ"ל היה אחד מענקיו המוחשנה בחסידות. דבריו תורתו עמוקים ונשגבים, מיסדים על ארכני תורה הקבלה. מעתים ירצה לסוף דעתו. يوم אחד פנה ואמר לחסידייו: "איןכם מבינים את דברי תורה - ניחאה, מהיים אתחיל בספר מעשיות"... וספריו היו לשם דבר. והנה אחד מהם.

פעם יצא צמוד רעים למסע בעולם, לטור ארצות ולראות נסים ונפלאות. האחד יהודי, והאחד גוי. ויהודי שמעניינו בראית עוזם' והוא בומר בngriri לחבר לפסע, נתנו לשער מעדת יהדותו, ורבקותו במקומות... עברו העיר לעיר, ממקום למקום, מארך לארץ, וכසפם אזל. השכירו עצם לעובדות מזדמנות, חייו מוחיד אל הפה והמשיכו במסעם.

הגיעו לעיר אחת, עברו ברחוב היהודים, וריהם נפלא עליה באפס. ניחוח מצות נאפו, ניחוח בשר מטבח, ניחוח דגים ומיני מעדן. נזכר היהודי ואמר: "הו ערב פסח היומי הארץ, כיצד פרח הדבר מזכרוני היום נאכל סעודת ההילתה!"

"פסח?" תמה הגוי. "פסח זה, מהו?" חג גדול הוא לנו, היהודים, הסביר לו. "בלילה זו מסבים אנו בבני מלכים, אוכלים מעדן ומצחים: כל דברין יתיי יכול, כל מי שרעב, יבוא ויאכלו" ברקו עניי הגוי. מזה ימים רבים לא באה אל פיהם סעודת הילכתה!

אמר לו חברו היהודי: "הנני ואלפיך מעט ממנהgi היהודים בפסח, ובארב נבנש יחדיו בבית הכנסת. אין עליך אלא להבית בסדור ולמלמל בשפטיך. קום כשלם יקומו, שב כשלם ישבי. היהודים רחמנים הם, ויזמיןוך Kapoorה ליל הסדר!" לפחות אותו

כיצד עושים 'קדוש' ונוטלים ידים, והסביר לו מהי "הסבה על צד שמאל".

בערב נכנסו לבית הכנסת. הטיל היהודי פתח את השדור לפניו ולפניהם כשלדים עמדו, התישבו בשכלם ישבו, ובסיום התפללה חומו אחד את הטיל היהודי לחיות אורחו לליל הסדר, ואדם אחר החומו את הגוי, בהיותו בטומן שם הוא היהודי.

הוגי, שגיא עניינו אל הסעודה הרשינה, לא אכל כל היום כלו. שמה בשתתפלה הסתירה והלך עם מארחו בלב מתרונו משמהה. בתחילת שתו כס יין. זכר, שהו הקדוש שלמדו. לאחריו נטלו ידים, אבל במקום סעודיה הוושיטו לו קמצץ פרוס טבול בחמצץ... אבל, והמトイ. אז התחליו לומר את המגילה בקהל מתרנו, וקרביו התרוננו בחמית רעב... הילדים שרו "מה נשנה", הכל אמרו "עבדים היינו", שרו "זה היא שעמלה", אמרו ואמרו... סבלנותו עמלה לפיקע, אבל מה בידו לעשו? בלאום יקום ויצא - לאו, אל החשד, אל הרוחבי שם, ודאי ישאר רעב. התאזור בסבלנותו והתחזה פאומר ייחד עם כלם. סוף סוף, הגיע הרגע הפיקול. הריםו את הכוורת, המשיכו לומר משחה, ושתו את הocus השניה בחסבה. נטלו ידים בשנית והוושיטו לו מין מאפה דקיק וקשה - חתיכת מצה... בסיס אותה בשגוי וחשב בלבו: "אעbara גם את זה". הנה מגיע תור המעדנים. עוד מעט יבוא הפתזוי על כל השבל הרב, על הצפיה הממשכת!"

ואז הגיעו לו מלוא הפה ירך לבו מונר. נטלו ברעבותנות ומלא בו את פיו - וחש כיצד נשיםתו משתגחת, גרוונו לוהט. דמעות הציפו את עיניו, היתה זו חזרה חריפה מאד [ברינו] - "מרור". זה כבר עבר כל גבולה. מיד פלט הפה, קם מתנדד וצעק: "יהודים ארכורים! לאחר כל ענייני הסדר עוד מלעתים אתם במאכלים כה מרים!" קלל ונדר ויצא את הבית בטריקת דלת לנכח ענייהם הפושתאות של המבקרים. פנה לבית הכנסת החשוך והמトイ לחברו, לקבל בפניו ולהזכירו על עצתו הרעה.

החבר הגיע לאחר שעלה ארבה, שבע ומידו ענג מהאכילה והשתיה, ושאל את הטיל הגוי כיצד עבר עליו ליל הסדר. "בצד עברי! המעי אתה לשאל! הלוא בעצמד חווית השבעוני במרורים, הרווני לענה! שעה שלימה אמרים ואמרם, ולבסוף גוזשים אותוך מרור! קמתי ועזבתי בטריקת דלת!"

נד לו היהוי, ואמר: "אוֹי לְהָ, שׁוֹטֵה שְׁכַמּוֹדִי! כל זאת עברת, וכשהגיעה הארויקה הפושבעה - נטשתי! לי הייתה סבלו יותר, לו המנתן עוד רגע קט, היו מגיעים כל המעדנים והיו מפאים אותוך במאכלים ערבים!"

בז' הרבר גם בחתkörperות ליהדות. בתחילת "אומרים ואמרם", שומעים הרצאות, חוזים את הסמיינר, מתבשמים מ"פוס יין" אחת ושנית, משבת געליה או מתפלות הימים הנוראים. ואז מבקש האדם לקבל על עצמו על תורה ומצוות, להכנס אל "הסעודיה", ולפתח - מרור... קשה היא ההתקלה. "כל ההתקלות קשות", אומרים ח"ל. בא משביר, מצב רום קודר ונסיגה. אם יקום עתה "וישבר את הפלים" - דומה יהיה

לאותו טיל נכרי...

יאיריך אף, יתאזר בסבלנות, ואו תבוא "סעודת החג", כל הענוג, האור והזהר, השלווה והשלמות הרווחנית העלאיות! (מעיין המועד - הגדה של פסח עמוד שיו)

אכילת צלי

מקרים שנחגו לאכל בשר בהמה או עז צלי בלבד פסח, אוכלים. מקום שנחגו שלא לאכל, אין אוכלים. וכשהזrou שמנח בקערה הוא צלי, אסור לאכלו בכל מקרים. אבל אם הוא מבשלה, מותר לאכלו, ויזהר שלא להזכיר עליו שם פסח כלל. (קמ.)

מקרים שנחגו שלא לאכל צלי בלבד פסח, מתרים לאכל צלי שאמר כך בשלהו, וכן מתרים בבשר שטנווה בשמו, שבל אליו אין שם צלי עליהם. והוא הדין לבשר שצלחו בתבנית בתנור עם עגבניות ובטל, תריהו מתר באכילה, שפיוו שהירקות מפרישים מים, אין שם צלי עלי. אולם אם הניחו את הבשר לבדו בסיר או בתבנית, הרי זה נחשב צלי קדר, ולא יאכלו. (קמ.)

זריז ונשבר

יודزو מעט בסעודה כדי להספיק לומר את הכל קד' חצות [24:40] בערך] בנחת. ובאמירתו יתבונן בהשגתנו של בזרא עוזם עליינו בכל צעד וشغل. (קמ, קמד.)

כ- צפוי

אפיקומן

בגמר הסעודה אוכלים כאית מהפיצה שחכזה אותה ב'ימץ' והניפה במפה, והוא הנkirא: "אפיקומן". וכך אמרה: "זכר ל夸רבו פסח הנאכל על השבע", ויאכל בהסתבה. ואם שכח להסביר, וקשה לו לאכל שנית, יצא. (קמ, קח.)

יש מחיםורים לאכל "שני פזיטים", אמרת זכר ל夸רבו פסח, כאית שנייה זכר למאה הנאכלת עמו. ודי לאכל 36 גרם, כי בלאו הכי לשיטת הר"ה, הרמב"ש והר"א, הפעם הוא: 18 גrams. (קמ.)

באורו "אפיקומן" – במשמעותו ופירושים קיט ע"ב אמרו: "אין מפסיקים אחר הפסח אפיקומן". ופרשו בפירושו, שכשפסיקים את הסעודה, אין אומרים הוציאו וחייבו מני מתיicker, בדרך שרגילים בשאר ימות השנה להביא קנוחים לאחר הסעודה.

אוכל את האפיקומן לבדו ללא שום לפתח. ואם היה שבע כל כך עד שכא באכילתו, לא יצא ידי חובה, שאכילה גסה אינה אכילה. (קמ.)

זמן האכילה

יאכל את האפיקומון קדם חצות [24:40 בערך]. ואם אכל אחר חצות, יצא. (קט)

שכח לאכלי אפיקומון

שכח לאכלי אפיקומון, ונזכר אמר מים אחרוניים או שאמר 'באו ונברך', יאכלחו מיד בלי ברפתת 'המוציא'. ואם התחליל ברפתת המזון, יסים את הברכה, ולא ישתח כוס שליש, אלא יטל ז'יו ולא יברך על הגטילה אם אוכל רוק פיטין, יברך 'המוציא' ויאכל, ויברך שוב ברפתת המזון, וישתח כוס שליש. ואם נזכיר אחר ששתה כוס שליש, אפילו נזכיר במשך הלילה נאש לא אכל עוד מהפיצה המשמורה בתוד השעודה, שאו זה נכון לו לאפיקומון. יטל ז'יו, יאכל, ויברך ברפתת המזון בלי כוס. (קי)

אכילה ושתייה אחר האפיקומון

אסור לאכלי אחר האפיקומון כלום, כדי שישאר טעם הפיצה בפיו. ואם טעה ואכל ועדינו לא ברך ברפתת המזון, חוזר ואוכל אפיקומון. ומיתר לשותות אחר האפיקומון, תה או קפה וכל משקה שאיןו משבר, וכן בין כוס שליש לרבייעי, מתר, וכל שכו לאחר הסדר. ובני אשכנו מוחמירין בזה, אלא אם כן נשאר אמר הסדר ללמד ולספר ביציאת מצרים, שרשאי לשותות לזרך למודו. (קי)

ט ברכ

כוס ברפתת המזון

יטל ז'יו למים אחרוניים. ישטו' את הocus מבחווץ ויישפער מבפניהם, יתנו בו יין, ויאחזו ביד ימי, ויברך עליו ברפתת המזון. וטוב שיגביבהו מעל השלחן טפח [8 ס"מ], ולפחות בברכה הראשונה, ולאחר מכן יאחז בו בשווה על השלחן. וכך' שות' שבת ציו להגאון רבינו חייו מוצגי שליט"א חלק א' עמוד ר'ב

עללה ויובא

ישים לב לומר "עללה ויובא" בברפתת המזון. ואם טעה ולא אמר, אם נזכיר בשאמר 'ברוך אתה ה', קדם שעדים 'בונה ירושלים', יאמר 'לפנדי חקיק', שיראה באומר פסוק, ויחזור לומר 'עללה ויובא'. ואם נזכיר אחר שחנתם 'בונה ירושלים', יאמר בשם ומילכות: "ברוך אתה ה, אלקינו מלך העולם, אשר נתנו [שבת]: שבות למנוחה לעמו ישראל באחבה לאות ולבירתו זו ימים טובים לעמו ישראל לשון ולשמחה, את יום חג הפסחות הזה, את יום טוב מקרא קדש הזה, ברוך אתה ה', מקדש [שבת]: ישראל והזמנינו". והוא הדין אם התחליל ברכבה רבעית ואמר 'ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם' ונזכר קדם שאמר 'לעד האל אבינו...!', שייאמר שם את הנשchan הקודם 'אשר נתנו...'. אך אם נזכיר אחר שחנתם בתבת 'לעד' בלבד, חוזר לתחלת ברפתת המזון. והוא הדין בכל זה באשה שכחה. סימן קפה ס"ז. (קט)

בגמר ברפתת המזון, מברך 'הגפן' ושוטה בהסבירה. ואם לאحسب, חוזר ושוטה. (קט)

ט הלל

בשמחה ובהתלהבות

מוג' פוס רבעיע, ויגביהנו כדי לומר עליו את המلل. ואם קשה לו להגביהו בכלל המلل, ישתדל להגביהו לפחות בסופו בברפת יהלווד'.

יש לעוזר את המסייעים לומר את המلل בначת, בשמחה ובהתלהבות, ולא בשחם חוטפים המלים וממהרים מלחמת עיפותם. ויכו במלל להזות לה' יתברך על נסיו ונפלאותיו וטובותיו שעשו עפנו בכל עת בכל השנה כללה, וכמו כן יודה וישמח על הגילה העתידה להיות ממש בקרוב קרוב בעוזרת השם יתברך. כי

"שובה ה' את שביתנו באפיקים בגנב"

הגילה תבוא בפטאותיות, "ופתאות יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים", אם יתמהמה חפה לו, כי בזא יבזא, לא אחר". כשטפונו פטאומי בערוצי הנגב. אבל לאמתו של דבר, אין שטפונו זה פטאומי. אמנים מפטיע הווא את יוшибו הנגב, אבל הוא תוצאה של ירידת גשםים בהרי הימרכר, והפניים נקוו וזרמו עד שהגיאו לנגב ושתפוהו. כך אף בעניינו הגילה, אמר החפש חיים זצ"ל. משל למה הדבר דומה, מלך שקצר על בנו וגזר עליו חמץ שנונות גלות במחוץ מירקן, שהגיעה אליו ארכה חדשים אחדים בדרכיהם משבשות, רצפות עליות ומרודות. שנה אחר שנה קלפה, המלך נמס על גורתו והתגעגע לבנו, אך דבר המלך אין להшиб. ברם, המלך התבונן וראה שגם בכלות חמץ הנסנים יטלטל בנו חדשים ארכיים בذرיך מפרקת עד בזאו לעיר הפלוכה. מה עשה, ציה וסללו מסלה רחבה וקבושה, סתוו הרים ומלאו גאות והכינו מרכבה מפדרת, ותחנות בדקה, בהם יתליפו סוסים יגעים בסוסים רעננים, כדי شبגה יעמדו יוכל לבוא בינו קזר ובנוחות מרובה. כל הפלאה היפה נعشתה בעוד בו המלך בגלוות, ובלא שידע מואמה אוזות התקינה הקדחתנית הנעשית בגנו.

כך היה גם בעניינו הגילה. אין לנו מושג אליו הנקות נרקמות כדי شبגה עת "בזוא יבזא, לא אחר", ופטאות יבזא, באפיקים בגנבו. אין לנו מושג אליו הנקות נעשות בפרום. אך זאת ידענו: משך שנים אלפים היתה הארץ שוממת, בנס: "כפי לא תמצא בכל היישוב ארץ אשר היא טובה ורחבת, ואשר היתה נושבת מעולם, והוא רחבה כמו. כי מאיז יצאנו ממנה לא קבלה אימה ולשוז. וככל משתקדים לישבה, ואין לאל ידס" ורמב"ז יקרה כו טז. ולפתע, לפניו במאה שעה החל הכל פוזת: "ואתם הרי ישראל ענפיכם תנתנו ופריכם תשאו לעם ישראל, כי קרבו לבוא" ויחזקאל לו ח' - אין לך לכך מגילה מעתו ואז, נתבשנו שיקיה שלב נסיך בקרוב הקא התקבצות הגלויות לארץ ישראל, ולפיכך קבעו ברכבת קבוע גליות לאחר ברכבת הנסנים. וכshallvo את מسلط הברזל לירושלים, לפני במאה שנה, אמר הרשר מבריסק זצ"ל, בשם המדרש, שסילילת דרכים בארץ ישראל מבשורת התקבצות הגלויות - הבינו וראו את קדמת סילילת הכבישים ורשות המוחלפים, ותבוחינו כמה קרובה הגילה! "מעין המועד" - הגדה של פסח עמוד שלב)

מצוות שלשה

מצוות ש"י הינו בהלל שלשה אנשים, כדי שהגדול שביהם יאמר: 'הוזרו לך כי טוב' ו'השנים י언נו כי לעולם מסדו', וכן יעשה בשאר הפסוקים של 'בי לעולם מסדו' ואם אין לו שלשה אנשים, יאמר לאשתו ובניו מקטנים, והם י언נו לו. (קכ"ז)

ברכה אחרונה

שותה כוס רביעי בהسبה, ולא מברך עליו 'בורא פרי הגפן', ولבני אשכנו מברך. וישתדל לשtotot רביעית [40 גיטין] בבת אחת, כדי לברך ברכה אחרונה על הגפן ועל פרי הגפן. ואולם, אם כבר שתה רביעית יון בכוס השלישי שעל ברכת המזון,די ששתה עתה רב רביעית [41 גיטין], כי בלאו וכי יש לו חייב לברך ברכה אחרונה על הכוס השלישי.

כו מבאר בשלוחו עורך וסימן קצ"ס: "שעור שתית יון להתחביב בברכה אחרונה, יש ספק אם די בכזית [27 גיטין] או ברביעית, רק זה יותר תמיד לשtotot או פחות מכך או רביעית כדי להסתכל בו השפק, וכך איא אפשר לשtotot פחות מכאן, כי כל דבר שצריך כוס, צריך לשtotot ממנה לפחות כמלא לו ממי שהוא רב רביעית [40 גיטין], רק ישנה רביעית שלם". עכ"ל.

אם שכח להסביר, חוזר לשtotot בהסבירה. ואם נשאר לו מעט יון בכוס, ימלאנו ווישתה ולא יברך 'בורא פרי הגפן', אך אם לא נשאר לו יון בכוס, ימלאנו ויברך ווישתה בהסבירה. (וקכח)

חיצות לילה

לכתחילה יסרים את קריית ההלל עם שתית הocus הרביעי קודם זמנו חיצות [24:40]. ומכל מקום גם אם התנאחר עד אחר חיצות, רשאי לחותם ברכת 'יהלולך' בשם הר' ולמנוגג אשכנו שמברכים 'הגפן' על כוס רביעי, אם הגיע חיצות, לא יברכו. (פרקי מגדים, דרך החיים. קכד)

נרצה

שירת והודיה

יגיל וישמח בזכות הגדולה שזכה בו ר' עוזם, לקיים את מצוות הלילה הקדושה זאת. וטוב לשיר עם בני ביתו המסייעים על שלחנו בשמחה וihadiah את השירים, "חד גראיא", ו"אחד מי יודע". וירצה הר' פועלו, ותהי משברתו שלמה מעם הר' (וקכח)

שיר השירים

בסיוםليل הסדר, מנהג טוב וחייב לומר "שיר השירים" שהוא חדש קדשים, ויאמרו בנגנו ובגעים מה מלא במלחה בuncta.

בספר הליכות שלמה (עמו שז' מס' פסח על הגאונו רבינו שלמה זלמן אוירבך זצ"ל) לאחר גמר ערכית הסדר שריו מעת שירת "חסל סדור פסח", ולשנה הבאה בירושלים, ואחר כך פרש רבינו מהדר לחדור לאמירת "שיר השירים". [ובזהר אגב, כך ספר לי גם אחד מבאי ביתו של מרנו רבינו עובדיה יוסף צוקל שפכאשר זהה שנה אחת לשחות במקצתו של קורו בלילה השדר, אזי בגמר הסדר, פרש מרנו לחדר למזרו וקרא שם "שיר השירים" בגעימתה קודשה]. ויצו שהיה חייב על רבינו לעמוד ספר Shir השירים עם פרוש רשי' המורום את הנפש ומעוור פסופי הגאולה, ותקופה מסוימת אף קבע בו לעמוד בבחירותא מדיليل שבתقدس. וכך פעם בשנות אברכותו שנוצע לרבינו שנדפס באור על ספר Shir השירים, שמחברו אם כי היה שומר תורה ומצוות וירא שמים, שנה ולא השפיל לעמוד על תכונתו וקדשותו של Shir השירים, וכמוון היה זה לו לפקה ולמקשול. ונחרד רבינו ביוטר, ועל אף שלא היה עמו בקשרי הכרות, עליה לבתו ובشيخה ארכחה פתח לפניו בחכמתו צהר לתבוני לפי המשנות וכן ספר קדש קדושים זה על פי המסור לנו מחק"ל, ולא זו רבינו ממש עד שהבין אותו מחבר את המטול עליו, ורקים וקיבל בלב שלם ובשםחה לשמע דברי חכמים ונגנו את ספרו גנית עוזם. ע"ב.

עד שתחטפנו שנה

כתב מרנו בשלהו ערוץ סיומו תפא ס"ב: "חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים, ולספר בנסائم ובגנפלואות שעשה הקדוש ברוך הוא לאבותינו, עד שתחטפנו שנה". ומכל מקום כל זה בתנאי שהוא מרגיש בעצמו שנשאר ערני וועסק בתורה בשמחה, אבל אם הוא עירג ומצעיר מזה, בודאי שאינו רשאי לעשות כו, שהרי מצרע את עצמו בחג, והתורה אמרה: "ושמחת במקדש". על כן, יעשה כל אדם כפי יכולתו, וזה לא ימנע טוב להולכים בתמיים.

בהגדה של פסח מובא המעשה בתנאים גוזליulos שהיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שהגיעו זמו קריית שמע של שמרית, וכتاب המתיר למספר גברות ה', וכי לא יקשה לך מיאך היה מונעים שנה מעיניהם בליל יום טוב, אך שלא היה להם צער כי מירב חכוב מוצאות ספור יציאת מצרים לא הריגשו עד שעלה עמוד השחר, כי היה הזמן קצר להם עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם הגיע זמו קריית שמע של שחרית. ע"ש. ולפי זה מובן מה שאמרו ומסכת סוכה גג ע"א: אמר רבי יהושע, כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה, לא ראיינו שנה בעינינו. ובארוי שם שהיינו מונחים בלילה החג זה על בתפיזה, כי מרבית השמחה והרעג בששבחת בית השואבה, כמעט ולא היו מרגישים שום צער של נודרי שנה. וכן בלמוד של ליל חג השבעות, כשיודעים את גוד התקווע שגעשה בלמוד התורה בלילה זו, כמעט לא מרגישים שום צער. (וחז"ע שבת ב ר'י)

קריאת שמע וברכת המפǐל

אם חטפתו שנה, יקרא קריית שמע על המטה, ויברך ברכת "המפǐל" בשם מלכות אף לאחר חצות בבכלי לילה.ipo חורה מרנו הראשון לצוין זוקל וה'ב' ר'ס. קכו

• הלכות יום טוב •

• תפלות יום טוב •

טיעות בתפלה

טעה בתפלה ואמר 'אתה חוננו' במקומות אתה בחרתני, יסים את הברכה, ויחזר ל'אתה בחרתני'. אבל אם אמר רק פבת' אתה, אף שחייב טהיר חול ותיה בדעתו לומר חוננו, ימשיך 'אתה בחרתני', כדי הטוענה בשפטו. וכשחל יום טוב במנצאי שבת, וטעהכו, לא יאמר 'אתה חוננתנו' באמצע' שבת. כיון שבלאו הכי תכף יאמר "ויתוד עיננו", אלא יסם ברכות אתה חוננו, ויחזר ל'אתה בחרתני. (חו"ע שבת א שם. שבת ב שעט)

המתפלל ביום טוב, ופתואום מצא את עצמו בברכת 'מודים', והסתפק אם אחר יעלה ויבוא' סים על הסדר 'זחשיאנו', או שהמשיך 'זאתה ברחמיך' 'ויתחזיא' עיני' - בני אשכנז כמו בראש חדש וחל המועד, צריך לחזור לומר 'זחשיאנו' ולהמשיך מஸ' על הסדר. ואם סים תפלות והסתפקכו, חוזר בראש ומתפלל שוב. (רכיו. חוות סוכות תנדי)

יום טוב שחיל בשבת – אם טעה בחתימות הברכה בעמידה, ובמקומות ליטים 'מקדש השבת וישראל והזמנים', חתם 'מקדש ישראל והזמנים' – אין חזר, מאחר וכבר הזכיר שבת באמצע הברכה. והוא הדין אם טעה וחתם 'מקדש השבת' בלבד. וכן אם טעה והתפלל תפלה שבת רגילה והזכיר 'עליה ויבוא' בראיצה, יצא. (רכו)

הלל

אסור להפסיק בדבר באמצע ההלל. ואולם, השומע ברכה או חצי הקדיש הראשון או קדשה או ברכו', אפילו סמוך ממש לברכת 'ימלוך', עינה. ובhall של חל המועד, למנהג בני ספרד שאיו מברכים עלי, רשאי לענות גם את שאר האמנים שעוד סוף הקדיש. ורט. חוות חנוכה רכו)

י"ג מודות

אין לומר י"ג מודות בפתיחת ההיכל, מקדשת המועד ושמחתנו. (רמח)

מוריד הפל

מתחלים לומר 'מוריד הפל' מופיער של יום טוב ראשון. ואם טעה ואמר 'מוריד הנשדים' – אם נזכר בשאמיר 'ברוך אתה ה', יאמר 'לפנני קדיך', ויחזר ל'אתה גבור'. אבל אם סים 'מחיה המתים' – חוזר לראש התפלה. וילקווי א רמן רמו)

מי שהסתפק אם אמר 'מוריד הטל' או 'מוריד הגשם': בתוד שלשים יום לא אמרת 'מוריד הטל' [עד ט"ו באיר] - חוץ, כי מו הסתם מתוד הרגל לשונו אמר 'מוריד הגשם', אבל לאחר שלושים יום, אם הסתפק - איןנו חוץ, שמו הסתם, לאחר תשעים תפנות שיענו במשמעות שלשים יום, והנראה לשונו לומר 'מוריד הטל'. עתה טוב, שבאים טוב ראשון של פסח ייחוץ 90 פעם "רב להוציא מוריד הטל", ומכאן ואילך - אם הסתפק אם אמר גשם או טל, איןנו חוץ, כיון שהתרגלה לשונו ומנו הסתם הזכיר 'טל'. וטוב שיאמר כו 101 פעם. סימנו קיד סעיף ט. רmach וכו היה מנהגו של מרן הראשו לאיו רבנו עובדיה יוסף צוקל לומר בג"ל לאחר תפלה מוסר בים טוב של פסח, עד שהוא בני ביתו מתארגנים לקדוש.

ברכנו

בכומצאי יום טוב ראשון, מתחילה לומר בתפלה ערבית "ברכנו" [וتو ברכה]. ועזה טוב, שיחוץ 90 פעם "רופא חוליו עמו ישראל ברכנו", ומכאן ואילך - אם הסתפק אם אמר ברכנו או ברך לנו, איןנו חוץ.

ספרית העمر

לאחר תפלה ערבית שבסמוצאי יום טוב ראשון, מתחילה לספר את העمر. ונגנו לקרוא קדם לכון את סדר קצירת העمر במובא במחוזרים.

מלאכה ביום טוב

הלכות חג ב חג

משה רבנו תquo ליישריו דורייו דורותים את הלוות החג בכל ימי החג, בלבד מפה שדרשו קדם לחג לכך יש לארכו שעורים בהלכה מפני הרבניים שליט"א, ולחזק את לב ישראל באמונה בביאת הפסחים ובגאלה הקורובה בעזרת ה'. מגילה ד ע"א חוו"ע י"ט רגה

אכל נפש

כל המלאכות האסורות בשבת, אסורות ביום טוב, חוץ מ מלאכות שאין "אכל נפש", כלומר, לצרכו של האדם, ובלבד שחייו אותו המלאכותמצוות ושונות אצל כל אדם, כבשול, והדלקת הנר כדי להאיר את החשכה. אבל מלאכות המשמשות בעיקר לאנשים מסוימים בלבד, כמו פנקיים ומעוגנים, אין היתר לעשונם ביום טוב.

הדלקת האש ובשול

אסרו חכמים להדלק אש חדשה ביום טוב, האש היוצאה ממצית ונפרורים, אבל

התירו להדרlik מਆש שפבר נמצאת. ולבו כל אדם יכו מערב يوم טוב 'יר נשותה' דлок כדי שיווכל להדרlik ממנה לבשול, לאורה ולכל צרכיו. (טט)

כיריים של גז

מטר ביום טוב לפתח את כפטור הגז ולהעירו מਆש קיימת. ואף כיריים שיש בהם חישני בטיחות [שיצאו בשנים האחרונות], מטר להשתמש בהם לכתילה ללא חשש. וכן פסקו מרנו הראשונים לעובדה יוסף, הגר"ש ואוצר והגר"י נוירט זוק"ל

כיריים שבסיבוב הפתור, דлок המיצית, ישימו לב להוציא את התקע מהחטמל לפני יום טוב, כדי שהדרלקת הגז תהייה מיאש קיימת ולא מיאש חדשה - מהמצית.

חשמל

איו להדרlik חשמל ביום טוב, כיון שפדרlik אש חדשה. ולבו יש להעיר בנות ובנעימה לאוטם המקלים בזיה, ותבא עליהם ברכת טוב. (נו)

תנור

הרוצה לאפות בתנור עופות ותפוחי אדמה וכיוצא, יפעיל את התנור ממערב החג על שעון שבת, ותנו את המאכלים בחג בתנור, וה坦ור ידלק ויבכה מיאלוי. (עב)

מלוי הסיר

מטר למלאות את הסיר ביום טוב בבשר או בדגים כדי לבשלם, ואף על פי שאינו צריך לאכל אלא חתיכה אחת, מפני שתוספת החתיכות מטעינה יותר את התבשיל, ונמצא שה坦ור כלו נעשה משבח יותר לבזבז יום טוב. (לה)

בשול לצריך מחליל שבת

אסור לבשל ביום טוב לצריך היהודי המחליל שבת בפרהסיא [זהינו שמחליל שבת בפני עצמה, כמו שפعلن סיגריות או נושא ברקבי], ועל כן לא יזמיןו אליו ליום טוב, שמא יבשל ב⌘יקד בשבילו. אולם אם מטרתו לקרבו לתזרה, יבשל את כל התבשילים ממערב החג, כדי שלא יצטרך לבשל בחג כלל. ואם לא ביש קלם לנו, אז אגב שմבשל לעצמו ולבני ביתו, רשאי היה להוציא בשביל חברו, שתרי מטר למלאות את הסיר יותר ממה שאריך, כי אז התבשיל משתלם. (לה)

עשו

יש אסורים לעשו סיגריות ביום טוב, כיון שאין זו חנאה חזקה לכל אדם. ולהלכה - אדם שאם לא יעשה יגרם לו צער, יש להקל לו. אבל אוטם החובבים

סיגריות מדי פעם, ימנעו מלוען. ואכן לדעת כי העשו מזיך מאד לבריאותו של האדם, וועבר על צווי התורה "ונשמרתם מעד לנפשותיכם". ומד. ויעיו בחורבת הרפואה בהלכה ובאגודה")

כבוי האש

אסור לכבות אש ביום טוב, כל שאין בקבוי צרך אכל גוף. ולכו, המדרליק גפרור להדלקת נר או גז, ינימ את הגפרור בעדינות שיבבה מאליו. (וב)

כבוי גז

אסור לכבות אש הפ, אולם מטר לכבותו על ידי גורם אחר, כגון שימלא קומוקום קטו במים על גודתו ויניחו על האש שירתח, ויגלש המים וישפכו על האש ותפבה האש, אז יסגר את כפתור האש. וקפיד לשנות את המים שירתחי, כי אסור לבשל שלא לצרך. ונח אם יש לו מים מים, נמצא אפוא שאינו צריך את המים שפרטנית, לבו ישתדל לתרתיהם ביצה ומטען שיגלש המים ויאכל את הביצה.

חג

הכו שבל אחד יהיה לו בביתו "חג", שהוא שעון המחבר לגז, ומכו אותו בחר למשך הזמן שרצח שיישאר דלוק, ולאחר מכן הוא בבה מאליו.

הנמכת האש

תבשיל שתחלת בשולו הוא על אש גבורה, ולאחר מכן מכו צrisk לבשלו על אש נמוכה, כמו תבשיל ארוז וכיוצא, מטר להנميد את האש כדי שיתבשל בהנו ולא ישראף, שכיו שחתירו חקמים מלאכה שהיא לצרך אכל גוף, התר גם להנميد, ולא הזכיר להדלק אש חדש נמוכה. כן פסק הגאון רבי משה פיניישטיין בספרו אגדות משה ח"א ס' קטו, וח"ד ס' קל חתק את התר בטוב טעם ודעת על פי רבינוינו הראשונים. וכן התיר הגאון רבי עבדיה תורה בשיתות ישפלי עברי וכמו קמבע בשיתות קנו תורה, ועוד פסקים רבים. (נה)

הנחת נר בימים

נר שעונה דליך, אין להניחו בימים כדי שיפשיגיע בעוד זמן למיטים יכבה [כיו שזה גרים בבוי של תורה, שעושה פחת]. אבל מטר להניחו בימים בשעדיין אינו דלוק, ולאחר מכן ידליך מה אש אחרת [שאינו אלא במדליק נר קטו]. סימנו תקיד סעיף ג' נז'

בזור

מלאת בזור ביום טוב, מקלים בה יותר משbeta, וכגו שיש אכל ופסילת מערבים, אף על פי שבשבת מטר להוציא 'ביד' רק את 'האכל מתוך הפסלה' ובתנאי שיأكل אותו 'לאלתר' [מיד] - ביום טוב הקלה, שאם כל יותר להוציא

את הפסלה, יוציאה את הפסלה, ובתנאי שיברר לצרך יום טוב, ו אף אם אינו אוכל לאלתר. (עא)

טוחן

מטר לחתך ירך דק ודק להכנתسلط, אף אם אין אוכל לאלתר. לא כו בשבט שאסור לחתק את מירך דק דק, אלא אם אוכל לאלתר. מבאר בהרבה בחוורת "השבת בהלכה ובאגודה". (עא)

פומפיה – מטר לגרר בפומפיה צער, תפומת אדמה וכיוצא בהם. (עא)

סוחט

אסור לסתוט את הפרות העזים למשקה כייטים, ענבים, תפוזים, אשכוליות, וכל פיווץ בהם, אבל לימון מטר לסתוט בכל אופן, שהרי אפילו בשבת מטר לסוחטים. מבאר הרהר בטוב טעם ודעת בחוורת "השבת בהלכה ובאגודה". (עא)

מקצה

מקצה ביום טוב החמירו בו יותר משבת, כדי להללו. אבל בשחל يوم טוב בשבת, דיןינו כמו בשבת. והטעם זה, מיפויו שיום טוב כל בעני האנשים, שהרי מטר להדרlik ממש לאש, ומטר לבשל, וכך חשו חכמים שמא יוציאו בקדשת הימים, והחמירו במקצה שלא יותר בשבת. אבל בשחל בשבת, שישנה חمرة שבת, לא הצרכו להחמיר במקצת מצד הימים טוב עצמו. (כו, כז)

קלפות הרואיות למאכל בהמה בקלפות אבטית, מלאו וכיוצא, הנם שבשבת אין מקצה, ביום טוב הוא מקצה, ואסור לטלטלו ביד אלא על ידי מגב או סכין וכדומה.

מקצה לצריך אכל נפש – מכיוון שההתירה התורה מלאכת אכל נפש ביום טוב, גם חכמים התיירו לטלטל מקצה ביום טוב לצריך אכל נפש, כגון אם מינחות אכלי, שבשבת אסור להוציא את האבנים כיון שהאבניים הם 'מקצה מלחמת גוף', ואסור לטלטלו אפילו לצריך מקומו – מכל מקום ביום טוב, לצריך אכל נפש התירו חכמים להוציאו. מבאר בהרבה בחוורת "השבת בהלכה ובאגודה".

אף על פי שבארנו לעיל שאסור להדרlik אש מגנורים, מכל מקום הנפרורים אינם מקצה ביום טוב, ומטר להשתמש בהם כדי להדרlik ממש מצויה. (נא)

טלטל קלפות בצלחת

מטר להגיח בצלחת ריקה אפילו קלפות שאין ראויות למאכל בהמה. אלא

שפמאחר ובצלחת ישנו עתה קלפות שהוא מקצה, היאך יפנה אותו מהצלחתו? ישנו כמוה אפשרויות: א. ירים את הצלחת מעת מצדה אבל לא לגמרי, וינגר את תוכילת הצלחת אל הפה [כמו בפה חד פעמית שאריך אותה]. ב. יתו מאכל כל שהוא בצלחת, וזה מטר יהיה להרים את הצלחת לגמרי אגב מאכל החתר, ולזרק את הקלפות לאשפה. ג. אם ציריך את המקום בשלווה שעליו מנחת הצלחת, מתר להרים את הצלחת ולזרק את הפסלת לאשפה, אף מבלי לתת מאכל בצלחת. (סימנו שה ס"ז. חז"ע שבת ג עב, ריא. ועיין קיטוש"ע חז"ע שבת א עמוד ריע. ובהערה שם)

רחיצה

אסור ללחם מים ביום טוב כדי לרוחץ בהם את כל הגוף, כיון שהוא זו הנאה השוויה לכל נפש, [שהרי לא כל אדם רוצה את כל גופו בכל יום] אמנם מתר ללחם מים כדי לרוחץ את פניו, ידיו ורגליו בלבד. (סימנו תקיא סעיף ב. מא)

דוד שפטש

מים שהתקוממו ממערב يوم טוב, לבני ספרד מתר לרוחץ בהם את כל הגוף. והוא הדין שemptar להתרחץ במים מים שהתקוממו בדור שפטש, שלא אסרו חכמים אלא ללחם את המים ביום טוב, אבל כל שהתקוממו ממערב يوم טוב או שהתקוממו מאליהם, מתר לרוחץ בהם. (סימנו תקיא סעיף ב. מא. חז"ע שבת ו פג, פח)

בית מרחץ

כל ההתרחים היג'ל להתרחץ במים חמימים, הם דוקא באםבטיה פרטית שבביה, אבל בבית המרחץ של רבים [מקונה], גוזרו חכמים שלא להתרחץ בו אפילו פניו, ידיו ורגליו בלבד. מפני שהיה בלבנים רשיעים שמחממים מים ביום טוב באשרו, והיו אומרים שחממו את המים ממערב يوم טוב. ואילם במים צוננים מתר אפילו במרחץ. (מא)

בני אשפנزو – מנהג בני אשפנزو להחמיר שלא לרוחץ את כל הגוף כאחד, אפילו במים חמימים שהתקוממו ממערב يوم טוב. ואמנם יש להקל לרוחץ כל אחר ואבר בלבד. ולצורך תינוק, יש להקל לרוחצו במים חמימים. (הרמ"א סימנו תקיא סעיף ב. ומשן"ב. מא)

מחיאת כפים וركוד

גם ביום טוב אסור למחה כפים ולركוד, [חויז מנהג שמחת תורה]. וכן אסור לדפק על השלווה עם קצב השיר, כמו שאסור בשבת. מבואר בחוברת "שבת בהלכה ובאגודה". (שם)

רפואה

מי שיש לו איזה מחוש או כאב, אף על פי שאיןו שוכב במלואה אלא הולך כבריא, מתר לו לקחת תרופה או לבלו כדורים ביום טוב, מה שאין כן בשבת. (וכן

שעון שבת

יום טוב שחל ביום ששי, מותר לכון את ה'שעון שבת' [שאינו דיגיטלי] ביום טוב לצריך השבת לאיזה שעות ידלק ויקבנה וכו'. ובלבך שישים לב שלא לגרם לפعلת מידנית של בפי או הrukka בעת שהוא מכון את השעון.

❧ הלכות חל המועד ❧

התנהגה הנכונה

כתב הרמב"ם (ו"ז מהלכות יו"ט הי"ז): "מצות עשה מון התורה להיות שם וטוב לב במועד, הוא ואשתו ובני ביתו וכל הנולדים אליו. ואף על פי שאכילה ושתייה במועד מצות עשה היא, לא יאכל וישתה כל היום כלו, אלא כד היא הדת: בפרק משכימים כל העם לבעי בנסיות ומתקללים, וחוזרים לבטיהם ואוכלים, והולכים לבעי מדרשות קוראים ושותים עד חצי היום, ואמר חצי היום מתקללים מנוח וחווזרים לבטיהם לאכל ולשתות שאור היום".

אמרו ח"ל (מסכת סנהדרין ז ע"א): תחולת דינו של אנשים בעולם הבא - על דברי תורה. וככתב הפלא יועל (מערכת חול המועד): יש אדם שיבא בטענה שהיה טרוד בפרנסתו להביא טרף לביתו, וילכו לא עסק בתורה, אך המועד יסתור טענתו, שהרי במועד פניו היה ממלאכה, וمبזבזו את הזמן בטווילים ופטופוטים, ויתענו בשמים כנגדו: תרי היה לך פנאי ללמד תורה, ולמה אבדת זמנך? אבל האיש הירא את ה', וקבע את המועד ללימוד תורה, אז דנים אותו לזכות, ומתחשבים לו כאלו עסק בתורה גם בשאר ימים שהיה טרוד בפרנסתו. וזה שאמר ר'וד הפלד (זהלים עה נ): כי אפק מועד - אני מישרים אשפטע", שעלה פי התנהגוויות במועד, ישפטו הקדוש ברוך הוא למישרים.

ומה טוב ומה נעים מה שנוהגו בכמה קהילות קדושות להתאסף ביום חל המועד בשעותים בפרק [11:00 עד 1:00], ומביאים חכם שימסר שעור בהלכות החג מתבללים בדברי אנדרה, משלים ומעשיות המושכים את הלב. אשרי חלוקם ומה נעים גורלם.

ובאמת, כמו יזכיר ר' בר זה בעניי ה', בפרט שנאנשים רבים נשאים ביום אלו בbijtem, ואמרו חז"ל (מסכת כתובות נט ע"ב): "בטלה מביאה לידי שעmons" [שגעון], ובאים לידי ריב ומחלוקת חס ושלום, אך על ידי שהולד מabitו לשעור תורה, ראשית - מקומות מצות תלמוד תורה שש��ולה בגנד כל המצוות. שניית - בSSH לבתו, כלו ש ושם שנintel את זמנו לTorah וריאת שמי. ואשרי בית שאביבים נוטנו להם דגמא אישית לנצל הזמן, ואשרי האשה המקדרבת את בעל בוגדים ובכךות לקביעה עתים לTorah, שעלייה אמר שלמה הפלד משלוי ד אעלו השלום: "חכמת נשים בנינה ביתה", אשרי חלקה ומה נעים גורלה, ותשא ברכה מאת ה'.

שמחת החג

כתב הרמב"ס: "זכש אוכל ושותה ושם במוועד, לא ימיש בינו ושוחק וקלות ראש, ויאמר שבל מי שיוציא בזו, ירבה במצוות השמחה, שהשכירות והשמחה הרבה וקלות הראש, אין שמחה אלא הוללות וסקולות, ולא נצינו על הוללות וסקולות, אלא על השמחה שיש בה עבוזת יוצר הכל, שנאמר: 'תחת אשר לא עבוזת אתך אליהיך בשמחה ובטוב לבב', הוא למדת, שהעבוזה בשמחה, וכי אפשר לעבד אתך לא מתווד שוחק ולא מתווד שכורות".

וכتب הטור סוף סיומו (תקכט): מדרת החסידים אשר השם לנו גם תמיד ובכל זרכיהם ידעוהו, אז בעת שמחתם יותר ויתר מברכים ומשבחים להקב"ה אשר שמכם. ויאמר האדם בלבו בעת שמחתו וחגאתו, ואם כך היא שמחת העולם זה אשר היא הצל, כי יש אחריה תוגה צער, אם כן מה תהיה שמחת העולם הבא התמידית שאיוו אחריה תוגה. ויתפלל להקב"ה שיטה לבו לעבוז רצונו בלב שלם, ושישמחנו בשמחת העולם, ויזפנו לחיה העולם הבא לאור פנוי מלך חיים. ע"ב.

כתב בספר החנוך (מצווה תפח): "מושרשי מצורה זו של שמחת החג, לפי שטבע האדם לשמח לפරקים, כמו שהוא צריך אל המזון, ואל המנוחה, ואל השינה. ורצה האל ליזותנו אנחנו עמו וצאו מሩיתו, ונצנו לעשות השמחה לשמו, למענו נזחה לפני כל מעשינו. והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים, לזכור בהם הנסים והטובות אשר גמלנו, ואז בעתים ההם אינו לכלל החומר בזכר השמחה הזאת אליו. וימצא לנו תרופה גוזלה, בהיות שבע השמחות לשמו ולזכרו, כי המוחשנה הזאת תהיה לנו גדר, לבן נזח מזרך הישר יותר מdead". ע"ב.

כתב רבי אליעזר ממץ בספר היראים (סיומו תוכז): כל שמחה הרואיה לאדם לכל דבר הפשחה, חייב לעשותה בריגל, וכל דבר שבלבו מוצא בו שמחה וקורת רום באכילה ובשתיה ובכל דבר שמחה היא לו, חייב לעשותה. וכשם שחייב לשמח עצמו עצמו, כך חייב לשמח את בניו ובני ביתו, דכתיב ושמחת בחגך אתה ובנד וגוו.

UBEZOT HAMATTAH BEMOUDIM

"וזכר ידוע הויא, שהעבוזה השלמה היא עבוזת הנפש עם עבוזת הגוף. וUMBODAT הגוף היא להתענג במאכל ומשתה, כמו שפטוב בתורה במצוות המועדים: 'זבחת שלמים ואכלת שם'. וUMBODAT הנפש היא להזות, לשבח ולזוף נסיו ונפלאותיו. ובשניהם יחד מהיה העבוזה שלמה, כמו שאמרנו מסכת פסחים סח ע"ב: חל坎坷ו, חציו לה' ותציו להם. ובאותה שעה, אפילו הרברים הגופניים, שהם הפאכל ומשחתה ומהטעוגים אחרים, כלם נעשים רוחניים, והם עבוזת ה'. אבל אם חס ושלום אינו כן, אלא מתבשו

להנאת גוףו, ואינו עובד לה' יתעללה העבודה הרואיה, אין מועדים ומקרים קדש. ועל זה אמרו חז"ל: 'אללה הם מועדי' - בזמנו שאתם עושים המצוות ומקדשים המועדות באספת העם בכתפי בנסיות, ומhalbלים ומשבחים לה' וועסקים בתורה, אז 'אללה הם מועדי', ואם לאו - אין מועדי אלא מועדים. וכן ששהשיב רבינו עקיבא לאותו מין ששהאל אותו, למה אתם עושים עתה מועדים, והלא כתיב (ישעה א' ז'): 'חדשיכם ומועדריכם שנאה נפשי', היו עלי לטורח? אמר לו: 'חדשיכם ומועדריכם' כתיב. בזmeno שאתם מכונים להנאת גופכם בלבד, הם שנואים, אבל אם אתם מכונים לעובדתי, אין שנואים ואין עלי לטרח, אלא אהובים וחביבים הם לפנוי". (ודרשת רבי יהושעaben שעובי)

בגדי שבת וחג

ימין חל המועד, אריך לבגדים בבגדים נאים ובמאכל ובמשקה מיחדים, ולא באותם הלובשים בגדי חל במועד, שבורדאי אין מו הרואי לעשות כן, שאין זה מבבוד החג. וכבר אמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"א): המבזה את המועדות, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא. ופרש רשי, המבזה, שנוהג במועד מנהג חל באכילה ושתיה.

עליה לרוגל

הו אמota שעיקר מצות עליה לרוגל הייתה בבית המקדש, שהיה מבאים קרבנות כפთוח בתורה, מכל מקום, גם בזmeno הזה מצוה לעלות לירושלים ולפטל המערבי, מפני שקדשו לנו קיום מפני השכינה, שנאמר מלכים א ט: "יהיו עני ולבוי שם כל הימים". וכך אמרו במדרש ושר השירים רבה ב: מעולם לא זהה שכינה מפטל המערבי. וכן כתוב הרמב"ס ופ"ז מבית הבחירה הט"א, שקדשת בית המקדש וירושלים לא בטלת לעולם. ובספר חז"קיסים וסימן תרלו מובה, שרבעו האיו גאזו היה רגלי לעלות מטבח לירושלים בחג הסוכות מדי שנה בשנה, והיה מקין את הר הוצאות בימים הוועניא רבה שבע פעמים. ובשוו"ת התששב"ז וח"ג סיימו רוא פתב: והודיע מגידי אמרת, כי עדין נשאר מהננים שהיו בירושלים בזmeno המקדש, שלא אמר אדם לחתבו צר לי המקדש, כי בית הכנסת שבירושלים שאריכה לנצח אנשי המקום והרים שט, מותמלאת מפה לפה בעת התקבץ עולי הרוגל החוגנים בחג השבעות יותר משלש מאות איש, וכלם נכנים וישראלים רוחמים, כי עדין היא בקדשתה. שוו"ת יהוה דעת חלק א סימון כה

אף על פי שבכל השנה, אם עברו שלשים יום שלא ראה את הפטל, עומד ואומר את הפסוק (ישעה ז'): "בית קדשו ותפארתו אשר הלוך אבותינו היה לשרת את אש, וכל מחמדינו היה לחרבה", וקורע את בגדו עד בנטן לבו, מכל מקום, אם בא בחג, אינו קורע, מפני קדשת ושמחת החג. ובכל אופן, הנדר בירושלים אינו אריך לכרע, אף אם לא ראה את הפטל שלשים יום. (סימן תקסא. חז"ע ארבע תעניות תליה)

ויש להזכיר ולהזכיר, שהכניתה לשטח הר הבית ביום אסורה בהחילט, מאחר

ובכלנו טמאי מותים, והנכנש לבית המקדש כשהוא טמא מות, חיב ברת. ובעזרת ה' בקרוב, שיבא משיח צדקנו, ונטהר כלנו באפר פראה אדמיה, נכנס בשמחה ובטוב לבב לבית המקדש השליישי, שירד בינו מון השמים ממעשה ידיו של הקב"ה. ועל כן, לא יתפחה אחר אותן חוטאים ומחתיאים את הרבים, שבנו כניסה מיחידת להר הבית, ועמי הארץ מותפים להכנס לשם. וזה הטוב יכפר בעד. וח"ד א"כ)

והיה מיחניך קדוֹשׁ

או שבארנו שיש לנו לעלות לכטול הפלערבי, מכל מקום יש לתת את הדעת היטב היטב למה שמצוין בשנים האחרונות, שבעונות הרבים ברוחבת הכתל ישנה תערובת אנשיים ונשים, ובאות שישים רבות ללא צניעות, והחולך שם כמעט ואי אפשר שלא יוכל במראות אסורת, ואפליו בשעה מאחרת בלילה, עדינו המקומות הומה אנשיים ונשים. על כן, שומר נפשו זהה בכל הדברים הללו. וכבר כתוב קרו השלחו עורך וסימו תקסט סעיף ד: "חביבים בית דין להעמיד שוטרים במגיס, שהיו מושוטטים ומיחפשים בגנות ובפרדסים ועל הנחרות, שלא יתקבצו שם לאכלה ולשתות אנשיים ונשים, ויבאו לידי עברה, חס ושלום. וכן יזהירו בדבר זה לכל העם, שלא יתערבו אנשים ונשים בתהיקם בשמחה, ולא ימישכו בינו, שמא יבוא לידי עברה, אלא יהיו כלם קדוֹשים". ע"כ. וככתוב הרבה משלנה ברורה: "יזכר זה יש חיוב תמיד להזairy עליו ולמחות במי שיש בידו, אלא שבחגיגים מצוי הקלקול ביותר. ובעוונות הרבים נתפרק קלוקול זה בזמנינו באיזה מקומות גם ביוםת החל, וועו גדול הו, ומיש בידו למחות, בודאי מחייב למחות". עכ"ד.

טיולים

ישנה טעות נפוצה בקרב משפחות מסוימות, שבאלו ימי חל המועד נתנו רק בשביל טיולים ומוסלים וכיוצא בהם. ומכל מקום, אין ספק שעល ההורים לתת את עיניהם ולבם על ילדיהם, שלא יוכל במראות אסורת חס ושלום, וכבר אמר שלמה המלך ממשי כ"ג: "תנה בני לבך לי, ויעניך זרכי תצרנה". ודי להבין.

עליה ויובא

מציריים 'עליה ויובא' בשחרית, מנחה וערבית. ואם טעה ולא אמר - אם נזכר כשם אמר 'ברוך אתה ה' כדי לומר 'המוחזר שכינתו לציוו', יסים 'למודני חקיך', ויחזור לומר 'עליה ויובא'. אך אם כבר אמר 'המוחזר שכינתו לציוו', יאמר 'עליה ויובא' לפניו 'מוֹזִדים'. ואם התחיל אפלו תבה אחת 'מוֹזִדים' ונזכר, חוזר לתחלת ברכת 'רצאה'. והוא הדין בשנוצר בהמשך הפתלה קדם שבא לעקר רגליי, אבל אם נזכר בשבא לעקר רגליי, חוזר לתחלת העמידה. וڌיו זה אפלו בתפלת ערבית. ולא כמו בראש חז"ש شبערבית לא חזר]. סימן תע סעיף ב. חז"ע חנוכה רשה

ליל שבת חול המועד – שליח צבור שפעה בלילה שבת של חול המועד ולא אמר יעללה ויבוא, אينו חזיר, ויוצא ידי חובה בברכת "מעין שבע". ואף היחיד שפעה והתקבון ליצאת ידי חובה מהשליח צבור בברכת "מעין שבע", יצא. אבל לכתהלה על היחיד לחזר ולהתפלל ערבית שוב. (חו"ע חנוכה רפה)

ברכת המזון – אומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון. ואם טעה ולא אמר, אם נזכר אחר 'ברוך אתה ה' בונה ירושלים', אומר בלי שם ה' בלשון זו: "ברוך אשר נתנו מזעדים לעמו ישראל לשzon ולשמחה". ואם נזכר לאחר מכן, איננו חזיר. (ס"י קפה ס"ז)

קריאת הلال

בחול המועד פסח קוראים את הلال בדילוג ובלוי ברכה, כדרך שקוראים בראש חורש. ומנהג בני אשכנז לברך עליו "לקראו את הلال".

בגמרה (ערכין י, סע"א) שאלו מהו בחג הסוכות גומרים את הلال כל יום, ואילו בחג הפסח לא קוראים אותו בשאר הימים אלא בדילוג מחמת מנהיג ותרצאי, שב חג הסוכות, כיוון שימי החג חולוקים בקרבתנותיהם, והיינו שכל يوم שונה מספר קרבנותיהם, לכן חשוב כל יום ויום לאמרת הلال בפני עצמו. מה שאינו כן בפסח, שכן ימי החג מספר הקרבנות שווה, לכן די להם בהلال אחד ביום הראשון. טעם נוסף אמרו חז"ל על פי הגמara (ומגילה י, ע"ב) "ילא קרב זה אל זה כל הלילה", שבשעה שהטהבע הקב"ה את המצרים ביום סוף, ביקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקב"ה: "מעשי ידי טובעים ביום, ואתם אומרים שירה?! לכן גם אנחנו לא אומרים הلال ביום טוב שביעי של פסח, וכיון שביום טוב לא אומרים, לא נאה שנאמר בחול המועד, שכביכול חול המועד חמור יותר מיום טוב. ובזהר הקדוש פרשת אמר צ"ע"א אמרו: "ויספרתם לכם מפוארת השבת", שאף שנטהרו ישראל לעשות קרבן פסח ויצאו מן הטומאה, עדין לא היו שלמים וטהורים כראוי, על כן אין אומרים הلال גמור בשאר ימי הפסח".

קריאת התורה

אם טוע בימי חול המועד וקראו בתורה קריאת של יום אחר של פסח, אין צריך לחזור ולקרוא את הקריאה של אותו יום, כי אין סדר הקריאות מעכב. (רמי)

ט"ז בניסן

יום הראשון של חול המועד [ט"ז בניסן] טוב להוציא מأكل מיוחד בסעודת בלבד מפני שאריך לשמה בשדר בהמה ויוו' לבבוד החג, זכר לאסתיר שזהו ימיה את אחישורוש ורַמְנו לפרשנה ביום זה, ובו ביום תפלו את המן על העז. (השל"ה, מוג"א, חק יעקב רמט)

אכילת מצות במשך החג

אף על פי שישנה קצת מצוה באכילת מצה בכל ימי החג, מובל מקום אין חייב מן התורה לאכל מצה אלא בליל הראשון בלבד. ועל כן, האוכל מצה בשאר

ימני ה חג, אינו מברך 'על אכילת מצה' אלא 'המושcia'. וכן בסעודות שבת ויום טוב, שחייב לאכל בהם פת, מברך 'המושcia' בלבד. ופה, ועיין בילוקוט יוסט פסח ג עמוד תקנו ותורה נחתן

יש להזכיר, מודע בмаг הפסח אינו מברכים 'על אכילת מצה' בלבד הראשון בלבד, ואלו בмаг הסוכות אינו מברכים לישב בסוכה' בכל שבעת ימי החג, והלא גם שבחמיג הפסח אין חובה מהתורה לאכל מצה חוץ מהלילה הראשונה, אך גם בmag הסוכות אין חובה לאכל פת חוץ מהלילה הראשוני ויש לישב, לפי שבפסח יכול אדם להתקיים בשאר הימים בלבד אכילת מצה ויריה נזון בפרות וירקות, מה שאין בו בסוכה, שאין אדם יכול להתקיים ללא שנה שלשה ימים, ואם כן, חייב לישן בסוכה, נמצאה שהוא מברך לקיים את המצווה לדoor בסוכה. והרזה, מחר"ס חלאויה אלא שעל השנה לא תקנו חקמים לברך לישן בסוכה, מחייב ששם לא יישן, לכך תקנו לברך על האכילה, ובזה פוטר גם את השנה. ותוספות ברכות יא ע"ב

קבלה פנוי רבו בריגל

מצורע על כל אדם לקבל את פנוי רבו בחג, ואפלו אם רבו גור מחויר לעיר, ישתדל לנסע אליו לראותנו. ומכל מקום, גם במשך השנה, בכל פעע שאדם הולך לקבל את פנוי רבו, מקיים בזזה מצואה. מסכת ראש השנה ט"ז ע"ב. ומסכת סוכה י ע"ב, כו ע"א ועוד. הרמב"ס פרק ה מהלכות תלמוד תורה הלכה ז

בבוד תורה אמיתי

זכורי לפנוי בשלשים שנה, היאד היי נאספים אלףים ורבעות בבית המדרש "חיזון עובדיה" בשכנית קטמוני בירושלים, מדין שנה בפסח וסוכות, כדי לקבל את פנוי מורה ורבינו מרנו הראשון לציוו רבנו עובדיה יוסף צוקול. והוא באים רבנים גדולים, רבינו ערים, אבות בטפי דין ואדקומי"ס גדולים, ומביביניהם היינו רוזאים את מורהנו ורבינו רבינו יהודה צדקה צ"ל ראש ישיבת פורת יוסף, שאף שנה גדול ביגל ממך צ"ל, היה בא באהבה וחברה והערכה גדולה. והוא אומרם חדשים ופרפראות, והדברים היו מתויקים ושמחים בנטיגותם מסיני.

וגם בשרבונו יהודה צדקה אמר איזה חדש למך, התפעל מרנו מהחדש ואמר: "הbayavo לי מהר עט ורוף, כי זה דבר האבד, שמא אשכח אותו עד לאחר המועד". וכשספר זאת הרבה צדקה לתלמידיו בישיבה, אמר להם: ראיים, כך אריה, לכטב מיד מה ששותמעים, ולאחר צמו נאספים חדשים רבים, וכך יש לאדם מה לומר תמיד, כמו שנאמר (משל יג יא): "קבץ על יד ירבה".

ופעמים רבות לאחר הdag בוחזרו התלמידים לישיבה, היה הרבה שזאלם בזו הלשון: "קבלתם פנוי רבכם בריגלי!", וכוננותו הייתה על מרנו צ"ל.

הבט נא וראה, היאד העריצו והערכו הגוזלים זה זה, איזו התבטלות וענוה. ה' יזכו ללמד מאורחותיהם הנעלמים והנסගים, ולכבד את כל גודלי ישראל באשר הם, ואת כל היהודי באשר הוא, אף אם אינו משתייך לעדרתי ולקהלה.

• מלאכה בחל המועד

מטרת חל המועד

אמר רבי אבא בר ממל: אלו היה מי שיצטרף עמי, היבני מתיר לעשות מלאכה במועד, כי כל מה שאסרו לעשות מלאכה, כדי שהיהו אוכלים ושותים ועוסקים בתורה, אבל הם אוכלים ושותים ופוחזים. ומפניו נראה, שאסור שחוק וקלות ראש במועד, חמור יותר מעשיות מלאכה בו, כיון שבכל מטרת התורה במועדות להדבק בה' יתברך ובתורתו. (חו"ע י"ט קעב)

דבר האבד

אסור לעשות מלאכה בחל המועד, אבל 'דבר האבד' שאם לא יעשה את אותה מלאכה, יכול להגיא לפסד, מטר, ובדלהלו. וכך

אבל נפש

כל מלאכה שהיא לצריך אבל נפש במועד, מטר לעשונתה אפילו על ידי עצמו, ולאחריו יש בה טרחה גדוול. ולכן מטר לתקן בחל המועד מקרר משמשי, כיריים של גז, תנור אפייה, ברז מים בשפטbatch, וכיוצא בזה. ומטר לפועל לקבל שכרו משלם עבור עבוזתך זאת, אם אין אמנים שעשו מלאכות אלו בחרם. וכמו

לא רצה לקחת כסף

מעשיה שהוא בחל המועד בביתו של מרנו הראשו לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, שנשבר צנור המים במטבח. הרבענית מרגלית ע"ה הזמניה פועל ירא שמים שהיה מהקבועים בשעריו של מרנו, שיבוא ויתקו את הצנור. בגמר העבודה הצעעה לו תשלום הגנו, אך הפועל סרב לקבל את הכספי, חזרה והפצירה בו שוב, אך הוא עמד בשלו שלא לקחת את הכספי. מרנו שהיה באוטו זמו שוהה בחדרו הסמו, שמע את הדיו שיח شبיניהם, ואמר לרבענית: "תעצבי אותו, והוא יודע מה הוא עוזה". קרא לו מרנו, ונתן לו במתנה את ספרו יביע אמר חלק ו' שיצא לאור באותו זמו, וככתב לו הקדשה באחבותו והערכתו אליו.

כבועושים

אסור לכבש חמוצים, אלא אם כן יכול לאכל מהם במועד. אבל אם לא יהיו ראויים לאכילה במועד, אסור. ומაכל שלא יהיה מצוי לאחר המועד, מטר לקנותו ולכבשו. וכן אם יש חשש שיתליע או יתקלקל אם לא יכבשו במועד, מטר לכבשו, שחררי זה 'דבר האבד'. (קפו)

תספרת

אסור להסתפר במועד, ואפילו היה אнос ולא הספיק בערב החג, או שהוא אבי

הבו או מוהל או סנדק, אסור. אבל לסדר את השפם, מתר לכל אדם. (קצ)

בית הסחר – היוצאה מבית הסחר במועד, מתר לו להסתפר, ואפלוי היה יכול להסתפר בערב החג, כיון שאין לו מצב רום להסתפר בהיותו בבית הסחר. (קצב)

קצו – מתר לספר יילך קטו במועד. על כן, מתר להשחות את שמתת הטספורת [חולקה] במלואות לו שלוש שנים, שאז מחייבים אותו במצוות פאות הראש. (קצת)

גילוח חזקן

גם אם התפלח בערב החג וריגל להתגלה בכל יום, לא כדי שיתגלה במועד. וכך הורה מונ הראשו לציוו צוקל בשיעורו הקבוע במצואי שב בלוי חול המועד פסח ה'תשע"ב. (קצ)

כbestos

אסור לכיבס בגדים אפלוי לצרך המועד. ואילם, מגבות ידים ורחתה שמתלכלכים תמיד, מתר לכיבסם. וכן בגדי ילדים קטנים שדרפים להתכלך תמיד בעפר, מתר לכיבסם. ואינו לצורך עמלהם בגדי גודלים למוכנות הכביסה. (קצת)

בגדי צעה – גרבים ולבנים הסוכרים לבשר שפחים מדי يوم, מפני שמתלכלכים תמיד בזעה – אם אין לו אחרים להחליף, מתר לכיבס במקונית כביסה. (קצת)

פטם – בגד שהתכלך בכתם, מתר לנוקתו בחמרי נקי, שאין זה בכלל כbestos. (ו)

צחצוח נעלים. שטיפת רצפה

מתר לצחצח נעלים ולשתוף את הרצפה במועד, שאין זה בכלל כbestos. (קצת, קצת)

צפרנים

מתר לנוז צפרנים במועד, ומינהו בני אשכנז להחמיר בזזה. (קצת)

תקון משקפים

משקפים שנשברו במועד, מתר לתקן אפלוי על ידי מעשה אמן. (קצת)

תפירה. גחו. צלום

אם חצרה לתפר בגחו במועד, איןנו אפלו במלאת חתפירה, רשאי לתפר. ומתר לגחן בגדים. וכן מתר לצלם במלמה במועד. (קצת, וו)

תקון רכב

אין לתקן רכב במעשה אמו, אפילו כדי להעביר בו מאכלים, כל שאפשר להעביר בדרך אחרת. אבל תקון שאינו מעשה אמו, כגון להחליף גלגל, מטר. (קעה)

ארכי רבים

מטר לעשויים במועד אפו על ידי אמו בשכר, כל שהם לצריך המועד. וכך נאסר אכרים כמוות ואוטובוסים או משאיות העומדות לשירות הציבור להעביר מאכלים, מטר לתקן במועד. ואולם לא התירו אלא ארכי רבים הנאריכים לגוף האדם, אבל ארכי מצווה אסורים, וכך אין לבנות או לסייע בית הכנסת במועד, אבל מטר להכין ספסלים כדי לישב בהם בבית הכנסת, שהם בכלל ארכי גוף האדם. (קעה)

פועל

פועל שאם יתחמק מלווד יש חשש שיפטרוהו, רשאי להמשיך לעבד, כל שאינו יכול לקבל חפשה על חשבונו חפש שנתי הפגיעה לו, שודאי נחשב דבר האבד. (קפא)

בעל עס

המעמיד פועלם קבושים, ואם לא יעסיק אותם יצטרך לשלים להם משכורת שלמה, רשאי להעסיק אותם. וישתדרו לעבד בצנעה ככל האפשר. (קפא)

חניות

בעלי מכליות ומוכרי ירקות וכיוצא בהן, רשאים לפתח את חניותם, בגין שידוע שknוגים לצריך המועד, שהרי מוכרי החלב ומהירותם אינם מתקיימים צמו רב. אבל מוכרי פרות יבשים, אرز וצדומה שפטוקים צמו רב, ימכרו באזעה, שאמם היהת החניות פתוחה לרשות הרבים, פותח דלת אותה ונועל אותה, שלא יחשדו שפוצר לחלה. ואולם בערב שביעי של פסח, מטר למperf בפרהסיא, מפני כבוד יום טוב. (סעיף תקלט סעיפים י, יא. קפ)

גוי

מלאה שאסורה במועד, אסורה גם על ידי גוי, אך לצריך מצווה, מטר. ו(

כתיבה

כתיבה רגילה שלנו [שלא מחייב שתהיה מתקנת ויפה] או במחשב, מעשה הדיות היא, ומתרת לצריך המועד. וכן מטר לחת לילדיים קטינים לציר ולצבע. ובקשי תורה עמוד תקכו

מ tether ומצואה לכתב חדש תורה במועד, והוא בכתב יד והוא במחשב. (רד)

בשות'ת מו' השמים (סימנו לב) כתב שהשיבו לו על דיין זה מו' השמים ק"ה: "אוהב ה' שעריהם המציגים בהילכה, כשלמהך דשים חדש בהילכה ומפעמידים אותה על ברורו, אותם שעריהם נאחים לפני המלך הגודל, יותר מכל משכנות יעקב המקימים בהם שאר המציגות. וכל מי שמחשב מחשיבות וטובר סברות, בחלות החמייריים ובפסקים החמייריים, נאחים ומקודם לפני המלך העליון, ומדברים והמחשובות הרם, הם כבראים לייקות בעיינו. ואם על אבדת ממוני, התיר לעשות מלאכה במועד, כל שכו שיש לחוש על אבודת המרגליות היקרות האלה, לכתבם ולחתמס למענו לא יאבדו, והפוגת וחותמת יקבל שכיר עליהם". וכתב המשנה ברורה סימנו תקמה ס'ק מז: איו חלוק בין אם שמע את החדש מאחר או חדש בעצמו, כי מצוי אנשים שוכם שם מה שחייב בעצמו. ואפלו שלא טעם שכך, כיון שבכל רגע מTEL על האדם לעמל בתורה ולהחדש בה כפי יכלתו, אין שיד לומר שיתנו עד אחר המיעד לכתב החדש, כי באוטו זמו יהיה עליו חיוב אחר להחדש חדשים אחרים. ואם יתעכ卜 בכתיבת החדש, יצטרך ללמד שנית מה שלמד כבר, ולהזכיר מה שחדש מכביה, וזה יבטלנו מלמדו חדשים אחרים באזטה שעיה, ואין לך דבר מ tether גודל מזה.

שפוץ תלמוד תורה

מ tether לשפשח החרדים ולעשות ספסלים לתלמידים, שייהיו מוכנים מיד לאמר הכהן, ולא יתבטלו מלפוד תורה, שנחשב למצואה עוזרת. (קענו מב'ת תעב)

בנייה בית הבנשת

אין בונים בית הבנשת במועד. אוילם אם ישנים רשיעים שעיניהם צרה בبنיה, מ tether להמשיך לעבד במועד, שאיו לך דבר האבד גודל מזה. (קעה)

לא משתלים לעבד במועד

היה זה בחול המועד סכות תש"ל". א' עבר הגאון רבינו מצליח מזו זצ"ל ברחובות העיר תוניס וראה יהודי עובד בחנותו, במלאתה הצורפו. אמר לו: "שפמא שחחת שאסior לעבד בחול המועד?" אמר: "ידע אני, אבל עבודה דחופה לי לעשותה". אמר לו הרב: "איו זה דבר האבד, ואסור לעשותו במועד". לא צית האיש, והמשיך במלאתו. עבר שלשה שבועות, ביום שני, הגיעו אל בית הרב נעירה בוציה: אבי החורף נעצר בעלילה שקרה שבקנה תכשיטים גנובים. מיד קם הרב והלהק לתנתנת המשטרה, בקש שישחררו את העצור לשפט, וחתרם ערבות אישית לשובו לכלא ביום ראשון. בדרך ספר העוצר כי מחלוקת העניים הוזה בנכונות העיליה, למורת שהאמת היא שלא סחר בתכשיטים גנובים. אך בא, ממנו נגנבו תכשיטים קקרים. אמר לו הרב: "אספר לך ספור. מעשה באחד שהחמייצו לו ארבע מאות חבויות יין. ערד חשבו נפש, והbay שקוף מעט את הארץ שעבד בכרמו, ועל כן ארע לו הפסד זה. פצה את הארץ - ופתanos התיקר מהיר הרחץ ונמכר במכיר הינו וכשה את הפסדו... בראוי גם לך לעזרך חשבו נפש: עבדת בחול המועד כדי להרוויח עוד מעט ממוני - ולבסוף, ראה מה הרוחת..." אמר: "טעתי, רבוי, לא אוסיף עוד למליל את קדשת המועד". ביום ראשון שב האש לכלא.

אמר לו החזקיה: "כשראיתי שהרב מזוז ערב לישך ומשתדל למעניך, הבנתי שאתה אדם ישר. פתחתני בחקירה נמרצת וגלית ששהפועל הערבי שלו", הוא שרשך את הסחורה הנובנה, ולא עוד, אלא שהויה בגנותו שנגב אצלאך והחיזרנו" (ומעיו המועוד)

⇒ **שביעי של פסח**

מצוות בעור מעשרות

מצווה זו נוהגת בערב יום טוב שבעיעי של פסח בשנה הרביעית לשטמפה ובשנת השטמפה. עשו פרטி ההלכות בזזה בפרקבה בחומרת "מצוות הארץ בהלכה ובאגודה".

عروוב תבשילין

שביעי של פסח שחל ביום שני, יש לזכור להגיחعروוב התבשילין, כדי שיוכל להזכיר ולבשל מיום טוב לשבת. עשו פרטי ההלכות בחומרת "חג השבעות בהלכה ובאגודה".

ברפת מעין שבע

שביעי של פסח שחל בשבת, פשוט שאומר השלים צבור ברפת מעין שבע, שאין זהليل שטורים' כליל הסדר, וחوتם מקדש השבת בלבד. ואם טעה וחטא "מקדש השבת וישראל והזמנים", אין חזיר. וחוץ שבת א שבת "

לפודليل שבעיעי של פסח

לאחר סעודת ליל יום טוב שבעיעי של פסח, מנהג ישראל קדושים ללמד את התקoton במסדר המבויא במקורותים, ושם היבאו פסוקים מהתנ"ך וקטלי גمراה המדברים בעניינו הגללה העתידה שנזכה לה בעזורת ה' יתברך בקרוב. ומה טוב ומה נעים שיביאו חכם שידבר בעניינו הגללה ועל קריית ים סוף, כמו בא בפרקבה בשער האגדה בטוב טעם. ומעט קדים חצאות [בראשית 24:40] יפתחו את המילך, ויקראו בספר תורה מתחילה פרשת בשלח עד שירת הים, וינגיעו לשירות הים במצות בריויק, וישרו כלם ימד את שירות הים בשמה דודולה מאד. וסגוליה בדוקה ומנסה לבקש בשעה זו בקשה וישועה, ובעזורת ה' יתברך מתמלא בקשה.

⇒ **מושאי פסח**

קנית חמץ

אין לקנות לאחר הפסח מצרך שיש בו חמץ, אלא מאדם ירא שמים שפכבר את חמוץ לגווי באמצעות הרבות, כדי שלא יוכל באסור חמץ שעבר עלי הפסח.

אבל אם אין שומר מצוות, יש לחוש פ"ו לא מכר את חמץ לגוי, ואפילו אם אומר שמכר, אין לסכך עלייו, אלא אם כן מראה תעודה מכךית החמצ. (ו)

בזכות מידת הרחמים של הרב, ניצלו כל יהודי פראג

מעשה שהיה עם הגאון רבי יחזקאל לנדרא זצ"ל [בעל שו"ת גודע בהיוהה] בהיותו יויש ועובד בתורה, בלילה סגורי ע"ד מאד, לפתע הוא שומע קול בכיר מבוזע. הפסיק מלימודו ויצא החוצה, ופגש בנוער נוצרי יושב על סלע ובוכה. ניגש אליו הרב ושאל אותו מודיע הוא בוכה, השיב לו הנער: אבי הוא מאחד האופים שבעיר,امي מתה עלי, ואני נשא לו אשה אחרת, והיא אכזרית, בכל יום עלי יצאת עם סלים מלאים לחם למוכרם בשוק, ואת מחיר הלוחם שנמכר, עלי למסור לידי. הימים אריע לי אסוע, אמנס הצלחתி למוכר את הלוחם, אבל כשרצתי לחזור הביתה, רואה אני שככל הכספי אבד, ואם אשוב הביתה בידים ריקות, צפויות לי מכות ומחלומות מיד האם החורגת המרשעת, ואני יודע מה לעשות בדור וברוח של הלילה, ואני רעב וצמא נכמרו רחמי של רבי יחזקאל, ושאל את הנער, כמה כסף אבד לך, ויתן לך הרב את כל הסכום, וכך תחב بيديו עוד מעות כדי שיקנה דברי מאכל ומשקה.

עברו כשלושים שנה מהמעשה הנזכר, והדבר נשכח מזכרו של הרב. והנה בליל שביעי של פסח, קרוב לחצות לילה, נשמעו דפיקות על דלת ביתו של הרב. הרב פתח את הדלת, ואיש נכנס לבתו, באומרו שיש לו לgelot סוד כמוס הגובל בפיוקו نفس. הרב הושיבו על כסא, והלה התחיל בספר: זוכר אני את החסד שעשית עmedi לפני עשרות שנים, ביום נערוי, כשהצלה אותי מרעב ומקרור, וממכות של אס chorogat, משום כך ראייתי חובה לעצמי לעשות חסד עמוק עם היהודים תושבי העיר הזאת פראג. אחד המכרים שהוא ישראל מושבע, קרא לאסיפה של כל האופים הנוצרים, ואני בתוכם, והצע לחים שבמושצאי חג הפסח, שאז היהודים ממהרים לקנות לחם חמץ מנו הגוים, ישימו האופים רעל בתוך הלוחם שיأكلו היהודים, ויעשו כלה עם קהילת היהודים שבפראג, חלילה, ומתמורה זה יקבלו מחילה וכפרה על כל עוונותיהם, ויכנסוisher לנו עדן. לא יכולתי להתחזק ולעמוד מנגד, בזוכרו את חמלתך ורחמייך עלי שהייתי בצרה, לכן באתי להודיעך כדי שתצליח את אחיך היהודים, אך בבקשה מך, הייתך מאד לבב ידעו שאתה יודע מהענין, פן ייחשדו בי ויבולע לי, ועשה חכמתך.

הרב הודה לאופה הנוצרי מקרוב לב, וניסתה לטפס עצה כיצד למנוע את היהודים מלאכול את הלוחם, מבלי להוציא הودעה שהוא מושעל.

בහיעו يوم שמנינו של פסח [יום טוב שני בחול], הוכרז בכל בתיה הכנסתת של העיר, כי הרב רוצה לשאת דברים בבית הכנסת המרכזי, ואיש בלבד. ואכן כאשר התכנסו כולם, פתח הרב ואמר: יען כי נפל חשש מסוימים לגבי קביעת זמנו של חג הפסח, יש לחוש שלא לאוכל חמץ בשנה זו אף באstro חג, ולכך גוזר אני בגזירה חמורה לכל בני קהילת פראג, לבב יאכלו חמץ עד מוצאי אסרו חנו

עשוי היהודים בדברי הרב, ולהפתעתם ואכזבתם הרבה של האופנים הגויים, לא הגיע אף יהודי لكنות מלחמת שהציעו למכירה בשפע רב במוצאי החג. הסחרות הרבות שנוטרו ללא קונים, ופטופוטיהם המשתאים של האופנים, עוררו רعش ועינוי ציבורי, ובין זה וכלה, טעם מישחו מון הלחת, ונוכחו הכל לראות שככורות הלחת מוגערלים! השמועה התפשטה חיש מהר, המשטרת העמידה לדין את האופנים, והיהודים שמהו וזכהו על הצלתם המופלאה, כשהאינם יודעים איך קרה הדבר שבדיקת השנה היה עליהם להימנע מלאכול חמץ يوم נספּר... הרב מצינו חתום פיו ולא סיפר דבר, ורק לפני פטירתו גילתה את הדברים לבנו הרב שמואל לנדא [בעל שווית "шибת ציון"], ואמר לו: לא חכמתי היא שעמדה לי בזה, אלא מידת הרחמים שבלבבי, שחכמתי גם על נער נוצרי אומלל לעמוד לו בשעת דחקו וצרכתו. (סיפוריו החג - פסח עמוד שיט)

מיומונת

חמש שְׁנָמֶפֶר לְגֹוי בְּאֲמַצּוֹת הַרְבָּנוֹת, מִתְרֵא לְאַכְלוֹ בְּמוֹצָאי פֶּסַח. [שְׁבָשְׁטוֹר מִכְירָת החמץ לְגֹוי נִכְתָּב בְּמִפְרָשׂ שְׁהָגָוי מִרְשָׁה לְמַזְכֵּר הַחַמֵץ לְקַחַת מִיד אַחֲרַ הַפֶּסַח מִהְחָמֵשׁ, וַיְשַׁלְמֵוּ לוּ אַחֲרַ בְּדַק אֶת מִתְחִיּוֹן. וְאַרְבָּשְׁטוֹר שְׁלָא בְּשִׁטְרוֹת שְׁלָא כּוֹטְבָּסְטָן, מַאֲמָרָה וְקַתְבָּה מַרְוָה הַשְּׁלָחוּ אַרְזָה וְחוֹשָׁן מִשְׁפָט סְנַט ס"א] שְׁבָדְבָּר שְׁלָא מַקְפִּידִים עַלְיוֹן, אַיִן בָּו אָסּוּר גַּל, וּבְנָרָא שְׁהָגָוי לֹא מַקְפִּיד שְׁהִיְשְׁרָאֵל יָאָכֵל, לְכָו אַיִן בָּזָה חִשְׁש גַּזְל הַגּוֹי שְׁאָסּוּר מִן הַדָּי. וְעַיוּ בְּפֶסְקִי תְּשׁוּבּוֹת וְח"ה פָּרָשָׁאֵי מוּן הַדָּי לְאַכְל מִהְחָמֵשׁ אַף קְצָם שְׁקָנוּ אֶת הַחַמֵץ מִהְגָּוִי] ומִתְרֵא לְאַפְוֹת בְּמוֹצָאי פֶּסַח חַמֵץ מִקְמָח שְׁנָמֶפֶר לְגֹוי, וְכָמוּ שְׁנָהָנוּ רַבִּים לְאַכְל מַוְפְּלָאָתָה. (יחוה דעת ב ס"י סד)

ברפת המצח

במשך ימי השנה, מנהג בני אשכנז לברך על המצח 'המושcia' וברפת המזוזון, וכמניג בני ספרד לברך 'מיזונות' וועל הממחיה', ורק בסקוּבע סעודה 162 גראם, נוטל ידיו וمبرך 'המושcia' וברפת המזוזון. וטוב שם בני ספרד יאכלו את המצח בתודה סעודת פת. ואמנים במוֹצָאי פֶּסַח מִמְשָׁ, כיון שעדין לא ממצו לחים בשוק, גם בני ספרד יברכו על המצח המושcia וברפת המזוזון. וחוץ' ברכות שא. ודוקא במקרה הוא שיירשו 162 גראם, כמו שכותב מרכז מלכא זינקל' בספריו "מאור שראאל" – "טבעת המליך" על הרמב"ס פ"ג מוחלות ברכות ה"ט. ובטעם הדבר עיון בעלוון "התענג בדשן" מס' 14>About.ca. ותורה נתה

בשווית הראשון לציוון חלק ב סימן כא כתוב: וספר לנו מרנו אמרו"ר זצוק"ל, כי ראש היישיבה מורהנו הרבה רבינו עאריא עטיה ז"ל היה נוהג לברך על המצח 'מיזונות', וחכם אחד העיר לו שיאנו שום סברא לברך 'מיזונות', כי אין המצח נאכלת לקונתו כמו בכל עוגה, ואף שהיא נכססת בשנים, ומחייבת בו יש אומרים שברכתה מיזונות שלא בפסח, מכל מקום הרי אוכלים אותה בתקליף ללחם בטעינה, וממלפקת היא עם שאר מאכלים. אולם בשבא מרנו אמרו"ר לבקרין, השמי בפנינו את צערו על מנהגו לברך מיזונות, ואז הראה לו מרנו שכו כתבו בשווית בית דוד וממרו הריך"א ועוד, שהמניג לברך על המצח מיזונות, ואז נחה דעתו של הרב זצ"ל.

מוֹצָאי פֶּסַח שְׁחָל בְּשַׁבָּת

כשחל שביעי של פסח ביום ששי, אף שביליל שבת בבר הסתיים חג הפסח, מכל

מקומם מאמיר ועדינו אין לנו ליחס חמס, אוכל מצות בסעודות השבת, ומברך עליהם "המושcia". ומטר לأكل בשבת זו מהחמס שבביתו שנמכר לגוי. (קכט)

משמעות כל נגינה באסרו חג

יותר לשמעו שירים המלווים בכל נגינה באסרו חג אף שכבר החלוימי העומר. כו הורה מרן מלכא הרואה"ל רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל הלכה למעשה. (ספר "רבנו" עמוד רמב

~~ מענין אבלות בחידש ניסן וחג הפסח ~~

הספר בחידש ניסן

המניג שלא להספיד בחידש ניסן. ואם הוא תלמיד חכם או איש חשוב שהיה תומך בלוויי תורה, מטר להספידו בעת הלוייה או בעת האזכרה במלאת השבעה והשלושים. והוא הדין לנשים חשובות, כמו אשת תלמיד חכם שפטר להספינו. ביוו שזה רק מיניג, ואין בזה אסור מושך דין. (חו"ע אבות ר' רצ)

הספר בשלושים יום שקדם הפסח

מי שמת קרובו קדם שלושים יום הספרים לשלש רגלים [פסח, שביעות, סככות], לא יספיקנו בתזוזה בשלושים יום הספרים לחג, לפי שביבר התמעטה המיריות, ואם יספיקנו עתה יתעורר אצלו הצער ביויתר, ובזוא להספידו גם בחג עצמו. והרמב"ם כתוב, כדי שלא יהיה געצב ולבו פואב מזכרונו הצער, ועליו להסיד דאגה מלבו ולקו דעתו לשמה בחג.

על כן, אם מות קרובו עד י"ג אדר, לא יספיקנו בשבעה או בשלושים, כיון שמאמו ההספר ועד החג, הוא פחות משלושים יום. אבל אם מות בתזוזה שלושים יום לפשת, דהינו מ"ד אדר והלאה עד ראש חדש ניסן, מטר להספידו, ביוו שבלאו הכי המיריות אצלו גדולה, נמצאה שאין הספר מוסיף כל קד בצערו. [ואדרבה, בהספר זה הוא מביע את צערו ואת יפוג צערו וילד. לא כו, לאמר שעברו שלושים יום שצערו בבר התמעיטה, אם יספיק עתה, הספר יעורר בו יותר בכיו וצער.]

אחד עשר חדש - מה שיש נהנים לעזר אזכור בסוף י"א חדש, אין להספיד בתזוזה שלושים יום לחג. אבל האזכור שעוזים בתשלום השנה - סוף י"ב חדש, מtar להספר בתזוזה שלושים יום לחג.

והטעם לזה כתוב הבית יוסי: ונראה לי שלא נאמרו דברים אלו אלא למונחים שהיו מספקדים מתייחסם באמצע השנה לעזר בכוי ומספר ויללה, שאותו עצב וצער אינו נשכח מוח הלב עד ל' יום. אבל מה שנוהגים בזמנינו שבתשלום השנה מספקדים, מtar, שאיו זה מעריך זכרו הפט, אלא אזרקה דעתם להפסיק עתה את אבלותם. ולפי זה, האזכור והספר שיש עושים בסוף י"א חדש, איןו בכלל התר זה, ביוו שמשמעותם את ימי האבל עד סוף י"ב חדש. (רכץ, רצ)

קרובי הנפטר – אין האסור להספיד אלא על קרוביו הפוט שתחיבים להתאבל עליו, שפיו שלבם מר עליהם, יש לחשש שפָא יתעוררו לצער, אבל אדם אחר רשאי להספיד, כיון שאינו מטעור כל כך לצער. שות' שבות יעקב, חכמת אדם, הגאון יעב"ץ. ארכז

תלמיד חכם שנפטר יש להתיר אף לקרוביו להספיד בשבעה ובעשורים, כי בבודה הטעורה דוחה את בבוד החג, בו פסקו בש"ת שבות יעקב וועלת שמואל, ואף שבספר ישועות יעקב החמיר בזה, מכל מקום יש כאן ספק ספיקא, שמא בתלמיד חכם מתר, ושפָא כדעת התוספות הרמב"ז והרש"ב, שכן שפסpid בחגס לא שבר, מתר בכל אדם. עי' ארכז, רצד.

דברי מוסר והתעוזרות

בכל האפנינים שאינו מספידים בהם, יש לדעת שאם עקר ההספיד הוא בדרבי שבכה ותhalb על המדות הטובות שהיו נמצאות בנפטר, או בשבה מעלת הקדושים שמעלים את הנפטר ממדרגה למדרגה בנו עדו, יש להתיר להספיד כה, כי הזרמנות נאותה היא להקדיר בלב האבלים יראת שמים טהורה, ולתנות למושיר אונס בשמיירת תורה ומצוות ובחנוך בנייהם לתורה. והגשו זוורה שפה פעים אחר שהקשייבו לדברים אלה, התחזקו במצוות ונחלו בנייהם לתורה. [כתב רבנו ירוחם, בית האבל נקרא "בי טעמא", על שם שדורשים שם ונוגנים טעם על מה שארע להם, כדי שיחזרו בתשובה, והאבל ישוב אל ה' ויירחמו, וכן לנחים אותו לדבר על לבו.] וארכז

דרשת שבת הנadol

רב עיר או רב קהלה שרגיל לדרש ב"שבת הנдол" ברב עם, וארכזו אבל, ידרש בהרגלו, כי רבים צריכים לו למלמדים בהלכות הפסח והנהגותיו. ועוד שאם הוא לא ידרש, תרי זו אבלות בפרהסיא שאסורה בשבת. והוא הדין לתלמיד חכם שרגיל לדרש ברבים בכל שבת ושבת, וארכזו אבל, ידרש בהרגלו, שלא תהיה אבלות בפרהסיא. והוא הדין אם ארע אבל במשך השנה, שראשאי לדרש בשבת בהרגלו, ולא רק בשבת הנдол. וברכיה רכז

כתב הגאון רבינו חיים מודעי שחתה נהוג בכל שבת למקהיל קહלות וללמוד דעת את העם, וארכזו לו אבל, ובשבט שבשבעה לא שנה ממנהגו ודרש בפניו הצבורי בהרגלו. ובספר טהרת הימים כתוב, אוזות פלמיר חכם שחתה דорש ברבים בכל שבת, ונפטרה אחיזתו בלילה שבת, והתירו לו לדרש ברבים בשבת חמלהו, ולא אמרו שימינה אחר תחתיו, מאחר שהימים התרלו אליו, ויש צד של בטול תורה. ואם לא יבוא לדרש, תרי זה אבלות בפרהסיא, וכיון שרבים צריכים לו, גדול זכות הרבים. וכן יש פוסקים המטורירים למוד תורה בשבת אפילו לארכז, וכל שכו לארכז.

עליה לקבר

מן הדין מותר לבקר בחודש ניסן בבית הקברות, רק שישתדלו שלא לבכות. על כן, משפחה הקמה מהשבעה בחודש ניסן, רשאים לעלות לקבר, ויתאפקו מלבכות. כמו כן, לא ידברו דברי הספד. (ספר "רבנו" עמוד רד)

אוננו בבדיקה חמץ

האוננו נארם שפמת לו אחד משבעה קרובים, שהם: אב ואם, אח ואחות, בן ובת, בעל על אשתו ואשה על בעלה, ועודין לא נקברן, ביןו שהוא פטור מכל המצות עד שיקבר את מותיו,anco לא יבדק את החמצן בביתו בלבד י"ד בניסו, אלא ימינה שליח מבני ביתו או אחר שיבדק, והשליח יברך "על בעור חמץ". והאוננו רק יאמר את נוסח הבטול בפיו [כל חמץ דאייא ברשותי וכו']. ואולם, אם כבר מסר את המות לחברה קדישא, רשאי לבודק בעצמו בברכה. וא Kap]

יציאה מהשבועה

בערב חג הפסח [לא בשאר מועדים], מנהג בני אשכנז לצאת מהאבלות מזמנ חצות היום,مامחר ובקומו شبית המקדש היה קיים, היה זה זמנו הקרבת קרבנו הפסח, שיש בו מעלה קצר כמו יום טוב. וספרדי הרוצה להקל בזה, רשאי, ובפרט שטרחות וההכנות רבות עד מאד. וכמו כן, רשאי לאפות בעצמו "מצות מצוה".

כמו כן, מי שנגמר מותו בערב פסח לאחר חצות היום, בני אשכנז - מו הרואי שיחלץ געלו וישב זמו מה על הארץ ויקום, וינาง אבלות בכנען עד כניסה החג. ואם רוצה להחמיר ולנהג אבלות רגילה עד כניסה החג, רשאי. (ابן ישראל פיש, הגרש"ז אוירבך, פסקי תשובה ח"ה רב) וספרדי הרוצה להקל לבני אשכנז, רשאי.

כתב פרו הבית יוסף סיימו שצטאות בשם התשבי", פעם אמת ארע לאחד يوم שני לימי אבל בערב פסח, ואמר שפיו שהיה זמו שחיתת הפסח, אז בימיהם היו קוראים את הallel והתה יום טוב, אין אבלות נוהגת בו. ע"כ. ואין לדבר זה סמך וראיה. עכ"ד. ואננים הרם"א בדרבי משה ואות ג' בטבת, דעת האור זריע בדעת התשבי"ז שאין אבלות נוהגות בערב פסח מזמן שחיתת הפסח ולמעלה, ורקוי לסמך עליו. ע"כ. וכן פסקו חכמי אשכנז אליה רביה, פנים מאירופה, חכמת אדם, שננה ברורה סיימו תקמה ס"ק לא, ממשרת שלום, ابن ישראל פישר וח"ז סיימו כד, קנה בושם וח"ג סיומו לה, שבת הלוי וח"ז סיימו קען, הגרא"ש דבליצקי וקובץ בית אהרון וישראל ק), תשיבות והנוגות וח"ב סיומו ריד, שווקי חמד (פסחים נה ע"ב) ועוד. וכן פסק בכר החכמים סיימו תקמה ס"ק".

והנה האור זריע והלכות סיימו תלב' האריך בז' מאה, והביא כמה ראיות לדבריו מהגמרא, וזה תקו דבורי בקצרה: וכבר עברו ימים שראייתי כתוב בשם גאון אחד, וכמ"ה אני בשם רבינו גרשום מאור הגולה צ"ל, שעבר פסח מתר לרחץ משלעת שחיתת הפסח, וזכר ברור לי שבד ראייתי כתוב, אך שכחתי הענו על בוריין, ונתתי לבני על הדבר אני יצחק בו רבבי משה המחבר. ונראה בעיני הלהקה למעשך, שפשתל אלף יום ראשון של אבלות בערב פסח, שפשתר לרחץ משלעה שהגיעו זמו שחיתת הפסח. ורקאי לדבר מפסקת זבחים, וכל וחומר הוא וכו'. ותדע שפושט בירושלמי, שאסור מלאכה בערב פסח מחייבת הוא מ"ו התורה, פ"ו שהיא זמו הקרבת הפסח, ואין בדין שתהאה עסק במלاكتה וקרבנד קרב. ובזה יש רבני יצחק בר אשר צ"ל מה שאפורט ומסכת תענית יב ע"א) רבינו אליעזר ברבי צדוק, אני מבני סנאנב בו בנימיו, ופעס אחת כל תשעה באב להיות בשבת ודרינו יהו לאחר השבת והתענו ולא השלכנו את התענית, מפני שישם טוב שלאנו היה מחמת הקרבן. [פרוש], בזמנם בית המקדש היה אבוזתו מביאים קרבנו עצים בעשרי באב, ומחייבת בו נקבע יום זה ליום טוב שלהם. ואף שעיטה קרב המקדש, המשיכו צאצאיהם

לנרגז בו יום טוב ולא להתענות]. לבו גם אגנינו בזמו זה אסורים במלאה בערב פסח מלחמות, כי בינו בית המקדש היה זה יום טוב שלא מחייב מלחמת הקרבנו. ו➥ עתה, אם תעשה באב שהוא חמור יותר מאבלות [שחררי לא אומרים בו "מkickת היום בכלו", ובאבלות בו אומרים], נרחה מיפוי שפעם היה זה זמו הקרבת המקרבי, כל שכו שאבלות שהיה קלה, תדקה. ואפלו היה הראשון של האבלות ירחיה, ויתבטלו מפני רני שבעה משעה מעה זמו הקרבת המקרבי. עכ"ד. והנה אפשר שאלנו מחר הביתה יוסף היה רזה את ראיות האור זרוע, היה מסכים, ולא היה כותב שאין סוף וריאה לדעה זו. עיין ג' קיב' ובצירוף דעת רבם האומרים שהלכה קדבורי הפקל באבל אפלו נגיד מרו השלו ערום. וגם יש לצרף את דעת אחד הראשונים רבינו שמואל, שפקל בזה בכל ערבי יום טוב, וכן עשה מעשה ועמד מאבלותו בערב יום טוב מביעוד יום ולהלך לבית הכנסת. וכןנו טעם לדברי מפני הראו אבוי רבינו יצחק הלוי, שיום טוב חמור יותר שפסיק ומובל תורת שבעה ושלושים, וכך טעם ערבי יום טוב מובל המשבעה ועמד מביעוד יום, ורש"י הזרה לדבריו. וביאותו במחוזו יותר, הרמב"ג, ראבי"ה, מהר"ס. ותשב"ץ קטן סיימו תל ובהערות שם לדרביין.

תסורת בערב חג לאבל על שאר קרוביים

מי שסיט את השבעה [שאר קרוביים חוץ מאב ואם] החג מבטל מפניו את דיני השלושים, ומתר לו בערב החג להסתפר. ואפלו אם היום השבעה היה בערב החג, יסתפר. והפעמים לזה, מכיוון שאבלות מkickת היום בכלו, נמצא שימי השבעה הסתיימו בערב החג בפרק, והתחילה רני השלושים שעתה הוא מתר בריחיצה ואסור בתטיפות וגוזיות צפרנים, וכיון שהחג מבטל את דיני השלושים, הרי שmatter לו עתה להסתפר ולגוז צפראני לכבוד החג, ובטלו מפניו שאר דיני האבלות לנמרץ, בחתשתפות בשמחות וכיוצא בהם. (ג' קיון)

למשל: אם נקבע הפית בח' בנישו, מאחר ויום השבעה נגמר בערב חג הפסח י"ד בנישו, מתר לקרוביים [הנ"ל] להסתפר, כי חג הפסח מוציאים מדיני השלושים.

גלווח זקן בערב חג על אב ואם

אבל על אביו או אמו, שהגיע החג בתוך השלושים, איןו רשאי להסתפר, בין שער הראש ובין שער הזקן. אולם אם יש לו צרך גדול לנחל את זקנו, וכןנו שהוא איש חשוב ונכבד ומתבאיש לך בפניהם בני אדם, יש להקל לו בגלווח הזקן בלבד בערב הרגל. קו, קו

לכארה היה נראה לצדר להקל בזמו הזקן בתוכה שלושים, משום שמיד אחר שביעי אחד מתנולים ומיצטערים מאי, וכן. וכתבו הנודע ביהודה והperf"ס שיק, במקינות שמנחים זקנים, וכר בשנים ושלושה שבועות נמאיים מאי, והשערות הקצרים החזומים בתקנים, דומים לקוצים בעיניהם ובענייני כל רואיהם ומונגול בעיניהם. ובנהל אשפолов כתוב, שbezomgenu הגURAה בזקו בשינויים ימים. ולפי זה אפשר שפועילה ערה אפלו בתוך שלושים. מכך מוקם אין להתריר אלא בערב הרגל. ואל תאמר שאין בcheinו לבטול תקנות שלא להתגלח בתוך שלושים, כי באותם בזמו רבותינו בעלי התלמוד והפוסקים לא היו נוהגים בכלל לגחל זקנים, וכיון שהתקהדר בזמו הזקן לגחל הזקן, אין זה בכלל גחלם. וכן הтир בשערית תושבה. ועל כל פנים יש כאן ספק ספיקא, שמא גערה בגלום הזקן מועיליה בתוך שלושים, ושמא הילכה ברב האי גאון, והגאנים ורבינו חנןאל ושבולי הילקט, שהרגל מובל שלושים על אב ואם אפלו בלי גערה

וכשאך קרובים. ועל כן, אם הנגול בזקן גורם לו עלבון גדול,חרי זה צרך גדול ואפשר להקל. וכ恬ב בשערינו דעה, אין להריעיש הריביה על מי שMOVEDה למתיר במקום צער רב ושעת הדחק, כי לא נמצאה סתרה לזה מיהפוקים הראשונים ולא מהשלחו ערוץ. והתוספות כתבו שאם מותביש לילכת בו בפני בני אדם, אין לך צער גדול מזה. והכל לפי הפקום והזמו.

יום השלישי בחול המועד

אם הגיעו יום השלישי של אביו או אמו בחול המועד, מתר לזו להסתperf לאחר שיגיערו בו שילך להסתperf. ואדרבה מצוה הוא עוזה, כי זהו בבוד המועד להראות בו טוב בנהה וכיאה. וגו, קי' ורשאי לומר לאחר שיגיער בו כדי שיטperf.כו פסקו: מרנו החיד"א, הלק"ט, עקריו הד"ט, אליה רבה, עדות ביוספה, שער ישועה, זרע אמרת, בא הלוי, בית דוד, בית אהרון, חכמה ומוסר, דברי אמרת, מהר"א טולידי, מהר"י פאסוי, משנת רבי אליעזר, חד לאברם, באר המים ועוד. (קatz)

וכتب הכאון החיד"א, וממה שכתב השביבית יום טוב שמען שבארץ ישראל נהגו להחמיר, מי יאמינו לשמעתו, כי באמת אין מנהג כזה בארץ. ומתר לנלח על ידי גערה בחול המועד, ולובוד يوم טוב האחרון, ומיאהו הוא עוזה. ובשו"ת ידיו של משה בתנין, גם אני עשית מעשה בעצמי שפטר פר אבוי ביום ט"ו אדר, והסתperfתי בחול המועד פסח. וככתב הכאון חشك שלמה שכון עשה מעשה רב בחול המועד סכוט. והויסיף: ולא מצאתי ידי ורגלי בימה שכתב שירוי בנטלה הגדולה לאסרו. וממה יונחה על ראייה זו, מפני שפסק קורו וסימן תלא ס"ד, שהפנדה שהתרו לו נהיו בחול המועד, מתר לזו להסתperf במועד. ובפרט שפצענו לאחד מהראשונים תלמיד רבנו ייחיאל מפריש, שכתב: ונראה לי שאם כלו לו שלשים יום במועד, ונערו בו חרפיו, מתר לו לנלח במועד. ואלו ראוו האסרים, ברודאי שעיו חזרים ביהם.

אבל על אביו ואמו, שהגיעו יום השלישי קדם החג, אך לא גערו בו שיטperf אלא בחול המועד, יכול להסתperf במועד, כיון שלא יכול להסתperf קדם לו. (וג'יב)

זמן האזרקה לשבעה ושלשים במועד

מי שמת קרובו לפני החג, אף שהחג מפסיק את השבעה או השלישי [בשאך קרובים חז' מאב ואם], מקבל מקום את האזרקה [מלמוד, מדרשות והשיעודה] יערכו בليل השבעה או השלישי ממש, אף שהוא חל המועד. (וג'לו)

למשל: מי שנפטר ב'י"א בניסן, אף שהאבלים קמים מלהשבעה בערב החג, בכל זאת יערכו את האזרקה השבעה בחול המועד ליל י"ז בניסן שהוא ליל השבעה ממש. ולא כאותם המקדימים לערב פסח ליל י"ד בניסן - ליל בדיקת חמץ.

כמו כן: מי שנפטר בט"ז באדר, אף שהקרוביים [חו"ץ מהבנין והבנות] יוצאים מדיני השלישיים בערב החג ומתרים בתסperfת, בכל זאת יערכו את האזרקה השלישי של השלישיים במוציאי يوم טוב ראשון של פסח, חל המועד - ליל ט"ז, שהוא ליל השלישיים ממש או למחירת ביום עצמו, ולא כהמקדים לערב פסח ליל י"ד בניסן.

ויש לידע את האכזר בכל זה, כי רבים לא יקפמו, וכל מוחשבותם היאך לעשות את האזקה בזמנו וכי נח לחבריהם ומפריחם לבוא בקלות, ואם יפל ליל השבעה במו"ץאי שבת או מו"ץאי חג וכיוצא בהם, יקדיימו את האזקה כמה ימים קודם, ולא יוציאים שלג'ג עינייהם צריכה להיות טובת המנוח ועלוי נשמהתו.

כתב בש"ת נחלת שבעה, מה שהחג מבטל את האבלות של השבעה והשלושים, מושום שנאמר "ושמחת בחך", וזה דוקא בדבר הנוגע לבבזח החיימ ושמחתם בחה מה שאינו בו בדבר הנוגע לכבוד הפט ועלוי נשמו לא שיך בטול, שעדריו הוא בשעה ו בשלושים וזכוק לפשרה זו ביותר ואין לזלול. וככתב בש"ת רב פעלים: איריך למתק הריגים אשר שם כדי לעזר לנשמה, ועל ידי שהקרוביים סובלים הצער של האבלות באלו השלושים יום בתספרת וכו' ובתוספת הקדושים ולפניהם תורה שעוניים לעלוי נשמת הנפטר ממתיקים את הדיעים, וילכו איריך לסלג תורה ומצוות ביורר בכם שלושים יום אלה. ובסיום יש להרבות יותר בתורה ומצוות לסייע לנשימת הנפטר, כי הכל הוליך אמר החתומים. והט"א מהר"ר אהרון שמואל שפירא, הש"ד ועוד רבי ג. קלן

הקבמת מצחה במועד

מצווה להקים את המצחה ביום השבעה מתקבורה אף בחול המועד. (א תנב, תננו)

יש לדעת, כי מצווה להקים את המצחה מיד ביום השבעה ולא الأوامر המקימים את המצחה רק ביום השלישי. כי למצחה יש מנוקה גודלה לפטר ותוקו גדול לעליי נשמותו. וכן מבאר ברא"ש שהו עושים מצחה בשבעה. וכן מפרש ברבנו האר"י שיבנו את המצחה בשבעה, כי בסיום השבעה הוא בינו כסא ומושב לשירות עליו אותן האורות. וכן צוה הגאון החתם סופר להעמיד מצחה לרעיהו הרבנית מיד בתם השבעה. וכן עשו לאוזו רבבי חיים מצאנז, וכן עשה הגאון בעל דרכיו תשובה לאביו האהן יצ"ל. וככתב בש"ת מנחת יצחק מעשה רב מודול החוראה הגאון הגדול מהרש"ס שהעכיד מצחה לאשתו ביום השמני לטירתה. וככתב בנסר החכמים שבעו מנהג ירושלים. וכן כתבו פלא יועז, מנחת אלעזר וקונטרס היחיאלי. וככתב בש"ת ירא"ך יעקב, מכיוון שמאבר באחר הקדוש והאחרוני, שהמאכלה של קבר המת היא מנוקה גודלה לנפטר, ויש בה תקון גדול לעליי נשמותו, וכן מינהג ישראאל קדושים לmem להקימה ביום השבעה, אחר שעמדו מנהכים. ולא דבר ריק הוא, שאמים אין נבאים בני נבאים הם, וכן שפעלה גודלה ביום השבעה דוקא, וכן יש להתייר בפשיותם לעשותה בחול המועד בלבד שום פקפק. וש"ת יביע אומר חלק ד יורה דעה סיומו לגאות זו

עליה לקבר בחו"ל המועד

אף שהמניג לעלות ביום השבעה או ביום השלישי לנקבר, מכל מקום בחו"ל המועד לא יעלו. כי באשר רואים את קברו של הנפטר, מטעוררים לבכות עליי ולהספידו, וכן לא עשו במועד. אבל את המצחה עשו אפילו בחו"ל המועד, כפ"ל. ולא יותר על זה. וג' קמן

• אבלות בחו"ל המועד

קוריעת

על אב או אם שנפטר במועד - קוריע, ולאחר מכן יחליף את החליצה מפני קבוע

הmag, שאינו נהוגים בו אבלות בפרהסיא [ברבאים]. על שאר קרובים – לבני ספרד: קורע, בדעת מרו השלחנו ערוץ. ולبني אשכנז: לא קורע אלא במווצאי החג, כדעת הרמ"א. ומנהג ירושלים בלבד, שאף בני ספרד לא קורעים אלא במווצאי החג. אבל שאר ערי הארץ וחוויל נהוגים בדעת מרו, שהוא המנהג הנכון בדעת רב הפסקים. (א רמב"א)

קטו – אין קורעים לקטו בחול המועד אפלו על אביו או אמו. משוםSCP מיה שקורעים לקטו בשאר ימי החול, הוא מפניע עגמות נפש, שייבבו החبور וירבה בבוד הפוט, אבל במועד אין לעשות דבר שיפורבה את הבכי והצער. (א רנה)

ברכת "דין האמת"

אף כשלא קורע בפוגע, חייב לברך "דין האמת" בשם ומילכות, כי אין הברכה קשורה לкриיעה כלל. (א רג' ג קלט)

הספר

אין מספידים בחול המועד, מפנוי מעולתם וקדשותם של ימים אלו, שיכמי שמחה הם לישראל. אולי לתלמיד חכם בפנוי בעת הלילה, מספידים, אבל לאחר הקבורה אין מספידים כלל. (א רפה' ג קלט) ומלא מתינוקות של בית רבו שקובע עתים לתורה, דין כתלמיד חכם ומחר להספרתו. (חו"ע חנוכה י, יא)

סעודת הבראה

במועד מברכים את האבלים בעוגות וקפה ולא בBITS ועושים, מפנוי בבוד המועד. ואולם מנהג ירושלים בלבד, שרק על פטירת אב או אם מברכים בעוגות וקפה, ואז מצטרפים גם שאר הקרובים האבלים. אבל על פטירת שאר קרובים, לא מברכים כלל, אלא דוחים את ההבראה למווצאי החג שפתחילים לשבעת שבעה. והריצה שלא להבראות אף לאחר מהג, יש לו על מה לסמק. וכן מנהג אשכנז. וא tandem, תצה, תצת)

צדוק הדין

במקומות שאינו מנהג ידוע שלא לומר הצדוק הדין בחול המועד, וכמו ברוב ערי הארץ שאינו להם מנהג מקומם ממש כמו בירושלים שמנגניהם נוסדו מגדוליים, יעשה בדעת מרו השלחנו ערוץ לומר הצדוק הדין. ועל תלמיד חכם בעת הלילה בכל מקום אומרים. ועיין בהרחבה בחוברת "האבלות בהלכה ובאגדה". ובעלון "ויתענג בדשו" גליון מס' 24 אות ז)

אבלות שכונעה

מי שפט לזו מות במועד, נהוג אבלות שכונעה בלבד ולא בפרהסיא. על כן, ילבש חלצה וחליפה של חג ושבת. ואם רגיל בעניבה, ילبس עניבה. ונועל נעליו עור מצחחות. ואומר לכלם ואומרים לו: "שבת שלום", ו"חג שמח". ובפ.ג. ג קלט,

אבלות שכונעה הנוגנת במועד, יש אומרים שאינה אלא בתספרת וכובוס,

שבלאו הכי נוהג אסור זה בפוגע, אבל רחיצה, סעודת מרעות [לשכט עם חברים שלא בסעודת מצה], גזירות אפרנים ולבישת בגדים מכובסים, מותר. וلهלכה: המקל במקומות צרך, יש לו על מי לסתוך.

ואמנם הרמב"ן החמיר בזיה, וכן פסק מרנו השלחו ערוץ וסימנו שצט, אך הרاء"ש התיר, וכן דעת השאלות, רשי, רבינו יצחק בו גיאת, אוור זרעו, ורבינו ירוחם. ואפשר שלאו ראה מרנו הבית יוסף את כל הראושונים הללו היה מסכימים להקל, שתרי הילכה כדברי הפקל באבל, וכל שפכו שרבבים הם. ובבלאו חכמי, יש אומרים (בזה, הראי, בעל המאור, רבי מפריש, רבנו יונה) שאפלו אבלות שבעצמעה לא נוהגת בחג, חוץ מטבחם. בלבד מהרמב"ם והריטב"א שמותרים אפילו בתשmissה] וג קל, קלגו

אבל בחול המועד שיש חשש לאסור הוצאה לבטלה, יש להתריר לו תשmissה הפיטה בימי החג בלבד. והוא הדין אם האשה אבלה, שיש להטבל במקורה זה ולשפש. מהרש"ם, גנו יוסף, פתמי שערם. בצרו שלעת ריבס הלכה כדברי המקל באבל אפילו נגד מרנו. ובצירוף דעת הרמב"ם והריטב"א שלא נאסרו דברים שבעצמעה בחג, ואפילו תשmissה המיטה. שוי"ת יב"א ח"ד י"ד סימן לא אותן ו. ד תערא אמר ח"ד י"ד סימן לא אותן ו

למוד תורה – רשי האבל ללמד תורה בחול המועד בכל נושא שלו ייחפה. והטעם בזיה, כי יש אומרים שאפלו אבלות שבעצמעה לא נוהגת בחג, ויש אומרים שלמוד תורה אין נחشب כדברים שבעצמעה. וכתב בש"ת חכם צבי, ולענין למועד תורה שאיו למעלה מפונו, אלו סומכים על המקלים, כי לא מסתיר שילמוד בדברים הרעים ובידני אבלות במועד, אלא בפקודו ה' ישראלים משפטני לב', שוג האבל מצה במצוות "ישמחת בחתך". וג קל, קלגו. בחר אמר ח"ד י"ד סימן לא אותן ו

נחים אבלים

אף שאינו האבל יושב שבעה אלא במו"זאי החג, מכל מוקם מנוחמים אותו במועד. ואף לאחר החג, טוב לנחמו עד כלות השבעה. וש"ע או"ח תקמה ס"ז. ג קל, קלגו

זמן האזרקה

אף שישב האבל שבעה לאחר החג, בכל זאת את האזרקה [המלמה, המדשות והשעידה] של השבעה, ערכו בלילה השביעי מפסיק מיום הקבורה שעשו עקר האזרקה, אף שעדריו הם יושבים באבלות. וג קמ

התחלת השבעה

מי שמפט לו מות בחו"ל המועד פסח, וחל שבעה של פסח ביום שני, מתחילה למןות את ימי השבעה משבת, אף שבעפעל יתחיל לשבת על הארץ רק במו"זאי שבת. ונמצא שיקום מהשבועה ביום שני בבker.

בו מבאר ממה שפסק מרנו השלחו ערוץ וורה דעה סימנו תב ס"ז: השומע שמוועה קרוובה בשכט, השבת עוללה לו ליום אחד, ולakhir קורע, ביום שני הוא השביעי לאבלות. וילקו"י אבלות עם תעראה

דָּבָרֶךְ שֵׁלֶת פֶּסַח

מִשְׁנֶה סִידֶר דָּקָעָרָה

בעל הבית מסדר הקURAה שיש בה: שלוש מצות שמורות, ורועל צליין, ביצה, מרור, חרובות, כרപם, חורה, ואת מי המלח ניחו מהין לקURAה. ויסורם מסדר הוה (ע"פ האר"י זיל):

חכמה בינה רעת	
שלש מצות	
נבראה	חסר
ברצחה	זרוע
תפארת	
	זרען
חדרון	
חו	נצח
כרפס	חרוזת
יסודה	
	חרוזתן

הקדURAה מלכון

טוב לומר קודם קודם הקודוש - "קדש", וקודם הרחוץ - "זרען", וכן על זה והדרך, כי נרמו בו סודות נפלאים. טוב שישנן הארם לעצמו את סדר "קדש וזרען" בניגו, כדי שלא ידלג דבר מהסדר.

קדש. זרען. כרפס. זרען. מאיד. רחוץ. מוציאא מצחה.
חרוז. כרעה. שילוח-עורה. צפוא. ברה. חלל. גרצחה.

מִשְׁנֶה קְרֹבֶל

months כום ראשון לכל המוסבים ונדרול הבית אומר הקודוש, ויבונן להוציא את השומעים ידי חובה וגם הם יבוננו לצאת ידי חובה, ולא יענו ברוך הוא וברוך שמו, אבל יענו אמן.

אם כל בשבת מתחילה מבאנו:

יום הששי. ויבלו השמים וארץ ובכל צבאים: ויבל אליהם ביום הששי מלאכתו אשר עשה.
וישכנת ביום הששי מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את יום הששי ויקדש אותו.
בי בון שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשנות:

ואם חל יום טוב בחול מתחילה מכאן.

אללה מזערדי יחזאנהו מקראי קדש. אשר תקראי אַתָּם בְּמוֹעָדִים. וידבר
משה את מערדי יחזאנהו אהוננו אל בני ישראל:

סְבִּרִי מְרַגֵּן. עוניות חמומיים: לוחמים.

ברוך אתה יחזאנה אהוננו, אלהיינו מלך העולם, בורא פרי הגפן: (אמו)

ברוך אתה יחזאנה אהוננו, אלהיינו מלך העולם, אשר בחר בנו מכל עם,
וירומנו מפלל לשון, וקידשו במצוותיו. ותתן לנו יחזאנה אהוננו
אלהיינו באחה, (שבותות למנוחה) ומזערדים לשמחה חיים ומנים לש羞ון. (את
יום שבת תהה) ואת يوم חנ הפסחות תהה, ואת يوم טוב מקרא קדש תהה,
ומן חרותתנו, באחה מקרא קדש, זכר ליציאת מצרים. כי בנו בחרת
ואותנו קדשת מכל העמים. (ושבותות) ומזערדי קדש (שבת באחה וברצון)
בשמחה ושבועון הנחלתנו: **ברוך אתה יחזאנה אהוננו, מקראי קדש (שבת) ישראל**
והומניים: (אמו)

כשהל יום טוב במושאי שבת מוסיפים שני ברכות אלו, כודם ברכת "שהחיינו".

ברוך אתה יחזאנה אהוננו, אלהיינו מלך העולם, בורא מאורי האש: (אמו)

ברוך אתה יחזאנה אהוננו, אלהיינו מלך העולם, המבדיל בין קדש לחול, ובין אור לחושה,
ובין ישראל לעם, ובין יום השבעי לששת ימי הפעשה, בין קדשת שבת לקדשת יום
טוב הבדלה, ואת يوم השבעי מששת ימי הפעשה קדש. והבדלה וקדשת את עמד
ישראל בקדשתה. **ברוך אתה יחזאנה אהוננו, המבדיל בין קדש לurdash.** (אמו)

ברוך אתה יחזאנה אהוננו, אלהיינו מלך העולם, שהחינו וקיינו והגינו לזמן
חזה: (אמו)

ישתו כל המוסבים בהשבת שמאל, כל חין שכוכב, ולפחות ישתו רוב רביעית (41 נרט).

יטול דיין בשביל טבול הכרם כדי כל דבר שטיבולו במשקה. והנטילה תהיה בדרך שנוטל דיין לאכילת פת, אך לא
יברך ברכת על נטילת ידיים".

בְּרוֹךְ אַתָּה יְהִוָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹדָא פָּרִי הָאֲדָמָה:

יהח ברעם כי-15 נורם ויטבול אותו בחומץ או במילת, ויברך. (ויכוון לפטור בכרצה וזה את אכילת חמוץ).

בְּרוֹךְ אַתָּה יְהִוָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹדָא פָּרִי הָאֲדָמָה:

בְּרוֹךְ שְׂדֵךְ

יהח מזחה האמצעית שלושת המזות וחולקה לשני הלקים, חלק אחד גדול יותר מהשני, והחלק הנרול נותנו במטה ומצעינו לאפיקומן, והחלק השני הקטן ניחנו בין שתי המזות.

בְּרוֹךְ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

בלחטנים מתחילה לומר "הא לחמא עניא", עד בני חורין, ואחר בר' יתחלו החנינה בחפהרכה נבונה. אומרים החנינה בשמחה ובkol רם, והיא ספור יציאת מצרים שהיא מזות עשה מן התורה. ויכוון בעל הביט לקיים מזות עשה של "זונרה לבן". ונום הנשים חייבות בספר יציאת מצרים.

הָא לְחָמָא עֲנִיא, דִי אֲכַלוּ אַבְהָתָנָא בָּאָרֶעָא דְמִצְרָיִם. כֹּל דְּבָפִין יְתִי
וַיְיִבּוֹל, בְּלִדְצָרִיךְ יְתִי וַיְפַסֵּחַ. הַשְׁתָּא הַכָּא, לְשָׁנָה הַבָּא בָּאָרֶעָא
דִּישְׂרָאֵל. הַשְׁתָּא הַכָּא עֲבֵדִי, לְשָׁנָה הַבָּא בָּאָרֶעָא דִישְׂרָאֵל בְּנֵי חָרָין:
פָּוֹנִין כָּסָשָׁי, וּמְרַחְיקִים אֶת הַקָּעָרָה שֶׁל הַמִּצְחָה וּמְרוֹרָה בְּדִי לְעֹורָר אֶת הַתְּינִוקָות שִׁיאָלוּ "מָה נִשְׁתַּחַתָּה". וּמְחַלְקִים
לְתִינְקוֹת קְלִיוֹת וְאָנוֹיִם, לְעוֹורָם לְשָׁאָל מָה יִוָּמִים.

והגדת לבן

ובקיציא, יבוֹא וַיַּעֲשֵׂה דִין הַפֶּסַח בְּאֲכִילַת מֵץָה וּמְרוֹרָה.
וּפָנָגָא אֶל רְאוּתֵינוּ וּמִנָּהָמָם אֶתָּם: זָאוּמָר – הַשְׁתָּא
הַכָּא. אָמַנָּם דְּשָׁנָה אָנוּ פָּאָן בְּגַלְּהָ וְאַוְלָיְן בְּחַפּוֹן,
יְהִי רָצֹן שְׁלִשָּׁנָה הַבָּא נִהְיָה בָּאָרֶעָא דִישְׂרָאֵל
בָּאָרֶץ שִׂרְאָל. וְנַאֲכֵל שְׁם בְּנָתָת וּבְשֻׁבָּב קְדֻעָת
כְּרַצְונָנוּ. (או"ה) הַשְׁתָּא הַכָּא עֲבֵדִי. לְשָׁנָה אָנוּ פָּה
עֲבָדִים בְּגַלְּתָה, יְהִי רָצֹן שְׁלִשָּׁנָה הַבָּא. נִהְיָה
בָּאָרֶעָא דִישְׂרָאֵל בָּאָרֶץ שִׂרְאָל בְּנֵי חָרָין. שָׁאָמָרוּ
חֲכָמִים "בְּנֵי-קָנָן נְגַאַלְוּ וּבְנֵי עַתְּדִין לְגַאַלְוָה". וְהָא
מְחוֹזִי שְׁבָה"ל? לְחָמָא עֲנִיא – לְחָמָס עֲנִיא, לְפִי שָׁאָנוּ עַשְׂיוּ
אֲלָא מְקַמָּה וּמְמַמָּה, לְמַעַט מֵץָה עַשְׂירָה שְׁמַעְרָבִים בָּה
דְּבָרִים נוֹסְפִים. (רש"ג)

באור על זוּר הַפֶּסַח, בְּסָגָנוּ קָל וּשְׂוֹה לְכָל נֶשֶׁת,
פָּלְקַט וְפָשָׂור יְהוָה עַכְבָּר וּרְבוֹתָיו הַרְאָשָׁ�נִים.
הָא לְחָמָא עֲנִיא. כֹּה קָהָה לְעַמּוּד הָעֲנִיא, דִי אֲכַלוּ
אַבְהָתָנָא בָּאָרֶעָא דְמִצְרָיִם. שָׁאֲכַלוּ אַבְוֹתֵינוּ
בָּאָרֶץ מִצְרָיִם. שָׁפַנוּ קָדְךָ לְאַכְלֵל אֶת הַעֲבָדִים
בְּמִצְחָה, שָׁחַן קָשׁוֹת וְאִינְנוּ מִתְּעַבְּלָתָ בְּמִתְּהָרָה, וְסַפְּיק
לִזְבַּח מִזְבְּחָה. (או"ה אָבוֹד) וְכַעַת מִכְרָיו בְּעַל הַבַּיִת וְאָוָרָם:
כֹּל דְּבָפִין יְתִי וַיְיִכְלֵל. כֹּל קָרְעֵב שָׁאָנִין לוֹ מֵה אַכְלֵל,
(או"ה) או שְׁהָרָעִיב עַצְמוֹ בְּעַרְבָּ פֶּסַח כְּדִי שִׁיאָכֵל הַמִּצְחָה
לְתַאֲבָן – יְבוֹא וַיְאַכֵּל. (מה"ז) כֹּל דְּצָרִיךְ יְתִי
וַיְפַסֵּחַ. כֹּל שִׁיעֵשׁ לוֹ מֵה לְאַכְלֵל, אֲך֒ אָנוּ לוֹ אֵת
הַמִּצְרָיִם שֶׁל מִזְחָות הַיּוֹם כְּגֹון מִזְחָות יִזְרֵר וּמְרוֹרָה

מה גשוגה הלילה הזה, מבל הלילות.

שֶׁבֶל הַלְילוֹת אֵין אָנוּ מִטְבֵּלִין אֶפְלוּ פָעֵם אַחֲת. וְהַלְילָה הַזָּה שְׁתִי
פָעִים:

שֶׁבֶל הַלְילוֹת אָנוּ אָוְבְּלִין חַמֵּץ וַמַּצָּה. וְהַלְילָה הַזָּה בָּלוּ מַצָּה:

שֶׁבֶל הַלְילוֹת אָנוּ אָוְבְּלִין שֶׁאָר יְרֻקָּה. וְהַלְילָה הַזָּה מְרוֹרָה:

שֶׁבֶל הַלְילוֹת אָנוּ אָוְבְּלִין וְשָׂתוֹן בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מַסְבֵּין. וְהַלְילָה
הַזָּה בָּלְנוּ מַסְבֵּין:

מחוררים הקורה למקומה על השלחן ואומרים ההנאה, ותחיה המצה מנולה בשעת אמרית ההנאה.

עֲבָדִים הַיְינָנוּ לְפַרְעָה בְּמִצְרָיִם. וַיֹּצְאִיאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.
וּבְרוֹעָע גַּטְוִיה. וְאֶלָּו לֹא הַזִּיא הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָבוֹתֵינוּ

והגדת לבן

המתווקים. וְהַלְילָה הַזָּה. אָנוּ מִקְפִּידִים לְאַכְלֵל מְרוֹרָה.
שֶׁהָאָרֶךְ מְרָה. וְוּרְיָה וְהַשְׁנִי שְׁלִישִׁי. (רש"ב¹³)
שֶׁבֶל הַלְילוֹת אָנוּ אָוְכְּלִים וְשָׂוִתִים בֵּין יוֹשְׁבִים
בֵּין מַסְבִּים. כְּרַצְנוֹנוּ. וְהַלְילָה הַזָּה. אָנוּ
מִקְפִּידִים לְאַכְלֵל כְּשַׁלְגָנָנוּ מַסְבִּים. כְּדָרְךָ הַשְׁוּים בְּנֵי
חוּרְיוֹן, וְאַنְתָּנוּ רְשׁוֹת לְפִיטָר מִתְהַסְּבָה. (מח"ו רשב"ז¹⁴).
בָּלְלוּ דָבָר: תָּבִן רֹאשָׁה שְׁנִיּוֹתִים רְבִים מְדֻרְכִים בְּחָלָל
וְתִמְהָה עַל כֵּה. וַיְשַׁקְּרְבָּשִׁים שְׁתִמְהָרָה בָּאָה עַל
הַסְּתִירָה שְׁשִׁים בְּמִעְשִׁים אֶלָּו, שְׁהַטְבּוֹל וְתִהְסְבָּה, הַם
מְדֻרְכָם שְׁלֵל עַשְׁרִים וּבִנְיִ חֹרְדִין, וְאַלְוָ מַצָּה וּמְרוֹרָה הַם
מְאַכְלֵל עֲנֵנִים וּעֲבָרִים. (סנה"ל¹⁵)

עֲבָדִים הַיְינָנוּ. וַיֹּוֹדֵעַ תְּשׁוֹבָה לְשָׁאלָת מה גשוגה.
עֲבָדִים הַיְינָנוּ לְפַרְעָה בְּמִצְרָיִם. וְאַכְלָנוּ שְׁמַץ
מַצָּה וּמְרוֹרָה. לְכָן אָנוּ עֲוָשִׁים וְכָרְלָה וְאָוְכְּלִים מִנָּה
שְׁאָכְלָוּ הַם. (אב"ה) וְתִהְסְבָּה דָרְךָ תְּרוֹת הַיָּה וְכָרָ
לְיְוֹצְיאָנוּ הָיָה בַּיּוֹדָתָה וּכְיָה", כָּמוֹ שְׁמַמְשִׁיךְ וּוּלְךָ.
לְפַרְעָה. שְׁהָיָה מֶלֶךְ קַשְׁתָה. בְּמִצְרָיִם. בְּמִרְיָה קַשְׁתָה.
אֲף עַל פִּי כֵּן – יְוֹצְיאָנוּ הָיָה מִצְרָיִם. בַּיּוֹדָתָה.

מה גשוגה הַלְילָה הַזָּה. שָׁאָנוּ מִשְׁנִים בּוּ מִדְרָכֵנוּ
מְבָל הַלְילוֹת. שֶׁבֶל הַלְילוֹת אֵין אָנוּ
מִטְבֵּלִין. בְּלִומָר, אָנוּ אָנוּ מִתְהַרְיוֹן אַחֲרַ הַטְבּוֹל, אֶפְלוּ
פָעֵם אַחֲת. קַעַם עַקְרָב הַסְעוֹדָה, וְהַלְילָה הַזָּה. אָנוּ מִקְרָימִים
לְטַבֵּל "בְּתוֹךְ" הַסְעוֹדָה, וְהַלְילָה הַזָּה. אָנוּ מִקְרָימִים
לְטַבֵּל "קַעַם" נְסֻעָה שְׁתִי פָעִים. בְּכֶרֶפֶס וּמְרוֹרָה.
(שבה"ל או"ח אֶבֶד). וְאֶפְ שָׁעַדְנוּ לֹא טַבָּלוּ אֶת המְרוֹרָה,
וּרְכָם הַזָּה לְשַׁקְעַ הַמְרוֹרָה בְּחָרָבָת כְּדִי לְטַבֵּל הָאָרֶס
שְׁפָוּ, וַיֹּדְעַ תָּבִן שְׁמַן נְסֻפָּם יַאֲכִלוּוּ עַל יְדֵי טַבּוֹל.
(רש"ב¹⁶. עי' פָסָחים קָטָן) וּמָה שְׁמַטְבְּלִים פָעֵם שְׁלִישִׁית
בְּכוֹרָה, אָנוּ אֶלָּא זָכֵר לְהַלְלָל. וְאֶפְשָׁר שְׁגָנָה וְהַנְּקָנוּ
קַעַם מִעְשָׁה שֶׁל הַלְלָה. (מניל"ז) וְשַׁמְפְּרָשִׁים כִּיּוֹן שְׁאַיִן
בְּיִנְיָנִים הַפְּסָקָה, חַשּׁוּב הַכְּלָל כְּטַבּוֹל אֶחָד. (רש"ב¹⁷)
שֶׁבֶל הַלְילוֹת אָנוּתָנוּ אָוְכְּלִים מִתְהַרְיוֹן שְׁמַץ
אוֹ מַצָּה, וְהַלְילָה הַזָּה. אָנוּ מִקְפִּידִים שִׁיְהָה
הַפְּתַח בָּלְוָ מַצָּה. בְּדוֹקָה. וְאֶם אָוְכֵל חַמֵּץ מִתְחִיבָה בְּכֶרֶת,
וּרְיָה וְהַשְׁנִי גַּדְולָ מִשְׁאָר הַלְילוֹת. (רש"ב¹⁸)
שֶׁבֶל הַלְילוֹת אָנוּתָנוּ אָוְכְּלִים מִשְׁאָר הַיְרָקוֹת.

ממצרים, עדין אנחנו ובינו ובני בינו, משבדים חינו לפרקתו במצרים. ואלו לנו חכמים, לנו נבונים, לנו יודעים את התרבות, מצוה לנו לספר ביציאת מצרים. וכל-המרבה לספר ביציאת מצרים חרי זה ממשבך:

מעשה ברבי אלעזר, ורבי יהושע, ורבי אלעזר בן עוריה, ורבי עקיבא, ורבי טרפון, שעיו מסבין בבני ברק, וחו מספרים ביציאת מצרים כל-אותו חלילה. עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו! הגע זמן קריית שמע של שחרית:

אמר רבי אלעזר בן עוריה: חרי אני בבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמיר

והגדת לבן

קדם לתשועה ממהרין לעשות הפרדר, בשבייל שלא ישנו התינוקות. (שב"מiah מהו אבד)

מעשה ברבי אלעזר. מביא ראייה מתקמי ישראל שמצוה לספר ביציאת מצרים למורות שהו חכמים ונבונים. שעיו מסבבים בבני ברק. שם מקרות שבaille (אבד) ושיגורים בני ברק – הם מקרות בארכימית, וברק מלשון מבריק, והינו שהשבו על מקרות משי מבריקים. (תרגום ס"א וארכימאל) וחיו מספירים ביציאת מצרים כל אותו חלילה. הרבו לדרש לאחר התשועה. (מהו א"ח) עד שבאו תלמידיהם. ומשמע שאם לא בא עזין יש להם מה לספר ביציאת מצרים וטרם סיימו. ואמרו להם מה לספר רבותינו הגיא זמן קריית שמע של שחרית. שהיה מצוה עוברת ואין ספר ביציאת מצרים דוחה אותה. (שב"ל)

אמר רבי אלעזר בן עוריה. בא לא מדרנו שלמאלך שצරיך לספר בלילה הה ביציאת מצרים, צרך גם לתונירה בכל לילה וללילה. (דורש"ז) ועוד, שלא אמר שחוות ספר ביציאת מצרים היא רק ביום, כמו שמשמע מהפסקוק "למען תופר את יום' צאתך" אך בלילה לא מצאננו וכברא, ובפרט שעקר הגדלה רתיה ביום, אך בא ללמד שצרכיך לתוניך גם בלילה כדרלפקן. (אי"ח אבוד) חרי אני בבן שבעים שנה. ולא שבעים ממש, שלא נראה אלא בן "ח שנה, אך משום שהרי לו שערות שיבת הארץ נדרמה בזקן. (שב"ל) ואף

בעל כرحم שלקו י' מכות. ובזרע נתניה. באפנ' גלי וגפרטים לעין כל. שאנمار: "בעצם הימים הנה וכו' ובני ישראל יוצאים ביד רמה." (רש"י) ולא תאמיר ומה בך שהם אכלו בן, אנו שלא חינו שם מה לנו בעה? ומשיב: ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים. כלומר, אם חס ושלום חי גורמים עזונות ישראל לטבל חשבון קץ שנשבע הקדוש ברוך הוא לא אברם אבינו, עדין אנונו ובינינו ובני בנינו. שדורותינו רשיים, וגאיו זכות היינו יוצאים, ועל פרתנו – משבדים הינו לפרעורה במצרים. ועתה משנרגנו משם, מצוה על דידי מאכלים אלו וספר ביציאת מצרים אנו גורדים בדרכו, ומקיים המצויה. ואלו לנו חכמים. שמענו דבר זה מאבותינו, ולאו נאכל מצה ונורוד בלי לספר העוני. ואלו לנו נבוגים. להchein דבר מתוד דבר מה הכוונה שיש במצוות אלו. ואלו לנו יודיעים את התרבות. ובקיימות התרבות אנו מספירים ביציאת מצרים ויזדים טעם לדבר על ברין. אף על פי כן – מצוה עליינו לספר ביציאת מצרים. כדי להודיעו לתושם יתברך, וללמוד לשאנם יודעים, שאנמר: "ואהמתם זבח פסח" ועוד נאמר: "ויתגרת לבך". ובזה יצאננו ידי חוכת ספר ביציאת מצרים. אמן – וכל המרבה. לספר יותר מקברו אחר הסעודה' חרי זה ממש. שפרכה בקבוד המקומות. אבל

יציאת מצרים בלילה, עד שדרשה בין זומא, שנאמר: (בראשית ט) "למען תונבר אתי יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך". ימי חייך תימם, "כל ימי חייך חיליות. ותחמימים אומרים: "ימי חייך חועלם הוה", "כל ימי חייך להביא לימות המשיח:

ברוך המקומם, ברוך הוא. ברוך שננו תורה לעמו וישראל, ברוך הוא: בוגר ארבעה בנים דברה תורה: אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תפם, ואחד טהרה: **שאינו יודע לשאל:**

חכם מה הוא אומר? מה העדרת ותחkim ותחפיטים אשר צוה יהוזה אמרו אלהינו אתכם? (בראשית יט) **אם אתה אמור לו בחלבות הפסח:** אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן:

והגדת לבן

וזلت ברכותינו. (רש"ג) ברוך שננו רשות, לרשות את התורה לעמו ישראל. (אבד) בוגר ארבעה בניים דברה תורה. בארבעה מקומות נאמר בתורה בספר לבניו את ספר יציאת מצרים, ובכל עם בסגנון אחר. ובא מפגיד לבאר בנות התורה בוה. ואומר: דע, כי בוגר ארבעה בניים שונים דברה התורה. אחד חכם אחד רשע וכו'. ולפען לבאר מיהו כל אחד. והזקיר הבנים כפי ספר חכמתם, חכם, ואמר לך רשע שאף הוא חכם לודע, ואחריך גם תם שעיל כל פנים יש בו דעת לשאל, ואחריו שאינו יודע לשאל שאין בו חכמה כלל. (אבד)

חכם מה הוא אומר. שנאמר: כי ישאלך בנך מחר לאמר, מה העדרת ותחkim ותחפיטים אשר צוה הוא א' אלילינו אתכם" (בראשית ו). ומזה שאלתו נזכר שחקם הוא. מה העדרת ותחkim וכו'. מודע מקרימין לאכל מקרובן תגינה קדם לקרבו פשת, והרי קרבן פסח הוא עקר מצות היום? וכן מה להה מחלוקת קליות וגונוים קדם הפסחנה, נהרי תגרוד להבאים לאחר הפסחנה לנקות. ומשבב: אף אתה האב אמר לו כהלוות הפסחה. כלומר, תשיב לו שזו דין מוחלות הפסח שאין מפטירין מסמין אחד אכילת קרבן הפסח באפיקומן. בשום דבר מכך. לפיכך אם יקיים

שהיה צער מכל מקום בגיןותו בתלמידך דמה לבן ע/ן, אך לא קובלו חכמים את דעתו להזכיר יציאת מצרים בלילה, כיון שלא מצא ראה לדרכיו. (רש"ג) ולא וכיית. למaza רמו מן המקרא לך שצරיך - שתאמיר יציאת מצרים בלילה. היא פרשת יציאת שבקראiat שמע, שמוכר בה יציאת מצרים. וסביר ר' אלעזר שמצוה לקורותה אף בערבית, אבל חכמים אומרים שאין קורין אותה אלא ביום, בדין הארץ שאינה נוהגת אלא ביום. שנאמר גבוי יציאת, "וראיתם אותו" ולילה אינו מן ראה. עד שדרשה בן זומא. עד שבא בן זומא ומצא רמו לך מן המקרא (רש"ג אבד) שנאמר... כל ימי חייך. וזה לו לכתב בימי חייך ומילא משמעו כל ימי חייך, ומהו שכתב כל משמע שבא לרבות את - היליות. ותחמימים דרשו: כל ימי חייך - להביא לימות המשיח. לרבות את ימות המשיח. שלא תאמר שאחר גגולה האהרונה יתבטל הופרנו ליציאת מצרים, אלא וכורן גגולה האהרונה יהיה העקר, וכורן יציאת מצרים טפל לו, שכח'ל הרשב"ג. י"מ "ולא בכחתי" - ולא נכחתי. לפי שהייתי היחיד מול רביהם, "עד שדרשה בן זומא" וקובלו את דעתו שבעשנו רביהם (ס"ד א"ה).

ברוך המקומם. הקב"ה. מהו? ברוך הוא. מעצמו,

ר' שע מה הוא אומר? מה חעבודה ה'את לךם? (שנות ים, כט ל'ם וילא לו). ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל, בפרט בערך. אף אתה ה'קחה את שנייו ואמר לו: בעבור זה עשה יהונתן ליבצאי ממצרים. (שנות ים, ח) לוי ולא לו, ואלו היה שם לא היה נגאל:

תטם מה הוא אומר מה-זאת? ואמר אליו: בתקוק יד הוציאנו יהונתן
יאהרונה ממצרים מבית עברים: (שנות ים, י)

ויש לנו יודע לשאל את פורתה לו. שנאמר: יהונתן לבנד ביום ההוא
לאמר בעבור זה עשה יהונתן ליבצאי ממצרים: יכול

והגדת לבן

מת בכל רשות ישראל בשלשות ימי האפליה. (רש"ב ז). בתורה באה תושבה זו לנו שיאנו יודע לשאל, מכל מקום גרכיו בו באמרו עשה ה' ליל' לשאלתו הרשע. (אבר) ולא הביא תשובת תורתה לשאלתו ("יאמונתם וכבר פסח הוא לה' וככ'") כי הוא דבר פשוט ויזכר הבן בעצמו. וכן בא להשמעינו היכן מצאנו שמותר דרביה בוגר בוגר השע. (רש"ב א"ז). אף שגמ ה'חכם דבר בלשון דומה שאמר אתכם בוגר שני, לא הוציא עצמו מן הכלל, שהרי אמר אלינוו וכל עצמו. ומה שאמר אתכם ליבצאי שאבותינו הם שיצאו ממצרים ולא הוא, או"ה אבר) ועוד, שיזכר שקטן הוא ואין שותחין הפסח על הקטון. (סדר ז)

תטם מהו אומר. שנאמר יהונתן כי ישאלך בוגר מחר לאמר מה זאת. (שם ח) תטם טפש. (ירוש) מה זאת. שאינו יודע לפרט את שאלתו, אלא שרוואה את כל השנאים האלה וمبין שקרנה משווה, וושאלא מה' זאת. ואמרת אלין. פרוש, ספער לו כל המעשעה. בצד' בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים. ותארך לו בזכרנו אגדה בספורי הנפחים והגפלאות, שלבו נמשך אליהם. (או"ה שב"ה)

ושיאנו יודע לשאל. אפילו בתמיינות. את פורתה לו. פרוש, באר לו העגנון כפי דעתו, לא ובדברים קלים, ותמציא פורתה ללבו עד שיבין וישאל. (שב"ה) ול' מפרשים, פורתה לו מעצמה, שתספר לו את ספור

לאכל מקרben פסה לא יכול לאכל אתרו מקרben חגינה, שאריך שישראל טעםו של קרבן פסה בפ'ו. (מהוו' א"ח). ובמנגן שאוכלים מצה כוכר לקרבן פסת, אין אוכלים אתריה כלום מהטעם הנperf. אפיקומן. – לא כלום, בלשון יונית. וחיל דרשו אפיקומן – נוטריקון אפיקו מני מתקה (הוציאו מימי מתקה), שאין אומרים אחר אכילת הפסח הוציאו מימי מתקה לקבotta, והוא מן הטעם הנperf. (סדר רב"ס א"ח אבר)

ר' שע מה הוא אומר. שנאמר: יהונתן מה הטעמה תנאת לךם (שנות ים ב' כ"ז) מה הטרח היה שאטם מטריחים עליינו בכל שנה לעבע את סעודתנו וילעב את שמחת ה'תג. (וירוש"ל) ולפי שאמר מה הטעמה תנאת לךם, כלומר לךם היא העבודה ולא לו. שאינו כולל עצמו בכלל האזוי, גלה לך הנטוב שבבון רישע מדבר, וויה זה – בפרט בערך. בקדוש ברוך הוא. שבל הופר במצותיו, אבלו כופר בו. (מהוו' לפיקח) – אף אתה ה'קחה את שניי. ה'כעיסוה. שנאמר והגדת לבנד ר'ברים לקשון בגידין. (או"ה אבר) ואמר לו. אין משייבים לו תשובה של ממש, אלא דברי קנטור. לפיקח אומר המגיד: תשב לו באלהו, בגנדך דבר הפטוב: בעבור זה עשה ה' לי בצאי ממצרים. והגדיש הפטוב לוי לשכמוני ולא לו, שהוא ר' שע. (מהוו' מודה) מודה בוגר מודה, לפי שאינו מאמין בגאליה. ואלו היה שם לא היה נגאל. אלא היה

מראש חדש? תלמוד לומר "ביום ההוא". اي ביום ההוא יכול מבעוד יום? תלמוד לומר "בעבור זה". בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שמשכה ומרור מנחים לפניך:

מתחלת עובדי עבדה וריה הוי אבותינו. ועבדשו קרבנו המקומם לעבדותנו,
שנאמר: (וישעיה, כד) "זיאמר יהושע אל כל-העם, בה אמר יהא-הנני אהוננו
אל-הו ישראל בעבר הנחר ישבו אבותיכם מערם, תרח אבי אברהם ואבי נחורה.
ויעברו אליהם אחרים: ולקח את אברהם מעבר הנחר, ואולד אותו בכל-ארץ בגען,
וארבה את רעו ואת-זילו את יצחק. ואתנו ליצחק את יעקב
ואת עשו, ואתן לעשו את הר שער לרשות אותו, ויעקב ובניו ירדו מצרים:

והגדת לבך

אין ראי ל nephim. (או"ח)
מתחלת עובדי עבדה וריה הוי אבותינו. תרח אבי
 אברהם. שהיה עולשה צלמים ומשתתעה להם.
 ועבדשו קרבנו המקומם. הקדוש ברוך הוא לעבדותנו,
 שנאמר וכוכ: מפניר התסדים שעלה עמו, שאף על פי
 שאבותינו נשתקעו מארם במנונות הכוונות, קרכם
 המקומם והכיננסם תחת בנפי השכינה. בעבר הנחר. בא
 ללמד על יהושנו שאעפ' שייצאו ממצרים אין אנחנו
 מזורעם של תרח ונחורה. (או"ח רש"ץ) ישבו אבותיכם
 מעולם. כלומר אבותיכם אשר מימות עולם, שקדם
 מתן תורה היינו מאיתם. תרח אבי אברהם
 ואבי נחורה. ושניהם, האב ונחורה בן, עבדו עבדות וריה.
 ולקח את אביכם. בחסין גניטי ליבו מדרכי אביו
 ואחותו, ולקח אותו מבנייניהם שלא ימפש אסר דעתם
 הכוונות. ואולד אותו בכל-ארץ בגען. שהיה ארץ
 קדושה וראיה לשכינה. וארבה את רעו. שמעיאל
 ובני קטרינה. (מהוו') ואף על פי כן – ואתנו לו את יצחק.
 שיש לו מעלה וחשיבות ממד עצמוני, ואננים לא נקרא
 ווועו אלא בaczek. (או"ח רש"ט) אתה יעקב ואתה עשן. אף
 והחס, שעינוי שבייהם בכレス אתת ועשו שאב את היזמה
 וייעקב יצא נקי. ואתנו לעשו את הר שער. מיד נתתי
 לו את חלוקו, כדי לךם בערך "דורו רבי עיי ישובו
 הנה". וייעקב ובנו ירדו מצרים. ווסף לרשות את

יציאת מצרים גם בלי שישיאל. (רש"ט) שנאמר והגדת
 לבך. ולא אמרה פאן ממי שאלת הבן, משמע שember
 במני שאיןו יודע לשאל. (אבוד) בעבור זה. שאלקים
 מצותוי בגין פסח מצה ומורור היללו. עשה ה' לי. את כל
 הנפסים היללו – בכאתי מצרים. יכול מרראש חדש.
 אין זה חלק מהתשובה, אלא אגב שהזוהר הפסוק, והוא
 דורש אותו. ועתה מפרש אימתי ומן אמרת ההגדה.
(הרש"ט). יכול יתחייב לדרש ביציאת מצרים בבר
 מראש חדש. שהוא תחילת הגאלה. שבראש חדש היה
 משה עומד מזוהיר את בני ישואל על קרבן פסח.
 תלמוד לומר ביום ההוא. ביום י"ד שבו גנאל. יכול
 נדרש מבעוד יום. של יום י"ד, שהוא מן הכרם קרבן
 פסח – תלמוד לומר בעבור זה. כל לשון זה "משמע
 שרואים אותו ומצביעין עליו, ועל זה דרש" בעבור
 זה – לא אמרתי אלא בשעה שמשה ומורור מנחים
 לפניה. שראי לומר עליהם בעבור זה. להזכיר ביום
 י"ד בערב שהוא ליל ט"ו. (אבוד) ולמdryga, שמצוות
 ההגדה היא בזמן אכילת קרבן פסח דזא נבליל ט"ו, לא
 בשעת אזקה ר' בראש חוץ) ולא בשעת שחיטתו נבי"ז
 יומי. בעבור זה עשה ה' לי. במקרא נאמרה תשובה זו
 לרשות, והביה המגיד גבי שאיןו יודע לשאל, לרמז
 לנו מ"ש הפסוק בעבור זה עשה ה' לי – – קלומר
 ברכותי, שנאלא מצרים הייתה שלא כדרך הטבע, והוא

ברוך שומר הבטחתנו לישראל ברוך הוא. שהקדוש ברוך הוא חשב את תקיע, לעשות במו שאמר לאברהם אבינו ברית בין הבתרים. **שנאמר:** (בראשית ט, יי) "ויאמר לאברהם ידע תדע כי גור יהה ורעך הארץ לא להם, ועבדום ועבשו אתם, ארבע מאות שנה. וכן את הגוי אשר יעבדו דין אני, ואחרי כן יצאו ברכש גדור":

יבכה את המצוות שבכורה ויאחו את הכם בידי הימנית ויאמרו: **והיא שעמלה לאבותינו ולנו,** שלא אחד בלבד עליינו לבנותינו. אלא **שבכל דור ודור עומרם עליינו לבנותינו,** והקדוש ברוך הוא מצלינו מידם:

ניתן החום על החלון, ונולאת המצוות.

צא ולמד מה בקש לנו הארמי לעשות ליעקב אבינו. שפרעה לא גור אלא על

והגדת לבן

המשעבדים בנו דין אני, ואחרי כן יצאו ברכש גדול. **שנאמר** "וינצלו את מצרים". ואמרו חז"ל שעשואה כמצילה שאין בה דגש כלומר שורקנו אותם ממנהם וגלויהם עליהם.

והיא.אותה הבטחה לאברהם בברית בין הבתרים, היא שעמלה לאבותינו. ויצאו הם ממצרים. ולנו. **שכאלו צאנו ממצרים,** שאם לא שגאל אותם עדין אנחנו ובנוינו וכו'. (שבה"ל אבדו) ו"מ" ולו"ו" שפנ' אמר לאברהם "גם את הגוי אשר יעבדו דין אני" (רשב"ץ) שלא לרבות אף ד' מלכיות המשעבדים בנו. וזה אחד בלבד הור ודור אחד בלבד המארים. אלא שבעל דור ודור עומרם עליינו. כגון הבשיטים פרטיטים וומאים יונאים ווילטם. (רשב"ץ) והקדוש ברוך הוא מצלינו מדם. שכך לדורות השגותנו בישראל, מקיים לנו בכל דור אויבים ומוציאים מדם. בוגרות אותה הבטחה שעמלה

לאבותינו לנו. (שבה"ל אבדו).

צא ולמד. מכיא ראה שאלו הבטחת הברית שבטית לאברהם, היה יעקב נאבר חס ושלום. (מחז"י) ועל זה אמר צא ולמד, איך תחילה נארות ליעקב. (אבדו) מה בקש לנו הארמי. התחליל לספר בראש המראשיים. (רשב"ץ) שפרעה לא גור אלא על נזירים. להשליכם לאור. וכן בקש לעקר את

ארץ בגען. אלא שעמלהם לפרע תחלה את שטר החוב שנגער עליהם בברית בין הבתרים. (אי"ח שב"ל מצודות) ברוך - עתה הוא מתחול בדרכיה אחרת. (אבדו) שומר הבטחתנו לישאל. שבטית לאברהם לנגן משעבד מצרים. (מחז"י) חשב את מקן. של האלה. שהרי גור על וצע אברם שיזו גרים ושישת עבדו בעם ארבע מאות שנה. ולא באר מאימת מתחילה מניין וו, ועשה עמו נקבה"ה חסד להתחילה למןות מהמנין המקרים ביוון, רחנן מלחת יצחק שהוא מרוע אברהם. ובזה נתקיים נפסוק כי גור יהה ורעך" בולם, משעה שהיה לך וצע. ומים לדת יצחק עד שירד יעקב למגידים הם ק"ץ שנה, ובמגידים שהוא כמנון דדי"ן שנים, סך הכל ת' שנה בדיק. ועוד, כי לפי פשטוט של מקרה אף השעבוד היה אמר לחטאך ת' שנה, ועשה הקב"ה עמו חסד, ופרש את פסוק בדרך אחרת - "ויאמר לאברהם ידע תדע כי גור יהה ורעך הארץ לא להם - ארבע מאות שנה. והמספר ארבע מאות שנה" בא לבאר רק בכמה יהו ימי הגרות. ומ"ש באמצע עבדים וענו אתם" הוא מאמר מסגר בפני עצמן, ולא פרש בו כמה זמן יהה, והמקרה נדרש אלפיני פניו. ור"ל כי ימי הגרות והשעבוד היה הם ת' שנה. (שבה"ל) וגם את הגוי אשר יעבדו. לרבות אף ד' מלכיות

הזכרים, ולבן בקש לעקור את הבעל. שנאמר: (בראשית כה, ח)

**ארמי אבד אבי, וירד מצריםה וינגר שם במתיה מעת, ויהי שם
לגוי גדור עצום ורב:**
"וירד מצריםה" - אнос על פי דברו.

"וינגר שם" - מלמד שלא ירד להשתקע אלא לנור שם, שנאמר: (בראשית מ, ח)
"ויאמרו אל פרעה לנור הארץ בינו כי אין מרעה לצאן אשר
לעבירה, כי כבר הרעב בארץ בגענו, ועתה ישבו נא עבריך בארץ גשן":

"במתיה מעת" - כמו שנאמר: (דברים י, ככ) "בשבעים נפש ירדו אבותיך
מצריםה, ועתה שמד יהוזהiah אלהינו אליך בכוκבי השמים לרבים":

"וירדי שם לגוי" - מלמד שהיו ישראל מצינים שם לגוי.

והגדת לבן

שם, שנאמר: "אל תירא מרדת מצריםה" מכלל שהיה
ירא לרד מפני השבעה, ואלטלא גלויל יוסף לא ירד
לשם. (שבת ל')

וינגר שם. לשון גרות דרך עראי, מלמד שלא ירד
להשתקע - לקבע שם ישוב ולחיות בתושב
אלא לנור שם באפן ונני, שהרי הקב"ה הבטיחו
"אנכי אעלך גם עלה". (רש"ב ז' אבוי) ובמביא על זה
ראיה ממה שאמרו אחיו יוסף - אל פרעה לנור בארץ
באננו, לתקופה קצורה. והם גם נוננים סבה - כי אין
מרעה לצאן, ואלו היה, לא באננו, וקסירה נחר.

(מחוז ז')

במתיה מעת. פרוש, בנאים מועטם - בשבעים נפש.
(מחוז שביל אבוי)

ויהי שם לגוי - מלמד שהיו ישראל מצינים שם
לגו. פרוש, לברות שעם ישראל היו גרים
במצרים, לא היו מפוזרין אלא מכנסים במקומ אחד,
ונכרים שהם גוי בפניהם עצמוני ולא נבלעו בתוך עולם.
מצינים. לשון ציון וסיכון, שהיו גרים וירודים
במלובשים בשמותם ובמأكلם. (סדר או"ח שביל רש"ב ז')

הבעל. שבקש להרוג את יעקב ובניו.
שנאמר ארמי אבד אבי. ומתרגם אונקלוס: "לבן
ארמאה בעא' לאוכרא ית אבא" (לבן
הארמי ר'ザ' לאבד את אבא). שאמר לו: "יש לאלידי
לעשות עפכם רע". אלא שהקדוש ברוך הוא מנעו
מקב. ולושים מצטרפת מהשנהamus. (אבוד) וניד
מצריםה. המגיד מעתיק מקצת הפסוק דלעיל ודורש
אותו. וכן תלון, ביבא את המחד הפסוקים שאמרו
מכבאי הכהנים בפרש"ת "מי תבוא" וזרש אותם, כדי
לספר בليل פסח ורבי הטבות שעשה עמנוא, ועם
ארבעה פסוקים. (הרש"ב ז')

פסוק ראשון וירד מצריםה. לאחר צרתו של לבן, עוד אחרים באו
עלינו לכלותינו, שירד יעקב למצרים
כדי לקים את גורת בין הבתרים. (אבוד) ומנור שאמר
"ירד" ולא ויצא, משמעו שלא ירד מרכזונו, אלא
היה - אנוס על פי הדבר. בעל ברחו, על פי מאמרו
ורבונו של השם יברך, כדי לקים גורת "מי גוריה"
ורעך. שהיה ידע יעקב ששעתידין בנו להשתעבד

"גָּדוֹל וְעִצּוֹם" - במו שנאמר: (שטו א, ט) "זִבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרַצּוּ וַיַּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בַּמְאָד מְאָד, וַתִּפְלֹא הָאָרֶץ אֲתֶם":

"וְרַב" - במו שנאמר: (יחיאל ט, ט) "רַבְכָה בָּצָחַת הַשְׁדָה נִתְתִּיה, וַתִּרְבֵּי וַתִּגְדְּלֵי וַתִּבְאֵי בָּעֵדִי עָדִים. שְׁדִים נִבְנוּ וַשְׁעַרְךָ צָמָת, וְאֵת עָרוֹם וְעַרְתָּה: וְאַעֲבֹר עַלְיךָ וְאַרְאֶךָ מִתְבּוֹסֶת בְּרִמְיוֹת, וְאָוָם לְךָ בְּרִמְיוֹת חַיִּים, וְאָוָם לְךָ בְּרִמְיוֹת חַיִּים":

"וַיַּרְאֻ אָתָנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲפֹנוּ, וַיִּתְנַן עַלְינוּ עֲבוֹדָה קָשָׁה:

(דרבי ב, ג)

"וַיַּרְאֻ אָתָנוּ הַמִּצְרִים" - במו שנאמר: (שטו א, ט) "הַבָּה נִתְחַבֵּפָה לוֹ פָּנֵי יְרֵבָה, וְהִיה בַּי תְּקֻרָאָנָה מְלֻחָה וְנוֹסֶף גַּם הוּא עַל שְׁנָאִינוּ, וְנַלְחַם בָּנוּ וְעַלְיהָ מִן הָאָרֶץ":

והגדת לבך

סימני גערות שבו לבתיהם. (שבה"ל) ואת ערום וערית. מן המצות. שבונם נגאללה לא היה בירעם מצות ובוכות מה יגאללו על פון נתן להם מצות פסח ומיצות מילאה, שנמלולו בעקב פשת. (אי"ח אבוד) ואעבורה עלייה ואראך. שקיימת את ב' המצות שנטמתי לה, והורי את - מטבחסת ברミיה. דם פסח ומילאה. ואומר לך - על פון בשכר זה של ברミיה - דם פסח ומילאה חי תזופי לנאהלה. ואומר לך ברミיה חי. כפל ב' פעמים לפחות דם פסח ודם מילאה נגאללו. (אבוד) ורב - ריבבה. לשון רבוי, שホールך ומתרבה. (שבה"ל) פסוק שני

ונרעו אותנו המצריים. כיוון שראו את ישראל פרים ורבים מיאד, אמרו - הבה. לשון המכנה והומנה. נתחבמה לו. לים. להפריש נשותיהם מהם באפן שלא יגאשו בדלקמן. (שבה"ל אבוד) דבר אחר, "הַבָּה נִתְחַבֵּפָה, זֶה שְׁנָאָנָה מִן הָאָרֶץ מְאָלִיכָם בְּלֹא שָׁמֵן צָרָעָה וְעַמְלָה. דבר אחר, מה אמת זה כל מה שגוזוין אותו יותר צומת, כך ישאל כל מה שחייו מענינים אתם והוא פרים ורבים. וכן הוא אומר ואישר יענו פון ירבה וכו' פירץ. (אבוד) ותobili ותגדלו. וזה חסד גדול שאנשים גרים הקייבו במנחה מפלגת כו. (וחשב"ץ) ותובאי בעדי עדים. לשון עלי ותקשייטים. שדים נבונו ושערכם צמות. הם סימני נערות. שהו בנות ישראל يولדות בשדרה, וקורתה הקדימה בולעת את קולות מפני המצריים, ורק לאחר שגדלו כל כך עד שנגמרו בהם

"וַיַּעֲפֹנוּ" - במו שגנאמר: (שפטא א, י) "וַיִּשְׁמַחוּ עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנְתּוֹ בְּסֶכֶלְתֵּם, וַיַּבְנֵו עָרִי מִסְבָּנוֹת לְפִרְעָה אֶת פָּתָם וְאֶת רַעֲמָס":

"וַיַּתְנַשֵּׂא עָלָינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה" - במו שגנאמר: (שפטא א, ט) "וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרָיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרַךְ":

ונצעק אל יהוזהני אהרכמי אֱלֹהֵינוּ אֱבֹותֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהֹוָה נָאָתָן אֶת קָלֵנוּ וַיַּרְא אֶת עַנְתּוֹ וְאֶת עַמְלֵנוּ וְאֶת לְחַצְנוֹ: (ברברים כ, ג)

"וַיַּצְעַק אֶל יהוזהני אהרכמי אֱלֹהֵינוּ אֱבֹותֵינוּ" - במו שגנאמר: (שפטה ב, כב) "וַיַּהַי בַּיּוֹם תְּרֻבּוֹת הַחַם וַיִּמְתֵּא מֶלֶךְ מִצְרָיִם, וַיַּאֲנַחֵוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הַעֲבָרָה וַיַּזְעַק, וַתַּעַל שִׁועַתְמָאֵל הָאֱלֹהִים מִן הַעֲבָרָה":

"וַיִּשְׁמַע יְהֹוָה נָאָתָן אֶת קָלֵנוּ" - במו שגנאמר: (שפטה ב, כד) "וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נָאָתָתָם, וַיַּכְרֵב אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתֵנוּ, אֶת אָבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב":

הגדת לבן

שתחלתו רך ווספו קשָׁה. (שבה"ל א'ב'ד')

פסקוק שלישי

ונצעק - ויהי בימים הربים הָהִם. שׁוֹהֵה מֹשֶׁה גָּג בְּמִדְיָן, וְהִצְרָכוּ יִשְׂרָאֵל לְתִשְׁוֹעָה, וּבָאָה תְּשׁוֹעָה עַל יְדוֹ. (רש"ג) וַיִּמְתֵּא מֶלֶךְ מִצְרָיִם... וַיַּזְעַק. שְׁהִיוּ סְבּוּרִין שַׁעַתְהָ קָום מֶלֶךְ אֶחָר שִׁיקָּל עֲלֵיכֶם הַעֲבָרָה, וְכִיּוּ שְׁאוֹ שְׁלָא רַי שְׁלָא הַקְּלָל אֶלָּא אֶחָר הַכְּבִיד עַלְיכֶם, לֹא מַצְאָו תְּקִנָּה אֶלָּא לְזַעַק לְאֱלֹהֵי אֶבְוֹתֶם שִׁיוֹשִׁיעָם. (הרש"ג'') וּרְבוּתֵינוּ אָמְרוּ שְׁלָא מַתְהַנֵּשׁ אֶלָּא נִצְטָרָע, שְׁהַקְּצָרָע חַשּׁוּב בְּמַתָּה, וְהִיא שְׁוֹחֵת תִּינּוֹתָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּרְוחֵץ בְּדָמָם, וּכְשֶׁל כַּפְתַּח הַסְּבָל ?לְפִיכְךָ - וַיַּעֲזַב. (רש"ג)

וַיִּשְׁמַע הָ - נָאָתָתָם. צַעֲקָתָם. וַיַּכְרֵב אֶת בְּרִיטֵנוּ אָשָׁר כָּרָת עַם אָבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקָב. וּמָה שָׁגָנָמֶר ?תַּעַל שִׁועַתְמָאֵל הָאֱלֹהִים" גָּלוּ רַק הַכְּתוּב שְׁלֹׁולִי זֶכֶת אֶבְוֹתֶם לְאַחֲרֵי רְאוּיִם לְתִשְׁוֹעָה. (או"ה)

ישראאל את המצריים מן הארץ. (רש"ג והרש"ג) וַיַּעֲבֹנוּוּ אֹוֹתָם מִתְשִׁמְישׁ. חֲסָרָוּ תִּשְׁמִישׁ קְרוּי עֲנָנוּ, רְכַתְּבֵיב "אֶם תַּעֲבֹה אֶת בְּנֵתִי" בְּרִאשִׁית א. ט. וַיִּשְׁמַחוּ עָלָיו. עַל הַעַם. שְׁלֵי מִסִּים. שִׁיגְבוּ מַס. לְמַעַן עֲבֹתָה בְּסֶבֶלְתֵּם. גְּמַלְאָכָתָם. וְעַל יְדֵי רְבוּי הַמְּלָאָכָה יִמְעַטוּ מְאַלְיָם. (הרש"ב'ג) וּמוֹר הַמַּס - וַיַּבְנֵו עָרִי מִסְכָּנוֹת. בְּתֵי אֹזֶרֶת לְפִרְעָה. (רש"ג)

וַיַּתְנַשֵּׂא עָלֵינוּ - בְּפֶרַךְ. עֲבֹדָה קָשָׁה הַמְּפִרְכָּת וּמִכְרְשָׁה אֶת גּוֹפָם. (רש"ג) וְ"מ" בְּפֶרַךְ" נְלִשּׁוֹן פְּרָכָת וּמִחִיצָה, וַיַּזְעַק לְזַבְּרָר שְׁהַפְּרִישׁוּם מִגְּשָׁוּתֵיכֶם. (הרש"ב'ג) וּרְבוּתֵינוּ דָּרְשָׁו "בְּפֶרַךְ" - בְּפֶה רַךְ, שְׁמַתְחָלה נִתְבְּקָשׁו לְזֹעֵר לְמִלְאָכָת הַמֶּלֶךְ יּוֹם אַחֲרֵי פְּרִיעָה עַד עַמְּדָה, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרוֹאָתָם כֵּן, נִתְחַזְקוּ וּוּחַזְפוּ אָמֵץ לְכִבּוֹד הַמֶּלֶךְ, וְסִכְומָן הַלְּבָנִים שָׁעַשׂ בְּאֹתוֹ יוֹם שְׁמוּ עַלְיָם לְחַק שִׁיעַשׁ בְּכָל יוֹם. כָּלְלוּ שֶׁל בְּבָה: מַעַט קַיִוְתְּגָבָרִים עַלְיָם וּלְפִיכְךָ גַּמְשָׁלוּ לְמַרְוּר

"וַיֹּאמֶר אֶת עֲנֵנִינוּ" - זו פרישות דרך הארץ. במו שגנאמר: (שפטות ב, כה) "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּדַּע אֱלֹהִים":

"זֹאת עַמְלָנוּ" - אילו הבנים. במו שגנאמר: (שפטות א, ככ) "וַיֹּצְאוּ פְּרֻעָה לְכָל־עַמּוֹ לֵאמֹר, קָל־הַמָּן הַיּוֹלֹד תִּזְבִּיחָה, וְכָל־הַפְּתַת תִּחְיָה":

"זֹאת לְחִצְנוּ" - זה הדקק. במו שגנאמר: (שפטות ג, ט) "וְנִם רָאִיתִי אֶת הַלְּחֵץ אֲשֶׁר מִצְרִים לְזַחֲצִים אֲתֶם":

**וַיֹּצְיאָנוּ יְהֹוָה אֱלֹהִים מִמִּצְרַיִם, בַּיד חֹזֶקה וּבָרוּעַ נִטְווִיה
וּבָמְרָא גָּדוֹל, וּבְאֶתְזָתָ וּבְמִפְתָּים: (ברבים כ, ח)**

**"וַיֹּצְיאָנוּ יְהֹוָה אֱלֹהִים מִמִּצְרַיִם" - לא על ידי מלאה, ולא על ידי שרת, ולא
על ידי שליטה, אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. שגנאמר:
(שפטות יב, ט) "וְעַבְרָתִי בָּאָרֶץ מִצְרִים בְּלִילָה הַזֹּה, וְחַכְירִתִי בְּלִבְבוֹר בָּאָרֶץ מִצְרִים,**

והגדת לבן

מאמרים את בניינו ומשליכים אותם ליואר, ואמר
להושיענו. (ס"ר מה"ו) ויש מפרשין, עמלינו - ע"ש
שכל היגע לריק נקרה עצם. ואף הם הגיעו לריק שגנאמר
"**בְּלִילָה הַזֹּה וְכֹו.**" (אי"ט)
וְאֶת לְחִצְנוּ זֶה הַדְּקָק - מלחש. שדקקי ברכם ולחציו
אותם להשלים את תכנן החלבנים. (שה"ל אבד)

פסקוק רביעי
וַיֹּצְיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם. בָּעֵצֶם. לא על ידי מלאה.
שְׁלָא הִיה לוֹ לְכַתֵּב ה' שְׁכָבָר גָּנָם לְעַיל
וַיִּשְׁמַע ה' וְכוֹ וְלִפְנֵי חֹור וְכָתֵב "וַיֹּצְיאָנוּ ה'" אלא
לְהַודֵּע שְׁהָשָׁם יַבְרֹךְ הוֹצִיאָנוּ בְּכָבוֹד וְבָעֵצֶם, לא על
ידי מלאה ולא על ידי שרת. וממשה לא היה אלא שליח
לְדַבָּר אֶל פְּרֻעָה אֲכָל לְאַהֲרֹן כַּח בְּרוּךְ לוֹחִיזָה. (שה"ל)
וְעַבְרָתִי בָּאָרֶץ מִצְרִים. קָמָל הַעֲבָרָה מִפְּקוּדָה
וּבְהַעֲבָרָה אחת וּבְרַגְעָה אחד בָּלְעָד. וְהַפִּתְיָה בְּלִ
בְּכּוֹר בָּאָרֶץ מִצְרִים. אף בכוורות של עמי אחרים והם
במצרים. וממן שאף בכוורי מצרים שבארצות אחרות,

וַיֹּאמֶר עֲנֵנִינוּ - זו פרישות דרך הארץ. שהפרישום
בערמָה מנשותיהם ושבורו ברכם אף בלילה.
שאמורו להם אם תלינו בביתכם לא תקומו מחר ולא
תשלימו את מכתת החלבנים, על כן תלינו באן בשרה.
ואף על פי כן, נשותיהם היו באות אליהם ומכאותם לדם
מים וממוון, ולנות עפיהם. (רש"ב א"ו ח) דבר אחר, שפרש
ישראל מנשותיהם מעצםם. משים נגורה להשליך
הזכרים להם כדרך שעשה ערמָה. (מהוו"ו או"ח) פרישות
דרך הארץ - היא פרישה מתשميיש בלשון נקזה. כמו
"יאש אין הארץ לבוא עליינו כדרך כל הארץ". בראשית
יט, לא) וידע אליהם. מלשון "הָאָדָם יָדַע אֶת תֹּהַ
אֲשֶׁר". (בראשית ה, א) ווֹהוּ התשמייש שאין אליהם
יודעים בו אלא הקדוש ברוך הוא, והכי קאזר וידיע'
של בני ישראל ראה אליהם. (מהוו"ו)
וְאֶת עַמְלֵינוּ אֲלֹוי הבנים. שהם עמל האדים ומעשה
יבין, ובאים מכחו וממאנו, במו שגנאמר "כִּי
וּרְאֵשׁ אָגִי". וראה הקדוש ברוך הוא איך הם

מְאָדָם וַעֲד בְּהִמָּה, וּבְכָל־אֱלֹהִי מִצְרָיִם אָעֵשָׂה שְׁפָטִים, אַנְי יְהוָה־הָנָהָה" אֶחָדָה:
וַעֲבָרְתִּי בָּאָרֶץ מִצְרָיִם "אַנְי וְלֹא מֶלֶךְ. "וְהַכּוֹתִי בְּלִבְכּוֹר" אַנְי וְלֹא שָׁרֶת.
וּבְכָל אֱלֹהִי מִצְרָיִם אָעֵשָׂה שְׁפָטִים", אַנְי וְלֹא שְׁלִיחָה. "אַנְי יְהוָה־הָנָהָה" אֶחָדָה,
אַנְי הוּא וְלֹא אֶחָר:

אמְרוּ רְבוּתָנוּ וְכָרוֹזָם לְכַרְכָּה: בְּשִׂירֵד הַקָּדוֹש בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרָיִם בְּמִצְרָיִם, יְרֻדוּ עַמוּ
תְּשִׁיעַת אֱלֹפִים רְכָבּוֹת. מִתְּמַמְּן מֶלֶאכִי אָשׁ, וּמִתְּמַמְּן מֶלֶאכִי בָּרֶךְ, וּמִתְּמַמְּן
מֶלֶאכִי רְתַת, וּמִתְּמַמְּן מֶלֶאכִי חִילְלָת. וְרְתַת וְחִילְלָת אָוֹתָה לְמַעַן שְׁהָוָה רֹאשָׁה אָוֹתָם. אָמְרוּ לְגַנְגִּין,
רְבָנוֹן שֶׁל עוֹלָם: וְהַלְא מֶלֶךְ בָּשָׂר וְדָם, בְּשְׁהָוָה יוֹרֵד לְמִלְחָמָה שְׁרִיו וְעַבְדִּיו מַקְוִין בְּכָבוֹד,
וְאַתָּה מֶלֶךְ מֶלֶכִים הַמְלָכִים הַקָּדוֹש בָּרוּךְ הוּא דִין עָלָינוּ, שָׁאַנְחָנוּ עַבְדִּיה, וְהָם בְּנֵי בְּרִיתָה, נָרְדָה
וְנָעַשָּׂה עַפְסָם מִלְחָמָת. אָמַר לָהֶם: אֵין דָעַתִּי מִתְּקָרְרָת עַד שָׁאַר אַנְי בָּעָצֶמי, אַנְי בְּכָבוֹדִי, אַנְי
בְּגַדְלָתִי, אַנְי בְּקָרְשָׁתִי, אַנְי יְהוָה־הָנָהָה, אַנְי הוּא וְלֹא אֶחָר:

"בָּרֶךְ תּוֹקֵה" - זו הַכְּבָר. בָּמוּ שָׁנָאָמָר: (שְׁטוֹתָה ט' ט) "הַגָּה יְד יְהוָה־הָנָהָה הַזֹּיה
בָּמִקְנָה אֲשֶׁר בְּשָׁדָה, בְּסָופִים בְּחִמּוֹרִים בְּגַמְלִים בְּבָקָר וּבְצָאן, דָּבָר
כָּבֵד מְאֹד":

"יְבָרָע נְטוּיה" - זו הַחֲרָב. בָּמוּ שָׁנָאָמָר: (הַדָּא כ' ט) "וְהַרְבּוּ שְׁלֹוףָה בַּיָּדוֹ נְטוּיה
עַל יְרוֹשָׁלָיִם":

והגדות לבן

אותה מפה יצאו לחרות, והיא געשתה על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו. (שבה"ל) וממה שגננתה ולו שגננתה על ידי הקדוש
המשחתת לבא אל בתקיכם" ומשמעו שהמשחתת המכבה במצרים הוא מלאך ולא רק"ה, אפשר לפירוש שהפנינה
למלאך הפנינה, שבא לטל נפשות שהגיעה וזמם למות מיותה טبيعית, הנה בלילו היה קרב"ה והגע זה מנפנ
מנפשות ישראל, כדי שלא יטעו לומר שגם הם מתים כמו המצריים. (הגש"פ חוו"ע) ויש מפרשין משלחת כמו
פרקית, משכית, וריצה למור ולא ימן הנשחתה לבוא
אל בתקיכם. (אבוד)

ביד חזקה זו הַכְּבָר. אין זו מפת הַכְּבָר של עשרה
המכות, ש מכבה זו הינה רק בברשותם, וכך לו אף
בני אדם. אלא שאמרו בפירוש: (שה"ט ע"ה) "אין לך מפה
מלאך" חזר על מפת בכורות שהיא העקר. שעיל ד'

שנָאָמָר: "לִמְכָה מִצְרָיִם בְּבָכוֹרִים" (הַלְּיל קל"ז)
מְאָדָם וְעַד בְּהִמָּה. מֵי שְׁתַחְתִּיל בְּעִבְרָה תְּחִילָה מִמְּנוּ
מִתְּהוֹלָה הַפְּרָנָנָה. וּבְכָל אֱלֹהִי מִצְרָיִם אָעֵשָׂה
שְׁפָטִים. וּבְזֹהָה זֶה הַעֲשִׂיה מֵעַצְמָה נִקְבָּת, וְשַׁל
אָכוֹן נִשְׁחָקָת, וְשַׁל מִתְּכַת נִמְסָת. (וש"י ומוח"ו) עַבְרַתִּי
בָּאָרֶץ מִצְרָיִם אַנְי בְּעִצְמִי וְלֹא עַל יָדַי מֶלֶךְ.
שְׁעִברַתִּי וּבְפִתְחַי לְשׁוֹן מַעֲוטָה. (אבוד) וממה שגננתה
וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ וַיַּצְאָנוּ מִצְרָיִם" (במדבר כ, ט) כִּי
פָּרָשָׁה: "וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ" הוּא מִשְׁה שָׁנְשָׁלָח לְבָרָע עַם
פְּרָעָה, "וַיַּצְאָנוּ מִצְרָיִם" הוּא הקדוש ברוך הוא שהו
השולוח והוא חמוץיא, שגננתה "וַיַּצְאָה בְּפִנְיוֹ" וכו'.
(שבה"ל אבוד) ווָשָׁמֶן מִפְּרָשִׁים שָׁמֶן שָׁאָמָר "לֹא עַל יָדַי
מֶלֶךְ" חזר על מפת בכורות שהיא העקר. שעיל ד'

"ובְּמֹרְאָה גְּדוֹלָה" - זה גלווי שבינה. במו שנאמר: (בראשית, י) "או חִנֵּה אֱלֹהִים לְבָוֹא לְקַחְתָּ לוֹ נָוי מִקְרָב נָוי, בְּמִסּוֹת בְּאֶתֶּת וּבְמִזְפָּתִים וּבְמִלְחָמָה, וּבִיד חִזְקָה וּבְרוּעַ נְטוּיה, וּבְמֹרְאִים גְּדוֹלִים. בְּכָל אֲשֶׁר עָשָׂה לְכָם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרָיִם לְעִינֵיכֶם":

"ובְּאֶתֶּת" - זה הפטחה. במו שנאמר: (שפטות, ט) "וְאֶת הַמְּטָה הַזֶּה תַּקְחַ בִּידְךָ, אֲשֶׁר תַּعֲשֵׂה בְּאֶת הַאֲתָת":

נדול הבית יכח בידו את כום היין, ויביאו לפני שבו, וישפרק מן היין שבכוס לתוכן הכלוי שלש פעמים, כאשר אמר: "דב", ואש, ותרמות עש". וועדר פעמים באמרתו "עשר המכות", ושלש פעמים כאשר אמר: "בצ"ך ע"ד"ש באח"ב", ובכך הכל טיז פעמים. ואת היין הנשפך בכלל, ישפכו בתוך החיוור. וחוור יומוגן כום יין לבום שני, וימשיך בקריאת התנורא.

"ובְּמִזְפָּתִים" - זה תרם. במו שנאמר: (ויל"ג, ז) "וְנִתְתִּי מִזְפָּתִים בְּשָׁמִים וּבְאָרֶץ".

דם, ואש, ותימרות עשין:

דבר אחר: "בִּיד חִזְקָה" - שתיים. "ובְּרוּעַ נְטוּיה" - שתיים. "ובְּמֹרְאָה

או חינה אלוהים. וכי עשה בסיסים שם אלה, לבוא לקחת לו גוי וכו'. בмесות. עלי רדי ניסיונות. הודיעם גבורותיו בגין "התפאר עלי" (שמות, ח, ח). באתה. בסימני, להאמינו בשם שהוא שלוחו של מוקם. ובמוסיפות. נפלאות. ובמלחמה. בסיס סוף. (רש"י) ובאותה זו הפטחה. על שם שעשה בו משה את אותן. ובירושלמי אמרו שהיה רשות עליו את אותן בראשית תבות "בצ"ך ע"ד"ש באח"ב". או"ה שב"ל

ובמוסיפות זו הדרם. הוא הומופת שעשה משה לבני ישראל, שלחק מימי האior ונתנו ביבשה והפקם לדם. ועל ידי אותן זה קאמינו בני ישראל במשה. (או"ה) ותמרות עשן. שהעשן עליה ומתרמא כלאי מעלה. (רש"י)

דבר אחר. דרש אורת לפסוק ביד חיזקה וכו'. ועכשו דוחוש בפה בעשו עשרה המכות. ביד חיזקה - שתיים. כי הן שתי תבות שהיה לו לכתב יד בלבך. וברווע

בכל הארכות שאין מכת הדבר צפה בה". ומה שhabia ראה מה הפסוק שנאמר אצל מכת דבר, איןו אלא ללפוד ש"יד חיזקה" היא כינוי לדבר. (שבה"ל או"ה) היתה. לשון הזה במקבה.

ברוע נטויה - זו החרב. שהרגו בה הרכבות את אבותיהם. שנאמר "לטמא מצרים ברכוביהם" מלמד שקמו הרכבות על מצרים לרוגם בחרב. ששמעו את משה מתרה על מפה בכוורות, ולא רצו מצרים לשלוחם, לפיכך קמו עליהם ורגום. (רש"מ או"ה שב"ל) ותרבו נטויה. מכאן שנטויה נאמר על החרב. (שבה"ל)

ובמרא גדוול. מרא - לשון ראייה, ופירושו במרה גדוול. וכן קרגומו "ובחוונא רבא". ומהו מראה הגדוול - זה גלווי שבינה. שנגלה לדם בכבודו ובכבודו במצרים, שנאמר "ובמראים גדוילים וכו". (מחוז א"ה) ויש מפרשין, מרא - לשון יהאה ונפח, כי הרואה פניו שכינה נרתע מאד ונבהל. (רש"ז)

גדול" - שתיים. "ובאותות" - שתיים. "ובמפתחים" - שתיים. אלו עשר מכות, שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים: ואלו הן?

דם. צפראדע. בנים. ערוב. דבר. שחין.

ברד. ארבה. חשה. מבת בבורות:

רבי יהודה היה נותן בהם סימנים:

דצ"ה. עד"ש. באח"ב:

רבי יוסף הנילוי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצריים במצרים עשר מכות, ועל חיים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר: (טהה ח ט) "ויאמר חתרטמים אל פרעה אגביע אלהים היא". ועל חיים מה הוא אומר: (שם יט לא) "וירא ישראל את היד הנדרה אשר עשה יהונתן אחונתו במצרים, ויראו העם את יהונתן אהונתנו, ויאמין בו יהונתן אחונתו ובמשה עבדו": בטה לך באגביע? עשר מכות. אמר מעתה: במצרים לך עשר מכות, ועל חיים לך חמשים מכות:

והגדת לבן

אך שגעשתה על ידי הקדוש ברוך הוא לפיה שאין לה בן וגו. או למן שבראשונות מקל קבוצה והוא בהרואה, ושלישית בלי התראה, שאמרו חכמים לכה ושהן אין מתרין בו. (סנהדרין פ"א): מהו רשב"ם אמר כיון שבת haltim (ק"ה) נמנעו המכות בסדר שניה, בא ר' יהודה ולמד שסדר זה הוא עקר. (שב"ל הרשב"ץ אמר ר' יוסף הגלילי אומר. בא למד שמלבד עשר המכות לך גם בנים. (מה"מ) מנין אתה אומר שלקו המצריים במצרים עשר מכות. לאו דיקא שזה כתוב בתורה בהדריא, ועקר דרישו על מה שלקו ביהם וככ"ל. במצרים גבי מכת בניים. אגביע אלהים היא. ולמננו שכל מכות מצרים היו באגביע אחת. ועל חיים מה הוא אומר... היד הגדולה. שעל חיים הכה בז"ה, ובכך חמיש אgebuitot, תנ לבב אגביע עשר מכות, הרי שלקו ביהם חמשים מכות. (אברה)

גטיה - שתיים אחרות, שהיה די לכתב ורעד. ובמראת גדול - שתיים אחרות. ובאותות - שתיים. מעט אחרות, שתיים. ובמפתחים. מעט מופטים שתיים. אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים. אין זו פסקה חמשה אלא מחברת למעלה, שאחר שדרשו "ביד חונקה שתיים וככו" אמר شبוס הכל היו עשר מכות. (אברה) ר' יהודה היה נון בכם סימני. שלא פרשן בפרשן אלא בסימני, שכן אמרו חכמים לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קארה. (מה"מ) אין מפרשימים שהלכו כה לחורות כי: דצ"ה - והוא על ידי אדרן, וכן מכות שהבה על הארץ (באים וככפר). עד"ש - ע"י משה בלבד האמתה, והן מכות שאפער שיקרו על פי הטעב אלא שכאן באו ויהלכו לפי צוויו של משה. באח"ב - והוא על ידי משה עם הפטה, והן מכות האhir. וצרף מפת בכוורות עטףן

רבי אליעזר אומר: מניין שבָל מִפְהָ וּמִפְהָ שַׁהֲבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא על המצריים היהת של ארבע מכות? שנאמר: (תהלים טט, טט) "ישלח בם חֶרְוֵן אַפְן, עַבְרָה וּוּעַם וְצֶרֶה, מְשֻלָּחָת מְלָאכִים רְעִים". "עַבְרָה" אחת, "וּוּעַם" שתים, "וְצֶרֶה" שלוש, משלחת מלאכי רעים. אמר מעתה: במצרים לכו ארבעים מכות, ועל חיים לך מאתים מכות:

רבי עקיבא אומר: מניין שבָל מִפְהָ וּמִפְהָ שַׁהֲבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא על המצריים במצרים היהת של חמיש מכות? שנאמר: "ישלח בם חֶרְוֵן אַפְנ, עַבְרָה וּוּעַם וְצֶרֶה, מְשֻלָּחָת מְלָאכִי רְעִים". "חֶרְוֵן אַפְנ" אחת, "עַבְרָה" שתים, "וּוּעַם" שלוש, "וְצֶרֶה" ארבע, משלחת מלאכי רעים. אמר מעתה: במצרים לכו חמישים מכות, ועל חיים לך מאתים וחמשים מכות:

במה מעלות טובות למקום עליינו:

וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים - דיננו:

אלו הוציאנו ממצרים,

והגדת לבן

ומה יסודות לר"ע וכנו". יש המכפרשים את טעם החלוקת ביןיהם, על פי מה שוחלקו במשנה (מקאות פ"ה מ"ד) אם כל הנימים דינם במקווה שאנו מטהר אלא באשboson (מים המכוסין), או כנורות וכמעין שטמתר בזוחלין. והנה בחיבורו נאמר: (ג, ח) "ובנחרים תורה ה' אם בנחרים אפה", אם בים עברתך" ע"ב. והנה, למי שטובר שהיפכים כנורות אם כן ח'רן אף ועבירה אחד הם, ואם היפכים אינם כנורות אם כן ח'רן אף לזהוד ובעלה לחוזר, ובזה נחלקו. (האר"א)

במה מעלות. צא ותחשב במה מעלות טובות עשה הקב"ה לישראל, ובכך הכל חם ט"ז מעילות. וקרואן "מעלות" בוגדר ט"ז שיר המעילות שבמקדש (משנה בסוכה נ"א), וכנגדי ט"ז שיר המעילות שאמר דוד (קהלות ק"ב-קל"ד – אבוד). **אלו נך הוציאנו ממצרים.** לדם הזמן. **ולא עשה בכם.** במצרים. **שפיטים.** בעשרה המכות לראות נקמה באוייבינו. (הרש"ץ) דיננו. שלא לראיינו רואים לנו, שאף אנו עבדנו עבורה זרה במוותם. ומה שהגביעית לאברהם "וגם את גנו אשר

ר' אליעזר אומר מניין שבָל מִפְהָ וּמִפְהָ מיעשרת המכות, שהביא הקדוש בורוך הוא על המצריים היהת של ארבע מכות. בולם, שהיתה מרכיבת מארבע יסודות – אש רוח מים ועפר (ושב"ם אמר) שנאמר ישלח בם ח'ר'ן אַפְנ, עַבְרָה וּכְבָ. עבירה אחת וכו'. (וח'ר'ן אַפְנ" אינו מן המגן, שכן בא בחרון כולל לצלם, ככלומר עבירה ווכו) בלו' בא בחרון אה. (ושב"ץ) אמר מעתה במצרים לכו ארבעים מכות. שבָל את מעשרת המכות הייתה כפולה פי ארבע, וכך הכל ארבעים מכות. ועל חיים שלקו ביד לך מאתים מכות. – חמיש פעמים ארבעים. (אבוד) ר' עקיבא אומר מניין שבָל מִפְהָ וּמִפְהָ... היהת של חמיש מכות... ח'ר'ן אַפְנ" אחת. ולדעתו "ח'ר'ן אַפְנ" מכה בבני עזנה היא. אמר מעתה במצרים לכו חמישים מכות. חמיש פעמים עשר וככ"ל. מאתים מכות. כפ"ל. ואין הכהנה ל' או נ' מכות כבשונן שמכות מצרים אינם אלא עשר, אלא שבָל מִפְהָ וּמִפְהָ היהת מרכיבת מ"ד יסודות אלו לר"א,

ולא עשה באלהיהם - דיננו:
ולא חרג בכוריהם - דיננו:
ולא נתן לנו את ממונים - דיננו:

אלו עשה בהם שפטים,
אלו עשה באלהיהם,
אלו חרג בכוריהם,

ומני שפטנו לנו את מণיהם, שנאמר: "וַיִּנְצָלוּ אֶת מִצְרַיִם" - עשויה במצילה שאין בה דגש. דבר אחר: עשויה במצילה שאין בה דגש. למה מחייב הכתוב את בות חיים יותר מפות מצרים? אלא מה שהיה בתים נטלו במצרים. ומה שהיה בבטי תשואות נטלו על חיים. וכן הוא אומר: "כִּנְפֵי יוֹנָה נִחְתַּח בְּכֶסֶף" ו' בות מצרים. "אֲכָרֹתָה בִּירְקָרָקָרָחָרָזָי" ו' בות חיים. "וְתַּרְבֵּי וְתַּגְּדֵלִי וְתַּבּוֹאֵי" ו' בות מצרים. "בָּעֵדִי עֲקֵדִים" ו' בות חיים.
תורי זהב געשה לך ו' בות חיים. עם נקדות הכסף ו' בות מצרים:

ולא קרע לנו את חיים. - דיננו:
ולא העבירנו בתוכו בחרבה - דיננו:
ולא שקע צרינו בתוכו - דיננו:
ולא ספק ארכינו במדבר ארבעים שנה - דיננו:
ולא האיכילנו את הפן - דיננו:
ולא נתן לנו את השבת - דיננו:
ולא קרבנו לפניו הר סיני - דיננו:

אלו נתן לנו את ממונים,
אלו קרע לנו את חיים,
אלו העבירנו בתוכו בחרבה,
אלו שקע צרינו בתוכו,
אלו ספק ארכינו במדבר ארבעים שנה,
אלו האיכילנו את הפן,
אלו נתן לנו את השבת,

והגדת לבן

קთהמות, ולא נתכלכו בימים או ביטט. (מהוו' או"ה) ולא שקע צרינו בתוכו. וראינו נקמה באובנה, וזה יכול לסגור הים אחרינו והמצריים ישבו לזרעם. (שבהיל אחר) ולא ספק ארכינו במדבר מ' שנה. שהיה לנו כפה בהמות, והוא בון לנו בשל. ועוד שהיה לנו ממוני רב ונוכל לננות כל צרינו מן הגוים הקורבים אלינו. (ושב"ס או"ח אבוד) ולא האיכילנו את הפן. שהוא מאכל חשוב, אלא היה מאכלינו מאכל אחר. ובן טעמו כל מני מטעמים שבועלם. ואמרו רבותינו של קלטנים היה בטעם לשד נשמן, לחווים עוזים אותו עוגות, ולוקנים בשלו בפירות, לוולם צפויות ברכש, ולגוט ריה מר בירע גד. (מהוו' או"ה) ולא בון לנו את השבת. ובשבת היה מעלה במן, שמה שנוטר בימי החל הביאש למחיה מה שאין כן בשבת. (או"ה) אלו בון לנו את השבת. שהיא אות בין ישראל לקודש ברוך

יעבדו דין אנכי היה די אלו עשה שפטים במקצת מהמצרים. (ושב"ס או"ח אבוד) בון. על שם "ונריקותי" לכם ברכה עד בליך די ופרשו חוויל עד שיבלו שפטותיכם מלומר די. אלו עשה באלהיהם. של המצריים, שהיו בוטחים בהם. ומה עשי אמרו במקילתא, עבורה ורה של עץ נרכבת, של אבן נשחתה, ושל מתקת גמיסה. (מהוו') על מנת שייפרו שפאת הבויא בא הפסכות. (או"ה) ולא חרג בכוריהם. אלא היה מענישם בעניש אחר. (או"ה) ולא בון לנו את מצרים, שהוא שהשאילו מכם וגאלו אתם. ומה עשה שאלו את בוטחים. ושהה שאלו את מetriim, הוא מגיע לדם בדין בשר עבודתם, ועוד שכך הבהיר הבטיח לאברם שיצאו ברוכו גדור. (או"ח אבוד) ולא קרע לנו את חיים. ועל גדי זה נטלו את בות מצרים, וזה יכול להזכירנו באfon אחר וגלד לרביבנה. (אבוד) ולא העבירנו בתוכו בחרבה. שקדם

וְלَا נָתַן לְנוּ אֶת הַתּُוֹרָה. - דִינֵינוּ:
וְלَا חَبֵנִיסָנוּ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל - דִינֵינוּ:
וְלَا בָנָה לְנוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - דִינֵינוּ,

אֲלֹו קָרְבָּנוּ לִפְנֵי הַר סִינִי,
אֲלֹו נָתַן לְנוּ אֶת הַתּُוֹרָה,
אֲלֹו חַבְנִיסָנוּ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל,

על אחת פֶמֶת ובמֶה טוֹכָה בְפּוֹלָה וּמִכְפֶלֶת לְמִקְומָם עָלֵינוּ. הַזָּעִיאָנוּ מִמְצָרִים.
עָשָה בָהֶם שְׁפָטִים. עָשָה בְאֶלְתָּיוּם, חָרָג בְכּוּרִיהם, נָתַן לְנוּ אֶת מִמּוֹנָם, קָרֻעַ
לְנוּ אֶת תְּיִם, הַעֲבִירָנוּ בְתֹכוֹ בְתִּרְכָתָה, שָׁקַע צָרִינוּ בְתֹכוֹ, סִפְקָ צָרְבָנוּ בְמַרְכָר
אַרְבָּעִים שָׁנָה, הַאֲכִילָנוּ אֶת חַפְןָ, נָתַן לְנוּ אֶת חַשְׁבָתָה, קָרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינִי, נָתַן
לְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, חַבְנִיסָנוּ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבָנָה לְנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה לְכִפְרָר עַל
כָּל-עַזּוֹתֵינוּ:

רְבָנָ גַּמְלִיאֵל הָיָה אָמֵר: כָּל-מֵי שֶׁלֶשׁ דָבָרִים אֲלֹו בְּפֶסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי
חוּבָתוֹ. וְאֲלֹו חֵן:

פסח, מצה, ומרוד:

כשיאמר "פסח שיהיו" וכו' יסתכל בורע, ולא יאחנו בידו

פסח שעשו אבותינו אוכלים בזמנם שבית המקדש קיים, על שם מה? על שום

והגדת לבן

בצמונו, רְבָנָו עָשָרֶת נְדֹבָרוֹת, אֲלֹא הָיָה נוֹתָנָם עַל יְדֵי
מֹשֶׁה כִּשְׁאָר הַתּוֹרָה. (ושב"ס או"ה אב"ד) וְלֹא חַבְנִיסָנוּ
לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאֶפְךָ שְׁנַשְׁבַּע לְתַתָּ לְנוּ אֶת אָרֶץ
יִשְׂרָאֵל, אָפָרֶד לוֹ לְקִים שְׁבוּצָתוֹ בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים,
וַיַּוְצְאָו מִצְרָיִם שְׁהָיו פְּחוֹת מִכ' שָׁנָה וּכְזוּ לְכָנָס לְתֹוֹהָה.
(ושב"ס או"ה אב"ד). וְלֹא בָנָה לְנוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
שְׁהָרִי יָשַׁלְלָנוּ מִשְׁכָן, וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ נוֹסְפָוּ עַשְׂרָה
נְסִים. (ושב"ס אב"ד)

רְבָנָ גַּמְלִיאֵל – שֶׁלֶשׁ דָבָרִים אֲלֹו. לשֶׁם מֵה הַם
בָּאִים. (ושב"ס) לֹא יֵצֵא יְדֵי חֻזְבָתוֹ. לְקִים מִצּוֹת
עָשָה כָּן הַמְבָחרָה, שֶׁל "וְזָגַרְתָ בְּבָנֶךָ". (ו"ז) וְאֶפְיָל פִי
שְׁאָכֵל קָרְבָּן פֶסַח וּמֵצָה וּמְרוֹרָה, הַקְפִיד תְּפִתְחָבָע עַל אִמְרָה
וְזָגָה, שְׁפָאמָר: "אִמְרָתָם זָבֵחַ פֶסַח". (או"ה אב"ד)
פֶסַח שְׁהָיָה. עֲתָה מִפְרַשׂ לְבָה בָּאִים ג' אל. (אב"ד)
שְׁפָסַח שְׁדָלָג. זָבֵחַ פֶסַח הוּא. קָרְבָּן קָרְרַי

הָא. וְנִצְטוּ עַלְיהָ בְמִרְאַת קָרְבָּנוּ לִפְנֵי הַר סִינִי. וְאֶפְיָל
שְׁנִצְטוּ עַלְיהָ קָרְבָּנוּ שְׁאָכֵל מִן הַמִּן, יְשַׁלֵּם שְׁבָשְׁבָת
בְּשַׁתָּה טָעוֹמָה שֶׁל כְּמַן לְטוֹבָה שְׁפָאמָר "לְחַם מִשְׁחָה",
וְעַל יְהָ אָמֵר אֲלֹו הַאֲכִילָנוּ אֶת חַפְןָ בְּעַטְמָוּ הַרְגָּלִיל, וְלֹא
בְּטָעַם שְׁבָת דִינֵינוּ. וְלֹא קָרְבָּנוּ לִפְנֵי הַר סִינִי.
לְרוּאֹת לְנוּ אֶת בְּכּוֹדֹן, דִינֵנוּ. (ושב"ס אב"ד) וְעַל יְדֵי
קָרְבָּה זוֹ פְסָקָה מִנּוּ זְהָמָת הַגְּנָשׁ שָׁגְרָמָה לְפֶקְוֹת
בְּאָמוֹנָה, וְאֶפְיָל שְׁנִין לֹא קָבָלוּ אֶת הַתּוֹרָה, בְּיוֹן
שְׁהָרָאֹנוּ אֶת בְּכּוֹדֹן גְּסַתְּלָקוּ כָל הַסְּפָקּוֹת מִלְבָנָה. (או"ה)
וְיַשְׁמַרְשָׁים שָׁעַל יְדֵי שְׁפָסַחַ זְהָמָתָן, נִתְלָבְשָׁוּ בְבִשְׁתָּה
פְנִים וּוּרְאֹת חֶטָא. (ושב"ז) אֲלֹו קָרְבָּנוּ לִפְנֵי הַר
סִינִי. וְגַטְלָנוּ ב' כְּתָרִים אַחֲד כְּנָגָד גַּעַשָּׁה זַהֲדָ כְּנָגָד
נִשְׁמָעוֹ. וְלֹא בָנָנוּ לְנוּ אֶת הַתּוֹרָה. כֵלָה, אֲלֹא חַלְקָמָן
הַמִּצְוֹת כְּמוֹ בְנֵי נָהָר, שְׁהַתּוֹרָה רְאֵה מִינִים עַשְׂרָה וּכְבוֹד.
(מח"ז) וְיַשְׁמַרְשָׁים, "וְלֹא בָנָנוּ לְנוּ אֶת הַתּוֹרָה" הוּא

שְׁפָסַח הַקּוֹרֵשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּמִצְרָיִם שֶׁנִּאָמַרְתָּם וּבְחַדְּפָסַח הוּא לִיהְיוֹת אָחָתָה, אשר פסח על בתוי בני ישראל במצרים בונגו את מצרים, ואת בתינו הארץ, וקיד חעם וישתחוו:

יש מוסיפים פירוש וה:

אמונים ערכו שבת.لال וטבחו טבח. ואמרתם וכת, פסח הוּא ליהוּת:
 הרימו קול שירם. שמחו בליל שמורים. על מצות ומודרים. אבלו ושתו יין;
 ראשון לבל ראשונים. על ר' ציד אמונים. מיד בלבני. החיל בלהמן;
 גפני אל נברתי. וחסדיו ספרתי.
 עתה בדעתן. כי נודול יהוּת:
 בלבוכבי השמים. מנשה ואפרים.
 יצאו מצרים. בבל צבאות יהוּת:
 שומרי מצות. עם נושא ביהוּת:
 הנחיל תורהנו. לעמו וערתו.
 ואמרתם ואמרתם ואמרתם ואמרתם:
 יאמרו בלחוטסיה. טוב לחסות ביהוּת:
 נפלאים מעשיה. ועצומים נפה.

יקח המצה הפרופה בידו, ויראה למוסבים, ואמר:

מְצָחָה זוּ שָׁאַנְחָנוּ אָזְכְּלִים עַל שְׁוֹם שֶׁלְאַ הַסְּפִיק בְּצָקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְחַמִּין, עַד שְׁנָגָלָה עַלְيָהּ מֶלֶךְ מֶלֶכִים תְּמִלְכִים הַקּוֹרֵשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָאָלָם מִיד. **שֶׁנִּאָמַר:** (שמות יב, לט) **"וַיֹּאמֶר אֶת הַבָּצֶק אֲשֶׁר הָצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲנָתָ מַצּוֹת כִּי לֹא חַמִּין. כִּי נָרְשׂוּ מִמִּצְרַיִם, וְלֹא יָכְלוּ לְהַתְמִימָה, וְגַם צְדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם":**

יקח המרוּב בידו, או יראנו למוסבים, ואמר:

מִרְזֹרׁ וְשָׁאַנְחָנוּ אָזְכְּלִים עַל שְׁוֹם שְׁמִרְרוּ חַמְצִירִים אֶת חַיָּי אֲבוֹתֵינוּ בָּמִצְרַיִם. שֶׁנִּאָמַר: (שם, א, ט) **"וַיִּמְرֹדוּ אֶת תִּיְחַם בְּעַבְדָּה קָשָׁת, בְּחַמְרָ וּבְלִיבָּנִים וּבְכָל-עֲבָדָה בְּשָׁדָה, אֶת בְּלָעַבְדָּתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרָךְ":**

והגדת לבן

בתקופון, (אבות) עגות מצות. חורה של מצה. בזק שלא חתמיין קרוּי מצה. (רש"י) ולא יכלו להתמהמה, שלאלו יכלו להתמהמה בודאי שהי מוחמיים בৎוקם. שעדיין לא הזרעו על החמצה. ובינו שלא הספיק להחתמיין כי מהרו לגורשם, והתרנו מאכילת חמץ ונתחבנו באכילת מצה בלבד. מגיד שבון של ישראלי, שלא אמור היה נזא למדרב בלא צירה, אלא האמיןנו ורכנו. (רש"י)

פסח על שם שדרוג ופסח על בתוי בני ישראל שבין בתי מצרים, ו קופץ מצרי למצו וישראל שבאמצע נצול. וקיד חעם וישתחוו. על בשורת הגאלה וביאת הארץ ובشورת הבנים שיירשו להם. (רש"י) מצה זו – על שם שלא הספיק בৎוקם של אבותינו להחתמיין. ואף שכבר נצטו לא כל מצות בקרובן פסח בטרם יצאו ממצרים, לא נצטו בין אלא על שם העתיד, שגלי לפניו שטוףם לצאתם משם

בְּכָל־דֹור וּדֹור חִיב אָדָם לְאֹזֶת אֲתָעַצְמוֹ בְּאֵלָיו הוּא יֵצֵא מִמְצָרִים, שנאמר: שמתה מ... ת"ז "וְחִנְתַּת לְבָנֶה בַּיּוֹם הַחֹוא לְאָמֶר, בַּעֲבוּר וְה עֲשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לֵי בְצָאתִי מִמְצָרִים". שלא את אַבּוֹתֵינוּ בְּלִבְרַד נָאֵל הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵלָא אָף אָוֹתֵנוּ נָאֵל עָמָם. **שָׁנָאָמָר:** (דברים ג' ๔๗) "זִיאוֹתֵנוּ הָזִיא מִשְׁם, לְפָעֵן חַבְיא אָוֹתֵנוּ, לְתַת לְנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבּוֹתֵינוּ:

יכסו את המצוות, ויהיווקו הכוום בידם עד סוף ברכת "נאֵל יִשְׂרָאֵל". ויאמרו בשמה רבה:

לְפִיכְךָ אַנְחָנוּ תְּבִינָם: לְהֻדּוֹת, לְהַלְל, לְשִׁבְתָּה, לְפָאָר, לְרוּמָם, לְתַהְרָה, וּלְקַלְלָם, לְמַי שְׁעִשָּׂה לְאַבּוֹתֵינוּ וְלֹנוּ אֶת בְּלִחְנָפִים הָאֵלוֹ. הָזִיא אָנוּ מַעֲבָרוֹת לְחִירּוֹת, וּמַשְׁעָבוֹד לְגַאַלְתָּה, וּמַגִּינוֹן לְשִׁמְחָה, וּמַאֲכֵל לְיוֹם טוֹב, וּמַאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹלָה. **וַיָּאֹמַר לְפָנָיו חִילְיוֹתָה:**

חִילְיוֹת מַלְלוֹ עֲבָדִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. חִילְלוֹ אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. חִילְלוֹ אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. מַכְרָה. מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם: מִמְּרוֹחַ־שְׁמָשׁ עַד־מִבּוֹאָו. מַהְלָל שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: רָם עַל בָּל גּוֹיִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. עַל הַשְׁמִים כְּבָדוֹר: מֵי בְּיהָוָה אֱלֹהֵינוּ אָלְהֵינוּ. הַטְּבִיבָה לְשִׁבָּת: הַמְשִׁפְלָה לְרָאֹות. בְּשָׁמִים וּבְאַיִן: מִקְיָמִי מַעֲפָר דָל. מַאֲשָׁפָת יְרִים אַבְיוֹן: לְחוֹשְׁבִּי עִם נְדִיבִים. עִם נְדִיבִי עֲקָרָת הַבִּית. אַס־הַבְּגִינִים שִׁמְחָה חִילְיוֹת:

והגדת לבן

טוב. ומַאֲפָלָה. של בֵּית האָסָרוֹת. לְאוֹר גָּדוֹלָה. של עוֹלָם. **וַיָּאֹמַר לְקָדְנִי חִילְיוֹתָה.** שָׂהוֹר הַשְׁבָח הַגָּדוֹל בִּוּתָר שְׁבָפָר תְּהִלִּים. (ורשב"ז) חִילְיוֹת עֲבָדִי הָה. וְלֹא עֲבָדִי פְּרֻעה. (megila י"ד). מִמְּרוֹחַ שְׁמָשׁ וּכְךָ. שָׁלֵל יְדֵי יְצִיאת מִצְרָיִם נְדֹעַ שְׁמָוֹלָם. מֵי בָּה' אָלְהֵינוּ. בְּלוּמָר, בְּשָׁמֶן שְׁפָעַלְתָו גְּדוֹלָה כֵּךְ עַזְנְתָנוֹתָנוּ גְּדוֹלָה, שִׁירָד הָאָבָעַצְמָה, לְעַשְׂתָה נְקָמָה בְמִצְרָיִם. (רשב"ז) הַמְגַבִּיחַ לְשִׁבָּת. שָׁאָף שָׂהוֹר רָם נְנַשָּׁא, הוּא מַשְׁפֵיל לְאוֹת – בְּשָׁמִים וּבְאַרְצָה. מִקְיָמִי מַעֲפָר דָל. אָלו יִשְׂרָאֵל הדלים שָׂהוֹר יוֹשִׁים לְבִנְים מַעֲפָר, וּהַקְבָּה הַקִּים וּרְוּמָם אוֹתָם. מַאֲשָׁפָת יְרִים אַבְיוֹן. שָׂהוֹר עַל בְּאָשָׁפּוֹת לְבַקְשָׁתָבָן. וְעַד מַרְבָּה אֲתָכְבָּדָם עַד שְׁמוֹשֵׁיכֶם עַם נְדִיבִים. הַמָּשָׁה וְאַרְעָה. עִם נְדִיבִי עַמּוֹ. כָּמְנוּ קְוָנִים. מַוְשִׁבִּי עֲקָרָת הַבִּיט. שָׂהוֹר המִצְרָיִם סְבִירִים שְׁהַצְלִיחוּ בְּכֹלֶם מִפְרִיהָ רְוִבָּה וְגַזְאָתָם רָאוּ פִי – אֶם הַבְּגִינִים שִׁמְחָה. שְׁבָל אֲשָׁה נְטָלה עַמָּה בְּפֶה חִבּוֹתָלָל יְלִדיִים קְטַנִּים. שְׁהִרְיָה לִילְדוֹ שְׁהָה בְּכָרָס אַתָּת. **וְעַל וְעַל נָהָרִים חִילְיוֹת – חִילְיוֹת.** (megila י')

בְּכָל דֹור וּדֹור חִיב אָדָם לְרָאֹות אֲתָעַצְמוֹ. רֹזֶח לְמֹרֶד שִׁירָה וְנִבְטַח בְּעַצְמוֹ בְּאֵלָיו הוּא הָהָרָה עַבְדָה. **שָׁנָאָמָר:** "וְנִכְרַת כִּי עַד חִיַּת" (וכו). **וַיָּצַא לְחִירּוֹת מִצְרָיִם.** שְׁהִרְיָה אֶלְוָן לאוֹר וְצִיאָה הַקְבָּה" אֲתָא אַבּוֹתֵינוּ עַדְן אַנְחָנוּ בְּאַבְדָל וְכָרְבָה. (אבד) שְׁנָאָמָר בַּעֲבוּר וְהָה. שָׁקָעִים מִצְוָתִים, בְּגּוֹן פָּסָח מִצְוָה וּמִרְוָה. עַשְׂה הָה לִי בְצָאתִי מִצְרָיִם. וְלֹא אָמַר בְצָאתִי אַבּוֹתֵינוּ (מחוז א' או' ח') אֵלָא אָף אָוֹתֵנוּ גַּאל עַמּוֹם. בְּלִמְרָר הָרִי אָנוּ עַצְמָנוּ בְּכָל הַגִּפְשִׁים שְׁעַלְתָה לְאַבּוֹתֵינוּ שְׁהִרְיָה אֶלְוָן (כה'ל) (שבה'ל).

לְפִיכְךָ אַנְחָנוּ חִיבִים לְהֻדּוֹת. בַּיּוֹן שָׂהוֹר כָּאֵל אַנְחָנוּ מִצְרָיִם, חִוְבָה עַלְינוּ לְהַלְל לְהַשִּׁירִית בְּדָרְךָ שְׁאָבוֹר אַבּוֹתֵינוּ (או'ח' אָבוֹד) לְהַזְדִּdot לְהַלְל וּכְךָ. וְמִגְּנִי שְׁבָח כְּנֶגֶד וְרַקְעִים. (אבד) **לִמְיַשְׁעָה אֶת כָּל הַגִּפְשִׁים הָאָלוֹג.** וְמִה? הָזִיא אָנוּ גַּם – מִגְּזָנָה. שְׁמִישׁ רְשׁוֹת אַתְּרוּס עַלְיוֹן הָאָשָׁרִי בְּגִזְוָן, וְאֵם יָצָא? חִירּוֹת יָצָא לְשִׁמְחָה. וְכֵן – **מַאֲכֵל לְיוֹם טוֹב.** כִּי הַעֲכָר וּוְלָקְחַח פָּאָבֵל, וּבְצָאתָו לְחִירּוֹת יָצָא מַאֲכָלָתוֹ לְיוֹם

בצאת ישראל ממצרים. בית יעקב עם לוזו: היתה יהורה לקרשו וישראל מஸלותו: חיים ראה ונם. תירון ישב לאחור: הרים רקדו בעליים. גבעות בבני-צאן: מהלך חיים כי תנומ. תירון ישב לאחור: הרים רקדו בעליים. גבעות בבני-צאן: מלפני אדון חולין ארץ. מלפני אלה יעקב: ההפכיה הצור אנשי מים. חלמש למעינזים:

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אשר נאנו ונאל את אבותינו ממצרים. והגעינו חלילה כתה, לאכול בו מזחה ומרוח. בן יהוה אֱלֹהֵינוּ ואלהי אבותינו, הגיענו למזעים ולדגלים אחרים הבאים לך אנתן לשולם, שמוחם בבני עירה, וששים בעבודתך. ונאל שם מן החובים ומזה הפסחים, אשר גיע דם על קור מופתך לרוץן. ונודה לך שיר חדש על נאלהנו ועל פרות נשנה. ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ ונאל ישראל: שותים הבים השני בהסבה על צד שמאל, ואם לא שתה בהסבה צריך לחזור ולשתות.

ברוך רוחך נא

נותלים ידיים לסודורה ומכרכבים:

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אשר קדשנו במצוותיו, זכינו על נטילת ידיים:

והגדת לבן

(אברה) והגיענו ללילה הזה, כמו שאמרם בברכת שחתינו "הגיענו לזמן הזה". ואף שכבר ברכנו שהחינו, אמר בן ברית למקשיך "בו ה' אלקינו ואליך אבותינו הגיענו למדעים" וכו' שראהו? שון בקשה על העתיד. (אה) והגיענו חלילה הזה לקים בו את נבואות - לאכול בו מזחה ומרוח. הגיענו למועדים. ראש השנה ויום הפסחים. ולרגלים. פסח שבועות וסוכות. שלוחים בבנין עירך וירושלים ושלים בעבודתך בעבודות המקדש. קרבנות בית המקדש. ונאל שם מן הנזמים. קרבנו חגיגת. וכן הפסחים. קרבן פטה. ומקדימים לאכל מן הנבחחים לפני "אין מפטידין אמר תפטע אפיקומן". אשר גיאש מלהלך בהם כי תנום וכו'. ומשיבים לו: משות שלפני אדון חולי הארץ. שלוני הארץ נברלת ומוועצת. (וואלי מלשון חיל ורעד). ומיהו האדון הוא - אלה יעקב. שהוא אדון על הכל. וכשהוא רצה הוא הופך את הצור לאגם מים, ואת החקלאות מרכך וממים למעינו מים. למען ים זורמים. (מוחז צור וחולמייש. סלעים קשים. מוגות ציז)

אשר גאלנו ונאל את אבותינו ממצרים. לפיכך שאמור למעלת טלית את אבותינו בלבד גאל הקב"ה, אלא אף אוותנו גאל עמלם" לפליך הופcir באן את גאלתנו וגאלת אבותינו ממצרים.

ממצרים. (שבה"ל ואבר)

בָּרוּךְ מֹצֵא - בְּמִצָּה

יקח שלשת המצות בידו מחקURA, כשהשפרוסה בין שתי השלומות, ויברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמּוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ:

נוה המצה התחתונה מדו, ויאכלו בידו העלונה והפרוסה, וברכ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קְדִשָּׂנוּ בְמִצָּתוֹ וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה:

ויבצע משתייה, כוית מכל אחת, וימכלם במלת, ויאכלהם בהפסבה. ויחלק לכל המוסובים כוית מכל מצה. ולפחות יתן כוית לכל אחד מן המוסובים, ויאכלו בהפסבה. (ושיעור הבויות 27 נרム). ואם אין המצה שלפניו מספקת לכל המוסובים, יתן ממצה שמורה אחרית אשר מחזין לקערת, כוית לכל אחד מן המוסובים.

בָּרוּךְ בְּמִזְדָּחָה

מצואה לעשות החירות סמיכה זכר לטיט, וכורדים הטיבול מרכיבים אותה במעט יין אדום זכר לדם. ויקח כוית מרור ויטבלנו בחירות, ונינער מעט את החירות שעליו כדי שירניש את טעם המרו. ויאכלו בלי הסבה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קְדִשָּׂנוּ בְמִצָּתוֹ וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִרּוֹר:

בָּרוּךְ בְּזִבְחָה

יקח כוית מן המצה השלישית התחתונה, וכוית מרור, ויכרבב ביהר, ויטבלם בחירות, ויאכלהם בהפסבה. ויאמר:

מִצָּה וּמִרּוֹר בְּלֹא בְּרָכָה, זֶכֶר לְמִקְדָּשׁ, בְּיַמְינוּ יְחִידָה, בְּהַלֵּל חֲזֹקָה שְׁחִיה כּוֹרֵכָן וְאוֹכְלָן בְּבֵת אַחֲת, לְקִים מִתְּשִׁנְאָמָר: (בנרב' מ. יא) "עַל מִצָּות וּמִרּוֹרים יַאֲכִלוּהוּ":

בָּרוּךְ בְּשִׁלְחוֹן-רְשִׁילְהָה

עירוך שלחנו ויסעד ליבו בשמחה, כדי ה' התובה עלי. ואם רצה לאכול בהפסבה, הרוי והמושבות, אבל מן הדין אין צורך להחט בטעורה. והחט עינוי בראשו, אבל יملא ברוטו בסעודת, כדי שיוכל לאכול את האפיקומון לתאובון. ויודרו מעט בסעודת, כדי שישפיך לנמור את ההלל לתחילה קודם החזת.

מגילה צפורה

אחר שגמר סעודתו יכח בויות מן המצה שהצניעה לאפיקומן, ובתחילת יש לסיים את אכילת האפיקומן קורם החותם הילילה. ויזהר לאוכלו במקום אחר. ולא יאכל שום דבר אחריו, אך לשנות קפה או תה מותר.

וקודם האכילה אמרה: זכר לcketen פשת, הנאכל על השבעה:

מגילה ברכה

יטול ידיו לטים אחדרונים, ואחוח בידו כוס שלישי ויברך ברכת המזון.

אם המטובים שלושה או יותר חביבם למומן, ואמור: חב לו זגביריך למלאה קדישא עוניים: שמות.
ברשות מלכא עלאה קדישא (בשנת וברשות שבת מלכתא) ובברשות יומא טבא אשפזיא קדישא
ובפרשיותם נברך (ואם הם שעשרה או יותר: אלהינו) שאכלנו משלו;
והמטובים עוניים: ברוך (ואם הם שעשרה או יותר: אלהינו) שאכלנו משלו ובtbody>טבו_ותבו_ו חינינו:

ברוך אתה יהונתן אהרון, אלהינו מלך העולם,гал הן אותנו ואת העולם בלו בטובנו,
בחוץ, בחסף, ברינה וברחמים רביים. נתן לך חם לכלبشر. כי לעולם חסדו: ובtbody>טבו_ותבו_ו
הפרול תמיד לא חסר לנו, ואל יצחר לנו מזון תמיד לעולם ועד, כי הוא אל זו ומפרנס לפל,/
ושלחנו עוזך לבל, ותתקון מהיה ומזון לבל ברייתינו אשר ברא, ברחמי וברוז חסרו, באמור:
פותח את ירך ומשביע לבל כי רצונו: ברוך אתה יהונתן אהרון תן את הכל:

נזרה לך יהונתן אהרון, על שנהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טוביה ורחבה, ברית
ו扭ורה, חיים ומזון, על שהוזצאננו מאירן מצרים ופדיינו מבית עבדים, ועל ברייתך
שחתמת בברנני, ועל תזריך שלטמךתני, ועל חקי רצונך שהודעתני, ועל חיים ומזון שאתך
זו ומפרנס אותנו:

על הכל יהונתן אהרון, אלהינו אנחנו מודים לך, וمبرכים את-שםך, באמור: ואכלת ושבעת,
וברכבת את (כשאומר "את" יתנו מעת מים בכום) יהונתן אהרון אלהיך על הארץ חטובה אשר
נתנו לך: ברוך אתה יהונתן אהרון, על הארץ ועל המזון:

رحم יהונתן אהרון אלהינו עליינו ועל ישראל עטה, ועל ירושלים עירך, ועל קד ציון משכון
בקבוצה, ועל חיכלה, ועל מעוזה, ועל דרכיה, ועל הבית הגדול ותקדוש שנקרא שמה
עלינו. אבינו, רענן, זוננו, פרנסנו, בלבוננו, קרויתנו, קדשו לנו מתחה מכל איזו גזע, וכן, אל
תזכירנו יהונתן אהרון אלהינו ליריו מטבחות בשר ודם, ולא לירוי חולאותם, אלא לירך הפלאה

וְתִרְחַבְתָּ, תַּעֲשֵׂרָה וְתַחְפֹּתָה. יְהִי רְצֹן שֶׁל־א נִבּוֹשׁ בְּעוֹלָם חַזָּה, וְלֹא נִכְלַם לְעוֹלָם חַבָּא, וּמְלֻכָּות
בֵּית דָוד מִשְׁיחָךְ תַּחֲיוּנָה לְמִקְוָה בְּמִתְרָה בְּיָמֵינוּ:

בשנה טויסיפה: ר'acha וְתִחְלַצְנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתָךְ וּבְמִצְוֹתָ יְהָמָם הַשְּׁבָעִי, הַשְּׁבָט הַגָּדוֹל וְתִקְרֹושׁ
תַּחַזָּה, כִּי יוֹם גָּדוֹל וְתִקְרֹושׁ הוּא בְּמִלְּפָנֵיהֶن, נִשְׁבָּות בּוֹ וְנִגְנִית בּוֹ, וְנִתְעַנְּגֶנּוּ בּוֹ, בְּמִצְוֹתָךְ קָהִי רְצֹנָה, וְאֶל תַּחַזְזִיר
וְיִגְנּוּ בַּיּוֹם מִנוּחָתֶנוּ, וְתִרְאָנוּ בְּנֵחֶמת צִיּוֹן בְּמִתְרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי אַתָּה הוּא בְּעֵל תְּנַחְמוֹתָה. וְתַהַנֵּם שָׁאַכְלָנוּ וְשָׁתְּנוּ,
תְּרַבֵּן בִּיהֶךָ הַגָּדוֹל וְתִקְרֹושׁ לֹא שְׁבָחָנוּ, אַלְתִּשְׁבַּחַנוּ לְנֶצֶח וְאַלְתִּוְנְחַנוּ לְעֵחֶה, כִּי אֶל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְתִקְרֹושׁ אַתָּה:
אֱלֹהֵינוּ וְאֶלְהֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ, יָעַלְהָ וְיָבָא, וְיִגְעַע, וְיִרְאָה, וְיִרְצָה, וְיִשְׁמַע, וְיִפְלָה,
וְכָרְנוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְכָרְנוּ בְּרוּשִׁים עִירָה, וְכָרְנוּ בְּשִׁיחָה בּוֹ דָוד עַבְדָה, וְכָרְנוּ בְּלָעֵמָה
בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפִילָתָה לְטוֹבָה, לְחַזָּר לְחַסְדָּו וּלְרַחֲמִים, לְחַיִים טּוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בַּיּוֹם חַג
הַמִּצְוֹת תַּחַזָּה, בַּיּוֹם טֹב מִקְרָא קָדְשָׁתָה, לְרַחְםָה בּוֹ עָלֵינוּ וְלְחוֹשְׁעָנוּ. וְכָרְנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ
בּוֹ לְטוֹבָה, וְפָקַדְנוּ בּוֹ לְבָרְבָתָה, וְחוֹשְׁעָנוּ בּוֹ לְחַיִים טּוֹבִים, בְּדָבָר יִשְׁעוָה וּרְחַמִּים, חֹם וְחַנְגָּנוּ,
וְחַמּוֹל וְרַחְםָם עַלְינוּ, וְחוֹשְׁעָנוּ בִּי אֶלְהֵיךְ עַינָּנוּ, כִּי אֶל מֶלֶךְ חָנוּן וּרְחַמּוֹם אַתָּה:

וְתִבְנֵה יְרוּשָׁלָם עִירָה בְּמִתְרָה בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּוֹנֶה יְרוּשָׁלָם וּאוֹמֵר בְּלָהָשׁ: אָמֵן:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, לְעֵד הָאֵל אָבִינוּ, מֶלֶבֶןָנוּ, אֲדִירָנוּ, בָּזָרָנוּ,
גּוֹאַלָנוּ, קְדוּשָׁנוּ, קְדוּשָׁ יְעַקָּבָה, רֹעֵנוּ רֹועֵת יִשְׂרָאֵל, הַמֶּלֶךְ הַטוֹב וְהַפְּטִיבָה לְפָלָל,
שְׁבָכְלִיזָם וְיָום הָוָא הַטִּיב לְנוּ, הָוָא מַטִּיב לְנוּ, הָוָא יִטְבִּיל לְנוּ, הָוָא נִמְלָנוּ, הָוָא
נִמְלָנוּ לְעֵחֶה, תֹּן וְחַסְרָה, וּרְחַמִּים, וּרְיוֹחָה וְתִחְצָלה, וּבְלִיטָזָן: (עַיִינָה אַמָּן) תְּרַחְמֵן הָוָא יִשְׁתַּחַבְתָּ עַל
בְּפָא בְּכָרוֹת: תְּרַחְמֵן הָוָא יִשְׁתַּחַבְתָּ בְּשָׁמָיִם וּבְאָרֶץ: תְּרַחְמֵן בָּנוּ לְזֹרֶר דָּוִרִים: תְּרַחְמֵן
הָוָא בָּרוּן לְעַמּוֹ יָרִים: תְּרַחְמֵן הָוָא יִתְפָּאֵר בָּנוּ לְנֶצֶח נֶצֶחָם: תְּרַחְמֵן הָוָא יִפְרְגַּסְנוּ בְּכָבְדָה וְלֹא
בְּבָבּוֹי בְּתַהְבָּר וְלֹא בְּאֶפְסָור בְּגַנְתָּה וְלֹא בְּצָעָר: תְּרַחְמֵן הָוָא יִתְהַלֵּם שְׁלוֹם בְּיִנְיָנוּ: תְּרַחְמֵן הָוָא יִשְׁלַח
בְּרַכָּה רְיוֹחָה וְחַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשָׂה יָרִינָה: תְּרַחְמֵן הָוָא יִצְלַח אֶת דָּרְבָּנוּ: תְּרַחְמֵן הָוָא יִשְׁבַּד
עַל גָּלוּת מִתְרָה מַעְלָה צְוֹאָרָנוּ: תְּרַחְמֵן הָוָא יַוְלִבְנֵנוּ מִתְרָה קּוֹמָמוֹת לְאַרְצָנוּ: תְּרַחְמֵן הָוָא
וּפְרָאָנוּ רְפִיאָה שְׁלָמָה רְפִיאָת הַנֶּפֶשׁ וּרְפִיאָת הַגּוֹנָה: תְּרַחְמֵן הָוָא יִפְתַּח לְנוּ אֶת יְדוֹ תְּרַחְכָּה:
תְּרַחְמֵן הָוָא יִבְרָךְ בָּל אֶחָד וְאֶחָד מִפְנֵו בְּשָׁמוֹ הַגָּדוֹל בָּמוֹ שְׁנַתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶבְרָהָם יַצְחָק
וַיַּעֲקֹב בְּבָל מִבְּלָל, בָּנָי בְּרָךְ אָוֹתָנוּ יְהָרָךְ בְּרַכָּה שְׁלָמָה, וּבָנָי יְהִי רְצֹן וּנְאָמֵר אַמָּן: תְּרַחְמֵן
הָוָא יִפְרֹזֵשׁ עַלְינוּ סְכַת שְׁלוֹמוֹ:

בשנה: תְּרַחְמֵן הָוָא יִנְחִילֵנוּ עַולְמָם שְׁבָלוֹ שְׁבָתָ וּמְנוֹתָה לְתִי הַעֲלֹלִים:
תְּרַחְמֵן הָוָא יִגְעַזְנוּ לְמוֹעָדים אַחֲרִים הַבָּאִים לְקַרְאָתָנוּ לְשָׁלוֹם: תְּרַחְמֵן הָוָא יִנְחִילֵנוּ לְיּוֹם שְׁבָלוֹ טוֹב:
ברכת האורה: תְּרַחְמֵן הָוָא יִבְרָךְ אֶת הַשְּׁלָחָן הַהָשְׁבָעָה שָׁאַכְלָנוּ עַלְיוֹן וְסִפְרָה בְּלָעֵמָדָעָן עַולְמָם
אֶבְרָהָם אֲבִינוּ עַלְיוֹן חַשְׁלָומָן, בְּלָעֵמָדָעָן מִפְנֵו יַאֲכֵל, וְכָל אַמְּמָא מִפְנֵו יִשְׁתַּחַת. וְאֶל תַּחַזְזִיר מִפְנֵו בְּלָעֵמָדָעָן
לְעֵד וּלְעַלְמָם עַלְמָם אַמָּן: תְּרַחְמֵן הָוָא יִבְרָךְ בְּעֵל תְּפִיוֹת תַּחַזָּה וּבְעֵל תְּפִיעָה הַזָּהָה הָוָא וּגְנִיָּה וְאַשְׁתָּוֹן וְכָל

אשר לו. בכנים שיחו, ובנכדים שירבו. ברך יהונתן אהרון חילו ופעל רדיו תרצה. ויהיו נכסיו ונכסדים כל-תמים בעשר יכבד מערכה ועד עולם. לא ימוש בעלים תה ולא ימלם לעולם הפה. אמן כן ידי רצון:

הרחמן הוא יטע תורתו ואהבתו בלבנו, ותהייה יראתו על פניו לבלתי נחטא, ויהיו בלב-מעשינו לשם שמים: הרחמן הוא ייחינו ויוננו ויקרנו למותה המשית, ולבני בית המקדש, ולתהי הארץ העולם הבא: מגדול ישועות מלפני, ועתה חסר למשיח, לדוד ולורען עד-עולם: בפניהם רשות ורעב, ודורך יתוארכ אהורה לא יחסרו כל-תמים: נער תייתי נסזקנות, ולא ראיות צדיק געוב וורען מבקש-ליחם: כל חיום חונן ומלווה, וורען לברכה: מה שאכלנו והיה לשבעת, ומה ששתינו והיה לרפואה, ומה שחותרנו והיה לברכה, ברכתי: ויתן לפניהם ויאכלו ויזורו ברכך יהונתן אהרון, ותהי ברוכים אתם ליהונתן אהרון, עוזה שמים וארים: ברוך הנבר אשר יבטה ביהונתן אהרון, ותהי יהונתן אהרון מבטו: יהונתן אהרון עוז לא עמו ותנו, יהונתן אהרון בברוך אתה שםך בשלום: עוזה שלום במרומי, הוא ברוחמי יעשה שלום علينا, ועל כל-עמנוישראל, ואמרו אמן:

ברך בורא פרי הגפן על כום שלישי, ובוין למפור בברכה זו גם את כום רביעי.

כום ישיעות אשא, ובשם יהונתן אהרון אקריא: סברן מדרנן: עוניים לחיים.

ברוך אתה יהונתן אהרון, אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן: ושתה בהسنة.

חג הצלל

ימנו לו כום רביעי ואמרו את החלל בשמה ובהתלהות רמה, כשהבום ביר, ואמ' קשה לו לאחוי במשך כל החלל, מוב לאחוי לפחותות בסוף החלל בברכת "תיליך". מצווה שיחו לפחותה בקירת החלל, והנדול שביהם אומר "הוו", והארחים עונין אחריו.

שפק חמתק אל הגוים אשר לא ירעוה, ועל מלולות אשר בשמק לא קראו: כי אבל אתה עיקב, ואת ענוו השם: שפק-עליהם ועמד וחרוץ אפק ישיגם: תרדף באפ ותשמיים מתחת שמי יהוה: לא לנו יהונתן אהרון לא לנו כי לשמק תן בבודה. על השקד על אמרה: למה יאמרו הגוים. איה נא אליהם: ואלהינו בשמים. כל אשר חפץ עשה: עציביהם בסוף וויהב. מעשה ירי אדם: פה להם ולא ידבר. עינים להם ולא יראו: אוניס להם ולא ישמעו. אף להם ולא יריכו: דרייהם ולא ימישו רגלייהם ולא יתהלך. לא יחנו בגרום: במויהם יהיו עשייהם. כל אשר בטח

והגדת לבן

יזדים שאליהם בשמים, וזרדו כלת לנאל אוניס. כי כל יושאל ממצרים, בקש רוז המלך ורומים גם על שאר הגלוויות. ואמר, לא למןנו בלבד ראיו שתגאנלו אל לשמק תן בבודה. שלא יתחולל בגוים. כי מה יאמרו הגוים איה נא אליהם שם הוא קם, מה אינו מושיע להם. ואנו הרי

בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בַּפָּתָח בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. עֹורֶם וּמְנֻסֶּם הוּא: בֵּית אֲתָרֵן בַּמְתוּחָה בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. עֹורֶם וּמְנֻסֶּם הוּא:

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וּבָרְנוּ בָּרָה, יִבְרֹךְ אֶת בֵּית יְשָׁאֵל. יִבְרֹךְ אֶת בֵּית אֲתָרֵן: בְּרָךְ יוֹאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. הַקְּטָנִים עַם חֲנֹדְלִים: יִסְפֶּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל־כֶּם. עַל־כֶּם וְעַל בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְהוָה אֱלֹהֵינוּ. עַשְׂה שָׁמִים וְאַרְצִים: הַשָּׁמִים שָׁמִים לַיְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְהַאֲرֹץ נָתַן לְבָנֵיכֶם: לֹא הַמְּתִים יְהִלְלוּךְ. וְלֹא כָּל יוֹרְדִים: וְאַנְתָּנוּ נְבָרֶךְ יְהָה. מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם חִלְלוּתְךָ:

אֲהַבְתִּי כי ישמע יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. את קְזִיל תְּחִנְנִי: בַּי חַתָּה אָנוּ לְיָה. וּבְנִי אָקְרָא: אֲפִפּוֹנִי חַבְלִי מְוֹת וּמְצֵרִי שָׁאָל מִצְאָנוּ. צָרָה וּגְנוּן אֲמְצָא: וּבְשָׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אָקְרָא. אַנְחָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלְּפָתָח נְפָשִׁי: חָנוּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּצִדְקָה. וְאֶלְחָנוּן מְרַחְםָה: שְׁמַר פְּתָאִים יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. דְּלֹחוֹתִי וְלִי יְהֹשִׁיעָה: שׁוּבוּ נְפָשִׁי לְמִנוֹחָבִי. בַּי יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ גַּמֵּל עַלְיכֶם: בַּי חִלְצָת נְפָשִׁי מִפּוֹתָה אַת עַנְיִ מִן דְּמַעַת. אַת רְגִלִּי מִרְחָה: אַתְּחַלֵּךְ לְפָנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. בָּאָרֶץ תְּחִיָּה: הַאמְנָתִי בַּי אֲרָבָר. אַנְיָעַנְתִּי מִזְאָה: אַנְיָאָמְרִתִּי בְּצִדְקוֹי. בְּלִיהָדָרִם בָּזֶבֶן:

מַה אָשֵׁב לַיְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ. בְּלִתְגָּמוֹלוֹתִי עַלְיָה: כָּסֶם יְשֻׁועָות אָשָׁא. וּבְשָׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אָקְרָא: נְדָרִי לַיְהוָה אֱלֹהֵינוּ אָשָׁלָם. נְנָהָה נָא בְּלִי עַמּוֹ: יִקְרַב בְּעֵינִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. הַמְּתוֹתָה לְחַסְדָּיוֹ: אַנְחָה

והגדת לבן

הָאָמָרָה וּשְׁמַר אָף אֶת הַפְּתָאִים – הַמּוֹידִים. (ספר) וְאָף שְׁדָלָתֵינוּ מִן הַמְּטוּתָה, לִי תְּהַשְׁעֵנוּ וְיִרְכְּבֵנוּ מִצְרָמָתָה. לְפִיכְךָ – שְׁבִי נְפָשִׁי לְמִנוֹחָבִי וְאֶל תְּדוֹאֵג, כִּי הַגָּמֵל חֲסֹדוֹ עַלְיכֶם, וַיְחַלֵּחַ אָוֹתָךְ מִפְּטוֹתָה. וְאַתְּמַלֵּךְ לְפָנָיו בְּאָזְרָתָם, רַי אָרֶץ יְשָׁוֹאֵל שְׁקוֹרְהָא אָרֶץ תְּחִיָּה קְלִי שְׁמַתְּחָה חִיָּת תְּחִלָּה. הַאֲמָנָתִי בַּי אֲדָבָר. הָוא כְּבַין הַתְּנִגְלָוֹת, כִּי מִתְּחַלֵּה בְּהַוּנוֹ בְּגָלוֹת, פְּקַפְקָה בְּאַמּוֹנוֹה וּבְדִבְרֵי הַנְּבָיאִים, וּמִתְּנַצֵּל בְּעַת וּאוֹמֶר: כִּי בְּשָׁעה שְׁדָבְרָתִי – אָגִי עֲנֵיתִי מָאָד, וְתִּתְּשִׁיר בְּעַנְיָה הַגְּלָלוֹת וּבְשִׁפְלָה לְפִנְירָגָה, וּמִתְּנוֹךְ כָּר – אָמְרָתִי בְּצִדְקוֹי, בְּחַפְרוֹן וּבְלִי יְשֻׁוב הַדָּעַת – כָּל הָאָדָם בָּבָב. כָּל הַנְּבָיאִים שְׁנָגַנְבָּא עַל־בְּגָלוֹת עַל גָּלוֹת, דְּבָרָיו שָׁקוֹר חַר חַר, כִּי עָבֵר קָצֵיר קָלָה קָזִין, וְאָנוּ נָלָנוּ שְׁעָנָה. אַבְלָה בְּעַת נְבוֹחָתִי לְדֹתָה כִּי אָכוֹן יְשִׁתְקָוָה. וְעַל זה הָוָא מִמְשִׁיךְ וְאָוָרָה: מַה אָשֵׁב בְּכָוָן. (מחוז)

מַה אָשֵׁב לָהּ. מַה מִנְחָה אָשֵׁב לָהּ. בְּלִת תְּגָמוֹלוֹתִי. מַפְּגָמָלוֹי הַטוּבִים בָּאו – עַלְיִ. וְהַרְוָנִי אַחֲרַ הַאֲוֹשָׁגָה הַגָּדוֹלָה הַזָּה. לְפִיכְךָ – כָּסֶם יְשֻׁועָות אָשָׁא, בְּרַכְתָּה הַמּוֹזָן, וּבְשָׁם הַיְאָרָה. לְהַלְלוּ וּלְבָרְכּוּ. גְּדָרִי לְהָהָה. גְּדָרִים אֲשֶׁר נִדְרְתִּי לְהָבְגִלְוָתִי אֲשִׁלְמָה אֲשִׁלְמָה גַּדְגָּה נָא בְּלִי עַמּוֹ. נִגְדְּ כָּל עַמּוֹ. יִקְרַב בְּעֵינִי הַיְמֹוֹתָה לְחַסְדִּין. כִּי יִקְרַב וּכְבָרֶךְ תְּכַרְבֶּן:

שְׁמָמוֹת) וְכֵן סָופּוֹ שֶׁל כָּל אֲשֶׁר בַּפָּתָח בָּהֶם, לִמְוֹת. אַבְלָ – יִשְׂרָאֵל וּבֵית אֲחָרֵן הַבּוֹזָחִים בָּה' שָׁחוֹא עַלְיָה מִסְרָם, הוּא מוּעִיל לְזָם, שָׁרוֹא עַזְמָם וּמְגַנֵּם, וּהְיכַלְתָּ בְּיָדוֹ. יְדָא הַ – גְּרָרִים. (מחוז)

ה וּבְרָנוּ. פְּשָׁאָנוּ זָכְרִים אֶת הַשֵּׁם וּמְבָרְכִים בְּשָׁמוֹ, הוּא מְסִכְבִּים וּמְבָרֹךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. שָׁגָנָר בְּלִת הַפְּקָדָה אֲשֶׁר אָכְפִּיר אֶת שְׁמֵי אֲבוֹא אַלְיָקִין וּבְרַכְתִּיךְ". וּכוֹ יִבְרֹךְ בֵּית אֲחָרֵן הַכְּבָנִים. שָׁגָנָר "אָגִי אַבְכָּסִים". וּלְפִי שָׁאָנוּ זָכְרִים אֶת שְׁמָמוֹת מִידָה, לְכֵן יִבְרְכָנוּ – עֲשָׂה שְׁמִים וְאָרֶץ. אַת – הַשְּׁמִים בְּחָר לֵךְ, וְהַאֲרֶץ בְּנָנוּ לְבָנִים. לְהַלְלוּ וּלְשַׁבְחוּ עַל פְּרוֹתָתָה. וְלֹא לְפָתָחָת נְתָנָה לְפִי שְׁלָא הַמְּתִים יְהִלְלֵי יְהָה. שָׁאוּן בְּהָמָר בְּלִת לְהַלְלָה, אַלְאֵן כָּוֹזְבָּן שָׁאוּן בְּהָמָר בְּרַכְתִּיךְ הַמְּתִים. וְלֹא שָׁמַעַת בְּלִי הַלְלִיָּה. וּכְיֹצֵא בָּנוּ שָׁאוּן בְּרַכְתִּיךְ יִבְרֹךְ יְמָתָה וְעַד עַזְוָלָם הַלְלִיָּה. אַתְּ קָלָי. לְפִי שָׁגָנָר לְעַל עַל הַפְּסָלִים אֲהַבְתִּי בַּי שָׁמַעַת הַ – אַתְּ קָלָי. לְפִי שָׁגָנָר לְעַל עַל הַפְּסָלִים "פָּה לְזָם וְלֹא יִדְבָּרוּ וּבְרָרָוּ" אָמָר: אַבְלָ אַנְיָה אֲהַבְתִּי כַּי יִשְׁמַעַת הַ – אַתְּ קָלָי מִתְּמִנְחָה אָשֵׁב לְזָם. כִּי דְתָה אָנוּ לֵי. לְשָׁמַעַת מִתְּמִנְחָה שָׁאָקָרָא וְאַמְּרָה – אֲפִפּוֹנִי חַבְלִי מְוֹת – סְכֻבָּנוּ מְאַכְּבִי מְוֹת, וְאַפְּתָחָת נְתָנָה לְאַחֲרָת הַמְּתִים, אֲפָנָה צָרָה וּגְנוּן אֲמְצָא, אוֹ אָקְרָא בְּשָׁמוֹ וּאַבְקָשׁ – אֲפָא הַ – מִלְּפָתָח נְפָשִׁי, מִיד נְשָׁאָול. וּכְיֹון שְׁנָנָה הַ – צְדִיקָה,

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי אֲנִי עֲבָדֶךָ אֲנִי עֲבָדֶךָ בֶּן אַמְתָה. פִתְחָת לְמוֹסְרִי: לְךָ אָנוֹת וְבָח תָוֹתָה. וּבָשָׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲקָרָא: נָדְרִי לְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁלֶם. נָנָה נָא לְכָל עַמּוֹ: בְּחִזְרוֹת בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.

בְּתֻצְכִי יְרוּשָׁלָם חֲלֹוֹתָה:

חֲלֹוֹת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בֶּל גּוֹים. שְׁפָחוֹת כָּל הָעָםִים: כִּי נָבָר עַלְיוֹנוֹ חָסְדוֹ. וְאַמְתָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעֹזָם חֲלֹוֹתָה:

הַזְׂדוֹ לְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי טֹוב. כִּי לְעֹזָם חָסְדוֹ; יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל. כִּי לְעֹזָם חָסְדוֹ: יֹאמֶר נָא בֵּית אָחָדָה. כִּי לְעֹזָם חָסְדוֹ: יֹאמֶר נָא וּרְאֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.

מִן־הַמִּצְרָיִם קָרָאתִי יְהָה. עֲנֵני בְּמִרְחָבָה יְהָה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְלָא אִירָא. מָה יַעֲשֶׂה לִי אֲדָם: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִי בְּעֹזָרִי. וְאַנְיָא בְּשָׁנָאִי: טֹוב לְחִסּוֹת בְּיְהוָה אֱלֹהֵינוּ. מִבְטָח בְּאָדָם: טֹוב לְחִסּוֹת בְּיְהוָה אֱלֹהֵינוּ. מִבְטָח בְּנָדְבִים: בֶּל גּוֹים סְכֻבוֹנִים. בְּשָׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי אֲמִילָם: סְפֻנוּ גַם סְכֻבוֹנִים. בְּשָׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי אֲמִילָם: סְפֻנוּ בְּרֻכוּרִים דָעַכְוּ בְּאַשׁ קֹצִים. בְּשָׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי אֲמִילָם: רְחָה דְּחִתְנִי לְגַפֵּל. וְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ עֲוֹרָנוּ: עַזְוָרָתִי יְהָה. וַיְהִי לִי לְישֹׁוֹת: קָול רָהָה וַיְשֹׁועָה בְּאַחַל צְדִיקִים. יָמִין יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַשְׁתָּה תָּלָל: יָמִין יְהוָה אֱלֹהֵינוּ רַומָּתָה. יָמִין יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַשְׁתָּה חָלָל: לְאַמְתָה בְּאַחֲרָה. וְאַסְפָרָ מַעֲשֵׂי יְהָה: יִסּוֹר יְרַעַי יְהָה, וְלֹמַת לְאַנְגָּלָנוּ: פָּתָחָה לִי שַׁעַר צְדִיקִים יְבָאוּ בָּהּ: וְאַבָּא בָּם אָזְדָה יְהָה: זֶה הַשְׁעָר לְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ צְדִיקִים יְבָאוּ בָּהּ: וְתַחֲיוּ לִי לְישֹׁוֹת: אוֹיר אַבָּן מְאַסְוּ תְּבּוֹנִים. חִיתָה לְרָאשָׁ פָּנָה: אָנוּ מָאת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ חִיתָה וְאֵת. הִיא נְפָלָאת בְּעִינֵינוּ:

והגדת לבן

הַגּוֹיִם סְכֻבוֹנִים לְהַרְעָה לִי, מִבְטָח אֲנִי בְּשָׁם הָה, כִּי אֲמִילָם. – אֲנַצְחָם. וְסִמְפּוֹנִיפְן חִילָות רְבִים וְמוֹסְכִּים אָוֹת בְּדָבָרִים, אֲנַבְנָה וּחֹשֶׁש לְסָמֶן, שְׁיוּדָע אֲנִי שְׁיוּכָעָה בְּאַשׁ בְּקוּצִים. אֲזַת בְּלָם אֲנִי נְגַנֵּץ עַל יְדֵי תְּפָלוּת וּבְקַשְׁתִּי בְּשָׁם הָה. רְחָה דְּחִתְנִי. כְּלָמָר, כְּשָׁהִיטִי נְדָחָה וּבְפָכוֹר – לְגַפֵּל, הָעֲרָנִי. כִּי עַזְיָה וּמְרַתָּה יְהָה – הַעֲזָה וְהַשְּׁבָתָה שֶׁל הָהָה לִי לְישֹׁוֹת. כְּדִי שָׁאָמָר שְׁבָחוּ. וְעַל אַוְתָה יְשֹׁועָה יַרְגְּנוּ צְדִיקִים בְּאַהֲלָתָם, וְאַמְרָו יָמִין הָעַשְׁתָה חִיל. לְאַמְתָה בְּדַר קְמִים עַלְיָה, כִּי אַחֲרָה לְמַעַן אַסְפָר מַעֲשֵׂי יְהָה. נָאָר שְׁיִסּוֹר יְרַעַי יְהָה מַכְלָקָם לְמַפּוֹת לְאַגְּנָנִי. לְבָנָן פָּתָחָה לִי שַׁעַר צְדָקָה דְּקָה דְּקָה בְּיְמִינָה שְׁבָרָתָה 'צְדָקָה'. וְאַבָּא בָּם בְּקָרְבָן תָוֹדָה וְאָזְדָה יְהָה, עַל פְּדוּת נְפָשִׁי. חָלָא זָה הַשְׁעָר שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עֲשָׂו בְּשִׁבְלָל שְׁצָדִיקִים יְבָאוּ בָּהּ, לְהַלֵּל אֶת הָה. וְגַם אַנְיָא בָּם וְאָזְדָה עַל כִּי עַנְיָנִי בְּיּוֹם קָרְאֵי הָה, וְתַחֲיוּ לִי לְישֹׁוֹת. וְהַרְגִּינִי דָמָה לְאַוְתָה אַבָּן שְׁמָאָסָה הַבּוֹגִינִים לְתַחַת בְּבָנָנִי, וְאַחֲרָה כָּךְ נְכָתָה וְתַחֲיוּה לְרָאשָׁ פָּתָח. בְּאַקְנִים חַשּׁוּבִים שְׁקוּבִים אָוֹתָן בְּרָאשֵׁי הַקּוֹיּוֹת, שְׁהָן נְכָרֹת מִכְ

בְּעִינֵי הָה לְהַמִּית אֶת חָסְדֵי יְהָה. וְאַחֲרָה וְאַשְׁלָמָן נָדְרִי בְּמוֹשְׁפָרֵשׂ וְהַלֵּךְ. אֲנָה הָה חָרְגִּינִי מִזְהָה לְךָ הָה עַל חָסְדֵךְ שְׁעִשְׂתִּי עַמִּי, בְּגַלְלָשָׁנָי שְׁאָנִי נְגַנְעָה לְגַפֵּל. וְלֹכֶן פִתְחָת לְמוֹסְרִי – הַתְּרָתָה מַעְלָה צְוָאָרִי מַסְרוֹתָה וּכְבָלִיל גְּלֹתָה. וְעַל בָּן אָזְבָח לְךָ וְבָח תָוֹתָה, עַל הַפְּסִים שְׁעִשְׂתִּי לְךָ, כִּדְין הַיּוֹצָא מִבֵּית הַאֲסָרָם שְׁאָזִיךְ לְזָהָרָה לְהַזְּדוֹתָה לְהָה. (ע"פ מה"ז) חֲלֹוֹת יְהָה כָּל גּוֹים שְׁבָחוֹת בְּלָהָן. – הַאֲמָות. מִבְנֵי שְׁגָבָר עַלְיָנוּ חָסְדוֹ. וְגַלְגָּלָן, וְאַמְתָה דְּבִרְיָה לְעֹזָם. שְׁמָרוּ אֶת הַבְּטוּחוֹ שְׁדָרְבָר לְגַבְּנָיאָם. לְפִיכְךָ – חֲלֹוֹתָה.

הַזְּדוֹ לְהָה כִּי טֹוב. עַל זֶה אַת שְׁעָשָׂה עַמְנוֹ טֹוב, וְמַהוּ טְבָתוֹן? כִּי לְעֹזָם חָסְדוֹ. וְבָנָן בֵּית אָחָדָה וְהַירְאָה יְדָוֹה. יִרְאָה יְהָה – גִּירִים. (ע"פ מה"ז)

מִן הַמִּצְרָיִם וְהַדָּקָה, קָרָאתִי לְהָה וְדוֹא עַנְגִּי, והַעֲמִידִינִי בְּמִרְחָבָה. וְכָנוּ שְׁעַנְגִּי – לְאַדְרָא מַמָּה שְׁיִשְׁעָה לִי אָדָם. שָׁה' לִי בְּעוֹזָרִי, וּמִבְטָח אֲנִי שְׁאָרָה בְּמִפְלָתָה שְׁגָנָא. לְפִיכְךָ – טֹוב לְעַיְסוֹת בָּהּ, מִבְטָח בְּאָדָם, כִּי אַזְנִין בָּהּ תְּשִׁיעָה. וּמְאַשְׁר בָּל

מתה זה היום עשה יהונתן יהודה ננילח ונשמחה בו; וזה

אנא יהונתן יהודה הושעה נא, שמי פעמים **אנא יהונתן יהודה הצלחה נא**: שמי פעמים
ברוך הבא בשם יהונתן יהודה. ברכנוכם מבית יהונתן יהודה: ברוך אל יהונתן יהודה ויאר לנו
אסטרוגן בעבודתך. עד קדנות המטבח: אל אליו אתה ואורך. אלתו ארוםך: אל הדרו
לייהו יהונתן יהודה כי טוב. כי לעולם חסדו; והוא

הוזן להונטה יהודה בירטו בוי לעולם חסדו: הוזן לאלהי האללים כי לעולם חסדו: הוזן לאדרני
האדנים כי לעולם חסדו: לעשה נפלאות בדלוות לבחו כי לעולם חסדו: לעשה השמים
ברכוניה כי לעולם חסדו: לרוקע הארץ על-הרים כי לעולם חסדו: לעשה אודים גדרים כי לעולם
חסדו: את השמש למששלת ביום כי לעולם חסדו: את תירח וכוכבים למששלות בלילה כי לעולם
חסדו: למבה מצרים בגבורתם כי לעולם חסדו: וויאן ישראאל מתוכם כי לעולם חסדו: ביד חזקה
ובורע בטיה כי לעולם חסדו: לנזר יסוסוף לנזרים כי לעולם חסדו: והעביר ישראאל בתוכו כי
לעולם חסדו: ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו: למוליך עמו מפרק כי לעולם חסדו:
למבה מלכים גדרים כי לעולם חסדו: ויזהר מלכים אדריכים כי לעולם חסדו: לסייע מלך הארץ
כי לעולם חסדו: ולעוג מלך חבשו כי לעולם חסדו: וננתן ארץ לנהלה כי לעולם חסדו: נחלה
ליישראאל עבשו כי לעולם חסדו: שבספלנו זכר לנו כי לעולם חסדו: ויפרנקנו מצינו כי לעולם חסדו:
נותן לחם לבב בשר כי לעולם חסדו: הוזן לאל השמים כי לעולם חסדו:

נשחת כל מי תברך את שמי יהונתן יהודה אלתני, ורוח כל בשר תפאר ותרוםם וכרכך מלכני
תפמי, מזיחעלם ועד-היעלים אתה אל. ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע, פודה
ומציל, יעוזה ומرحم, בצלעת צרה וצקה, אין לנו מלך עוזר וסומה, אלא אתה:

אלתי קראשנים וחייבנים, אלה בריות, אדונן בל-תולדות, הפלל בבל-תתשבות,
המנחן עולמו בחסן, ובריותיו ברחמים. ויהונטה יהודה אלחים אמרת, לא ינום ולא יישן,
המעורר ישנים, ותקין נרדמים, מחייה מותים, ורופה חולמים, וווקף בפופים, הפשית
אלמים, והפענה נעלמים, ולך לבךך אנחנו מזירים:

והגדת לבן

ברכנוכם בברכה היבאה – מבית ה' אל ה' חזק הואה' ורב כה,
rhochot. ומיכל לעשות זאת אם לא ניד ה/ לפיכך הוא אומר מאת
ה' היה זה ואתה פלאה בעני כל, זה היום יום הגאלה תמייה
ועשה נ/ וליה בגילה בגילה ב, ובבקש רחמים, ונאמר לנו –
אנא ה' הושעה נא, שתתקדים גדלה זו לעולם. אנא ה'
הצלחה נא – את הגילה הזאת שתקדים מצלחת והולכת. ואחר
הגילה כשבאו ישראל לברוך בתודות לבית ה' יאמרו לנו:
ברוך הבא לבית המקדש, לארון הקודש בעבור שם ה'.

ואלו פינו מלא שירה פים, ולשוננו רנה בחתמו גלו, ושפטותינו שבכمرחבי רקייע, ועינינו מAIRות בשמש ובירת, וירינו פרישות בנסרי שמים, ורגלינו קלות באילות, אין אנחנו מספקין לחוזות לך יתואת אהוה אלהינו, ולבך את שםך מלכנו, על אחת מאלהי אףים וווב רבבי רבבות פעםם, הטעות נסום ונפלאות שעשית עמו ועם אבותינו. מלפנים ממצרים גאלתנו, יתואת אהוה אלהינו, מבית עברים פרידתנו, ברעב ונתקנו, ובשבע בלבלתנו, מחרב האלטנו, מדבר מלטנתנו, ומחלאים רעים ורבים דלתנו. עד הנה עזוננו רחמיך ולא עובנו חסירה, על בן אברים שפלגת בנוי, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפיגו, הן הם יוד, יברבו, ישבחו, ויפארו, את שםך מלכנו תמי, כי כל-פה לך יוד, וככל-לשון לך תשbeta, וככל-עין לך תאטה, וככל-ברך לך תברע, וככל-קמה לך ניך תששתות, וחלבונות יראות, ותקרב ותפלות יוטרו לשמה, בראשן שנאמר: כל עצמות תאמרה יתואת אהוה מי במוד מציל עני מחק מפנו עני ואביו מנו: שועת ענין אתה תשמע, עצקת הרל תקשיב ותשיע וכתוב רנו צדיקים בית-ההוה אהוה לישרים נאה תחה: בפי ישרים תתרוםם, ובשפתי צדיקים תתברך, ובלשוני חסידים תתקרע, ובקרם קדושים תתחלל:

במקהילות ורבבות עף בית ישראל, שבן חותת כל-חיצורים לפניו יתואת אהוה אלהינו ואלחי אבותינו לחוזות, לחיל, לשbeta, לפאה, לוופם, לחדר, ולנצח, על כל-דברי שירות ותשבחות דוד בז'ישי עברך מושיח. ובכו

ישתבח שםך לעד מלפנו, האל המליך הדרול ותקדוש בשמים ובארץ, ביריך נאך יתואת אהוה אלהינו ואלחי אבותינו לעוזם ועד, Shir ישבחה, חלל זומרה, עז וממשלה, גצת, גדרת, וגבורת, תהלה ותפארת, קדרשה ומלכות. ברבות וחזרות לשמד הדרול ותקדוש, ומעולם ועד עולם אתה אל:

יהללה יתואת אהוה אלהינו כל מעשיך, וחסיך וצדיקים עוזי רצונה, עםך בית-ישראל, כלם ברכה יוד, יברבו, ישבחו, ויפארו את שם בכזה, כי לך טוב לחוזות, ולשםך נעים לפמר, ומעולם ועד עולם אתה אל. ברוך אתה יתואת אהוה, מלך מלחל בתשבחות.

וישתה כוס רביעי בהסנה, ושתול לשנות רבייעת (81 ס"ק) בכת אחת, כדי שיברך ברכה אחרת.

ברוך אתה יתואת אהוה, אלהינו מלך העולם, על תגפן ועל פריו תגפן, ועל תנובת נשחת, ועל ארץ חמלה, טובה ורחבת, שרצית והנחלת לאבותינו, לאכול מפריה, ולשבוע מטבחה. רחם יתואת אהוה אלהינו עלינו, ועל ישראאל עטה, ועל ירושלים עירך, ועל הר ציון משפטן בכזה, ועל מזבחך, ועל חיבלה, ובנה ירושלים עיר הקדש בקדחה בזימנו, ותעלו לנו לתוכה, ושבחנו בגבננה, יונברכה עליה בקדשה ובטהרה, (בשbeta: רצחה ותחלצנו ביום השבת תה). ושבחנו ביום חג המצות

הַיְתָה בַּיּוֹם טוֹב מִקְרָא קָרְשׁ תֹּוֹת. כִּי אַתָּה טוֹב וְמַטִּיב לְכָל, וְנוֹרָה לְךָ יְהוָה הָאֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עַל הָאָרֶץ
וְעַל פָּרִי נְפָנָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הָאֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְעַל פָּרִי נְפָנָה:

בְּרָכָה בְּרָכָה

אם עשה כסדר הוות ותורה רצוי לפני השם יתרברך, וווכה לשנים רבות נעימות וטובות.

בְּרָכָה בְּרָכָה

חד גְּדִיא חָד גְּדִיא, דָזְבִּין אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי, חד גְּדִיא חד גְּדִיא:

דְּהַבָּה לְכָלְבָא, דְּנַשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיא דָזְבִּין
אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי חד גְּדִיא חד גְּדִיא:
וְאתָא דְּשֻׁחַט וְשַׁחַט לְנֹרָא, דְּשַׁתָּא לְמַיָּא, דְּכַבָּה
לְנֹרָא, דְּשֻׁרְף לְחוֹטְרָא, דְּהַבָּה לְכָלְבָא, דְּנַשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא,
דְּאַכְלָה לְגְדִיא, דָזְבִּין אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי, חד גְּדִיא חד גְּדִיא:
וְאתָא מְלָאֵךְ הַמְּטוֹת, וְשַׁחַט לְשֻׁחַט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא,
דְּשַׁתָּה לְמַיָּא, דְּכַבָּה לְנֹרָא, דְּשֻׁרְף לְחוֹטְרָא, דְּהַבָּה
לְכָלְבָא, דְּנַשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיא, דָזְבִּין אֲבָא
בְּתְּרִי זָזִי חד גְּדִיא חד גְּדִיא:
וְאתָא הַקּוֹדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשַׁחַט לְמְלָאֵךְ הַמְּטוֹת, דְּשַׁחַט
לְשֻׁחַט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשַׁתָּה לְמַיָּא, דְּכַבָּה לְנֹרָא,
דְּשֻׁרְף לְחוֹטְרָא, דְּהַבָּה לְכָלְבָא, דְּנַשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה
לְגְדִיא, דָזְבִּין אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי, חד גְּדִיא חד גְּדִיא:
וְאתָא תֹּזֶרֶת וְשַׁתָּה לְמַיָּא, דְּהַבָּה לְנֹרָא, דְּשֻׁרְף לְחוֹטְרָא,

וְאתָא שׁוֹנְרָא וְאַכְלָה לְגְדִיא, דָזְבִּין אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי, חד
גְּדִיא חד גְּדִיא:
וְאתָא כָּלְבָא וְנַשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיא, דָזְבִּין אֲבָא
בְּתְּרִי זָזִי, חד גְּדִיא חד גְּדִיא:
וְאתָא חַוְטָרָא, וְהַבָּה לְכָלְבָא, דְּנַשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה
לְגְדִיא, דָזְבִּין אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי, חד גְּדִיא חד גְּדִיא:
וְאתָא נֹרָא, וְשֻׁרְף לְחוֹטְרָא, דְּהַבָּה לְכָלְבָא, דְּנַשְׁךְ
לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיא, דָזְבִּין אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי, חד גְּדִיא
חד גְּדִיא:
וְאתָא מַיָּא, וְכַבָּה לְנֹרָא, דְּשֻׁרְף לְחוֹטְרָא, דְּהַבָּה לְכָלְבָא,
דְּנַשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיא, דָזְבִּין אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי, חד
גְּדִיא חד גְּדִיא:
וְאתָא תֹּזֶרֶת וְשַׁתָּה לְמַיָּא, דְּהַבָּה לְנֹרָא, דְּשֻׁרְף לְחוֹטְרָא,

לבן

והגדת

והכה את הפלב. שכבשו את מלכת פרט. ואתא נורא. ובא
האש. דיא מלכויות הטעמונאים שיוציא בוגנים ובעודתם באש
המוצבח ובתקלת המגנה. ושולף לחוטרא. שנצחאות הינוינם.
ואתא מיא. ובא תפימים. הם מלכות איטם שנמשלו לימיום. ואמרו
עליה בפירוש על הפסוק "kol mimim ربיהם" זו אמר שקולו חולך
מסוף העולם ועד סופו. וכבה לנורא. וכבו את האש. ולכךו את
המלךה מן חמונאים. ואחא תורה. ובא השור. זו מלכות
רומי (אדום) ושותה למיא. ושותה את הפימים. שלקחו מלוכחה
מןיהם. ואחא נשוחט. ובא נשוחט. והוא משיח בן יוסף. ושותה
לטורא. ושותה את השור. שיקח את מלוכחה מלוכחות רומי.
ואתא מלאך המות. ובא מלאך המות. ושותה לשוחט.

חד גְּדִיא. גְּדִיא אחד. דָזְבִּין אֲבָא בְּתְּרִי זָזִי. שְׁקָנָה אֲבָא בְּשָׁנִי
זָזִי. קָגְדִּי הָא בָּרֵי נַפְקָד שְׁנָמֵשׁ לְגִדְרִי שְׁנָמֵר. בְּכָרְמִי
עַז גְּדִיא. "שה"ש א, ד"ז אמרו בירושלמי טבאל שטן שניזבם. ווועו
את נור בקבת מאירונה נובוסי, גבה מלך שטן שניזבם. ווועו
בְּתְּרִי זָזִי". וְאתָא שְׁוֹבָרָא. ובא החתול. והוא נבוכדנצר מלך
בבל, שאמרו בפירוש שבקרא "שׁוֹנְרָא" נוטרין – שונא ורע.
וְאַכְלָה לְגְדִיא. וְהַקְרִיב אֶת בֵּית נַפְקָד. וְאתָא כָּלְבָא. ובא
הפלב. ווועו ברש מלך פרט, שינק מלך של כלבא. וְנַשְׁךְ
לְשׁוֹנְרָא. וְנַשְׁךְ לְחוֹטְרָא. שׂוֹרֵג את בלשאזר מלך בבל, הוא
נכדו של נבוכדנצר. וְאתָא חוטרא. ובא תפקל. ווועו מלכות יון,
שאמרו עליהם בפירוש שיוציא רומיים במיל. ווועו לבלאה.

אחד מי יודע, אחד אני יודע, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

חמשה חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

עשרה מי יודע, עשרה אני יודע, עשרה דבריא, תשעה יהוי לייה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

אחד עשר מי יודע, אחד עשר אני יודע, אחד עשר אלהינו شبשים ובארץ: כוכביה, תשעה יהוי לייה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

שנים עשר מי יודע, שנים עשר אני יודע, שנים עשר אלהינו شبשים ובארץ: שבתאי, אחד עשר כוכביה, תשעה יהוי לייה, תשעה יהוי לייה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

שלשה עשר מי יודע, שלשה עשר אני יודע, שלשה עשר מרדי, שנים עשר שבתאי, אחד עשר כוכביה, תשעה יהוי לייה, תשעה יהוי לייה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

שנים מי יודע, שנים אני יודע, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

שלשה מי יודע, שלשה אני יודע, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ: ארבע מי יודע, ארבע אני יודע, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

חמשה מי יודע, חמשה אני יודע, חמשה חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

ששה מי יודע, ששה אני יודע, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

שבעה מי יודע, שבעה אני יודע, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

שמונה מי יודע, שמונה אני יודע, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלהינו شبשים ובארץ:

תשעה מי יודע, תשעה אני יודע, תשעה יהוי לייה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה,

לבן

כ"י ר' בון נאמר "ויזילו למשפחותם לבית אבותם". (מעשה נסיט) תשעה דבריא. עשרה נדברות. אחד עשר כוכביה. אחד עשר כוכבים שראה יוסף בחלום. שנים עשר שבתאי. שנים עשר שבתאי. שלשה עשר מדיא. שלוש עשרה מדות של רחמים.

ברוך רחמנא רדיין מריש ועד בען
השלמתי ערכית פירוש זה בס"ד בשבט תשנ"ה
עה בנימין סגנון ס"ט

שעתיד להרג את קשתין בן יוסף. ואחתה הקדוש ברוך הוא, ושותט למלאך המות. ויבוא הקב"ה ויזיקה אונגה, על ידי מישית בן רוד וגנקריא "משיח אלחי יעקב" (שמעאל בכג, א), ונאמר עליו "ויה עמו" (שם י"ה ז) בבלע הפטות לנצח, ויכונן את בית המקדש המכובגה גדי. (ע"פ מעשה נסיט לגאון ר' יעקב מלנסט)

אחד מי יודע. והלך ומולנה שלוש עשרה טזות, אשר בהן הבדרילנו הקב"ה מפל העמים, ובשבטים היה ענן יציאת מרים. וגם מ"ש "תשעה יהוי לייה", יש בו יהוד לישראל,